in ſeculū. Plen⁹ .n. zelo aius viri eius nō parcet
εἰς τὸν αἰῶνα. Μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ φείσε=
in die iudicij. Non cōmutabit ulla redēptio
ται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου
ne īimicitiā. neqꝫ diſſoluet multis donis.
τὴν ἔχθραν. οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων. Ca.7.
Fili cuſtodi meos ſermões: at mea pcepta re=
Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύ
cōde apud teipm. Fili hōra dñm: ⁊ valebis:
ψον παρὰ σεαυτῷ. Υἱὲ τίμα τὸν κύριον, καὶ ἰσχύσεις,
preter āt eum ne timeas alium. Serua mea mādata:
πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον. Φύλαξον ἐμὰς ἐντολάς,
⁊ viues. at meos ſermões tanꝗ̄ pupillas oculoꝝ.
καὶ βιώσεις. τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων.
Circūpōe eos tuis digitis: inſcribe āt in
Περίθου αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ
latitudine cordis tui. Dic ſapiam tuā ſoro=
πλάτος τῆς καρδίας σου. Εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελ
rem eſſe: at prudentiā notam acquire tibi ip
φὴν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυ=
ſi. Ut te cuſtodiat a muliere extranea ⁊ ma
τῷ. Ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονη=
la: ſi te ſermōib⁹ q̄ ad grām inuaſerit. Ab
ρᾶς, ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται. Ἀπὸ
.n. ianua e domo eius in plateas inclina=
γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρα
ta Quē vtiqꝫ viderit ſtultoꝝ filioꝝ iuuenē idi
κύπτουσα. Ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐν
gētē mēte. Tranſeuntem in āgulo in trāſitib⁹ do
δεῆ φρενῶν. Παραπορευόμενον ἐν γωνίᾳ ἐν διόδοις οἰ=
moꝝ eius ⁊ loquentē. In tenebris veſptinis: qñ vtiqꝫ
κων αὐτῆς καὶ λαλοῦντα. Ἐν σκότει ἑσπερινῷ, ἡνίκα ἂν
ſilentiū nocturnū fuerit ⁊ caliginoſū. At mulier occurrit
ἡσυχία νυκτερινὴ ᾖ καὶ γνοφώδης. Ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ
illi ſpeciē hñs meretritiā: q̄ facit iuuenū volare
αὐτῷ εἶδος ἔχουσα πορνικόν, ἣ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι
corda. Eleuata āt eſt ⁊ luxurioſa. in domo āt
καρδίας. Ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι καὶ ἄσωτος. ἐν οἴκῳ δὲ
nō qeſcunt pedes eius. Tēpore .n. q̄dā extra
οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς. Χρόνον γάρ τινα ἔξω
circūuertit: tp̄e āt in plateis per omnē āgulū inſi
ῥέμβεται, χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνε
diatur. Poſtea apphēdens oſculata ē illū: procaci
δρεύει. Εἶτα ἐπιλαμβανομένη ἐφίλησεν αὐτόν, ἀναιδεῖ
āt vultu alloquitur eum. Victima pacifica mihi eſt:
δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ. Θυσία εἰρηνική μοι ἐστί,
hodie reddo vota mea: Cauſa huius egreſ=
σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐχάς μου. Ἕνεκα τούτου ἐξῆλ=
ſa ſū in occurſum tuū: deſiderās tuā faciem: rep=
θον εἰς συνάντησίν σου, ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕ=
peri te. Funib⁹ tetendi lectulū meū: tapetibus
ρηκά σε. Κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου, ἀμφιτάποις
ſtraui egypti. Aſperſi cubile meū cro
δὲ ἔστρωκα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου. Διέρρακα τὴν κοίτην μου κρό=
co āt domū meā cinnamomo. Veni ⁊ fruamur
κῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ. Ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν
amicitia vſqꝫ ad aurorā: veni ⁊ inuoluamur amore.
φιλίας ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι.
Non.n. adeſt vir me⁹ in domo: abijt viam
Οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνήρ μου ἐν οἴκῳ, πεπόρευται ὁδὸν
longā. Sacculū argenti accipiēs in manib⁹ eius: p
μακράν. Ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν χερσὶν αὐτοῦ, δι'
dies multos reuertet in domū eius. decepit
ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἀπεπλά
aūt eū multa ꝯfabulatiōe: laqueiſqꝫ a la=
νησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χει
bijs īpegit illū. Ipſe āt ſecutus eſt eam
λέων ἐξώκειλεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ
elatus
κεπφωθείς.

Quia zelus & furor viri non parcet in die vindicte: nec acquieſcet cuiuſqꝫ precibus: nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima. 7.

Fili mi cuſtodi ſermones meos: & precepta mea reconde tibi. Serua mādata mea & viues: & legem meā quaſi pupillā oculi tui. Liga eam in digitis tuis: ſcribe illam in tabulis cordis tui. Dic ſapientie ſoror mea es tu: & prudentiam voca amicā tuā. Vt cuſtodiat te a muliere extranea: & ab aliena que verba ſua dulcia facit. De feneſtra enim domus mee per cancellos proſpexi: & video paruulos. Conſidero vecordem iuuenem qui tranſit per plateas iuxta angulum: & prope viā dom⁹ illius graditur in obſcuro aduesperaſcente die in noctis tenebris & caligine. Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio preparata ad decipiēdas animas. Garrula & vaga quietis impatiens: nec valens in domo cōſiſtere pedibus ſuis. Nūc foris nunc in plateis: nūc iuxta angulos inſidians. Apprehenſūqꝫ deoſculatur iuuenē: & procaci vultu blanditur dicens. Victimas pro ſalute deuoui: hodie reddidi vota mea. Idcirco egreſſa ſum in occurſum tuū: deſiderans te videre & repperi. Intexui funibus lectulū meū: ſtraui tapetib⁹ pictis ex egypto. Aſperſi cubile meū myrrha & aloe & cināmomo. Veni inebriemur vberibus: & fruamur cupitis amplexib⁹ donec illuceſcat dies. Nō eſt enī vir ī domo ſua: abiit via lōgiſſima ſacculū pecunie ſecū tulit: in die plene lune reuerſurus eſt in domū ſuā. Irretiuit eū multis ſmonib⁹ & blanditiis labioꝝ ꝑtraxit illū. Statim eam ſequitur

כִּי קִנְאָה חֲמַת גָּבֶר וְלֹא יַחְמֹל — חמם חמל
בְּיוֹם נָקָם׃ לֹא יִשָּׂא פְּנֵי — נשא פנה
כָל כֹּפֶר וְלֹא יֹאבֶה כִּי — אבה
תַרְבֶּה שֹׁחַד׃ — רבה

בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי — Cap. vij.
וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃ שְׁמֹר — צפן
מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן — חיה
עֵינֶיךָ׃ קָשְׁרֵם עַל אֶצְבְּעֹתֶיךָ — צבע
כָּתְבֵם עַל לוּחַ לִבֶּךָ׃ אֱמֹר
לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדַע לַבִּינָה — ידע
תִקְרָא׃ לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה — קרא איש
מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃ כִּי — חלק
בְּחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי — חלל שנב
נִשְׁקָפְתִּי׃ וָאֵרֶא בַפְּתָאִים אָבִינָה — שקף ראה
בַבָּנִים נַעַר חֲסַר לֵב׃ עֹבֵר — פתה בין
בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ
יִצְעָד׃ בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם — צעד
בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה׃ וְהִנֵּה
אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת — איש שית
לֵב׃ הוֹמִיָּה הִיא וְסֹרֶרֶת בְּבֵיתָהּ — זנה המה
לֹא יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ׃ פַּעַם בַּחוּץ — סור
פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל פִּנָּה — שכן
תֶאֱרֹב׃ וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לּוֹ — ארב חזק
הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ׃ זִבְחֵי — עזז פנה
שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי — אמר
נְדָרָי׃ עַל כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ
לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָּ׃ מַרְבַדִּים — מצא רבד
רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן — אטן
מִצְרָיִם׃ נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר — נוף שכב
אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן׃ לְכָה נִרְוֶה — מור ילך
דוֹדִים עַד הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה — רוה עלס
בָּאֳהָבִים׃ כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ
הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק׃ צְרוֹר הַכֶּסֶף — רחק צרר
לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֶּסֶא יָבֹא — בוא
בֵיתוֹ׃ הִטַּתּוּ בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק — נטה
שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ׃ הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ — שפה נדח
הלך

© Biblioteca Nacional de España

פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל טֶבַח יָבֹא
וּכְעֶכֶס אֶל מוּסַר אֱוִיל ׃ עַד   יסר אויל
יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל   פלח צפר
פָּח וְלֹא יָדַע כִּי בְנַפְשׁוֹ הוּא ׃   פוח
וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ לִי וְהַקְשִׁיבוּ   קשב
לְאִמְרֵי פִי ׃ אַל יֵשְׂטְ אֶל דְּרָכֶיהָ   פה שטה
לִבֶּךָ אַל תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ ׃ כִּי   תעה נתב
רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים   נפל
כָּל הֲרֻגֶיהָ ׃ דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ   הרג שאל
יֹרְדוֹת אֶל חַדְרֵי מָוֶת ׃

Cap. viij.

הֲלֹא חָכְמָה תִקְרָא   קרא בין
וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ ׃ בְּרֹאשׁ   נתן
מְרוֹמִים עֲלֵי דָרֶךְ בֵּית נְתִיבוֹת   רום
נִצָּבָה ׃ לְיַד שְׁעָרִים לְפִי קָרֶת   פה קרה
מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה ׃ אֲלֵיכֶם   בוא רנן
אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל בְּנֵי
אָדָם ׃ הָבִינוּ פְתָאִים עָרְמָה   בין פתה
וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב ׃ שִׁמְעוּ כִּי   כסל
נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי   נגד דבר
מֵישָׁרִים ׃ כִּי אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי   פתח שפה
וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע ׃ בְּצֶדֶק   ישר הגה
כָּל אִמְרֵי פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל   חיך תעב
וְעִקֵּשׁ ׃ כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין   פתל
וִישָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת ׃ קְחוּ   בין
מוּסָרִי וְאַל כָּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ   ידע לקח
נִבְחָר ׃ כִּי טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים   יסר חרץ
וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָהּ ׃ אֲנִי   בחר פנה
חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה וְדַעַת   שוה
מְזִמּוֹת אֶמְצָא ׃ יִרְאַת יְהוָה שְׂנֹאת
רָע גֵּאָה וְגָאוֹן וְדֶרֶךְ רָע וּפִי   זמם מצא
תַהְפֻּכוֹת שָׂנֵאתִי ׃ לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה   רוע גאה
אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה ׃ בִּי מְלָכִים   פה הפך
יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק ׃   יעץ ישה גבר
בִּי שָׂרִים יָשֹׂרוּ וּנְדִיבִים כָּל   מלך חקק
שֹׁפְטֵי אָרֶץ ׃ אֲנִי אֹהֲבַי אֵהָב   שור נדב
וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי ׃ עֹשֶׁר וְכָבוֹד   שחר כבד

quaſi bos ductus ad victimam & q̄ſi agnus laſciuiens: & neſcit q̄ ad vincula ſtult⁹ trahatur: donec transfigat ſagitta iecur ei⁹: velut ſi auis feſtinet ad laq̄um & neſcit q̄ de p̄iculo aĩe illi⁹ agitur. Nũc ergo fili mi audi me: & attende verbis oris mei. Ne abſtrahatur in viis illi⁹ mens tua: nec decipiaris ſemitis eius. Multos enĩ vulneratos deiecit: & fortiſſimi quiq̄ interfecti ſunt ab ea. Vie inferi domus ei⁹ penetrantes interiora mortis.

8.

NVnquid non ſapientia clamitat: & prudentia dat vocem ſuam? In ſummis excelſiſq̄ verticibus ſupra viã in mediis ſemitis ſtans iuxta portas ciuitatis in ipſis foribus loquitur: dicẽs. O viri ad vos clamito: & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli aſtuciam: & inſipiẽtes animaduertite. Audite quoniam de rebus magnis locutura ſum: & aperientur labia mea vt recta p̄dicẽt: veritatẽ meditabitur guttur meũ: & labia mea deteſtabũtur ipiũ. Iuſti ſunt oẽs ſermones mei: nõ eſt in eis prauum quid neq̄ peruerſum. Recti ſunt intelligentibus: & equi inuenientibus ſcientiam. Accipite diſciplinã meã & nõ pecuniã: doctrinã magiſq̄ aurũ accipite. Melior eſt enĩ ſapia cũctis p̄cioſiſſimis: & om̃e deſiderabile nõ põt ei cõparari. Ego ſapientia habito in cõſilio: & eruditis interſum cogitationibus. Timor dñi odit malũ: arrogantiã & ſupbiam & viam prauã & os bilingue deteſtor. Meũ eſt conſilium & equitas: mea eſt prudẽtia: mea ẽ fortitudo. Per me reges regnãt: & legum cõditores iuſta decernunt. Per me principes imperant: & potentes decernunt iuſticiã. Ego diligentes me diligo: & qui mane vigilauerint ad me: inuenient me.

Tanq̄ ãt bos ad victimã ducitur: ⁊ tanq̄ canis ad
Ωσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὥσπερ κύων ἐπὶ
vincula: ⁊ tanq̄ ceruus ſagittatiõe percuſſus in
δεσμούς, καὶ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ
iecur: feſtinat ãt velut auis ad laqueũ: nõ ſciens
ἧπαρ, σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, οὐκ εἰδὼς
q̄ pro aĩa currit. Nũc igit fili audi me: ⁊ attẽ
ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ πρό
de verbis oris mei. Ne declinet in vias
σεχε ῥήμασι στόματός μου. Μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς
illius cor tuũ: ⁊ nõ decipiaris in viis e
αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς αὐ
ius. Multos .n. vulnerãs deiecit: ⁊ inũerabiles
τῆς. Πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμητοί
ſunt quos interfecit. Vie iferni dom⁹ ei⁹ deducen
εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. Ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς κατάγου
tes in p̄mptuaria mortis.
σαι εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου. Ca. 8.
Tu ſapiam p̄dicabis: vt prudentia tibi obedi
Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπα
at. In .n. excelſis verticib⁹ eſt: in medio ãt
κούσῃ. Ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστίν, ἀναμέσον δὲ
ſemitaꝝ ſtetit. Iuxta .n. portas potentũ aſſi
τῶν τρίβων ἕστηκε. Παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρε
det: in ãt introitib⁹ laudat. Vos o hoĩes ad
δρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται. Ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι πα
uoco: ⁊ p̄mitto meã vocẽ filiis hominũ. Intel
ρακαλῶ, καὶ προΐεμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. Νοή
ligite inocẽtes aſtutiam: at inſipiẽtes apponite cor.
σατε ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρ
Exaudite me: grauia .n. dicã: ⁊ referã
δίαν. Εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω
a labiis recta. Qm̃ veritatẽ meditabit guttur
ἀπὸ χειλέων ὀρθά. Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρυγξ
meũ: abominabilia ãt coram me labia mẽdacia. Cũ
μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ. Μετὰ
iuſticia omnia verba oris mei:
δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου,
nihil in eis p̄uerſũ neq̄ tortuoſum. Omnia
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Πάντα
p̄ſentia intelligẽtib⁹: ⁊ recta inueniẽtib⁹ ſcientiã.
ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι γνῶσιν.
Accipite diſciplinã ⁊ nõ argentũ: ⁊ cognitionẽ ſu
Λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ γνῶσιν ὑ
per aurum approbatum. Eligite poti⁹ ãt ſen
πὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. Αἱρεῖσθε δὲ αἰσθή
ſus q̄ auꝝ purũ. Melior .n. ſapia lapidib⁹ p̄
σεις χρυσίου καθαροῦ. Κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πο
cioſis: omne ãt p̄cioſũ nõ dignũ ea eſt. Ego
λυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν. Ἐγὼ
ſapia habitaui cõſiliũ ⁊ cognitionẽ ⁊ cogitationẽ
ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν
ego inuocaui. Timor dñi odit iiuſticiã: cõtu
ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕ
meliãq̄ ⁊ ſupbiam ⁊ vias prauoꝝ: odi
βριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν, μεμί
aũt ego peruerſas vias maloꝝ. Meũ cõſiliũ
σηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. Ἐμὴ βουλὴ
⁊ ſecuritas: mea prudentia: mea ãt fortitudo. Per me
καὶ ἀσφάλεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. Δι' ἐμοῦ
reges regnant: ⁊ potentes ſcribunt iuſti
βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιο
ciam. Per me magnates magnificant: ⁊ re
σύνην. Δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραν
ges p̄ me dñantur t̄re. Ego me diligentes dili
νοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς. Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγα
go: at me q̄rentes inuenient g̃ram Diui
πῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. Πλοῦ
tie ⁊ g̃lia
τος καὶ δόξα

mihi eſt: ⁊ poſſeſſio multoꝝ et iuſticia. Melius
ἐμοὶ ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη. Βέλτιον
me redit⁹ habere ſup auꝝ ⁊ lapide ꝑcioſū: at mea ge
ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον, τὰ δὲ ἐμὰ γε
nimina meli⁹ argēto electo. In vijs iuſticie am
νήματα κρεῖσσον ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ. Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης πε
bulo: ⁊ in medio ſemitaꝝ iuſticie verſor. Ut
ριπατῶ, καὶ ἀναμέσον τρίβων δικαιοσύνης ἀναστρέφομαι. Ἵνα
diuidā me diligentib⁹ ſubſtātiā: ⁊ theſauros
μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὕπαρξιν, καὶ τοὺς θησαυροὺς
coꝝ repleā bonis. Si annūciauero vobis que quoti
αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγαθῶν. Ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθημε
die fiūt: memor ero q̄ ex ſeculo nūerare. Domi
ραν γινόμενα, μνημονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. Κύρι
nus ꝯdidit me initiū viaꝝ ſuaꝝ in opa ſua: ante ſecu
ος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶ
lū fundauit me: in initio anteq̄ terrā faceret. Et āte
νος ἐθεμελίωσέ με, ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι. Καὶ πρὸ
q̄ abyſſos faceret: anteq̄ ꝓcederēt fontes aqua
τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι, πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδά
rū: Anteq̄ mōtes facti eſſent: āte āt oēs colles gignit me.
των, Πρὸ τοῦ ὄρη ἑδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.
Dñs fecit regiones ⁊ īhabitabilia: ⁊ ſūma q̄ habitant ei⁹ q̄
Κύριος ἐποίησε χώρας καὶ ἀοικήτους, καὶ ἄκρα οἰκούμενα τῆς
ſub celo. Qñ ꝑparabat celū: ſimul aderā ipi
ὑπ' οὐρανόν. Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην αὐ
⁊ qñ ſecernebat ſuā ſedē ſup vētos. Qñ for=
τῷ, καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. Ἡνίκα ἰσχυ
tes faciebat q̄ ſupra nubes: ⁊ qñ ſecuros ponebat fontes ei⁹ q̄
ρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς
ſub celo. In ponēdo mari terminū ei⁹:
ὑπ' οὐρανόν. Ἐν τῷ τιθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ,
⁊ aque nō trāſibūt os ei⁹: ⁊ fortia faciebat
καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσονται στόματος αὐτοῦ, καὶ ἰσχυρὰ ἐποίει
fundamēta terre. Erā apud eū cōponens ego erā: cui
τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα ἐγὼ ἤμην, ᾗ
adgaudebat. Per ſingulos dies āt delectabar i facie ei⁹
προσέχαιρε. Καθημέραν δὲ εὐφραινόμην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ
in oī tpe. Qñ letabat habitabilē poſtq̄ ꝑfe
ἐν παντὶ καιρῷ. Ὅτε ηὐφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέ
cit: ⁊ delectabat in filijs hoim Nūc ergo fili audi
σας, καὶ ἐνηυφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ
me ⁊ beati vias meas cuſtodiētes. Audite ſa=
μου καὶ μακάριοι οἳ ὁδούς μου φυλάσσοντες. Ἀκούσατε σο
pia ⁊ ſapiētes eſtote: ⁊ ne obturamini. Beat⁹ vir q̄
φίαν καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε. Μακάριος ἀνὴρ ὃς
exaudiet me: ⁊ homo q̄ meas vias ſuabit:
εἰσακούσεταί μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει,
vigilās ad meas fores quotidie: ſeruās terminos meoꝝ
ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθημέραν, τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν
ingreſſuū. Nā exit⁹ mei exit⁹ vite: ⁊ paraṫ
εἰσόδων. Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς, καὶ ἑτοιμάζεται
volūtas a dño. At in me peccātes impij
θέλησις παρὰ κυρίου. Οἱ δὲ εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες ἀσε
ſunt in ſuas aīas: ⁊ q̄ oderūt me dili
βοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγα
gunt mortem.
πῶσι θάνατον.

Ca. 9.

Sapiētia edificauit ſibi domū: ⁊ ſubſtulit colūas
Ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε στύλους
ſeptē. Mactauit ſuas victimas: miſcuit in craterē
ἑπτά. Ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα
ſuū vinū: ⁊ pauit ſuā mēſam.
τὸν ἑαυτῆς οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν.
Miſit ſuos ſeruos: cōuocans cū excel
Ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψη
ſa ꝑdicatione. Ad craterē dicēs: q̄ eſt īſipiēs de
λοῦ κηρύγματος. Ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα, ὅς ἐστιν ἄφρων ἐκ
clinet ad me. ⁊ idigētib⁹ mente dixit: veni=
κλινάτω πρός με. καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν, ἔλθε
te comedite ex meis panib⁹:
τε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων,

[g]Mecū ſunt[e]diuitie[f]& glo
ria[h]opes[i]ſupne[k]& iuſtitia.
[l]Melior ē[m] fructus meus
[n]auro[o]& lapide precioſo:
[p]& genimina mea[q]argēto
[r]electo.[s] In viis[t] iuſticie
[u]ambulabo[x] in medio[y]ſe
mitarum[z] iudicii:[a]vt dite
[b]diligentes me:[c]& theſau
ros eorum[e]repleam.
[f]Dñs[g]poſſedit me in[h]ini=
tio[i]viarū ſuaꝝ:[k]anteq̄ q̄c
quā[l]faceret[m]a principio.
[n]Ab eterno[o]ordinata ſū:
&[p]ex antiq̄s[q]anteq̄[r]terra
fieret.[s]Nondum erant
[t]abyſſi: & ego iam[u]cōce=
pta erā.[x] Necdum[y]fontes
[a]aquarū[z]eruperant:[b]nec
dum[c]montes graui mole
[d]conſtiterant.[e] Ante oēs
[f]colles ego[g] parturiebar.
[h]Adhuc[i] t'ra[l]nō[k]fecerat:
[m]& flumina[n] & cardines
[p]orbis[o] terre.[q] Quando
preparabat[r]celos
[s]aderam:[u]quando certa
lege &[x]gyro[u]vallabat
[a]abyſſos.[b]Quādo[c]ethera
[b]firmabat[d]ſurſum: &
[e] librabat[f] fontes[g] aqua=
rū.[h]Quando circūdabat
[i]mari[k]terminū ſuū:[l] & le=
gē ponebat[l]aq̄s[m]ne[n]trā=
ſirent fines ſuos.[p]Qñ ap
pendebat[q]fundamēta[r]ter
re:[r]cū eo[s] erā cūcta cōpo
nēs.[x] Et delectabar p ſin=
gulos[y]dies[b] ludens[c]corā
eo[d]omni[e]tempore: &
[f]ludens[g]in orbe[h]terrarū:
[i]& delicie mee eſſe
[k]cum[l] filiis[m]hominum.
[n]Nunc ergo[o]filii
[p]audite[q]me:[q]beati qui[s]cu
ſtodiunt[r]vias meas.
[t]Audite[u]diſciplinā[x]& eſto
te ſapiētes:[y]& nolite[z]abii
cere eam.[a]Beatus[b]homo
[c]q audit[d]me: & q[e]vigilat
[f]ad[g]fores meas[h]quottidie
[k]& obſeruat ad
[l]poſtes[m]oſtii mei.[n]Qui
[o]me inuenerit[p] inueniet
[q]vitā:[r]& hauriet[s]ſalutē[t]a
dño.[u]Qui āt in me pecca
uerit:[x]ledet[y]aīam ſuā:[z]oēs
[a]qui me oderunt[b] diligūt
[c]mortem.

9.

Apientia[b] edificauit
ſibi[c] domū:[d] excidit
[e]columnas[f]ſeptem.
[g]Immolauit[h] victimas ſu
as:[i]miſcuit[k]vinum:
[m]propoſuit[n] mēſam ſuā.
[o]Miſit[p]ancillas ſuas vt
[q]vocarēt[r] ad[s] arcem & ad
[t]menia[u]ciuitatis.
[x]Siquis ē[y]paruul⁹[z]veniat
[a]ad me: &[b]inſipientibus
[c]locuta eſt.[f]Venite[g]come
dite[h]panem meum:

אִתִּי הוֹן עָתֵק וּצְדָקָה׃ טוֹב פִּרְיִי — כָּרָה בּוֹא
מֵחָרוּץ וּמִפָּז וּתְבוּאָתִי מִכֶּסֶף
נִבְחָר׃ בְּאֹרַח צְדָקָה אֲהַלֵּךְ — הָלַךְ
בְּתוֹךְ נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט׃ לְהַנְחִיל — נָתַב שָׁפַט
אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא׃ — נָחַל מָלֵא
יְהוָה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם — קָנָה
מִפְעָלָיו מֵאָז׃ מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי — פָּעַל
מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ׃ בְּאֵין
תְּהוֹמוֹת חוֹלָלְתִּי בְּאֵין מַעְיָנוֹת — תְּהֹם עַיִן
נִכְבַּדֵּי מָיִם׃ בְּטֶרֶם הָרִים — כָּבַד
הָטְבָּעוּ לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתִּי׃ — טָבַע פָּנָה
עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת וְרֹאשׁ — חוּץ
עַפְרוֹת תֵּבֵל׃ בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם — כּוּן
שָׁם אָנִי בְּחֻקוֹ חוּג עַל פְּנֵי
תְהוֹם׃ בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמָּעַל
בַּעֲזוֹז עִינוֹת תְּהוֹם׃ בְּשׂוּמוֹ — עָזַז
לַיָּם חֻקּוֹ וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ פִיו — עָבַר פֶּה
בְּחוּקוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ — יָסַד הָיָה
אָמוֹן וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם — אָמַן
יוֹם מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו בְּכָל עֵת׃ — שָׂחַק
מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אַרְצוֹ וְשַׁעֲשׁוּעַי
אֶת בְּנֵי אָדָם׃ וְעַתָּה בָנִים
שִׁמְעוּ לִי וְאַשְׁרֵי דְּרָכַי יִשְׁמֹרוּ׃ — שָׁמַר
שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ וְאַל תִּפְרָעוּ׃ — יָסַר פָּרַע
אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד
עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר
מְזוּזֹת פְּתָחָי׃ כִּי מֹצְאִי מָצָא — זוּז
חַיִּים וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃ וְחֹטְאִי — פּוּק רָצָה
חֹמֵס נַפְשׁוֹ כָּל מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת׃ — שָׂנֵא

Cap. ix.

חָכְמוֹת בָּנְתָה
בֵיתָהּ חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה׃ — עָמַד
טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף
עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ׃ שָׁלְחָה נַעֲרֹתֶיהָ
תִקְרָא עַל גַּפֵּי מְרֹמֵי קָרֶת׃ — קָרָא גָּף
מִי פֶתִי יָסֻר הֵנָּה חֲסַר לֵב — רוּם קָרָה
אָמְרָה לּוֹ׃ לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי — פָּתָה סוּר
— הָלַךְ

© Biblioteca Nacional de España

וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי׃ עִזְבוּ פְתָאִים
וִחְיוּ וְאִשְׁרוּ בְּדֶרֶךְ בִּינָה׃ יֹסֵר
לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן וּמוֹכִיחַ לְרָשָׁע
מוּמוֹ׃ אַל תּוֹכַח לֵץ פֶּן יִשְׂנָאֶךָּ
הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ׃ תֵּן לְחָכָם
וְיֶחְכַּם עוֹד הוֹדַע לְצַדִּיק
וְיוֹסֶף לֶקַח׃ תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת
יְהוָה וְדַעַת קְדוֹשִׁים בִּינָה׃
כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ
שְׁנוֹת חַיִּים׃ אִם חָכַמְתָּ חָכַמְתָּ
לָּךְ וְלַצְתָּ לְבַדְּךָ תִשָּׂא׃ אֵשֶׁת
כְּסִילוּת הוֹמִיָּה פְּתַיּוּת וּבַל
יָדְעָה מָּה׃ וְיָשְׁבָה לְפֶתַח בֵּיתָהּ
עַל כִּסֵּא מְרֹמֵי קָרֶת׃ לִקְרֹא
לְעֹבְרֵי דָרֶךְ הַמְיַשְּׁרִים אֹרְחוֹתָם׃
מִי פֶתִי יָסֻר הֵנָּה וַחֲסַר לֵב
וְאָמְרָה לוֹ׃ מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ
וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם׃ וְלֹא יָדַע
כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל
קְרֻאֶיהָ׃

Cap.x.

מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח
אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ׃ לֹא
יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רֶשַׁע וּצְדָקָה
תַּצִּיל מִמָּוֶת׃ לֹא יַרְעִיב יְהוָה
נֶפֶשׁ צַדִּיק וְהַוַּת רְשָׁעִים יֶהְדֹּף׃
רָאשׁ עֹשֶׂה כַף רְמִיָּה וְיַד חָרוּצִים
תַּעֲשִׁיר׃ אֹגֵר בַּקַּיִץ בֵּן מַשְׂכִּיל
נִרְדָּם בַּקָּצִיר בֵּן מֵבִישׁ׃ בְּרָכוֹת
לְרֹאשׁ צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים
יְכַסֶּה חָמָס׃ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה
וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב׃ חֲכַם לֵב
יִקַּח מִצְוֹת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֶךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ
דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃ קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצָּבֶת
וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃ מְקוֹר
חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים

שָׁתָה פָּתָה
חָיָה
לוּץ קָלָה
יָכַח שָׂנֵא
אָהַב נָתַן
חָכַם יָדַע
צָדַק יָסַף
חָלַל יָדַע
קָדַשׁ
רָבָה יוֹם
יָסַף שָׁנָה
לוּץ בָּדַד
נָשָׂא אִישׁ
כָּסַל הָמָה
פָּתָה
רוּם קָרָה
יָשַׁר
גָּנַב מָתַק
נָעֵם
שָׁאַל
שָׂמַח יָגָה
יָעַל אָצַר
נָצַל רָעֵב
צָדַק הָוָה
הָדַף רוּשׁ
רָמָה חָרַץ
עָשַׁר קוּץ
שָׂכַל רָדַם
קָצַר בּוֹשׁ
פָּה כָּסָה
רָקַב
לָקַח צָוָה
אֱוִיל שָׂפָה
לָבַט תָּמַם
עָקַשׁ יָדַע
נָתַן קוּר
פָּה

& bibite vinū qđ miſcui vobis. Relinqte infantiā & viuite: & ambulate p vias prudentie. Qui erudit deriſorē: ipſe iniuriā ſibi facit: & qui arguit impiū ſibi maculā generat. Noli arguere deriſorē ne oderit te: argue ſapientem & diliget te. Da ſapiēti occaſionē: & addetur ei ſapiā. Doce iuſtū: & feſtinabit accipere. Pricipiū ſapiē timor dñi: & ſcientia ſanctorum prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui: & addētur tibi anni vite. Si ſapiens fueris ooooooooooooooooo tibimetipſi eris: ſi autē illuſor ſolus portabis malum. Mulier ſtulta & clamoſa plēaqꝫ illecebris & nihil oīno ſciens: ſedet in foribus domus ſue ſuper ſellam in excelſo vrbis loco: vt vocaret tranſeuntes per viam & pergētes in itinere ſuo. Quis eſt paruulus: declinet ad me. Et vecordi locuta eſt: aque furtiue dulciores ſunt: ooooooo & panis abſcōditus ſuauior. Et ignorauit ooooo qꝛ ibi ſint gigantes: & in profundis inferni oo conuiue eius. 10.

PArabole ſalomonis. Fili⁹ ſapiēs letificat patrē: filius vero ſtultus meſticia eſt matris ſue. Nil proderūt theſauri impietatis: iuſtitia vero liberabit a morte. Non affliget dominus fame animam iuſti: & inſidias impiorum ſubuertet. Egeſtatē operata eſt manus remiſſa: manus aūt fortium diuitias parat. Qui cōgregat in meſſe fili⁹ ſapiēs ē: q aūt ſtertit eſtate: fili⁹ cōfuſiōis. Benedictio ſuper caput iuſti: os aūt impiorum operit iniquitatē. Memoria iuſti cum laudib⁹: & nomen impiorū putreſcet. Sapiēs corde pcepta ſuſcipiet: ſtultus ceditur labiis. ooooooo Qui ābulat ſimpliciter: ambulat cōfidēter: qui autē deprauat vias ſuas manifeſtus erit. Qui annuit oculo dabit dolorē: & ſtult⁹ labiis verberabitur. Vena vite os iuſti: & os impiorum oooooo

ꝛ bibite vinū: quod miſcui vobis. Relinqte inſipiētiā
καὶ πίετε οἶνον, ὃν ἐκέρασα ὑμῖν. Ἀπολείπετε ἀφροσύνην
ꝛ viuetis. ꝛ querite prudentiā: vt viuatis. Et corrigite in cognitione itellectū: q̄ erudit malos accipiet ſibi iniuriā. redarguēs āt impiū: vituperabit ſeipm.
καὶ ζήσεσθε. καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε. Καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν. ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν. Ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμήσεται ἑαυτόν.
Ne arguas malos: ne oderint te: argue ſapiētē: ꝛ diliget te. Da ſapiēti occaſionē ꝛ ſapiētior erit: notū fac iuſto ꝛ addet ſuſcipere.
Μὴ ἔλεγχε κακούς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε, ἔλεγχε σοφόν, καὶ ἀγαπήσει σε. Δίδου σοφῷ ἀφορμήν, καὶ σοφώτερος ἔσται, γνώριζε δικαίῳ καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι.
Pricipiū ſapie timor dñi: ꝛ ꝯſiliū ſanctoꝝ itellect⁹.
Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις.
Nā cognoſcere legē mētis eſt bone. hoc enī modo multū viues tp̄s: ꝛ addent tibi anni vite.
Τὸ γὰρ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν ζήσεις χρόνον, καὶ προστεθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς.
Fili ſi ſapiēs fueris tibi ipi ſapiēs eris: ſi āt mal⁹ euaſeris: ſol⁹ hauries mala. Mulier ſtulta ꝛ audax idigēs fruſtro pāis fit: q̄ nō ſcit verecūdiā: ſedit in forib⁹ ſue dom⁹ ſup ſellā manifeſte in plateis: aduocās trāſeūtes viā: ꝛ dirigētes in vijs coꝝ.
Υἱέ, ἐὰν σοφὸς γένῃ σαυτῷ, σοφὸς ἔσῃ, ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς, μόνος ἀντλήσεις κακά. Γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ γίνεται, ἣ οὐκ ἐπίσταται αἰσχύνην, ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις, προσκαλουμένη τοὺς παριόντας ὁδόν, καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
Qui eſt vr̄m iſipiētiſſimus: declinet ad me: ꝛ indigētes āt mente hortor dicēs.
Ὃς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρός με, καὶ τοῖς ἐνδεέσι δὲ φρονήσεως παρακελεύομαι λέγουσα.
Panes abſcōditos dulcit attingite: ꝛ aquā furti dulcē bibite: Ipſe āt nō ſciuit qꝛ gigātes apud eā pereūt: ꝛ in pfunditatē inferni occurrit.
Ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκεροῦ πίετε. Ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ᾽ αὐτῇ ὄλλυνται, καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου συναντᾷ. Ca.10.

Fili⁹ ſapiēs letificat patrē: fili⁹ vero ſtult⁹ meſticia matri. Non proderūt theſauri iniquis: iuſticia vero liberabit a morte. Nō fame necabit dñs aīam iuſtā: vitā āt impioꝝ ſubuertet. Paupertas viꝝ humiliat: man⁹ āt viriliū ditāt. Fili⁹ doct⁹ ſapiēs erit: at ſtulto miniſtro vtet. Saluat⁹ ē a calore fili⁹ intelligēs: corrupt⁹ a vētis āt fit in tp̄e meſſis fili⁹ iniqu⁹. Benedictio dñi ſup caput iuſti: os āt impioꝝ operiet planctū itēpeſtiuū. Memoria iuſti cū laude: nomē vo impij extinguit. Sapiēs corde ſuſcipiet pcepta: at nō tect⁹ labijs obliquās ſupplantabit. Qui ambulat ſimplicit ambulat cōfidēs: at q̄ puertit vias ſuas: cognoſcet. Qui annuit oculo cū dolo. ꝯgregat viris triſtitias: at redarguēs cū audacia pacificat. Fōs vite in manu iuſti: os āt impij
Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη τῇ μητρί. Οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἐκ θανάτου. Οὐ λιμοκτονήσει κύριος ψυχὴν δικαίαν, ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει. Πενία ἄνδρα ταπεινοῖ, χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. Υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. Διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς παράνομος. Εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον. Μνήμη δικαίου μετ᾽ ἐγκωμίων, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται. Σοφὸς καρδίᾳ δέξεται ἐντολάς, ὁ δὲ ἄστεγος χείλεσι σκολιάζων ὑποσκελισθήσεται. Ὃς πορεύεται ἁπλῶς πορεύεται πεποιθώς, ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, γνωσθήσεται. Ὁ ἐννεύων ὀφθαλμὸν μετὰ δόλου συνάγει ἀνδράσι λύπας, ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ. Πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβοῦς oooooooooo

© Biblioteca Nacional de España

operiet pditio. Odiū ſuſcitabit ꝯtentionē:oēs
καλύψει ἀπώλεια. Μῖσος ἐγερεῖ νεῖκος, πάντας
āt nō cōtendentes operiet amicitia. Qui de
δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία. Ος ἐκ
labijs ꝓfert ſapiam: virga verberat viꝝ ex
χειλέων προφέρει σοφίαν, ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀ
corde. ſapiētes abſcōdent ſenſum: os āt proca
κάρδιον. Σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, στόμα δὲ προπε
cis ꝓximū ē ꝯtritioni. poſſeſſio diuitū vrbs munita:
τοῦς ἐγγίζει συντριβῇ. κτῆσις πλουσίων πόλις ὀχυρά,
C cōtritio āt impioꝝ pauptas. Opa iuſtoꝝ vitā faciūt:
συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία. Εργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ,
fruct⁹ āt impioꝝ peccatis. Vias vite cuſto=
καρπὸς δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίαις. Οδοὺς ζωῆς φυ=
dit diſciplina: diſciplina āt irredarguibilis errat. ab=
λάσσει παιδεία, παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται. κα
ſcondūt inimicitiā labia iuſta: at ꝓferētes cōtu
λύπτουσιν ἔχθραν χείλη δίκαια οἱ δὲ ἐκφέροντες λοιδο
melias inſipiētiſſimi ſunt. Ex multiloquio nō fugi=
ρίας ἀφρονέστατοί εἰσιν. Εκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύ=
es peccatū: parcēs āt labijs itelligēs eris.
ξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.
Argentū igne examinatū lingua iuſti: cor āt
Αργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
impij deficiet. Labia iuſtoꝝ ſciūt excel
ἀσεβοῦς ἐκλείψει. Χείλη δικαίων ἐπίσταται ὑψη
ſa: at iſipiētes in egeſtate moriunt. Bñdictio domi
λά, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. Εὐλογία κυρί
ni ſup caput iuſti: hec diuites facit: ⁊ nō
ου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, αὕτη πλουτίζει, καὶ οὐ
addet ei triſtitia in corde. In riſu ſtul
μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ. Εν γέλωτι ἄ=
tus operat mala: at ſapia viro parit prudē
φρων πράσσει κακά, ἡ δὲ σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρό
D tiā. In pditione impius circūfert: deſideriū
νησιν. Εν ἀπωλείᾳ ἀσεβὴς περιφέρεται, ἐπιθυμία
āt iuſti acceptabile. trāſeunte tēpeſtate dele=
δὲ δικαίου δεκτή. παραπορευομένης καταιγίδος ἀφα
tur impi⁹: iuſtus āt q̄ declinauit ſaluat in
νίζεται ὁ ἀσεβής, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν
ſeculū. Sicut vua acerba dētib⁹ nociua ⁊ fu=
αἰῶνα. Ωσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ κα=
mus oculis: ſic iniquitas vtentib⁹
πνὸς ὄμμασιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις
ea. Timor dñi apponit dies: āni āt
αὐτῇ. Φόβος κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, ἔτη δὲ
impioꝝ breuiabunt. immorat iuſtis letitia:
ἀσεβῶν ὀλιγωθήσεται. Εγχρονίζει δικαίοις εὐφροσύ=
ſpes āt impioꝝ perit. Munitio ſancti
νη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ὄλλυται. Οχύρωμα ὁσίου
timor dñi: cōtritio āt operantib⁹ ma=
φόβος κυρίου, συντριβὴ δὲ τοῖς ἐργαζομένοις κα=
la. Iuſtus in ſeculū nō inclinabit: impij
κά. Δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς
āt nō habitabūt terrā. Os iuſti diſtillat ſapiē
δὲ οὐκ οἰκήσουσι γῆν. Στόμα δικαίου ἀποστάζει σο
tiā: lingua āt iniuſti peribit. Labia viroꝝ
φίαν, γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται. Χείλη ἀνδρῶν
iuſtoꝝ diſtillāt gr̄as: os āt impioꝝ auer
δικαίων ἀποστάζει χάριτας, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀπο=
titur.
στρέφεται.

Ca.11.

A Statere doloſe abominatio corā dño: pon
Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου, σταθμί
d⁹ āt iuſtū acceptabile ei. Vbicūq3 igrediat ꝯtumelia ibi
ον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ. Οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις ἐκεῖ
⁊ ignominia: os āt humiliū meditat ſapiētiam.
καὶ ἀτιμία, στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν.

operit iniquitatē. Odium ſuſcitat rixas: & vniuerſa delicta operit charitas. In labiis ſapientis inuenitur ſapientia: & virga in dorſo eius qui īdiget corde. Sapiētes abſcōdunt ſcientiā: & os ſtulti cōfuſioni proximū eſt. Subſtātia diuitis vrbs fortitudinis ei⁹: pauor pauperū egeſtas eorū. Opus iuſti ad vitam: fructus autem impii ad peccatum. Via vite cuſtodienti diſciplinā: q aūt increpatiōes relinqt errat. Abſcondūt odiū labia mendacia: qui profert contumeliā inſipiens eſt. In multiloquio nō deerit pctm̄: q aūt moderatur labia ſua prudentiſſimus ē. Argentū electū lingua iuſti: cor aūt impiorū pro nihilo. Labia iuſti erudiūt plurimos: qui autem indocti ſunt: in cordis egeſtate morientur. Benedictio dñi diuites facit nec ſociabitur ei afflictio. Quaſi per riſum ſtultus opatur ſcelus: ſapiā aūt eſt viro prudētia. Quod timet impius veniet ſup eum: deſiderium ſuū iuſtis dabitur. Quaſi tēpeſtas tranſiēs nō erit īpius: iuſtus aūt q̄ſi fundamētū ſempiternū. Sicut acetū dētib⁹ & fumus oculis: ſic piger his qui miſerunt eum. Timor domini apponet dies: & anni impiorū breuiabuntur. Expectatio iuſtorum letitia: ſpes autem impiorum peribit. Fortitudo ſimplicis via domini: & pauor his qui operātur malū. Iuſtus in eternum non cōmouebitur: īpii autē non habitabunt ſuper terram. Os iuſti parturiet ſapientiam: lingua prauorum peribit. Labia iuſti conſiderant placita: & os impiorum peruerſa.

11.

Statera doloſa abominatio ē apud dñz: & pondus equū volūtas eius. Vbi fuerit ſupbia: ibi erit & cōtumelia: vbi aūt ē hūilitas: ibi & ſapiā.

יְכַסֶּה חָמָס׃ שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים
וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃
בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה וְשֵׁבֶט
לְגֵו חֲסַר לֵב׃ חֲכָמִים יִצְפְּנוּ
דָעַת וּפִי אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים
רֵישָׁם׃ פְּעֻלַּת צַדִּיק לְחַיִּים
תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת׃ אֹרַח לְחַיִּים
שׁוֹמֵר מוּסָר וְעוֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃
מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי שָׁקֶר
וּמוֹצִא דִבָּה הוּא כְסִיל׃ בְּרֹב
דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל פָּשַׁע וְחֹשֵׂךְ
שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃ כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן
צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃ שִׂפְתֵי
צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֶאֱוִילִים
בַּחֲסַר לֵב יָמוּתוּ׃ בִּרְכַּת יְהוָה הִיא
תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ׃
כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה
לְאִישׁ תְּבוּנָה׃ מְגוֹרַת רָשָׁע
הִיא תְבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן׃
כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק
יְסוֹד עוֹלָם׃ כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכֶעָשָׁן
לָעֵינָיִם כֵּן הֶעָצֵל לְשֹׁלְחָיו׃
יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת
רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃ תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים
שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃
מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה
לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל
יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ
אָרֶץ׃ פִּי צַדִּיק יָנוּב חָכְמָה
וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת׃ שִׂפְתֵי
צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים
תַּהְפֻּכוֹת׃

Cap.xj.

מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן
שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ׃ בָּא זָדוֹן וַיָּבֹא
קָלוֹן וְאֶת צְנוּעִים חָכְמָה׃

עור דון
בין מצא
צפן
ידע חתת
קרב עשר
קרה עזז
רוש צדק
בוא שמר
יסר עזב
יכח תעה
שפה יצא
דבב כסל
חדל
שכל בחר
לשן
רעה רבב
אול מות
יסף
שחק כסל
עשה זמם
בין גור
בוא אוה
נתן עבר
יסד עלם
יסף יום
שנה קצר
יחל קוה
אבד
עזז תמם
חתת צדק
מטט שכן
פה נוב
לשן הפך
כרת שפה
רצה
אזן רמה
תעב בוא
זוד בוא
קלה צנע

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua.heb. Tex.he. Prouer.xi. — Trāſla.B.Hie. — Trāſ.Gre.lxx.cū interp.latina.

תמת ישרים תנחם וסלף בגדים — תמם נחה
ישדם: לא יועיל הון ביום עברה — שדד יעל
וצדקה תציל ממות: צדקת — נצל
תמים תישר דרכו וברשעתו — תמם ישר
יפל רשע: צדקת ישרים תצילם — נפל
ובהות בגדים ילכדו: במות אדם — הוה לכד
רשע תאבד תקוה ותוחלת אונים — אבד קוה
אבדה: צדיק מצרה נחלץ — יחל צור חלץ
ויבא רשע תחתיו: בפה חנף — בוא
ישחת רעהו ובדעת צדיקים — שחת ידע
יחלצו: בטוב צדיקים תעלץ — עלץ
קריה ובאבד רשעים רנה: בברכת — קרה רנן
ישרים תרום קרת ובפי רשעים — רום קרה
תהרס: בז לרעהו חסר לב — פה הרס
ואיש תבונות יחריש: הולך רכיל — בין חרש
מגלה סוד ונאמן רוח מכסה — רכל גלה
דבר: באין תחבלות יפל עם — אמן כסה חבל נפל
ותשועה ברב יועץ: רע ירוע — ישע יעץ
כי ערב זר ושנא תקעים בוטח: — רוע
אשת חן תתמך כבוד ועריצים — איש תמך
יתמכו עשר: גמל נפשו איש — כבד ערץ
חסד ועכר שארו אכזרי: רשע — גזר
עשה פעלת שקר וזרע צדקה
שכר אמת: כן צדקה לחיים
ומרדף רעה למותו: תועבת יהוה — רדף רוע
עקשי לב ורצונו תמימי דרך: — תעב רצה
יד ליד לא ינקה רע וזרע צדיקים — תמם נקה צדק
נמלט: נזם זהב באף חזיר אשה — מלט חזר
יפה וסרת טעם: תאות צדיקים — איש סור
אך טוב תקות רשעים עברה: — אוה קוה
יש מפזר ונוסף עוד וחשך — פזר יסף
מישר אך למחסור: נפש — חסר
ברכה תדשן ומרוה גם הוא — דשן רוה
יורא: מנע בר יקבהו לאום — ירה קבב
וברכה לראש משביר: שחר טוב — לאם שבר
יבקש רצון ודרש רעה תבואנו: — בקש רצה בוא

Simplicitas iuſtorū diriget eos: & ſupplātatio ꝑuerſorum vaſtabit illos. Non ꝓderūt diuitie ī die vltionis: iuſtitia autē liberabit a morte. Iuſtitia ſimplicis diriget viā ei⁹: & in impietate ſua corruet impius. Iuſtitia rectorum liberabit eos: & in inſidiis ſuis capientur iniqui. Mortuo hoīe īpio nulla erit vltra ſpes: & expectatio ſollicitorū peribit. Iuſtus de anguſtia liberatus eſt: & tradetur impius pro eo. Simulator ore decipit amicum ſuum: iuſti autem liberabūtur ſcientia. In bonis iuſtorū exultabit ciuitas: & in ꝑditiōe impiorū erit laudatio. Bñdictione iuſtorū exaltabitur ciuitas: & ore ipioꝝ ſubuertetur. Qui deſpicit amicū ſuū indigēs corde eſt: vir aūt prudēs tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana: qui aūt fidelis eſt celat amici cōmiſſum. Vbi nō eſt gubernator ppl's corruet: ſalus aūt vbi multa cōſilia. Affligetur malo qui fidē facit ꝑ extraneo: q aūt cauet laq̄os: ſecurus erit. Mulier gratioſa inueniet gloriā: & robuſti habebūt diuitias. Benefacit anime ſue vir miſericors: q aūt crudelis eſt etiā ꝓpinqs abiicit. Impius facit opus inſtabile: ſemināti aūt iuſtitiā merces fidelis. Clemētia preparat vitam: & ſectatio malorū mortē. Abomiābile dño cor prauū: & volūtas ei⁹ in his q ſimpliciter ābulāt. Man⁹ in manu nō erit innocēs malus: ſemē aūt iuſtorū ſaluabitur. Circulus aure⁹ in narib⁹ ſuis: mulier pulchra & fatua. Deſiderium iuſtorū omne bonum eſt: preſtolatio impiorū furor. Alii diuidūt ꝓpria: & ditiores fiunt: alii rapiunt nō ſua & ſemꝑ in egeſtate ſunt. Aīa que benedicit impīgabitur: & qui inebriat ipſe quoq; inebriabitur. Qui abſcōdit frumēta maledicetur in populis: bñdictio āt ſuꝑ caput vēdentiū. Bñ cōſurgit diluculo q q̄rit bona: q aūt inueſtigator malorū ē: opprimetur ab eis.

Perfectio rectaꝝ deducet eos: ꝛ ſupplātatio ꝑue
τελειότης εὐθειῶν ὁδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθε
nētiū ꝑdabitur eos. Nō ꝓderit ſubſtātia
τούτων προνομεύσει αὐτούς. Οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα
in die ire: ꝛ iuſticia liberabit a morte. Mo
ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. Ἀπο
riēs iuſt⁹ reliquit penitētē: facilis āt fit ꝛ iu
θανὼν δίκαιος ἔλιπε μετάμελον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπί
cūda impioꝝ ꝑditio. Juſticia imaculati dirigit
χαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια. Δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτομεῖ
vias: impietas āt incidit in iniuſticiā. iuſticiā viroꝝ re
ὁδούς, ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρ
ctoꝝ liberabit eos: at temeritate capiunt iniqui. Mor
θῶν ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀβουλίᾳ ἁλίσκονται παράνομοι. Τε
tuo viro iuſto: nō perit ſpes: at glo
λευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ δὲ καυ
ria impioꝝ perit. Juſt⁹ ex captiōe liberat: pro
χημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀντ'
eo āt traditur impius. Jn ore impioꝝ la
αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής. Ἐν στόματι ἀσεβῶν πα=
que⁹ ciuibus: ſenſus āt iuſtoꝝ ꝓſper. Jn bonis iuſto=
γὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δικαίων εὔοδος. Ἐν ἀγαθοῖς δικαί=
rū recta fecit ciuitas: ꝛ in perditione impioꝝ exultatio.
ων κατώρθωσε πόλις, καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα.
Jn bñdictiōe rectoꝝ exaltabit ciuitas: ore āt impioꝝ ſub
Ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κα
uertetur. Subſānat ciues indigēs mēte: vir āt
τεσκαφήσεται. Μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ
prudēs ſilentiū agit. Vir bilinguis reuelat cōſi
φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει. Ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βου
lia in cōcilio: fidelis āt ſpū celat res. Quib⁹ nō
λὰς ἐν συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα. Οἷς μὴ
eſt gubernatio: cadūt vt folia: ſa
ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, σωτη=
lus āt eſt in multo ꝯſilio. mal⁹ malefacit cū
ρία δὲ ὑπάρχει ἐν πολλῇ βουλῇ. πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν
mixt⁹ fuerit iuſto: odio hēt āt ſonū ſecuritatis. Mulier grōſa
συμμίξῃ δικαίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. Γυνὴ εὐχάριστος
ſuſcitat viro gl'iam: ſedes āt ignominie mulier odio hēns iuſta.
ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια.
Diuitiaꝝ pigri idigētes ſunt: at robuſti innitunt
Πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται
diuitijs. aīe ſue bonū facit vir miſericors per
πλούτῳ. τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων, ἐξολ
dit āt ſuū corp⁹ imiſericors. Jmpi⁹ facit opa iniuſta:
λύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων. ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα ἄδικα,
ſemē āt iuſtoꝝ merces veritatis. Fili⁹ iuſt⁹ gignit
σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας. Υἱὸς δίκαιος γεννᾶται
in vitā: ꝓſecutio āt impij in mortē. Abominatio do
εἰς ζωήν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον. Βδέλυγμα κυ
mino ꝑuerſe vie: acceptabiles āt ei oēs irrepre
ρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμω
hēſibiles ī via. Manui man⁹ iniiciēs iniuſte nō impunis
μοι ἐν ὁδῷ. Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος
erit maloꝝ: at ſemināns iuſticiā accipiet mercedē fide
ἔσται κακῶν, ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πι=
liū. Tanq̄ inauris aurea in nare ſuis: ſic mulieri
στῶν. Ὥσπερ ἐνώτιον χρυσοῦν ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτω γυναικὶ
ſtulte pulchritudo. deſideriū iuſtoꝝ totū bonū: ſpes
κακόφρονι κάλλος. ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή, ἐλπὶς
āt impioꝝ peribit. Sunt q̄ ꝓpria ſeminantes plu=
δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται. Εἰσὶν οἳ τὰ ἴδια σπείροντες πλείο
ra faciūt: ſunt āt ꝛ q̄ ꝯgregātes minuunt. Anima
να ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται. Ψυχὴ
benedicta ois ſimplex. Vir āt iracund⁹ nō formoſus.
εὐλογουμένη πᾶσα ἁπλῆ, Ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων. Ὁ
cōtinēs triticū relinquat ipm gentib⁹: bñdictio
συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, εὐλογία
āt in caput diſtribuētis. Qui fabricat bona q̄rit
δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ
grām bonā: exquirentē āt mala cōprehēdent eū.
χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν.

© Biblioteca Nacional de España

quicõfidit in diuitijs ſuis hic corruet: at
ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ οὗτος πεσεῖται, ὁ δὲ ἀν
qui inheret iuſtis orieť. Qui nõ preſto eſt
τιλαμβανόμενος δικαίων ἀνατελεῖ. Ὁ μὴ συμπεριφερόμε
ſue domui poſſidebit vẽtos: ſeruiet ãt ſtultus
νος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἀνέμους, δουλεύσει δὲ ἄφρων
prudẽti. De fructu iuſticie naſciť arbor vite: au
φρονίμῳ. Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς, ἀφαι
feruntť ãt intẽpeſtiue aie iniquorum. Si quidẽ iuſtus vix
ροῦνται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρανόμων. Εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις
ſaluatur: impi⁹ ⁊ peccator vbi apparebit?
σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Ca.12.
Diligẽs diſciplinã diligit ſenſũ: at qui odit incre
Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν, ὁ δὲ μισῶν ἐλέγ
pationes iſipiẽs. Melius qui inuenit grãm apud dñm: vir ãt
χους ἄφρων. Κρείσσων ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ, ἀνὴρ δὲ
iniqu⁹ tacebitur. Nõ dirigeť ho
παράνομος παρασιωπηθήσεται. Οὐ κατορθώσει ἄνθρω=
mo ex iniquo: at radices iuſtorum nõ auferenť. mulier
πος ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. γυνὴ
virilis corona viro ſuo: queadmodũ ãt in ligno x̃mis:
ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ,
ſic virum perdit mulier mala. Cogitatiões iuſto
οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. Λογισμοὶ δικαί=
rũ iudicia: gubernãt ãt impij dolos. ſmões impiorum
ων κρίματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους. λόγοι ἀσεβῶν
doloſi in ſãguinẽ: os ãt rectorum liberabit eos. Vbicũqꝫ verta
δόλιοι εἰς αἷμα, στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. Οὗ ἐὰν στρα
tur impius deleť: dom⁹ ãt iuſtorum ꝑmanebũt: Os
φῇ ὁ ἀσεβὴς ἀφανίζεται, οἶκοι δὲ δικαίων παραμενοῦσι. Στό
prudẽtis laudať a viro: piger corde ãt ſub
μα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός, νωθροκάρδιος δὲ μυ
ſannať. Meli⁹ vir in inhonoratione ſuiẽs ſibi: quã ho
κτηρίζεται. Κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ τι
norẽ ſibi circũponẽs ⁊ indigẽs pane. Miſerať
μὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου. Οἰκτείρει
iuſtus aïas iumẽtorum ſuorum: at viſcera impiorum
δίκαιος ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν
crudelia. Qui operať ſuã terrã implebi
ἀνελεήμονα. Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσε
tur panib⁹: at ſectantes vana indigẽtes mente. Qui
ται ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. Ὅς
eſt ſuauis in vinorum immorationib⁹: in ſuis mũitioni
ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμα
bus relinquet ignominiã. Deſideria impiorum mala:
σι καταλείψει ἀτιμίαν. Ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαί, αἱ
at radices piorum in mũitionib⁹. ꝓpť peccatũ labio
δὲ ῥίζαι τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι. Διὰ ἁμαρτίαν χει
rũ incidet in laqueos peccator: effugit ãt
λέων ἐμπίπτει εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύγει δὲ
ex eis iuſt⁹. De fructib⁹ oris viri aïa
ἐξ αὐτῶν δίκαιος. Ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνδρὸς ψυχὴ
replebiť bonis: retributio aũt labiorum ſuorum
πλησθήσεται ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ
tribuetur ei. Vie ſtultorum recte corã eis
ἀποδοθήσεται αὐτῷ. Ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν
exaudit ãt cõſilia ſapiẽs. fatu⁹ ipo die indi
εἰσακούει δὲ συμβουλίας σοφός. ἄφρων αὐθήμερον ἐξαγ=
cat irã ſuã: celat ãt ſuã ignominiã cal
γέλλει ὀργὴν αὐτοῦ, κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν πα
lidus. Demõſtratã fidẽ ãnũciat iuſt⁹:
νοῦργος. Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ
at teſtis iniuſtorum doloſus. Sũt qui dicẽtes vulne
δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος. Εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώ=
rant quaſi enſis: lingue ãt ſapientũ ſanãt. Labia
σκουσιν ὡς μάχαιρα, γλῶσσαι δὲ σοφῶν ἰῶνται. Χείλη
vera dirigũt teſtimoniũ: teſtis ãt repẽtin⁹ linguã
ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν, μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν
hẽt iniuſtã. Dolus in corde fabricãtis mala: at
ἔχει ἄδικον. Δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακά, οἱ δὲ
volẽtes pacẽ gaudebũt. non
βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται. Οὐκ

Qui confidit in diuitiis
ſuis corruet:
iuſti aũt quaſi virens foliũ
germinabũt. Qui cõtur
bat domũ ſuã poſſidebit
ventos: & qui ſtultus eſt
ſeruiet ſapiẽti. Fructus
iuſti lignũ vite: & q ſuſci
pit animas ſapiens eſt.
Si iuſtus in terra
recipit: quãtomagis im
pius & peccator. 12.
QVi diligit diſciplinã:
diligit
ſcientiã: qui aũt odit in=
crepatiões inſipiẽs ẽ. Qui
bon⁹ eſt hauriet ſibi gra
tiã a dño: qui aũt cõfidit
in cogitationib⁹ ſuis im=
pie agit. Non roborabi
tur hõ ex ĩpietate: & ra=
dix iuſtorũ nõ cõmoue=
bitur. Mulier diligẽs co
rona ẽ viro ſuo: & putre
do in oſſibus eius q cõfu
ſione res dignas gerit.
Cogitatiões iuſtorũ iu=
dicia: & cõſilia impiorũ
fraudulenta. Verba im
piorum ĩſidiãtur ſanguini:
os iuſtorum liberabit eos.
Verte impios
& nõ erunt: domus aũt
iuſtorum permanebit.
Doctrina ſua noſcitur
vir: q aũt van⁹ & excors
eſt patebit cõtemptui.
Melior eſt paup & ſuffi
ciẽs ſibi: quã glorioſus &
indigẽs pane. Nouit iu=
ſtus iumẽtorum ſuorum aïas:
viſcera aũt ĩpiorũ crude
lia. Qui opatur terrã ſuã
ſatiabitur panib⁹: q aũt
ſectatur ociũ ſtultiſſim⁹
eſt. Deſideriũ ĩpij moni
mentũ eſt ĩpiorũ: radix
autem iuſtorũ proficiet.
Propter pctã labiorum rui
na proximat malo: effu
giet aũt iuſt⁹ de anguſtia.
De fructu oris ſui vnuſ=
quiſqꝫ replebitur bonis: &
iuxta opa manuũ ſuarũ
retribuetur ei. Via ſtulti
recta in oculis ei⁹: q aũt
ſapiens eſt audit cõſilia.
Fatuus ſtatim
indicat irã ſuã: q aũt diſ
ſimulat iniuriã callidus ẽ.
Qui qđ nouit loquitur
iudex iuſticie eſt: qui aũt
mẽtitur teſtis ẽ fraudulẽ
tus. Eſt q ꝓmittit & quaſi
gladio pũgitur cõſciẽtie:
lingua aũt ſapiẽtiũ ſani
tas. Labiũ veritatis firmũ
erit ĩ ꝑpetuũ: q aũt teſtis
eſt repẽtinus: cõcinat lin
guã mẽdacij. Dol⁹ ĩ cor=
de cogitãtiũ mala: q aũt
pacis ineunt cõſilia: ſeq=
tur eos gaudium. Non

בֹּטֵחַ בְּעָשְׁרוֹ הוּא יִפּוֹל וְכֶעָלֶה
צַדִּיקִים יִפְרָחוּ׃ עֹכֵר בֵּיתוֹ
יִנְחַל רוּחַ וְעֶבֶד אֱוִיל לַחֲכַם
לֵב׃ פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ
נְפָשׁוֹת חָכָם׃ הֵן צַדִּיק בָּאָרֶץ
יְשֻׁלָּם אַף כִּי רָשָׁע וְחוֹטֵא׃
אֹהֵב מוּסָר אֹהֵב
דָּעַת וְשֹׂנֵא תוֹכַחַת בָּעַר׃ טוֹב
יָפִיק רָצוֹן מֵיְהוָה וְאִישׁ
מְזִמּוֹת יַרְשִׁיעַ׃ לֹא יִכּוֹן אָדָם
בְּרֶשַׁע וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים בַּל יִמּוֹט׃
אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּכְרָקָב
בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה׃ מַחְשְׁבוֹת
צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּחְבֻּלוֹת רְשָׁעִים
מִרְמָה׃ דִּבְרֵי רְשָׁעִים אֱרָב דָּם
וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃ הָפוֹךְ רְשָׁעִים
וְאֵינָם וּבֵית צַדִּיקִים יַעֲמֹד׃ לְפִי
שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל אִישׁ וְנַעֲוֵה לֵב יִהְיֶה
לָבוּז׃ טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד
וַחֲסַר לָחֶם׃ יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ
בְּהֶמְתּוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃
עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם וּמְרַדֵּף
רֵיקִים חֲסַר לֵב׃ חָמַד רָשָׁע מְצוֹד
רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃
בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא
מִצָּרָה צַדִּיק׃ מִפְּרִי פִי אִישׁ
יִשְׂבַּע טוֹב וּגְמוּל יְדֵי אָדָם יָשׁוּב
לוֹ׃ דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו
וְשֹׁמֵעַ לְעֵצָה חָכָם׃ אֱוִיל בַּיּוֹם
יִוָּדַע כַּעְסוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃ יָפִיחַ
אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שְׁקָרִים
מִרְמָה׃ יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב
וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃ שְׂפַת
אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד אַרְגִּיעָה
לְשׁוֹן שָׁקֶר׃ מִרְמָה בְּלֶב חֹרְשֵׁי
רָע וּלְיֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃ לֹא

נָבַל
צָדַק פָּרַח
נָחַל אֱוִל
פָּרָה
שָׁלַם חָטָא
Cap.xij.
יָסַר יָדַע
יָכַח
פּוּק
זָמַם רָשַׁע
כּוּן מָטַט
אִישׁ
בּוּשׁ חָשַׁב
שָׁפַט חָבַל
רָמָה
פָּה נָצַל
עָמַד
הָלַל עָוָה
הָיָה קָלָה
כָּבַד
צָדַק
כָּזַר
שָׂבַע רָדַף
רִיק צוּד
רוּעַ נָתַן
שָׂפָה יָקַשׁ
צוּר פָּרָה
פֶּה גָּמַל
שׁוּב אֱוִל
יָעַץ
יָדַע קָלָה
עָרַם יָפַח
אָמַן נָגַד
עוּד רָמָה
בָּטָה דָּקַר
לָשׁוֹן רָפָא
כּוּן רָגַע
שָׁלַם

© Biblioteca Nacional de España

לא יאנה לצדיק כל און ורשעים — אנה
מלאו רע: תועבת יהוה שפתי — תעב
שקר ועשי אמונה רצונו: אדם — עשה
ערום כסה דעת ולב כסילים — ידע כסל
יקרא אולת: יד חרוצים תמשול — קרא חרץ
ורמיה תהיה למס: דאגה בלב — משל רמה
איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה: — היה שוח
יתר מרעהו צדיק ודרך רשעים — שמח צדק
תתעם: לא יחרך רמיה צידו — תעה חרך
והון אדם יקר חרוץ: בארח — צוד
צדקה חיים ודרך נתיבה — נתב
אל מות:

Cap. xiij.

בן חכם מוסר אב — יסר
ולץ לא שמע גערה: מפרי פי — לוץ פרה
איש יאכל טוב ונפש בגדים — פרה אכל
חמס: נצר פיו שמר נפשו פשק
שפתיו מחתה לו: מתאוה ואין — שפה חתת
נפשו עצל ונפש חרצים תדשן: — אוה דשן
דבר שקר ישנא צדיק ורשע — שנא
יבאיש ויחפיר: צדקה תצר תם — באש חפר
דרך ורשעה תסלף חטאת: יש — נצר תמם
מתעשר ואין כל מתרושש והון — סלף עשר
רב: כפר נפש איש עשרו ורש — רוש
לא שמע גערה: אור צדיקים
ישמח ונר רשעים ידעך: רק — נור דעך
בזדון יתן מצה ואת נועצים חכמה: — זוד נתן
הון מהבל ימעט וקבץ על יד — נצה יעץ מעט
ירבה: תחלת ממשכה מחלה לב — רבה יחל
ועץ חיים תאוה באה: בז לדבר — משך חלה
יחבל לו וירא מצוה הוא ישלם: — אוה חבל
תורת חכם מקור חיים לסור — צוה שלם
ממקשי מות: שכל טוב יתן חן — ירא קור
ודרך בגדים איתן: כל ערום — יקש נתן
יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת: — ערם עשה
מלאך רשע יפל ברע וציר — ידע כסל
אמונים מרפא: ריש וקלון פורע — פרש לאך
נפל רוע
אמן רפא
רוש קלה

contriſtabit iuſtum quicquid ei acciderit: impii aūt replebūtur malo. Abominatio eſt domīo labia mendacia: qui aūt fideliter agunt placent ei. Hō verſutus celat ſcientiā: & cor inſipientium prouocat ſtulticiā. Manus fortium dñabitur: q̄ aūt remiſſa eſt tributis ſeruiet. Meror in corde viri humiliabit illum: & ſermone bono letificabitur. Qui negligit dānum ꝑpter amicū iuſtus eſt: iter aūt īpiorū decipiet eos. Non īueniet fraudulētus lucrū: & ſubſtātia homīs erit auri preciū. In ſemita iuſticie vita: iter autem deuium ducit ad mortem. 13.

Filius ſapiens doctrina patris: qui autem illuſor eſt non audit cū arguitur. De fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis: anima aūt impiorū iniqua. Qui cuſtodit os ſuū cuſtodit animā ſuā: q aūt incōſideratus eſt ad loq̄ndū ſentiet mala. Vult & nō vult piger: aīa autē operātiū īpinguabitur. Verbū mendax iuſtus deteſtabitur: īpius aūt cōfundit & cōfundetur. Iuſtitia cuſtodit innocētis viam: impietas autē peccatorē ſupplātat. Eſt quaſi diues cū nihil habeat: & eſt q̄ſi paup cū in multis diuitiis ſit. Redēptio aīe viri diuitie ſue: q aūt paup eſt: increpationē nō ſuſtinet. Lux iuſtorum letificat: lucerna autē īpiorꝝ extinguetur. Inter ſupbos ſp iurgia ſūt: q āt agūt oia cū cōſilio: reguntur ſapiā. Subſtātia feſtinata minuetur: q̄ aūt paulatī colligitur manu mltiplicabitur. Spes q̄ differtur affligit aīam: lignū vite deſideriū veniēs. Qui detrahit alicui rei: ipſe ſe in futurū obligat: q aūt timet ꝑceptū in pace verſabitur. Lex ſapiētis fons vite: vt declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiā: in itinere cōtemptorū vorago. Aſtutus oia agit cū cōſilio: q aūt fatuus e apit ſtulticiā. Nūcius īpii cadet in malū: legatus fidelis ſanitas. Egeſtas & ignomia ei q deſit

placebit iuſto nihil iniuſtū: at impii replebunt
ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται
malis. abominatio dño labia mēdacia: at facies fides
κακῶν. Βδέλυγμα κυρίῳ χείλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν πίστεις
acceptabilis apd eū. Vir prudēs thronus ſenſus: cor
δεκτὸς παρ' αὐτῷ. Ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως, καρδία
āt inſipiētiū obuiabit execratiōibus. Manus electoꝝ dñabit
δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς. Χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσει
facile: doloſi āt erūt in direptionē. Terribilis ſmo
εὐχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς προνομήν. Φοβερὸς λόγος
cor turbat viri: ānunciatio āt bona letificat illū.
καρδίαν ταράσσει ἀνδρός, ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει αὐτόν.
Sapiēs iuſtus ſui ipius amicus erit: at via
Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται, ἡ δὲ ὁδὸς τῶν
impioꝝ decipiet eos. nō fabricabit doloſus captiōes
ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. Οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας
Poſſeſſio āt ꝑcioſa vir purus. In viis iuſticie vita.
Κτῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωή.
vie āt eoꝝ q recordāt iniuriaꝝ in mortē.
ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον. Ca. 13.

Filius aſtutus obediēs patri: filius āt īobediēs ī ꝑditione.
Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί, υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπωλείᾳ.
De fructibus iuſticie comedet bonus: anime āt impioꝝ peribūt intēpeſtiue.
Ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, ψυχαὶ δὲ παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι.
Qui cuſtodit ſuū os cuſtodit ſuā aīam: at temerarius labiis metu afficiet ſeipm.
Ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ προπετὴς χείλεσι πτοήσει ἑαυτόν.
In deſideriis eſt ois piger: manus āt viriliū in diligētia.
Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός, χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐπιμελείᾳ.
Sermonē iniuſtū deteſtat iuſtus: impius āt ꝯfundit. τ nō hēbit audaciā loquēdi.
Λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνεται. καὶ οὐχ ἕξει παρρησίαν.
Iuſticia cuſtodit innocētes via: at impios malos facit peccatū.
Δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ, τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία.
Sunt ditantes ſeipos nihil hētes: τ ſunt humiliātes ſeipos in multis diuitiis.
Εἰσὶν οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ.
Redēptio viri aīe propie diuitie: mēdicus āt nō ſuſtinet minas.
Λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν.
lux iuſtis ſemp: lux impioꝝ extinguit.
Φῶς δικαίοις διαπαντός, φῶς ἀσεβῶν σβέννυται.
Mala cū iniuria facit mala: at ipoꝝ cognitores ſapiētes.
Κακὸς μεθ' ὕβρεως πράσσει κακά, οἱ δὲ αὐτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί.
Subſtātia feſtinata cū iniq̄tate: minor fit: at ꝯgregās ſibi cū pietate implebitur.
Ὕπαρξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται, ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσεται.
iuſtus miſeret τ cōmodat: arbor eni vite deſideriū bonū.
Δίκαιος οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ, δένδρον γὰρ ζωῆς ἐπιθυμία ἀγαθή.
Qui deſpicit rem deſpicietur ex ea: at timēs ꝑceptū hic ſanus eſt.
Ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ, ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν οὗτος ὑγιαίνει.
Filio doloſo nullū erit bonū famulo aūt ſapiēti ꝓſpere erūt operationes: τ diriget via eius.
Υἱῷ δολίῳ οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὔοδοι ἔσονται πράξεις, καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
Lex ſapiētis fons vite: at demēs captus a laqueo morie tur.
Νόμος σοφοῦ πηγὴ ζωῆς, ὁ δὲ ἄνους ἁλοὺς ὑπὸ παγίδος θανεῖται.
Intellectus bonus dat grām: at cognoſcere legē: cognitionis eſt bone: vie āt deſpicientiū in ꝑditione.
Σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον, διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ.
Ois aſtutus agit cū cognitione: at fatuus pandit ſuā maliciā:
Πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασεν αὐτοῦ κακίαν.
Rex temerarius cadet in mala: legatus aūt ſapiēs liberabit eū.
Βασιλεὺς θρασὺς πεσεῖται εἰς κακά, ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν.
Egeſtatē τ ignominiā aufert
Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται

© Biblioteca Nacional de España

diſciplina: at cuſtodiēs redargutiōes gl̄ificabit. Deſide
παιδεία, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους δοξασθήσεται. Ἐπιθυ
ria impioꝝ delectant aīam: opa āt impioꝝ lōge a
μίαι ἀσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν, ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ
cognitione. Qui circūfert ſimul cū ſapiētib⁹ ſapiēs erit:
γνώσεως. Ὁ συμπεριφερόμενος σοφοῖς σοφισθήσεται,
q̄ āt circūuertit ſimul cū ſtultis agnoſcet. Peccantes
ὁ δὲ συμπεριφερόμενος ἄφροσιν γνωσθήσεται. Ἁμαρτάνοντας
pſequent mala: at iuſtos apprehēdēt bo
καταδιώξεται κακά, τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀγα
na. bon⁹ vir relinquet heredes filios filioꝝ: theſauri
θά. Ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν, θησαυρί-
zant āt iuſtis diuitie impioꝝ. Juſti faciēt in
ζεται δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. Δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν
diuitijs annos multos: iniuſti āt peribūt breuiter.
πλούτῳ ἔτη πολλά, ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται συντόμως.
Qui parcit virge odit filiū ſuū: at dili
Ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγα
gēs inſtāter erudit. iuſt⁹ comedēs replet
πῶν ἐπιμελῶς παιδεύει. Δίκαιος ἔσθων ἐμπίμπλαται τὴν
aīam ſuā: anime āt impioꝝ īdigētes.
ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς. Ca.14.

Sapiētes mulieres edificarūt domos: at iſipiēs euer
Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους, ἡ δὲ ἄφρων κα
tit manib⁹ ſuis. Ambulās recte timet
τέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖ
dnz: at q̄ tortuoſe incedit vijs ſuis inhonora
ται τὸν κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσε
bit. Ex ore ſtultoꝝ virga iniurie: labia āt ſa
ται. Ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὕβρεως, χείλη δὲ σο
pientū cuſtodiūt eos. Ubi nō ſunt boues pſepia mun
φῶν φυλάσσει αὐτούς. Οὗ μὴ εἰσὶ βόες φάτναι καθα-
da: vbi āt multa genimina manifeſta bouis fortitudo. Te
ραί, οὗ δὲ πολλὰ γεννήματα φανερὰ βοὸς ἰσχύς. Μάρ
ſtis fidelis nō mētit: accēdit āt mētiētē teſtis iniuſt⁹.
τυς πιστὸς οὐ ψεύδεται, ἐκκαίει δὲ ψευδῆ μάρτυς ἄδικος.
Queres ſapiaꝫ apud malos ⁊ nō inuenies: ſen
Ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὑρήσεις, αἴσθη
ſus āt apud prudentes facilis. Uia cōtraria vi
σις δὲ παρὰ φρονίμοις εὐχερής. Πάντα ἐναντία ἀν-
ro ſtulto: arma āt ſenſus labia ſapia. Sapia aſtu
δρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰσθήσεως χείλη σοφά. Σοφία πα
toꝝ cognoſcet vias eoꝝ: amētia āt ſtulto
νούργων ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρό-
rū in deceptiōe. Dom⁹ iniquoꝝ debebūt purifica
νων ἐν πλάνῃ. Οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρι
tionē: dom⁹ āt iuſtoꝝ acceptabiles. Cor viri ſenſi
σμόν, οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί. Καρδία ἀνδρὸς αἰσθη-
tiuū meſta aīa ei⁹: qn̄ āt letet nō mi
τικὴ λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ, ὅταν δὲ εὐφραίνηται οὐκ ἐπι
ſcet iniuria. Dom⁹ impioꝝ delebunt: tabnacula
μίγνυται ὕβρει. Οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται, σκηναὶ
āt rectoꝝ ſtabūt. Eſt via q̄ videt recta eſſe
δὲ κατορθούντων στήσονται. Ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι
apud hoīes: at nouiſſima eius vadūt ad
παρὰ ἀνθρώποις, τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς
fundū iferni. Jn letitijs nō miſcet meroꝛ:
πυθμένα ᾅδου. Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη,
extrema āt gaudij in luctū vadūt. Suis
τελευταῖα δὲ χαρᾶς εἰς πένθος ἔρχεται. Τῶν ἑαυτοῦ
vijs replebit q̄ eſt audacis cordis: ab āt cogitatio
ὁδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημά-
nib⁹ eius vir bonus. Jnnocēs credit omni verbo:
των αὐτοῦ ἀνὴρ ἀγαθός. Ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ,
aſtutus āt vadit in penitentiā. Sapiēs timens
πανοῦργος δὲ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. Σοφὸς φοβηθεὶς
declinauit a malo: at ſtultus ſibi cōfidens mi
ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ, ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μί
ſcetur iniquo.
γνυται ἀνόμῳ. ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

[n]diſciplinā:[o] qui aūt acqe
ſcit[p] arguēti[q] gl̄ificabitur.
[r] Deſideriū ſi[s] cōpleatur
[t]delectat[u] animam: ꝏꝏ
[x]deteſtātur[y] ſtulti eos qui
[z]fugiunt[a] mala. ꝏꝏꝏꝏ
[b]Qui[c] cū[d] ſapiētibus[b] gra
ditur[e] ſapiēs erit:[f] amicus
[g]ſtultorum[h] ſimilis efficie
tur.[i] Peccatores[k] pſequtur
[l]malum:[m] &[n] iuſtis[o] retri-
buentur[p] bona. ꝏꝏꝏꝏ
[q]Bon⁹[r] relinquit heredes
[t]filios &[s] nepotes:[u] & cu-
ſtoditur[x] iuſto[y] ſubſtantia
[z]peccatoris.[a] Multi[b] cibi
in[c] noualibus[d] patrū:[e] &
aliis[f] cōgregātur[g] abſq;[h] iu
dicio.[i] Qui parcit[k] virge
[l]odit[m] filium ſuum: ꝏꝏ
[n]qui autē diligit illum[o] di
ligenter[p] erudit.[q] Iuſtus
[r]comedit[s] & replet[t] aīam
ſuam:[u] venter autem ꝏ
[x]impiorum[y] inſaturabi-
lis. 14.

Sapiens[b] mulier[c] edi-
ficat ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[d]domū ſuā:[e] inſipiens ex-
tructā quoq;[f] manib⁹[g] de
ſtruet.[h] Ambulans[i] recto
itinere &[k] timēs[l] dn̄m:[o] de
ſpicitur ab eo[m] qui infami
graditur[n] via.[r] In ore[q] ſtul
ti[r] virga[s] ſupbie:[t] labia aūt
[u]ſapientū[x] cuſtodiūt eos.
[y]Vbi nō ſunt[z] boues[a] pſe-
pe[b] vacuū eſt: vbi aūt ap-
paret[c] plime[d] ſegetes: ibi
manifeſta ē[e] fortitudo[f] bo
uis.[g] Teſtis[h] fidelis[i] nō[k] mē
tietur:[l] profert aūt[m] mēda
ciū[o] doloſus[n] teſtis.[p] Que
rit[q] deriſor[r] ſapiētiā[s] & nō
inuenit:[t] doctrina[u] prudē
tiū[x] facilis.[y] Vade[z] cōtra[a] vi
rū[b] ſtultū:[c] & neſcit[e] labia
[f]prudētie.[g] Sapiā[h] callidi ē
[i]intelligere[k] viam ſuā:[l] &
prudētia[m] ſtultoꝝ[n] errans.
[o]Stultis[p] illudet[q] peccatū:
[r]& iter[s] iuſtos morabitur
[t]gratia[u]. Cor[x] quod nouit
[y]amaritudinē[z] anime ſue:
[a]in gaudio eius[b] nō[c] miſce
bitur[d] extraneus.[e] Dom⁹
[f]impiorum[g] delebitur:[h] ta
bernacula[i] iuſtorum ꝏꝏ
[k]germinabūt.[l] Eſt[m] via q̄
videtur[p] homini[n] iuſta:
[q]nouiſſima aūt ei⁹[r] dedu-
cunt ad[s] mortem.[u] Riſus
[x]dolore miſcebitur:[y] & ex
trema[a] gaudii[b] luct⁹ occu
pat.[c] Viis ſuis[d] replebitur
[e]ſtultus:[g] & ſup eum erit
[h]vir[i] bonus.[k] Innocens
[l]credit[m] omni[n] verbo: ꝏ
[o]aſtutus[p] conſiderat[q] greſ
ſus ſuos.[r] Sapiens[s] timet
[t]& declinat[u] a malo:[x] ſtul-
tus[y] tranſilit[z] & confidit.

מוּסָר וְשׁוֹמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד׃
תַּאֲוָה נִהְיָה תֶּעֱרַב לְנָפֶשׁ
וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃
הָלוֹךְ אֶת חֲכָמִים יֶחְכָּם וְרֹעֶה
כְסִילִים יֵרוֹעַ׃ חַטָּאִים תְּרַדֵּף
רָעָה וְאֶת צַדִּיקִים יְשַׁלֶּם טוֹב׃
טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי בָנִים וְצָפוּן
לַצַּדִּיק חֵיל חוֹטֵא׃ רָב אֹכֶל
נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא
מִשְׁפָּט׃ חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ
וְאֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר׃ צַדִּיק
אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן
רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃

Cap.xiiij.

חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה
בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶהֶרְסֶנּוּ׃
הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה וּנְלוֹז
דְּרָכָיו בּוֹזֵהוּ׃ בְּפִי אֱוִיל חֹטֶר
גַּאֲוָה וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּשְׁמוּרֵם׃
בְּאֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרָב
תְּבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃ עֵד אֱמוּנִים
לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר׃
בִּקֶּשׁ לֵץ חָכְמָה וָאָיִן וְדַעַת לְנָבוֹן
נָקָל׃ לֵךְ מִנֶּגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וּבַל
יָדַעְתָּ שִׂפְתֵי דָעַת׃ חָכְמַת עָרוּם
הָבִין דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה׃
אֱוִלִים יָלִיץ אָשָׁם וּבֵין יְשָׁרִים
רָצוֹן׃ לֵב יוֹדֵעַ מָרַּת נַפְשׁוֹ
וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרַב זָר׃ בֵּית
רְשָׁעִים יִשָּׁמֵד וְאֹהֶל יְשָׁרִים
יַפְרִיחַ׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ
וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת׃ גַּם בִּשְׂחֹק
יִכְאַב לֵב וְאַחֲרִיתָהּ שִׂמְחָה תוּגָה׃
מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוּג לֵב וּמֵעָלָיו
אִישׁ טוֹב׃ פֶּתִי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר
וְעָרוּם יָבִין לַאֲשֻׁרוֹ׃ חָכָם יָרֵא
וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃

יָסַר יָכַח
כָּבַד הָיָה
עָרַב תָּעַב
הָלַךְ חָכַם
רוּעַ רָדַף
רוּעַ צָדַק
שָׁלַם נָחַל
צָפַן
צָדַק חָטָא
סָפָה
שָׁפַט
חָסַר
נָשָׁה בָּנָה
הָרַס
הָלַךְ לוּז
פֶּה
גָּאָה שָׂפָה
שָׁמַר אָבַס
בּוֹא עָוַד
אָמַן כָּזַב
יָפַח לוּץ
יָדַע בִּין
קָלַל יָלַךְ
כָּסַל עָרַם
בִּין רָמָה
רָצָה מָרַר
עָרַב
שָׁמַד
פָּרַח פָּנָה
כָּאַב יָגָה
שָׂבַע
פָּתָה אָמַן
בִּין
סוּר רוּעַ
עָבַר

© Biblioteca Nacional de España

קצר אפים יעשה אולת ואיש — עשה
מזמות ישנא ׃ נחלו פתאים — זמם שנא
אולת וערומים יכתרו דעת׃ — פתה ערם
שחו רעים לפני טובים ורשעים — כתר ידע
על שערי צדיק ׃ גם לרעהו — שחח רוע
ישנא רש ואהבי עשיר — פנה צדק
רבים ׃ בז לרעהו חוטא ומחונן — רוש עשר
ענוים אשריו ׃ הלא יתעו — רבב חנן
חרשי רע וחסד ואמת חרשי — ענה תעה
טוב׃ בכל עצב יהיה מותר — היה יתר
ודבר שפתים אך למחסור ׃ — שפה חסר
עטרת חכמים עשרם אולת
כסילים אולת ׃ מציל נפשות — כסל נצל
עד אמת ויפח כזבים מרמה ׃ — עוד רמה
ביראת יהוה מבטח עז ולבניו — בטח עזז
יהיה מחסה׃ יראת יהוה מקור — חסה קור
חיים לסור ממקשי מות׃ ברב — יקש
עם הדרת מלך ובאפס לאם
מחתת רזון ׃ ארך אפים רב — חתת רזן
תבונה וקצר רוח מרים אולת ׃ — בין רום
חיי בשרים לב מרפא ורקב — חיה רפא
עצמות קנאה ׃ עשק דל חרף
עשהו ומכבדו חנן אביון׃ ברעתו — כבד אבה
ידחה רשע וחסה במותו צדיק ׃ — רוע דחה
בלב נבון תנוח חכמה ובקרב — בין נוח
כסילים תודע ׃ צדקה תרומם — ידע רום
גוי וחסד לאמים חטאת׃ רצון
מלך לעבד משכיל ועברתו — שכל
תהיה מביש׃ — בוש

Cap. xv.

מענה רך ישיב חמה — ענה רכך
ודבר עצב יעלה אף ׃ לשון — שוב עלה
חכמים תיטיב דעת ופי כסילים — לשון יטב
יביע אולת ׃ בכל מקום עיני — ידע כה
יהוה צפות רעים וטובים ׃ — נבע קום
מרפא לשון עץ חיים וסלף בה — צפה רוע
שבר ברוח ׃ אויל ינאץ מוסר — אול נאץ
— יסר

Impatiens operabitur ſtulticiam: & vir verſutus odioſus eſt. Poſſidebunt paruuli ſtulticiam: & expectabunt aſtuti ſcientiam. Iacebunt mali ante bonos: & impii ante portas iuſtorum. Etiā p̄ximo ſuo pauper odioſus eſt: amici vero diuitum multi. Qui deſpicit p̄ximū ſuū peccat: q aūt miſeretur pauperis beatus erit. Errant qui operantur malum: mīa & veritas preparāt bona. In oī opere erit abundantia: vbi aūt ſunt verba plurima: ibi frequenter egeſtas. Corona ſapientū diuitie eorum: fatuitas ſtultorum imprudentia. Liberat animas teſtis fidelis: & profert mendacia verſipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis: & filiis eius erit ſpes. Timor domini fons vite: vt declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: & in paucitate plebis ignominia principis. Qui patiēs eſt multa gubernatur ſapīa: q aūt impatiēs ē exaltat ſtulticiā. Vita carniū ſanitas cordis: putredo oſſiū inuidia. Qui calūniatur egentē exprobrat factori ei9: honorat aūt eū q miſeretur paup̄is. In malicia ſua repelletur īpius: ſperat aūt iuſtus in morte ſua. In corde prudētis reqeſcit ſapia & indoctos quoſq; erudiet. Iuſticia eleuat gentē: miſeros aūt facit p̄plos pctm. Accept9 ē regi miniſter intelligens: iracundiam eius inutilis ſuſtinebit. 15.

Reſponſio mollis frāgit iram: ſermo durus ſuſcitat furorem. Lingua ſapientum ornat ſcientiam: os ſtultorum ebullit ſtulticiā. In omī loco oculi domini contemplantur bonos & malos. Ligua placabilis lignum vite: que autē immoderata eſt conteret ſpiritum. Stultus irridet diſciplinam

Impatiēs operat cū temeritate: vir āt prudēs mul
Ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολ
ta ſuffert. diuidēt ſtulti maliciā: at ſtu
λὰ ὑποφέρει. Μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ δὲ πανοῦρ
ti dn̄abunt ſenſus. Labent mali ante
γοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως. Ὀλισθήσουσι κακοὶ ἔναντι
bonos: ⁊ impij colēt portas iuſtoꝝ. Ami
ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θεραπεύσουσι θύρας δικαίων. Φί
ci odibūt amicos mēdicos: amici āt diuitū
λοι μισήσουσι φίλους πτωχούς, φίλοι δὲ πλουσίων
multi. Qui inhonorat pauperes peccat: ꝗ miſerat āt mē
πολλοί. Ὁ ἀτιμάζων πένητας ἁμαρτάνει, ἐλεῶν δὲ πτω
dicos beat9. Errantes fabricāt mala: miam
χοὺς μακαριστός. Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεον
āt ⁊ veritatē operant boni. Non ſciunt
δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί. Οὐκ ἐπίστανται
miam ⁊ fidē fabricatores maloꝝ: elemoſyne āt ⁊ fi
ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν, ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πί
des apud fabricatores bonos. In omni ſollicito in
στεις παρὰ τέκτοσιν ἀγαθοῖς. Ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνε
eſt abundātia: at dulcis ⁊ carēs dolore in egeſtate erit.
στι περισσόν, ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται.
Corona ſapiētū diuitie eoꝝ: At ꝯuerſatio ſtulto
Στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐτῶν, ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρό
rū mala. liberabit maloꝝ aīam teſtis fidelis: accēdit
νων κακή. Ῥύσεται κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός, ἐκκαίει
āt mēdacē doloſus. In timore dn̄i ſpes fortitudinis:
δὲ ψευδῆ δόλιος. Ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, τοῖς
at filijs ei9 relinquet firmamētū. Preceptū domi
δὲ τέκνοις αὐτοῦ καταλείψει ἔρεισμα. Πρόσταγμα κυ
ni fons vite: facit āt declinare a laqueo mor
ρίου πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανά
tis. In multa gēte gloria regis: in āt defectu
του. Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείψει
plebis cōtritio principis. patiēs vir multus in
λαοῦ συντριβὴ δυνάστου. Μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν
prudentia: at impatiēs fortis ſtult9. Māſuet9
φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρὸς ἄφρων. Πραΰθυ
vir cordis medic9: tinea āt oſſiū cor ſenſi
μος ἀνὴρ καρδίας ἰατρός, σὴς δὲ ὀστέων καρδία αἰσθη
tiuū. Qui calūniat egentē irritat illū ꝗ fe
τική. Ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν ποιή
cit eū: at honorās illū miſeret mēdici. In mali
σαντα αὐτόν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν. Ἐν κα
tia ſua expellet impi9. Confidens ſue
κίᾳ αὐτοῦ ἀπωσθήσεται ἀσεβής. Ὁ πεποιθὼς τῇ ἑαυ
ſanctitati iuſt9. In corde bono viri requie
τοῦ ὁσιότητι δίκαιος. Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς ἀνα
ſcet ſapiētia: in āt corde ſtultoꝝ nō agnoſcit
παύσεται σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώσκε
tur. Iuſticia eleuat gentē: diminuūt āt tribus
ται. Δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς
peccata. Accept9 regi miniſter intelligēs: at
ἁμαρτίαι. Δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, τῇ δὲ
ſua agilitate tollit ignominiā: ira p̄dit
ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν, ὀργὴ ἀπόλλυσι
⁊ prudentes.
καὶ φρονίμους. Ca. 15.

Reſponſio āt ſubmiſſa auertit iram:
Ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν,
ſermo ꝟo triſtis ſuſcitat iras. Lingua ſapientū bona
λόγος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. Γλῶσσα σοφῶν καλὰ
ſcit: os āt ſtultoꝝ nūciat mala. in omni
ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγέλλει κακά. ἐν παντὶ
loco oculi dn̄i: contēplant malos q; ⁊ bo
τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου, σκοπεύουσι κακούς τε καὶ ἀγα
nos. Sanitas lingue arbor vite: at cuſtodiēs eā
θούς. Ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ συντηρῶν αὐτὴν
replebit ſpū. Stult9 deridet diſciplinā
πλησθήσεται πνεύματος. Ἄφρων μυκτηρίζει παιδίαν

© Biblioteca Nacional de España

patris: q̄ aūt cuſtodit p̄cepta: aſtutior. In
πατρός, ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολάς, πανουργότερος. Ἐν
abūdanti iuſticia fortitudo multa: at impij radi
πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὁλόρ
citꝰ de terra ꝑibunt. Domibꝰ iuſtoꝝ fortitudo multa: fructus
ριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται. Οἴκοις δικαίων ἰσχὺς πολλή, καρποὶ
āt impioꝝ peribūt. Labia ſapiētū ligata ſūt ſenſu:
δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. Χείλη σοφῶν δέδεται αἰσθήσει,
corda āt ſtultoꝝ nō ſecura. victime impioꝝ abomi
καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς. θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυ
natio dn̄o: vota āt recte agētū acceptabilia apud eū. Abomi
γμα κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ παρ᾽ αὐτῷ. Βδέ
natio dn̄o vie impij. ſequētes iuſticiā diligit.
λυγμα κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς. διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.
Diſciplina inocētis cognoſcit a trāſeuntibꝰ: q̄ āt odiūt
Παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων, οἱ δὲ μισοῦν
increpatiōes moriunt turpiter. Infernꝰ ⁊ ꝑditio manife
τες ἐλέγχους τελευτῶσιν αἰσχρῶς. Ἅδης καὶ ἀπώλεια φανε
ſta apud dn̄m. q̄mō nō ⁊ corda hoīm?
ρὰ παρὰ τῷ κυρίῳ. πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων;
Nō amabit indoctꝰ corripiētes ſe:
Οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν,
cū āt ſapiētibꝰ nō ꝯuerſabit. Corde gaudente
μετὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει. Καρδίας εὐφραινομένης
facies viret: in āt merorībꝰ exn̄te triſtis incedit. Cor
πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει. Καρ
rectū querit ſenſum: os āt ineruditoꝝ cognoſcet
δία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδεύτων γνώσεται
mala. Omni tp̄e oculi maloꝝ ſuſci
κακά. Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέ
piūt mala: at boni q̄ſcunt ſemp̄. Meli
χονται κακά, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός. Κρεῖσ
us parua pars cū timore dn̄i: q̄ theſauri ma=
σον μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου κυρίου, ἢ θησαυροὶ μεγά=
gni cū itrepiditate. Melior vocatio ad ꝯuiuiū oleꝝ ad ami
λοι μετὰ ἀφοβίας. Κρείσσων ξενισμὸς λαχάνων πρὸς φι=
citiā ⁊ grām: q̄ appoſitio vituloꝝ cū inimicitia. Vir
λίαν καὶ χάριν, ἢ παράθεσις μόσχων μετὰ ἔχθρας. Ἀνὴρ
iracundꝰ p̄parat rixas: patiēs āt ⁊
θυμώδης παρασκευάζει μάχας, μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν
futurā mitigat. Patiens vir extin
μέλλουσαν καταπραΰνει. Μακρόθυμος ἀνὴρ κατασβέ
guet iudicia: at impiꝰ ſuſcitat magis. Vie pigroꝝ
σει κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγείρει μᾶλλον. Ὁδοὶ ἀεργῶν
ſtrate ſpinis: at viriliū trite.
ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων τετριμμέναι.
Filius ſapiēs letificat patrē: filiꝰ āt ſtultꝰ ſubſā
Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρί=
nat matrē ſuā. Amētis ſemite indigētes mēte: vir āt pru
ζει μητέρα αὐτοῦ. Ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρό
dēs dirigēs ambulat. Differūt cogitatiōes nō
νιμος κατευθύνων πορεύεται. Ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ
honorātes cōcilia: in āt cordibꝰ cōſiliantiū manebit ꝯſi
τιμῶντες συνέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βου
liū. Nō obediet malꝰ illi: neque dicet oppor=
λή. Οὐ μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἴπῃ καίριόν
tunū q̄d ⁊ bonū cōmuni. Vie vite cogitationes pru
τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ. Ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνε
dentis: vt cū declinauerit ex iferno ſaluꝰ ſit. Domos iniurioſoꝝ
τοῦ, ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ᾅδου σωθῇ. Οἴκους ὑβριστῶν
demolit dn̄s: firmauit āt terminū vidue. abominatio
κατασπᾷ κύριος, ἐστήρισε δὲ ὅριον χήρας. Βδέλυγμα
dn̄o cogitatio iniuſta: caſtoꝝ āt verba caſta. Per
κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἁγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί. Ἐξόλ
dit ſeipm̄ mūeꝝ acceptor: at odio hēs donoꝝ captiōes
λυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης, ὁ δὲ μισῶν δώρων λήψεις
ſaluat. elemoſynis ⁊ fide purgant
σώζεται. ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁ=
peccata: at timore dn̄i declinat oīs a ma=
μαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κα
lo. Corda iuſtoꝝ meditant fidem
κοῦ. Καρδίαι δικαίων μελετῶσι πίστεις ꝏꝏꝏꝏꝏ

patris ſui: qui autem cu
ſtodit increpatiōes: aſtu
tior fiet. Domꝰ iuſti plu
rima fortitudo: & in fru
ctibus impii cōturbatio.
Labia ſapientum ꝏꝏ
diſſeminabūt ſcientiam:
cor ſtultorum diſſimile
erit. Victime impiorum
abomiabiles dño: vota
iuſtorū placabilia. Ab=
ominatio eſt domino ꝏ
via impii: qui ſequitur
iuſticiam diligitur ab eo.
Doctrina mala deſeren
tium viam: qui ꝏꝏꝏ
increpationes odit mo
rietur. Infernꝰ & ꝑditio
corā dño: quanto magis
corda filiorū hominū.
Non amat peſtilēs eum
qui ſe corripit: nec ad
ſapientes graditur. Cor
gaudens exhilarat ꝏꝏ
faciem: in merore ani=
mi deiicitur ſpiritus. ꝏ
Cor ſapiens querit do
ctrinam: & os ſtultorū
paſcitur imperitia. Oēs
dies pauperis mali: ꝏ
ſecura mens quaſi iuge
conuiuium. Melius eſt
parū cum timore dñi:
q̄ theſauri ꝏꝏꝏꝏ
magni & inſatiabiles.
Melius eſt vocari ad ꝏ
olera cū charitate: q̄
ad vitulum ſaginatum ꝏ
cum odio. Vir iracun=
dus prouocat ꝏꝏꝏ
rixas: qui patiens eſt mi
tigat ſuſcitatas. ꝏꝏ
Iter pigrorum quaſi ſe
pes ſpinarum: via ꝏꝏ
iuſtorū abſq̄ offendicu
lo. Filius ſapiēs letificat
patrē: & ſtultus homo
deſpicit matrem ſuam.
Stulticia gaudium ſtul=
to: & vir ꝏꝏꝏꝏ
prudens dirigit greſſus
ſuos. Diſſipātur cogitatio
nes abſq̄ cōſilio: vbi vo
ſunt plures cōſiliarii: cō
firmantur. Letatur hō
in ſententia oris ſui: ꝏ
& ſermo opportunꝰ eſt
optimus. ſemita ꝏꝏ
vite ſuper eruditum: vt
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
declinet de inferno no=
uiſſimo. Domū ſupbo=
rū demolietur dñs: & fir
mos faciet terminos vi=
due. Abominatio domi
ni cogitationes male: ꝏ
& purus ſermo pulcher
rimus. Conturbat ꝏ
domū ſuā q ſectatur aua
riciā: qui aūt odit mūera
viuet. Mens iuſti medi
tabitur ſapientiam: ꝏ

אָבִיו וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יַעְרִם׃
בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבִתְבוּאַת
רָשָׁע נֶעְכָּרֶת׃ שִׂפְתֵי חֲכָמִים
יְזָרוּ דָעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא כֵן׃
זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת
יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה
דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב׃
מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא
תוֹכַחַת יָמוּת׃ שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן
נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי לִבּוֹת בְּנֵי אָדָם׃
לֹא יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל
חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ׃ לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב
פָּנִים וּבְעַצְּבַת לֵב רוּחַ נְכֵאָה׃
לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ דָּעַת וּפְנֵי כְסִילִים
יִרְעֶה אִוֶּלֶת׃ כָּל יְמֵי עָנִי רָעִים
וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד׃ טוֹב
מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר
רָב וּמְהוּמָה בוֹ׃ טוֹב אֲרֻחַת
יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס
וְשִׂנְאָה בוֹ׃ אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה
מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב׃
דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח
יְשָׁרִים סְלֻלָה׃ בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח
אָב וּכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ׃
אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר לֵב וְאִישׁ
תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר לָכֶת׃ הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת
בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם׃
שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה פִיו
וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב׃ אֹרַח
חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן
סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה׃ בֵּית גֵּאִים
יִסַּח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃
תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע
וּטְהֹרִים אִמְרֵי נֹעַם׃ עֹכֵר
בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת
יִחְיֶה׃ לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת

לקח ערם
צדק בוא
עכר שפה
זרה כסל
תעב פלל
רדף אהב
יסר שנא
מות שאל
לבב
ליץ יכח
יטב
פנה כאה
בין בקש
ידע רעה
ענה רוע
שתה תמד
אצר
הים
אבס
גרה
דון שקט
רוב שוך
שמח
בזה
בין ישר
ילך פור
חשב יעץ
קום ענה
פה
עלה שכל
שאל נאה
נסח גבל
תעב רוע
טהר
בצע נתן
חיה צדק
הגה ענה

ופי רשעים יביע רעות ׃ רחוק — נבע רחק
יהוה מרשעים ותפלת צדיקים — פלל
ישמע ׃ מאור עינים ישמח — שמע אור
לב שמועה טובה תדשן עצם ׃ — דשן
אזן שמעת תוכחת חיים בקרב — יכח
חכמים תלין ׃ פורע מוסר מואס — לון פרע
נפשו ושומע תוכחת קונה — יסר מאס קנה
לב ׃ יראת יהוה מוסר חכמה
ולפני כבוד ענוה׃ — כנה כבד ענה

Cap.xvi. לאדם מערכי לב
ומיהוה מענה לשון ׃ כל דרכי — ערך ענה לשן
איש זך בעיניו ותכן רוחות — זכך
יהוה ׃ גל אל יהוה מעשיך — גלל עשה
ויכנו מחשבתיך ׃ כל פעל יהוה — כון חשב
למענהו וגם רשע ליום רעה ׃ — רוע
תועבת יהוה כל גבה לב יד
ליד לא ינקה ׃ בחסד ואמת — נקה
יכפר עון וביראת יהוה סור — כפר
מרע׃ ברצות יהוה דרכי איש — רצה
גם אויביו ישלם אתו ׃ טוב — איב שלם
מעט בצדקה מרב תבואות — בוא
בלא משפט׃ לב אדם יחשב — שפט חשב
דרכו ויהוה יכין צעדו׃ קסם — כון
על שפתי מלך במשפט לא — שפה שפט
ימעל פיו׃ פלס ומאזני משפט — מעל פה
ליהוה מעשהו כל אבני כיס ׃ — אזן עשה
תועבת מלכים עשות רשע כי — עשה
בצדקה יכון כסא׃ רצון מלכים — רצה
שפתי צדק ודבר ישרים
יאהב׃ חמת מלך מלאכי מות — אהב יחם
ואיש חכם יכפרנה ׃ באור — לאך כפר
פני מלך חיים ורצונו כעב — פנה
מלקוש׃ קנה חכמה מה טוב — לקש
מחרוץ וקנות בינה נבחר מכסף׃ — חרץ קנה
מסלת ישרים סור מרע שמר — בחר סלל
נפשו נצר דרכו׃ לפני שבר — רוע

os impiorum redundat malis. Longe eſt dominus ab impiis: & orationes iuſtorum exaudiet. Lux oculorū letificat animā: fama bona impinguat oſſa. Auris que audit increpationes vite: in medio ſapientū cōmorabitur. Qui abiicit diſciplinā: deſpicit aīam ſuā: q aūt acqeſcit increpationibus poſſeſſor eſt cordis. Timor dñi diſciplina ſapiētie: & gloriam precedit humilitas. 16.

Hominis eſt animū preparare: & dñi gubernare linguam. Omnes vie hoīs patent oculis eius: ſpirituū ponderator eſt dominus. Reuela domino opera tua: & dirigentur cogitationes tue. Vniuerſa ꝓpter ſemetipm̄ opat⁹ eſt dñs: īpiū quoqꝫ ad diē malū. Abominatio domini eſt oīs arrogās: etiā ſi man⁹ ad manū fuerit nō eſt innocēs. Miſericordia & veritate redimitur iniquitas: & in timore dñi declinatur a malo. Cuꝫ placuerit dño vie hoīs: inimicos quoqꝫ eius cōuertet ad pacem. Melius eſt parum cum iuſtitia: q̄ꝫ multi fructus cum iniquitate. Cor hominis diſponit viam ſuā: ſed dñi eſt dirigere greſſus eius. Diuinatio in labiis regis: in iudicio non errabit os eius. Pondus & ſtatera iudicia domini ſunt: & opera ei⁹ omnes lapides ſaculi. Abominabiles regi qui agunt impie: quoniā iuſticia firmabitur ſolium. Voluntas regum labia iuſta: qui recta loquitur diligetur. Indignatio regis nuncii mortis: & vir ſapiens placabit eum. In hilaritate vultus regis vita: & clementia eius quaſi imber ſerotinus. Poſſide ſapiētiam: quia auro melior ē: & acqre prudentiā: qa ꝑcioſior ē argento. Semita iuſtorū declinat mala: cuſtos aīe ſue ſeruat viam ſuā. Contritionem precedit

os āt impiox reſpōdet mala. Acceptabiles apud do
ſόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά. Δεκταὶ παρὰ κυ
minū vie virox iuſtox: per āt eos & inimici
ρίῳ ὁδοὶ ἀνδρῶν δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ
amici fiūt. Longe abeſt deus ab impiis:
φίλοι γίνονται. Μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν,
orōnes āt iuſtox audit. Melior pauca acceptio cū
εὐχαῖς δὲ δικαίων ὑπακούει. Κρείσσων ὀλίγη λῆψις με
iuſticia q̄ multa germina cū iniuſticia. Cor
τὰ δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας. Καρ
viri cogitet iuſta: vt a deo dirigā
δία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορθῶ
tur greſſus eius. Contēplās oculus bona leti
θῇ τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐ
ficat cor: fama āt bona īpinguat oſſa. Qui expel
φραίνει καρδίαν, φήμη δὲ ἀγαθὴ πιαίνει ὀςᾶ. Ὃς ἀπω
lit diſciplinā odit ſeipm̄: at ſeruās icrepatiōes dili
θεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτόν, ὁ δὲ τηρῶν ἐλέγχους ἀγα
git aīam ſuā. Timor dñi diſciplina & ſapia:
πᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. Φόβος κυρίου παιδεία καὶ σοφία,
& pncipiū glīe reſpōdebit ei: ꝑcedit āt
καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ, προπορεύεται δὲ
humiles gloria.
ταπεινοῖς δόξα. Ca.16.

Omnia opa humilis manifeſta apud
Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ
deū. at impiī in die mala peribūt: impurus
θεῷ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται, ἀκάθαρτος
apud deū oīs excelſi cordis. Manui man⁹ iniiciens
παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν
iniuſte nō erit innocēs: initiū vie bone facere
ἀδίκως οὐκ ἀθωωθήσεται, ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ
iuſta: acceptabilia āt apud deū poti⁹ q̄ mactare victimas. Que
δίκαια, δεκτὰ δὲ παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας. Ὁ ζη
rēs dūm inueniet cognitionē cū iuſticia: at re
τῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης, οἱ δὲ ὀρ
cte querentes eū inuenient pacē. Omnia opa
θῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὑρήσουσιν εἰρήνην. Πάντα τὰ ἔργα
dñi cū iuſticia: ſeruat āt impi⁹ in di
κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέ
em malū. Diuinatio in labiis regis: in āt iudi
ραν κακήν. Μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρί
cio nō errabit os eius. Momētū ſtatere iuſti
σει οὐ μὴ πλανηθῇ τὸ ςόμα αὐτοῦ. Ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιο
cia apud deū: at opa eius ſtatere iuſte. Abo
σύνη παρὰ θεῷ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ςάθμια δίκαια. Βδέ
minatio regi faciēs mala: cū em̄ iuſticia ꝑpa
λυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά, μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἑτοι
ratur ſoliū pncipat⁹. Acceptabilia regi labia iuſta: ſmo
μάζεται θρόνος ἀρχῆς. Δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, λό
nes āt rectos diligit dñs. Indignatio regis nun
γους δὲ ὀρθοὺς ἀγαπᾷ ὁ κύριος. Θυμὸς βασιλέως ἄγγε
ci⁹ mortis: vir āt ſapiēs placabit eū. In lu
λος θανάτου, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. Ἐν φω
ce vite fili⁹ regis: at accepti ei quaſi nu
τὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως, οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέ
bilū ſerotinū. Nidi ſapiētie eligibiliores auro:
φος ὄψιμον. Νοσσιαὶ σοφίας αἱρετώτεραι χρυσίου,
nidi āt prudentie eligibiliores ſup argentū. Semi
νοσσιαὶ δὲ φρονήσεως αἱρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον. Τρί
te vite declināt a malis: lōgitudo āt vite
βοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μῆκος δὲ βίου ὁ
vie iuſticie. Suſcipiens diſciplinā in bonis
δοὶ δικαιοσύνης. Ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς
erit: at cuſtodiēs increpatiōes ſapiēs erit. Qui cu
ἔςαι, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται. Ὃς φυ
ſtodit ſuas vias ſeruat ſuā aīam:
λάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν,
diligēs āt vitā ſuā parcet ori ſuo. Ante
ἀγαπῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ φείσεται ςόματος αὐτοῦ. Πρὸ
cōtritionē precedit
συντριβῆς ἡγεῖται

ſupbia:ante ãt ruinã immodeſtia. melioꝛ mãſuet⁹ corde
ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη. Κρείσσων πραΰθυμος
cũ hũilitate: ꝙ q̃ diuidit ſpolia cũ iniuriãtib⁹.
μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖται σκῦλα μετὰ ὑβριστῶν.
Prudẽs in rebus inuẽtoꝛ bonoꝝ: cõfiſus ãt in do
Συνετὸς ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ ἐπὶ κυ
mino beat⁹. Sapiẽtes ⁊ prudẽtes malos appel
ρίῳ μακαριστός. Τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦ
lãt: at dulces in ſmone plura audiẽt. fons vite
σιν, οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται. πηγὴ ζωῆς
cogitatio poſſidentib⁹: diſciplina ãt ſtultoꝝ mala. Coꝛ
ἔννοια τοῖς κεκτημένοις, παιδεία δὲ ἀφρόνων κακή. Καρδία
ſapiẽtis ꝯſiderabit q̃ a ꝓprio oꝛe: in ãt labijs
σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος, ἐπὶ δὲ χείλεσι
feret prudentiã. Faui mellis ſmones boni: dul
φορέσει ἐπιγνωμοσύνην. Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύ
cedo ãt eoꝝ ſanitas aĩe. ſunt vie q̃ videnꞇ recte
κασμα δὲ αὐτῶν ἴασις ψυχῆς. εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι ὀρθαὶ
eſſe viro: tamẽ nouiſſima eaꝝ reſpiciũt in ꝓfun
εἶναι ἀνδρί, τὰ μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθ
dũ inferni. Vir in laboꝛib⁹ laboꝛat ſibi ⁊ vim facit ſue
μένα ᾅδου. Ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐκβιάζεται αὐτοῦ
ꝑditioni. At ꝑuerſus: in ſuo oꝛe fert
τὴν ἀπώλειαν. Ὁ μέντοι σκολιός, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φο
ꝑditionẽ. Vir inſipiẽs fodit ſibi mala: in ãt
ρεῖ τὴν ἀπώλειαν. Ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, ἐπὶ δὲ
ſuis labijs theſaurizat ignẽ. Homo ꝑuerſus immit
τῶν ἑαυτοῦ χειλέων θησαυρίζει πῦρ. Ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμ
tit mala: ⁊ lucernã ardẽtẽ doli accẽdet malis: ⁊
πεται κακά, καὶ λαμπτῆρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ
diuidit amicos. Vir iniqu⁹ tẽptat amicos:
διαχωρίζει φίλους. Ἀνὴρ παράνομος ἀποπειρᾶται φίλων,
⁊ ducit eos ꝑ uias nõ bonas. Firmãs oculos
καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. Στηρίζων ὀφθαλμοὺς
ſuos cogitat ꝑuerſa: diffinitãt labijs ſuis om
αὐτοῦ λογίζεται διεστραμμένα, ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάν
nia mala: hic foꝛnax eſt malitie: Coꝛona exulta
τα τὰ κακά, οὗτος κάμινός ἐστι κακίας. Στέφανος καυχή
tionis ſenect⁹: iã ãt vijs iuſticie reperiꞇ. Melioꝛ vir
σεως γῆρας, ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὑρίσκεται. Κρείσσων ἀνὴρ
patiẽs foꝛti: ⁊ vir prudẽtiã hñs agricola ma
μακρόθυμος ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου μεγά
gno: at q̃ dñatur ire melioꝛ ꝯprehendente ciuitatẽ.
λου, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων καταλαμβανομένου πόλιν.
In ſinus veniũt oĩa iuſtis ab ãt do
Εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς δικαίοις, παρὰ δὲ κυ
mino oĩa iuſta.
ρίου πάντα τὰ δίκαια.

Ca.17.

Melioꝛ bucella cũ voluptate in pace. ꝙ dom⁹ plena
Κρείσσων ψωμὸς μεθ᾽ ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πλήρης
multis bonis ⁊ iniuſtis victimis cũ iurgio. Seruus
πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης. Οἰκέτης
intelligẽs dñabiꞇ dñoꝝ ſtultoꝝ: in ãt fratrib⁹ diuidet
νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖ
ꝑtes. Sicut ꝓbatur in camino argẽtũ ⁊ auꝝ:
ται μέρη. Ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός,
ſic electa coꝛda apud dñm. Mal⁹ obedit
οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ κυρίῳ. Κακὸς ὑπακούει
linguis iniquoꝝ: iniuſt⁹ ãt attẽdit labijs mẽda
γλώσσαις παρανόμων, ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψευδέ
cib⁹. Fidelis tot⁹ oꝛnat⁹ pecuniaꝝ: at
σιν. Τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, τοῦ δὲ
infidelis neq̃ obol⁹ Qui deridet pauperẽ irri
ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός. Ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύ
tat eũ q̃ fecit illũ: at q̃ letaꞇ perdito
νει τὸν ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμέ
nõ erit innocẽs: at q̃ miſereꞇ miſericoꝛdiã
νῳ οὐκ ἀθωωθήσεται, ὁ δὲ ἐπισπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσε
cõſequeꞇ. Coꝛona ſenũ filij filioꝝ: glia ãt
ται. Στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ
filioꝝ patres eoꝝ.
τέκνων πατέρες αὐτῶν.

ſuperbia: & ante ruinã
exaltabitur ſpiritus.
Melius humiliari cum
mitibus:
ꝙ diuidere ſpolia cum
ſuperbis. Eruditus
in verbo repiet bona:
qui ſperat
in domino beatus eſt.
Qui ſapiens eſt corde
appellabitur prudẽs: &
qui dulcis eloq̃o maioꝛa
reperiet. Fons vite eru
ditio poſſidẽtis:
doctrina ſtultorum fa
tuitas. Coꝛ
ſapiẽtis erudiet os eius:
& labiis eius
addet gratiam. Fauus
mellis
compoſita verba: dul
cedo anime & ſanitas
oſſium. Eſt via que vi
detur homini recta:
& nouiſſima eius ducũt
ad mortem. Anima
laborantis laborat ſibi:
quia compulit eum
os ſuum. Vir inſipiens
fodit malum:
& in labiis eius ignis ar
deſcit. Homo
peruerſus ſuſcitat lites:
& verboſus
ſeparat principes. Vir
iniquus lactat
amicũ ſuũ: & ducit eum
per viam non bonam.
Qui attonitis oculis co
gitat praua:
mordens labia ſua per
ficiet malum. Corona
dignitatis ſenectus: que
in viis iuſticie
reperietur. Melior eſt
patiens viro forti:
& qui dñatur aĩo ſuo
expugnatore vrbium.
Sortes mittũtur in ſinu
ſed a domino
temperantur. 17.

Melior eſt bucella ſic
ca cum gaudio:
ꝙ dom⁹ plena victimis
cum iurgio. Seruus
ſapiens dominabitur
ſtultis filiis:
& inter fratres hereedita
tem diuidet. Sicut igne ꝓ
batur argentũ & aurum
camino: ita corda ꝓbat
dominus. Malus obe
dit lingue
inique: & fallax obtẽpe
rat labiis mendacibus.
Qui deſpicit pauperem
exprobrat factori ei⁹: &
q̃ ĩ ruina letatur alteri⁹:
nõ erit ĩpunitus. Coro
na ſenũ filii filiorum: &
gloria filiorũ pr̃es eorũ.

נָאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ ׃
טוֹב שְׁפַל רוּחַ אֶת עֲנָוִים
מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת גֵּאִים ׃ מַשְׂכִּיל
עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב וּבוֹטֵחַ
בַּיהוָה אַשְׁרָיו ׃ לַחֲכַם לֵב
יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יוֹסִיף
לֶקַח ׃ מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו
וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת ׃ לֵב
חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל שְׂפָתָיו
יוֹסִיף לֶקַח ׃ צוּף דְּבַשׁ אִמְרֵי
נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא
לָעָצֶם ׃ יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי
אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת ׃ נֶפֶשׁ
עָמֵל עָמְלָה לּוֹ כִּי אָכַף עָלָיו
פִּיהוּ ׃ אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה
וְעַל שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרָבֶת ׃ אִישׁ
תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן
מַפְרִיד אַלּוּף ׃ אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה
רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא טוֹב ׃
עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת
קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה רָעָה ׃ עֲטֶרֶת
תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה
תִּמָּצֵא ׃ טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר
וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר ׃ בַּחֵיק
יוּטַל אֶת הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל
מִשְׁפָּטוֹ ׃
טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה בָהּ
מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי רִיב ׃ עֶבֶד
מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן מֵבִישׁ
וּבְתוֹךְ אַחִים יַחֲלֹק נַחֲלָה ׃ מַצְרֵף
לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת
יְהוָה ׃ מֵרַע מַקְשִׁיב עַל שְׂפַת
אָוֶן שֶׁקֶר מֵזִין עַל לְשׁוֹן הַוֺּת ׃
לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ
לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה ׃ עֲטֶרֶת זְקֵנִים
בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם ׃

נָאָה
עָנָה
שָׂכַל
מָצָא
קָרָא בִּין
שָׂפָה יָסַף
קוּר
יָסַר
פֶּה
יָסַף
מָתַק רָפָא
רוּעַ
הָפַךְ שָׁלַח
דּוּן רָגַן
פָּרַד אָלַף
פָּתָה הָלַךְ
פָּאַר שׂוּב
מָצָא גָּבַר
טִיל גָּרַל
שָׁפַט
Cap. xvij.
פָּתַת שָׁלָה
רוּב
שָׂכַל מָשַׁל
בּוֹשׁ חָלַק
צָרַף
לָבַב
רוּעַ קָשַׁב
זוּן לָשַׁן
הָוָה רוּשׁ
נָקָה
פָּאַר

© Biblioteca Nacional de España

לֹא נָאוָה לְנָבָל שְׂפַת יֶתֶר אַף
כִּי לְנָדִיב שְׂפַת שָׁקֶר: אֶבֶן
חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל
כָּל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל: מְכַסֶּה
פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה
בְדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף: תֵּחַת
גְּעָרָה בְמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה: אַךְ
מְרִי יְבַקֶּשׁ רָע וּמַלְאָךְ
אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח בּוֹ: פָּגוֹשׁ דֹּב
שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ:
מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא
תָמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ: פּוֹטֵר
מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע
הָרִיב נְטוֹשׁ: מַצְדִּיק רָשָׁע
וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה
גַּם שְׁנֵיהֶם: לָמָּה זֶּה מְחִיר בְּיַד
כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב אָיִן:
בְּכָל עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה
יִוָּלֵד: אָדָם חֲסַר לֵב תּוֹקֵעַ כָּף
עֹרֵב עֲרֻבָּה לִפְנֵי רֵעֵהוּ: אֹהֵב
פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ
מְבַקֶּשׁ שָׁבֶר: עִקֶּשׁ לֵב לֹא
יִמְצָא טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל
בְּרָעָה: יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ
וְלֹא יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל: לֵב שָׂמֵחַ
יֵיטִיב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ
גָּרֶם: שֹׁחַד מֵחֵיק רָשָׁע יִקָּח
לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט: אֶת
פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל
בִּקְצֵה אָרֶץ: כַּעַס לְאָבִיו בֵּן
כְּסִיל וּמֶמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ: גַּם עֲנוֹשׁ
לַצַּדִּיק לֹא טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים
עַל יֹשֶׁר: חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ
דָּעַת יְקַר רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה:
גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב
אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן:

אוה נבב
פנה שכל
כסה בקש
שנה פרד
חתה
בין נכה
כסל מרה
רוע לאך
כזר שלח
פגש שכל
שוב רוע
מוש פטר
דון פנה
גלע רוב
נטש צדק
רשע תעב
שנה מחר
כסל קנה
רעה צור
ילד תקע
נצה גבה
מצא הפך
לשן נפל
רוע יגה
שמח יטב
כאה יבש
לקח
נטה שפט
בין
מרר
צדק נכה
נדב ישר
ידע בין
אול חרש
חשב שפה
בין

Non decēt ſtultum verba compoſita: nec principem labium mentiens. Gemma gratiſſima expectatio p̄ſtolantis: quocunq; ſe vertit prudenter intelligit. Qui celat delictum querit amicitias: qui altero ſermone repetit ſeparat federatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̄ȝ centū plage apud ſtultū. Semper iurgia querit malus: angelꝰ aūt crudelis mittetur cōtra euȝ. Expedit magis vrſe occurrere raptis fetibus: q̄ȝ fatuo cōfidenti ſibi in ſtulticia ſua. Qui reddit mala pro bonis: non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquā caput ē iurgiorū: & anteq̄ȝ patiatur cōtumeliam iudiciū deſerit. Qui iuſtificat impium & qui condēnat iuſtum: abominabilis eſt vterq; apud dn̄m. Quid prodeſt ſtulto habere diuitias: cū ſapiētiā emere non poſſit? Omi tēpore diligit q amicus eſt: & frater in anguſtiis cōprobatur. Stultus homo plaudet manibꝰ ſuis: cū ſpoponderit p amico ſuo. Qui meditatur diſcordias diligit rixas: & q exaltat oſtiū ſuū q̄rit ruinā. Qui peruerſi cordis eſt non inuenit bonum: & qui vertit linguam incidet in malū. Natus eſt ſtultus in ignominiā ſuā: ſed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudens etatem floridā facit: ſpiritus triſtis exſiccat oſſa. Munera de ſinu impius accipit: vt peruertat ſemitas iudicii. In facie prudentis lucet ſapientia: oculi ſtultorum in finibus terre. Ira patris filius ſtultus: & dolor matris que genuit eum. Non eſt bonū dānū inferre iuſto: nec percutere principē q recta iudicat. Qui moderatur ſermones ſuos doctꝰ & prudēs eſt: & precioſi ſpūs vir eruditus. Sultus quoq; ſi tacuerit ſapiens reputabitur: & ſi cōpreſſerit labia ſua intelligens. 18.

Nō cōgruent ſtulto labia fidelia: neq; iuſto labia mendacia. Merces grãz diſciplina vtentibꝰ: q̄cūq; vtiq; vertat pſperabit. q̄ celat iniuſticias q̄rit amicitiā: q̄ ãt odit celare: erigit amicos ⁊ domeſticos. Cōterit mine cor prudētis: ſtultus ãt verberatus nō ſentit. cōtradictiones ſuſcitat oīs malus: at dominꝰ angelū crudelē emittet ei. Incidet cura viro ītelligēti: at ſtulti excogitabūt mala. q̄ reddit mala pro bonis: nō mouebunt mala de domo eius. Licentiā dat ſmonibꝰ p̄ncipiū iuſticie: precedit ãt egeſtatē ɔtētio ⁊ pugna. Qui iuſtū iudicat iniuſtū: iniuſtū ãt iuſtū: immundꝰ ⁊ abominabilis apud deū. Ad q̄d ſunt pecunie ſtulto: poſſidere eñi ſapiam excors nō poterit? Qui altā facit ſuā domū q̄rit ɔtritionē: at renuēs diſcere: incidet in mala. in omne tēpus amicꝰ ſit tibi: fratres in neceſſitatibꝰ vtiles ſint. huiꝰ eñi grã naſcunt: vir ſtultꝰ applaudit ⁊ cōgaudet ſibi. Sicut ⁊ ſpondēs ſpōſorē dat ſuū amicū: amans peccata gaudet rixis. At durus corde nō occurrit bonis: vir facilit mutabilis lingua incidet in mala. cor ãt ſtulti dolor poſſidenti illud: nō letatur pater in filio indiſciplinato. Filiꝰ ãt prudēs letificat matrē ſuā: cor letū benehabere facit. At viri ãt triſtis exiccant oſſa. accipiētis munera in ſinibꝰ iniuſte nō proſperant vie: impiꝰ ãt declinat vias iuſticie. Facies prudēs viri ſapiētis: at oculi ſtulti in ſūma terre. Ira patri filiꝰ ſtultus: ⁊ dolor matri eiꝰ. Dānū īferre viro iuſto nō bonū: neq; ſctū inſidiari principibꝰ iuſtis. Qui abſtinet x̄bū p̄mittere durꝰ: prudēs: patiēs ãt vir prudēs. Amēti interroganti ſapiā imputabit: mutū ãt q̄ſpiã ſeip̄m cū fecerit videbit prudens eſſe.

Οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά, οὐδὲ δικαίῳ χείλη ψευδῆ. Μισθὸς χαρίτων ἡ παιδεία τοῖς χρωμένοις, οὗ δ᾽ ἂν ἐπιστρέψῃ εὐοδωθήσεται. ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν, ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν, ἵστησι φίλους καὶ οἰκείους. Συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται. Ἀντιλογίας ἐγείρει πᾶς κακός, ὁ δὲ κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. Ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακά. ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθήσεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης, προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη. Ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. Ἱνατί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι, κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται; Ὃς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβήν, ὁ δὲ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. εἰς πάντα καιρὸν ὁ φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν. Τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται, ἀνὴρ ἄφρων ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. Ὡς καὶ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύῃ τὸν ἑαυτοῦ φίλον, φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις. Ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς, ἀνὴρ εὐμετάβολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά. καρδία δὲ ἄφρονος ὀδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτήν, οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐφ᾽ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. Υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ, καρδία εὐφραινομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ. Ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. Λαμβάνοντος δῶρα ἐν κόλποις ἀδίκως οὐ κατευοδοῦνται αἱ ὁδοί, ἀσεβὴς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. Πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ᾽ ἄκρα γῆς. Ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ ὀδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτοῦ. Ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλόν, οὐδὲ ὅσιον ἐπιβουλεύειν δυνάσταις δικαίοις. Ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρόν, ἐπιγνώμων, μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος. Ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφία λογισθήσεται, ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι.

Ca.18.

Occaſiones querit vir volēs recedere ab
Ὁ Προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ
amicis: in omni āt tēpore exprobrabilis erit. Nō neceſſi
φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται. Οὐ χρεί-
tatē habet ſapiē indigēs mēte: potiꝰ enī ducit̃ ſtulti
αν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ ἄγεται ἀφρο-
tia. Quū venerit impiꝰ in ꝓfundū maloꝝ: contēnit:
σύνῃ. Ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ,
ſuperuenit āt ei ignominia ꝛ opprobriū. aqua ꝓfunda ſer
ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος. ὕδωρ βαθὺ λό-
mo in corde viri: fluuiꝰ āt ſcaturit ꝛ fons
γος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ πη-
vite. Admirari ꝑſonā impij nō bonū: neqꝫ
γὴ ζωῆς. Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλόν, οὐδὲ
ſāctū declinare iuſtū in iudicio. labia ſtulti du
ὅσιον ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. Χείλη ἄφρονος ἄγου
cūt eū in mala: at os eiꝰ temerariū mortē
σιν αὐτὸν εἰς κακά, τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον
inuocat. Os ſtulti ꝯtritio ei: at
ἐπικαλεῖται. Στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, τὰ δὲ
labia eiꝰ laqueꝰ aīe eiꝰ. Pigros deijcit
χείλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. Ὀκνηροὺς καταβάλ
timor: aīe āt effeminatoꝝ eſuriēt. q̄ nō me-
λει φόβος, ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. ὁ μὴ ἰώ-
det ſibi in operibꝰ ſuis: frater eſt diſſipā
μενος ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαι
tis ſeipm̄. Ex magnificētia fortitudinis nomē dn̄i: ad
νομένου ἑαυτόν. Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου, αὐ
ipm̄ āt accurrētes iuſti exaltant̃. Subſtātia diui-
τῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. Ὕπαρξις πλου
tis viri vrbs munita: at gloria eius valde inū
σίου ἀνδρὸς πόλις ὀχυρά, ἡ δὲ δόξα αὐτῆς μέγα ἐπι
brat. Ante ꝯtritionē exaltat̃ cor hois: ꝛ āte
σκιάζει. Πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρὸ
gl'iam humiliat̃. Qui reſpōdet v̄bū āteq̄ audiat:
δόξης ταπεινοῦται. Ὃς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι,
ſtultitia ipi eſt ꝛ opprobriū. Irā viri mitigat
ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος. Θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει
ſeruꝰ prudēs: pꝰi animi āt viꝝ q̄s ſuſtinebit?
θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει;
Cor prudētis poſſidet ſenſū. aures āt ſapium querūt
Καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὦτα δὲ σοφῶν ζητεῖ
cogitationē. domꝰ hois dilatat illū ꝛ apud p̄nci-
ἔννοιαν. δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐτὸν καὶ παρὰ δυνά-
pes ſedere facit eū. Iuſtus ſui accuſator in p̄nci
σταις καθιζάνει αὐτόν. Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρω-
pio ſmonis: cū autē adiecerit aduerſariꝰ redarguit̃. Cōtradi
τολογίᾳ, ὡς δ᾽ ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀντίδικος ἐλέγχεται. Ἀντι-
ctiones ſedat taciturnꝰ: int̃ āt potētes determinat. Frater
λογίας παύει σιγηρός, ἐν δὲ δυνάσταις ὁρίζει. Ἀδελφὸς
a fratre adiutus tāq̄ ciuitas munita ꝛ excelſa:
ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψη
fortis ē āt tanq̄ fundatū regnū. De fru
λή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. Ἀπὸ καρ
ctibus oris vir replet ventrē ſuū: de āt
πῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ
fructibus labioꝝ eius replebit̃. Mors ꝛ vi
καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. Θάνατος καὶ ζω
ta in manu lingue: at q̄ dn̄ant̃ eius comedēt
ἡ ἐν χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς
fructus eius. Qui inuenit mulierē bonā: inuenit gra
καρποὺς αὐτῆς. Ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χάρι-
tias: accepit āt a dn̄o iucūditatē. Qui expellit
τας, ἔλαβε δὲ παρὰ κυρίου ἱλαρότητα. Ὃς ἐκβάλλει
mulierē bonā: expellit bona: q̄ āt cōtinet
γυναῖκα ἀγαθήν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά, ὁ δὲ κατέχων
adulterā ſtultus ꝛ impius. Preces loquit̃
μοιχαλίδα ἄφρων καὶ ἀσεβής. Δεήσεις φθέγγεται
paup: at diues reſpōdet dura.
πένης, ὁ δὲ πλούσιος ἀποκρίνεται σκληρά.

Occaſiones q̄rit qui vult recedere ab amico: omni tpe erit exprobrabil. Nō recipit ſtultꝰ verba prudētie: niſi ea dixeris que verſantur in corde eiꝰ. Impius cū in ꝓfundū venerit pctōruꝫ cōtemnit: ſed ſeqtur eū ignomīa & opprobriū. Aqua ꝓfunda verba ex ore viri: & torrēs redūdās fons ſapiē. Accipe ꝑſonā ipii ī iudicio nō ē bonū: vt declines a veritate iudicii. Labia ſtulti miſcent ſe rixis: & os eius iurgia prouocat. Os ſtulti contritio eius: & labia ipſius ruina anime eius. Verba bilinguis quaſi ſimplicia: & ipſa perueniunt vſqꝫ ad interiora ventris. Qui mollis & diſſolutus eſt in ope ſuo: frī eſt ſua opera diſſipātis. Turris fortiſſima nomen domini: ad ipſam currit iuſtus & exaltabitur. Subſtantia diuitis vrbs roboris eiuſ: & q̄ſi murꝰ validus circundans eū. Anteq̄ꝫ conteratur exaltatur cor hominis: & anteq̄ꝫ glorificetur humiliatur. Qui prius reſpondet q̄ꝫ audiat: ſtultū ſe eſſe demonſtrat & cōfuſione dignū. Spūs viri ſuſtentat ībecillitatē ſuā: ſpm̄ vero ad iraſcēdū facilē q̄s poterit ſuſtinere? Cor prudētis poſſidebit ſciētiā: & auris ſapiētiū q̄rit doctrinā. Donum hois dilatat viam eiꝰ: & ante principes ſpacium ei facit. Iuſtus prior eſt accuſator ſui: venit amicus eiꝰ & īueſtigabit eū. Cōtradictōes cōprimit ſors: & īter potētes q̄qꝫ diiudicat. Frater q adiuuatur a fratre q̄ſi ciuitas firma: & iudicia quaſi vectes vrbium. De fructu oris viri replebitur venter eius: & genimina labiorū ipſius ſaturabunt eum. Mors & vita in manibus lingue: qui diligūt eā comedet fructꝰ eius. Qui inuenit mulierē īuenit bonū: & hauriet iucunditatē a dn̄o. Cū obſecrationibꝰ loquitur paup: & diues effabitur rigide.

לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל
תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׃ לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל
בִּתְבוּנָה כִּי אִם בְּהִתְגַּלּוֹת
לִבּוֹ׃ בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַם בּוּז
וְעִם קָלוֹן חֶרְפָּה׃ מַיִם עֲמֻקִּים
דִּבְרֵי פִי אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר
חָכְמָה׃ שְׂאֵת פְּנֵי רָשָׁע לֹא
טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט׃
שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב
וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא׃ פִּי
כְסִיל מְחִתָּה לוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ
נַפְשׁוֹ׃ דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים
וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי בָטֶן׃ גַּם
מִתְרַפֶּה בִמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא
לְבַעַל מַשְׁחִית׃ מִגְדַּל עֹז שֵׁם
יְהוָה בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃
הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה
נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּיתוֹ׃ לִפְנֵי שֶׁבֶר
יִגְבַּהּ לֵב אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד
עֲנָוָה׃ מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם
יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא לוֹ וּכְלִמָּה׃
רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ
נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה׃ לֵב נָבוֹן
יִקְנֶה דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ
דָּעַת׃ מַתָּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי
גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ׃ צַדִּיק הָרִאשׁוֹן
בְּרִיבוֹ וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃ מִדְיָנִים
יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים
יַפְרִיד׃ אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת
עֹז וּמִדְיָנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃
מִפְּרִי פִי אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ
תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע׃ מָוֶת
וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל
פִּרְיָהּ׃ מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב
וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃ תַּחֲנוּנִים
יְדַבֶּר רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃

Cap. xviij
אוה בקש
פרד ישה
גלע חפץ
כסל גלה
בוא קלה
פה
קור נשא
בוא רוב
פה הלם
קרא חתת
שפה יקש
רגן להם
רפה לאך
שחת גדל
עזז רוץ
שגב עשר
קרה שכה
פנה
גבה כבד
ענה שוב
שמע
חלה
כאה נשא
בין קנה
ידע בקש
נתן רחב
נחה
צדק רוב
בוא דון
שבת גרל
עצם פרד
פשע ברח
פרה פה
שבע בוא
שפה לשן
אכל איש
פוק רצה
חנן דבר
רוש עשר
ענה עזז

© Biblioteca Nacional de España

איש רעים להתרעע ויש אהב
דבק מאח:

Cap. xix.

טוב רש הולך בתמו מעקש — הלך תמם
שפתיו והוא כסיל: גם בלא — כסל
דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים
חוטא: אולת אדם תסלף דרכו — חטא סלף
ועל יהוה יזעף לבו: הון יסיף — זעף יסף
רעים רבים ודל מרעהו יפרד: — רבב פרד
עד שקרים לא ינקה ויפיח — עוד נקה
כזבים לא ימלט: רבים יחלו — יפח מלט חלה
פני נדיב וכל הרע לאיש — פנה רעה
מתן: כל אחי רש שנאהו אף — נתן
כי מרעהו רחקו ממנו מרדף — רדף
אמרים לא המה: קנה לב אהב
נפשו שמר תבונה למצא — בין
טוב: עד שקרים לא ינקה
ויפיח כזבים יאבד: לא נאוה — אבד נוה
לכסיל תענוג אף כי לעבד — ענג
משל בשרים: שכל אדם האריך — שור ארך
אפו ותפארתו עבר על פשע: — פאר
נהם ככפיר זעף מלך וכטל — כפר
על עשב רצונו: הות לאביו בן — רצה הוה
כסיל ודלף טרד מדיני אשה: — טרד דון
בית והון נחלת אבות ומיהוה — איש
אשה משכלת: עצלה תפיל — שכל
תרדמה ונפש רמיה תרעב: — נפל רדם
שמר מצוה שמר נפשו בוזה — רמה רעב צוה
דרכיו יומת: מלוה יהוה חונן — מות לוה
דל ונמולו ישלם לו: יסר בנך — חנן גמל
כי יש תקוה ואל המיתו אל — שלם קוה
תשא נפשך: גדל חמה נשא — מות נשא
ענש כי אם תציל ועוד תוסיף: — נצל יסף
שמע עצה וקבל מוסר למען — יעץ יסר
תחכם באחריתך: רבות מחשבות — חכם רבב
בלב איש ועצת יהוה היא — חשב
תקום: תאות אדם חסדו וטוב — קום אוה

Vir amicabilis ad ſocietatem : magis amicus erit q̃ frater. 19.

Melior eſt paup̃ q ambulat ĩ ſimplicitate ſua: q̃ torquẽs labia ſua & inſipiẽs. Vbi non eſt ſciẽtia aĩe nõ eſt bonũ: & qui feſtin⁹ eſt pedibus offendet. Stulticia hoĩs ſupplantat greſſus eius: & cõtra dñm feruet animo ſuo. Diuitie addunt amicos plimos: a paupere aũt & hi q̃s habuit ſeparãtur. Teſtis falſus nõ erit ĩpunit⁹: & qui mendacia loquitur nõ effugiet. Multi colunt perſonam potentis: & amici ſunt ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ dõa tribuẽtis. Frẽs hoĩs paupis oderũt eũ: inſup & amici procul receſſerunt ab eo. Qui tantum verba ſectatur nihil habebit: q aũt poſſeſſor eſt mẽtis diligit aĩam ſuã: & cuſtos prudẽtie ĩueniet bona. Falſus teſtis non erit impunitus: ꝏꝏꝏ & qui loqtur mendacia peribit. Non decent ꝏ ſtultum delitie: nec ſeruum ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ dñari principibus. Doctrina viri p patiẽtiã noſcitur: & gloria ei⁹ eſt ĩniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis ita & regis ira: & ſicut ros ꝏꝏ ſup herbã ita & hilaritas eius. Dolor patris filius ſtult⁹: & tecta iugiter pſtillãtia litigioſa mulier. Dom⁹ & diuitie dãtur a parẽtib⁹: a dño ãt ppriе vxor prudens. Pigredo immittit ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ ſoporem: & anima diſſoluta eſuriet. ꝏꝏꝏꝏ Qui cuſtodit mãdatũ cuſtodit aĩam ſuã: q aũt negligit viã ſuã mortificabitur. Feneratur dño qui miſetur paupis: & viciſſitudinẽ ſuã reddet ei. Erudi filiũ tuũ: ne deſperes: ad interfectionẽ aũt ei⁹ ne ponas aĩa₃ tuã. Qui enĩ impatiẽs eſt ſuſtinebit damnũ: & cum rapuerit aliud apponet. ꝏꝏ Audi conſiliũ & ſuſcipe diſciplinam vt ꝏꝏꝏ ſis ſapiens in nouiſſimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autẽ dñi in eternũ pmanebit. Hõ indigens miſericors eſt: & melior eſt

Vir amicoꝝ ad amicitiã: ⁊ eſt amic⁹ adhe
Ἀνὴρ ἑταίρων πρὸς ἑταιρίαν, καὶ ἔστι φίλος προσκολλη
rẽs ſup fratrẽ.
θεὶς ὑπὲρ ἀδελφόν. Ca.19.
Melior eſt mẽdic⁹ ambulãs in ſimplicitate ſua
Κρείσσων ἐστὶ πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐ
q̃ puerſus labijs ſuis: ⁊ ipe ſtult⁹.
τοῦ ἢ σρεβλὸς τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἄνοητος.
Et abſq₃ ſciẽtia aĩa nõ bona: ⁊ feſtinãs
Καί γε χωρὶς ἐπιστήμης ψυχὴ οὐκ ἀγαθή, καὶ ὁ σπεύδων
pedib⁹ peccat. Stultitia viri vaſtat
τοῖς ποσὶν ἁμαρτάνει. Ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς
vias eius: at deũ accuſat corde ſuo. Diui
ὁδοὺς αὐτοῦ, τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Πλοῦ
tie addũt amicos multos: at pauper ⁊ ab
τος προστίθησι φίλους πολλούς, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ
exiſtẽte amico relinquit. Teſtis falſus nõ impu
ὑπάρχοντος φίλου λείπεται. Μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτι
nit⁹ erit: q̃ ãt accuſat iniuſte nõ effugiet. Mul
μώρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται. Πολ
ti colũt pſonas regis: oĩs ãt malus fit
λοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα βασιλέως, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνε
opprobriũ viro. Oĩs q̃ fratrẽ mendicũ odit ⁊
ται ὄνειδος ἀνδρί. Πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ
ab amicitia lõge erit: cogitatio bona ſcientib⁹ eã appro
φιλίας μακρὰν ἔσται, ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγι
pĩq̃bit: vir ãt prudẽs inueniet eã. Multa malefa
εῖ, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὑρήσει αὐτήν. Ὁ πολλὰ κακοποι
ciẽs pficit malicias: q̃ ãt irritat ſmõib⁹ nõ ſaluabi
ῶν τελεσιουργεῖ κακίας, ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγοις οὐ σωθήσε
tur. Qui poſſidet prudentiã diligit ſe: q̃ ãt cuſtodit
ται. Ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν, ὃς δὲ φυλάσσει
prudentiã inueniet bona. Teſtis falſus nõ impuni
φρόνησιν εὑρήσει ἀγαθά. Μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρη
tus erit: q̃ autẽ incẽdet malitiã peribit ab illa.
τος ἔσται, ὃς δ᾽ ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν ἀπολεῖται ὑπ᾽ αὐτῆς.
Nõ conferũt ſtulto delitie: ⁊ ſi ſeruus inceperit cũ
Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή, καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ᾽
ſupbia dominari. Miſericors vir patiẽs eſt: at glo
ὕβρεως δυναστεύειν. Ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ δὲ καύ
ria eius inſtat iniuſtis. Regis mine
χημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. Βασιλέως ἀπειλὴ
ſimiles fremitui leonis: ſicut ãt ros ſup herbã ſic
ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ οὕτως
hilaritas ei⁹. Verecũdia patri fili⁹ ſtult⁹: ⁊ nõ caſta
τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. Αἰσχύνη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ οὐχ ἁγναὶ
vota de mercede meretricis. Domũ ⁊ ſubſtantiã diui
εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. Οἶκον καὶ ὕπαρξιν μερί
dũt patres filijs: ab ãt dño aptat mulier viro.
ζουσι πατέρες παισί, παρὰ δὲ κυρίου ἁρμόζεται γυνὴ ἀνδρί.
Timiditas detinet effeminatũ: aĩa ãt pigri eſuriet.
Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει.
Qui cuſtodit mãdatũ cuſtodit ſuã aĩam: q̃ ãt negli
Ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ κατα
git ſuas vias: peribit. Feneraſ deo q̃ mi
φρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν, ἀπολεῖται. Δανείζει θεῷ ὁ ἐλε
ſeref pauperis: ſm ãt donũ ei⁹ retribuet ei
ῶν πτωχόν, κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐ
Erudi filiũ tuũ: ſic enĩ erit bone ſpei: in ãt
τῷ. Παίδευε υἱόν σου, οὕτω γὰρ ἔσται εὔελπις, εἰς δὲ
iniuriã ne extollaris aĩa. Nequã vir multis mul
ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ. Κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζη
ctabiſ: ſi ãt vaſtauerit ⁊ aĩam ſuã ad
μιωθήσεται, ἐὰν δὲ λυμαίνηται καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προ
det. Audi fili diſciplinã patris tui: vt ſa
θήσει. Ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, ἵνα σο
piẽs ſis in nouiſſimis tuis. Multe cogitatiões in corde
φὸς ᾖς ἐπ᾽ ἐσχάτων σου. Πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ
viri: at ꝯſiliũ dñi in ſeculũ manebit. Fru
ἀνδρός, ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ. Καρ
ctus viro mia: melior aũt
πὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

D
A
B
A
B
C
1.Joh.1.d.
C
Iſra.2.d.

© Biblioteca Nacional de España

D mendic⁹ iuſt⁹ ꝙ diues mēdax. Timor dn̄i in
πτωχὸς δίκαιος ἢ πλούσιος ψεύστης. Φόβος κυρίου εἰς
vitā viro: at intrepid⁹ morabit in locis: vbi nō
ζωὴν ἀνδρί, ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, οὗ οὐκ
A cōſideratꝛ cognitio. Abſcōdens in ſinū ſu-
ἐπισκοπεῖται γνῶσις. Ο ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐ
um man⁹ iniuſte: neqꝫ ori applicabit eas.
τοῦ χεῖρας ἀδίκως, οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσαγάγῃ αὐ
Peſtilēte flagellato ſtult⁹ aſtutior erit:
τάς. Λοιμοῦ μαστιγουμένου ἄφρων πανουργότερος ἔσται,
ſi āt corripueris vir prudentē intelliget ſenſum. Qui in
ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἄνδρα φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν. Ο ἀτι
honorat patrē ꝛ expellēs matrē ſuā: confun
μάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ, καταισχυν
detꝛ ꝛ exprobrabilis erit. Fili⁹ relinquens cuſto
θήσεται καὶ ἐπονείδιστος ἔσται. Υἱὸς ἀπολειπόμενος φυ
dire diſciplinā patris: meditabit ſmōes malos. ſpō
λάξαι παιδείαν πατρός, μελετήσει ῥήσεις κακάς. ἐγ
dens ꝓ puero ſtulto iniuria afficiet iuſticiā: os āt im
γυώμενος παῖδα ἄφρονα καθυβρίσει δικαίωμα, στόμα δὲ ἀ
pioꝝ deuorabit iudicia. Paratꝛ luxurioſis flagel
σεβῶν καταπίεται κρίσεις. Ετοιμάζονται ἀκολάστοις μάστι
la: ꝛ ſupplitia ſimilr ſtultis.
γες, καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν. Ca.20.

B Luxurioſa res vinū ꝛ iniurioſa ebrietas: oīs āt deua
A Ακόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη, πᾶς δὲ ὁ συμμι
ſtās nō erit ſapiēs. Nō differt mine re
γνύμενος οὐκ ἔσται σοφός. Οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασιλέ
gis ab ira leonis: qͥ āt ꝓuocat eū ꝛ immiſcēs
ως θυμοῦ λέοντος, ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν καὶ ἐπιμιγνύμενος
peccat in ſuā aiam. Glia viro auer
ἁμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Δόξα ἀνδρὶ ἀποστρέ
ti a cōtumelia: oīs āt ſtult⁹ his implicatꝛ.
φεσθαι λοιδορίας, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκε
exprobrat⁹ piger nō erubeſcit: ſimilit ꝛ qͥ
ται. ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ
feneratꝛ triticū in tp̄e meſſis. Aqua ꝓfunda ꝯſiliū ī cor
δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. Υδωρ βαθὺ βουλὴ ἐν καρ
de viri: vir āt prudēs exhauriet illud. Ma
δίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει αὐτήν. Μέ
gnū hō ꝛ ꝓcioſū vir miſericors: virꝝ āt fidelē
γα ἄνθρωπος καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων, ἄνδρα δὲ πιστὸν
opus inuenire. Qui reuertit irreprehēſibilis ī iuſticia
B ἔργον εὑρεῖν. Ος ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ
beatos filios ſuos relinquet. Cū
μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει. Οταν
C rex iuſt⁹ ſederit in ſolio: nō aduerſatꝛ
1.Joh.1.d. βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, οὐκ ἐναντιοῦται
in oculis eius omne malū. Quis gliabit mū
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν. Τίς καυχήσεται ἁγ
dū hēre cor? aut qͥs libere dicet purꝝ
νὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς
eſſe a pctis? Statera magna ꝛ parua ꝛ
εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν; Στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ
mēſure duplices immūda corā dn̄o ꝛ vtraque:
μέτρα δισσὰ ἀκάθαρτα ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀμφότερα,
ꝛ qͥ facit ea. In ſtudijs ſuis im-
καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. Εν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμ
pedietꝛ adoleſcēs cū ſancto: ꝛ recta via ei⁹.
ποδισθήσεται νεανίσκος μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
Auris audit ꝛ oculus videt: dn̄i opa ꝛ vtraque.
Οὖς ἀκούει καὶ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότερα.
Ne diligas detrahere: ne pereas. Aperi āt
Μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. Διάνοιξον δὲ τοὺς
C oculos tuos ꝛ ſaturare panib⁹. Malū malū di
ὀφθαλμούς σου καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων. Κακὸν κακὸν λέ
cit qͥ emit: ꝛ poſtqͣ receſſerit tūc gliabit. Eſt aurꝝ
γει ὁ ἀγοράζων, καὶ ὡς ἀπέλθῃ τότε καυχήσεται. Εστι χρυσὸς
ꝛ multitudo lapidū ꝓcioſoꝝ: ꝛ vaſa ꝓcioſa labia itel
καὶ πλῆθος λίθων πολυτελῶν, καὶ σκεύη ἔντιμα χείλη συ
Infra.27.d. lect⁹. Tolle veſtimētū ſpōdētis pro alieno:
νέσεως. Αφελοῦ τὸ ἱμάτιον τοῦ ἐγγυῶντος ἀντὶ ἀλλοτρίου,

pauper ꝙ vir mendax. Timor domini ad vitā: & in plenitudine cōmorabitur abſqꝫ viſitatione peſſimi. Abſcōdit piger manū ſuā ſub aſcella: nec ad os ſuū applicat eam. Peſtilente flagellato ſtultus ſapiētior erit: ſi aūt corripueris ſapientē: intelliget ſapiētiā. Qui affligit patrē & fugit matrē: ignominioſus erit & infelix. Nō ceſſes audire fili doctrinam: nec ignores ſermones ſciētie. Teſtis iniquus deridet iudicium: & os impiorum deuorat iniquitatē. Parata ſunt deriſoribus iudicia: & mallei percutientes ſtultorum corporibus. 20.

Luxurioſa res vinū: & tumultuoſa ebrietas. Quicūqꝫ his delectatur: nō erit ſapiens. Sicut rugitus leonis ita & terror regis: qui ꝓuocat eū peccat in animā ſuam. Honor eſt homini qui ſepat ſe a cōtentiōibus: oēs aūt ſtulti miſcentur contumeliis. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo eſtate & nō dabitur illi. Sicut aqua ꝓfunda ſic cōſilium in corde viri: ſed homo ſapiēs exhauriet illud. Multi homīes miſericordes vocantur: virū aūt fidelem qs inueniet? Iuſt⁹ q ambulat in ſimplicitate ſua: beatos poſt ſe filios relinquit. Rex qui ſedet in ſolio iudicii: diſſipat omē malū intuitu ſuo. Quis pōt dicere mundū eſt cor meū: purus ſum a peccato? Pondus & pondus: menſura & menſura: vtrūqꝫ abominabile eſt apud dn̄m. Ex ſtudiis ſuis intelligitur puer: ſi munda & recta ſint opera eius. Aurē audientē & oculū videntē dn̄s fecit vtrūqꝫ. Noli diligere ſōnū: ne te egeſtas opprimat. Aperi oculos tuos: & ſaturare panib⁹. Malū ē: malū eſt: dicit oīs emptor: et cū receſſerit tūc gloriabitur. Eſt aurꝝ & multitudo gēmarū: vas autē ꝓcioſum labia ſcie. Tolle veſtimentū eius q fideiuſſor extitit alieni:

רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃ יִרְאַת יְהוָה | רוש
לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֵד | לון פקד
רָע׃ טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלַּחַת גַּם | רוע
אֶל פִּיהוּ לֹא יְשִׁיבֶנָּה׃ לֵץ | פה שוב
תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם׃ וְהוֹכִיחַ | לוץ נכה
לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת׃ מְשַׁדֶּד אָב | פתה ערם
יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃ | יכח בין
חֲדַל בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת | ידע שדד
מֵאִמְרֵי דָעַת׃ עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ | ברח בוש
מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע אָוֶן׃ | חפר
נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת | שגה בל
לְגֵו כְּסִילִים׃ | שפט פה
בלע כון
הלם כסל

לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה
Cap. xx.
שֵׁכָר וְכָל שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃ | חכם
נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ | כפר
מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃ כָּבוֹד | עבר חטא
לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל אֱוִיל | כבד ריב
יִתְגַּלָּע׃ מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרשׁ | אול גלע
וְשָׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן׃ מַיִם עֲמֻקִּים | חרש קצר
עֵצָה בְלֶב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה | יעץ בין
יִדְלֶנָּה׃ רַב אָדָם יִקְרָא אִישׁ | דלה קרא
חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃ | אמן מצא
מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי | הלך תמם
בָנָיו אַחֲרָיו׃ מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל | צדק ישב
כִּסֵּא דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל רָע׃ | דון זרה
מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי | רוע אמר
מֵחַטָּאתִי׃ אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה | זכה
וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם שְׁנֵיהֶם׃ | תעב שנה
גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר נַעַר אִם זַךְ | עלל נכר
וְאִם יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃ אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן | זכך
רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם שְׁנֵיהֶם׃
אַל תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן תִּוָּרֵשׁ פְּקַח | אהב ישן
עֵינֶיךָ שְׂבַע לָחֶם׃ רַע רַע יֹאמַר | ירש
הַקּוֹנֶה וְאֹזֵל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃ יֵשׁ | קנה הלל
זָהָב וְרָב פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי | פנה כלה
דָעַת׃ לְקַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר | שפה ידע

© Biblioteca Nacional de España

וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃ עָרֵב לָאִישׁ
לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא פִיהוּ — מָלֵא כָּה
חָצָץ׃ מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן — חָשַׁב יָעַץ
וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃ — כּוּן חָבַל
גּוֹלֶה סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה — לָחַם גָּלָה
שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃ מְקַלֵּל — הָלַךְ רָכַל
עָרַב
אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בֶּאֱישׁוֹן — קָלַל דָּעַךְ
חֹשֶׁךְ׃ נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשֹׁנָה — נוּר בָּהַל
וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃ אַל תֹּאמַר — בָּרַךְ אָמַר
אֲשַׁלְּמָה רָע קַוֵּה לַיהוָה — שָׁלַם רוּעַ
וְיֹשַׁע לָךְ׃ תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן — תָּעַב
וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא טוֹב׃ — אָזַן רָמָה
מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי גָבֶר וְאָדָם — צָעַד
מַה יָּבִין דַּרְכּוֹ׃ מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע — בִּין יָקַשׁ
קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃ מְזָרֶה — לוּעַ זָרָה
רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם
אוֹפָן׃ נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ — אָפַן נוּר
כָּל חַדְרֵי בָטֶן׃ חֶסֶד וֶאֱמֶת
יִצְּרוּ מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃ — נָצַר
תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר — פָּאַר בָּחַר
זְקֵנִים שֵׂיבָה׃ חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרוּק — שׁוּב מָרַק
בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי בָטֶן׃ — רוּעַ נָכָה
Cap. xxi. פַּלְגֵי מַיִם לֵב
מֶלֶךְ בְּיַד יְהוָה עַל כָּל אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃ כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר — חָפֵץ נָטָה
בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃ — תָּכַן
עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר — שָׁפַט בָּחַר
לַיהוָה מִזָּבַח׃ רוּם עֵינַיִם
וּרְחַב לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ לְמוֹתָר — חָשַׁב חָרַץ
וְכָל אָץ אַךְ לְמַחְסוֹר׃ פֹּעַל — יָתַר חָסַר
אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף
מְבַקְשֵׁי מָוֶת׃ שֹׁד רְשָׁעִים — בָּקַשׁ שָׁדַד
יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃ — גָּרַר עָשָׂה
הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר — זָכַךְ
פָּעֳלוֹ׃ טוֹב לָשֶׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג — פָּנָה

et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suauis eſt hoi panis mendacii: & poſtea iplebitur os eius calculo. Cogitationes conſilii roborantur: & gubernaculis tranctãda ſunt bella. Ei qui reuelat myſteria: & ambulat fraudulẽter: & dilatat labia ſua: ne cõmiſcearis. Qui maledicit patri ſuo & matri: extĩguetur lumẽ ei⁹ ĩ mediis tenebris. Hereditas ad quã feſtinatur in principio: in nouiſſimo bñdictione carebit. Ne dicas reddam malum pro malo: expecta dominum & liberabit te. Abominatio ẽ apud dñm põdus & pondus: ſtatera doloſa non eſt bona. A dño diriguntur greſſus viri: qs aũt hoim intelligere poteſt viã ſuã? Ruina eſt hoi deuorare ſctõs: & poſt vota retractare. Diſſipat impios rex ſapiẽs: & incuruat ſup eos fornicẽ. Lucerna dñi ſpiraculũ hoĩs: q̃ inueſtigat oia ſecreta ventris. Miſericordia & veritas cuſtodiũt regẽ: & roboratur clementia thronus eius. Exultatio iuuenũ fortitudo eorũ: & dignitas ſenum canicies. Liuor vulneris abſterget mala: & plage in ſecretioribus ventris. 21.

Sicut diuiſiones aquarum: ita cor regis in manu dñi: quocunq; voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta ſibi videtur: appendit autem corda dominus. Facere iuſticiam & iudicium: magis placet dño q̃ victime. Exaltatio oculorum & dilatatio cordiſ: lucerna impiorum peccatũ. Cogitatiões robuſti ſemper in abundantia: omnis aũt piger in egeſtate eſt. Qui congregat theſauros lingua mendacii: vanus & excors eſt: & impingetur ad laqueos mortis. Rapine ĩpiorũ detrahent eos: quia noluerunt facere iudicium. Peruerſa via viri aliena eſt: q aũt mũdus ẽ: rectũ opus eius. Melius eſt ſedere in angulo domatis:

ꝛ pro aliena accipe pign⁹ ab eo. Dulcis
καὶ ἀντὶ ἀλλοτρίας λάβε ἐνέχυρον παρ' αὐτοῦ. Ἡδὺς Infra. 28.b.
hoi panis mẽdacii: ꝛ poſtea implebit
ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ ἔπειτα ἐμπλησθήσεται τὸ
os ei⁹ ſilicib⁹. Cogitationes in cõſilio firmant:
στόμα αὐτοῦ χαλίκων. Διαλογισμοὶ ἐν βουλῇ στερεοῦνται,
gubernationib⁹ at fit bellũ. Reuelãs cõſi=
κυβερνήσεσι δὲ γίνεται πόλεμος. Ὁ ἀνακαλύπτων βου
lia in cõſeſſu: vadit duplex ligua: ꝛ cũ extendẽte
λὰς ἐν συνεδρίῳ, πορεύεται δίγλωσσος, καὶ μετὰ πλατύνον
ſua ne miſcere labia. Maledicẽtis pa Exo. 21.b.
τος τὰ ἑαυτοῦ μὴ μίχθητι χείλη. Κακολογοῦντος πα Leui. 20.b.
trẽ matrẽ extinguet lucerna: at pupille ro.12.b. C
τέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται λαμπτήρ, αἱ δὲ κόραι τῶν
oculoꝝ ei⁹ videbũt tenebras. Pars feſtinata
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος. Μερὶς ἐπισπουδαζο
ta in pmis: in vltimis nõ bñdicet. C
μένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.
Ne dicas vlciſcar inimicũ: ſed expecta do=
Μὴ εἴπῃς τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ὑπόμεινον τὸν κύ
minũ: vt tibi auxiliet. Abominatio dño duplex ſtatera:
ριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ. Βδέλυγμα κυρίῳ δίσσον στάθμιον,
ꝛ iugũ doloſuz nõ bonũ corã eo. A dño
καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. Παρὰ κυρίου
dirigunt greſſus viro: mortalis at q̃mõ intel
εὐθύνεται τὰ διαβήματα ἀνδρί, θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοή
ligere poterit vias ſuas? Laque⁹ viro celerit q̃ppiã pro
σαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ; Παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδί
prioꝝ ſctificare: poſt eñi votũ feciſſe penitere ꝯtingit.
ων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ εὔξασθαι μετανοεῖν γίνεται.
Diſſipator impioꝝ rex ſapiẽs: ꝛ iniiciet ſup e= Eccl. 35.c.
Λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐ
os rotã. Lux dñi ſpũs hoium: aut lucerna
τοῖς τροχόν. Φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἢ λύχνος 1.Re.
q̃ ſcrutat receſſus vẽtris. Mia ꝛ veritas 15.c.
ὃς ἐρευνᾷ ταμιεῖα κοιλίας. Ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια
cuſtodia regi: ꝛ circũdabũt in iuſticia
φυλακὴ βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ
thronũ ei⁹. Ornat⁹ iuuenib⁹ ſapiã: gloria at
τὸν θρόνον αὐτοῦ. Κόσμος νεανίαις σοφία, δόξα δὲ ẽ.13.
ſenũ cani. Liuores: ꝛ cõtritiones occur
πρεσβυτέρων πολιαί. Ὑπώπια καὶ συντρίμματα συ
rũt malis: plage at in pmptuaria vẽtris.
ναντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας. Ca.21. D
Sicut ipet⁹ aque: ita cor regis
Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως A
in manu dei: q̃cũq; vtiq; volens ãnuerit illuc ĩclinauit illud.
ἐν χειρὶ θεοῦ, οὗ ἂν θέλων νεύσῃ ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν.
Ois vir videt ſibi iuſt⁹: dirigit at cor ẽ.15.
Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρ
da dñs. Facere iuſta ꝛ vera loqui placita
δίας κύριος. Ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ
apud deũ poti⁹: q̃ victimaꝝ ſãguis. Magnanim⁹ in
παρὰ θεῷ μᾶλλον, ἢ θυσιῶν αἷμα. Μεγαλόφρων ἐφ'=
iniuria audax: fax at impioꝝ peccata.
ὕβρει θρασυκάρδιος, λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτία.
Cogitationes fortis: in ſacietatẽ. ꝛ ois feſti=
Διαλογισμοὶ ἀνδρείου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ σπεύ=
nãs in minore. Qui operat theſauros lingua mẽda
δων ἐν ἐλάσσονι. Ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευ
ci: vana ſequit ꝛ vadit in rete mortis.
δεῖ, μάταια διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδος θανάτου.
pnicies impiis hoſpitabilis erit: nõ eñi volũt face=
ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, οὐ γὰρ βούλονται πράσ
re iuſta. Ad pũerſos pũerſas vias mit
σειν τὰ δίκαια. Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέ
tit deus mũda eñi ꝛ recta opa ei⁹.
λλει ὁ θεός, ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
Meli⁹ habitare in ãgulo nõ tecto
Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου ĩfra.25 a. A

© Biblioteca Nacional de España

ꝙ pictis domib⁹ cũ in iuſticia ⁊ in domo cõmũi. Aĩa im=
ἐγκεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ. Ψυχὴ ἀσε
pij optat mala: nõ cõſeqtur miam ab ullo ho
βοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ᾽ οὐδενὸς τῶν ἀν
minũ. Mulctato intẽperãte aſtutior fit
θρώπων. Ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνε-
innocẽs: intelligẽs ãt ſapiẽs ſuſcipiet cognitionẽ. Intelliget
ται ὁ ἄκακος, συνιῶν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶσιν. Συνιεῖ
iuſt⁹ corda impioꝝ: ⁊ viliſpẽdit impios in ma
δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κα-
lis. Qui obturat aures ſuas ne audiat infir
κοῖς. Ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι ἀσθε-
mũ: ⁊ ipſe inuocabit ⁊ nõ erit q exaudiat.
νοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.
Munus abſcõditũ auertit iras: a donis ãt q abſtinet
Δόσις λαθραῖος ἀνατρέπει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος
īdignationẽ ſuſcitat fortẽ. Gaudiũ iuſtoꝝ facere iudi-
θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν. Εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα
cia: ſctũs ãt immũdus apud maleficos. Uir q er-
τα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις. Ἀνὴρ πλανώ-
rat a via iuſticie: in cetu gigantũ reqe-
μενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀνα-
ſcet. Uir indigẽs diligit gaudiũ: amãs vinũ
παύσεται. Ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον
⁊ oleũ in diuitias. Purgatio ãt iuſti iniqu⁹
καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον. Περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος
⁊ pro rectis iniqu⁹. Melius habitare ī terra de
καὶ ἀντὶ εὐθέων παράνομος. Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν γῇ ἐρή-
ſerta: ꝙ cũ muliere rixoſa ⁊ linguace ⁊ ira-
Ecc. 7.c. μω, ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀρ-
cunda. Theſaur⁹ deſiderabilis reqeſcet in ore
γίλου. Θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόμα-
ſapiẽtis: ſtulti ãt viri deuorãt illũ.
τος σοφοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν.
Uia iuſticie ⁊ mĩe inueniet vitã ⁊ glo
Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δό-
riã. Ciuitates munitas aſcẽdit ſapiẽs: deſtruxit munitio
3.15.a. ξαν. Πόλεις ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, καθεῖλε τὸ ὀχύρω-
nẽ in qua cõfiderãt impij. Qui cuſtodit
μα ἐφ᾽ ᾧ ἐπεποίθεισαν οἱ ἀσεβεῖς. Ὃς φυλάσσει τὸ
os ſuũ ⁊ linguã: ſeruat a tribulatiõe
D στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν
aiam ſuã. Temerari⁹ ⁊ arrogãs ⁊ ſuperb⁹ peſtis
A ψυχὴν αὐτοῦ. Θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς
vocatꝰ: q ãt reminiſcitꝰ iniuriaꝝ iniqu⁹. Deſideria pi
καλεῖται, ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος. Ἐπιθυμίαι ὀ-
3.15.b. grũ occidẽt: nõ eñi eligũt man⁹ eius
κνηρὸν ἀποκτείνουσιν, οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ
facere qcq̃. Impi⁹ deſiderat tota die deſi
ποιεῖν τι. Ἀσεβὴς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυ-
deria mala: at iuſtus miſeretꝰ ⁊ miſeratꝰ icessanter.
μίας κακάς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεεῖ καὶ οἰκτείρει ἀφειδῶς.
Hoſtie impioꝝ abominatio dño: ⁊ eñi ini
Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, καὶ γὰρ παρανό-
que offerũt eas. Teſtis mẽdax peri
μως προσφέρουσιν αὐτάς. Μάρτυς ψευδὴς ἀπολεῖ-
bit: vir obediẽs ſeruatur⁹ loquetꝰ. Impius vir
ται, ἀνὴρ ὑπήκοος φυλασσόμενος λαλήσει. Ἀσεβὴς ἀνὴρ
pcaciter obfirmatꝰ vultũ: at rect⁹ ipẽ itelliget
ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ, ὁ δὲ εὐθὺς αὐτὸς συνιεῖ
vias ſuas. Nõ eſt ſapīa nõ eſt fortitudo:
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Οὐκ ἔστι σοφία οὐκ ἔστιν ἀνδρία,
nõ eſt cõſiliũ cõtra ipiũ. equ⁹ paratꝰ ad
οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. Ἵππος ἑτοιμάζεται εἰς
diẽ belli: ab ãt dño auxiliatio.
ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια. Ca. 22.
A Eligibili⁹ nomẽ bonũ ꝙ diuitie multe:
Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς,
ſup ãt argentũ ⁊ auꝝ gr̃a bona.
ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθή.

ꝙ cum muliere litigioſa & ī domo cõmuni. Aīa ipii deſiderat malũ: nõ miſerebitur pximo ſuo. Mulctato peſtilente ſapientior erit paruulus: & ſi ſectetur ſapientem ſumet ſcientiam. Excogitat iuſtus de domo impii: vt detrahat ĩpios a malo. Qui obturat aurem ſuã ad clamorẽ paupis: & ipẽ clamabit & non exaudietur. Munus abſcõditũ extĩguit iras: & donũ in ſinu indignationẽ maximam. Gaudium iuſto eſt facere iudicium: & pauor operãtib⁹ iniqtatẽ. Vir qui errauerit in via doctrine: in cetu gigantum cõmorabitur. Qui diligit epulas ī egeſtate erit: qui amat vinum & pinguia nõ ditabitur. Pro iuſto dabitur impius: & pro recto iniquus. Melius eſt habitare in terra deſerta: ꝙ cum muliere rixoſa & iracunda. Theſaurus deſiderabilis & oleũ in habitaculo iuſti: & ĩprudens hõ diſſipabit illud. Qui ſeqtur iuſtitiã & miſericordiã: inueniet vitã iuſtitiã & gloriã. Ciuitatẽ fortiũ aſcendit ſapiẽs: detraxitq́ robur fiducie eius. Qui cuſtodit os ſuũ & linguã ſuã: cuſtodit ab ãguſtiis anĩmã ſuã. ſupbus & arrogãs vocatur indoctus: q in ira operatur ſupbiã. Deſideria occidunt pigrũ: noluerũt enĩ quicq̃ manus eius opari. Tota die concupiſcit & deſiderat: qui aũt iuſtus eſt tribuet & nõ ceſſabit. Hoſtie impiorum abominabiles: que offerũtur ex ſcelere. Teſtis mendax peribit: vir obediẽs loq̃tur victoriã. Vir impius pcaciter obfirmat vultũ ſuũ: qui aũt rectus eſt corrigit viam ſuam. Non eſt ſapiẽtia: non eſt prudẽtia: nõ eſt conſilium cõtra dñm. Equus paratur ad diem belli: dominus autẽ ſalutem tribuit. 22.
Melius eſt nomen bonum ꝙ diuitie multe: ſup argentũ enĩ & aurum gratia bona

מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃ נֶפֶשׁ
רָשָׁע אִוְּתָה רָע לֹא יֻחַן בְּעֵינָיו
רֵעֵהוּ׃ בַּעֲנָשׁ לֵץ יֶחְכַּם פֶּתִי
וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח דָּעַת׃
מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע
מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃ אֹטֵם
אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת דָּל גַּם הוּא יִקְרָא
וְלֹא יֵעָנֶה׃ מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה
אָף וְשֹׁחַד בַּחֵיק חֵמָה עַזָּה׃
שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃ אָדָם תּוֹעֶה
מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים
יָנוּחַ׃ אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה
אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃
כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים
בּוֹגֵד׃ טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר
מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וָכָעַס׃ אוֹצָר
נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל
אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃ רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד
יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃ עִיר
גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז
מִבְטֶחָה׃ שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ
שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃ זֵד יָהִיר
לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי מֵאֲנוּ
יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃ כָּל הַיּוֹם הִתְאַוָּה
תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃ זֶבַח
רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי בְזִמָּה
יְבִיאֶנּוּ׃ עֵד כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ
שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃ הֵעֵז אִישׁ
רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דְּרָכָיו׃
אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין
עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃ סוּס מוּכָן לְיוֹם
מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃
נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר
רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃

אִישׁ דּוּן
אָוָה רוּעַ
חָנַן לוּץ
חָכַם פָּתָה
שָׂכַל לָקַח
יָדַע צָדַק
סָלַף
קָרָא
עָנָה נָתַן
כָּפָה עָזַז
חָתַת תָּעָה
שָׂכַל
נוּחַ
עָשַׁר
בָּגַד יָשַׁב
דָּבַר אִישׁ
אָצַר חָמַד
כָּסַל
בָּלַע
מָצָא כָּבַד
גָּבַר
עָזַז בָּטַח
פֶּה לָשׁוֹן
צוּר זוּד
יָהַר לוּץ
עָשָׂה אָוָה
מוּת
נָתַן חָשַׂךְ
תָּעַב זָמַם
בּוֹא עָוַד
אָבַד דָּבַר
עָזַז פָּנָה
כּוּן
בִּין
יָעַץ כּוּן
לָחַם יָשַׁע
Cap. xxij.
בָּחַר

עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם — עָשַׁר רוּשׁ
יְהוָה׃ עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר — פָּגַשׁ עָרַם
וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃ עֵקֶב — סָתַר פָּתָה
עָנַשׁ
עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד — עָנָה כָּבַד
וְחַיִּים׃ צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ — צָנַן פָּחַח
עִקֵּשׁ שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃ — רָחַק
חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם — פֶּה
כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה׃ עָשִׁיר — זָקֵן סוּר
בְּרָאשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה — רוֹשׁ מָשַׁל
לְאִישׁ מַלְוֶה׃ זוֹרֵעַ עַוְלָה — לָוָה זָרַע
יִקְצָור אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃ — קָצַר כָּלָה
טוֹב עַיִן הוּא יְבוֹרָךְ כִּי נָתַן — בָּרַךְ
מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃ גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא — לוּץ
מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃ אֹהֵב — דוּן שָׁבַת
טְהָור לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ — דוּן קָלָה
מֶלֶךְ׃ עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת — שָׂפָה יָדַע
וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃ אָמַר עָצֵל — סָלַף
אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ׃ — אָרָה רָצַח
שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם — פֶּה זָרָה
יְהוָה יִפָּול שָׁם׃ אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה — זָעַם נָפַל
בְלֶב נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה — קָשַׁר יָסַר
מִמֶּנּוּ׃ עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ — רָחַק רָבָה
נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר׃ הַט — נָתַן חָסַר
אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים — נָטָה
וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי׃ כִּי נָעִים — שׁוּת יָדַע
כִּי תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ — נָעַם שָׁמַר
יַחְדָּו עַל שְׂפָתֶיךָ׃ לִהְיוֹת בַּיהוָה — כּוּן שָׂפָה
הָיָה
מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף — בָּטַח
אָתָּה׃ הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שָׁלִשׁוֹם
בְּמוֹעֵצוֹת וָדָעַת׃ לְהוֹדִיעֲךָ — יָעַץ יָדַע
קֹשְׁט אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב — שׁוּב
אֲמָרִים אֱמֶת לְשֹׁלְחֶךָ׃ אַל תִּגְזָל — גָּזַל
דָּל כִּי דַל הוּא וְאַל תְּדַכֵּא — דָּכָא
עָנִי בַשָּׁעַר׃ כִּי יְהוָה יָרִיב — עָנָה רוּב
רִיבָם וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם
נָפֶשׁ׃ אַל תִּתְרַע אֶת בַּעַל אָף — רָעָה

Diues & paup̄ obuiaue-
runt ſibi: vtriuſq; opa
tor eſt dn̄s. Callidus vi-
det malū & abſcondit ſe:
innocens pertranſiit &
afflictus eſt damno. Finis
modeſtie timor dn̄i: di
uitie & gloria
& vita. Arma & gladii
in via
ſupbi: cuſtos aūt aīe ſue
longe recedit ab eis.
Prouerbium eſt: adole-
ſcens iuxta viā ſuā: etiā
cum ſenuerit non rece
det ab ea. Diues
pauperibus imperat: &
qui accipit mutuū ſeru⁹
eſt fenerantis. Qui ſemi
nat iniquitatem
metet mala: & virga
ire ſue conſumabitur.
Qui p̄nus eſt ad miſeri-
cordiam benedicetur:
de panib⁹ eni ſuis dedit
paupi. Eiice deriſorē &
exibit cū eo iurgiū: ceſ-
ſabūtq; cauſe & cōtume
lie. Qui diligit cordis
mūdiciam p̄pter gratiā
labiorū ſuorū: habebit
amicū regē. Oculi dn̄i
cuſtodiūt ſcientiā: & ſup
plantātur verba iniq. Di
cit piger: leo eſt foris: in
medio platearū occiden
dus ſum. Fouea p̄funda
os aliene: cui iratus eſt
domin⁹ incidet in eam.
Stulticia colligata eſt
in corde pueri: & virga
diſcipline fugabit eam.
Qui calūniatur pauperē
vt augeat diuitias ſuas:
dabit ipſi ditiori & ege-
bit. Inclina
aurem tuā: & audi ver-
ba ſapientiū. Appone
autē cor ad doctrinam
meā: q̄ pulchra erit tibi
cum ſeruaueris eam in
ventre tuo. Et redūdabit
in labiis tuis: vt ſit in
domino
fiducia tua. Vnde & oſtē
dam eam
tibi hodie. Ecce deſcri-
pſi eam tibi tripliciter
in cogitationibus & ſciē
tia: vt oſtenderem tibi
firmitatē & eloquia ve-
ritatis: reſpondere ex eis
illis qui miſerūt te. Non
facias violentiam
pauperi: quia paup̄ eſt:
neq; conteras
egenum in porta: quia
iudicabit dominus
cauſam eius: & configet
eos qui conflixerunt
animam eius. Noli eſſe
amicus homini iracūdo:

diues & pauper obuiauerūt ſibi: vtroſ — Eccl.7.a.
πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτέ-
q; aūt dn̄s fecit. Callid⁹ vidēs malū crucia
ρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε. Πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν τιμω-
tū fortiter ipſe erudit: at ſtulti p̄trāſeū
ρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται, οἱ δὲ ἄφρονες παρελ-
tes affecti ſūt dāno. Generatio ſapie timor dn̄i & diuitie
θόντες ἐζημιώθησαν. Γενεὰ σοφίας φόβος κῦ καὶ πλοῦτος
& glīa & vita. tribuli & laquei in viis tortuoſis
καὶ δόξα καὶ ζωή. τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς
at cuſtodiēs ſuā aīam abſtinebit ab eis. dedi — Deut 19.c.
ὁ δὲ φυλάσσων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. ἐγκαίνι-
ca puer̄ iuxta viā eius: & quāuis ſenuerit: nō
σον τὸ παιδίον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καί γε ἐὰν γηράσῃ, οὐκ
diſcedet ab ea. diuites pauperib⁹ īperabūt: & ſer
ἀποστήσεται ἀπ' αὐτῆς. πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκέ-
ui p̄priis dominis fenerabunt. Qui ſeminat mala metet — B A
ται ἰδίοις δεσπόταις δανιοῦσιν. Ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει
mala: plagā aūt oper̄ ei⁹ ↄſumabit. Uir iucūdū &
κακά, πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. Ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ
datorē diligit dn̄s: vanitatē aūt oper̄ ei⁹ cōſuma-
δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός, ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέ-
bit. Qui miſeret paupis ipſe nutriet: nā de
σει. Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, τῶν γὰρ ἑαυ-
ſuis panib⁹ dedit pauperi. Uictoriā & honorē acquirit
τοῦ ἄρτων δέδωκε τῷ πτωχῷ. Νίκην καὶ τιμὴν περιποι-
mūera dās: tū aīam auferet poſſidē
εῖται ὁ δῶρα δούς, Τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτη-
tiū. eiice de cōcilio peſtilētē: & exibit ſimul cū eo
μένων. ἔκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν, καὶ συνεξελεύσεται αὐ-
iurgiū: cū em̄ ſederit in cōcilio oēs inhonorat.
τῷ νεῖκος, ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει.
diligit dn̄s ſancta corda: accepti aūt ei oēs irrepre
Ἀγαπᾷ κς͂ ὁσίας καρδίας, δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμω-
hēſibiles ī viis ſuis: labiis paſcit rex. — Infra. 23.c.
μοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. Οἱ
At oculi dn̄i cuſtodiūt ſenſū: vilipēdit aūt ſmōes ini
δὲ ὀφθαλμοὶ κῦ τηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ λόγους πα- — C B
qu⁹. Excuſat & dicit piger leo in viis:
ράνομος. προφασίζεται καὶ λέγει ὀκνηρὸς λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς,
in aūt plateis homicide. fouea p̄funda os ini-
ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί. Βόθρος βαθὺς στόμα παρα-
qui: aūt q̄ odio hēt a dn̄o incidet in eā. Stulticia
νόμου, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κῦ ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. Ἄνοια
ſuſpēſa ē in corde iuuenis: virga aūt & diſciplina lōge ab eo.
ἐξῆπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐ-
Qui calūniat pauperē multa facit ſua mala:
τοῦ. Ὁ συκοφαντῶν πένητα πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ κακά,
dat aūt diuiti in minori. Sermōib⁹ ſapiētū appo
δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι. Λόγοις σοφῶν παρά-
ne aurē tuā: & audi meos ſmōes At tuū cor
βαλε τὸ οὖς σου, καὶ ἄκουε ἐμῶν λόγων. Τὴν δὲ σὴν καρδίαν
firma vt cognoſcas q̄ boni ſunt. Et ſi īmiſeris eos
ἐπίστησον ἵνα γνῷς ὅτι καλοί εἰσι. Καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς
in cor tuū: letificabūt te ſimul in tuis labiis.
εἰς τὴν καρδίαν σου, εὐφρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χείλε-
Et tua ſit in dn̄m ſpes: & cognoſcere faciat tibi
σιν. Ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν
viā ei⁹. Et tu aūt excribe ea tibi ipſi tripl̄r:
ὁδὸν αὐτοῦ. Καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς,
in cōſiliū & cogitationē: doceo igit te ver̄ ſmonē & cogni
εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν, διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον καὶ γνῶ- — D
tionē bonā audire vt reſpōdeas tu ſmones veri
σιν ἀγαθὴν ὑπακούειν τοῦ ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀλη- — 8.15. Eccl 30.a
tatis p̄poſitis tibi. Nō facias violētiā pau-
θείας τοῖς προβαλλομένοις σοι. Μὴ ἀποβιάζου πένη-
peri: paup̄ em̄ eſt: & neq; ihonores fragilē in portis.
τα, πτωχὸς γάρ ἐστι, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς ἀσθενῆ ἐν πύλαις.
nā dn̄s iudicabit ei⁹ cauſā: & liberabis tuā inocētē
ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν δίκην, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον
aīam: Ne ſis amicus homini iracūdo:
ψυχήν. Μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμώδει,

© Biblioteca Nacional de España

cū amico āt furioſo ne cohabites. Ne forte diſcas
φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συναυλίζου. Μήποτε μάθῃς τῶν
vias ei⁹ ꝛ ſumas laqueos tue aīe. Ne
ὁδῶν αὐτοῦ καὶ λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ. Μὴ
des teipm in ſpōſorē erubeſcēs vultū:
δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυνόμενος πρόσωπον,
ſi eñ nō habueris vnde ſoluas accipiēt le-
ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς λήψονται τὸ στρῶ-
ctū q̄ ſub laterib⁹ tuis. Ne trāſgrediaris terminos
μα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου. Μὴ μέταιρε ὅρια αἰ-
eternos: q̄s ſtatuerūt patres tui. Intelligētē viꝝ
ώνια, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες σου. Ὁρατικὸν ἄνδρα
Deut. 19.c. ꝛ acutū in operib⁹ ſuis regib⁹ oportet aſſi-
καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ πα-
ſtere ꝛ nō aſſiſtere viris ſegnib⁹.
ρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι νωθροῖς. Ca. 23.
B A SI ſederis vt cenes in mēſa p̄ncipis:
ἘΑν καθίσῃς δειπνῆσαι ἐπὶ τραπέζης δυνάστου,
attēte ꝯſidera appoſita tibi. Et iniice
νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι. Καὶ ἐπίβαλλε
manū tuā: ſciēs qm̄ talia te oportet para-
τὴν χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρα-
re. ſi āt inſatiabilior es: ne deſideres
σκευάσαι. εἰ δὲ ἀπληστότερος εἶ, μὴ ἐπιθύμει τῶν
cibos eius: illi eñ inherēt vite mēdacis.
ἐδεσμάτων αὐτοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.
Ne cōtendas pauper exñs cū diuite: at tua pru-
Μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐν-
dētia abſtine. Si appoſueris tuū oculū ad eū
νοίᾳ ἀπόσχου. Ἐὰν ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐ-
nuſquā apparebit: parate ſunt eñ ei ale
τὸν οὐδαμοῦ φανεῖται, κατεσκεύασται γὰρ αὐτῷ πτέ-
tanq̄ aq̄le: ꝛ reuertit̄ in domū
ρυγες ὥσπερ ἀετοῦ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ
p̄fecti ſibi. ne cenes cū viro inuido:
προεστηκότος αὐτοῦ. μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ,
neque deſideres cibos eius. Quēadmodū
μηδὲ ἐπιθύμει τῶν βρωμάτων αὐτοῦ. Ὃν τρόπον
C eñ ſi q̄s abſorbeat pilū: ſic comedit ꝛ bibit:
B γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει,
neq̄ ad te adducas eū. Et comedas fru-
μὴ δὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν. Καὶ φάγῃς τὸν ψω-
ſtū panis tui cū eo: euomet eñ illud ꝛ diſper-
μόν σου μετ' αὐτοῦ, ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν καὶ λυμανεῖ-
det ſmones tuos bonos. In aures inſi-
ται τοὺς λόγους σου τοὺς καλούς. Εἰς ὦτα ἄφρο-
piētis nihil dicas: ne forte ſubſānet prudētes
νος μηδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ τοὺς συνετούς
tuos ſmones. Ne trāſmutes terminos eternos: ī āt poſſeſſionē
σου λόγους. Μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα
orphanoꝝ ne īgrediaris. nā redimēs illos do-
ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς. Ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύ-
min⁹: fortis eſt: ꝛ iudicabit iudiciū illoꝝ te-
ριος, κραταιός ἐστι, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν με-
cū. Da in diſciplinā cor tuū:
τὰ σοῦ. Δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, τὰ
at aures tuas para ſmonib⁹ ſenſus. Ne abſti-
δὲ ὦτά σου ἑτοίμασον λόγοις αἰσθήσεως. Μὴ ἀπό-
neas puulū erudire: qm̄ ſi pcuſſeris eū vir-
σχῃ νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβ-
D ga: nō morieť. Tu q̄dē eñ percuties eū vir-
δῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ. Σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβ-
ga: at aīam eius de morte liberabis. Fili
8.13.d. δῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. Υἱέ,
Eccl. ſi ſapiēs fuerit tuū cor: letificabis ꝛ
30.a. ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρδία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν
meū cor. Et imorabunt̄ ſmonib⁹ tua labia
ἐμὴν καρδίαν. Καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χείλη
erga mea labia ſi recta fuerit.
πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη ἐὰν ὀρθὰ ὦσι.

neq̄ ambules cum viro furioſo: ne forte diſcas ſemitas eius: & ſumas ſcandalum anime tue. Noli eſſe cū his q defigūt manus ſuas: & q vades ſe offerūt pro debitis. Si eī nō habes vñ reſtituas: qd cauſe eſt vt tollat opimentū de cubili tuo? Ne transgrediaris terminos antiquos: q̄s poſuerūt pr̄es tui. Vidiſti virū velocem in opere ſuo coram regibus ſtabit: nec erit ante ignobiles. 25.

QVando ſederis vt comedas cum principe: diligēter attende q̄ ſunt appoſita ante faciē tuā: & ſtatue cultrū in gutture tuo: ſi tamen habes in poteſtate animam tuam. Ne deſideres de cibis eius: in quo eſt panis mendacii. Noli laborare vt diteris: ſed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas non potes habere: q̄a faciēt ſibi pēnas quaſi aquile: & volabunt in celum. Ne comedas cum homine inuido: & ne deſideres cibos ei⁹: quoniam ī ſimilitudinē arioli & cōiectoris eſtimat qđ ignorat: comede & bibe dicet tibi: & mens ei⁹ nō eſt tecū. Cibos q̄s comederas euomes: & perdes pulchros ſermōes tuos. In auribus inſipientium ne loquaris: quia deſpiciēt doctrinā eloquii tui. Ne attingas paruulorū terminos: & agrum pupillorū ne introeas. Propinquus enī illorū fortis ē: & ipſe iudicabit cōtra te cauſam illorū. Ingrediatur ad doctrinā cor tuū: & aures tue ad verba ſcientie. Noli ſubtrahere a puero diſciplinam: ſi enī pcuſſeris eū virga non morietur. Tu virga percuties eū: & animam eius de inferno liberabis. Fili mi ſi ſapiens fuerit animꝰ tuus: gaudebit tecum cor meū. Et exultabūt renes mei: cū locuta fuerint recta labia tua.

ואת איש חמות לא תבוא׃ — רחם בוא
פן תאלף ארחתו ולקחת — אלף יקש
מוקש לנפשך׃ אל תהי — היה
בתקעי כף בערבים משאות׃ — נשה
אם אין לך לשלם למה
יקח משכבך מתחתיך׃ אל תסג — לקח שכב
גבול עולם אשר עשו אבותיך׃ — נסג גבל
חזית איש מהיר במלאכתו — עלם עשה
לפני מלכים יתיצב בל יתיצב — חזה מהר
לפני חשכים׃ — לאך
— פנה

כי תשב ללחום — Cap. xxiij
את מושל בין תבין את אשר — ישב לחם
לפניך׃ ושמת שכין בלעך — משל שום
אם בעל נפש אתה׃ אל — שכן
תתאו למטעמותיו והוא לחם — אוה טעם
כזבים׃ אל תיגע להעשיר — יגע עשר
מבינתך חדל׃ התעוף עיניך — עוף
בו ואיננו כי עשה יעשה
לו כנפים כנשר יעוף השמים׃
אל תלחם את לחם רע עין — לחם רוע
ואל תתאו למטעמתיו׃ כי
כמו שער בנפשו כן הוא אכל
ושתה יאמר לך ולבו בל עמך׃ — אמר
פתך אכלת תקיאנה ושחת — פתת קוא
דבריך הנעימים׃ באזני כסיל — נעם כסל
אל תדבר כי יבוז לשכל מליך׃ — דבר בוז
אל תסג גבול עולם ובשדי — מלל שדה
יתומים אל תבא׃ כי גאלם חזק — בוא
הוא יריב את ריבם אתך׃ הביאה — רוב בוא
למוסר לבך ואזנך לאמרי — יסר
דעת׃ אל תמנע מנער מוסר — ידע מנע
כי תכנו בשבט לא ימות׃ — נכה מות
אתה בשבט תכנו ונפשו
משאול תציל׃ בני אם חכם — שאל נצל
לבך ישמח לבי גם אני׃ ותעלזנה — שמח עלז
כליותי בדבר שפתיך מישרים׃ — כלה שפה
— ישר

© Biblioteca Nacional de España

אַל יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים כִּי — קנא
אִם בְּיִרְאַת יְהוָה כָּל הַיּוֹם ׃
כִּי אִם יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא — קוה
תִכָּרֵת׃ שְׁמַע אַתָּה בְנִי וַחֲכָם — כרת
וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ ׃ אַל תְּהִי — היה
בְסֹבְאֵי יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ ׃
כִּי סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים — זלל ירש
תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃ שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה — לבש
יְלָדֶךָ וְאַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ׃ — בוז
אֱמֶת קְנֵה וְאַל תִּמְכֹּר חָכְמָה — מכר
וּמוּסָר וּבִינָה׃ גּוֹל יָגוֹל אֲבִי צַדִּיק — גיל צדק
וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׂמַח בּוֹ ׃ יִשְׂמַח — ילד
אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ ׃ — גול
תְּנָה בְנִי לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי — נתן
תִּצֹּרְנָה׃ כִּי שׁוּחָה עֲמֻקָּה זוֹנָה — נצר זנה
וּבְאֵר צָרָה נָכְרִיָּה ׃ אַף הִיא — צור
כְּחֶתֶף תֶּאֱרֹב וּבוֹגְדִים בְּאָדָם — ארב בגד
תּוֹסִף׃ לְמִי אוֹי לְמִי אֲבוֹי לְמִי — יסף
מִדְיָנִים לְמִי שִׂיחַ לְמִי פְּצָעִים — דון שוח
חִנָּם לְמִי חַכְלִלוּת עֵינָיִם ׃
לַמְאַחֲרִים עַל הַיָּיִן לַבָּאִים — אחר בוא
לַחְקֹר מִמְסָךְ ׃ אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי — מסך ראה
יִתְאַדָּם כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ — אדם הלך
בְּמֵישָׁרִים׃ אַחֲרִיתוֹ כְּנָחָשׁ יִשָּׁךְ — ישר נשך
וּכְצִפְעֹנִי יַפְרִשׁ׃ עֵינֶיךָ יִרְאוּ — פרש ראה
זָרוֹת וְלִבְּךָ יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת ׃ — זרה דבר
וְהָיִיתָ כְּשֹׁכֵב בְּלֶב יָם וּכְשֹׁכֵב — הפך היה
בְּרֹאשׁ חִבֵּל׃ הִכּוּנִי בַל חָלִיתִי — נכה חלה
הֲלָמוּנִי בַּל יָדָעְתִּי מָתַי אָקִיץ — קוץ
אוֹסִיף אֲבַקְשֶׁנּוּ עוֹד׃ — יסף בקש

Ca.xxiiij.

אַל תְּקַנֵּא בְּאַנְשֵׁי — קנא רוע
רָעָה וְאַל תִּתְאָו לִהְיוֹת אִתָּם׃ כִּי — אוה
שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל שִׂפְתֵיהֶם — הגה שפה
תְּדַבֵּרְנָה׃ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת — בנה
וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃ וּבְדַעַת חֲדָרִים — בין כון
יִמָּלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים׃ גֶּבֶר — ידע מלא
נעם

Non emuletur cor tuū peccatores: ſed in timore domini eſto tota die: qa habebis ſpem in nouiſſimo: & p̄ſtolatio tua nō auferetur. Audi fili mi & eſto ſapiens: & dirige in via animum tuum. Noli eſſe in cōuiuijs potatorū: nec in comeſſationib⁹ eorū: qui carnes ad veſcendū cōferūt: qa vacātes potibus & dātes ſymbola cōſumētur: & veſtietur pānis dormitatio. Audi patrē tuū q genuit te: & nō cōtēnas cū ſenuerit mr̄ tua. Veritatē eme: & noli vēdere ſapiā: & doctrinā & intelligētiā. Exultat gaudio pr̄ iuſti: q ſapiētē genuit letabitur ī eo. Gaudeat pr̄ tuus & mr̄ tua: & exultet q̄ genuit te. Prebe fili mi cor tuū mihi: & oculi tui vias meas cuſtodiant. Fouea eni ꝓfunda ē meretrix: & puteus anguſtus aliena. Inſidiatur in via quaſi latro: & quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve: cuius patri ve: cui rixe: cui fouee: cui ſine cauſa vulnera: cui ſuffoſſio oculorum? Nonne his qui cōmorantur in vino & ſtudēt calicib⁹ epotādiſ. Ne intuearis vinū qn̄ flaueſcit: cum ſplēduerit in vitro color ei⁹. Ingreditur blande: & in nouiſſimo mordebit vt coluber: & ſicut regulus venena diffūdet. Oculi tui videbunt extraneas: & cor tuū loq̄tur puerſa. Et eris ſicut dormiēs in medio mari: & q̄ſi ſopit⁹ gubernator amiſſo clauo: & dices. Verberauerūt me ſed nō dolui: traxerūt me & ego non ſenſi. Qn̄ euigilabo: & rurſus vina reperiam. 24.

NE emuleris viros malos: nec deſideres eſſe cum eis: quia rapinas meditatur mēs eorū: & fraudes labia eorum loquūtur. Sapientia edificabitur domus: & prudētia roborabitur. In doctrina replebūtur cellaria vniuerſa ſubſtātia ꝓcioſa & pulcherria. Vir

Nō emulet cor tuū peccatores: ſed in timore do
Μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ ἐν φόβῳ κυ
mini eſto tota die: Si eñ cuſtodieris illa: erūt
ρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐτά, ἔσαι
tibi nepotes: at ſpes tua nō deficiet. Audi fili
σοι ἔκγονα. ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται. Ἄκουε υἱὲ
ꝛ ſapiēs eſto: ꝛ dirige cogitatiōes tui cordis. Ne
καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς καρδίας. Μὴ
ſis bibax vini: neq̄ extēdaris ſymbolis: carniū q̄ emptio
ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορα-
nib⁹. Ois eñ ebrius ꝛ leno mēdicabit:
σμοῖς. Πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει,
ꝛ veſtiet ruptis veſtib⁹ ꝛ laceris ois ſomnolent⁹.
καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.
audi fili patrē q genuit te: ꝛ ne cōtemnas
Ἄκουε υἱὲ πατρὸς τοῦ γεννήσαντός σε, καὶ μὴ καταφρόνει
qm̄ ſenuit tua mater. Veritatē acq̄re: ꝛ ne repel
ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ. Ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ἀπώ
las ſapiam ꝛ diſciplinā ꝛ itellectū. Recte educat
σῃ σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ σύνεσιν. Καλῶς ἐκτρέφει
pater iuſt⁹: in āt filio ſapiēte letat aia eius.
πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.
Letet pater ꝛ mater in te. ꝛ gaudeat
Εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, καὶ χαιρέτω ἡ
q̄ peperit te. Prebe mihi fili tuū cor: at tui ocu
τεκοῦσά σε. Δός μοι υἱὲ σὴν καρδίαν, οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλ-
li meas vias cuſtodiāt. Doliū eñ fractū eſt
μοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρείτωσαν. Πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν
aliena dom⁹: ꝛ puteus āguſt⁹ alien⁹. Hic
ἀλλότριος οἶκος, καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. Οὗτος
eñ breui peribit: ꝛ ois iniqu⁹ conſu
γὰρ συντόμως ἀπολεῖται, καὶ πᾶς παράνομος ἀναλω
met. Cui ve cui tumult⁹ cui iudicia cui triſtitie ꝛ
θήσεται. Τίνι οὐαί τίνι θόρυβος τίνι κρίσεις τίνι ἀηδίαι καὶ
ineptie: cui cōtritiones ſupuacue: cuius nigri ocu
λέσχαι, τίνι συντρίμματα διακενῆς, τίνος πελιδνοὶ οἱ ὀφ
li? nō immorantiū in vinis: nō iueſtigāuū
θαλμοί; οὐ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων
vbi cōuiuia fiūt? Ne inebriemini vino: ſed ꝯuerſamini
ποῦ πότοι γίνονται; Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε
hoibus iuſtis ꝛ ꝯuerſamini in deābulationib⁹. Si eñ
ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. Ἐὰν γὰρ
in phialas ꝛ vaſa dederis oculos tuos:
εἰς τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῷς τοὺς ὀφθαλμούς σου,
poſtea ābulabis nudior piſtillo. At nouiſ-
ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου. Τὸ δὲ ἔσχα-
ſime tanq̄ a ſerpēte vulnerat⁹ extēdit: ꝛ tanq̄
τον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται, καὶ ὥσπερ
a ceraſte difundit eius venenū. Oculi tui
ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός. Οἱ ὀφθαλμοί σου
cum viderint alienā os tuū tūc loquet
ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν τὸ στόμα σου τότε λαλήσει
ꝑuerſa. Et iacebis ſicut in corde maris ꝛ
σκολιά. Καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης καὶ
ſicut gubernator in multa tēpeſtate. Dices āt verbe
ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι. Ἐρεῖς δὲ τύ-
rauerūt me ꝛ nō laboraui: ꝛ illuſerūt me: ego āt nō
πτουσί με καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέπαιξάν μοι, ἐγὼ δὲ οὐκ
viderā qn̄ diluculū erit: vt veniēs q̄ram cū q̄b⁹ con
ᾔδειν πότε ὄρθρος ἔσαι, ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συν-
ueniam.
ελεύσομαι. Ca.24.

Fili ne emuleris malos viros: neq̄ deſideres
Υἱὲ μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἄνδρας, μηδὲ ἐπιθυμήσῃς
eſſe cū eis. Mēdacia eñ meditat cor eoꝝ ꝛ la-
εἶναι μετ' αὐτῶν. Ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐτῶν καὶ πό-
bores labia eoꝝ loquunt. Cū ſapia edificat
νους τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ. Μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶ-
dom⁹: ꝛ cū intellectu erigit. Cū ſenſu reple-
κος, καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορθοῦται. Μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμ-
tur celaria oibus diuitijs ꝓtioſis ꝛ pulchris.
πλαται τὰ ταμιεῖα παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.

© Biblioteca Nacional de España

Melior ſapiẽs forti: ⁊ vir prudentiã hñs agricola
Κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου
magno. Cũ gubernatione fit bellũ: auxiliũ
μεγάλου. Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος, βοήθεια
ãt cũ corde ꝯſiliũ hñte. Sapiã ⁊ cogitatio bona
ſ.11.b. δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς. Σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ
in portis ſapientũ: ſapiẽtes nõ declinãt a lege dñi:
ἐν πύλαις σοφῶν, σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ νόμου κυρίου,
ſed ꝯſiderant in cõciliis: indoctis occurrit
ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνεδρίοις, ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θά-
mors. Morit̃ ãt ſtultus in peccatis: imunditia
νατος. Ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις, ἀκαθαρσία
viro peſtilẽti inquinabit̃. In die mala ⁊ in die
ἀνδρὶ λοιμῷ ἐμμολυνθήσεται. Ἐν ἡμέρᾳ κακῇ καὶ ἐν ἡμέ-
B tribulatiõis quſq; deficiat: erue eos q̃ ducunt̃ ad mor
ps.81. ρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλείπῃ, ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνα-
Eccl.4 tẽ. ⁊ redime occiſos nõ parcas: ſi ãt dixeris nõ
τον. καὶ ἐκπρίω κτεινομένους μὴ φείσῃ, ἐὰν δὲ εἴπῃς οὐκ
noui hũc: cognoſce q dñs corda oium cogno
οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι κύριος καρδίας πάντων γινώ-
ſcit: ⁊ q̃ formauit ãhelitũ oibus ipſe nouit oia:
σκει, καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν αὐτὸς οἶδε πάντα,
q̃ reddit vnicuiq; ſm opa ſua. Comede mel
ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Φάγε μέ-
fili: bon⁹ eñi fau⁹: vt dulceſcat tuũ guttur.
λι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.
Sic eñi ſenties ſapiam tua aĩa. Si eñi iue
Οὕτως γὰρ αἰσθήσῃ σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ. Ἐὰν γὰρ εὕ-
neris erit bon⁹ finis tu⁹: ⁊ ſpes te nõ deſe
ρῃς ἔσαι καλὴ ἡ τελευτή σου, καὶ ἐλπίς σε οὐ καταλεί-
ret. Ne adducas impiũ pabulo iuſtoꝝ: neq; deci-
ψει. Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων, μηδὲ ἀπα-
piaris pabulo vẽtris. Septies eñi cadet iu-
τηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας. Ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται ὁ δί-
ſtus ⁊ reſurget: at impii infirmabunt̃ in ma-
καιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κα-
lis. Si ceciderit inimic⁹ tu⁹: ne gaudeas cõtra eũ: in
κοῖς. Ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν
ãt ſupplãtatione eius ne extollaris. Qm̃ videbit
C δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου. Ὅτι ὄψεται
ſ.17.a dñs ⁊ nõ placebit ei: ⁊ auertet irã ſuã
Job.21 κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ
b. ab eo. Ne gaudeas in malefactorib⁹: neq; emuleris pec
ἀπ' αὐτοῦ. Μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μηδὲ ζήλου ἁμαρ-
catores. Nõ eñi erũt poſteri maloꝝ: lãpas
τωλούς. Οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶν, λαμπτὴρ
ãt impioꝝ extinguet̃. Time deũ fili ⁊ re-
δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται. Φοβοῦ τὸν θεὸν υἱὲ καὶ βασι-
gẽ: ⁊ nec alteri eoꝝ inobediẽs ſis. Repente
λέα, καὶ μηδὲ ἑτέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσῃς. Ἐξαίφνης
eñi vlciſcent̃ impios. at ſupplicia vtriuſ-
γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς. τὰς δὲ τιμωρίας ἀμφο-
q; quis cognoſcet? hec ãt dico vobis ſapiẽ
τέρων τίς γνώσεται; ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σο-
tib⁹ cognoſcere: reuereri faciẽ in iudicio nõ
φοῖς ἐπιγινώσκειν, αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ
bonũ. Dicẽs impio iuſt⁹ eſt: maledi
καλόν. Ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ δίκαιός ἐστιν, ἐπικατά-
ctus populis erit ⁊ odioſus in gẽtes At redarguẽtes
ρατος λαοῖς ἔσαι καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη. Οἱ δὲ ἐλέγχοντες
ſ.12.a. meliores apparebũt: ſup eos ãt veniet bñdictio
βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἥξει εὐλογία
A bona. Labia ãt deoſculabũt̃ reſpõdentia ſmões
ἀγαθή. Χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους
bonos: pa in exitũ opa tua:
ἀγαθούς, ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, ooo
καὶ oooooooooooooooooooooooooooooooooooo
D oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo
oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ſapiens fortis eſt: & vir
doctus robuſtus & oooo
validus: quia cum di-
ſpoſitione initur oooooo
bellum: & erit ſalus vbi
multa conſilia ſunt. ooo
Excelſa ſtulto ſapiẽtia:
in porta oooooooooooooo
nõ aperiet os ſuũ. Qui
cogitat mala facere: ooo
ſtultus vocabitur. Co-
gitatio ooooooooooooooo
ſtulti peccatum eſt: &
abominatio hominum
detractor. Si deſperaue
ris lapſus ĩ die anguſtie:
ĩminuetur fortitudo tua.
Erue eos q ducũtur ad
morte: & q trahũtur ad
interitũ liberare ne ceſ-
ſes. Si dixeris vires nõ
ſuppetũt: oooooo:oooooo
qui inſpector eſt cordis
ipſe intelligit & ſeruato
rem aĩe tue nihil fallit:
reddetq; homini ooooo
iuxta opa ſua. Comede
fili mi mel qa bonũ eſt:
& fauum dulciſſimum
gutturi tuo. Sic & oooo
doctrina ſapiẽ aĩe tue:
quã cũ iueneris hẽbis in
nouiſſimis ſpem: & ſpes
tua non peribit. ooooo
Ne inſidieris & q̃ras im
pietatẽ in domo iuſti: ne
q; vaſtes requiẽ eius. Se
pties enim cadet ooooo
iuſtus & reſurget: im-
pii autem corruent oooo
in malũ. Cum ceciderit
inimic⁹ tu⁹ ne gaudeas:
& in ruina eius ne exul-
tet cor tuũ: ne forte vi
deat dominus & diſplice
at ei: & auferat ab eo oo
iram ſuã. Ne contendas
cum peſſimis: nec oooo
emuleris impios: quo
niã non habent futuroꝝ
ſpem mali: & lucerna
impiorum extinguetur.
Time dominum fili mi
& regem: & cum ooooo
detractoribus non cõ-
miſcearis. Qm̃ repente
conſurget perditio eoꝝ:
& ruinam vtriuſq; quis
nouit? Hec quoq; ſapiẽ
tibus: cognoſcere oooooo
perſonam in iudicio nõ
eſt bonum. Qui dicunt
impio iuſtus es: maledi
cent eis populi: & oooooo
deteſtabũtur eos tribus.
Qui arguunt eum oooo
laudabuntur: & ſup eos
veniet benedictio. oooo
Labia deoſculabitur: q
oooooooooooooooooo
recta verba reſpondet.
Prepara foris opus tuũ

חָכָם בַּעוֹז וְאִישׁ דַּעַת מְאַמֶּץ
כֹּחַ׃ כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְּךָ
מִלְחָמָה וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
רָאמוֹת לֶאֱוִיל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר
לֹא יִפְתַּח פִּיהוּ׃ מְחַשֵּׁב לְהָרֵעַ
לוֹ בַּעַל מְזִמּוֹת יִקְרָאוּ׃ זִמַּת
אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לְאָדָם
לֵץ׃ הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר
כֹּחֶכָה׃ הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת
וּמָטִים לַהֶרֶג אִם תַּחְשׂוֹךְ׃ כִּי
תֹאמַר הֵן לֹא יָדַעְנוּ זֶה הֲלֹא
תֹכֵן לִבּוֹת הוּא יָבִין וְנֹצֵר
נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם
כְּפָעֳלוֹ׃ אֱכָל בְּנִי דְבַשׁ כִּי טוֹב
וְנֹפֶת מָתוֹק עַל חִכֶּךָ׃ כֵּן דְּעֶה
חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם מָצָאתָ וְיֵשׁ
אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
אַל תֶּאֱרֹב רָשָׁע לִנְוֵה צַדִּיק אַל
תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃ כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל
צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ
בְרָעָה׃ בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח
וּבִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ׃ פֶּן יִרְאֶה
יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו
אַפּוֹ׃ אַל תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל
תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים׃ כִּי לֹא תִהְיֶה
אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
יְרָא אֶת יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ עִם
שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרָב׃ כִּי פִתְאֹם
יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי
יוֹדֵעַ׃ גַּם אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר
פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל טוֹב׃ אֹמֵר
לְרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים
יִזְעָמוּהוּ לְאֻמִּים׃ וְלַמּוֹכִיחִים
יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת טוֹב׃
שְׂפָתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים
נְכֹחִים׃ הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ

עָזַז אָמַץ
חָבַל עָשָׂה
לָחַם יָשַׁע
יָעַץ רוּם
אֱוִיל פָּתַח
פֶּה חָשַׁב
רוּעַ זָמַם
קָרָא זָמַם
תָּעַב לוּץ
רָפָה צוּר
כֹּחַ נָצַל
נָטָה חָשַׂךְ
אָמַר
בִּין
שׁוּב
נוּף מָתַק
חֵיךְ יָדַע
קָוָה כָּרַת
אָרַב צָדַק
שָׁדַד נָפַל
קוּם כָּשַׁל
רוּעַ אָיַב
שָׂמַח גִּיל
רָאָה שׁוּב
חָרָה
קָנָא הָיָה
נוּר דָּעַךְ
שָׁנָה עָרַב
קוּם שָׁנָה
יָדַע נָכַר
פָּנָה שָׁפַט
צָדַק קָבַב
זָעַם יָכַח
נָעַם בּוֹא
שָׂפָה נָשַׁק
שׁוּב נָכַח
כּוּן לָאַךְ

© Biblioteca Nacional de España

ועתדה בשדה לך אחר ובנית בנה
ביתך׃ אל תהי עד חנם ברעך היה עוד
והפתית בשפתיך׃ אל תאמר רעה פתה
כאשר עשה לי כן אעשה לו אמר
אשיב לאיש כפעלו׃ על שדה עשה
איש עצל עברתי ועל כרם
אדם חסר לב׃ והנה עלה כלו
קמשנים כסו פניו חרלים כסה פנה
וגדר אבניו נהרסה׃ ואחזה הרס חזה
אנכי אשית לבי ראיתי לקחתי שות
מוסר׃ מעט שנות מעט תנומות יסר ישן
מעט חבק ידים לשכב׃ ובא נום בוא
מתהלך רישך ומחסריך כאיש הלך רוש
מגן׃ חסר

Cap. xxv.

גם אלה משלי שלמה אשר
העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה׃ עתק
כבוד אלהים הסתר דבר כבד סתר
וכבוד מלכים חקר דבר׃ שמים
לרום וארץ לעמק ולב מלכים
אין חקר׃ הגו סיגים מכסף הגה
ויצא לצרף כלי׃ הגו רשע כלה
לפני מלך ויכון בצדק כסאו׃ פנה כון
אל תתהדר לפני מלך ובמקום הדר קום
גדולים אל תעמד׃ כי טוב גדל עמד
אמר לך עלה הנה מהשפילך שפל
לפני נדיב אשר ראו עיניך׃ נדב ראה
אל תצא לרב מהר פן מה יצא רוב
תעשה באחריתה בהכלים עשה כלם
אתך רעך׃ ריבך ריב את רעך רעה
וסוד אחר אל תגל׃ פן יחסדך גלה חסד
שמע ודבתך לא תשוב׃ דבב שוב
תפוחי זהב במשכיות כסף תפח שכה
דבר דבר על אפניו׃ נזם זהב
וחלי כתם מוכיח חכם על אזן חלה יכח
שמעת׃ כצנת שלג ביום צנן
קציר ציר נאמן לשלחיו ונפש קצר אמן

et diligẽter exerce agrũ tuum: & poſtea edifices domũ tuã. Ne ſis teſtis fruſtra cõtra pximũ tuũ: nec lactes quemq̃ labiis tuis. Ne dicas: quomodo fecit mihi ſic faciam ei: & reddam vnicuiq; ſecundum opus ſuũ. Per agrũ pigri tranſiui: & per vineam viri ſtulti. Et ecce totũ repleuerant vrtice: & operuerant ſuperficiem eius ſpine: & maceria lapidum deſtructa erat. Quod cũ vidiſſem poſui in corde meo: & exemplo didici diſciplinã. Parũ inquam dormies: modicũ dormitabis: pauxillũ manꝰ cõſeres vt quieſcas. Et veniet tibi quaſi curſor egeſtas tua: & mendicitas quaſi vir armatus.

25.

Hé quoq; parabole ſalomonis: quas tranſtulerunt viri ezechie regis iuda. Gloria dei ẽ celare verbum: & gloria regum inueſtigare ſermonem. Celum ſurſum & terra deorſũ: & cor regum inſcrutabile. Aufer rubiginem de argento: & egredietur vas puriſſimũ. Aufer impietatem de vultu regis: & firmabitur iuſtitia thronꝰ eiꝰ. Ne glorioſus appareas coram rege: & in loco magnorum ne ſteteris. Melius eſt enim vt dicatur tibi aſcẽde huc: q̃ vt humilieris coram principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne poſtea emendare nõ poſſis cum dehoneſtaueris amicũ tuũ. Cauſam tuã tracta cum amico tuo: & ſecretum extraneo ne reueles: ne forte inſultet tibi cum audierit: & exprobrare non ceſſet. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur verbum in tẽpore ſuo. Inauris aurea & margarita fulgens: q arguit ſapientẽ & aurẽ obediẽtem. Sicut frigus niuis in die meſſis: ita legatꝰ fidelis ei q miſerit eum: animam ipſius

τ preparare in agrũ: τ vade poſt
καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν, καὶ πορεύου κατόπι=
me τ reedificabis domũ tuã. Ne ſis
σθέν μου καὶ ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου. Μὴ ἴσθι
falſus teſtis in tuũ ciuẽ: neque dilateris tuis
ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην, μηδὲ πλατύνου σοῖς
labiis. Ne dicas quẽadmodũ vſus eſt me: vtar
χείλεσι. Μὴ εἴπῃς ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσο=
eo: reddã ãt ei ea ĩ qbꝰ mihi iniuriatꝰ ẽ ſicut agri
μαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν ὥσπερ γεώρ
colationẽ vir ſtultꝰ: τ tanq̃ vinea. homo indi=
γιον ἀνὴρ ἄφρων, καὶ ὥσπερ ἀμπελών. ἄνθρωπος ἐνδε
gẽs mẽte ſi dimiſeris eũ horridꝰ fiet τ ſylueſcet
ὴς φρενῶν ἐὰν ἀφῇς αὐτὸν χερσωθήσεται καὶ χορτομανή
totus: τ fit relictus: at macerie
σει ὅλος, καὶ γίνεται ἐκλελειμμένος, οἱ δὲ φραγμοὶ τῶν
lapidũ eius defodiunt. poſtea ego penitẽtiã egi: aſpe
λίθων αὐτοῦ κατασκάπτονται. ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέ
xi ad eligendã diſciplinã. paꝝ dormito:
βλεψα τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. Ὀλίγον νυστάζω,
parũ ãt dormio: paꝝ ãt amplector manibꝰ pe
ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ στή
ctora. Si ãt hoc feceris: veniet p̃cedens paupertas
θη. Ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῇς, ἥξει προπορευομένη ἡ πενία
tua: τ egeſtas quaſi bonꝰ curſor.
σου, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Ca.25.
Hé pabole ſalomonis: indiſtincte
ΗΑὗται αἱ παροιμίαι σολομῶντος, αἱ ἀδιάκριτοι
quas excripſerũt amici ezecie regis
ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς
iudee. Gl'ia dei celat ſmonẽ: gl'ia ãt re
ἰουδαίας. Δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασι=
gis honorat res. Celũ excelſũ: terra ãt
λέως τιμᾷ πράγματα. Οὐρανὸς ὑψηλός, γῆ δὲ
pfunda: cor ão regis inſcrutabile. pcute ipꝛo
βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος. τύπτε ἀδό
batũ argentũ: τ purificabit puꝝ omne.
κιμον ἀργύριον, καὶ καθαρισθήσεται καθαρὸν ἅπαν.
Interfice impios a facie regis τ diri
Κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως καὶ κατορ
get in iuſticia thronꝰ eiꝰ. Ne ſuperbias
θώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ. Μὴ ἀλαζονεύου
corã rege: neq; in locis principũ ſtete
ἐνώπιον βασιλέως, μηδὲ ἐν τόποις δυναστῶν ὑφίστα=
ris. Meliꝰ eñ vt dicat tibi aſcẽde ad meq̃
σο. Κρεῖσσον γὰρ τὸ ῥηθῆναί σοι ἀνάβαινε πρός με ἢ
humiliare te in facie p̃ncipis: q̃ viderũt ocu
ταπεινῶσαί σε ἐν προσώπῳ δυνάστου, ἃ εἶδον οἱ ὀφ
li tui dic. Ne incidas in iurgiũ cito:
θαλμοί σου λέγε. Μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως,
ne peniteas in nouiſſimis. Quãdo vtiq; tibi exprobra
ἵνα μὴ μεταμεληθῇς ἐπ' ἐσχάτων. Ἡνίκα δ' ἄν σε ὀνειδί
uerit amicꝰ recede retro. Ne deſpicias:
σῃ ὁ φίλος ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω. Μὴ καταφρόνει,
ne tibi exprobret q̃dẽ amicus. At iurgiũ tuũ τ inimicitia
μή σε ὀνειδίσῃ μὲν ὁ φίλος. Ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα
nõ aberit ſed erit tibi eq̃lis morti. Gr'a τ ami
οὐκ ἀπέσται ἀλλ' ἔσται σοι ἴση θανάτου. Χάρις καὶ φι=
citia liberat: q̃s ſerua tibi: ne exprobrabi
λία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδι=
lis fias: ſed cuſtodi vias tuas liberali
στος γένῃ, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς σου εὐσυναλλά=
ter. malũ aureũ monili ſardii ſic dicere
κτως. μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου οὕτως εἰπεῖν
ſmonẽ. In inaurẽ aureã ſardiũ p̃tioſũ liga
λόγον. Εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν σάρδιον πολυτελὲς δέ
tũ eſt. ſermo ſapiẽs in obediẽtẽ aurẽ: ſicut exitus ni=
δεται. λόγος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς, ὥσπερ ἔξοδος χιό=
uis in tp̃e meſſis eſtuſ prodeſt: ſic legatꝰ fide
νος ἐν ἀμήτῳ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ, οὕτως ἄγγελος πι
lis mittẽtibꝰ eũ: aiabꝰ eñ
στὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν, ψυχὰς γὰρ

B.15.a.
C
A
Ro.12.b.
D
B.11.b.
Eccl.
A
Luce. 14.b.
B

© Biblioteca Nacional de España

eo vtentiũ ꝓdeſt. Sicut venti ⁊ nubes
τῷ αὐτῷ χρωμένῳ ὠφελεῖ. Ὥσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη
⁊ pluuie clariſſime: ſic q̃ gl'iant̃ in do
καὶ ὑετοὶ ἐπιφανέστατοι, οὕτως οἱ καυχώμενοι ἐπὶ δό
no mẽdaci. In patientia ꝓſperitas regib⁹:
6.15.a. σει ψευδεῖ. Ἐν μακροθυμίᾳ εὐοδία βασιλεῦσιν,
lingua aũt mollis cõfringit oſſa. Mel iueniẽs comede
C γλῶσσα δὲ μαλακὴ συντρίβει ὀστᾶ. Μέλι εὑρὼν φάγε
q̃d ſufficit: ne forte replet⁹ euomas. rar induc
τὸ ἱκανόν, μήποτε πλησθεὶς ἐξεμέσῃς. σπάνιον εἴσαγε
tuũ pedẽ ad tuũ amicũ: neq̃n ſaciat⁹
σὸν πόδα πρὸς τὸν σεαυτοῦ φίλον, μήποτε πλησθεὶς
te oderit te. claua ⁊ gladi⁹ ⁊ ſagittatio ſpicula
σου μισήσαι σε. ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδω
ta: ſic ⁊ vir q̃ teſtificat̃ cõtra amicũ ſuũ
τόν, οὕτως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ
teſtimoniũ falſũ. Dens mali ⁊ pes iniqui
μαρτυρίαν ψευδῆ. Ὀδοὺς κακοῦ καὶ ποὺς παρανόμου
peribit in die mala. Sicut acetũ trahit inutile:
ὀλεῖται ἐν ἡμέρᾳ κακῇ. Ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον,
ſic incidẽs paſſio in corpore cor ꝯtriſtat.
οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ.
Sicut tinea veſtimẽto ⁊ vermis ligno: ſic triſtitia
Ὥσπερ σὴς ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη
viri nocet cordi. ſi eſurit inimic⁹ tu⁹:
Ro.12. ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν. ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου,
b. ciba illũ. ſi ſitit dabibere ei. Hoc eñi
τρέφε αὐτόν. ἐὰν διψᾷ πότιζε αὐτόν. Τοῦτο γὰρ
faciẽs carbones ignis accumulabis ſup caput ei⁹
ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐ
D at dñs retribuet tibi bona. ventus boreas ſuſci
τοῦ, ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά. ἄνεμος βορέας ἐξε
tat nubes: facies aũt iuerecũda linguã irritat.
γείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.
Meli⁹ habitare in angulo dom⁹: q̃ cũ mulie
8.21.b. Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναι
re cõuitioſa in domo cõmuni. Sicut aqua frigida
κὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. Ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν
aie ſitienti blãda: ſic nũti⁹ bon⁹ de terra
ψυχῇ διψώσῃ προσηνές, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς
lõginqua. Sicut ſiquis fontẽ obturet ⁊ aque
μακρόθεν. Ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος
exitũ diſperdat: ſic indecẽs iuſtũ cecidiſ
Eccl.3. ἔξοδον λυμαίνοιτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέ
c. ſe corã impio. Comedere mel multũ nõ bonũ:
ναι ἐνώπιον ἀσεβοῦς. Ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν,
in ꝑtio hẽre aũt oportet ſmões gl'ioſos. Sicut vrbs
τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους. Ὥσπερ πόλις τὰ
muros diſiectos hñs ⁊ immurata: ſic vir q̃
τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, οὕτως ἀνὴρ ὃς
nõ cũ ꝯſilio aliq̃d facit.
οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

Ca.26.

A Sicut ros in tp̃e meſſis ⁊ ſicut pluuia in
Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμήτῳ καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν
vere: ſic nõ eſt ſtulto gl'ia. Sicut aues vo
θέρει, οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμή. Ὥσπερ ὄρνεα πέ
lãt ⁊ paſſeres: ſic maledictio ianis nõ ſuperue
τανται καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύ
niet vlli. Sicut flagellũ equo ⁊ ſtimul⁹ aſino:
σεται οὐδενί. Ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ,
ſic virga gẽti inique. Ne reſpõdeas ſtul
οὕτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ. Μὴ ἀποκρίνου ἄφρο
to iuxta ei⁹ ſtultitiã: ne ſimilis fias ei
νι κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐ
ſed reſpõde ſtulto ad ei⁹ ſtulti
τῷ. Ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφρο
tiã: ne videat̃ ſapiẽs apud ſeipm̃. Ex
σύνην, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ. Ἐκ τῶν
ſuis vijs opprobriũ
ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος

---

requieſcere facit. Nubes & ventus & pluuie nõ ſequẽtes: vir glorioſus & ꝓmiſſa nõ cõplens. Patiẽtia lenietur princeps: & lingua mollis confringet duriciam. Mel inueniſti: comede quod ſufficit tibi: ne forte ſatiatus euomas illud. Subtrahe pedẽ tuũ de domo proximi tui: neq̃n ſatiatus oderit te. Iaculum & gladius & ſagitta acuta: homo qui loquitur cõtra ꝓximũ ſuũ falſuꝫ teſtimoniũ. Dens putridus & pes laſſus: qui ſperat ſuper infideli in die anguſtie: & amittit pallium in die frigoris. Acetum in nitro: qui cantat carmina cordi peſſimo. Si eſurierit inimicus tuus ciba illum: ſi ſitit da ei aquam bibere. Prunas enim cõgregabis ſuper caput ei⁹: & dñs reddet tibi. Ventus aquilo diſſipat pluuias: & facies triſtis linguã detrahentẽ. Melius eſt ſedere in angulo domatis: q̃ꝫ cũ muliere litigioſa & in domo cõmuni. Aqua frigida anime ſitienti: & nuncius bonus de terra longinqua. Fons turbatus pede & vena corrupta: iuſtus cadens corã impio. Sicut qui mel multũ comedit nõ ẽ ei bonũ: ſic q ſcrutator eſt maieſtatis opprimetur a gloria. Sicut vrbs patens & abſq; muroꝝ ambitu: ita vir q nõ poteſt in loquẽdo cohibere ſpiritum ſuum.

26.

Quomodo nix i eſtate: & pluuie i meſſe: ſic indecẽs eſt ſtulto gloria. Sicut auis ad alta tranſuolans: & paſſer quolibet vadẽs: ſic maledictũ fruſtra platũ in quẽpiã ſupueniet. Flagellũ equo & chamus aſino & virga in dorſo iprudẽtiũ. Ne rñdeas ſtulto iuxta ſtulticiã ſuã ne efficiaris ei ſimilis. Reſponde ſtulto iuxta ſtulticiã ſuã: ne ſibi ſapiens eſſe videatur. Claudus pedib⁹ & iniquitatem

---

שוב נשא אֲדֹנָיו יָשִׁיב׃ נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם
הלל נתן אַיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת שָׁקֶר׃
פתה קצן בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין
רכה שבר וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר גָּרֶם׃ דְּבַשׁ
די שבע מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ
קוא יקר וַהֲקֵאתוֹ׃ הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית
רעה פוץ רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ׃ מֵפִיץ
שנן וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ עֹנֶה
עוד בְרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃ שֵׁן רֹעָה
מעד בטח וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם
עדה קרר צָרָה׃ מַעֲדֶה בֶּגֶד בְּיוֹם קָרָה
שור חֹמֶץ עַל נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים
רוע עַל לֶב רָע׃ אִם רָעֵב שֹׂנַאֲךָ
אכל שקה הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ
מָיִם׃ כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל
שלם רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם לָךְ׃ רוּחַ
צפן חול צָפוֹן תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים
פנה זעם לְשׁוֹן סָתֶר׃ טוֹב שֶׁבֶת עַל פִּנַּת
ישב פנה גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃
איש דון מַיִם קָרִים עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה
קרר
שמע רחק וּשְׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃
עין רפש מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת
קור שחת צַדִּיק מָט לִפְנֵי רָשָׁע׃ אָכֹל
צדק נטה דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא טוֹב וְחֵקֶר
רבה כבד כְּבֹדָם כָּבוֹד׃ עִיר פְּרוּצָה אֵין
פרץ
חמה עצר חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר
לְרוּחוֹ׃

Cap. xxvi

קיץ קצר כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר
נוה כסל כֵּן לֹא נָאוֶה לִכְסִיל כָּבוֹד׃
צפר דרר כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן
בוא קִלְלַת חִנָּם לוֹ תָבֹא׃ שׁוֹט
חמר לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו
ענה כְּסִילִים׃ אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ
שוה פֶּן תִּשְׁוֶה לּוֹ גַם אָתָּה׃ עֲנֵה
היה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן יִהְיֶה חָכָם
קצה בְּעֵינָיו׃ מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס

© Biblioteca Nacional de España

שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל׃
דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל — דלה שוק
בְּפִי כְסִילִים׃ כִּצְרוֹר אֶבֶן — פה כסל
בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃ — רגם נתן
חוֹחַ עָלָה בְיַד שִׁכּוֹר וּמָשָׁל — כבד שכר
בְּפִי כְסִילִים׃ רַב מְחוֹלֵל כֹּל — חול
וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃ כְּכֶלֶב
שָׁב עַל קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה — שוב קוא
בְאִוַּלְתּוֹ׃ רָאִיתָ אִישׁ חָכָם — שנה ראה
בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃ — קוה
אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדָּרֶךְ אֲרִי — ארה
בֵּין הָרְחֹבוֹת׃ הַדֶּלֶת תִּסּוֹב עַל — סבב
צִירָהּ וְעָצֵל עַל מִטָּתוֹ׃ טָמַן — צור נטה
עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ — לאה שוב
אֶל פִּיו׃ חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו
מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃ מַחֲזִיק — חזק
בְּאָזְנֵי כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל — עבר
רִיב לֹא לוֹ׃ כְּמִתְלַהְלֵהַּ הַיֹּרֶה — ריב להה
זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃ כֵּן אִישׁ — זקק
רִמָּה אֶת רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא
מְשַׂחֵק אָנִי׃ בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה — שחק כבה
אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃ — רגן שתק
פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ — דון
וְאִישׁ מִדְיָנִים לְחַרְחַר רִיב׃ — חרר
דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם — להם
יָרְדוּ חַדְרֵי בָטֶן׃ כֶּסֶף סִיגִים
מְצֻפֶּה עַל חָרֶשׂ שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים — צפה שפה
וְלֶב רָע׃ בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא — רעע נכר
וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃ כִּי — שות רמה
יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל תַּאֲמֶן בּוֹ — חנן אמן
כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃ תִּכַּסֶּה — תעב כסה
שִׂנְאָה בְּמַשָּׁאוֹן תִּגָּלֶה רָעָתוֹ — נשא גלה
בְקָהָל׃ כֹּרֶה שַּׁחַת בָּהּ יִפֹּל — נפל
וְגֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב׃ לְשׁוֹן — גלל שוב
שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק — לשן שנא
יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃ — דכא עשה דחה

bibēs: q mittit verba p nunciū ſtultū. Quō pulchras fruſtra habet claudus tibias: ſic indecēs eſt in ore ſtultorū parabola. Sicut qui mittit lapidē in aceruū mercurii: ita qui tribuit inſipiēti honorem. Quō ſi ſpina naſcatur in manu temulēti: ſic pabola in ore ſtultorū. Iudiciū determinat cauſas: & q īpoſuit ſtulto ſilentiū iras mitigat. Sicut canis q reuertitur ad vomitū ſuū: ſic īprudēs qui iterat ſtulticiā ſuam. Vidiſti hoīem ſapientē ſibi videri: magis illo ſpem habebit inſipiēs. Dicit piger leo ē in via: & leena in itinerib⁹. Sicut oſtiū vertitur in cardine ſuo: ita piger in lectulo ſuo. Abſcondit piger manus ſub aſcella ſua: & laborat ſi ad os ſuū eas cōuerterit. Sapiētior ſibi ſtultus videtur: ſeptē viris loquētibus ſentētias. Sicut q apprehēdit auribus canē: ſic qui trāſit & īpatiēs cōmiſcetur rixe alteri⁹. Sicut noxius eſt qui mittit ſagittas & lāceas in mortem: ita vir qui fraudulēter nocet amico ſuo: & cū fuerit deprehenſus dicet: ludēs feci. Cum defecerit ligna extinguetur ignis: & ſuſurrone ſubtracto iurgia cōquieſcūt. Sicut carbones ad prunas & ligna ad ignem: ſic homo iracundus ſuſcitat rixas. Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia: & ipſa peruenīūt ad intima cordis. Quō ſi argēto ſordido ornare velis vas fictile: ſic labia tumentia cum peſſimo corde ſociata. Labiis ſuis intelligitur inimicus: cum in corde tractauerit dolos. Quando ſubmiſerit vocem ſuā ne credideris ei: quoniā ſeptem nequitie ſunt in corde illius. Qui operit odium fraudulēter: reuelabitur malicia eius in concilio. Qui fodit foueā incidet in eam: & qui voluit lapidē reuertetur ad eū. Lingua fallax non amat veritatem: & os lubricum operatur ruinas. 27.

A
facit: q miſit p nunciū ſtultū ſmonē. Au-
ποιεῖται, ὁ ἀποστείλας δι᾽ ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. Ἀφε-
fer facultatē crur: ꝛ puerbia ex ore ſtultoꝝ:
λοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παροιμίας ἐκ στόματος ἀφρόνων
Qui ligat lapidē in fūda: ſimilis eſt tri-
Ὃς ἀποδεσμεύει λίθον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ δι
buēti ſtulto gloriā. Spine naſcunt in manu te- — B
δόντι ἄφρονι δόξαν. Ἄκανθαι φύονται ἐν χειρὶ τοῦ με-
mulēti: ſeruitus āt in manu ſtultoꝝ. Multū eſtu — Eccl. b.
θύσου, δουλεία δὲ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων. Πολλὰ χει-
at oīs caro ſtultoꝝ: cōterit enī ſtu-
μάζεται πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστα- — 2.Pe. 2.c.
por eoꝝ. Sicut canis cū reuertit ad ſuū
σις αὐτῶν. Ὥσπερ κύων ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ
vomitū ꝛ abominabilis fit: ſic ſtult⁹ ſua ma-
ἔμετον καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κα-
litia reuertēs ad ſuū peccatū. Uidi vi- — Job. b.
κίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτίαν. Εἶδον ἄν-
rū q videt apud ſeipm ſapiēs eſſe: ſpē ta-
δρα δόξαντα παρ᾽ ἑαυτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπίδα μέν-
mē habuit magis ſtult⁹ ꝙ ipe. Dicit piger miſ- — B
τοι ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. Λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελ-
ſus ad viā: leo in viis: in āt pla-
λόμενος εἰς ὁδὸν, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλα-
teis occiſores. Sicut hoſtiū vertit in car-
τείαις φονευταί. Ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγ- — C
dine: ita piger in lectulo ſuo. Abſcōdēs pi-
γος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. Κρύψας ὀκνη- — S.19.d
ger manū in ſinu ſuo: nō poteſt in-
ρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δύναται ἐπε-
ferre ad os. Sapiētior piger ſibi vide-
νεγκεῖν εἰς τὸ στόμα. Σοφώτερος ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνε-
tur: eo q in ſacietate affert nuntiū. ſi-
ται, τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. Ὥ-
cut q tenet caudā canis: ſic q pſidet alieno
σπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνός, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας
iudicio. Sicut q curāt pijciūt ſmones in ho- — S.10. C
κρίσεως. Ὥσπερ οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀν-
mines: at q occurrit ſmoni pmus: ſupplātabi-
θρώπους, ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶτος, ὑποσκελισθή-
tur: ſic oēs q inſidiant ſuis ami-
σεται, οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φί-
cis. Cū āt dpzehēſi fuerit: dicūt q ludēs fe-
λους. Ὅταν δὲ φωραθῶσι, λέγουσιν ὅτι παίζων ἔ-
ci. In multis lignis germinat ignis: vbi āt nō eſt — S.16
πραξα. Ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι
fures qeſcit iurgiū. Focus carbonib⁹ ꝛ ligna igni: — D
δίθυμος ἡσυχάζει μάχη. Ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυρί,
vir āt cōuitiator ad turbationē rixe. Sermōes aſtutoꝝ
ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης. Λόγοι κερκώπων
molles: ipi āt feriūt in penetralia viſceꝝ.
μαλακοί, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχνων.
Argentū datū cū dolo: ſicut teſta reputādū:
Ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου, ὥσπερ ὄστρακον ἡγητέ-
labia leuia coꝛ celāt triſte. Labijs
ον, χείλη λεῖα καρδίαν καλύπτει λυπηράν. Χείλεσι
oīa innuit plorās inimic⁹: in āt coꝛ-
πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρ-
de machinat dolos. Si te rogauerit inimic⁹ ma-
δίᾳ τεκταίνεται δόλους. Ἐάν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς με-
gna voce ne credideris ei: ſeptē enī ſunt nequitie in — Infra 30.c. Eccl. b.
γάλῃ τῇ φωνῇ μὴ πεισθῇς αὐτῷ, ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι ἐν
corde illi⁹. Qui operit inimicitiā cōponit dolū: ce-
τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκα-
lat āt ſua peccata notabilis in cōcilio. Qui
λύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος ἐν συνεδρίῳ. Ὁ
fodit foueā pximo incidet in eā: at q — Eccl. 10.b.
ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν, ὁ δὲ κυ- — Eccli. 27.d. — D
voluit lapidē: ſup ſe voluit. Lingua mēdax odit veri-
λίων λίθον, ἐφ᾽ ἑαυτὸν κυλίει. Γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλή-
tatē: os āt patēs facit icōſtantiā.
θειαν, στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας. Ca,27.

© Biblioteca Nacional de España

Ne gl'ieris ob futura i craſtinū: nō em̄ noſti qd pa
Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέ
A riet ſupuētura dies. Laudet te vicinus ꝛ nō tuū
ξεται ἡ ἐπιοῦσα. Ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν
os: extrane⁹ ꝛ nō tua labia. Graue ſaxū ꝛ
στόμα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. Βαρὺ λίθος καὶ
oneroſa arena: ira āt ſtulti grauior vtro=
δυσβάστακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφο=
que. Immiſericors furor ꝛ acuta ira: ſed nihil ſu=
τέρων. Ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑ=
ſtinet zel⁹. Meliores redargutiōes manifeſte
Eccl.22 b. φίσταται ζῆλος. Κρείσσους ἔλεγχοι ἀποκαλυπτόμενοι
abſcōdita amicitia: fideliora vulnera amici: ꝙ
κρυπτομένης φιλίας, ἀξιοπιστότερα τραύματα φίλου, ἢ
volūtaria oſcula inimici. aīa in ſaturitate exīs fa
ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. Ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὖσα κη
uis ludit: aīe āt eſurietī ꝛ amara dulcia
ρίοις ἐμπαίζει, ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα
Job.6 b. videnť. Sicut auis cū deuolauerit a pro
φαίνεται. Ὥσπερ ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ ἐκ τῆς ἰδί
prio nido: ſic homo iſeruitutē duciť cū exulaue
ας νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενω
B rit a ꝓprijs locis. Vnguētis ꝛ vinis ꝛ odo
θῇ ἐκ τῶν ἰδίων τόπων. Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιά
rib⁹ delectať cor: diſrumpiť āt ab acciden
μασι τέρπεται καρδία, καταῤῥήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτω
tib⁹ aīa. Amicū tuū aut amicū paternū ne dimit
μάτων ψυχή. Φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῷον μὴ ἐγκα
tas: in āt domū fratris tui ne igredia
ταλείπῃς, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλ
ris i iffortunio exīs. Melior amic⁹ ꝓpe: ꝙ frater lōge
θῃς ἀτυχῶν. Κρείσσων φίλος ἐγγύς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν
habitās. Sapiēs eſto fili: vt leteť meū cor:
οἰκῶν. Σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα εὐφραίνηταί μου ἡ καρ=
ꝛ auerte a te exprobrātes ſmones.
δία, καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.
Aſtut⁹ malis ſuperueniētib⁹ abſcōdit⁹ eſt: ſtulti āt
Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, ἄφρονες δὲ
5.10.c. aggrediētes penā ſoluēt. Tolle veſtimētū e=
C ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. Ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐ=
ius: aduenit em̄ iniuriator: q aliena diſper
τοῦ, παρῆλθε γὰρ ὑβριστής, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνε
dit. Qui vtiqꝫ bn̄dicit amico mane: a maledicēte nihil
ται. Ὃς ἂν εὐλογῇ φίλον τὸ πρωΐ, καταρωμένου οὐδὲν
differre videbiť. Gutte eijciūt hoiem in
διαφέρειν δόξει. Σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡ
5.16.b die hyemali de domo ſua: ſic ꝛ mu
μέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυ=
D lier cōuitiatrix de ꝓpria domo. Boreas aſper vē
νὴ λοίδορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου. Βορέας σκληρὸς ἄνε=
tus: nomine āt dexter vocať. Ferrū fer=
μος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται. Σίδηρος σίδη=
rū acuit: vir āt acuit faciē amici. Qui
ρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἑταίρου. Ὃς
plātat ficū comedet fruct⁹ ei⁹: q āt cu=
φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺς καρποὺς αὐτῆς, ὃς δὲ φυ
ſtodit ſuū dn̄m honorificabiť. Sicut nō ſimiles
λάσσει ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται. Ὥσπερ οὐχ ὅμοια
facies facieb⁹: ſic neqꝫ corda ho
πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ καρδίαι τῶν ἀν
minū ſimilia. Infern⁹ ꝛ ꝑditio nō impleniť:
Infra. θρώπων ὅμοιαι. Ἅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλανται,
30.c. ſimiliť ꝛ oculi hoim inſatiabiles. Abo
Eccl.1. ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι. Βδέ=
b. minatio dn̄o q firmat oculū ꝛ indocti intēpe=
λυγμα κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμὸν καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκρα=
rātes lingua. Probatio argēto ꝛ auro ignitio:
τεῖς γλώσσῃ. Δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ πύρωσις,
vir āt probať per os laudantiū eū.
D ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκωμιαζόντων αὐτόν.
Si verberaueris ſtultū in medio cōcilio
Ἐὰν μαστιγοῖς τὸν ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίῳ

Ne glorieris in craſtinum: ignorans
quid ſupuentura pariat
dies. Laudet te alienus
& non os tuum: extra=
neus & non labia tua.
Graue eſt ſaxum & one
roſa arena: ſed ira
ſtulti vtroqꝫ grauior.
Ira nō habet miſericor
diam nec erumpens fu=
ror: & impetum
cōcitati ſpūs ferre quis
poterit? Melior eſt mani
feſta correctio ꝙ amor
abſcōditus. Meliora ſūt
vulnera diligētis: ꝙ frau
dulenta oſcula odientis.
Anima ſaturata calca=
bit fauum: & anima
eſuriens etiā amarū pro
dulci ſumet. Sicut auis
trāſmigrās de nido ſuo:
ſic vir qui derelinquit
locum ſuum. Vnguēto
& variis odorib⁹ delecta
tur cor: & bonis amici
cōſiliis aīa dulcoratur.
Amicum tuū & amicū
patris tui ne dimiſeris:
& domum fratris tui ne
ingrediaris in die
afflictionis tue. Melior
eſt vicinus iuxta: ꝙ fr
ꝓcul. Stude ſapiē fili mi
& letifica cor meum
vt poſſis exprobrāti rn̄=
dere ſermonē. Aſtut⁹ vi
dens malū abſcōditus ē:
paruuli tranſeuntes
ſuſtinuerunt diſpendia.
Tolle veſtimētū ei⁹ qui
ſpopondit ꝓ extraneo:
& pro alienis aufer ei pi
gnus. Qui bn̄dicit ꝓxi=
mo ſuo voce grandi de
nocte cōſurgēs: maledi
cēti ſimilis erit. Tecta ꝑ=
ſtillantia in die frigoris
& litigioſa mulier
cōparātur. Qui retinet
eam q̄ſi qui ventū teneat:
& oleum dextre ſue vo
cat. Ferrum
ferro exacuitur: & ho=
mo exacuit faciē amici
ſui. Qui ſeruat ficū co=
medet fructus ei⁹: & qui
cuſtos eſt dn̄i ſui glorifi=
cabitur. Quō in aquis re
ſplendēt vultus ꝓſpicien
tiū: ſic corda hoīm mani
feſta ſunt prudētibus. In
fernus & perditio nunꝙ̄
iplentur: ſimiliter & ocu
li hoīm iſatiabiles. Quō
ꝓbatur in cōflatorio ar
gentū & in fornace aurū:
ſic probatur hō ore lau
dantis. Si cōtuderis
ſtultū in pila quaſi ptiſa
nas: feriente deſuper

Ca.xxvij.
אַל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא
תֵדַע מַה יֵּלֶד יוֹם׃ יְהַלֶּלְךָ זָר
וְלֹא פִיךָ נָכְרִי וְאַל שְׂפָתֶיךָ׃
כֹּבֶד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס
אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם׃ אַכְזְרִיּוּת
חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי
קִנְאָה׃ טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה
מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת׃ נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי
אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃
נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ
רְעֵבָה כָּל מַר מָתוֹק׃ כְּצִפּוֹר
נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד
מִמְּקוֹמוֹ׃ שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח
לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת נָפֶשׁ׃
רֵעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב
וּבֵית אָחִיךָ אַל תָּבוֹא בְּיוֹם
אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח
רָחוֹק׃ חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי
וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָבָר׃ עָרוּם רָאָה
רָעָה נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ
נֶעֱנָשׁוּ׃ קַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר
וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃ מְבָרֵךְ
רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים
קְלָלָה תֵּחָשֶׁב לוֹ׃ דֶּלֶף טוֹרֵד
בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְיָנִים
נִשְׁתָּוָה׃ צֹפְנֶיהָ צָפַן רוּחַ
וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃ בַּרְזֶל
בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי רֵעֵהוּ׃
נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר
אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃ כַּמַּיִם הַפָּנִים
לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם׃
שְׁאוֹל וַאֲבַדֹּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה
וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃
מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ
לְפִי מַהֲלָלוֹ׃ אִם תִּכְתּוֹשׁ אֶת
הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת

הלל ידע
פה
אול שנה
כזר עמד
פנה
יכח גלה
סתר אמן
אהב עתר
נשק בוס
נוף מתק
צפר נדד
קום שמח
יעץ
רעה עזב
בוא
קרב
רחק
שוב ערם
סתר פתה
ענש לקח
ברך
גדל שכם
חשב
איש רון
שוה
ימן קרא
פנה
אכל פרה
כבד
שאל שבע
צרף
פה הלל
כתש אול
רוף

© Biblioteca Nacional de España

בַּעֲלִי לֹא תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ ׃ — עָלָה סוּר
יָדֹעַ תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית — יָדַע שׁוּת
לִבְּךָ לַעֲדָרִים ׃ כִּי לֹא לְעוֹלָם — עָלַם
חֹסֶן וְאִם נֵזֶר לְדוֹר וָדוֹר ׃ גָּלָה
חָצִיר וְנִרְאָה דֶשֶׁא וְנֶאֶסְפוּ — חָצַר רָאָה
עִשְּׂבוֹת הָרִים ׃ כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ — אָסַף לָבַשׁ
וּמְחִיר שָׂדֶה עַתּוּדִים ׃ וְדֵי חֲלֵב — מָחַר עָתַד
עִזִּים לְלַחְמְךָ לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ
וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ ׃

C. xxviij. נָסוּ וְאֵין רֹדֵף
רָשָׁע וְצַדִּיקִים כִּכְפִיר יִבְטָח ׃ — נוּס
בְּפֶשַׁע אֶרֶץ רַבִּים שָׂרֶיהָ — צָדַק כָּפַר
וּבְאָדָם מֵבִין יֹדֵעַ כֵּן יַאֲרִיךְ ׃ — בָּטַח רָבַב
גֶּבֶר רָשׁ וְעֹשֵׁק דַּלִּים מָטָר — שׂוּר בִּין
סֹחֵף וְאֵין לָחֶם ׃ עֹזְבֵי תוֹרָה — יָדַע אָרַךְ
יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגָּרוּ — רוּשׁ יָרָה
בָם ׃ אַנְשֵׁי רָע לֹא יָבִינוּ מִשְׁפָּט — הָלַל גָּרָה
וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל ׃ טוֹב — רוּעַ שָׁפַט
רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ — בָּקַשׁ
דְּרָכַיִם וְהוּא עָשִׁיר ׃ נוֹצֵר — הָלַךְ תָּמַם
תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים — עָשַׁר נָצַר
יַכְלִים אָבִיו ׃ מַרְבֶּה הוֹנוֹ בְּנֶשֶׁךְ — זָלַל
וּבְתַרְבִּית לְחוֹנֵן דַּלִּים יִקְבְּצֶנּוּ ׃ — רָבָה
מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם — רָבָה חָנַן
תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה ׃ מַשְׁגֶּה יְשָׁרִים — קָבַץ סוּר
בְּדֶרֶךְ רָע בִּשְׁחוּתוֹ הוּא יִפּוֹל — פָּלַל תָּעַב
וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ טוֹב ׃ חָכָם — שָׁגָה רוּעַ
בְּעֵינָיו אִישׁ עָשִׁיר וְדַל מֵבִין — שָׁחָה נָפַל
יַחְקְרֶנּוּ ׃ בַּעֲלֹץ צַדִּיקִים רַבָּה — תָּמַם נָחַל
תִּפְאָרֶת וּבְקוּם רְשָׁעִים יְחֻפַּשׂ — חָקַר צָדַק
אָדָם ׃ מְכַסֶּה פְשָׁעָיו לֹא יַצְלִיחַ — רָבַב פָּאַר
וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם ׃ אַשְׁרֵי — חָפַשׂ כָּסָה
אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה — צָלַח יָדָה
לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה ׃ אֲרִי נֹהֵם וְדֹב — רָחַם פָּחַד
שׁוֹקֵק מוֹשֵׁל רָשָׁע עַל עַם דָּל ׃ — תָּמַד קָשָׁה
נָגִיד חֲסַר תְּבוּנוֹת וְרַב מַעֲשַׁקּוֹת — נָפַל רוּעַ
מָשַׁל
נָגַד בִּין
עָשַׁק

pilo non auferetur ab
eo ſtulticia eius. Diligēter
agnoſce vultū pecoris
tui: tuoſq; greges cōſide
ra. Non enim habebis
iugiter poteſtatē: ſed
corona tribuetur tibi in
generatione & gñatione.
Aperta ſunt prata & ap
paruerūt herbe virētes:
& collecta ſunt fena de
mōtibus. Agni ſunt ad
veſtimentū tuū: & hedi
ad agri p̄cium. Sufficiat
tibi lac caprarū in cibos
tuos: & in neceſſaria do
mus tue & ad victū an=
cillis tuis. 28.

FVgit impius nemi=
ne perſequente:
iuſtus aūt quaſi leo con
fidens abſq; terrore erit.
Propter peccata terre
multi principes eius:
& ꝓpter hoīs ſapiām &
horū ſcientiā q̄ dicūtur:
vita ducis lōgior erit. Vir
paup calūnians paupes
ſiīlis eſt imbri vehemēti
in q̄ paratur fameſ. Qui
derelinquūt legē laudāt
impiū: q̄ cuſtodiūt: ſuccē
dūtur cōtra eū. Viri ma
li non cogitāt iudiciū:
q aūt inquirūt dñm ani
maduertūt oīa. Melior
eſt paup ambulās in ſim
plicitate ſua q̄ diues in
prauis itineribus. Qui
cuſtodit
legē filiꝰ ſapiēs ē: q aūt
comeſſatores paſcit
cōfūdit patrē ſuū. Qui
coaceruat diuitias vſuris
& fenore liberali: in pau
peres congregat eas.
Qui declinat aures ſuas
ne audiat legem:
oratio eius erit execrabi
lis. Qui decipit iuſtos
in via mala in interitu
ſuo corruet:
& ſimplices poſſidebunt
bona. Sapiens
ſibi videtur vir diues:
pauper autem prudens
ſcrutabitur eū. In exul=
tatione iuſtorum multa
gloria eſt: regnantibus
impiis ruine
hominū. Qui abſcōdit
ſcelera ſua nō dirigetur:
q aūt cōfeſſus fuerit & re
liq̄rit ea miam cōſeq̄tur.
Beatꝰ homo qui ſem
per ē pauidus: qui vero
mētis eſt dure corruet
in malū. Leo rugiēs &
vrſus eſuriēs p̄ceps im
piꝰ ſup populū pauperē.
Dux indigēs prudētia:
mltos opp̄met p calūniā

inhonorās: nō tolles ſtulticiā eiꝰ. Aper
ἀτιμάζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ. Γνω
te cognoſces aīas gregis tui: ⁊ applicabis
στῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπιστήσεις
cor tuū tuis armētis. Qm̄ nō in ſeculū
καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις. Ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα
viro robur ⁊ fortitudo: neq; tradit a gñatiōe in
ἀνδρὶ κράτος καὶ ἰσχύς, οὐδὲ παραδίδωσιν ἐκ γενεᾶς εἰς
gñatiōez. Curā habe eoꝝ q̄ in agro viridiū: ⁊ tō
γενεάν. Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κε
debis herbā: ⁊ cōgrega fenū mōtanū. Ut hēas
ρεῖς πόαν, καὶ συνάγαγε χόρτον ὀρεινόν. Ἵνα ἔχῃς
oues ad veſtimentū: honora agrū: vt ſint tibi a=
πρόβατα εἰς ἱματισμόν, τίμα πεδίον, ἵνα ὦσί σοι ἄρ
gni. Fili a me habes verba fortia ad vitā
νες. Υἱὲ παρ' ἐμοῦ ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωὴν
tuā: ⁊ ad vitā famuloꝝ.
σου, καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν θεραπόντων. Ca. 28.

FUgit impiꝰ nemine ꝑſequēte: iuſtus āt tā=
Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος δὲ ὥσ A
q̄ leo cōfidit. ꝓpter pctā impioꝝ grauatiões
περ λέων πέποιθε. Δι' ἁμαρτίας ἀσεβῶν κρίσεις
ſuſcitant: vir āt aſtutꝰ extinguet eas.
ἐγείρονται, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος κατασβέσει αὐτάς.
Uirilis in impietatibꝰ calūniat pauperes: ſicut
Ἀνδρεῖος ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς, ὥσπερ
hiber vehemēs ⁊ inutilis. Sic relinquētes
ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. Οὕτως οἱ ἐγκαταλιπόν
legē laudāt impietatē: at q̄ dili
τες τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν, οἱ δὲ ἀγαπῶν=
gūt legē circūiaciūt ſibi murū. Ui=
τες τὸν νόμον περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος. Ἄν=
ri mali nō intelligēt iudiciū: at q̄ inquirūt dn̄z
δρες κακοὶ οὐ νοήσουσι κρίσιν, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύριον ē. 9. a.
intelligēt in oī. Melior paup ambu
συνήσουσιν ἐν παντί. Κρείσσων πτωχὸς πορευόμε
lās in veritate: diuite mēdaci. Cuſtodit legē
νος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς. Φυλάσσει νόμον
filiꝰ intelligēs: q̄ āt paſcit luxuriā inhonorat pa=
υἱὸς συνετός, ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει πα B
trē ſuū. Qui multiplicat diuitias ſuas cū
τέρα αὐτοῦ. Ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ
vſuris ⁊ abūdātijs: ei q̄ miſeret pauperū cō
τόκων καὶ πλεονασμῶν, τῷ ἐλεοῦντι πτωχοὺς συ=
gregat eas. Qui declinat aurē ſuā ne au
νάγει αὐτόν. Ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀ=
diat legē: ⁊ ipſe orationē ſuā abo
κοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβ=
minatꝰ ē. Qui decipit rectos in via mala in corru=
δέλυκται. Ὃς πλανᾷ εὐθεῖς ἐν ὁδῷ κακῇ εἰς διαφ=
ptionē ipſe incidet: at iniqui p̄teribūt
θορὰν αὐτὸς ἐμπεσεῖται, οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται
bona: ⁊ nō ingredient ad ea. Sapiēs apud ſe=
ἀγαθά, καὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς αὐτά. Σοφὸς παρ' ἑαυ
ipm vir diues: paup āt intelligēs dānabit
τῷ ἀνὴρ πλούσιος, πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται
eū. Propt auxiliū iuſtoꝝ multa fit gloria: in
αὐτοῦ. Διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν
āt locis impioꝝ capiunt hoīes. Qui abſcon=
δὲ τόποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄνθρωποι. Ὁ ἐπικαλύ
dit impietatē ſuā nō pſperabit: q̄ āt narrat
πτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ εὐοδωθήσεται, ὁ δὲ ἐξηγούμενος
⁊ redarguit diliget. Beatꝰ vir q̄ ti=
καὶ ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται. Μακάριος ἀνὴρ ὃς κατα C
met oia ob cautelā: at durꝰ corde
πτήσσει πάντα δι' εὐλάβειαν, ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδί=
incidet in mala. Leo eſuriēs ⁊ lupꝰ ſi=
αν ἐμπεσεῖται κακοῖς. Λέων πεινῶν καὶ λύκος δι=
tiēs q̄ tyrānizat paup exiſgētis pauperis: rex
ψῶν ὃς τυραννεῖ πτωχὸς ὢν ἔθνους πενιχροῦ, βα=
indigēs ꝓuentuū magnꝰ calūniator:
σιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων μέγας συκοφάντης.

© Biblioteca Nacional de España

q̃ ăt odit iniuſtitiã longũ tp̃s viuet. Pro viro q̃
ὁ δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται. Ἄνδρα τὸν
in cauſa cedis ſpõdens exul erit ⁊ nõ in ſecuri
3.10.d ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσαι καὶ οὐκ ἐν ἀσφα
tate. Qui ambulat iuſte adiut⁹ eſt: at pverſis
λείᾳ. Ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθηται, ὁ δὲ σκολιαῖς
viis ambulãs implicabiť. Qui operať
3.12.b. ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται. Ὁ ἐργαζόμενος τὴν
ſuã terrã replebiť panib⁹: q̃ ăt ſectať ociũ
ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρτων, ὁ δὲ διώκων σχολὴν
replebiť egeſtate. Vir fidelis multũ bñdice-
πλησθήσεται πενίας. Ἀνὴρ ἀξιόπιςος πολλὰ εὐλογηθή
tur: at mal⁹ nõ impunit⁹ erit. Qui nõ reue
σεται, ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσαι. Ὃς οὐκ αἰσχύ
reť facies iuſtoꝝ nõ bon⁹: talis bucella
D νεται πρόσωπα δικαίων οὐκ ἀγαθός, ὁ τοιοῦτος ψωμοῦ
panis vẽdet virũ. Feſtinat ditari vir
ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα. Σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ
A inuid⁹: ⁊ nõ ſcit ꝙ miſericors dñabiť ei⁹.
βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ.
Qui corripit hoĩs vias: grãs hẽbit magis
Ὁ ἐλέγχων ἀνθρώπου ὁδούς, χάριτας ἕξει μᾶλλον
ꝙ̃ q̃ lingua blandiť. Qui violat patrẽ
τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος. Ὃς ἀποβιάζεται πατέρα
aut matrẽ ⁊ videť nõ peccare: hic pticeps
ἢ μητέρα καὶ δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν, οὗτος κοινωνός
eſt viri impij. Inſaciabilis vir iudicabit temere: q̃
ἐσιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς. Ἄπληςος ἀνὴρ κρινεῖ εἰκῆ, ὃς
ăt cõfidit in dño in cura erit. Qui cõfi-
δὲ πέποιθεν ἐπὶ κύριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσαι. Ὃς πέποι
dit in audaci corde talis ſtultus: q̃ ăt ambu-
θε θρασείᾳ καρδίᾳ ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ πορεύε
ɔ.a. lat in ſapia ſaluabiť. Qui dat mẽdico: ſine ĩdigẽtia
ται σοφίᾳ σωθήσεται. Ὁ διδοὺς πτωχῷ, ἀνενδεὴς
erit: q̃ ăt auertit oculũ ſuũ in multa
ἔσαι, ὃς δὲ ἀποςρέφει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ
egeſtate erit. In locis impioꝝ gemũt iuſti:
ἀπορίᾳ ἔσαι. Ἐν τόποις ἀσεβῶν σένουσι δίκαιοι,
B in ăt illoꝝ pditione multiplicabunť iuſti.
ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀπωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι. C.29

Melior vir corripiẽs viro dure ceruicis:
A Κρείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου,
repẽte em̃ cõbuſto eo nõ eſt ſanitas. Cũ
ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔσιν ἴασις. Ἐγ
laudanť iuſti letabunť ppľi: imperãtib⁹
κωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοί, ἀρχόντων
ăt impijs gemũt viri. Viri q̃ amat ſapiẽ
δὲ ἀσεβῶν σένουσιν ἄνδρες. Ἀνδρὸς φιλοῦντος σο-
tiã letať pater: q̃ ăt paſcit ſcorta
φίαν εὐφραίνεται ὁ πατήρ, ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας
pdet diuitias. Rex iuſt⁹ erigit regionẽ:
ἀπολεῖ πλοῦτον. Βασιλεὺς δίκαιος ἀνίσησι χώραν,
Luce. vir ăt iniquus defodit. Qui ppara-
15. ἀνὴρ δὲ παράνομος κατασκάπτει. Ὃς παρασκευ-
tur ad vultũ ſui amici: rete
άζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου, δίκτυον
circũijaciet ei ſuis pedib⁹. Peccãti vi
περιβαλεῖ αὐτῷ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν. Ἁμαρτάνοντι ἀν
ro magn⁹ laque⁹: iuſtus ăt in gaudio ⁊ in leti-
δρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν χαρᾷ καὶ ἐν εὐφρο-
B tia erit. Nouit iuſtus iudicare pauperib⁹: at
C σύνῃ ἔσαι. Ἐπίσαται δίκαιος κρίνειν πενιχροῖς, ὁ δὲ
impius nõ intelliget iudiciũ: ⁊ pauperi nõ ineſt
ἀσεβὴς οὐ συνήσει δίκην, καὶ πτωχῷ οὐχ ὑπάρχει
mẽs cognoſcẽs. Viri peſtilẽtes exuſſerũt ciuitatẽ:
νοῦς ἐπιγνώμων. Ἄνδρες λοιμοὶ ἐξέκαυσαν πόλιν,
ſapiẽtes ăt auerterũt irã. Vir ſapiẽs iudicat gẽtes:
σοφοὶ δὲ ἀπέςρεψαν ὀργήν. Ἀνὴρ σοφὸς κρίνει ἔθνη,
vir ăt malus iratus deridet ⁊ nõ ter
ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελᾶται καὶ οὐ κα-
ret.
ταπλήσσει.

qui aũt odit auariciã lõgi fiẽt dies ei⁹. Hoĩem q̃ calũniatur aĩe ſaguinẽ: ſi vſq; ad lacum fugerit nemo ſuſtinet. Qui ambulat ſimplr̃ ſaluus erit: qui peruerſis graditur viis concidet ſemel. Qui opatur terrã ſuã ſatiabitur panib⁹: q aũt ſectatur ociũ replebitur egeſtate. Vir fidelis multũ laudabitur: qui autẽ feſtinat ditari non erit ĩnocẽs. Qui cognoſcit ĩ iudicio faciẽ nõ bene facit: iſte p bucella panis deſerit veritatem. Vir qui feſtinat ditari & aliis inuidet: ignorat ꝙ egeſtas ſuperueniet ei. Qui corripit hoĩez: gratiã poſtea ĩueniet apd̃ eũ: magis ꝙ̃ ille qui p ligue blãdimẽta decipit. Qui ſubtrahit aliqd a pr̃e ſuo vel a mr̃e & dicit hoc nõ eſſe pctm̃: particeps homicide eſt. Qui ſe iactat & dilatat iurgia cõcitat: q vero ſperat in dño ſaluabitur. Qui confidit in corde ſuo ſtult⁹ eſt: q aũt graditur ſapienter ipſe ſaluabitur. Qui dat pauperi non indigebit: qui deſpicit deprecantẽ ſuſtinebit penuriam. Cum ſurrexerint impii abſcondẽtur homines: cum illi perierint multiplicabũtur iuſti. 29.

Viro qui corripientẽ dura ceruice contẽnit: repẽtinus ei ſupueniet interit⁹ & eũ ſanitas nõ ſeq̃tur. In multiplicatiõe iuſtoꝝ letabitur vulg⁹: cũ ĩpii ſũpſerint principatũ gemet ppľs. Vir q amat ſapiẽtiã letificat patrẽ ſuũ: qui aũt nutrit ſcortũ pdet ſubſtãtiã. Rex iuſtus erigit terrã: vir auarus deſtruet eã. Hõ qui blandis fictiſq; ſmonibus loq̃tur amico ſuo: rete expandit greſſibus eius. Peccantẽ virum iniquũ inuoluet laq̃us: & iuſtus laudabitur atq; gaudebit. Nouit iuſt⁹ cauſam pauperũ: ĩpius ignorat ſciam. Hoĩes peſtilẽtes diſſipant ciuitatem: ſapientes vero auertunt furorem. Vir ſapiens ſi cum ſtulto contenderit ſiue iraſcitur ſiue rideat: non inueniet requiẽ.

שנא בצע יאריך ימים׃ אדם
עשק בדם נפש עד בור ינוס
אל יתמכו בו׃ הולך תמים יושע
ונעקש דרכים יפול באחת׃
עבד אדמתו ישבע לחם ומרדף
רקים ישבע ריש׃ איש אמונות
רב ברכות ואץ להעשיר לא
ינקה׃ הכר פנים לא טוב ועל
פת לחם יפשע גבר׃ נבהל להון
איש רע עין ולא ידע כי חסר
יבאנו׃ מוכיח אדם אחרי חן
ימצא ממחליק לשון׃ גוזל
אביו ואמו ואמר אין פשע
חבר הוא לאיש משחית׃
רחב נפש יגרה מדון ובוטח
על יהוה ידשן׃ בוטח בלבו הוא
כסיל והולך בחכמה הוא
ימלט׃ נותן לרש אין מחסור
ומעלים עיניו רב מארות׃
בקום רשעים יסתר אדם
ובאבדם ירבו צדיקים׃
איש תוכחות מקשה
ערף פתע ישבר ואין מרפא׃
ברבות צדיקים ישמח העם
ובמשל רשע יאנח עם׃ איש
אהב חכמה ישמח אביו ורעה
זונות יאבד הון׃ מלך במשפט
יעמיד ארץ ואיש תרומות
יהרסנה׃ גבר מחליק על
רעהו רשת פורש על פעמיו׃
בפשע איש רע מוקש וצדיק
ירון ושמח׃ ידע צדיק דין דלים
רשע לא יבין דעת׃ אנשי לצון
יפיחו קריה וחכמים ישיבו
אף׃ איש חכם נשפט את איש
אויל ורגז ושחק ואין נחת׃

ארך יום
נוס
תמך הלך
ישע עקש
שבע רדף
ריק רוש
אמן עשר
נקה נכר
פנה פתת
פשע בהל
בוא יכח
מצא חלק
לשן גזל
שחת
גרה דון
דשן
כסל הלך
מלט נתן
רוש חסר
עלם ארר
סתר
רבה צדק
Ca. xxix.
יכח קשה
שבר רפא
שמח
אנח
זנה אבד
שפט עמד
רום הרס
חלק
רוע יקש
רנן דון
בין ידע
לוץ פוח
קרה שוב
אול נוח

© Biblioteca Nacional de España

Text.he.	
אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ תָם וִישָׁרִים	שָׂנֵא תָּמַם
יְבַקְשׁוּ נַפְשׁוֹ׃ כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא	בָּקַשׁ יָצָא
כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃	כָּסַל אָחַר
מוֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל דְּבַר שָׁקֶר כָּל	שָׁבַח מָשַׁל
מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃ רָשׁ וְאִישׁ	קָשַׁב שָׁרַת
תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם	רוּשׁ אוֹר שָׁנָה
יְהוָה׃ מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים	שָׁפַט
כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃ שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן	כּוּן יָכַח
חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ אִמּוֹ׃	נָתַן שָׁלַח
בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה פָּשַׁע	בּוֹשׁ רָבָה
וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃ יַסֵּר בִּנְךָ	צָדַק נָפַל
וִינִיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃	רָאָה נוּחַ
בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה	עֵדֶן חָזָה
אַשְׁרֵהוּ׃ בִּדְבָרִים לֹא יִוָּסֶר עָבֶד	פָּרַע יָרָה יָסַר
כִּי יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃ חָזִיתָ אִישׁ	בִּין עָנָה
אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃	קָוָה כָּסַל
מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ	פָּנַק
יִהְיֶה מָנוֹן׃ אִישׁ אַף יְגָרֶה מָדוֹן	הָיָה נִין
וּבַעַל חֵמָה רַב פָּשַׁע׃ גַּאֲוַת	גָּרָה דּוּן
אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל רוּחַ יִתְמֹךְ	גָּאָה שָׁפַל
כָּבוֹד׃ חוֹלֵק עִם גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ	תָּמַךְ כָּבַד חָלַק
אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃ חֶרְדַּת	שָׁמַע נָגַד
אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה	נָתַן יָקַשׁ
יְשֻׂגָּב׃ רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי	שָׂגַב רָבַב
מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט אִישׁ׃	בָּקַשׁ פָּנָה
תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת	מָשַׁל שָׁפַט
רָשָׁע יְשַׁר דָּרֶךְ׃	תָּעַב צָדַק
Cap. xxx.	
דִּבְרֵי אָגוּר בִּן	אָגַר
יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר לְאִיתִיאֵל	קוּא נָשָׂא
לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃ כִּי בַעַר אָנֹכִי	אֵת יָכֹל
מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי׃	
וְלֹא לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים	יָדַע
אֵדָע׃ מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי	
אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם	
בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי	קוּם
אָרֶץ מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֶּׁם בְּנוֹ כִּי	

Viri ſanguinū oderunt ſimplicem: iuſti autem querunt animā eius. Totum ſpiritū ſuū profert ſtultus: ſapiens differt & reſeruat in poſterum. Princeps q libēter audit verba mēdacii: om̄es miniſtros habet impios. Pauper & creditor obuiauerunt ſibi: vtriuſqꝫ illuminator eſt dominus. Rex qui iudicat ī veritate pauperes: thronus eius in eternū firmabitur. Virga atqꝫ correctio tribuit ſapiām: puer aūt q dimittitur voluntati ſue cōfūdit matrē ſuā. In multiplicatōe impiorū multiplicabuntur ſcelera: & iuſti ruinas eorū videbūt. Erudi filiū tuū & refrigerabit te & dabit delitias anime tue. Cum ꝓphetia defecerit diſſipabitur pplꝰs: qui vero cuſtodit legē btūs ē. Seruus verbis non pōt erudiri: qa qđ dicis ītelligit: & rn̄dere cōtemnit. Vidiſti hoīem velocē ad loquēdū: ſtulticia magis ſperāda eſt qꝫ illiꝰ correctio. Qui delicate a puericia ſua nutrit ſeruū ſuū poſtea ſentiet eū contumacē. Vir iracūdus ꝓuocat rixas & q ad indignādū facilis ē erit ad peccādū ꝓcliuior. Supbū ſeqtur hūilitas: & hūilē ſpū ſuſcipiet glia. Qui cū fure participat odit animā ſuā: adiurantē audit & nō īdicat. Qui timet hominē cito corruet: q ſperat in dn̄o ſubleuabitur. Multi reqrunt faciē pricipis & iudiciū a dn̄o egreditur ſingulorum. Abominātur iuſti virū impium: & abominantur impii eos qui in recta ſunt via. 30.

Verba cōgregātis filii vomētis. Viſio quā locutꝰ ē vir cū quo ē deꝰ & q deo ſecū morāte cōfortatꝰ ait. Stultiſſimus ſum virorū: & ſapientia hoīm non eſt mecū. Non didici ſapientiā & noui ſcientiā ſanctorū. Quis aſcendit in celum atqꝫ deſcēdit? Quis cōtinuit ſpm̄ in manibꝰ ſuis? Quis colligauit aq̄s q̄ſi in veſtimēto? Quis ſuſcitauit om̄es terminos terre? Quod nomē eſt eiꝰ: & qđ nomē filii eiꝰ ſi

viri ſanguinū ꝑticipātes odio hēbunt ſctūm: at recti
ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισήσουσιν ὅσιον, οἱ δὲ εὐθεῖς
exquirēt aīam eius. Totū animū ſuū ꝓfert
ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ. Ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει
ſtultꝰ: ſapiēs āt reſeruat per ꝑtem. Rege
ὁ ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ μέρος. Βασιλέως
audiēte ſmonē iniuſtū: oēs ſubditi inī-
ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν παρά-
qui. Feneratore ꝛ debitore adinuicē ꝯuenienti
νομοι. Δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόν-
bus: inſpectionē facit vtriuſqꝫ dn̄s. Re
των, ἐπισκοπὴν ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ κύριος. Βασιλέ-
gis in veritate iudicātis pauperes thronꝰ eiꝰ in teſti
ως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρ- B
moniū ꝯſtituetur. plage ꝛ correptiōes dant
τύριον κατασταθήσεται. πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδόασι
ſapiam: puer āt q̄ errat ꝯfundit parētes ſuos. C
σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.
Multis exn̄tibꝰ impiis multa ſunt peccata:
Πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι, οἱ
at iuſti illis cadentibꝰ trepidi fiūt. Eru
δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων κατάφοβοι γίνονται. Παί-
di filiū tuū ꝛ requiē dabit tibi: ꝛ dabit ornatū
δευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ
aīe tue. Nō erit enarrator gēti inique:
ψυχῇ σου. Οὐ μὴ ὑπάρξει ἐξηγητὴς ἔθνει παρανόμῳ,
at q̄ cuſtodit legē beatus. Sermōibꝰ nō erudie
ὁ δὲ φυλάσσων τὸν νόμον μακαριστός. Λόγοις οὐ παιδευθή-
tur ſuus durus: licet eīm ꝛ ītelligat nō obe-
σεται οἰκέτης σκληρός, ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ οὐχ ὑπακού-
diet. Si videris viꝝ velocē in ſmonibꝰ: cognoſce ꝙ
σεται. Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι
ſpē hēt magis ſtultꝰ eo. Qui delitiaꝫ D
ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ. Ὃς κατασπαταλᾷ
a puero ſuus erit: nouiſſime āt dolebit ſuꝑ
λᾷ ἐκ παιδὸς οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ'
ſe. Vir furioſus effodit ꝯtētionē: vir āt iracūdus
ἑαυτῷ. Ἀνὴρ θυμώδης ὀρύσσει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος
effodit pctā. Iniuria viꝝ humiliat: at
ἐξώρυξεν ἁμαρτίας. Ὕβρις ἄνδρα ταπεινοῖ, τοὺς δὲ
hūiles ſpū firmat glīa dn̄s: Qui ꝑticipat cū fu C Job.22.d.
ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ κύριος. Ὃς μερίζεται κλέ-
re odit ſuā aīam: ſi āt iuramētū ꝓpoſitū ſ.17.
πτῃ μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ἐὰν δὲ ὅρκου προτεθέντος
audiētes nō renūciauerint q̄ timent ꝛ q̄ reuerenꝫ
ἀκούσαντες μὴ ἀναγγείλωσι φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες
hoīes ſupplātabunꝫ. at cōfidēs in dn̄o
ἀνθρώπους ὑποσκελισθήσονται. ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ κυρίῳ
letabiꝫ. Impietas viro dat errorē: at cō-
εὐφρανθήσεται. Ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὁ δὲ πε-
fidens in dn̄o ſaluabiꝫ. Multi colunt
ποιθὼς ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται. Πολλοὶ θεραπεύουσι
facies ducū: ab āt dn̄o eſt iuſticia
πρόσωπα ἡγουμένων, παρὰ δὲ κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον
viro. Abominatio iuſtꝰ vir viro iniuſto: abo
ἀνδρί. Βδέλυγμα δίκαιος ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέ-
minatio āt iniquo dirigens via.
λυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός. Ca.30.

Hec dicit vir credentibꝰ deo ꝛ quie- A
Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι θεῷ καὶ παύο-
ſco: ſtultiſſimꝰ eīm ſum oīm hoīm. Et pru
μαι, ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων. Καὶ φρό-
dētia hoīs nō eſt in me. Deus docuit me
νησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. Ὁ θεὸς δεδίδαχέ με
ſapiam ꝛ cognitionē ſctōꝝ cognoui. Quis aſcēdit in celū ꝛ
σοφίαν καὶ γνῶσιν ἁγίων ἔγνωκα. Τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
deſcēdit: q̄s cōgregauit vētos in ſinu. Quis cōuertit
κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ. Τίς συνέστρεψεν
aquā in veſte. Quis dn̄atꝰ eſt oīm ſūmitatū
ὕδωρ ἐν ἱματίῳ. Τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς D
terre: qđ nomē ei: aut qđ nomē filiis eiꝰ? vt
γῆς; τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; ἵνα

© Biblioteca Nacional de España

cognoſcas. Protegit āt ipſe eos q̃ reuerent eū.
ps.118 Apo. 22.d. γνῶς. Υπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν.
Ne addas ſmōib⁹ ei⁹: ne redarguat te: ⁊
Μὴ προσθῆς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ
mēdax fias. Duo peto a te: ne tollas
ψευδὴς γένῃ, Δύο αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀφέλῃς
a me grām anteq̃ moriar ego. Inanē ſmonē ⁊
μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. Μάταιον λόγον καὶ
mendacē lōge a me fac: diuitias āt ⁊ pauptatē ne
ψευδῆ μακρὰν μου ποίησον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μή
mihi dederis. Cōſtitue āt mihi neceſſaria ⁊ ſufficiētia: ne
μοι δῷς. Σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη, ἵνα
replet⁹ mendax fiā: ⁊ dicā: q̃s me videt: aut
B μὴ πλησθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω, τίς με ὁρᾷ; ἢ
paup factus furer: ⁊ iurē nomē dei. Ne
πενωθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ. Μὴ
C tradideris ſeruū in man⁹ dn̄i: ne forte ma=
παραδῷς δοῦλον εἰς χεῖρας δεσπότου, μήποτε κα=
ledicat tibi ⁊ delearis. Fili⁹ mal⁹ patri
ταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῇς. Εκγονον κακὸν πατέρα
maledicit: at matri nō bn̄dicit. fili⁹ mal⁹
καταρᾶται, τὴν δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ. ἔκγονον κακὸν
iuſtū ſe iudicat: at exitū ei⁹ nō lauit.
δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν.
Fili⁹ mal⁹ excelſos oculos hēt: at palpe
Εκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλε=
bris ſuis extollit. Fili⁹ mal⁹ gladios den=
φάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται. Εκγονον κακὸν μαχαίρας ὀδόν
tes hēt: ⁊ molares forcipes: vt ꝯſumat
τας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺς
imbecilles a terra: ⁊ pauperes eoꝝ ex hoībus.
ἀσθενεῖς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πένητας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων
D Sāguiſuge tres filie fuerūt dilectione dile
Τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώ=
cte: ⁊ tres iſte nō repleuerūt eā: ⁊
μεναι, αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν, καὶ
quarta nō cōtēta eſt dicere ſatis. Infern⁹ ⁊ amor
ἡ τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν ἱκανόν. Αδης καὶ ἔρως
mulieris ⁊ terra nō repleta aqua: ⁊ aqua
γυναικός καὶ γῆ οὐκ ἐμπιμπλαμένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ
b.22 C ⁊ ignis nō dicēt ſufficit. Oculū q̃ deridet
καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν ἀρκεῖ. Οφθαλμὸν καταγελῶν
ē.17.c. patrē: ⁊ q̃ inhonorat ſenectutē matris eruāt
τὰ πατρός, καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός ἐκκόψαισαν
eū corui de cōuallib⁹: ⁊ comedāt eū
αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων, καὶ καταφάγοισαν αὐ
pulli aq̃laꝝ. Tria āt ſunt īpoſſibilia mihi ītelligere.
τὸν νεοσσοὶ ἀετῶν. Τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι,
⁊ quartū nō cognoſco. Veſtigia aq̃le volan
καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω. Ιχνη ἀετοῦ πετομέ
tis: ⁊ vias colubri ſup petrā: ⁊ ſemitas nauis
νου, καὶ ὁδοὺς ὄφεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νεὼς
nauigātis: ⁊ vias viri in adoleſcētia. Ta
ποντοπορούσης. καὶ ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι. Τοι
lis via mulieris adultere: q̃ cū fecerit
αύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλίδος, ἣ ὅταν πράξῃ
lota nihil dicit feciſſe abſurdū. Per
ἀπονιψαμένη οὐδέν φησι πεπραχέναι ἄτοπον. Διὰ
A tria mouet terra: at quartū nō poteſt fer=
τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύναται φέ=
re. Si ſuus regnauerit: ⁊ ſtult⁹ replet⁹ fuerit
ρειν. Εὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ
ciboꝝ: ⁊ ſerua ſi eiecerit ſuā dn̄am:
σιτίων, καὶ οἰκέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν,
⁊ odioſa mulier ſi ſortita fuerit viꝝ bonū. Quattuor
καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Τέσσαρα
āt ſunt minima in terra:
δέ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,

D

καὶ

nosti. Omnis ſermo dei ignitus clypeus eſt oībus ſperā tibus in ſe. Ne addas q̃c q̃ verbis illi⁹ & arguaris inueniariſq; mendax. Duo rogaui te ne dene ges mihi anteq̃ moriar. Vanitatem & verba mēdacii longe fac a me. Mendicitatē & diuitias ne dederis mihi. Tribue tantum victui meo neceſſaria: ne forte ſatiatus illiciar ad negandū & dicā: q̃s eſt dn̄s? aut egeſtate cōpulſus furer & periurem nomen dei mei. Ne accuſes ſeruū ad dn̄m ſuū: ne forte maledicat tibi & corruas. Generatio q̃ patri ſuo maledicit: & que matri ſue nō benedicit. Gn̄atio que ſibi mūda videtur & tn̄ nō eſt lota a ſordibus ſuis. Generatio cuius excelſi ſunt oculi: & palpebre eius in alta ſurrecte. Generatio q̃ pro dētib⁹ gladios habet & cōmandit molarib⁹ ſuis: vt cōedat inopes de terra & pauperes ex hoībus. Sanguiſuge due ſunt filie dicentes: affer affer. Tria ſūt inſaturabilia: & quartū quod nunq̃ dicit ſufficit. Infernus & os vulue & terra que nō ſatiatur aqua: ignis vero nunq̃ dicit ſufficit. Oculū qui ſubſannat patrē & qui deſpicit partū matris ſue: ſuffodiāt eū corui de torrētibus & comedāt eum filii aquile. Tria ſunt difficilia mihi & quartum penitus ignoro. Viā aquile in celo: viā colubri ſuper petram: viam nauis in medio mari: & viā viri in adoleſcentia. Talis eſt & via mulieris adultere que comedēs & tergens os ſuum dicit. Non ſum operata malum. Per tria mouetur terra: & quartum nō pōt ſuſtinere. Per ſeruū cū regnauerit: per ſtultū cum ſaturatus fuerit cibo: & p odioſā mulierē cū matrimonio fuerit aſſūpta: & p ancillā cū fuerit heres domīe ſue. Quattuor ſūt minia ſ̄re

תדע׃ כל אמרת אלוה צרופה — ידע צרף
מגן הוא לחסים בו׃ אל תוסף — חסה יסף
על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת׃ — יכח כזב
שתים שאלתי מאתך אל תמנע — מנע
ממני בטרם אמות׃ שוא ודבר — מות
כזב הרחק ממני ראש ועשר — רחק רוש
אל תתן לי הטריפני לחם — נתן טרף
חקי׃ פן אשבע וכחשתי ואמרתי — שבע
מי יהוה ופן אורש וגנבתי — ירש
ותפשתי שם אלהי׃ אל
תלשן עבד אל אדנו פן יקללך — לשן קלל
ואשמת׃ דור אביו יקלל
ואת אמו לא יברך׃ דור טהור — ברך טהר
בעיניו ומצאתו לא רחץ׃ — צוא
דור מה רמו עיניו ועפעפיו — רום
ינשאו׃ דור חרבות שניו — נשא שן
ומאכלות מתלעתיו לאכל עניים — אכל לתע
מארץ ואביונים מאדם׃ לעלוקה — ענה אבה
שתי בנות הב הב שלש הנה — בנה יהב
לא תשבענה ארבע לא אמרו — רבע
הון׃ שאול ועצר רחם ארץ — שאל
לא שבעה מים ואש לא אמרה
הון׃ עין תלעג לאב ותבז — לעג בוז
ליקהת אם יקרוה ערבי נחל — יקה נקר
ויאכלוה בני נשר׃ שלשה המה — אכל
נפלאו ממני וארבע לא ידעתים׃ — פלא
דרך הנשר בשמים דרך נחש
עלי צור דרך אניה בלב ים ודרך — אנה
גבר בעלמה׃ כן דרך אשה — איש
מנאפת אכלה ומחתה פיה — נאף מחה
ואמרה לא פעלתי און׃ תחת — פה
שלוש רגזה ארץ ותחת ארבע — שלש
לא תוכל שאת׃ תחת עבד כי ימלוך — יכל נשא
ונבל כי ישבע לחם׃ תחת שנואה — מלך שבע
כי תבעל ושפחה כי תירש — שנא
גברתה׃ ארבעה הם קטני ארץ — בעל ירש

© Biblioteca Nacional de España

וְהֵמָּה חֲכָמִים מְחֻכָּמִים׃ הַנְּמָלִים חכם
עַם לֹא עָז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ לַחְמָם׃ עזז כון
שְׁפַנִּים עַם לֹא עָצוּם וַיָּשִׂימוּ קוץ עצם שום
בַסֶּלַע בֵּיתָם׃ מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה רבה
וַיֵּצֵא חֹצֵץ כֻּלּוֹ׃ שְׂמָמִית בְּיָדַיִם
תְּתַפֵּשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃ שְׁלֹשָׁה תפש היכל
הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵיטִבֵי יטב
לָכֶת׃ לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא ילך גבר
יָשׁוּב מִפְּנֵי כֹל׃ זַרְזִיר מָתְנַיִם שוב פנה
אוֹ תַיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ׃ אִם קום
נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם זַמּוֹתָ יָד נשא זמם
לְפֶה׃ כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה יצא
וּמִיץ אַף יוֹצִיא דָם וּמִיץ אַפַּיִם
יוֹצִיא רִיב׃ רוב

Ca.xxxi. דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ
מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ׃ מַה נשא
בְּרִי וּמַה בַּר בִּטְנִי וּמֶה בַּר ברר
נְדָרָי׃ אַל תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ נתן נשה
וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין׃ אַל מחה
לַמְלָכִים לְמוֹאֵל אַל לַמְלָכִים שְׁתוֹ שתה
יָיִן וּלְרוֹזְנִים אֵו שֵׁכָר׃ פֶּן יִשְׁתֶּה
וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק וִישַׁנֶּה דִּין כָּל בְּנֵי שכח חקק
עֹנִי׃ תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי שנה דין
נָפֶשׁ׃ יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ ענה נתן
וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר עוֹד׃ פְּתַח פִּיךָ מרר רוש
לְאִלֵּם אֶל דִּין כָּל בְּנֵי חֲלוֹף׃ זכר פה דון
פְּתַח פִּיךָ שְׁפָט צֶדֶק וְדִין
עָנִי וְאֶבְיוֹן׃ אֵשֶׁת חַיִל מִי אבה איש
יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃ מצא פנה
בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא
יֶחְסָר׃ גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע חסר רוע
כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃ דָּרְשָׁה צֶמֶר יום חיה
וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃ עשה כפף
הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא היה אנה
לַחְמָהּ׃ וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה רחק בוא
וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ׃ קום נתן

& ipſa ſunt ſapientiora ſapientibus. Formice populus infirmꝰ q̄ p̄parat in meſſe cibum ſuū. Lepuſculus plebs inualida qui collocat in petra cubile ſuū. Regem locuſta non habet & egreditur vniuerſa p̄ turmas ſuas. Stellio manibus nititur & moratur in edibus regis. Tria ſunt que bene gradiuntur: & quartum quod incedit feliciter. Leo fortiſſimus beſtiarū ad nullius pauebit occurſū. Gallus ſuccinctus lūbos ſuos & aries: nec eſt rex qui reſiſtat ei: & q ſtultus appuerit poſtq̄ eleuatꝰ eſt ī ſublime. Si eī ītellexiſſet: ori ſuo ipo ſuiſſet manū. Qui autē fortiter premit vbera ad eliciendū lac: exprimit butyrū: & q vehemēter emungit elicit ſanguinem: & qui p̄uocat iras p̄ducit diſcordias. 31.

Verba lamuelis regis. Viſio q̄ erudiuit eū mater ſua. Quid dilecte mi: qd dilecte vteri mei: qd dilecte votorū meorū. Ne dederis mulieribꝰ ſubſtātiā tuā: & vias tuas ad delēdos reges. Noli regibus o lamuel: noli regibus dare vinū: qa nullū ſecretū ē vbi regnat ebrietas. Ne forte bibāt & obliuiſcantur iudiciorū & mutent cauſam filiorū paupis. Date ſicerā merētibꝰ: & vinū his q amaro ſūt aīo. Bibant & obliuiſcātur egeſtatis ſue & doloris ſui nō recordētur āplius. Aperi os tuū muto: & cauſis oīm filioꝝ q ptrāſeunt. Aperi os tuū: decerne qd̄ iuſtū eſt: & vindica inopē & pauperē.
Aleph. Mulierē fortē qs inueniet: p̄cul & de vltimis finibꝰ p̄ciū eiꝰ. Beth. Cōfidit in ea cor viri ſui & ſpoliis non idigebit. Gimel. Reddet ei bonum & non malū oībus diebꝰ vite ſue. Daleth. Queſiuit lanam & linū: & op̄ata eſt cōſilio manuū ſuarum. He. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longe portans panem ſuum. Vau. De nocte ſurrexit deditq̄ predam domeſticis ſuis & cibaria ancillis ſuis.

hec āt ſūt ſapiētiora ſapiētibꝰ. Formice q̄bꝰ
ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν. Οἱ μύρμηκες οἷς
nō eſt fortitudo: & p̄parāt vere cibū. Et
μὴ ἔστιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν. Καὶ
cherogrylli gēs nō valida: q̄ fecerūt in pe
οἱ χοιρογρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἳ ἐποιήσαντο ἐν πέ
tris ſuas domos. Abſq̄ rege eſt locuſta.
τραις τοὺς ἑαυτῶν οἴκους. Ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρίς.
& egredit tāq̄ acies ab vna iuſſione ordinate. Et ca
καὶ ἐκστρατεύει ἀφ᾽ ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. Καὶ κα
lamotes piſcis manibꝰ innitēs & captu facilis exñs: habitat
λαμώτης χερσὶν ἐρειδόμενος καὶ εὐάλωτος ὤν, κατοικεῖ C
in munitionibꝰ regis. Tria āt ſunt q̄ p̄ſpere gradiū
ἐν ὀχυρώμασι βασιλέως. Τρία δέ ἐστιν ἃ εὐόδως πορεύ
tur: & quartū qd̄ bene incedit. Catu
εται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ καλῶς διαβαίνει. Σκύμ
lus leonis fortior beſtiis. q̄ nō auertit: ne
νος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν. ὃς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐ
q̄ horret beſtiā. Et gallꝰ cōſcendēs fe
δὲ καταπτήσσει κτῆνος. Καὶ ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν θη
minas clemēter: & hircꝰ p̄cedens gregē: & rex
λείαις εὐψύχως, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, καὶ βα
cōcionās in gēte. Si īmiſeris te in leti
σιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. Ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν εἰς εὐφρο
tiā: & extēderis manū tuā cū pugna inhono
σύνην, καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμα D
raberis. Mulge lac & erit butyꝛ: ſi āt expreſſeris
σθήσῃ. Ἄμελγε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον, ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς
nares: exibit ſanguis. Si āt extraxeris ſmōes:
μυκτῆρας, ἐξελεύσεται αἷμα. Ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους,
exibūt iudicia & pugne.
ἐξελεύσονται κρίσεις καὶ μάχαι. Ca.31.

Mei ſmōes dicti ſunt a deo rege reſpō
Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρημα A
ſum: qd̄ docuit mater eiꝰ. Quid fili cuſto
τισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Τί τέκνον τηρή
dies qd̄: ſmōes dei: p̄mogenite tibi dico fili qd̄ fi
σεις τί; ῥήσεις θεοῦ, πρωτογενὲς σοὶ λέγω υἱέ τί τέκ
li mei vteri: qd̄ fili meoꝝ votoꝝ: ne dederis mulie
νον ἐμῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν; μὴ δῷς γυναι
ribꝰ tuas diuitias & tuā mētē & vitā in peniten
ξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον εἰς ὑστεροβουλί
tiā. Cū ɔſilio oīa fac: cū ɔſilio bibe vi
αν. Μετὰ βουλῆς πάντα ποίει, μετὰ βουλῆς οἰνοπό
nū: p̄ncipes iracūdi ſunt. Viinū ne bibāt
τει, οἱ δυνάσται θυμώδεις εἰσίν. Οἶνον μὴ πινέτω
ne cūbiberint obliuiſcant̄ ſapiae & recta iudi
σαν. ἵνα μὴ πιόντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας καὶ ὀρθὰ κρί
care: ne obruāt debiles. Date mer͡ꝛ his q̄ ſūt
νειν, οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς. Δότε μέθην τοῖς ἐν
ī meroribꝰ: & vinū bibere his q̄ ſūt ī doloribꝰ. Ut obliuiſ
λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις. Ἵνα ἐπιλά
cant̄ egeſtatis & laboꝝ nō recordent̄ āpliꝰ. Fili
θωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι. Υἱέ B
aperi tuū os verbo dei: & iudica oēs ſane.
ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ κρῖνε πάντας ὑγιῶς.
Aperi tuū os. & iudica iuſte: diiudica āt paup̄eꝫ
Ἄνοιγε σὸν στόμα. καὶ κρῖνε δικαίως, διάκρινε δὲ πένητα
& ībecillē. Mulierē fortē q̄s inueniet: p̄cioſior
καὶ ἀσθενῆ. Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; τιμιωτέρα
āt eſt lapidibꝰ p̄cioſis huiuſmodi. Cōfidit in ea cor
δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. Θαρσεῖ ἐπ᾽ αὐτῇ ἡ καρδία
viri ſui: talis bonis ſpoliis nō īdigebit. op̄atur ēm
τ᾽ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει. ἐνεργεῖ γὰρ
viro bonū & nō malū tota vita. Filās lanas &
τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κακὸν πάντα τὸν βίον. Μηρυομένη ἔρια καὶ
linū fecit vtilia manibꝰ ſuis. Facta eſt q̄ſi nauis mer
λίνον ἐποίησεν εὔχρηστα ταῖς χερσὶν αὐτῆς. Ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς ἐμπο
caturā exercēs: de lōge ɔgregat ſuas diuitias. Et ſurgit de no
ρευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον. Καὶ ἀνίσταται ἐκ νυκ
ctibꝰ & dedit cibaria domo & op̄a ancillis:
τῶν καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις.

© Biblioteca Nacional de España

C Cōſiderans agrū emit: ab āt fructib⁹ ma=
Θεωρήσασα γεώργιον ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χει=
nuū ſuaꝝ plātauit poſſeſſionē. Accincta fortiter
ρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε κτῆμα. Αναζωσαμένη ἰσχυρῶς
lūbū ſuū: firmauit brachia ſua ad o=
τὴν ὀσφῦν αὐτῆς, ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔρ=
pus. Guſtauit ꝙ bonū eſt operari: τ nō
γον. Εγεύσατο ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ
extinguit̃ tota nocte lucerna ei⁹. Cu
ἀποσβέννυται ὅλην τὴν νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. Τοὺς πή
bitos ſuos extēdit ad vtilia: at man⁹
χεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας
ſuas firmat ad fuſuꝫ. Man⁹ āt ſuas aperuit pau
αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον. Χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πέ
peri: fructū āt extēdit mēdico. Nō hēt curā eoꝝ
νητι, καρπὸν δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. Οὐ φροντίζει τῶν
q̄ ſunt i domo vir ei⁹ cū alicubi morat̃. Oēs eni q̄
ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ. Πάντες γὰρ οἱ
ab ea induti ſunt: duplices veſtes fecit
παρ᾽ αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰσί, δισσὰς χλαίνας ἐποίησε
viro ſuo: ex āt byſſo τ purpura ſibi indu
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύ
mēta. Circūſpect⁹ āt fit in portis vir ei⁹:
ματα. Περίβλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς,
D qn̄ vtiqꝫ ſederit i cōcilio cū ſenib⁹ terre. Sin
ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων τῆς γῆς. Σιν
dones fecit τ vēdidit: cingula āt chana=
δόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα δὲ τοῖς χανα=
neis. Fortitudinē τ honeſtatē induit: τ letata eſt in
ναίοις. Ισχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ εὐφράνθη ἐν
dieb⁹ vltimis. Os āt ſuū aperit ſapiēter τ lega
ἡμέραις ἐσχάταις. Στόμα δὲ αὐτῆς ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομο
liter: at elemoſyna ei⁹ in lingua ei⁹. Angu=
θέσμως, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Στεγ
ſte ſemite domui ei⁹: cibos āt ocioſa nō comedit. Sur
ναὶ διατριβαὶ οἴκῳ αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγε. Ανέ
rexerūt filij eius τ diuites facti ſūt: τ vir eius
στησαν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς
laudauit eā. Multe filie acq̄ſierāt diuitias:
ᾔνεσεν αὐτήν. Πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον,
multe fecerūt potētiā: excellis τ ſup greſſa es
πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας
vniuerſas. Mēdaces gratie τ vana pulchritudo nō eſt
πάσας. Ψευδεῖς ἀρέσκειαι καὶ μάταιον κάλλος οὐκ ἔστιν
in te: mulier eñi prudēs benedicit̃: timorē āt dñi iſta
ἐν σοί, γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ κυρίου αὕτη
laudet. Date ei de fructib⁹ manuū ei⁹: τ
αἰνείτω. Δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς, καὶ
laudet̃ in portis vir eius.
αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

Zai. Conſiderauit agrū & emit eum: de fructu manuū ſuarū plātauit vineā. Heth. Accinxit fortitudīe lūbos ſuos: & roborauit brachiū ſuum. Teth. Guſtauit q̄m bona eſt negociatio eius: non extīguetur in nocte lucerna ei⁹. Ioth. Manū ſuā miſit ad fortia: & digiti eius app̄hēderūt fuſum. Caph. Manū ſuā aperuit inopi: & palmas ſuas extēdit ad paupeꝫ. Lamech. Non timebit domui ſue a frigorib⁹ niuis: oēs ei domeſtici ei⁹ veſtiti ſunt duplicibus. Mem. Stragulatam veſtē fecit ſibi: byſſus & purpura indumentū ei⁹. Nun. Nobilis in portis vir eius: quando ſederit cum ∞∞∞ ſenatorib⁹ t̃re. Samech. Sindonē fecit & vēdidit: & cingulū tradidit chananeo. Ain. Fortitudo & decor indumentū ei⁹: & ridebit in die nouiſſimo. Phe. Os ſuum aperuit ſapientie: & lex ∞∞∞ clemētie in lingua eius. Sade. Conſiderauit ſemitas domus ſue: & panem ocioſa nō cōedit. Coph. Surrexerūt filii eius & beatiſſimā predicauerūt: vir eius laudauit eā. Res. Multe filie cōgregauerunt diuitias: tu ſupergreſſa es vniuerſas. Sin. Fallax gratia & vana eſt puchritudo: mulier ∞ timens dominum ipſa laudabitur. Thau. Date ei de fructu manuum ſuarum & laudent eam in portis opera eius.

Expliciunt prouerbia Salomonis.

זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי
כַפֶּיהָ נָטַע כָּרֶם: חָגְרָה בְעוֹז
מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ:
טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ לֹא
יִכְבֶּה בַלַּיִל נֵרָהּ: יָדֶיהָ שִׁלְּחָה
בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ:
כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה
לָאֶבְיוֹן: לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ
מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ
שָׁנִים: מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָּהּ
שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ: נוֹדָע
בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם
זִקְנֵי אָרֶץ: סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכּוֹר
וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי: עוֹז וְהָדָר
לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן:
פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת
חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ: צוֹפִיָּה הֲילְכוֹת
בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל:
קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ
וַיְהַלְלָהּ: רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ
חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה:
שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה
יִרְאַת יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל: תְּנוּ
לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ
בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ:

לָקַח פָּרָה
עָזַז
אָמַץ זָרַע
כָּבָה נוּר
כָּשַׁר
עָנָה
אָבָה יָרֵא
שָׁנָה רָבַד
עָשָׂה לָבַשׁ
יָדַע יָשַׁב
סָדַן מָכַר
חָגַר
לָבַשׁ שָׂחַק
פֶּה יָרָה
לָשַׁן צָפָה
הָלַךְ אָכַל
קוּם אָשַׁר
הָלַל רָבַב
בָּנָה עָשָׂה
עָלָה יָפָה
אִישׁ
הָלַל נָתַן
פָּרָה

Incipit prologus beati hieronymi in librum Eccleſiaſten.

DEmini me ante hoc ferme quinquennium cum adhuc Rome eſſem & Eccleſiaſten ſancte Bleſille legerem vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem: & omne quod in mundo cerneret putaret eſſe pro nihilo: rogatum ab ea: vt in morem commentarioli: obſcuraqueqꝫ diſſererem: vt abſqꝫ me poſſet intelligere que legebat. Itaqꝫ quoniam in procinctu noſtri operis ſubita morte ſubtracta eſt: & vbi non meruimus o paula & euſtochium talem vite noſtre habere conſortem: tantoqꝫ vulnere tunc percuſſus obmutui: nunc in bethleem poſitus: anguſtiore videlicet ciuitate: & illius memorie & vobis reddo quod debeo. Hoc breuiter ammonens ꝙ nullius autoritatem ſecutus ſuꝫ ſed de Hebreo transferens maxime ſeptuaginta interpretum conſuetudini me coaptaui. in his dumtaxat que non multū ab hebraicis diſcrepant. Iuterdum aquile quoqꝫ & ſymmachi & theodotiōis recordatus ſum: vt nec nouitate nimia lectoris ſtudium deterrerem: nec rurſum contra conſcientiam meam fonte veritatis omiſſo: opinionum riuulos conſectarer.

Explicit prologus ſancti Hieronymi.

© Biblioteca Nacional de España

Cap. j.

דברי קהלת בן דוד מלך
בירושלם: הבל הבלים אמר
קהלת הבל הבלים הכל הבל:
מה יתרון לאדם בכל עמלו
שיעמל תחת השמש: דור הולך   עמל הלך
ודור בא והארץ לעולם עומדת: בוא עלם
וזרח השמש ובא השמש ואל   עמד
מקומו שואף זורח הוא שם: קום שאף
הולך אל דרום וסובב אל צפון   זרח דרם
סובב סבב הולך הרוח ועל   סבב צפן
סביבתיו שב הרוח: כל הנחלים   שוב
הלכים אל הים והים איננו
מלא אל מקום שהנחלים   נחל
הלכים שם הם שבים ללכת: ילך
כל הדברים יגעים לא יוכל איש   יכל
לדבר לא תשבע עין לראות   שבע ראה
ולא תמלא אזן משמע: מה   מלא
שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה   היה עשה
הוא שיעשה ואין כל חדש תחת
השמש: יש דבר שיאמר ראה   אמר
זה חדש הוא כבר היה לעלמים
אשר היה מלפננו: אין זכרון   פנה
לראשנים וגם לאחרנים שיהיו
לא יהיה להם זכרון עם שיהיו
לאחרנה: אני קהלת הייתי מלך   היה
על ישראל בירושלם: ונתתי   נתן
את לבי לדרוש ולתור בחכמה   דרש
על כל אשר נעשה תחת השמים   עשה
הוא ענין רע נתן אלהים לבני   ענה רוע
האדם לענות בו: ראיתי את   ענה ראה
כל המעשים שנעשו תחת
השמש והנה הכל הבל ורעות   רעה
רוח: מעות לא יוכל לתקן   עוה יכל
וחסרון לא יוכל להמנות: דברתי   מנה
אני עם לבי לאמר אני הנה

Incipit liber Eccleſiaſtes Capitulum. I.

Verba eccleſiaſtes filii dauid regis hieruſalem. Vanitas vanitatum dixit eccleſiaſtes: vanitas vanitatū & omnia vanitas. Quid habet amplius hō de vniuerſo labore ſuo quo laborat ſub ſole? Generatio preterit & generatio aduenit: terra aūt in eternū ſtat. Oritur ſol & occidit & ad locum ſuū reuertitur: ibiq́ʒ renaſcens gyrat per meridiē & flectitur ad aquilonē. Luſtrans vniuerſa in circuitu pergit ſpiritus: & in circulos ſuos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare: & mare non redundat. Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur: vt iterum fluant. Cuncte res difficiles: nō poteſt eas homo explicare ſermone. Nō ſaturatur oculus viſu nec auris auditu impletur. Quid eſt qd̄ fuit? Ipm̄ qd̄ futurū eſt. Quid eſt qd̄ factū ē? Ipſum qd̄ faciendū eſt. Nihil ſub ſole nouum: nec valet quiſq̄ʒ dicere: ecce hoc recens eſt. Iam enī precessit in ſeculis que fuerunt ante nos. Non eſt priorū memoria: ſed nec eoꝝ qdē q̄ poſtea futura ſunt erit recordatio apud eos qui futuri ſunt in nouiſſimo. Ego eccleſiaſtes fui rex iſrael in hieruſalem & propoſui in animo meo querere et inueſtigare ſapienter de omnibus que fiunt ſub ſole. Hanc occupationē peſſimam dedit deus filiis hoīum vt occuparētur in ea. Vidi que fiunt cuncta ſub ſole: & ecce vniuerſa vanitas & afflictio ſpiritus. Peruerſi difficile corriguntur: & ſtultorū infinitus eſt numerus. Locutus ſum in corde meo dicens. Ecce

ECCLESIASTES.
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

Verba eccleſiaſtes filij dauid regis iſrael in hieruſalē. vanitas vanitatū dixit eccleſiaſtes: vanitas vanitatū oīa vanitas. q̄ abūdantia homini in oī labore ſuo quo laborat ſub ſole? gn̄atio vadit ⁊ gn̄atio venit: ⁊ terra in ſeculū ſtetit. ⁊ orit̄ ſol: ⁊ occidit ſol ⁊ in locū ſuū trahit: oriēs ipe illic vadit ad notū ⁊ circuit ad boreā: circuit circuēs vadit ſpūs: ⁊ ad circulos ſuos cōuertit ſpūs. oēs torrentes eūt ad mare: ⁊ mare nō eſt repletū. ad locū quo torrētes vadūt: illuc ipi conuertunt̄ ad eundū. oēs ſmōes iplicati: nō poterit vir ad loquēdū: ⁊ nō replebit̄ oculus viſu. ⁊ nō replebit̄ auris ab auditu. q̄d qđ fuit? ipm̄ qđ futuꝝ eſt: ⁊ q̄d qđ factū eſt? ipm̄ faciendū. ⁊ nō eſt oē recēs ſub ſole. q̄ loquet̄ ⁊ dicet: ecce hoc nouū eſt: iā fuerūt in ſeculis q̄ fuerūt ab ante nos. nō eſt memoria p̄mis et ſaltē vltimis factis nō eſt eis memoria cū futuris in nouiſſimo. Ego eccleſiaſtes fui rex ſup̄ iſrael in hieruſalē. ⁊ dedi coꝛ meū ad exquirēdū ⁊ ad cōſiderandū in ſapiā de oib⁹ que fiūt ſub celo. q̄m occupationē malā dedit deus filijs hoīm vt occuparent̄ in ea. vidi oīa opa q̄ facta ſunt ſub ſole. ⁊ ecce oīa vanitas ⁊ electio ſpirit̄us. p̄uerſum nō poterit vt ornatū ſit: poſteritas nō poterit vt nūerata ſit. locut⁹ ſum ego in corde meo vt dicā: ego ecce

Ρήματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. ματαιότης ματαιοτήτων εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης. τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον; γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἕστηκε. καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ πορεύεται πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυκλῶν πορεύεται πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα. πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη. εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέφουσι τοῦ πορευθῆναι. πάντες οἱ λόγοι ἔγκοποι, οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν. καὶ οὐ πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως. τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον, καὶ τί τὸ πεποιημένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον. καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν, ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν. οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις καί γε τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔστι αὐτοῖς μνήμη μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην. Ἐγὼ ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γενομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ὅτι περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι, καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι. ἐλάλησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ λέγειν, ἐγὼ ἰδοὺ

A
A
Infra. 12. c.
B
Pro. 27. c. Eccli. 14. c.
C
B
D

© Biblioteca Nacional de España

magn⁹ effect⁹ ſū ꝛ addidi ſapiam ſup oēs q̄ fuerūt
ἐμεγαλύνθην, καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν οἳ ἐγένοντο
ante me in hierl'm. ꝛ coꝛ meū vidit
τὸ ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ καρδία μου εἶδε
multa: ſapiam ꝛ cognitionē pabolas ꝛ ſcientiā:
πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην,
noui ꝙ et hoc eſt electio ſpūs.
ἔγνων ὅτι καί γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.
Eo ꝙ in multitudīe ſapīe multitudo cognitiōis ꝛ q̄ addit
Ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς
cognitionē: addet doloꝛem.
γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

Ca. 2.

Dixi ego in coꝛde meo: veni iā experiar te
Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, δεῦρο δὴ πειράσω σε
in letitia: ꝛ ecce in bono ꝛ ecce et hoc
ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καί γε τοῦτο
vanitas. riſui dixi circulationē: ꝛ gaudio
ματαιότης. τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν, καὶ τῇ εὐφροσύ
q̄d hoc facis? ꝛ cōſideraui ſi coꝛ meū tra
νῃ τί τοῦτο ποιεῖς; καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἑλ
het vt vinū carnē meā: ꝛ coꝛ meū duxit me
κύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου, καὶ καρδία μου ὡδήγησέ με
in ſapia ꝛ vt dn̄arer in letitia: donec viderē
ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' εὐφροσύνῃ, ἕως οὗ ἴδω
q̄d bonū filijs hoīm: q̄d faciēt
ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσουσιν
ſub ſole: nūeꝝ dieꝝ vite coꝝ. magnifica
σιν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν. ἐμεγάλυ
ui opus meū: edificaui mihi domos: plātaui
να ποίημά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐφύτευσά
mihi vineas: feci mihi hoꝛtos: ꝛ paradi
μοι ἀμπελῶνας, ἐποίησά μοι κήπους, καὶ παραδεί
ſos: ꝛ plātaui in eis lignū oē fruct⁹.
σους, καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν καρποῦ.
feci mihi piſcinas aquaꝝ vt rigarē
ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι
ab eis ſiluā pducentē ligna. poſſedi ſer
ἀπ' αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα. ἐκτησάμην δού
uos ꝛ ancillas: ꝛ verne nati ſunt mihi: et
λους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι, καί
poſſeſſio armēti boū ꝛ gregis ouiū multa fuit mihi
γε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι
ſup oēs q̄ fuerūt ante me in hieru
ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερου
ſalē. ꝯgregaui mihi et argētū et auꝝ:
σαλήμ. συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυσίον,
ꝛ poſſeſſiones regū ꝛ ꝑuinciaꝝ. fe
καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. ἐποίη
ci mihi cātoꝛes ꝛ cātatrices: ꝛ delitias filioꝝ
σά μοι ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας, καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν
hoīs pincernā ꝛ ācillas pīcernas. magnificat⁹ ſū ꝛ
τοῦ ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας. ἐμεγαλύνθην καὶ
addidi vltra oēs q̄ fuerūt ante
προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν
me in hierl'm: et ſapīa mea ſtetit mihi. ꝛ
μου ἐν ἱερουσαλήμ, καί γε σοφία μου ἐστάθη μοι. καὶ
oē q̄d petierūt oculi mei nō abſtuli ab
πᾶν ὃ ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐκ ὑφεῖλον ἀπ'
eis. nō ꝓhibui coꝛ meū ab om
αὐτῶν. οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πά
ni letitia: qm̄ coꝛ meū letatū eſt in om
σης εὐφροσύνης, ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παν
ni laboꝛe meo: ꝛ hoc fuit pars mea ab
τὶ μόχθῳ μου, καὶ τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ
oī laboꝛe meo. ꝛ aſpexi ego in om
παντὸς μόχθου μου. καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶ
nib⁹ operib⁹ meis q̄ fecerūt man⁹ mee
σι ποιήμασί μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου
ꝛ in laboꝛe
καὶ ἐν μόχθῳ

magnus effectus ſum & preceſſi omnes ſapiētia qui fuerunt ante me in hieruſalem: & mens mea cōtēplata ē multa ſapiēter & didici. Dedicꝫ cor meū vt ſcirē prudētiā atqꝫ doctrinā: erroreſqꝫ & ſtultitiam. Et agnoui ꝙ in his quoqꝫ eſſet labor & afflictio ſpūs: eo ꝙ in multa ſapientia multa ſit indignatio: & qui addit ſcientiam addit & dolorem.

2.

Dixi ego in corde meo. Vadā & affluā delitiis: & fruar bonis. Et vidi ꝙ hoc quoqꝫ eſſet vanitas. Riſum reputaui errorē: & gaudio dixi. Quid fruſtra deciperis? Cogitaui in corde meo abſtrahere a vino carnem meam: vt animū meū trāſferrē ad ſapientiā: deuitarēqꝫ ſtultitiā donec viderem quid eſſet vtile filiis hoīm quo facto opus eſt ſub ſole numero dierū vite ſue. Magnificaui opa mea. Edificaui mihi domos & plantaui vineas: feci hortos & pomaria & cōſeui ea cuncti generis arboribus. Et extruxi mihi piſcinas aquarum vt irrigarem ſiluam lignorū germinantiū. Poſſedi ſeruos & ancillas: multamqꝫ familiam habui. Armenta quoqꝫ & magnos ouium greges vltra omnes qui fuerūt ante me in hieruſalem. Coaceruaui mihi argētum & aurū & ſubſtātias regum & prouinciarū. Feci mihi cantores & cātatrices & delitias filiorū hominū: ſcyphos & vrceolos i miniſterio ad vina fundēda: & ſupergreſſus ſum opibus oēs qui ante me fuerunt in hieruſalē. Sapīa quoqꝫ pſeuerauit mecū: & omnia q̄ deſiderauerūt oculi mei nō negaui eis: nec ꝓhibui cor meū qn oī voluptate frueretur: & oblectaret ſe in his q̄ ꝑparauerā. Et hanc rat⁹ ſū ꝑtē meā: ſi vterer laborē meo. Cūqꝫ me cōuertiſſē ad vniuerſa opa q̄ fecerā man⁹ mee & ad labores ī

הִגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל | גָּדַל יָסַף
אֲשֶׁר הָיָה לְפָנַי עַל יְרוּשָׁלָ͏ִם | פָּנָה
וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת׃ | רָבָה יָדַע
וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת | נָתַן
הוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי שֶׁגַּם | הָלַל גָּם
זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ׃ כִּי בְּרֹב חָכְמָה | רָעָה
רָב כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף | יָסַף יָדַע
מַכְאוֹב׃ | כָּאַב
אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה נָּא אֲנַסְּכָה | Cap.ij. יָלַךְ נָסַךְ
בְּשִׂמְחָה וּרְאֵה בְטוֹב וְהִנֵּה גַם
הוּא הָבֶל׃ לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל | שָׂחַק הָלַל
וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עֹשָׂה׃ תַּרְתִּי | תּוּר
בְלִבִּי לִמְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת בְּשָׂרִי | מָשַׁךְ
וְלִבִּי נֹהֵג בַּחָכְמָה וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוּת
עַד אֲשֶׁר אֶרְאֶה אֵי זֶה טוֹב לִבְנֵי | רָאָה
הָאָדָם אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם | עָשָׂה
מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּיהֶם׃ הִגְדַּלְתִּי מַעֲשָׂי | סָפַר יוֹם
בָּנִיתִי לִי בָּתִּים נָטַעְתִּי לִי | חָיָה
כְּרָמִים׃ עָשִׂיתִי לִי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים | עָשָׂה בָּנָה בַּיִת גַּן
וְנָטַעְתִּי בָהֶם עֵץ כָּל פֶּרִי׃ עָשִׂיתִי | פָּרָה
לִי בְּרֵכוֹת מָיִם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם | שָׁקָה
יַעַר צוֹמֵחַ עֵצִים׃ קָנִיתִי עֲבָדִים | צָמַח קָנָה
וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי בַיִת הָיָה לִי גַּם
מִקְנֶה בָקָר וָצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי | קָנָה
מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ | הָיָה פָּנָה
כָּנַסְתִּי לִי גַּם כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת
מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי | מָדַן עָשָׂה
שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנֻגוֹת בְּנֵי הָאָדָם | שׁוּר עָנַג
שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת׃ וְגָדַלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי | שָׁדַד יָסַף
מִכֹּל שֶׁהָיוּ לְפָנַי בִּירוּשָׁלָ͏ִם
אַף חָכְמָתִי עָמְדָה לִּי׃ וְכֹל אֲשֶׁר
שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם
לֹא מָנַעְתִּי אֶת לִבִּי מִכָּל שִׂמְחָה
כִּי לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל עֲמָלִי וְזֶה הָיָה
חֶלְקִי מִכָּל עֲמָלִי׃ וּפָנִיתִי אֲנִי | פָּנָה
בְּכָל מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל | עָשָׂה

© Biblioteca Nacional de España

Privatiua heb.	Tex. heb. Eccles. ij.
עָמַל	שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל
רָעָה	הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת
רָאָה	הַשָּׁמֶשׁ׃ וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת
הָלַל	חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת כִּי מֶה
בּוֹא	הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת
	אֲשֶׁר כְּבָר עָשׂוּהוּ׃ וְרָאִיתִי אָנִי
יֵשׁ	שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן הַסִּכְלוּת
	כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ׃ הֶחָכָם
כָּסַל	עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ
הָלַךְ קָרָה	הוֹלֵךְ וְיָדַעְתִּי גַם אָנִי שֶׁמִּקְרֶה
	אֶחָד יִקְרֶה אֶת כּוּלָּם׃ וְאָמַרְתִּי
	אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם
	אֲנִי יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי אָז
יָתַר גָּם	יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל׃
	כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם עִם הַכְּסִיל
עָלַם כָּבַר	לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים
יוֹם בּוֹא	הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם
שָׁכַח מוּת	הַכְּסִיל׃ וְשָׂנֵאתִי אֶת הַחַיִּים כִּי
רוּעַ עָשָׂה	רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת
רָעָה	הַשָּׁמֶשׁ כִּי הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
אָנִי	וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָלִי שֶׁאֲנִי
יָנַח	עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ שֶׁאַנִּיחֶנּוּ
הָיָה יָדַע	לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃ וּמִי יוֹדֵעַ
שָׁלַט	הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל
עָמַל חָכַם	עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת
סָבַב	הַשָּׁמֶשׁ גַּם זֶה הָבֶל׃ וְסַבּוֹתִי אֲנִי
	לְיַאֵשׁ אֶת לִבִּי עַל כָּל הֶעָמָל
	שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי יֵשׁ
יָדַע	אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת
לֹא	וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל בּוֹ
נָתַן רוּעַ	יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם זֶה הֶבֶל וְרָעָה
רָבַב	רַבָּה׃ כִּי מֶה הֹוֶה לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
רָעָה הוּא	וּבְרַעְיוֹן לִבּוֹ שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת
יוֹם כָּאַב	הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי כָל יָמָיו מַכְאֹבִים
עָנָה	וָכַעַס עִנְיָנוֹ גַּם בַּלַּיְלָה לֹא שָׁכַב
	לִבּוֹ גַּם זֶה הֶבֶל הוּא׃ אֵין טוֹב

Trāſla. B. Hie.

quibus fruſtra ſudauerā: vidi in omnibus vanitatē & afflictionem animi: & nihil ꝑmanere ſub ſole. Tranſiui ad contemplandam ſapientiā: erroreſqꝫ & ſtulticiā. Quid eſt inquā homo vt ſequi poſſit regem factorem ſuum? Et vidi ꝙ tantum precederet ſapientia ſtulticiam: quantū differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius: ſtultus in tenebris ambulat. Et didici ꝙ vnus vtriuſqꝫ eſſet interitus. Et dixi in corde meo. Si vnus & ſtulti & meus occaſus erit: quid mihi ꝓdeſt ꝙ maiorē ſapiē dedi operā? Locutuſqꝫ cū mēte mea aīaduerti ꝙ hoc quoqꝫ eēt vanitas. Non ei erit memoria ſapiētis ſiłr vt ſtulti in perpetuū & futura tempora obliuione cuncta pariter operient. Moritur doctus ſiłr vt indoctus: & idcirco teduit me vite mee videntē mala vniuerſa eſſe ſub ſole: & cuncta vanitatē & afflictionem ſpiritus. Rurſus deteſtatus ſum oēm induſtriā meā qua ſub ſole ſtudioſiſſime laboraui: habiturus heredē poſt me quem ignoro vtrū ſapiēs an ſtultus futurus ſit: & dñabitur in laboribus meis q̄bus deſudaui & ſollicitus fui. Et eſt quicq̄ꝫ tam vanum? Vnde ceſſaui: renunciauitqꝫ cor meū vltra laborare ſub ſole. Nam cum alius laboret in ſapientia & doctrina & ſollicitudine: homini ocioſo queſita dimittit. Et hoc quoqꝫ vanitas & magnū malū. Quid ei ꝓderit hoī de vniuerſo labore ſuo & afflictione ſpiritus qua ſub ſole cruciatus eſt? Cuncti dies eius doloribus & erūnis pleni ſunt: nec per noctē mēte reqeſcit. Et hoc nonne vanitas eſt. Nonne melius eſt

Trāſ. Gre. lxx. cū iter. latina.

quē laborauit vt facerē. ⁊ ecce oia vanitas ⁊
ὧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ
electio ſpūs: ⁊ nō eſt abūdantia ſub
προαίρεσις πνεύματος, καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια ὑπὸ τὸν
ſole. ⁊ aſpexi ego vt viderē ſapiam ⁊ circu=
ἥλιον. καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περι-
lationē ⁊ ſtultitiā: qm̄ q̄s homo q̄ ibit
φορὰν καὶ ἀφροσύνην, ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐλεύσεται
poſt cōſiliū? ſimul q̄cūqꝫ fecerūt illud. ⁊
ὀπίσω τῆς βουλῆς; σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν. καὶ
vidi ego ꝙ eſt exceſſus ſapiē ſuꝑ ſtultitiā C
εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστι περίσσεια τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην
vt exceſſus lucis ſuꝑ tenebras. Sapiētis
ὡς περίσσεια τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος. Τοῦ σοφοῦ
oculi ei⁹ in capite ei⁹: ⁊ ſtult⁹ in
οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ ἄφρων ἐν
tenebris ambulat: ⁊ cognoui et ego ꝙ occur
σκότει πορεύεται, καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συνάντη-
ſus vn⁹ occurret oib⁹ eis. ⁊ dixi
μα ἓν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς. καὶ εἶπον
ego in corde meo: ꝙ occurſus ſtulti etiā
ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, ὡς συνάντημα τοῦ ἄφρονος καί
mihi occurret mihi: ⁊ ad q̄d ſapiēs fact⁹ ſū ego?
γε ἐμοὶ συναντήσεταί μοι, καὶ ἱνατί ἐσοφισάμην ἐγώ;
q̄d reliquū ē locut⁹ ſū in corde meo: qm̄ ſtult⁹ ex
τὸ περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου, διότι ἄφρων ἐκ
abūdantia loq̄tur: ꝙ ⁊ hoc vanitas.
περισσεύματος λαλεῖ, ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.
qm̄ nō eſt memoria ſapiētis cū ſtulto in ſe=
ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρονος εἰς αἰ-
culū: qm̄ iā dieb⁹ venientib⁹ om=
ῶνα, καθότι ἤδη ταῖς ἡμέραις ταῖς ἐρχομέναις τὰ πάν-
nia obliuioni data ſunt. ⁊ quomō moriet̄ ſapiēs cū
τα ἐπελήσθη. καὶ πῶς ἀποθανεῖται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ
ſtulto: ⁊ odio habui ſimul vitā. qm̄ malū in
ἄφρονος, καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν. ὅτι πονηρὸν ἐπ'
me op⁹ q̄d factū eſt ſub ſole: q̄a
ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι τὰ
oia vanitas ⁊ electio ſpūs. ⁊ dete
πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. καὶ ἐμί-
ſtat⁹ ſum ego omnē laborē meū quē ego laboro ſub
σησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου ὃν ἐγὼ μοχθῶ ὑπὸ
ſole qm̄ dimittā eū hoī futuro
τὸν ἥλιον ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γενησομένῳ
poſt me. ⁊ q̄s nouit ſi ſapiēs erit an ſtult⁹? ⁊
μετ' ἐμέ. καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; καὶ
ſi licētioſus erit in oī labore meo: quē laboraui
εἰ ἐξουσιάσεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου, ᾧ ἐμόχθησα
⁊ quo ſapiēs fact⁹ ſū ſub ſole? et hoc vani
καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον; καί γε τοῦτο μαται-
tas. ⁊ cōuerſus ſū ego renūciare corde
ότης. καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι τῇ καρδίᾳ D
meo in oī labore quē laboraui ſub ſole:
μου ἐπὶ παντὶ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον,
qm̄ eſt homo qm̄ labor eius in ſapia ⁊ in
ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν
cognitione ⁊ in fortitudīe. ⁊ homo q̄ nō labora
γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ. καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθη-
uit in eo dabit illi partē ei⁹: et hoc
σεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ, καί γε τοῦ-
vanitas. ⁊ malū magnū fit homi=
το ματαιότης. καὶ πονηρία μεγάλη γίνεται τῷ ἀνθρώ-
ni in omni labore ei⁹ ⁊ in electione cor
πῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προαιρέσει καρ-
dis ei⁹ quo ip̄e laborat ſub ſole. qm̄ cū=
δίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅτι πᾶ-
cti dies eius doloꝝ ⁊ ire occupa=
σαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ περισπα-
tio ei⁹: et in nocte nō dormit cor ei⁹:
σμὸς αὐτοῦ, καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐ-
etiā hoc vanitas eſt. nō eſt bonū
τοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

Infra. 5.b. homini: niſi qđ comedit ⁊ qđ bibit ⁊ qđ oſtēdet ani=
ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὃ φάγεται καὶ ὃ πίεται καὶ ὃ δείξει τῇ ψυ
me ſue bonū in labore ſuo. etiā hoc vidi
χῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε τοῦτο εἶδον
ego ꝙ a manu dei eſt. qm̄ qs comedit ⁊
ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστι. ὅτι τίς φάγεται καὶ
qs bibit ꝑter illū: qm̄ homini bono ante
τίς πίεται παρὲξ αὐτοῦ; ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ
faciē eius dedit ſapiam ⁊ cognitionē ⁊ leti=
προσώπου αὐτοῦ ἔδωκε σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ εὐφρο
tiā: ⁊ peccatori dedit occupationē vt ad=
σύνην, καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκε περισπασμὸν τοῦ προ
dat ⁊ vt cōgreget. Et tradat bono ante
σθῆναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν. Τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ
faciē dei. qm̄ etiā hoc vanitas ⁊
προσώπου τοῦ θεοῦ. ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ
electio ſpiritus.
προαίρεσις πνεύματος. Ca.3.

A OMnibus tp̄s ⁊ opportūitas omni rei
Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγ=
ſub celo. tp̄s pariēdi ⁊ tp̄s
ματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ
moriēdi: tēpus plātādi: ⁊ tp̄s euel
ἀποθανεῖν, καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκ=
lēdi plantatū. tp̄s occidēdi ⁊
τίλαι τὸ πεφυτευμένον. καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ
tp̄s ſanādi: tp̄s diruēdi: ⁊ tp̄s
καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι, καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς
edificādi: tp̄s flēdi ⁊ tp̄s
τοῦ οἰκοδομῆσαι, καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ
ridēdi: tp̄s plāgendi ⁊ tp̄s ſaltā
γελάσαι, καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσα
di. tp̄s iaciēdi lapides ⁊ tp̄s colligen
σθαι. καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συνα=
di lapides: tp̄s āplexandi ⁊ tp̄s
γαγεῖν λίθους, καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς
lōge fieri ab amplexu. tp̄s ac=
τοῦ μακρυνθῆναι ἀπὸ περιλήμματος. καιρὸς τοῦ ζη
quirēdi ⁊ tēpus ꝑdendi: tp̄s cuſtodiē
τῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, καιρὸς τοῦ φυλά=
di ⁊ tp̄s abijciendi. tp̄s ſcindēdi ⁊ tē
ξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν. καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ και
pus cōſuendi: tp̄s tacēdi ⁊ tp̄s lo=
ρὸς τοῦ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λα

B quēdi. tp̄s diligēdi: ⁊ tp̄s odiendi: tp̄s bel
λεῖν. καιρὸς τοῦ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ μισῆσαι, καιρὸς πο
li ⁊ tp̄s pacis. que abūdantia faciētis in qb⁹
λέμου καὶ καιρὸς εἰρήνης. τίς περισσεία τοῦ ποιοῦντος ἐν οἷς
ille laborat: vidi ſimul occupationē quā dedit de⁹
αὐτὸς μοχθεῖ; εἶδον σύμπαντα περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς
filijs hoim vt occupenꝰ in ea.
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ.
Cūcta q̄ fecit bona in tp̄e ſuo. et
Σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καί γε
ſimul ſeculū dedit in corde eoꝝ: vt nō iueniat
σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ
homo opus qđ opatus eſt de⁹ ab initio
ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπ᾽ ἀρχῆς
vſqȝ ad finē. cognoui ꝙ nō eſt bonū in eis.
μέχρι τέλους. ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς.
niſi letari ⁊ facere bonū in vita ſua.
εἰ μὴ τοῦ εὐφρανθῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐ
et ois homo q̄ comedit ⁊ bibit
τοῦ. καί γε πᾶς ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται
⁊ videat bonū in oī labore ſuo: donū dei
καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ, δόμα θεοῦ
eſt. cognoui ꝙ oīa q̄cūqȝ fecit deus ip̄a erūt
ἐστιν. ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται

C in ſeculū: ſuꝑ ea nō eſt addere: ⁊ ab
εἰς τὸν αἰῶνα, ἐπ᾽ αὐτῶν οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ᾽
eis
αὐτῶν

Trāſla.B.Hie.

comedere & bibere & oſtendere anime ſue bona de laboribus ſuis. Et hoc de manu dei eſt. Quis ita deuorabit & delitiis affluet vt ego? Homini bono in cōſpectu ſuo dedit deus ſapientiā & ſciētiā & leticiā: peccatori aūt dedit afflictionē & curā ſuperfluam: vt addat & cōgreget & tradat ei qui placuit deo. Sed & hoc vanitas eſt & caſſa ſollicitudo mentis. 3.

OMnia tēpus habent: & ſuis ſpaciis trāſeūt vniuerſa ſub celo. Tēpus naſcendi & tempus moriendi. Tēpus plantandi & tēpus euellēdi qđ plantatū eſt. Tēpus occidendi & tēpus ſanādi. Tēpus deſtruēdi: & tp̄s edificādi. Tēpus flendi & tēpus ridendi. Tēpus plāgendi & tp̄s ſaltādi. Tēpus ſpargendi lapides: & tēpus colligēdi. Tempus amplexandi & tempus longe fieri ab amplexibus. Tēpus acquirēdi & tp̄s ꝑdendi. Tēpus cuſtodiēdi & tēpus abiiciendi. Tempus ſcindendi & tempus cōſuendi. Tempus tacendi & tēpus loquēdi. Tēpus dilectionis & tēpus odii. Tēpus belli & tēpus pacis. Quid habet amplius homo de labore ſuo? Vidi afflictionem quam dedit deus filiis hominum vt diſtendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore ſuo & mundū tradidit diſputationi eorum: vt non inueniat homo opus quod operatus eſt deus ab initio vſqȝ ad finem. Et cognoui ꝙ nō eſſet meli⁹ niſi letari & facere bene in vita ſua. Omis enī homo qui comedit & bibit: & videt bonum de labore ſuo. Hoc donum dei eſt. Didici ꝙ omnia opera que fecit deus perſeuerent in perpetuū. Non poſſumus eis quicq̄ʒ addere

Tex.heb.Eccles.iij. Priūtiua.heb.

באדם שיאכל ושתה והראה — אכל ראה
את נפשו טוב בעמלו גם זה
ראיתי אני כי מיד האלהים היא׃
כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני׃ — חוש
כי לאדם שטוב לפניו נתן — טוב פנה
חכמה ודעת ושמחה ולחוטא נתן — חטא
ענין לאסף ולכנוס לתת לטוב — כנס נתן
לפני האלהים כי גם זה הבל
ורעות רוח׃ — רעה
לכל זמן ועת לכל חפץ — Cap. iij.
תחת השמים׃ עת ללדת ועת — ילד
למות עת לטעת ועת לעקר — נטע
נטוע׃ עת להרוג ועת לרפוא — הרג רפא
עת לפרוץ ועת לבנות׃ עת לבכות — פרץ בנה
ועת לשחוק עת ספוד ועת רקוד׃ — בכה שחק
עת להשליך אבנים ועת כנוס — ספד רקד
אבנים עת לחבוק ועת לרחק — שלך כנס
מחבק׃ עת לבקש ועת לאבד — חבק
עת לשמור ועת להשליך׃ עת — שמר
לקרוע ועת לתפור עת לחשות — קרע תפר
ועת לדבר׃ עת לאהב ועת — חשה
לשנא עת מלחמה ועת שלום׃ — לחם שלם
מה יתרון העושה באשר הוא — עשה
עמל׃ ראיתי את הענין אשר — ראה ענה
נתן אלהים לבני האדם לענות — ענה
בו׃ את הכל עשה יפה בעתו
גם את העלם נתן בלבם מבלי
אשר לא ימצא האדם את — מצא
המעשה אשר עשה האלהים — עשה
מראש ועד סוף׃ ידעתי כי אין
טוב בם כי אם לשמוח ולעשות — שמח
טוב בחייו׃ וגם כל האדם שיאכל — חיה אכל
ושתה וראה טוב בכל עמלו
מתת אלהים היא׃ ידעתי כי כל — נתן
אשר יעשה האלהים הוא יהיה — עשה היה
לעולם עליו אין להוסיף וממנו — יסף

© Biblioteca Nacional de España

אין לגרע והאלהים עשה
ירא פנה — שיראו מלפניו׃ מה שהיה כבר
הוא ואשר להיות כבר היה
בקש רדף — והאלהים יבקש את נרדף׃
קום — ועוד ראיתי תחת השמש מקום
שפט — המשפט שמה הרשע ומקום
הצדק שמה הרשע׃ אמרתי
צדק — אני בלבי את הצדיק ואת הרשע
ישפט האלהים כי עת לכל חפץ
עשה — ועל כל המעשה שם׃ אמרתי
אני בלבי על דברת בני האדם
ברר ראה — לברם האלהים ולראות שהם
הם קרה — בהמה המה להם׃ כי מקרה בני
האדם ומקרה הבהמה ומקרה
אחד להם כמות זה כן מות זה
יתר — ורוח אחד לכל ומותר האדם
מן הבהמה אין כי הכל הבל׃
הלך קום — הכל הולך אל מקום אחד הכל
שוב — היה מן העפר והכל שב אל
ידע — העפר׃ מי יודע רוח בני האדם
עלה — העלה היא למעלה ורוח הבהמה
הירדת היא למטה לארץ׃
ראה שמח — וראיתי כי אין טוב מאשר ישמח
עשה — האדם במעשיו כי הוא חלקו
בוא — כי מי יביאנו לראות במה
היה — שיהיה אחריו׃

Cap. iiij. ושבתי אני ואראה את
כל העשקים אשר נעשים תחת
השמש והנה דמעת העשקים
נחם — ואין להם מנחם ומיד עשקיהם
כח ואין להם מנחם׃ ושבח אני את
מות כבר — המתים שכבר מתו מן החיים
עד — אשר המה חיים עדנה׃ וטוב
שנה — משניהם את אשר עדן לא
היה אשר לא ראה את המעשה
רוע — הרע אשר נעשה תחת השמש׃

nec auferre: q̄ fecit deus vt timeatur. Quod factum eſt ipſum permanet. Que futura ſunt iam fuerunt & deus inſtaurat quod abiit. Vidi ſub ſole in loco iudicii impietatem: & in loco iuſtitie iniquitatem. Et dixi in corde meo. Iuſtū & impium iudicabit deus: & tēpus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum vt probaret eos deus & oſtenderet ſimiles eſſe beſtiis. Idcirco vnus interitus eſt hominis & iumentorum & equa vtriuſq; conditio. Sicut moritur homo: ſic & illa moriūtur. Similr ſpirāt oīa & nihil habet homo iumēto amplꝰ. Cūcta ſubiacēt vanitati: & omnia pergūt ad vnū locum. De terra facta ſunt: & in terram pariter reuertuntur. Quis nouit ſi ſpiritus filiorum adam aſcendat ſurſum: & ſi ſpiritus iumentorum deſcendat deorſum? Et deprehēdi nihil eſſe melius q̄ letari hoīem in opere ſuo: & hanc eſſe partem illius. Quis enim eum adducet vt poſt ſe futura cognoſcat? 4.

Verti me ad alia & vidi calumnias que ſub ſole geruntur: & lachrymas innocentium & neminē conſolatorē: nec poſſe reſiſtere eorū violētie: cūctorū auxilio deſtitutos. Et laudaui magis mortuos q̄ viuentes: & feliciorem vtroq; iudicaui qui necdum natus eſt: nec vidit mala que ſub ſole fiūt.

nō eſt auferre. ꝛ deus fecit vt timeāt
οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν. καὶ ὁ θεὸς ἐποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν
a facie eiꝰ. Qđ factū eſt iā eſt: ꝛ q̄
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Τὸ γενόμενον ἤδη ἐστί, καὶ ὅ
cūq; vt fierēt iā fuerūt ꝛ deꝰ q̄ret
σα τοῦ γίνεσθαι ἤδη γέγονε καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν
ꝑſecutionē paſſus eſt. ꝛ adhuc vidi ſub ſole locū
διωκόμενον. καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τῆς
iudicij: illic impiꝰ: ꝛ locū iuſtoꝝ: illic
κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής, καὶ τόπον τῶν δικαίων, ἐκεῖ
impiꝰ. dixi ego in corde meo. ſimul
ὁ ἀσεβής. εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου. σὺν τὸν
iuſtū ꝛ ſimul impiū iudicabit deus. qm̄ tp̄s
δίκαιον καὶ σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός. ὅτι καιρὸς τῷ
omni rei ꝛ in oī opere illic.
παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ παντὶ τῷ ποιήματι ἐκεῖ.
dixi ego in corde meo: de loquela filiorū hoīs.
εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, περὶ λαλιᾶς τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου.
qm̄ diſcernet eos deus: ꝛ vt oſtēdat ꝙ ipi beſtie ſunt. et eis
ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί.
occurſus filioꝝ hoīs: ꝛ occurſus
καί γε αὐτοῖς συνάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συνάντημα τοῦ
beſtie: occurſus vnū eis. ſicut mors huiꝰ
κτήνους, συνάντημα ἓν αὐτοῖς. ὡς ὁ θάνατος τούτου
ſic mors iſtiꝰ. ꝛ ſpūs vnꝰ omnibus: ꝛ qđ ampliꝰ habuit homo ꝑter be-
οὕτως ὁ θάνατος τούτου. καὶ πνεῦμα ἓν τοῖς πᾶσι. καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆ-
ſtiā? nihil. qm̄ cūcta vanitas. oīa
νος; οὐδέν. ὅτι τὰ πάντα ματαιότης. τὰ πάντα
ꝑgunt ad locū vnū: oīa facta ſūt ex
πορεύεται εἰς τόπον ἕνα, τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ
puluere: ꝛ oīa ꝯuertunt in puluerē.
τοῦ χοός, καὶ τὰ πάντα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν.
ꝛ q̄s nouit ſpūꝫ filioꝝ hoīs: ſi aſcēdit ipe ſurſū? ꝛ ſpūm beſtie ſi deſ
καὶ τίς οἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀναβαίνει αὐτὸ ἄνω; καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ κα-
cēdit ipe deorſū in terrā? ꝛ vidi ꝙ nō
ταβαίνει αὐτὸ κάτω εἰς τὴν γῆν; καὶ εἶδον ὅτι οὐκ
eſt bonū niſi qđ letabit homo in opibus ſuis: qm̄ hoc pars eiꝰ. qm̄ q̄s ducet e-
ἔστιν ἀγαθὸν εἰ μὴ ὃ εὐφρανθήσεται ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. ὅτι τίς ἄξει αὐ-
um vt videat in quo vtiq; fiat poſt eū.
τὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γένηται μετ' αὐτόν. Ca. 4.

Et verſus ſū ego ꝛ vidi cūctas
Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον συμπάσας τὰς
calūnias q̄ gerunt ſub ſole. ꝛ ecce
συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ
lachryma calūnias patientiū: ꝛ nō eſt eis
δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὁ
cōſolator: ꝛ a manu calūniantiū e-
παρακαλῶν, καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐ-
os fortitudo: ꝛ nō eſt eis cōſolator. ꝛ
τοὺς ἰσχύς, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν. καὶ
laudaui ego ſimul mortuos q̄ iā mortui
ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τοὺς τεθνηκότας τοὺς ἤδη ἀπο-
ſunt ſuꝑ viuētes: q̄cūq; ipi viuūt vſq;
θανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας, ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως
nūc. ꝛ bonꝰ ſuꝑ duos iſtos q̄cūq;
τοῦ νῦν. καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τοὺς δύο τούτους ὅστις
nōdū natꝰ eſt: q̄ nō vidit ſimul opus malū
οὔπω ἐγένετο, ὃς οὐκ εἶδε σὺν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν
qđ factū eſt ſub ſole:
τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

B
D C
D
A
1.R 15.c
A

ꝛ vidi ego oēm laborē. ꝛ oēm
καὶ εἶδον ἐγὼ σύμπαντα τὸν μόχθον. καὶ σύμπασαν
fortitudinē operis. qm̄ hoc zelus viri ab
ἀνδρίαν τοῦ ποιήματος. ὅτι αὐτὸ ζῆλος ἀνδρὸς ἀπὸ
amico ſuo. et hoc vanitas ꝛ ele=
τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προ
ctio ſpūs. ſtult⁹ cōplicauit man⁹ ſu=
B αἵρεσις πνεύματος. ἄφρων περιέλαβε τὰς χεῖρας αὐ
as ꝛ comedit carnes ſuas. bonū ꝛ repletio
τοῦ καὶ ἔφαγε τὰς σάρκας αὐτοῦ. ἀγαθὸν πλήρωμα
pugilli quietis ſup repletiones duoꝝ pugilloꝝ
δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν
laboris ꝛ electionis ſpūs. ꝛ cōuerſus ſū
μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος. καὶ ἐπέστρεψα
ego ꝛ vidi vanitatē ſub ſole. eſt vn⁹ ꝛ
ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον. ἔστιν εἷς καὶ
nō eſt ſecund⁹. et fili⁹ et frater nō
οὐκ ἔστι δεύτερος. καί γε υἱὸς καί γε ἀδελφὸς οὐκ
eſt ei. ꝛ nō eſt finis oī labori ſuo.
ἔστιν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐ
et ocul⁹ eius nō replet̄ diui=
C τοῦ. καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίμπλαται πλού
tijs. Et cui ego laboro. ꝛ fraudo aīaꝫ meā
του. Καὶ τίνι ἐγὼ μοχθῶ. καὶ στερίσκω τὴν ψυχήν μου
a bonitate. et hoc vanitas ꝛ occupa=
ἀπὸ ἀγαθοσύνης. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ περισπα
tio mala eſt. boni duo ſup vnū· qb⁹ eſt
σμὸς πονηρός ἐστιν. ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. οἷς ἐστιν
eis merces bona in labore coꝝ. qm̄ ſi cecide=
αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν. ὅτι ἐὰν πέσω=
rint: vn⁹ eriget pticipē ſuū. ꝛ ve ipi
σιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ. καὶ οὐαὶ αὐτῷ τῷ
vni cū ceciderit ꝛ nō fuerit ſcd̄s vt erigat eū ꝛ
ἑνὶ ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ᾖ δεύτερος τοῦ ἐγεῖραι αὐτὸν καὶ
ſi dormierint duo ꝛ calor eis: ꝛ vn⁹ qm̄o
ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο καὶ θέρμη αὐτοῖς, καὶ ὁ εἷς πῶς
calefiet? ꝛ ſi victus fuerit vnus: duo ſtabūt cō=
θερμανθῇ; καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς, οἱ δύο στήσονται κα
tra eū: ꝛ funiculus triplex nō cito
τέναντι αὐτοῦ, καὶ σπαρτίον τὸ ἔντριτον οὐ ταχέως
rūpetur. ꝛ bonus puer paup ꝛ ſapiēs ſu
ἀπορραγήσεται. καὶ ἀγαθὸς παῖς πένης καὶ σοφὸς ὑ=
per regē ſenē ꝛ ſtultū q̄ nō nouit
D πὲρ βασιλέα πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ
pcauere vltra. qm̄ de domo vinculoꝝ exibit
προσέχειν ἔτι. ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται
ad regnādū. qm̄ et in regno ſuo natus ē
τοῦ βασιλεῦσαι. ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη
paup. Vidi cūctos viuētes q̄ ambu
πένης. Εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπα=
lant ſub ſole. cū adoleſcēte ſecun
τοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέ
do: q̄ reſurget pro eo. nō eſt finis
ρου, ὃς ἀναστήσεται ἀντ' αὐτοῦ. οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ
omni pplo omnib⁹ q̄cūq₃ fuerūt ante eos.
παντὶ λαῷ τοῖς πᾶσιν ὅσοι ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν.
et vltimi nō letabunt̄ in eo. qm̄ et
καί γε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐν αὐτῷ. ὅτι καί
hoc vanitas ꝛ electio ſpūs. cuſtodi
γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. φύλαξαι
pedē tuū in q̄ vtiq₃ ābulaueris i domū dei. ꝛ pro
τὸν πόδα σου ἐν ᾧ ἂν πορεύῃ εἰς οἶκον θεοῦ. καὶ ἐγ=
1.Re. 15.c. pe vt audias ſup donū ſtultoꝝ ſacrificiū tuū.
γὺς τοῦ ἀκούειν ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυσία σου.
qm̄ nō ſunt ſciētes facere bonū.
ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες τοῦ ποιῆσαι κακόν. Ca. 5.
A NE feſtines in ore tuo. ꝛ cor tuū
Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου. καὶ καρδία σου
ne pperet efferre ſmonē ante faciē
μὴ ταχυνέτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ προσώπου
dei. qm̄ deus
τοῦ θεοῦ. ὅτι ὁ θεὸς

Rurſum contēplat⁹ ſum
ocs labores hoim: & in
duſtrias animaduerti pa=
tere inuidie
pximi. Et in hoc ergo
vanitas: & cura ſupflua
eſt. Stult⁹ cōplicat ma=
nus ſuas & comedit
carnes ſuas dicēs. Meli⁹
eſt pugillus cuꝫ requie:
q̄ȝ plena vtraq₃ manus
cum labore & afflictiōe
animi. Conſiderās rep=
peri & aliam vanitatē ſub
ſole. Vnus eſt & ſecun
dum nō habet: nō filiū
nō fratrem: & tn̄ labo=
rare non ceſſat:
nec ſatiantur oculi eius
diuitiis: nec recogitat di
cens. Cui laboro: & frau
do animā meā bonis. In
hoc quoq₃ vanitas eſt
& afflictio peſſima. Me
lius eſt ergo duos eſſe ſi=
mul q̄ȝ vnū: habent enī
emolumentum ſocieta=
tis ſue. Si
vnus ceciderit: ab alte=
ro fulcietur. Ve
ſoli quia cum ceciderit
nō habet ſubleuantē ſe.
Et ſi dormierint duo:
fouebuntur mutuo.
Vnus q̄modo calefiet?
Et ſi quiſpiā preualuerit
contra vnum: duo reſi=
ſtent ei. Funiculus
triplex difficile rumpi=
tur. Melior eſt
puer pauper & ſapiens
rege ſene & ſtulto:
qui neſcit preuidere in
poſterum: quod
de carcere cathenisq₃ in
terdū qs egrediatur ad re
gnū: & alius natus in re
gno inopia conſumatur.
Vidi cunctos viuentes
qui ambulant ſub ſole
cum adoleſcente ſecun
do qui conſurget
pro eo. Infinitus nume
rus eſt populi omnium
qui fuerunt ante eum:
& qui poſtea futuri ſunt
non letabuntur in eo.
Sed & hoc vanitas
& afflictio ſpiritus. Cu
ſtodi pedem tuum
ingrediens domum dei:
& appropinqua
vt audias. Multo enī me
lior eſt obediētia q̄ȝ ſtul=
torum victime: qui ne=
ſciunt quid faciunt mali.
5.
NE temere qd loq̄ris:
neq₃ cor tuū ſit ve=
lox ad pferendū ſermo=
nem coram deo. Deus
enim

וראיתי אני את כל עמל ואת כל
כשרון המעשה כי היא קנאת
רעה איש מרעהו גם זה הבל ורעות
כסל רוח: הכסיל חבק את ידיו ואכל
נוח את בשרו: טוב מלא כף נחת
ממלא חפנים עמל ורעות רוח:
שוב ראה ושבתי אני ואראה הבל תחת
שנה השמש: יש אחד ואין שני גם בן
ואח אין לו ואין קץ לכל עמלו
שבע גם עינו לא תשבע עשר ולמי
חסר אני עמל ומחסר את נפשי מטובה
ענה רוע גם זה הבל וענין רע הוא: טובים
שנה השנים מן האחד אשר יש להם
נפל שכר טוב בעמלם: כי אם יפלו
קום האחד יקים את חברו ואי לו
שנה האחד שיפול ואין שני להקימו:
שכב חמם גם אם ישכבו שנים וחם להם
תקף ולאחד איך יחם: ואם יתקפו
עמד האחד השנים יעמדו נגדו והחוט
שלש נתק המשלש לא במהרה ינתק: טוב
סכן ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל
זהר אשר לא ידע להזהר עוד: כי
אסר מבית הסורים יצא למלך כי גם
ילד רוש במלכותו נולד רש: ראיתי את
ראה הלך כל החיים המהלכים תחת השמש
עמד עם הילד השני אשר יעמד
תחתיו: אין קץ לכל העם לכל
פנה אשר היה לפניהם גם האחרונים
שמח לא ישמחו בו כי גם זה הבל
רעה ורעיון רוח: שמר רגליך כאשר
ילך תלך אל בית האלהים וקרב
נתן כסל לשמע מתת הכסילים זבח כי
ידע עשה אינם יודעים לעשות רע:
רוע אל תבהל על פיך
Cap. v.
בהל פה ולבך אל ימהר להוציא דבר
מהר יצא לפני האלהים כי האלהים
פנה

© Biblioteca Nacional de España

בשמים ואתה על הארץ על כן
יהיו דבריך מעטים: כי בא החלום היה בוא
ברב ענין וקול כסיל ברוב חלם ענה
דברים: כאשר תדר נדר לאלהים נדר
אל תאחר לשלמו כי אין חפץ אחר
בכסילים את אשר תדר שלם:
טוב אשר לא תדר משתדור ולא
תשלם: אל תתן את פיך לחטיא שלם נתן
את בשרך ואל תאמר לפני חטא אמר
המלאך כי שגגה היא למה יקצף לאך קצף
האלהים על קולך וחבל את
מעשה ידיך: כי ברוב חלמות עשה
והבלים ודברים הרבה כי את רבה
האלהים ירא: אם עשק רש וגזל רוש
משפט וצדק תראה במדינה אל שפט ראה
תתמה על החפץ כי גבה מעל דון תמה
גבה שמר וגבהים עליהם: ויתרון
ארץ בכל הוא מלך לשדה נעבד: עבד
אהב כסף לא ישבע כסף ומי שבע
אהב בהמון לא תבואה גם זה המן בוא
הבל: ברבות הטובה רבו אוכליה רבה אכל
ומה כשרון לבעליה כי אם ראות ראה
עיניו: מתוקה שנת העבד אם מתק ישן
מעט ואם הרבה יאכל והשבע רבה אכל
לעשיר איננו מניח לו לישון: עשר נוח
יש רעה חולה ראיתי תחת ישן רוע
השמש עשר שמור לבעליו חלה ראה
 שמר
לרעתו: ואבד העשר ההוא בענין ענה
רע והוליד בן ואין בידו מאומה: ילד מאם
כאשר יצא מבטן אמו ערום ערם
ישוב ללכת כשבא ומאומה לא שוב ילך
ישא בעמלו שילך בידו: וגם זה בוא נשא
רעה חולה כל עמת שבא כן ילך
ומה יתרון לו שיעמל לרוח: גם עמל
כל ימיו בחשך יאכל וכעס הרבה יום
וחליו וקצף: הנה אשר ראיתי חלה

in celo & tu ſuper terram: idcirco ſint pauci ſermones tui. Multas curas ſequūtur ſomnia: & in multis ſermonibus inuenietur ſtulticia. Si quid vouiſti deo: ne moreris reddere. Diſplicet enī deo infidelis & ſtulta ꝓmiſſio. Sʒ quodcunqʒ voueris redde. Multoqʒ melius eſt nō vouere: ꝙ poſt votū ꝓmiſſa nō reddere. Ne dederis os tuū vt peccare facias carnem tuam: neqʒ dicas coram angelo non eſt prouidētia: ne forte iratus deus contra ſermones tuos diſſipet cuncta opa manuū tuarū. Vbi multa ſunt ſōnia: plurime ſunt vanitates & ſermōes īnumeri. Tu vero deū time. Si videris calūnias egenorū & violenta iudicia & ſubuerti iuſtitiā in prouincia: non mireris ſuper hoc negocio: quia excelſo excelſior eſt alius: & ſuper hos quoqʒ eminētiores ſunt alii: & īſuper vniuerſe terre rex imperat ſeruienti. Auarus non implebitur pecunia: & qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Vbi multe ſunt opes: multi qui comedunt eas. Et quid ꝓdeſt poſſeſſori: niſi ꝙ cernit diuitias oculis ſuis. Dulcis ē ſomnus operāti ſiue parum ſiue multū comedat: ſaturitas autem diuitis non ſinit eum dormire. Eſt & alia īfirmitas peſſima quam vidi ſub ſole. Diuitie cōſeruate in malū domini ſui. Pereunt enim in afflictione peſſima. Generauit filiū qui in ſumma egeſtate erit. Sicut egreſſus ē nudus de vtero matris ſue: ſic reuertetur: & nihil auferet ſecum de labore ſuo. Miſerabilis prorſus īfirmitas. Quō venit ſic reuertetur. Quid ergo ꝓdeſt ei quod laborauit ī vētū? Cūctis diebus vite ſue cōedit in tenebris & in curis multis & ī erūna atqʒ triſticia. Hoc itaqʒ viſū ē

in celo ſurſuʒ. ⁊ tu ſup terrā: iccirco ſint
ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τούτῳ ἔσω-
ſmones tui pauci. Quia aduenit inſōniū in
σαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι. Ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν
multitudine tēptationis: ⁊ vox ſtulti in multitudie ſer
πλήθει πειρασμοῦ, καὶ φωνὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λό-
monū. quēadmodū voueris votū deo: ne moreris vt red-
γων. καθὼς ἂν εὔξῃ εὐχὴν τῷ θεῷ, μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀπο-
das illud: quia nō eſt volūtas in ſtultis: tu igit
δοῦναι αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἄφροσι, σὺ οὖν
quecūqʒ voueris redde. bonū nō vouere te ꝙ vouiſ- Eccl.5.
ὅσα εὔξῃ ἀπόδος. ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε ἢ τὸ εὔξα-
ſe te ⁊ nō reddere. ne dederis os tuū vt B
σθαί σε καὶ μὴ ἀποδοῦναι. μὴ δῷς τὸ στόμα σου τοῦ
peccare facias carnē tuā ⁊ ne dixeris ante fa-
ἐξαμαρτεῖν τὴν σάρκα σου καὶ μὴ εἴπῃς πρὸ προσώ-
ciē dei: ꝙ ignorātia eſt: ne iraſcat deus
που τοῦ θεοῦ, ὅτι ἄγνοιά ἐστιν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ θεὸς
ſup vocē tuā: ⁊ diſſipet opa manuū tuaꝝ.
ἐπὶ φωνῇ σου, καὶ διαφθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου.
quia in multitudine ſōnioꝝ ⁊ vanitatū ⁊ ſmonū
ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων
multoꝝ: quia ſimul deū time: ſi calūniā pau A
πολλῶν, ὅτι σὺν τὸν θεὸν φοβοῦ, ἐὰν συκοφαντίαν πέ-
peris ⁊ rapinā iudicij ⁊ iuſticie videris in
νητος καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν
regiōe: ne mireris ſup re. quia excelſus ſu
χώρᾳ, μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγματι. ὅτι ὑψηλὸς ἐ-
per excelſum cuſtodiet ⁊ excelſi ſup ipſos: ⁊ abū
πάνω ὑψηλοῦ φυλάξει καὶ ὑψηλοὶ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ πε-
dantia terre in oi eſt rex agri la-
ρισσεία γῆς ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασ-
borati. diligēs argentū nō implebit argēto. ⁊
μένου. ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου. καὶ
quis dilexit in multitudie eius germē: et hoc B
τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτοῦ γέννημα, καί γε τοῦτο
vanitas. in multitudie bonitatis multiplicati ſunt
ματαιότης. ἐν πλήθει τῆς ἀγαθοσύνης ἐπληθύνθησαν οἱ
comedētes eā. ⁊ que fortitudo illi que ab ea? Quia
ἔσθοντες αὐτήν. καὶ τίς ἀνδρεία τῷ παρ' αὐτῆς; Ὅτι C
ꝓncipiū vidēdi oculi eius. dulcis ſomnus
ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. γλυκὺς ὕπνος τοῦ
ſerui ſi paꝝ ⁊ ſi multū comedet: ⁊ reple-
δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φάγεται, καὶ τῷ ἐμπλη-
to ditari. nō eſt qui dimittat eū vt dormi
σθέντι τοῦ πλουτῆσαι. οὐκ ἔστιν ἀφίων αὐτὸν τοῦ ὑπνῶ- C
at. eſt īfirmitas quā vidi ſub ſole: diuitie ſer
σαι. ἔστιν ἀρρωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, πλοῦτος φυ-
uate illi qui ab eis in malitiā eius ⁊ peri
λασσόμενος τῷ παρ' αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ καὶ ἀπολεῖ-
būt diuitie eius: ille in occupatione mala: Job.
ται ὁ πλοῦτος αὐτοῦ, ἐκεῖνος ἐν περισπασμῷ πονηρῷ, 20.d.
⁊ gēnauit filiū: ⁊ nō eſt in manu eius quicquā:
καὶ ἐγέννησεν υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν,
ſicut egreſſus ē de vtero matris ſue nudus re-
καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐπι-
uertet vt eat vt venit ⁊ nihil accipiet in
στρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν
labore ſuo: vt eat in manu ſua: et hoc Job.
μόχθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορευθῇ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καί γε τοῦ- 1.d.
to mala infirmita. ſicut enim aduenit: ſic ⁊ D
το πονηρὰ ἀρρωστία. ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως καὶ
abibit. ⁊ que abundātia eius qua laborat in
ἀπελεύσεται. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ εἰς
ventū? et cūcte dies eius in tenebris ⁊ D
ἄνεμον; καί γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει καὶ
in luctu ⁊ īdignatiōe multa ⁊ īfirmitate ⁊ ira.
ἐν πένθει καὶ θυμῷ πολλῷ καὶ ἀρρωστίᾳ καὶ χόλῳ.
ecce quod vidi
ἰδοὺ ὃ εἶδον
3.2.d.

© Biblioteca Nacional de España

ego bonū: qđ eſt bonū comedere ⁊ bibere
S.t.d. ἐγὼ ἀγαθόν, ὅ ἐςι καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν
⁊ videre bonitatē in oī labore eius
καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθοσύνην ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ
quo vtiq̧ laborauerit ſub ſole numerꝫ dierꝫ vite ſue
ᾧ ἂν μοχθήσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐ
quos dedit ei deus: qm̄ hoc pars illi⁹.
τοῦ ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ.
et oīs homo cui dedit ipi deus: diui=
Eccl.5. καί γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦ=
tias ⁊ ſubſtātiā: ⁊ poteſtatē dedit ei vt co=
B τον καὶ ὑπάρχοντα, καὶ ἐξουσίασεν αὐτῷ τοῦ φα
medat ab eo: ⁊ vt accipiat partē ſuā ⁊ vt
γεῖν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ καὶ τοῦ
leteť in labore ſuo. hoc donū dei eſt:
εὐφρανθῆναι ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. τοῦτο δόμα θεοῦ ἐςίν,
qm̄ nō multū recordabiť dierꝫ vite ſue:
ὅτι οὐ πολλὰ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐ=
qm̄ deus occupat illū in letitia cor
τοῦ, ὅτι ὁ θεὸς περισπᾷ αὐτὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδί=
dis eius.
ας αὐτοῦ.

Ca.6.

A EST malitia quā vidi ſub ſole. ⁊ multa eſt
Ἔςι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ πολλή ἐςιν
apud hoīes. vir cui dabit ei deus diuitias
παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον
⁊ ſubſtantiā ⁊ gl̄iam ⁊ nō eſt priuās
καὶ ὑπάρχοντα καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔςιν ὑςερῶν τῇ
aīam ei⁹ ab oībus q̄ deſiderabit. ⁊ nō tribuet
ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει. καὶ οὐκ ἐξου
poteſtatē ei deus vt comedat ex eo. qm̄ vir
σιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ. ὅτι ἀνὴρ
extrane⁹ comedet illud: et hoc vanitas ⁊ in
ξένος φάγεται αὐτόν, καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ ἀρ
firmitas mala eſt. ſi genuerit vir centū: ⁊
ρωςία πονηρά ἐςιν. ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατόν, καὶ
annos plures viuet: ⁊ multitudo erūt di=
B ἔτη πολλὰ ζήσεται, καὶ πλῆθος ὅτι ἔσονται ἡμέ=
es annorꝫ ei⁹: ⁊ aīa ei⁹ nō replebiť a
C ραι ἐτῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀπὸ
bonitate. et ſepultura nō fuit ei: dixi
ἀγαθοσύνης. καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, εἶπα
bonū ſuꝑ illū abortiu⁹. qm̄ in vanitate
ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα. ὅτι ἐν ματαιότητι
venit ⁊ in tenebris ꝑgit ⁊ in tenebris nomē ei⁹
ἦλθε καὶ ἐν σκότει πορεύεται καὶ ἐν σκότει ὄνομα αὐ
C operieť: et ſolē nō vidit ⁊ nō nouit
τοῦ καλυφθήσεται, καί γε ἥλιον οὐκ εἶδε καὶ οὐκ ἔγνω
requietes huic ſuꝑ hūc ⁊ ſi vixit mil=
ἀναπαύσεις τούτῳ ὑπὲρ τοῦτον καὶ εἰ ἔζησε χι=
le ānis. redit⁹ ⁊ bonitatē nō vidit. nō=
Job.o.d. λίων ἐτῶν. καθόδους καὶ ἀγαθοσύνην οὐκ εἶδε. μὴ
ne in locū vnū oīa ibunt: oīs la
οὐκ εἰς τόπον ἕνα τὰ πάντα πορεύσεται; πᾶς μόχ
bor hoīs in os ei⁹: et aīa nō im=
θος ἀνθρώπου εἰς ςόμα αὐτοῦ, καί γε ἡ ψυχὴ οὐ πλη
plebiť. qm̄ q̄ abundātia ſapiēti ſuꝑ ſtultū:
Job.i.d. ρωθήσεται. ὅτι τίς περίσσεια τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα;
qm̄ pauper nouit ire cōtra vitā.
διότι ὁ πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς.
D bona viſio oculorꝫ ſuperambulās aīe. et
ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπερπορευόμενον ψυχῇ. καί
hoc vanitas ⁊ electio ſpūs. ſi qđ
γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. εἴτι
D fuit iā vocatū ē nomē ei⁹. ⁊ notū eſt qđ
ἐγένετο ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐγνώσθη τί
eſt homo: ⁊ nō poterit vt iudiceť cū
ἐςὶν ἄνθρωπος, καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετὰ
forti ſuꝑ ipm̄. qm̄ ſunt
S.t.d. τοῦ ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν. ὅτι εἰσὶ

mihi bonum vt comedat quis & bibat & fruatur leticia ex labore ſuo quo laborauit ipſe ſub ſole numero dierum vite ſue quos dedit ei deus: & hec eſt pars illius. Et omni homini cui dedit deus diuitias atq̧ ſubſtantiam poteſtatēq̧ ei tribuit vt comedat ex eis & fruatur parte ſua & letetur de labore ſuo: hoc ē donū dei. Non enim ſatis recordabitur dierum vite ſue: eo ꝙ deus occupet delitiis cor eius. 6.

EST & aliud malum quod vidi ſub ſole & quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus diuitias & ſubſtantiam & honorem & nihil deeſt anime ſue ex omnibus que deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem deus vt comedat ex eo: ſed homo extrane⁹ vorabit illud. Hoc vanitas & magna miſeria ē. Si genuerit qſpiā centū liberos & vixerit multos ānos & plures dies etatis habuerit: & anima illius nō vtatur bonis ſubſtantie ſue: ſepulturaq̧ careat: de hoc ego pronuncio ꝙ melior illo ſit abortiuus. Fruſtra eniꝫ venit & pergit ad tenebras: & obliuione delebitur nomen eius. Non vidit ſolē neq̧ cognouit diſtantiā boni & mali: etiam ſi duobus milibus annis vixerit & non fuerit ꝑfruitus bonis. Nōne ad vnū locū properāt oīa? Oīs labor hoīs in ore eius: ſed anima eius nō implebitur. Quid habet ampli⁹ ſapiens a ſtulto: & quid pauper niſi vt ꝑgat illuc vbi eſt vita. Meli⁹ ē videre qđ cupiaſ: ꝙ̄ deſiderare qđ neſcias. Sed & hoc vanitas eſt: & ꝑſumptio ſpūs. Qui futurus eſt iā vocatū eſt nomē eius: & ſcitur ꝙ homo ſit: & non poſſit contra fortiorem ſe in iudicio cōtendere.

אֲנִי טוֹב אֲשֶׁר יָפֶה לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי חַיָּו
אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי
הוּא חֶלְקוֹ׃ גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר
נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים
וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת
חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת
אֱלֹהִים הִיא׃ כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר
אֶת יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה
בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃

Cap.vj.

יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר
רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא
עַל הָאָדָם׃ אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן לוֹ
הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד
וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר
יִתְאַוֶּה וְלֹא יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים
לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ
זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רַע הוּא׃ אִם יוֹלִיד
אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה
וְרַב שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא
תִשְׂבַּע מִן הַטּוֹבָה וְגַם קְבוּרָה לֹא
הָיְתָה לּוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ
הַנָּפֶל׃ כִּי בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ
וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃ גַּם שֶׁמֶשׁ לֹא
רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה׃
וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה
לֹא רָאָה הֲלֹא אֶל מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל
הוֹלֵךְ׃ כָּל עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם
הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃ כִּי מַה יּוֹתֵר
לֶחָכָם מִן הַכְּסִיל מַה לֶּעָנִי
יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃ טוֹב מַרְאֵה
עֵינַיִם מֵהֲלָךְ נָפֶשׁ גַּם זֶה הֶבֶל
וּרְעוּת רוּחַ׃ מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא
שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר הוּא אָדָם וְלֹא
יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהַתַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃ כִּי יֵשׁ

שָׁתָה
סָפַר חָיָה
שָׁלַט נָשָׂא
נָתַן
רָבָה זָכַר
עָנָה
רוּעַ
נָתַן
כָּבַד
אָוָה שָׁלַט
אָכַל
חָלָה יָלַד
שָׁנָה רָבָה
חָיָה הָיָה
שָׂבַע קָבַר
הָיָה
בּוֹא
כָּסָה
נוּחַ
קוּם
הָלַךְ כָּהָה
מָלֵא יָתַר
כָּסַל עָנָה
יָדַע רָאָה
רָעָה קָרָא
יָדַע
יָכֹל דּוּן
תָּקַף

© Biblioteca Nacional de España

דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל　רָבָה
Cap.vij. מַה יּוֹתֵר לָאָדָם׃
כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה טּוֹב לָאָדָם　יָדַע
בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם　סָפַר יוֹם
כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי יַגִּיד לָאָדָם מַה　עָשָׂה נָגַד
יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ טוֹב　הָיָה
שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת
מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃ טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית　יָלַד יָלַךְ
אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית מִשְׁתֶּה　שָׁתָה
בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל הָאָדָם וְהַחַי　חָיָה
יִתֵּן אֶל לִבּוֹ׃ טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק　נָתַן שָׂחַק
כִּי בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב׃ לֵב חֲכָמִים　רוּעַ פָּנָה
בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית　יָטַב כָּסַל
שִׂמְחָה׃ טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם
מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃ כִּי　שׁוּר
כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחוֹק
הַכְּסִיל וְגַם זֶה הָבֶל׃ כִּי הָעֹשֶׁק
יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת לֵב מַתָּנָה׃　הָלַל אָבַד
טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב　נָתַן
אֶרֶךְ רוּחַ מִגְּבַהּ רוּחַ׃ אַל תְּבַהֵל　בָּהַל
בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס בְּחֵיק　כָּעַס
כְּסִילִים יָנוּחַ׃ אַל תֹּאמַר מֶה הָיָה　נוּחַ אָמַר
שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים　יוֹם הָיָה
מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ
עַל זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם נַחֲלָה
וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל　רָאָה
הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת　יָדַע
הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃ רְאֵה אֶת　חָיָה
מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן　עָשָׂה יָכֹל
אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃ בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה
בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת זֶה　רוּעַ
לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל
דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו　לֹא מָצָא
מְאוּמָה׃ אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי　מְאֹם רָאָה
יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע　צָדַק
מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ אַל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה　אָבַד הָיָה
רָבָה

Verba ſunt plurima: multamq; in diſputādo habētia vanitatem. 7.

QVid neceſſe eſt hoī maiora ſe q̄rere cū ignorat qd cōducat ſibi in vita ſua numero dierū peregrinatiōis ſue: & tp̄e qd velut vmbra p̄terit. Aut qs ei poterit indicare quid poſt eū futurum ſub ſole ſit. Melius eſt nomē bonū q̄ vnguēta p̄cioſa: & dies mortis die natiuitatis. Melius eſt ire ad domum luctus q̄ ad domū conuiuii. In illa enī finis cunctorꝝ ammonetur hoim: & viuens hō cogitat qd futurū ſit. Melior eſt ira riſu: qa p triſticiā vultus corrigitur anim⁹ delinquētis. Cor ſapientiū vbi triſticia eſt: & cor ſtultorꝝ vbi letitia. Melius eſt a ſapiente corripi: q̄ ſtultorum adulatione decipi: quia ſicut ſonitus ſpinarꝝ ardētium ſub olla: ſic riſus ſtulti. Sed & hoc vanitas. Calumnia conturbat ſapientem & perdet robur cordis ei⁹. Melior eſt finis oratiōis q̄ principium. Melior ē patiens arrogante. Ne ſis velox ad iraſcēdum: quia ira in ſinu ſtulti requieſcit. Ne dicas: quid putas cauſe eſt q̄ priora tempora meliora fuere q̄ nunc ſunt: Stulta enī eſt huiuſcemodi interrogatio. Vtilior eſt ſapientia cum diuitiis & magis p̄deſt videtib⁹ ſolem. Sicut enī p̄tegit ſapiā ſic p̄tegit pecunia. Hoc aūt plus habet eruditio & ſapiā q̄ vitam tribuūt poſſeſſori ſuo. Cōſidera opera dei q̄ nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit. In die bona fruere bonis: & malam diem precaue. Sicut enim hanc ſic & illam fecit deus: vt non inueniat homo cōtra eum iuſtas q̄rimonias. Hec quoq; vidi ī die vanitatis mee. Iuſtus perit in iuſticia ſua: & impius multo viuit tp̄e ī malicia ſua. Noli eē iuſt⁹ multū

ſmones multi implentes vanitatem.
λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα. Ca. 7.
QUid abundās homini: qm̄ q̄s nouit q̄d bo-
ΟΤί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι τίς οἶδε τί ἀγα-
nū homini in vita ei⁹: nūer dier vite
θὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς
vanitatis eoꝝ: ⁊ fecit eas in vmbra: qm̄
ματαιότητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰς ἐν σκιᾷ, ὅτι
q̄s nunciabit homini: q̄d erit poſt eū ſub
τίς ἀγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ　Pro. 22.a.
ſole: bonū nomē ſup oleū bonū: ⁊ dies
τὸν ἥλιον; ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, καὶ ἡμέρα
mortis ſup diē gn̄ationis ei⁹. bonū ire
τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ. ἀγαθὸν πο-
in domū luct⁹ q̄ ire in domū
ρευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον
cōuiuij. qm̄ hic finis oīs hoīs:
πότου. καθότι τοῦτο τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου,
⁊ viuēs dabit bonū in cor ei⁹. Bonū
καὶ ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. Ἀγαθὸν
ira ſup riſuꝫ: qm̄ in malitia vult⁹ boni
θυμὸς ὑπὲρ γέλωτα, ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυν-
ficabit cor. cor ſapiētū in domo luct⁹: ⁊ cor
θήσεται καρδία. καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρ-
ſtultoꝝ in domo letitie. bonū audire
δία ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης. ἀγαθὸν τοῦ ἀκοῦσαι
correptionē ſapiētis ſup viꝝ audientē cātū ſtulto-
ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀφρό-
rū. qm̄ ſicut ſonit⁹ ſpinaꝝ ſub lebete: ſic
νων. ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕ-
riſus ſtultoꝝ: et hoc vanitas.
τως ὁ γέλως ὁ τῶν ἀφρόνων, καί γε τοῦτο ματαιότης.
qm̄ calūnia circūfert ſapiētē: ⁊ perdit
ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν, καὶ ἀπολλύει τὴν
cor gn̄oſitatis ei⁹. bon⁹ finis ſmonū ſup p̄n-
καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ. ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρ-
cipiū ei⁹. bonū patiēs ſup excelſum ſpiri-
χὴν αὐτοῦ. ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύμα-
tu. ne ſis velox in ſpū tuo ad iraſcendū. q̄-
τι. μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι. ὅτι
ira in ſinu ſtultoꝝ requieſcet. ne dicas q̄d fu-
θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται. μὴ εἴπῃς τί ἐγέ-
it. qm̄ dies p̄ores fuerūt bone ſup has.
νετο. ὅτι ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύ-
q̄ nō in ſapia interrogaſti de hoc. bo-
τας. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ τούτου. ἀγα-
na ſapia cū diſtributiōe ⁊ abūdantia cōtēplāti-
θὴ σοφία μετὰ κληροδοσίας καὶ περίσσεια τοῖς θεωροῦ-
b⁹ ſolē. qm̄ in vmbra ei⁹ ſapia ſicut vmbra pe-
σι τὸν ἥλιον. ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ τοῦ ἀρ-
cunie. ⁊ abundātia cognitionis ſapiētie viuere faciet
γυρίου. καὶ περίσσεια γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει
eū q̄ ab ea. vide opera dei. qm̄ q̄s
τὸν παρ' αὐτῆς. ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ. ὅτι τίς
poterit vt ornet quē vtiq; de⁹ p̄uerterit eū.
δυνήσεται τοῦ κοσμῆσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν.
in die bonitatis viue in bono ⁊ vide in die
ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ
malitie. vide et hoc ꝯſonās huic fecit
κακίας. ἴδε καί γε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν
deus de locutione. ne īueniat homo poſt eū
ὁ θεὸς περὶ λαλιᾶς. ἵνα μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐ-
q̄cq̄. oīa vidi in dieb⁹ vanitatis
τοῦ μηδέν. σύμπαντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός
mee. Eſt iuſtus q̄ perit in iuſticia ſua: ⁊ eſt
μου. Ἔστι δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν
impi⁹ p̄manēs in malitia ſua. ne ſis iuſt⁹
ἀσεβὴς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. μὴ γίνου δίκαιος
multū
πολὺ

© Biblioteca Nacional de España

A ne ſapias ſuperflua: nequādo obſtupeſcas. ne ipie
καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μή ποτε ἐκπλαγῇς. μὴ ἀσε
agas multū: ⁊ ne ſis dur⁹: ne moriaris in
βήσῃς πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν
nō tpe tuo. bonū inherere te in hoc. et
οὐ καιρῷ σου. ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ. καί
ab hoc ne ꝯtamines manū tuā: qm̄ timenti
γε ἀπὸ τούτου μὴ μιάνῃς τὴν χεῖρά σου, ὅτι φοβου
bus deū exibunt oīa. ſapiā adiuua
μένοις τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα. ἡ σοφία βοηθή=
bit ſapiētē ſup decē potētes exñtes in
σει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζοντας τοὺς ὄντας ἐν
ciuitate. qm̄ homo nō eſt iuſt⁹ in terra: q̄
τῇ πόλει. ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, ὃς
faciet bonū ⁊ nō peccabit. et in om=
ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται. καί γε εἰς πάν=
1.Re. 8.c. nes ſmones quos loquent: ne poſueris cor tuū:
τας λόγους οὓς λαλήσουσι, μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου,
1.Pa. 6.b. vt nō audias ſeruū tuū maledicētē tibi.
ὅπως μὴ ἀκούσῃς τοῦ δούλου σου καταρωμένου σε.
qm̄ multoties malignat in te ⁊ modis multis
ὅτι πλειστάκις πονηρεύεταί σε καὶ καθόδους πολλὰς
male afficiet cor tuū: qm̄ vt et tu maledixiſti
κακώσει καρδίαν σου, ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηράσω
alijs: oīa hec tētaui in ſapia. di
ἑτέρους, πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν τῇ σοφίᾳ. εἶ
xi: ſapiēs efficiar. ⁊ ipa elōgata eſt a me lon
πα, σοφισθήσομαι. καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη ἀπ᾿ ἐμοῦ μα=
ge ſup q̄d erat: ⁊ ꝓfunda ꝓfunditas: q̄s īueniet eā:
κρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ βαθὺ βάθος, τίς εὑρήσει αὐτό.
Luſtraui ego ⁊ cor meū vt cognoſcerē ⁊
D Ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ
vt ꝯſiderarē ⁊ vt q̄rerem ſapiam ⁊ ratio
τοῦ κατασκέψασθαι καὶ τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆ
nē ⁊ vt cognoſcerē impij ſtultitiā. ⁊ turbulen
φον καὶ τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ ὀχληρί=
tiā ⁊ circulationē. ⁊ inuenio ego eā amario
αν καὶ περιφοράν. καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτὴν πικροτέ
rē ſuper mortē. ſimul mulierē que eſt laquei
ραν ὑπὲρ θάνατον. σὺν τὴν γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θηρεύ
uenatoꝝ: ⁊ ſagene cor eius: vincula in man⁹
ματα, καὶ σαγῆναι καρδία αὐτῆς, δεσμὸς εἰς χεῖρας
illi⁹. bon⁹ ante faciē dei auferet ab
αὐτῆς. ἀγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ᾿
ea: ⁊ peccans cōprehendet in ea. ecce
αὐτῆς, καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ. ἴδε
hoc inueni dixit eccleſiaſtes. vna vna vt iuenīā
τοῦτο εὗρον εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής. μία τῇ μιᾷ εὑρεῖν
rationē: quā queſiuit aīa mea. ⁊ nō inueni:
λογισμόν, ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου. καὶ οὐχ εὗρον,
C ⁊ hoīem vnū de mille repperi. ⁊ mulierē in
καὶ ἄνθρωπον ἕνα ἀπὸ χιλίων εὗρον. καὶ γυναῖκα ἐν
oib⁹ his nō inueni. ſed ecce hoc inueni q̄d
πᾶσι τούτοις οὐχ εὗρον. πλὴν ἴδε τοῦτο εὗρον ὃ
fecit deus ſimul hoīem rectū. ⁊ ipi q̄ſi=
ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον εὐθῆ. καὶ αὐτοὶ ἐζή
erūt ꝯſideratiōes multas. q̄s nouit ſapiētes ⁊ q̄s
τησαν λογισμοὺς πολλούς. τίς οἶδε σοφοὺς καὶ τίς
nouit ſolutionē verbi.
οἶδε λύσιν ῥήματος.

C.8.

A Sapiētia hoīs illuminabit vultū eius: ⁊
Σοφία ἀνθρώπου φωτιεῖ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ
inuerecūd⁹ facie ſua odio hēbit: os regis
ἀναιδὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται. στόμα βασιλέ=
obſerua: ⁊ de ſmone iuramēti dei ne feſti=
Pro. 17.d. ως φύλαξον, καὶ περὶ λόγου ὅρκου θεοῦ μὴ σπουδά
nes a facie ei⁹ ābulaueris: ne
σῃς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ, μὴ

---

neq; plus ſapias q̄ neceſſe ē: ne obſtupeſcas. Ne impie agas multū & noli eſſe ſtultus: ne moriaris in tēpore non tuo. Bonum eſt te ſuſtentare iuſtum: ſed ab illo ne ſubtrahas manū tuam: quia qui timet deū nihil negligit. Sapientia cōfortauit ſapientem ſuper decem principes ciuitatis. Non eſt enim hō iuſtus in terra qui faciat bonū & nō peccet. Sed & cunctis ſermonibus qui dicūtur ne accomodes cor tuum: ne forte audias ſeruum maledicentem tibi. Scit enim conſcientia tua: quia & tu crebro maledixiſti aliis. Cuncta tentaui in ſapientia. Dixi: ſapiens efficiar: & ipſa longius receſſit a me multo magis q̄ erat. Et alta ꝓfunditas: quis inueniet eā. Luſtraui vniuerſa animo meo vt ſcirē & cōſiderarē & quererē ſapiētiā & rationē: & vt cognoſcerē impietatē ſtulti & errorem imprudentium. Et inueni amariorem morte mulierem: que laqueus venatoꝝ eſt: & ſagena cor ei⁹. Vincula ſūt manus illi⁹. Qui placet deo: effugiet illā: qui aūt peccator eſt capietur ab illa. Ecce hoc iueni dixit eccleſiaſtes: vnum & alterum vt inuenirem rationem: quā adhuc querit anima mea & nō inueni. Virum de mille vnum reperi: mulierem ex omnibus non inueni. Solummodo hoc inueni q̄ fecerit deus hominē rectum: & ipſe ſe infinitis miſcuerit queſtionibus. Quis talis vt ſapiens eſt. Et quis cognouit ſolutionem verbi?

8.

Sapientia hoīs lucet in vultu ei⁹: & potētiſſimus faciē illius cōmutabit. Ego os regis obſeruo & ꝓcepta iuramēti dei: ne feſtines recedere a facie eius: neq;

וְאַל תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃ — חָכַם יָתַר / שָׁמַם
אַל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל תְּהִי סָכָל — רָשַׁע
לָמָּה תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר — מוּת
תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת — אָחַז / נוּחַ
יָדֶךָ כִּי יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת
כֻּלָּם׃ הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה — עָזַז
שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי אָדָם — שָׁלַט / הָיָה
אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טּוֹב — עָשָׂה
וְלֹא יֶחֱטָא׃ גַּם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר — חָטָא
יְדַבֵּרוּ אַל תִּתֵּן לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא — דִּבֵּר
תִשְׁמַע אֶת עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַּם — שָׁמַע / קָלַל
פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם — רָבַב
אַתָּ קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל זֹה נִסִּיתִי — נָסָה
בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא — חָכַם
רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה — רָחַק
וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי — מָצָא / סָבַב
אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ — יָדַע
חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל
וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֶא אֲנִי — הָלַל / מָצָא
מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא — מָרַר / אִישׁ
מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים — צוּד / אָסַר
יָדֶיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט — פָּנָה / מָלַט
מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ׃ רְאֵה — חָטָא / לָכַד
זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת
לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃ אֲשֶׁר עוֹד
בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם
אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל
אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד רְאֵה זֶה — בָּדַד
מָצָאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ
חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃ מִי כְּהֶחָכָם וּמִי — רָבַב
יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר׃ — יָדַע

Ca. viij.

חָכְמַת אָדָם תָּאִיר — אוֹר / פָּנָה
פָּנָיו וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃ אֲנִי פִּי — עָזַז / שָׁנָה
מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת — פֶּה / שָׁבַע
אֱלֹהִים׃ אַל תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל — בָּהַל / הָלַךְ

© Biblioteca Nacional de España

תעמד בדבר רע כי כל אשר עמד רוע
יחפץ יעשה: באשר דבר מלך חפץ עשה
שלטון ומי יאמר לו מה תעשה: אמר
שומר מצוה לא ידע דבר רע שמר צוה
ועת ומשפט ידע לב חכם: כי שפט
לכל חפץ יש עת ומשפט כי
רעת האדם רבה עליו: כי איננו
ידע מה שיהיה כי כאשר יהיה היה
מי יגיד לו: אין אדם שליט נגד שלט
ברוח לכלוא את הרוח ואין כלא
שלטון ביום המות ואין משלחת שלח
במלחמה ולא ימלט רשע את לחם מלט
בעליו: את כל זה ראיתי ונתון ראה נתן
את לבי לכל מעשה אשר נעשה עשה
תחת השמש עת אשר שלט
האדם באדם לרע לו: ובכן רוע
ראיתי רשעים קברים ובאו בוא
וממקום קדוש יהלכו וישתכחו קום קדש
בעיר אשר כן עשו גם זה הבל: הלך שכח
אשר אין נעשה פתגם מעשה
הרעה מהרה על כן מלא לב
בני האדם בהם לעשות רע:
אשר חטא עשה רע מאת ומאריך מאה ארך
לו כי גם יודע אני אשר יהיה ידע היה
טוב ליראי האלהים אשר יראו ירא
מלפניו: וטוב לא יהיה לרשע
ולא יאריך ימים כצל אשר איננו יום
ירא מלפני אלהים: יש הבל פנה
אשר נעשה על הארץ אשר יש
צדיקים אשר מגיע אלהם כמעשה צדק נגע
הרשעים ויש רשעים שמגיע
אלהם כמעשה הצדיקים אמרתי
שגם זה הבל: ושבחתי אני את גם
השמחה אשר אין טוב לאדם
תחת השמש כי אם לאכול
ולשתות ולשמוח והוא ילונו שתה שמח
לוה

pmaneas in opere malo: quia omne quod voluerit faciet: & ſermo illius poteſtate plenus eſt: nec dicere ei quiſq̄ pōt: q̄re ita facis? Qui cuſtodit p̄ceptū non experietur quicq̄ mali. Tēpus & r̄ſionē cor ſapiētis intelligit. Omī negocio tp̄s eſt: & opportunitas & multa homīs afflictio: quia ignorat preterita: & futura nullo ſcire pōt nuncio. Non eſt in hoīs poteſtate prohibere ſpiritum: nec habet ptātē in die mortis: nec ſinitur qeſcere ingruēte bello: neq̄ ſaluabit impietas impiū. Omnia hec cōſideraui & dedi cor meū in cunctis operibus que fiunt ſub ſole. Interdū dominatur homo homini in malū ſuum. Vidi impios ſepultos q etiam cum adhuc viuerēt in loco ſancto erant: & laudabantur in ciuitate quaſi iuſtorū operū. Sed & hoc vanitas eſt. Etenim quia non profertur cito contra malos ſententia: abſq̄ timore vllo filii hominū perpetrant mala. Attamen peccator ex eo ꝙ cēties facit malū & p patientiā ſuſtentatur: ego cognoui ꝙ erit bonum timentibus deū qui verentur faciem eius. Non ſit bonum impio: nec plongētur dies eius ſed q̄ſi vmbra tranſeāt: q non timet faciem dei. Et eſt alia vanitas que fit ſuper terram. Sunt iuſti quibus mala pueniūt quaſi opera egerint impiorum: & ſunt impii qui ita ſecuri ſunt quaſi iuſtorum facta habeant. Sed & hoc vaniſſimum iudico. Laudaui igitur leticiam ꝙ nō eſſet homini bonum ſub ſole niſi ꝙ comederet & biberet: atq̄ gauderet & hoc ſolū ſecū auferret

ſteteris in ꝟbo malo. qm̄ qđ voluerit faciet. Si
ςῆς ἐν λόγῳ πονηρῷ, ὅτι ὃ ἂν θελήσῃ ποιήσει. Κα
cut rex potēs τ q̄s dicet ei qd fa
θὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ποι-
cis: Qui cuſtodit preceptū: nō cognoſcet ꝟbū ma Job.9
εῖς; Ὁ φυλάσσων ἐντολήν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονη-
lū: τ tp̄s iudicij cognoſcit cor eius. Qm̄ D
ρόν, καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σοφοῦ. Ὅτι
oī negocio eſt tp̄s τ iudiciū: qm̄ cognitio
παντὶ πράγματι ἐςὶ καιρὸς καὶ κρίσις, ὅτι γνῶσις
hoīs multa in eū. qꝛ nō eſt cogno
τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν. Ὅτι οὐκ ἔςι γινώ
ſcēs qd futuꝝ: qm̄ ſicut erit q̄s ānūciabit
σκων τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι καθὼς ἔςαι τίς ἀναγγελεῖ
ei. Nō eſt homo poteſtatē hēns in ſpū.
αὐτῷ. Οὐκ ἔςιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι.
vt p̄hibeat ſimul ſpūm. τ nō eſt poteſtatē
τοῦ κωλῦσαι σὺν τὸ πνεῦμα. καὶ οὐκ ἔςιν ἐξουσιά
hēns in die mortis: τ nō eſt miſſio in B
ζων ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, καὶ οὐκ ἔςιν ἀποςολὴ ἐν ἡ-
die belli. Et nō ſaluabit impietas eū q̄ eſt ab
μέρᾳ πολέμου. Καὶ οὐ διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ'
ea. τ oē hoc vidi: τ dedi cor
αὐτῆς. καὶ σύμπαν τοῦτο εἶδον, καὶ ἔδωκα τὴν καρ
meū in oē op⁹. qđ factū eſt ſub
δίαν μου εἰς πᾶν ποίημα. ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν
ſole. in q̄buſcūq̄ poteſtatē habuit homo in hoīe ad A
ἥλιον. τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ
malefaciēdū ei. Et tūc vidi impios in ſepulchra
κακῶσαι αὐτόν. Καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους
introductos: τ ex ſancto. τ iuerūt τ
εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου. καὶ ἐπορεύθησαν καὶ
laudati ſunt in ciuitate. qm̄ ſic fecerūt. et
ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει. ὅτι οὕτως ἐποίησαν. καί γε
hoc vanitas. Qm̄ nō eſt facta ꝯtradictio:
τοῦτο ματαιότης. Ὅτι οὐκ ἔςι γινομένη ἀντίρρησις,
ab iſtis malū velox: ꝑpt̄ hoc
ἀπὸ τῶν τοιούτων τὸ πονηρὸν ταχύ, διὰ τοῦτο
fiduciā habuit cor filioꝝ hoīm in eis
ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς
ad faciendū malū q̄ peccauit fecit
τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ
malū ex tūc τ a lōgitudine eoꝝ. qm̄
πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. ὅτι
et cognoſco ego: ꝙ eſt bonū timētibus
καί γε γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔςιν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμέ
bus deū. vt timeāt a facie e- C
νοις τὸν θεόν. ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐ-
ius. Et bonū nō erit impio. τ nō pro
τοῦ. Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔςαι τῷ ἀσεβεῖ. καὶ οὐ μα-
lōgabit dies in vmbra: q̄ nō eſt timēs a
κρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔςιν φοβούμενος ἀπὸ
facie dei. Eſt vanitas q̄ facta eſt ſup
προσώπου τοῦ θεοῦ. Ἔςι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ
terrā: qm̄ ſunt iuſti ꝙ p̄uenit ad eos: vt B
τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι ὅτι φθάνει πρὸς αὐτούς, ὡς
opus impioꝝ τ ſunt impij ꝙ p̄uenit
ποίημα τῶν ἀσεβῶν καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει
ad eos vt opus iuſtoꝝ. dixi ꝙ et
πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. Εἶπα ὅτι καί
hoc vanitas: τ laudaui ego ſimul leti- A
γε τοῦτο ματαιότης, καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφρο
tiā: qm̄ nō eſt bonū homini ſub
σύνην, ὅτι οὐκ ἔςιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν
ſole. qm̄ niſi comedere τ bibere τ le-
ἥλιον. ὅτι εἰ μὴ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ εὐ
tari. τ hoc comitabit̄ eū
φρανθῆναι. καὶ αὐτὸ συμπροσέςαι αὐτῷ D

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla.gre.lxx.cũ inter.lati.

in labore ſuo dieb⁹ vite ſue: q̃s dedit ei
ἐν μόχθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, ἃς ἔδωκεν αὐ
deus ſub ſole. in qb⁹ dedi cor
τῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον. ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν
meũ vt cognoſcerẽ ſapiam: & vt viderẽ occu-
μου τοῦ γνῶναι τὴν σοφίαν, καὶ τοῦ ἰδεῖν τὸν περι
patione q̃ facta eſt in terra: qm̃ & in
σπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι καὶ ἐν
die & in nocte ſomnũ in oculis ſuis nõ eſt
ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστι
vidẽs. & vidi oĩa opa dei:
βλέπων. καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ,
qm̃ nõ potẽs erit homo vt inueniat ſimul opus
ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίη-
q̃d factũ eſt ſub ſole. q̃cũq; laborauerit
μα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ
homo vt querat & nõ inueniet. et q̃cũq;
ἄνθρωπος τοῦ ζητῆσαι καὶ οὐχ εὑρήσει. καί γε ὅσα
vtiq; dixerit ſapiẽs vt cognoſceret nõ poterit inue
ἂν εἴπῃ ὁ σοφὸς τοῦ γνῶναι οὐ δυνήσεται τοῦ εὑ-
nire: qm̃ oẽ hoc dedi in cor meũ:
ρεῖν, ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου,
& cor meũ oẽ vidit hoc.
καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο. Ca. 9.

Qonĩã iuſti & ſapiẽtes & opa
Ὅτι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι
eoꝝ in manu dei. et amorẽ et odi
αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ. καί γε ἀγάπην καί γε μῖ
um nõ eſt ſciẽs homo: oĩa ãte fa
σος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος. τὰ πάντα πρὸ προσώ
ciẽ eoꝝ vanitas in oĩbus. Occurſus
που αὐτῶν ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσιν. Συνάντημα
vn⁹ iuſto & vn⁹ impio: bono &
ἓν τῷ δικαίῳ καὶ ἐν τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ
malo: & mũdo & immũdo: &
κακῷ, καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ τῷ
immolãti & nõ immolãti. ſicut bon⁹: ſic q̃
θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι. ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ
peccat. ſicut iurãs: ſic q̃ iuramẽtũ ti-
ἁμαρτάνων. ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβού-
met. hoc malũ in oĩ q̃d factũ eſt ſub ſo-
μενος. τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥ-
le: q̃ occurſus vn⁹ oĩb⁹. et cor filio
λιον, ὅτι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσι. καί γε καρδία υἱ
rũ hoĩs ĩpletũ eſt malo. & circũferentia
ῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ. καὶ περιφέρεια
in corde eoꝝ in vita eoꝝ & poſt eos ad
ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς
mortuos. qm̃ q̃s q̃ ꝑticipat ad oẽs
τοὺς νεκρούς. ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς
viuẽtes? eſt ſpes qm̃ canis viuẽs ipe bon⁹ ſup
ζῶντας; ἔστιν ἐλπίς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ
leonẽ mortuũ. Qm̃ viuẽtes cognoſcẽt q̃
τὸν λέοντα τὸν νεκρόν. Ὅτι οἱ ζῶντες γνώσονται ὅτι
morient: & mortui nõ ſunt cognoſcẽtes q̃c-
ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐ
q̃. & nõ eſt eis vltra merces q: obliuioni tradita ẽ
δέν. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι μισθὸς ὅτι ἐπελήσθη ἡ
memoria eoꝝ & dilectio eoꝝ et odiũ eo-
μνήμη αὐτῶν καί γε ἀγάπη αὐτῶν καί γε μῖσος αὐ-
rũ et zelus eoꝝ iã periit. & pars
τῶν καί γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη ἀπώλετο. καὶ μερὶς
nõ eſt eis ãpli⁹ in ſeculũ in omni q̃d fa-
οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐν παντὶ πεποιη-
ctũ eſt ſub ſole. vade comede in letitia pa-
μένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον. δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρ
nẽ tuũ. & bibe in corde bono vinũ tuũ. q:
τόν σου, καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν σου. ὅτι
iã [approbauit
ἤδη εὐδόκησεν

Trãſla.B.Hie.

de labore ſuo oĩbus diebus vite ſue q̃s dedit ei deus ſub ſole. Et appoſui cor meũ vt ſcirem ſapiẽtiã & intelligerem diſſenſionẽ que verſatur in terra. Eſt homo qui diebus & noctibus ſomnum nõ capit oculis. Et intellexi q̃ omniũ operum dei nullam poſſit homo inuenire rationem eorũ que fiunt ſub ſole: & quanto plus laborauerit ad querẽdum tanto minus inueniat. Etiam ſi dixerit ſapiẽs ſe noſſe: non poterit reperire. Omnia hec tractaui in corde meo vt curioſe intelligerem. 9.

Sunt iuſti atq; ſapiẽtes: & opera eorum in manu dei. Et tñ neſcit hõ vtrum amore an odio dign⁹ ſit: ſed oĩa in futurũ ſeruãtur incerta: eo q̃ vniuerſa eque eueniat iuſto & impio bono & malo: mũdo & imũdo: imolãti victimas & ſacrificia contẽnenti. Sicut bonus ſic & peccator: vt piurus ita qui verum deierat. Hoc eſt peſſimum inter omnia que ſub ſole ſunt: quia eadẽ cunctis eueniũt. Vnde & corda filiorum hominũ implentur malicia & contemptu in vita ſua: & poſt hec ad inferos deducentur. Nemo eſt qui ſemper viuat: & qui hui⁹ rei habeat fiduciam. Melior eſt canis viuus leone mortuo. Viuentes enim ſciunt ſe eſſe morituros: mortui vero nihil nouerunt amplius: nec habent vltra mercedem: quia obliuioni tradita eſt memoria eorũ. Amor q̃q; et odium & inuidie ſimul perierũt: nec habẽt partem in hoc ſeculo & in opere quod ſub ſole geritur. Vade ergo & comede in leticia panẽ tuum: & bibe cum gaudio vinum tuũ: quia

Tex.he.Eccles.ix. Pritiua.heb.

בעמלו ימי חייו אשר נתן לו | יום חיה
האלהים תחת השמש׃ כאשר
נתתי את לבי לדעת חכמה ולראות | נתן ידע
את הענין אשר נעשה על הארץ | ראה ענה
כי גם ביום ובלילה שנה בעיניו | עשה ישן
איננו ראה׃ וראיתי את כל מעשה
האלהים כי לא יוכל האדם | יכל
למצוא את המעשה אשר נעשה
תחת השמש בשל אשר יעמל | עמל
האדם לבקש ולא ימצא וגם | מצא
אם יאמר החכם לדעת לא יוכל | אמר ידע
למצא׃ כי את כל זה נתתי אל | נתן
לבי ולבור את כל זה | ברר

Cap. ix.

אשר הצדיקים | צדק
והחכמים ועבדיהם ביד האלהים
גם אהבה גם שנאה אין יודע | ידע
האדם הכל לפניהם׃ הכל כאשר | פנה
לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע | קרה
לטוב ולטהור ולטמא ולזבח | טהר
ולאשר איננו זבח כטוב כחטא
הנשבע כאשר שבועה ירא׃ זה | שבע
רע בכל אשר נעשה תחת השמש | רוע עשה
כי מקרה אחד לכל וגם לב בני
האדם מלא רע והוללות בלבבם | הלל
בחייהם ואחריו אל המתים׃ כי | חיה מות
מי אשר יחבר אל כל החיים יש | חבר
בטחון כי לכלב חי הוא טוב מן
האריה המת׃ כי החיים יודעים | ארה
שימתו והמתים אינם יודעים
מאומה ואין עוד להם שכר כי | מאם
נשכח זכרם׃ גם אהבתם גם | שכח
שנאתם גם קנאתם כבר אבדה
וחלק אין להם עוד לעולם בכל | עלם
אשר נעשה תחת השמש׃ לך | ילך
אכל בשמחה לחמך ושתה
בלב טוב יינך כי כבר רצה

Tex. he. Eccles. x.	Primitiua. heb.
הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ׃ בְּכָל עֵת יִהְיוּ	עָשָׂה הָיָה
בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל	
יֶחְסָר׃ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר	חָסֵר אִישׁ
אָהַבְתָּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן	יוֹם חָיָה
לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי	
הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר	
אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כֹּל אֲשֶׁר	
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה	מָצָא
כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה	יָדַע
בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה׃	שָׁאַל
שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא	שׁוּב
לַקַּלִּים הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים	קָלַל רוּץ
הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם	לָחַם
לֹא לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים	בִּין
חֵן כִּי עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת כֻּלָּם׃	קָרָה כָּל
כִּי גַּם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ	
כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה	דָּגָה אָחַז
וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם	צוּד רוּעַ
יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה	פּוּחַ יָקַשׁ
כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם׃ גַּם זֹה	נָפַל
רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ	רָאָה
וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי׃ עִיר קְטַנָּה	גָּדַל
וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וּבָא אֵלֶיהָ	בּוֹא
מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ	
מְצוֹדִים גְּדוֹלִים׃ וּמָצָא בָהּ אִישׁ	צוּד
מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר	סָכַן
בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ	
הַמִּסְכֵּן הַהוּא׃ וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה	
חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן	גָּבַר
בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים׃	בָּזָה שָׁמַע
דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים	נוּחַ
מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים׃ טוֹבָה	כָּסַל
חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד	כָּלָה חָטָא
יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃	אָבַד רָבָה
	Cap. x.
זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ	זָבַב בָּאַשׁ
יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יָקָר מֵחָכְמָה	נָבַע רָקַח

Trāſla. B. Hie.

deo placent opera tua.
Omni tempore ſint
veſtimenta tua candida:
& oleum de capite tuo
non deficiat. Perfruere
vita cum vxore quam
diligis cūctis dieb⁹ vite
inſtabilitatis tue q̄ dati
ſunt tibi ſub ſole omni
tempore vanitatis tue.
Hec eſt enī pars in vi-
ta & in labore tuo quo
laboras ſub ſole. Quod
cunq;
facere poteſt manus tua
inſtanter operare:
quia nec opus nec ratio
nec ſapiā nec ſciētia erūt
apud inferos: quo tu
properas.
Verti me ad aliud & vi-
di ſub ſole nec
velociū eſſe curſum nec
fortium
bellum nec ſapientium
panem
nec doctorum diuitias
nec artificum
gratiam: ſed tempus ca
ſumq; in omnibus.
Neſcit homo finem ſu-
um: ſed
ſicut piſces capiūtur ha
mo
& aues laqueo compre
henduntur: ſic
capiuntur homines in
tempore malo
cum eis extemplo ſup
uenerit. Hanc quoq;
ſub ſole vidi ſapientiā:
& p̄baui maximam. Ci-
uitas parua
& pauci in ea viri. Ve-
nit contra eam
rex magnus & vallauit
eam: extruxitq;
munitiões p̄ gyrū & p̄fe-
cta eſt obſidio. Inuētuſq;
eſt in ea vir pauper & ſa
piens & liberauit vrbem
p̄ ſapiētiā ſuā: & nullus
deinceps recordatus eſt
hoīs illius pauperis. Et
dicebā ego meliorē eſſe
ſapientiam fortitudine.
Quō ergo ſapiētia pau-
peris contēpta eſt & ver
ba eius non ſunt audita.
Verba ſapientum audiū
tur in ſilentio: plus
q̄ clamor principis in-
ter ſtultos. Melior eſt
ſapientia q̄ arma belli-
ca: & qui in vno pecca-
uerit multa bona per-
det. 10.

Muſce moriētes per
dunt ſuauitatem
vnguenti. Precioſior eſt
ſapientia:

Trāſ. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

deus opera tua. in oī tēpore ſint ve
ὁ θεὸς τὰ ποιήματά σου. ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱ-
ſtimēta tua cādida: ꝛ oleū ſup̄ caput tuū ne
μάτιά σου λευκά, καὶ ἔλαιον ἐπὶ κεφαλῆς σου μὴ
deficiat. ꝛ vide vitā cū muliere quā dilexi
ὑστερησάτω. καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπη-
ſti oibus dieb⁹ vite vanitatis tue: q̄ da
σας πάσας ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δο
ti ſun tibi ſub ſole oīb⁹ dieb⁹ vanita
θείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας τὰς ἡμέρας ματαιό
tis tue: qm̄ hoc pars tua in vita tua. ꝛ in
τητός σου, ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου. καὶ ἐν
labore tuo quo tu laboras ſub ſole. om-
τῷ μόχθῳ σου ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον. πάν
nia q̄cūq; inuenerit man⁹ tua vt faciat. ſm̄ potē-
τα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι. ὡς ἡ δύνα
tiā tuā fac: qm̄ nō eſt opus ꝛ ratio C
μίς σου ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς
ꝛ cognitio ꝛ ſapiā in īferno: quo tu vadis il-
καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐ-
luc. verti ꝛ vidi ſub ſole ꝙ nō
κεῖ. ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι οὐ τοῖς
velocib⁹ curſus. Et nō potētib⁹ bellū:
κούφοις ὁ δρόμος, Καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος,
et nō ſapiētib⁹ panis: et nō itelli
καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, καί γε οὐ τοῖς συνε
gētib⁹ diuitie: et nō cognoſcētib⁹ gr̄a:
τοῖς ὁ πλοῦτος, καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις,
qm̄ tp̄s ꝛ occurſus occurret oibus
ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται τοῖς πᾶσιν
his. et nō nouit homo tp̄s ſu-
αὐτοῖς. καί γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐ-
um: ſicut piſces capti in rete ma
τοῦ, ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηρευόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κα
lo ꝛ ſicut aues capte in laqueo. ſicut ip̄e C
κῷ καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηρευόμενα ἐν παγίδι. ὡς αὐτὰ
illaqueant̄ filij hoīs in tp̄s ma
παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονη
lū: cū inciderit in eos extēplo: et hoc
ρόν, ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ἄφνω, καί γε τοῦτο
vidi ſapiam ſub ſole: ꝛ magna eſt ad
εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός
me ciuitas p̄ua ꝛ viri in ea pauci: ꝛ vene
με πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, καὶ ἔλ-
rit ad eā rex magn⁹ ꝛ circūdabit eā
θῃ ἐπ᾽ αὐτὴν βασιλεὺς μέγας καὶ κυκλώσει αὐ-
ꝛ edificabit in eā aggeres magnos:
τήν, καὶ οἰκοδομήσει ἐπ᾽ αὐτὴν χάρακας μεγάλους,
ꝛ īuenerit ī ea vir pauperē ſapiētē. ꝛ ſaluabit D
καὶ εὕρῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα σοφόν. καὶ διασώσει
ip̄e ciuitatē in ſapiā ſua. ꝛ homo
αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος
nō recordat⁹ ē ſimul viri pauperis illi⁹.
οὐκ ἐμνήσθη σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκείνου.
ꝛ dixi ego bona ſapiā ſup̄ potētiā. ꝛ ſapiā D
καὶ εἶπα ἐγὼ ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν. καὶ σοφία
pauperis contēpta: ꝛ ſm̄ões eius nō ſunt
τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, καὶ λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν
auditi. Sermões ſapiētū ī quiete audiunt̄ ſu-
ἀκουόμενοι. Λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑ-
per clamorē potentiū in ſtultitijs. bona ſapiē
περ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις. ἀγαθὴ σο
tia ſup̄ vaſa belli. ꝛ peccans vn⁹ per-
φία ὑπὲρ σκεύη πολέμου. καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπο
det bonitatē multam.
λέσει ἀγαθωσύνην πολλήν. Ca. 10. A

Muſce mortue corrūpūt cōdimentū olei
Μυῖαι θανοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου
dulcedinis. p̄cioſuꝫ paucū
ἡδύσματος. τίμιον ὀλίγον

© Biblioteca Nacional de España

ſapiē ſup gl'iam ſtultitie magne. cor ſapiē
σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλης. καρδία σο-
tis in dextrū ei⁹: ⁊ cor ſtulti in ſiniſtrū
φοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, καὶ καρδία ἄφρονος εἰς ἀριστερὸν
illi⁹. et in via cū ſtult⁹ ābulauerit cor
αὐτοῦ. καί γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία
eius poſteri⁹ erit. ⁊ q̄ cogitabit oīa ſtultitia ſunt.
αὐτοῦ ὑστερήσει. καὶ ἃ λογιεῖται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.
ſi ſpūs poteſtatē hñtis aſcēderit in te: locū
ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τόπον
tuū ne dimiſeris: q̄r curatio faciet ceſſare pctā ma-
σου μὴ ἀφῇς, ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας μεγά-
gna. eſt malū q̄d vidi ſub ſole tāq̄ inuitū q̄d
λας. ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ
exiuit a facie poteſtatē hñtis. dat⁹ ē ſtult⁹
ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος. ἐδόθη ὁ ἄφρων
B in ſublimitatib⁹ magnis ⁊ diuites in humili ſede-
ἐν ὕψεσι μεγάλοις καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσον-
būt. vidi ſeruos in equis ⁊ pn̄cipes ambulā-
ται. εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους καὶ ἄρχοντας πορευομέ-
tes vt ſeruos ſup terrā. q̄ fodit foueā: in eā inci
νους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς. ὁ ὀρύσσων βόθρον, ἐν αὐτῷ ἐμ-
det: ⁊ diſſipantē ſepē mordebit eū coluber:
πεσεῖται, καὶ καθαιροῦντα φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις,
q̄ tollit lapides labore torquebit in eis. Qui ſcidit li-
ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. Σχίζων ξύ-
gna periclitabit in eis: ſi ceciderit ferrū:
λα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς, ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον,
⁊ ipe faciē turbauit. ⁊ potētias cōfirma-
καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξε. καὶ δυνάμεις δυναμώ-
bit: ⁊ abundātia viro cui⁹ ſapiā. ſi momorderit
σει, καὶ περισσεία τῷ ἀνδρὶ οὗ σοφία. ἐὰν δάκῃ ὁ
coluber in nō murmure: ⁊ nō eſt aliq̄d āpli⁹ incātā
ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπᾴ-
ti. ſmōes oris ſapiētis gr̄a: ⁊ labia ſtul-
C δοντι. λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις, καὶ χείλη ἄφρο-
ti p̄cipitabunt eū. initiū oris ei⁹ ſtulti
νος καταποντιοῦσιν αὐτόν. ἀρχὴ στόματος αὐτοῦ ἀφρο-
tia: ⁊ nouiſſime oris illi⁹ ābages male.
σύνη, καὶ ἐσχάτη στόματος αὐτοῦ περιφέρεια πονηρά.
⁊ ſtult⁹ multiplicabit v̄ba. nō nouit homo q̄d
καὶ ὁ ἄφρων πληθυνεῖ λόγους. οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τί
q̄d factū eſt ⁊ q̄d q̄d futur̄ eſt: q̄m poſt eū q̄s
τὸ γενόμενον καὶ τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ τίς
nunciabit ei. labor ſtultor̄ affliget e-
ἀπαγγελεῖ αὐτῷ. μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐ-
os: q̄ nō nouit p̄gere in ciuitatē. ve
τούς, ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν. οὐαί
tibi ciuitas: cui⁹ rex tu⁹ iunior: ⁊ princi
σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρχον-
pes tui in hora matutina comedūt. beata tu terra: cui⁹ rex
τές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι. μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βα-
tu⁹ fili⁹ liberi: ⁊ pn̄cipes tui ad
σιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου, καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς
D tp̄s veſcent in potētia: ⁊ nō cōfundent. in
καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται. ἐν
pigritijs humiliabit cōtignatio: ⁊ in ſegnicie ma
ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δόκωσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ χει-
nuū p̄ſtillabit dom⁹. in riſuȝ faciūt panē ⁊ vinū
ρῶν στάξει ἡ οἰκία. εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος
letificat viuētes: ⁊ argēto obediēt ſimul
εὐφραίνει ζῶντας, καὶ τοῦ ἀργυρίου ὑπακούσεται σὺν
oīa. et tu in conſciētia tua regi
τὰ πάντα. καί γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα
nō detrahas: ⁊ in receſſib⁹ cubiculi tui ne male
A μὴ καταράσῃ, καὶ ἐν ταμιείοις κοιτώνων σου μὴ κα-
dixeris diuiti. q̄r volatile celi portabit
ταράσῃ πλούσιον. ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει
vocē tuā ⁊ q̄ hēt pennas annūciabit ſmo
τὴν φωνήν σου καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λό-
nē tuū.
γον σου.

Ca.11.

Pro. 26. Eccl. 7.d.

paruaq; gloria ad tēpus ſtultitia. Cor ſapientis in dextera ei⁹ & cor ſtulti in ſiniſtra illius. Sed & in via ſtultus ambulans cum ipſe inſipiens ſit omnes ſtultos eſtimat. Si ſpiritus poteſtatē habentis aſcēderit ſup te: locū tuū ne dimiſeris q̄a curatio faciet ceſſare peccata maxima. Eſt malū quod vidi ſub ſole: quaſi per errorem egrediens a facie principis. Poſitum ſtultum in dignitate ſublimi & diuites ſedere deorſum. Vidi ſeruos in equis: & prīcipes ambulātes ſup terram quaſi ſeruos. Qui fodit foueā incidet in eā. & qui diſſipat ſepē mordebit eum coluber. Qui tranſfert lapides affligetur in eis: & q ſcindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retuſum fuerit ferrū: & hoc nō vt pri⁹ ſed hebetatū fuerit multo labore exacuetur: & poſt īduſtriā ſeq̄tur ſapiā. Si mordeat ſerpēs in ſilētio: nihil eo min⁹ habet q occulte detrahit. Verba oris ſapiētis grā: & labia inſipiētis p̄cipitabūt eum. Initiū verborū eius ſtulticia: & nouiſſimū oris illi⁹ error peſſimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante ſe fuerit: & q̄d poſt ſe futurum ſit: quis ei poterit indicare? Labor ſtultorū affliget eos: qui neſciunt in vrbem pergere. Ve tibi terra cuius rex eſt puer: & cui⁹ prīcipes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis eſt: & cuius principes veſcūtur in tp̄e ſuo ad reficiendū & non ad luxuriam. In pigriciis humiliabitur cōtignatio & in infirmitate manuū p̄ſtillabit dom⁹. In riſu faciunt panē & vinū: vt epulentur bibentes. Et pecunie obediunt oīa. In cogitatione tua regi nō detrahas: & ī ſecreto cubiculi tui nō maledixeris diuiti: quia & aues celi portabunt vocem tuam: & qui habent pennas annunciabunt ſententiam.

11.

מכבוד סכלות מעט: לב חכם	כבד
לימינו ולב כסיל לשמאלו: וגם	ימן שמל
בדרך כשהסכל הולך לבו חסר	סכל הלך
ואמר לכל סכל הוא: אם רוח	
המושל תעלה עליך מקומך אל	משל עלה
תנח כי מרפא יניח חטאים גדולים:	קום נוח
יש רעה ראיתי תחת השמש	רפא גדל
כשגגה שיצא מלפני השליט:	רוע ראה
נתן הסכל במרומים רבים	יצא פנה
ועשירים בשפל ישבו: ראיתי	שלט רום
עבדים על סוסים ושרים הלכים	רבב עשר
כעבדים על הארץ: חפר גומץ בו	שור הלך
יפול ופרץ גדר ישכנו נחש: מסיע	גמץ
אבנים יעצב בהם בוקע עצים	נפל פרץ
יסכן בם: אם קהה הברזל והוא לא	נשך נסע
פנים קלקל וחילים יגבר ויתרון	עצב בקע
הכשיר חכמה: אם ישך הנחש בלוא	סכן
לחש ואין יתרון לבעל הלשון:	פנה גבר
דברי פי חכם חן ושפתות כסיל	כשר
תבלענו: תחלת דברי פיהו סכלות	לשן
ואחרית פיהו הוללות רעה: והסכל	פה שפה
ירבה דברים לא ידע האדם	כסל בלע
מה שיהיה ואשר יהיה מאחריו	חלל הלל
מי יגיד לו: עמל הכסילים תיגענו	רוע
אשר לא ידע ללכת אל עיר:	רבה
אי לך ארץ שמלכך נער ושריך	היה
בבקר יאכלו: אשריך ארץ שמלכך	נגד יגע
בן חורים ושריך בעת יאכלו	ילך
בגבורה ולא בשתי: בעצלתים	מלך שור
ימך המקרה ובשפלות ידים ידלף	אכל
הבית: לשחוק עשים לחם ויין	גבר שתה
ישמח חיים והכסף יענה את הכל:	מכך קרה
גם במדעך מלך אל תקלל ובחדרי	דלף שחק
משכבך אל תקלל עשיר כי עוף	שמח ענה
השמים יוליך את הקול ובעל	ידע קלל
הכנפים יגיד דבר:	שכב עשר
	ילך
	נגד

BIBLIOTECA NACIONAL

© Biblioteca Nacional de España

Cap. xi.

שלח לחמך על פני המים כי ברב
הימים תמצאנו׃ תן חלק לשבעה
וגם לשמונה כי לא תדע מה יהיה
רעה על הארץ׃ אם ימלאו העבים
גשם על הארץ יריקו ואם יפול עץ
בדרום ואם בצפון מקום שיפול
העץ שם יהוא׃ שמר רוח לא יזרע
וראה בעבים לא יקצור׃ כאשר
אינך יודע מה דרך הרוח כעצמים
בבטן המלאה ככה לא תדע את
מעשה האלהים אשר יעשה את
הכל׃ בבקר זרע את זרעך ולערב
אל תנח ידך כי אינך יודע אי זה
יכשר הזה או זה ואם שניהם
כאחד טובים׃ ומתוק האור וטוב
לעינים לראות את השמש׃ כי אם
שנים הרבה יחיה האדם בכלם
ישמח ויזכר את ימי החשך כי
הרבה יהיו כל שבא הבל׃ שמח בחור
בילדותיך ויטיבך לבך בימי
בחורותך והלך בדרכי לבך
ובמראי עיניך ודע כי על כל אלה
יביאך האלהים במשפט׃

Cap. xij.

והסר כעס מלבך והעבר רעה
מבשרך כי הילדות והשחרות
הבל׃ וזכר את בוראיך בימי
בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי
הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין
לי בהם חפץ׃ עד אשר לא תחשך
השמש והאור והירח והכוכבים
ושבו העבים אחר הגשם׃ ביום
שיזעו שמרי הבית והתעותו
אנשי החיל ובטלו הטחנות כי
מעטו וחשכו הראות בארבות׃
וסגרו דלתים בשוק בשפל קול
הטחנה ויקום לקול הצפור

Mitte panem tuū ſup trāſeūtes aq̄s: quia poſt tp̄a multa iuenies illū. Da partem ſeptem nenon & octo: q̄a ignoras quid futurum ſit ꝏꝏ mali ſuper terram. Si replete fuerint nubes: imbrē ſup terrā effundent. Si ceciderit lignū ad auſtrū aut ad aquilonē: in quocūq; loco ceciderit ibi erit. Qui obſeruat ventū nō ſeminat & qui conſiderat nubes nunq̄ metet. Quomō ignoras q̄ ſit via ſpūs & qua rōne cōpingātur oſſa in ventre pregnantis: ſic neſcis ꝏꝏꝏꝏ opera dei qui fabricator eſt ꝏꝏꝏꝏ omniū. Mane ſemina ſemen tuum & veſpere ne ceſſet manus tua: q̄a neſcis quid ꝏꝏꝏꝏ magis oriatur hoc aut illud: & ſi vtrunq; ꝏꝏ ſimul melius erit. Dulce lumen: & delectabile eſt oculis videre ſolem. Si ꝏꝏꝏꝏ annis multis vixerit homo & in his omnibus ꝏ letus fuerit: meminiſſe debet tenebroſi tēpis & dierū multorū q cū venerint: vanitatis arguētur p̄terita. Letare ergo iuuenis ī adoleſcētia tua: & in bono ſit cor tuū in dieb9 iuuētutis tue & ambula ī viis cordis tui: & in intuitu oculoꝝ tuorū: & ſcito q̄ pro oīb9 his adducet te deus in iudiciū.

Aufer irā a corde 12. tuo: & amoue maliciam a carne tua. Adoleſcentia enī & voluptas vane ſunt. Memento creatoris tui in diebus iuuētutis tue: anteq̄ veniat tempus ꝏꝏꝏꝏ afflictionis tue: & appropinquēt anni de q̄bus dicas non mihi placent. Anteq̄ tenebreſcant ꝏ ſol & lumen & ſtelle & luna: ꝏꝏꝏꝏ & reuertantur nubes poſt pluuiam. ꝏꝏꝏ Q̄n cōmouebūtur cuſtodes dom9: & nutabūt viri fortiſſimi: & ocioſe erunt molentes in ꝏꝏ minuto numero: & tenebreſcēt vidētes p̄ foramina: & claudēt oſtia in platea in humilitate vocis molentis: & conſurgēt ad vocem volucris ꝏꝏ

Mitte panē tuū in faciē aque: q2 in multitudie dieꝝ inuenies eū. da
Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος, ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν. δὸς
partē ſeptē: et octo: q2 nō cognoſcis q̄d erit malū ſup terrā. ſi replete fuerit
μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τὴν γῆν. ἐὰν πληρωθῶσι τὰ
nubes imbre ſup terrā effundēt. Et ſi ceciderit lignū in auſtro: τ ſi in borea: in loco vbi ceciderit
νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχέουσιν. Καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾷ, τόπῳ οὗ πεσεῖται
lignū illic erit. q̄ obſeruat vētū nō ſeminabit: τ q̄ aſpicit in nubib9 nō metet. in q̄b9 nō eſt cognoſcēs q̄ via ſpūs. ſicut oſſa in vētre
τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται. τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει. ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς ὀστᾶ ἐν γαστρὶ τῆς
pregnātis: ſic nō cognoſces op̄a dei: q̄cūq; faciet cūcta. in hora matutina ſemina ſemē tuū. τ in veſpertina ne ceſſet man9 tua. q2 nō cognoſcis quod orieť an hoc an illud: τ ſi duo ſimul: bona. τ dulce lumē: τ bonū
κυοφορούσης, οὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα. ἐν πρωίᾳ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά. καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς
oculis aſpicere ſimul ſolē q2 τ ſi ānos multos viuet homo in oībus illis letus erit τ memorerit dieꝝ tenebraꝝ: q̄m multi erūt: omne q̄d venit vanitas. Letare
ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλαὶ ἔσονται, πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης. Εὐφραίνου
iuuenis in adoleſcētia tua: τ bn̄faciat tibi cor tuū in dieb9 iuuētutis tue. τ ambula in viis cordis tui irreprehēſibilis: τ in intuitu oculoꝝ tuoꝝ. τ cognoſce q̄ in oībus his ducet te deus in iudicio.
νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου. καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμωμος, καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει. C.12

Et aufer irā a corde tuo: τ amoue maliciā a carne tua: q̄m adoleſcētia τ amētia vanitas. τ memēto ei9 q̄ poſſedit te in diebus iuuētutis tue. vſq; quo nō veniāt dies malitie. τ p̄ueniant anni in q̄b9 dices: nō eſt mihi in eis volūtas. vſq; quo nō tenebreſcat ſol τ lumē τ luna τ ſtelle. τ cōuertāt nubes poſt pluuiā in die q̄ vtiq; cōmouebunť cuſtodes dom9: τ p̄uerteńt viri potētie: τ ocioſe fuerūt molētes q̄m diminute fuerūt. τ tenebreſcēt q̄ vidēt in foraminib9 τ claudēt hoſtiū in platea in infirmitate vocis molētis. τ cōſurget ad vocē paſſeris
Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, καὶ παράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ ἄνοια ματαιότης. καὶ μνήσθητι τοῦ κτήσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου. ἕως οὗ μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κακίας. καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα. ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. καὶ ἐπιστρέψωσιν τὰ νέφη ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν σαλευθῶσι φύλακες τῆς οἰκίας, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ ἤργησαν ἀλήθουσαι ὅτι ὠλιγώθησαν. καὶ σκοτάσουσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς, καὶ κλείσουσι θύρας ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς τῆς ἀληθούσης. καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου ꝏꝏꝏꝏ

ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

© Biblioteca Nacional de España

⁊ humiliabunt oēs filie cantus.
καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος·
et ab excelſo videbūt. ⁊ pauores in via: ⁊ flore
καί γε ἀπὸ ὕψους ὄψονται· καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθή
bit amygdal⁹: ⁊ ipinguet locuſta. ⁊ diſſipe
σει τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς· καὶ διασκεδα=
tur capparis qm̄ iuit homo in domū ſecu
σθῇ ἡ κάππαρις ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶ=
li ſui: ⁊ circuerūt in platea plāgentes. vſq; quo nō
νος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι· ἕως οὗ μὴ
euertat funicul⁹ argēti ⁊ cōprimat auꝝ electū
ἀνατραπῇ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου καὶ συνθλιβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ
C auri: ⁊ cōterat hydria ſup fontē. ⁊ coar
χρυσίου, καὶ συντριβῇ ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν· καὶ συν
tetur rota ſup laccū: ⁊ reuertat puluis
τροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς
in terrā vt erat. ⁊ ſpūs redeat ad deū q̇
3.i.a. ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν· καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεὸν ὃς
dedit illū. Vanitas vanitatū dixit eccleſia
ἔδωκεν αὐτό. Ματαιότης ματαιοτήτων εἶπεν ὁ ἐκκλησια
ſtes oīa vanitas. ⁊ ſupfluū qm̄ fuit eccle
στής, τὰ πάντα ματαιότης· καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλη
ſiaſtes ſapiēs. ⁊ docuit cognitionē ppl'm. ⁊ auris inue=
σιαστὴς σοφός· καὶ ἐδίδαξε γνῶσιν τὸν λαόν· καὶ οὖς ἐξιχνι
ſtigabit ornatū pabolaꝝ. multa q̄ſiuit eccleſia
άσεται κόσμιον παραβολῶν· πολλὰ ἐζήτησεν ἐκκλησια=
ſtes vt inueniret ſmōes volūtatis ⁊ qd ſcriptū eſt rectitu
D στὴς τοῦ εὑρεῖν λόγους θελήματος καὶ γεγραμμένον εὐθύτη
dinis ſmōes veritatis. ſmōeſq; ſapiētū vt ſtimuli boū.
τος λόγους ἀληθείας. λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα·
⁊ vt claui plātati: q̇ a ꝯſedentib⁹ dati
καὶ ὡς ἧλοι πεφυτευμένοι, οἳ παρὰ τῶν συνθεμάτων ἐδό
ſunt de paſtore vno ſuperfluū ex his: fili mi ca
θησαν ἐκ ποιμένος ἑνός· περισσὸν ἐξ αὐτῶν, υἱέ μου φυλάσ
ue facere libros multos nō eſt finis ⁊
σου τοῦ ποιῆσαι βιβλία πολλά· οὐκ ἔστι περασμὸς καὶ
meditatio multa labor carnis. finis ſmōis: oē
μελέτη πολλὴ κόπωσις σαρκός· τέλος λόγου, τὸ πᾶν
audi: deū time: ⁊ mādata ei⁹ obſerua.
ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε·
qm̄ hoc oīs homo. quia omne opus
ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος. ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα
ducet de⁹ in iudicio. in omni neglecto ſi
ἄξει ὁ θεὸς ἐν κρίσει· ἐν παντὶ παρεωραμένῳ ἐὰν
bonū ⁊ ſi malum.
ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

CANTICVM CANTICORVM.
ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

Canticū cāticoꝝ: qd eſt ſalomoni. oſcu
A α̃ Ἆσμα ᾀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ σαλομῶν· φιλη=
letur me ab oſculis oris ſui.
σάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ·
qm̄ bona vbera tua ſup vinū. ⁊ odor vnguētoꝝ tuoꝝ ſu
ὅτι ἀγαθοὶ μαστοί σου ὑπὲρ οἶνον· καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑ=
per oīa aromata vnguētū euacuatū nomē tuū. ppt
πὲρ πάντα τὰ ἀρώματα μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου· διὰ
hoc adoleſcētule dilexerūt te: traxerūt me. poſt te in
τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, εἵλκυσάν με· ὀπίσω σου εἰς
odorē vnguētoꝝ tuoꝝ currem⁹. introduxit me rex
ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν· εἰσήνεγκέ με ὁ βασιλεὺς
in cellariū ſuū. exultem⁹ ⁊ letemur
εἰς τὸ ταμιεῖον αὐτοῦ· ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν
in te. diligem⁹ vbera tua ſuper vinū. rectitudo di
ἐν σοί· ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον· εὐθύτης ἠ
B lexit te: nigra ſum ⁊ formoſa filie hieru=
γάπησέ σε, μέλαινα εἰμὶ καὶ καλὴ θυγατέρες ἱερου=
ſalē. ſicut tabernacula cedar.
σαλήμ· ὡς σκηνώματα κηδάρ· ∞∞∞∞∞∞∞∞∞

[x]et obſurdeſcent[u]oēs[x]filie
[y]carminis.[a] Excelſa[z]q̄q;
[b]timebūt[c]& formidabūt
[d]in via:[e]florebit[f]amygda
lus:[g]īpinguabitur[h]locuſta
[i]& diſſipabitur[k]capparis.
[l]Qm̄[m]ibit[n]hō[o]in[p]domū
[q]eternitatis ſue:[r] & circui
bunt[s] in platea[t] plangen
tes.[u] Antequam ∞∞∞∞
[z]rūpatur[a]funiculus[b] argē
te⁹[c]& rcurrat[d]vitta[e]aurea
[f]& cōteratur[g]hydria[h] ſup
[i]fontē:[k]& cōfrigatur[l]rota
[m]ſup[n] ciſternā:[o]& reuerta
tur[p]puluis[q]in[r]terrā ſuam
[s]vnde erat:[t] & ſpiritus[u]re
deat[x]ad[y]deum ∞∞∞∞∞
[z]qui[a]dedit illū.[b] Vanitas
[c]vanitatum[d]dixit ∞∞∞
[e]eccl'iaſtes:&[f]oīa[g]vanitas.
[i]Cunq; eſſet[l] ſapiētiſſim⁹
[k]eccleſiaſtes[n] docuit ∞∞
∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
[q]ppl'm[r]&enarrauit q̄ fece
rat:[s]& īueſtigās[t]cōpoſuit
[u]parabolas[x]multas:[y]que
ſiuit[b]verba[c]vtilia ∞∞∞
[d]& cōſcripſit[f]ſmones[e]re
ctiſſimos ac[g]veritate ple=
nos.[h] Verba[i] ſapientiū[k]ſi
cut ſtimuli[l] & q̄ſi claui in
altū[m]defixa: q̄ p[n] magiſtro
rū[o]cōſiliū[p]data ſunt[q] a pa
ſtore[r]vno.[t]His[s]ampli⁹[u]fi
li mi[x]ne reqras.[y] Faciendi
[a]plures[z]libros[b]null⁹ eſt[c]fi
nis:[e]frequenſq;[d] medita=
tio:[g]carnis[f]afflictio ē.[h]Fi=
nē[i] loquēdi pariter[k]omēs
[l]audiamus.[n] Deū[o]time[p]&
[q]mandata eius ∞∞∞∞
[r]obſerua.[t] Hoc eſt[u]omīs
[x]homo.[a]Cuncta[b]que fiūt
[d]adducet[c]deus[e]in iudiciū
[f]pro ∞∞∞∞∞∞∞∞∞
[g]omni[h] abſcondito[i] ſiue
[k]bonū[l]ſiue[m]malum ſit.

Explicit liber eccleſiaſtes.

Incipit[a]canticum
[b]canticorum.

OSculetur me[f]ab oſcu
lis[g]oris ſui:[h]quia[i] me
liora ſunt[k]vbera tua[l]vino
[m]fragrātia[n]vnguētis[o]op=
timis.[p]Oleū[q]effuſum[r]no
men tuū:[s]ideo[u]adoleſcen
tule[x]dilexerūt te.[y] Trahe
me[z]poſt te:[a]curremus. ∞
[b]Introduxit me[c] rex i[d]cel
laria ſua.[e] Exultabim⁹[f] &
letabimur[g]in te:[h]memo=
res[i]vberū tuoꝝ[k]ſupvinū.
[l]Recti[m]diligūt te.[n] Nigra
[o]ſum[p]ſed formoſa ∞∞
[q]filie[r] hieruſalem[s]ſicut ta
bernacula[t]cedar: ∞∞∞

וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר׃ גַּם מִגָּבֹהַּ — שׁוח שׁור
יִרָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ, וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד — ראה חתת
וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה, כִּי — נאץ סבל
הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ, וְסָבְבוּ — פור אבה
בַשּׁוּק הַסּוֹפְדִים׃ עַד אֲשֶׁר לֹא — עלם ספד
יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף, וְתָרוּץ גֻּלַּת הַזָּהָב — רתק רוץ
וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ, וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל — גלל שׁבר
אֶל הַבּוֹר׃ וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ — נבע רוץ
כְּשֶׁהָיָה, וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים — גלל שׁוב
אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃ הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר — היה
הַקּוֹהֶלֶת, הַכֹּל הָבֶל׃ וְיֹתֵר שֶׁהָיָה
קֹהֶלֶת חָכָם, עוֹד לִמַּד דַּעַת אֶת — ידע
הָעָם, וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים
הַרְבֵּה׃ בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי — רבה
חֵפֶץ, וְכָתוּב יֹשֶׁר דִּבְרֵי אֱמֶת׃ דִּבְרֵי — כתב
חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת, וּכְמַשְׂמְרוֹת — ספר נטע
נְטוּעִים בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת, נִתְּנוּ מֵרֹעֶה
אֶחָד׃ וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת — זהר עשׂה
סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, וְלַהַג הַרְבֵּה
יְגִעַת בָּשָׂר׃ סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע, — שׁמע
אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו — צוה
שְׁמוֹר, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם׃ כִּי אֶת כָּל — שׁמר
מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְמִשְׁפָּט עַל — עשׂה בוא
כָּל נֶעְלָם, אִם טוֹב וְאִם רָע׃ — שׁפט עלם
רוע

Cap. j.

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃
יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, כִּי טוֹבִים — שׁור נשׁק
דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃ לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, — פה דוד
שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ, עַל כֵּן עֲלָמוֹת — ריק
אֲהֵבוּךָ׃ מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה, — רוץ
הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה — בוא גיל
בָּךְ, נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן, מֵישָׁרִים — שׂמח זכר
אֲהֵבוּךָ׃ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה — ישׁר שׁחר
בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם, כְּאָהֳלֵי קֵדָר — אוה בנה

© Biblioteca Nacional de España

כיריעות שלמה׃ אל תראוני — רבע ראה
שאני שחרחרת ששזפתני השמש — אני שזף
בני אמי נחרו בי שמני נטרה — חרה שום
את הכרמים כרמי שלי לא
נטרתי׃ הגידה לי שאהבה — נגד אהב
נפשי איכה תרעה איכה תרביץ — רעה רבץ
בצהרים שלמה אהיה כעטיה — למה היה
על עדרי חבריך׃ אם לא תדעי — עטה ידע
לך היפה בנשים צאי לך — נשה יצא
בעקבי הצאן ורעי את גדיתיך — רעה
על משכנות הרעים׃ לססתי — שכן סוס
ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי׃ נאוו — דמה רעה
לחייך בתרים צוארך בחרוזים׃ — נוה לחה
תורי זהב נעשה לך עם נקדות — צור חרז
הכסף׃ עד שהמלך במסבו — עשה סבב
נרדי נתן ריחו׃ צרור המר — צרר
דודי לי בין שדי ילין׃ אשכל — שד לון
הכפר דודי לי בכרמי עין גדי׃ — שכל
הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך — הנה
יונים׃ הנך יפה דודי אף נעים — נעם
אף ערשנו רעננה׃ קרות בתינו — קרה בית
ארזים רהיטנו ברותים׃ — רהט ברת

Cap. ij.

אני חבצלת השרון — שרה
שושנת העמקים׃ כשושנה בין — ששן
החוחים כן רעיתי בין הבנות׃ — חח
כתפוח בעצי היער כן דודי בין — תפח
הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו — פרה
מתוק לחכי׃ הביאני אל בית היין — מתק חיך
ודגלו עלי אהבה׃ סמכוני באשישות — בוא אשש
רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה — חלה
אני׃ שמאלו תחת לראשי וימינו — שמל ימן
תחבקני׃ השבעתי אתכם בנות — חבק שבע
ירושלם בצבאות או באילות
השדה אם תעירו ואם תעוררו — עור
את האהבה עד שתחפץ׃ קול — חפץ
דודי הנה זה בא מדלג על ההרים — בוא דלג

ſicut pelles ſalomonis. Nolite me conſiderare quod fuſca ſim: quia decolorauit me ſol. Filii matris mee pugnauerũt cõtra me: poſuerunt me cuſtodem in vineis. Vineam meam non cuſtodiui. Indica mihi quem diligit anima mea: vbi paſcas: vbi cubes in meridie: ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere & abi poſt veſtigia gregũ tuorum & paſce hedos tuos iuxta tabernacula paſtorum. Equitatui meo in curribus pharaonis aſſimilaui te amica mea. Pulchre ſunt gene tue ſicut turturis: collũ tuũ ſicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi: vermiculatas argento. Dum eſſet rex in accubitu ſuo nardus mea dedit odorem ſuũ. Faſciculus myrrhe dilectus meus mihi: inter vbera mea cõmorabitur. Botrus cypri dilectus meus mihi: in vineis engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: ocli tui colũbarum. Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. Lectulus noſter floridus: tigna domorũ noſtrarum cedrina: laquearia noſtra cupreſſina. 2.

Ego flos campi & lilium conuallium. Sicut lilium inter ſpinas ſic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna ſyluarũ: ſic dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quẽ deſideraueram ſedi: & fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellã vinariã: ordinauit in me charitatẽ. Fulcite me floribus: ſtipate me malis: quia amore lãgueo. Leua eius ſub capite meo: & dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie hieruſalem per capreas ceruoſq; camporũ: ne ſuſcitetis neq; euigilare faciatis dilectam quouſq; ipſa velit. Vox dilecti mei: ecce iſte venit ſaliens in montibus

---

ſicut pellis ſalomonis. ne aſpiciatis quod ego ſum nigrefacta:
ὡς δέῤῥεις σολομῶντος. μὴ βλέψητε ὅτι ἐγώ εἰμι μεμελανωμένη,
quoniam aſpexit me ſol: filij matris mee
ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος, υἱοὶ μητρός μου
pugnauerũt in me. poſuerũt me cuſtodẽ in vineis:
ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοί. ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν,
vineã meã nõ cuſtodiui. renũcia mihi
ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα. ἀπάγγειλόν μοι
quẽ dilexit aĩa mea: vbi paſcis: vbi cubas in meridie.
ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου, ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ.
ne quãdo fiã vt circundata in gregibus ſodaliũ tuorum.
μή ποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ᾽ ἀγέλαις ἑταίρων σου.
ſi nõ noſti te ipſam pulchra in mulieribus. Egredere tu in veſtigijs gregũ:
ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν. Ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων,
& paſce hedos tuos in tabernaculis paſtorum.
καὶ ποίμαινε τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων.
equo meo in curribus pharaonis aſſimilaui te
τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασι φαραὼ ὡμοίωσά σε ἡ
amica mea. quid pulchre facte ſũt gene tue vt turturis.
πλησίον μου. τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος.
collũ tuũ ſicut monilia ſimulachra auri facie
τράχηλός σου ὡς ὁρμίσκοι ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν
mus tibi. cũ vermiculationibus argẽti donec rex
σοι. μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς
in accubitu ſuo. nardus mea dedit odorẽ
ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν
ſuũ. faſciculus ſtactes nepos meus mihi.
αὐτοῦ. ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί.
in medio vberum meorum morabitur. botrus cypri
ἀναμέσον τῶν μαστῶν μου αὐλισθήσεται. βότρυς τῆς κύπρου
nepos meus mihi: in vineis in gaddi.
ἀδελφιδός μου ἐμοί, ἐν ἀμπελῶσιν ἐν γαδδί.
ecce es pulchra amica mea: ecce es pulchra. oculi
ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί
tui colũbe. ecce es pulcher nepos meus. et
σου περιστεραί. ἰδοὺ εἶ καλὸς ἀδελφιδός μου. καί γε
decorus ad lectulũ noſtrũ vmbroſus: tigna domorum noſtrarum cedri:
ὡραῖος πρὸς κλίνῃ ἡμῶν σύσκιος. δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι,
laquearia noſtra cupreſſi.
φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι. Ca. 2.

Ego flos cãpi: liliũ cõualliũ: ſicut
Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων, ὡς
liliũ in medio ſpinarum: ſic amica mea in medio filiarum.
κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἀναμέσον τῶν θυγατέρων.
ſicut malũ in lignis ſyluę ſic nepos meus in medio filiorum.
ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀδελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν.
in vmbra eius deſideraui: & ſedi & fructus eius
ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα, καὶ ἐκάθισα καὶ καρπὸς αὐτοῦ
dulcis in gutture meo. Introducite me in
γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου. Εἰσαγάγετέ με εἰς
domũ vini: ordinate in me dilectionẽ: firmate
οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ᾽ ἐμὲ ἀγάπην, στηρίσατέ
me in vnguẽtis: cõſtipate me in malis: quia vulnerata
με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν μήλοις, ὅτι τετρωμένη
amore ego. leua eius ſub capite
ἀγάπης ἐγώ. εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν
meo: et dextera illius amplexabitur me. adiuraui
μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με. ὥρκισα
vos filie hieruſalem in potẽtijs & in
ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν
fortitudinibus agri. ſi ſuſcitaueritis & excitaueritis
ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε
dilectionẽ quouſq; voluerit. voce nepotis
τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ
mei: ecce hic venit ſaliẽs in mõtes:
μου, ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη,

C
D
A
B

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.gre.lxx.cū iter.latina.

trāſiliens ſup colles. Similis eſt ne
διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς. Ὅμοιός ἐστιν ἀδελφι-
pos me⁹ capree aut hinulo ceruoꝝ. ecce vbi ſtetit
δός μου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων. ἰδοὺ οὗ ἕστηκεν
poſt parietē nr̄m: pſpiciens per fene-
ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν, παρακύπτων διὰ τῶν θυρί-
ſtras. reſpiciēs per retia. reſpōdet ne
δων. ἐκκύπτων διὰ τῶν δικτύων. ἀποκρίνεται ἀδελφι-
pos me⁹ ꝛ dicit mihi: ſurge veni amica mea: for
δός μου, καὶ λέγει μοι, ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, κα-
moſa mea: colūba mea: qꝛ ecce hyēs trāſijt.
λή μου, περιστερά μου, ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν.
imber abijt receſſit ſibi: flores apparuerūt in
ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπορεύθη ἑαυτῷ, τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ
terra: tp̄s putatiōis ꝑuenit: vox turturis audi-
C γῇ, καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακε, φωνὴ τῆς τρυγόνος ἠκού-
ta ē in terra nr̄a. fic⁹ ꝓtulit groſſos ſuos.
σθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς. αἱ
vinee germinātes dederūt odorē. Surge veni ami-
ἄμπελοι κυπρίζουσαι ἔδωκαν ὀσμήν. Ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλη-
ca mea: formoſa mea: colūba mea. ꝛ veni tu colū
σίον μου καλή μου, περιστερά μου. καὶ ἐλθὲ σὺ περιστε-
ba mea in tegmine petre inherēs antemura-
ρά μου, ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας ἐχομένη τοῦ προτειχί-
li. oſtēde mihi aſpectū tuū ꝛ audire fac me
σματος. δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου καὶ ἀκούτισόν με τὴν
vocē tuā: qm̄ vox tua dulcis: ꝛ facies tua de
φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡ-
cora. capite nobis vulpes paruas q̄ demoliunt
D ραία. πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς ἀφανίζοντας
vineas. ꝛ vinee nr̄e germināt ne
ἀμπελῶνας. καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν. ἀδελ-
pos me⁹ mihi: et ego illi. q̄ paſcis in lilijs:
φιδός μου ἐμοί, κἀγὼ αὐτῷ. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις,
donec aſpirauerit dies ꝛ mote fuerint vmbre. reuer
ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. ἀπό-
tere: ſimilis eſto tu nepos me⁹ dorcadi vel hin
στρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου τῷ δόρκωνι ἢ νε-
nulo ceruoꝝ ſup mōtes cōcauitatū.
βρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. C.3.
A Super lectulū meū in noctib⁹: q̄ſiui quē dilexit
ΣΕπὶ κοίτην μου ἐν νυξίν, ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν
aīa mea. q̄ſiui illū ꝛ nō inueni illū. voca
ἡ ψυχή μου. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκά-
ui eū: ꝛ nō audiuit me. Surgā iā ꝛ
λεσα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου. ἀναστήσομαι δὴ καὶ
circuibo in ciuitate. in foris ꝛ in
κυκλώσω ἐν τῇ πόλει. ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς
plateis. ꝛ querā quē dilexit aīa mea. que
πλατείαις. καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐζή-
ſiui illū: ꝛ nō inueni illū. inuenerūt me q̄ cuſto-
τησα αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. εὕροσάν με οἱ τηροῦν-
diūt: q̄ circuiūt in ciuitate. nū quē dilexit ani
τες, οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυ-
ma mea vidiſtis? vt paꝝ cū ꝑtrāſiui ab eis.
χή μου ἴδετε; ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ' αὐτῶν.
donec inueni quē dilexit aīa mea. tenui eū
B ἕως οὗ εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐκράτησα αὐ-
ꝛ nō dimiſi eū: donec introduxi eū.
τὸν καὶ οὐκ ἀφῆκα αὐτόν, ἕως οὗ εἰσήγαγον αὐτόν.
in domū matris mee: ꝛ in cellā ei⁹ q̄
εἰς τὸν οἶκον μητρός μου, καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλ-
cōcepit me. adiuraui vos filie hierl'm
λαβούσης με. ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ
in potētijs ꝛ in fortitudinib⁹ agri.
ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.
ſi ſuſcitaueritis ꝛ excitaueritis
ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε

Trāſla.B.Hie.

transiliēs colles. Similis eſt dilectus meus capree hinnuloq; ceruorum. En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum reſpiciens per feneſtras: proſpiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi. Surge & propera amica mea formoſa mea & veni. Iam enim hyems tranſijt imber abijt & receſſit. Flores apparuerunt in terra: tempus putatiōis aduenit. Vox turturis audita eſt in terra noſtra. Ficus ꝓtulit groſſos ſuos. Vinee florentes dederunt odorem. Surge propera amica mea ſpecioſa mea & veni: colūba mea in foraminib⁹ petre in cauerna macerie. Oſtende mihi faciem tuam: ſonet vox tua in auribus meis. Vox enī tua dulcis: & facies tua decora. Capite nobis vulpes paruulas q̄ demoliūtur vineas. Nam vinea nr̄a floruit. Dilectus meus mihi: & ego illi q paſcitur īter lilia: donec aſpiret dies: & inclinētur vmbre. Reuertere: ſimilis eſto dilecte mi capree hinnuloq; ceruorum ſuper montes bethel. 3.

In lectulo meo per noctem queſiui quem diligit anima mea. Queſiui illum & non inueni. Surgam & circuibo ciuitatē: per vicos & plateas queram quē diligit anima mea. Queſiui illum & non inueni. Inuenerunt me vigiles qui cuſtodiūt ciuitatem. Num quem diligit anima mea vidiſtis? Paululum cum pertranſiſſem eos: inueni quē diligit anima mea. Tenui eum nec dimittā: donec introducā illum in domū matris mee: & in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie hieruſalem per capreas ceruoſq; camporū ne ſuſcitetis neq; euigilare faciatis

Tex.heb.Cātica.iij.Pꝛitiua.heb.

מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת׃ דּוֹמֶה דוֹדִי קפץ דמה
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה צבה
זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ עמד שגח
מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים׃ חלל ציץ
עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ
רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ כִּי הִנֵּה רעה יפה
הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ ילך
לוֹ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת נוץ ראה
הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע זמר נגע
בְּאַרְצֵנוּ׃ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ שמע פגג
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי
לְכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ׃ יוֹנָתִי
בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה חגה דרג
הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי ראה שמע
אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ
נָאוֶה׃ אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים שֻׁעָלִים נוה שעל
קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ חבל
סְמָדַר׃ דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם שושן פוח
וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי נוס סבב
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל צבה
הָרֵי בָתֶר׃

Cap. iij.

עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת שכב
בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אהב
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃ אָקוּמָה נָּא קום
וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת סבב
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בקש
בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃ מְצָאוּנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ כִּמְעַט ראה
שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת עבר מצא
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ רפה
עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל בוא
חֶדֶר הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת הרה שבע
יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת צבה
הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ עור

© Biblioteca Nacional de España

אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת חפץ
עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן דבר
מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת קטר לבן
רוֹכֵל׃ הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים נטה
גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ סבב
כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה למד לחם
אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃
אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה פרה
מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃ עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף עמד
רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רפד רכב
רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ רצף בנה
צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ יצא ראה
שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לּוֹ אִמּוֹ
בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃

Cap. iiij. הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי
הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד הנה רעה
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים עדר צמם
שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר גלש
הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה עלה
שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין כל תאם
בָּהֶם׃ כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתֹתַיִךְ שנה שפה
וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן דבר נוה
רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ כְּמִגְדַּל דָּוִיד רמן רקק
צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף גדל צור
הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי בנה תלל
הַגִּבּוֹרִים׃ שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי תלה
עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים גבר שנה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ תאם צבה
הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר רעה שושן
וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃ כֻּלָּךְ יָפָה פוח נוס ילך
רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃ אִתִּי מִלְּבָנוֹן לבן
כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי רעה
מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר בוא שור
וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי עון ארה
נְמֵרִים׃ לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה
לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד

dilectam donec ipſa velit. Que eſt iſta ∞∞∞∞∞∞∞ que aſcendit per deſertū ſicut virgula fumi ex ∞ aromatibus myrrhe & thuris & vniuerſi pulueris pigmētarii. En lectulū ſalomonis ſexaginta fortes ambiūt ex fortiſſimis iſrael: ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ omnes tenētes gladios & ad bella doctiſſimi. ∞ Vniuſcuiuſq; enſis ſup femur ſuū ꝑpter timores nocturnos. Ferculū fecit ſibi rex ſalomon de lignis libani. Colūnas eius fecit argenteas: reclinatoriū aureū: aſcēſum purpureum media charitate cōſtrauit: propter filias hieruſalem. Egredimini filie ſion & videte regem ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ ſalomonē in diademate quo coronauit illū mr̄ ſua in die deſpōſationis illius: & in die leticie cordis eius.

4.

Qua; pulchra es amica mea: q; pulchra es. Oculi tui colūbarū: abſq; eo qđ intrinſecus latet. Capilli tui ſicut greges caprarū q aſcēderūt de mōte galaad. Dentes tui ſicut greges tonſaꝝ: q aſcēderūt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: & ſterilis non eſt ∞ iter eas. Sicut vitta coccinea labia tua: ∞∞∞∞∞∞ & eloquiū tuū dulce. Sicut fragmen mali punici: ita gene tue abſq; eo qđ intrinſec⁹ latet. Sicut turris dauid collū tuū q edificata ē cū ꝑpugnaculis. Mille clypei pendēt ex ea: omnis armatura ∞ fortiū. Duo vbera tua ſicut duo ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ hinnuli capree gemelli qui paſcuntur ∞∞∞∞∞∞ in liliis: donec aſpiret dies & inclinentur ∞∞∞ vmbre. Vadā ad montem myrrhe: ∞∞∞∞∞∞∞∞ & ad collem thuris. Tota puchra es ∞∞∞∞∞∞∞∞∞ amica mea & macula nō eſt in te. Veni de libano ſpōſa mea: veni de libano: veni coronaberis de capite amana: de vertice ſanyr ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ & hermon: de cubilib⁹ leonū de montibus ∞ pardorū. Vulneraſti cor meū ſoror mea ſponſa: vulneraſti cor meū i vno oculorū tuoꝝ: & in vno

dilectionē donec voluerit. q iſta q aſcēdit
τὴν ἀγάπην ἕως ἂν θελήσῃ. τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα C
a deſerto: ſicut trūc⁹ fumi euaporans myr
ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη σμύρ
rhā ꝛ thus ab oib⁹ pulurib⁹ vnguētarij. en
ναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ. ἰδοὺ
lectulū ſalomonis: ſexaginta potētes in circuitu ei⁹
ἡ κλίνη τοῦ σολομῶντος, ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς
ex potētib⁹ iſrael: oēs tenētes gladiū
ἀπὸ δυνατῶν ἰσραήλ, πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν
docti bellū. vir enſe ei⁹ ſup femur D
δεδιδαγμένοι πόλεμον. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν
ſuū a timore in noctib⁹. ferculū fecit ſibi
αὐτοῦ ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί. φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ
rex ſalomō de lignis libani. colūnas D
ὁ βασιλεὺς σολομῶν ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου. στύλους
eius fecit argēti: ꝛ reclinatoriū ei⁹ au
αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργυρίου, καὶ ἀνάκλιτον αὐτοῦ χρύ
reū. aſcēſus ei⁹ purpurā. interi⁹ ei⁹ lapi
σεον. ἐπίβασις αὐτοῦ πορφύρα. ἐντὸς αὐτοῦ λι
dib⁹ ſtratū dilectionē a filiab⁹ hierlm. Egredi
θόστρωτον ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων ἱερουσαλήμ. Ἐξέλ
mini ꝛ videte filie ſion in rege ſa
θετε καὶ ἴδετε θυγατέρες σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ σο
lomone in corona qua coronauit eū mater ſua
λομῶντι ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐ
in die deſpōſationis illi⁹: ꝛ in die leti
τοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐ
tie cordis eius. A
φροσύνης καρδίας αὐτοῦ. Ca. 4.

Ecce es pulchra amica mea: ecce es pulchra. A
Ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή.
oculi tui colūbe extra ſilentiū: ceſa
ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπήσεως. τρί
ries tua ſicut greges capraꝝ. q reuelate ſunt infra.6. Hier. 25.c.
χωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν. αἳ ἀπεκαλύφθησαν
a galaad. dētes tui ſicut greges tō
ἀπὸ τοῦ γαλαάδ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κε
ſaꝝ q aſcenderūt de lauacro oēs
καρμένων αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι
gemellis fetib⁹ ꝛ ſterilis nō eſt in eis. ſicut
διδυμεύουσαι καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς. ὡς
funicul⁹ coccine⁹ labia tua ꝛ eloquiū tuū decoꝝ
σπαρτίον κόκκινον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία
ſicut cortex mali punici: malū tuū extra ſilen
ὡς λέπυρον τῆς ῥοᾶς, μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσε
tiū tuū. ſicut turris dauid collū tuū: q edifica
ώς σου. ὡς πύργος δαυὶδ τράχηλός σου, ὁ ᾠκοδο
ta eſt in thalphioth. mille clypei pendēt ſup eā B
μημένος ἐν θαλφιώθ. χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ᾽ αὐτὸν
oia iacula potentiū duo vbera tua ſicut duo
πᾶσαι βολίδες τῶν δυνατῶν δύο μαστοί σου ὡς δύο
hinnuli gemelli capree q paſcunt in liliis. do
νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις. ἕως
nec aſpiret dies ꝛ mote ſint vmbre. va
οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. πο
dā mihi ad mōtē myrrhe ꝛ ad
ρεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς
collē thuris. tota pulchra es amica mea
τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου. ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου
ꝛ macula nō eſt in te. veni de libano ſpō
καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί. δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νύμ
ſa: veni a libano. venies ꝛ trāſibis a prin
φη, δεῦρο ἀπὸ λιβάνου. ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπ᾽ ἀρ
cipio fidei. de capite ſanir ꝛ aermō de
χῆς πίστεως. ἀπὸ κεφαλῆς σανεὶρ καὶ ἀερμὼν ἀπὸ
cubilib⁹ leonū de mōtib⁹ pardoꝝ. ſtupefeci C
μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων. ἐκαρδίω
ſti nos ſoror mea: ſpōſa. ſtupefeciſti nos vno
σας ἡμᾶς ἀδελφή μου, νύμφη. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἑνὶ
ab oculis tuis. in vno
ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ἐν μιᾷ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞

© Biblioteca Nacional de España

torque colli tui. q̃d pulchra facta ſũt vbera tua
ἐνθέματι τραχήλου σου. τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου
ſoror mea: ſpõſa. q̃d pulchra facta ſũ vbera tua a vino
ἀδελφή μου, νύμφη. τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου ἀπὸ οἴνου
τ odor veſtimentoꝝ tuoꝝ ſup oĩa aromata. fauũ
καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. κηρίον
diſtillãt labia tua ſpõſa. mel τ lac ſub
ἀποστάζουσι χείλη σου νύμφη. μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν
lingua tua. τ odor veſtimẽtoꝝ tuoꝝ ſicut odor thuris.
γλῶσσάν σου. καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὡς ὀσμὴ λιβάνου.
D hortus cõcluſus ſoror mea: ſpõſa. hortus cõclu
κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφή μου, νύμφη. κῆπος κεκλει
ſus. fons ſignatus emiſſiones tue ꝑadiſus
σμένος. πηγὴ σφραγισμένη ἀποστολαί σου παράδεισος
malo ꝝ punicoꝝ cũ fructu pomoꝝ. cypri cũ nardis.
ῥοιῶν μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων. κύπροι μετὰ νάρδων.
nardus τ croc⁹: fiſtula τ cinnamomũ cũ vni
νάρδος καὶ κρόκος, κάλαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάν
uerſis lignis libani: myrrha aloth cũ oĩbus
των ξύλων τοῦ λιβάνου, σμύρνα ἀλὼθ μετὰ πάντων τῶν
p̃mis vnguẽtis: fons hortoꝝ. pute⁹ aque viuẽtis τ
πρώτων μύρων, πηγὴ κήπων. φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ
ſtrepẽtis de libano. ſurge boreas: τ ve
ῥοιζοῦντος ἀπὸ τοῦ λιβάνου. ἐξεγέρθητι βορρᾶ, καὶ ἔρ
ni note: ꝑfla hortũ meũ. τ fluant
χου νότε, διάπνευσον κῆπόν μου. καὶ ῥευσάτωσαν
aromata mea.
ἀρώματά μου.

Ca. 5.

A Deſcẽdat nepos me⁹ in hortũ ſuũ.
Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτοῦ.
τ comedat fructũ pomoꝝ ſuoꝝ. ingreſſus ſũ i hor
καὶ φαγέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ. εἰσῆλθον εἰς κῆ
tũ meũ ſoror mea ſpõſa. vindemiaui myrrhã meã
πόν μου ἀδελφή μου νύμφη. ἐτρύγησα σμύρναν μου
cum aromatib⁹ meis. comedi panẽ meũ cũ mele
μετὰ ἀρωμάτων μου. ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός
meo. bibi vinũ meũ cum lacte meo comedite
μου. ἔπιον οἶνόν μου μετὰ γάλακτός μου. φάγετε οἱ
amici et bibite τ inebriamini nepotes : ego dor
πλησίον καὶ πίετε καὶ μεθύσθητε ἀδελφιδοί, ἐγὼ κα
mio: τ cor meũ vigilat. vox nepotis
θεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ
mei pulſat ad portã. aperi mihi ſoror mea
μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν. ἄνοιξόν μοι ἀδελφή μου
amica mea. colũba mea ꝑfecta mea. q꞉ ca
ἡ πλησίον μου. περιστερά μου τελεία μου. ὅτι ἡ κεφα
put meũ plenũ eſt rore: τ cincinni mei guttis
λή μου ἐπλήσθη δρόσου, καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων
B noctis. exui tunicã meã. q̃modo induã
νυκτός. ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσομαι
eã? Laui pedes meos: quomõ inq̃nabo il
αὐτόν; Ενιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μολυνῶ αὐ
los? nepos me⁹ miſit manũ ſuã a
τούς; ἀδελφιδός μου ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
foramine: τ vẽter me⁹ turbat⁹ ẽ ſup illũ. ſurrexi ego vt api
ὀπῆς, καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ᾽ αὐτόν. ἀνέστην ἐγὼ ἀνοῖ
rẽ nepoti meo. man⁹ mee ſtillauerũt myrrhã.
ξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου. χεῖρές μου ἔσταξαν σμύρναν.
digiti mei myrrha pleni ſup man⁹. peſſu
δάκτυλοί μου σμύρνης πλήρεις ἐπὶ χεῖρας. τοῦ κλεί
lũ aperui ego nepoti meo. nepos me⁹ trã
θρου ἤνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. ἀδελφιδός μου πα
ſiuit. aĩa mea exiuit in ſmõe eius. queſiui il
ρῆλθε. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. ἐζήτησα αὐ
lũ τ nõ inueni illũ. vocaui eũ τ nõ audi
τὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπή
uit me. inuenerũt me cuſtodes q̃ circuunt in ciui
κουέ μου. εὕροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πό
C tate. ꝑcuſſerũt me: vulnerauerũt me. tulerũt theriſtrũ
λει. ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με. ἦραν τὸ θέριστρον
a me cuſtodes muroꝝ. adiuraui
ἀπ᾽ ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων. ὥρκισα ∞∞∞∞∞

crine colli tui. Quã pul
chre ſunt mamme tue ∞
ſoror mea ſponſa. Pul
chriora ſunt vbera tua vi
no: & odor vnguẽtorũ
tuorũ ſup oĩa aromata.
Fauus diſtillãs labia tua
ſponſa: mel ∞∞∞∞
& lac ſub lingua tua &
odor veſtimentorũ tuoꝝ
ſicut odor thuris. Hor
tus concluſus ſoror mea
ſponſa: hort⁹ cõcluſus
fons ſignat⁹. Emiſſiões
tue paradiſus maloꝝ pu
nicorũ cum pomoꝝ fru
ctibus. Cypri cum nar
do: nardus & crocus ∞
fiſtula & cinamomũ cũ
vniuerſis lignis libani
myrrha & aloe cum oĩ
bus primis vnguentis. ∞
Fons hortorũ puteus
aquarum viuentium ∞
que fluunt impetu de li
bano. Surge aquilo ∞
& veni auſter ꝑfla hor
tum meum & fluent ∞
aromata illius: 5.

Veniat dilectus me⁹
in hortũ ſuũ vt co
medat fructũ pomorũ
ſuorũ. Veni ĩ hortũ meũ
ſoror mea ſpõſa: meſſui
myrrhã meã cũ aroma
tib⁹ meis. Comedi fauũ
cum melle meo: & bibi
vinũ meũ cũ lacte meo.
Comedite amici & bibi
te: & inebriamini chariſ
ſimi. Ego dormio & cor
meũ vigilat. Vox dilecti
mei pulſantis. Aperi mi
hi ſoror mea: amica mea
colũba mea ĩmaculata
mea: q꞉ caput meũ ple
nũ ẽ rore: & cincĩni mei
guttis noctiũ. Expolia
ui me tũica mea: quõ in
duar illa? Laui pedes me
os: quõ inquinabo illos?
Dilect⁹ me⁹ miſit manũ
ſuã per foramẽ: & vẽter
me⁹ intremuit ad tactũ
eius. Surrexi vt aperirẽ
dilecto meo. Man⁹ mee
ſtillauerũt myrrhã: & digi
ti mei pleni myrrha ꝓba
tiſſima. Peſſulũ oſtii mei
apui dilecto meo: at ille
declinauerat atq꞉ trãſie
rat. Aĩa mea liq̃facta eſt
vt dilect⁹ locut⁹ ẽ. Que
ſiui & nõ inueni illũ: vo
caui & nõ reſpõdit mihi.
Inuenerũt me cuſtodes
qui circuierũt ciuitatẽ.
Percuſſerũt me & vulne
rauerũt me: tulerũt pal
lium meũ cuſtodes mu
rorum. Adiuro ∞∞∞

ענק מצורניך׃ מה יפו דדיך — יפה דוד
אחתי כלה מה טבו דדיך מיין
וריח שמניך מכל בשמים׃ נפת — נוף
תטפנה שפתותיך כלה דבש — נטף שפה
וחלב תחת לשונך וריח שלמתיך — כלל לשן
כריח לבנון׃ גן נעול אחתי כלה — נעל
גל נעול מעין חתום׃ שלחיך — חתם
פרדס רמונים עם פרי מגדים — רמן פרה
כפרים עם נרדים׃ נרד וכרכם
קנה וקנמון עם כל עצי לבונה
מר ואהלות עם כל ראשי בשמים׃ — מור
מעין גנים באר מים חיים
ונזלים מן לבנון׃ עורי צפון — נזל צפן
ובואי תימן הפיחי גני יזלו — ימן פוח
בשמיו

Cap. v.

יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו׃ — בוא אכל
באתי לגני אחתי כלה אריתי — בוא ארה
מורי עם בשמי אכלתי יערי
עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי — שתה
אכלו רעים שתו ושכרו דודים׃ — רעה
אני ישנה ולבי ער קול דודי — עור
דופק פתחי לי אחתי רעיתי — דפק רעה
יונתי תמתי שראשי נמלא — תמם ראש
טל קוצותי רסיסי לילה׃ פשטתי — מלא רסס
את כתנתי איככה אלבשנה — לבש
רחצתי את רגלי איככה אטנפם׃ — טנף
דודי שלח ידו מן החר ומעי — חור מעה
המו עליו׃ קמתי אני לפתח — המה קום
לדודי וידי נטפו מור ואצבעתי — צבע
מור עבר על כפות המנעול׃ פתחתי — כפף נעל
אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי
יצאה בדברו בקשתיהו ולא
מצאתיהו קראתיו ולא ענני׃ — מצא
מצאני השמרים הסבבים בעיר
הכוני פצעוני נשאו את רדידי — נכה רדד
מעלי שמרי החמות׃ השבעתי — חמה שבע

© Biblioteca Nacional de España

אתכם בנות ירושלם אם תמצאו
את דודי מה תגידו לו שחולת
אהבה אני: מה דודך מדוד היפה
בנשים מה דודך מדוד שככה
השבעתנו: דודי צח ואדום דגול
מרבבה: ראשו כתם פז קוצותיו
תלתלים שחורות כעורב: עיניו
כיונים על אפיקי מים רחצות
בחלב ישבות על מלאת: לחיו
כערוגת הבשם מגדלות מרקחים
שפתותיו שושנים נוטפות מור
עבר: ידיו גלילי זהב ממלאים
בתרשיש מעיו עשת שן מעלפת
ספירים: שוקיו עמודי שש
מיסדים על אדני פז מראהו כלבנון
בחור כארזים: חכו ממתקים וכלו
מחמדים זה דודי וזה רעי בנות
ירושלם: אנה הלך דודך היפה
בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו
עמך: דודי ירד לגנו
לערוגות הבשם לרעות בגנים
וללקט שושנים: אני לדודי ודודי
לי הרעה בשושנים: יפה את
רעיתי כתרצה נאוה כירושלם
אימה כנדגלות: הסבי עיניך מנגדי
שהם הרהיבני שערך כעדר
העזים שגלשו מן הגלעד: שניך
כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה
שכלם מתאימות ושכלה אין בהם:
כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך:
ששים המה מלכות ושמנים
פילגשים ועלמות אין מספר: אחת
היא יונתי תמתי אחת היא לאמה
ברה היא ליולדתה ראוה בנות
ויאשרוה מלכות ופילגשים
ויהללוה: מי זאת הנשקפה כמו

מצא
נגד חלה
נשה כה
צחח אדם
דגל
אפק
לחה
ערג גדל
רקח שפה
ששן נטף
מור
גלל מלא
מעה עלף
ספר עמד
יסד ראה
בחר חיך
מתק חמד
רעה בנה
נשה בקש
Cap. vj.
ערג רעה
רעה אוה
דגל סבב
הם רהב
גלש
עלה
כל תאם
רמן רקק
עד צמם
ששה
ספר
תמם
ברר ילד
ראה אשר
הלל שקף

vos filie hieruſalem ſi
inueneritis
dilectum meum vt nun
cietis ei: quia
amore lāgueo. Qualis ē
dilectus tuꝰ ex dilecto: o
pulcherrima mulierum?
Qualis eſt dilectꝰ tuꝰ ex
dilecto: qa ſic adiuraſti
nos? Dilectus meꝰ candi
dus & rubicūdus: electꝰ
ex milibꝰ. Caput eiꝰ au
rū optimū. Come eius ſi
cut elate palmarū: nigre
q̄ſi coruus. Oculi eiꝰ ſi
cut columbe ſup riuulos
aq̄rū q̄ lacte ſunt lote:
& reſidēt iuxta flueta ple
niſſima. Gene illius ſicut
areole aromatū cōſite a
pigmētariis. Labia eius
lilia diſtillātia myrrham
primam. Manus illius
tornatiles aureę: plene
hyacinthis. Venter eius
eburneus: diſtinctus
ſapphiris. Crura illiꝰ co
lumne marmoree: que
fundate ſunt ſup baſes
aureas. Species eiꝰ vt li
bani: electꝰ vt cedri. Gut
tur illiꝰ ſuauiſſimū: & to
tus deſiderabilis. Talis ē
dilectꝰ meꝰ & ipſe ē ami
cus meus filie hieruſalē.
Quo abiit dilectus tuꝰ o
pulcherrima mulierꝝ: q̄
declinauit dilectus tuus.
Et q̄remus eū tecū. 6.
Dilectus meꝰ deſcēdit
ī hortū ſuū ad areo
lā aromatū: vt ibi paſca-
tur in hortis & lilia colli
gat. Ego dilecto meo &
dilectꝰ meꝰ mihi q paſci
tur īter lilia. Pulchra es
amica mea: ſuauis & de
cora ſicut hieruſalem:
terribilis vt caſtrorꝝ acies
ordinata. Auerte oc'los
tuos a me q̄a ipī me auo
lare fecerūt. Capilli tui ſi
cut grex caprarū q̄ appa
ruerūt de galaad. Dētes
tui ſicut greges ouiū q̄
aſcenderūt de lauacro.
Oēs gemellis fetibus:
& ſterilis non eſt in eis.
Sicut cortex mali punici
ſic gene tue: abſq; occul
tis tuis. Sexaginta ſunt
regine & octoginta
cōcubine & adoleſcentu
larū nō eſt numerꝰ. Vna
eſt colūba mea pfecta
mea: vna eſt matri ſue:
electa genitrici ſue. Vi-
derunt eam filie
& beatiſſimā predicaue-
runt: regine & cōcubine
laudauerunt eā. Que eſt
iſta que progreditur q̄ſi

vos filie hierl̄m: in potētiis ꝛ in
ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλήμ, ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς S.2.b. Infra. 8.a.
fortitudinibꝰ agri. ſi iueneritis nepotē meū q̄d nūcia-
ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελφιδόν μου τί ἀπαγ-
neritis ei. ꝙ vulnerata amore ſum ego. q̄d ne
γείλητε αὐτῷ. ὅτι τετρωμένη ἀγάπης εἰμὶ ἐγώ. τί ἀδελ
pos tuꝰ a nepote pulchra in mulieribꝰ: q̄d ne
φιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; τί ἀδελφι
pos tuꝰ a nepote: q̄ꝛ ſic adiuraſti nos? ne
δός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς; ἀδελ
pos meꝰ cādidꝰ ꝛ fuluꝰ electus ex decē mili
φιδός μου λευκὸς καὶ πυρρὸς ἐκλελοχισμένος ἀπὸ μυριά D
bus. Caput eiꝰ aurꝝ cephaz: come eiꝰ ducti-
δων. Κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον κεφάζ, βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλά
les nigre ſicut coruꝰ. oculi eiꝰ ſicut colūbe ſup
ται μέλανες ὡς κόραξ. ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ
plenitudines aquarꝝ lote in lacte: ſedētes
πληρώματα ὑδάτων λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καθήμεναι
ſup plenitudinē. gene illiꝰ ſicut phiale aromatis
ἐπὶ πληρώματι. σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος
pducētes pigmētaria. labia eiꝰ lilia ſtillātia myrrhā ple
φύουσαι μυρεψικά. χείλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρναν πλή
nā. manꝰ eiꝰ tornatiles aurec plene tharſis.
ρη. χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ πεπληρωμέναι θαρσεῖς.
vēter eiꝰ pyxidicula eburnea in lapide ſapphiro.
κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λίθου σαπφείρου.
tibie eiꝰ colūne marmoree fundate ſup ba
κνῆμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρμάρινοι τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βά
ſes aureas. ſpecies eiꝰ vt libanꝰ electꝰ vt ce
σεις χρυσᾶς. εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβανος ἐκλεκτὸς ὡς κέ-
dri guttur illiꝰ ſuauitates ꝛ totꝰ deſideriū. hic
δροι φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὅλος ἐπιθυμία. οὗτος
nepos meꝰ ꝛ hic amicꝰ meꝰ filie hieruſa
ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες ἱερουσα
lē. quo abiit nepos tuus pulchra in mulieribꝰ?
λήμ. ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί;
quo reſpexit nepos tuꝰ? ꝛ queremꝰ eū
ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν
tecum.
μετὰ σοῦ. Ca. 6.
Nepos meꝰ deſcēdit in hortū ſuum ad phia A
Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ εἰς φιά-
las aromatis vt paſcat in hortis: ꝛ vt colligat li-
λας τοῦ ἀρώματος ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρί
lia. ego nepoti meo: ꝛ nepos meꝰ mihi:
να. ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί,
q̄ paſcit in liliis. Pulchra es amica mea: vt be
ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς εὐ
neplacitū. decora ſicut hierl̄m. pauor vt ordinate acies. auer
δοκία. ὡραία ὡς ἱερουσαλήμ. θάμβος ὡς τεταγμέναι. ἀπό-
te oculos tuos de cōtra me: q̄ꝛ ipi auolare fe
στρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον μου, ὅτι αὐτοὶ ἀνεπτέ
cerūt me. ceſaries tua ſicut greges caprarꝝ q̄ aſcēderūt
ρωσάν με. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἱ ἀνέβησαν B
de galaad. dētes tui ſicut greges tonſarꝝ
ἀπὸ τοῦ γαλαάδ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων
q̄ aſcenderūt de lauacro. oēs gemellis fetibꝰ:
αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ. αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι,
ꝛ ſterilis nō eſt in eis. ſicut funiculꝰ cocci-
καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς. ὡς σπαρτίον κόκκι-
neꝰ labia tua ꝛ eloquiū tuū decorꝝ. ſicut cortex mali punici
νον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία. ὡς λέπυρον τῆς ῥοιᾶς
gene tue extra ſilentiū tuū. ſexaginta ſunt regi C
μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου. ἑξήκοντά εἰσι βασί
ne ꝛ octoginta cōcubine: ꝛ adoleſcētule q̄rꝝ nō ē nūerus.
λισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
vna eſt colūba mea pfecta mea. vna eſt matri ſue: electa eſt
μία ἐστὶ περιστερά μου τελεία μου. μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτή ἐστι τῇ
genitrici ſue. viderūt eā filie ꝛ beatā pdicabūt eā. Re
τεκούσῃ αὐτήν. εἴδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν. βα
gine ꝛ cōcubine laudabūt eā. q̄ iſta q̄ inclinat
σίλισσαι καὶ παλλακαὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα

© Biblioteca Nacional de España

D quaſi aurora.pulchra vt luna. electa vt ſol. pauor
Infra. 8.a. ὡσεὶ ὄρθρος. καλὴ ὡς σελήνη. ἐκλεκτὴ ὡς ἥλιος. θάμβος
vt ordinate. in hortū nucis deſcēdi vt viderē i ge
ὡς τεταγμέναι. εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γε
nimine torrētis: vt viderē ſi floruit vinea ſi flo
νήματι τοῦ χειμάρρου, ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος εἰ ἤν
ruerūt mala punica.nō nouit aīa mea. poſuit me cur
θησαν αἱ ῥοαί. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. ἔθετό με ἅρμα
r⁹ aminadab. reuertere reuertere ſulamitis. reuer
τα ἀμιναδάβ. ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε ἡ σουλαμῖτις, ἐπί
tere reuertere ⁊ itueb imur in te.
στρεφε ἐπίστρεφε καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί. Ca.7.
A Quid videbitis in ſulamitide q̄ vadit vt hor
Τί ὄψεσθε ἐν τῇ σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χορ
ba caſtroꝝ. q̄d pulchri facti ſunt greſſus tui in
οὶ τῶν παρεμβολῶν. τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν
calciamētis filia nadab.aptitudines femoꝝ tuoꝝ ſimiles
ὑποδήμασι θύγατερ ναδάβ. ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι
monilib⁹ opeꝝ manuū artificis. vmbilicus tu⁹ crater
ὁρμίσκοις ἔργων χειρῶν τεχνίτου. ὀμφαλός σου κρατὴρ
tornatilis: nō indigēs mixtione.Vēter tu⁹ cumul⁹
τορευτός, μὴ ὑστερούμενος κρᾶμα. Κοιλία σου θημωνία
tritici vallat⁹ in liliis. duo vbera tua ſicut duo hi
σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις. δύο μαστοί σου ὡς δύο νε
nuli gemelli capree. collum tuū ſicut turris
B βροὶ δίδυμοι δορκάδος. τράχηλός σου ὡς πύργος
eburnea. oculi tui vt piſcine in aſebō: in
ἐλεφάντινος. ὀφθαλμοί σου ὡς λίμναι ἐν ἀσεβών, ἐν
portis filie multoꝝ. naſus tu⁹ ſicut turris
πύλαις θυγατρὸς πολλῶν. μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ
libani q̄ reſpicit faciē damaſci. caput tuū
λιβάνου σκοπεύων πρόσωπον δαμασκοῦ. κεφαλή σου
ſup te vt carmeli: ⁊ ceſaries capitis tui ſicut pur
ἐπὶ σὲ ὡς καρμήλου, καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορ
pura. rex ligat⁹ in trāſcurſib⁹. q̄d pul
φύρα. βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. τί ὡραι
chra facta es ⁊ q̄d iucūda facta es dilectio.i diitiis tuis hec ma
ώθης καὶ τί ἡδύνθης ἀγάπη. ἐν τρυφαῖς σου τοῦτο μέ
C gnitudo tua.ſimilis facta es palme: ⁊ vbera tua
γεθός σου. ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, καὶ οἱ μαστοί σου τοῖς
botris. dixi aſcendā in palma. apprehēdā
βότρυσιν. εἶπα ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι. κρατήσω
cacumina ei⁹. ⁊ erūt q̄dē vbera tua ſicut botri
τῶν ὑψέων αὐτοῦ. καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυ
vinee. ⁊ odor naris tue ſicut mala. ⁊ gut
ες τῆς ἀμπέλου. καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα. καὶ λά
tur tuū ſicut vinū bonū. Uadens nepoti
ρυγξ σου ὡς οἶνος ἀγαθός. Πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ
meo in rectitudinē ſufficiēs in labiis meis ⁊ dēti
μου εἰς εὐθύτητα ἱκανούμενος ἐν χείλεσί μου καὶ ὀδοῦ
D bus.ego nepoti meo. ⁊ ad me ꝯuerſio e
σιν. ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐ
ius. veni nepos mi egrediamur in agrū. cōmore
τοῦ. ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. αὐλισθῶ
mur in villis. mane ſurgam⁹ ad vineas. videam⁹ ſi
μεν ἐν κώμαις. ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας. ἴδωμεν εἰ
floruit vinea. floruit germinatio. floruerūt
ἤνθησεν ἡ ἄμπελος. ἤνθησεν ὁ κυπρισμός. ἤνθησαν
mala punica.illic dabo vbera mea tibi. man
αἱ ῥοαί. ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστούς μου σοί. οἱ μαν
dragore dederūt odorē. ⁊ in portis nr̄is om
δραγόραι ἔδωκαν ὀσμήν. καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάν
nia poma noua ad vetera nepos mi
τα τὰ ἀκρόδρυα νέα πρὸς παλαιὰ ἀδελφιδέ μου
ſeruaui tibi.
ἐτήρησά σοι. Ca.8.

aurora conſurgens pulchra vt luna electa vt ſol terribilis vt caſtrorū acies ordinata. Deſcendi in ortū nucū vt viderē poma ꝯualliū & īſpicerē ſi floruiſſet vinea & germinaſſēt malapunica. Neſciui. Aīa mea cōturbauit me ꝓpter quadrigas aminadab. Reuertere reuertere ſunamitis: reuertere reuertere vt intueamur te. 7.

Quid videbis in ſunamite niſi choros caſtrorum? Quā pulchri ſūt greſſ⁹ tui in calciamentis filia principis. Iūcture feminū tuoꝝ ſicut monilia q̄ fabricata ſunt manu artificis. Vmbilicus tu⁹ crater tornatilis: nunq̄ idigens poculis. Venter tu⁹ ſicut acervus tritici vallatus liliis. Duo vbera tua ſicut duo hīnuli gemelli capree. Collū tuū ſicut turris eburnea. Oculi tui ſicut piſcine in eſebon q̄ ſunt in porta filie multitudinis. Naſus tu⁹ ſicut turris libani qui reſpiſcit contra damaſcū. Caput tuum vt carmelus: & come capitis tui ſicut purpura regis iuncta canalib⁹. Quam pulchra es & q̄ decora chariſſima in delitiis. Statura tua aſſimilata eſt palme & vbera tua botris. Dixi. Aſcendā in palmam & apprehendā fructus ei⁹. Et erunt vbera tua ſicut botri vinee: & odor oris tui ſicut odor malorū. Guttur tuū ſicut vinū optimū: dignū dilecto meo ad potandum: labiiſq; & dentib⁹ illi⁹ ad ruminandū. Ego dilecto meo: & ad me cōuerſio ei⁹. Veni dilecte mi egrediamur in agrū: cōmoremur in villis. Mane ſurgam⁹ ad vineas: videamus ſi floruit vinea ſi flores fruct⁹ ꝑturiūt: ſi floruerūt malapunica. Ibi dabo tibi vbera mea. Mandragore dederunt odorē in portis noſtris. Omnia poma noua & vetera dilecte mi ſeruaui tibi. 8

שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה
כנדגלות׃ אל גנת אגוז ירדתי
לראות באבי הנחל לראות
הפרחה הגפן הנצו הרמנים׃ לא
ידעתי נפשי שמתני מרכבות
עמינדיב׃ שובי שובי השולמית
שובי שובי ונחזה בך
מה תחזו בשולמית
כמחלת המחנים׃ מה יפו פעמיך
בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך
כמו חלאים מעשה ידי אמן׃
שררך אגן הסהר אל יחסר המזג
בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים׃
שני שדיך כשני עפרים תאמי
צביה׃ צוארך כמגדל השן
עיניך ברכות בחשבון על שער
בת רבים אפך כמגדל הלבנון
צופה פני דמשק׃ ראשך עליך
ככרמל ודלת ראשך כארגמן
מלך אסור ברהטים׃ מה יפית
ומה נעמת אהבה בתענוגים׃
זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך
לאשכלות׃ אמרתי אעלה בתמר
אחזה בסנסניו ויהיו נא שדיך
כאשכלות הגפן וריח אפך
כתפוחים׃ וחכך כיין הטוב הולך
לדודי למישרים דובב שפתי
ישנים׃ אני לדודי ועלי תשוקתו׃
לכה דודי נצא השדה נלינה
בכפרים׃ נשכימה לכרמים
נראה אם פרחה הגפן פתח
הסמדר הנצו הרמנים שם
אתן את דדי לך׃ הדודאים
נתנו ריח ועל פתחינו כל
מגדים חדשים גם ישנים דודי
צפנתי לך׃

הלך אגז
ראה אבב
נוץ
שום רכב
חזה
Cap. vij.
שלם חלל
חנה יפה
חמק
חלה עשה
חסר
חנט שושן
שנה שד
צבה צור
גדל
צפה פנה
דלל
אסר יפה
ענג
דמה
שכל עלה
היה
תפח חיך
הלך ישר
דבב שפה
שוק ילך
יצא לון
שכם
ראה
נוץ
נתן

© Biblioteca Nacional de España

Cap. viij.

מי יתנך כאח לי יונק שדי
אמי אמצאך בחוץ אשקך גם
לא יבוזו לי: אנהגך אביאך אל
בית אמי תלמדני אשקך מיין
הרקח מעסיס רמני: שמאלו
תחת ראשי וימינו תחבקני:
השבעתי אתכם בנות ירושלם
מה תעירו ומה תעררו את
האהבה עד שתחפץ: מי זאת
עלה מן המדבר מתרפקת על
דודה תחת התפוח עוררתיך
שמה חבלתך אמך שמה חבלה
ילדתך: שימני כחותם על לבך
כחותם על זרועך כי עזה כמות
אהבה קשה כשאול קנאה
רשפיה רשפי אש שלהבתיה:
מים רבים לא יוכלו לכבות את
האהבה ונהרות לא ישטפוה
אם יתן איש את כל הון ביתו
באהבה בוז יבוזו לו: אחות לנו
קטנה ושדים אין לה מה נעשה
לאחתנו ביום שידבר בה: אם
חומה היא נבנה עליה טירת כסף
ואם דלת היא נצור עליה לוח
ארז: אני חומה ושדי כמגדלות
אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום:
כרם היה לשלמה בבעל המון
נתן את הכרם לנטרים איש
יבא בפריו אלף כסף: כרמי
שלי לפני האלף לך שלמה
ומאתים לנטרים את פריו:
היושבת בגנים חברים מקשיבים
לקולך השמיעני: ברח דודי
ודמה לך לצבי או לעפר האילים
על הרי בשמים:

ינק שד
מצא נשק
בזה נהג
בוא למד
עסס שמל
ימן חבק
שבע בנה
עור
חפץ
דבר רפק
תפח
שום
חתם זרע
עזז שאל
רבב יכל
כבה שטף
נתן
אח
שדד עשה
דבר
חמה בנה
צור
גדל היה
מצא שלם
בוא פרה
פנה
מאה
ישב קשב
שמע
צבה

Qvis mihi det te fratrem meū ſugentē vbera mr̄is mee vt inueniā te foris: & deoſculer: & iam me nemo deſpiciat. Apprehendam te & ducam in domū matris mee. Ibi me docebis & dabo tibi poculū ex vino cōdito: & muſtū maloꝝ granatorū meoꝝ. Leua eiꝰ ſub capite meo & dextera illiꝰ āplexabitur me. Adiuro vos filie hieruſalē: ne ſuſcitetis neqꝫ euigilare faciatis dilectam donec ipſa velit. Que eſt iſta que aſcendit de deſerto: delitiis affluens innixa ſup dilectū ſuū? Sub arbore malo ſuſcitaui te. Ibi corrupta eſt mater tua: ibi violata eſt genitrix tua. Pone me vt ſignaculū ſup cor tuū vt ſignaculū ſup brachiū tuū: qa fortis eſt vt mors dilectio: dura ſicut infernus emulatio. Lampades eius vt lāpades ignis atqꝫ flammaꝝ. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem: nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnē ſubſtantiam domus ſue pro dilectiōe: qſi nihilū deſpiciēt eū. Soror nr̄a parua & vbera non habet. Quid faciemus ſorori noſtre in die quādo alloquenda eſt? Si murus ē: edificemꝰ ſup eū ꝓpugnacula argētea. Si oſtium eſt: compingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus & vbera mea ſicut turris: ex quo facta ſum corā eo quaſi pacem repiens. Vinea fuit pacifico: in ea que habet populos. Tradidit eam cuſtodibus: vir affert pro fructu eiꝰ mille argenteos. Vinea mea coram me eſt. Mille tui pacifice & ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius. Que habitas in hortis: amici auſcultant: fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi & aſſimilare capree hinnuloqꝫ ceruorum ſuper montes aromatum.

Expliciunt cantica canticorum.

Quis det te fratrē meū ſugentē vbera matris A
Τίς δώη σε ἀδελφόν μου θηλάζοντα μασοὺς μητρός
mee. inueniēs te extra oſculabor te: et nō deſpi
μου. εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώ-
ciēt me. apprehendā te: introducā te in domū ma ſ.ʒ.b.
σουσί με. παραλήψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον μη-
tris mee ꝛ in cellā eiꝰ q̄ cōcepit me. dabo po
τρός μου καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ποτιῶ
tū tibi de vino pigmētato: de latice maloꝝ punicoꝝ meoꝝ.
σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.
leua eius ſub capite meo: ꝛ dextera illiꝰ
εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ
amplexabiť me. adiuraui vos filie hierl̄m ſ.ʒ.bʒ.
περιλήψεταί με. ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ b.ʒ.ſ.c
in potētijs ꝛ in fortitudinibꝰ agri. q̄d
ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. τί
ſuſcitaueritis ꝛ q̄d excitaueritis dilectionē: donec voluerit.
ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως ἂν θελήσῃ. B
q̄ iſta q̄ aſcēdit ab eremo innixa ſup
τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ ἐρήμου ἐπιστηριζομένη ἐπὶ
nepotē ſuū: ſub arbore malo ſuſcitaui te. illic cū do
τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς, ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. ἐκεῖ ὠδί-
lore pturiuit te mať tua. illic cū dolore pturiuit te q̄ pepit te. po
νησέ σε ἡ μήτηρ σου. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ τεκοῦσά σε. θές
ne me vt ſignaculū ſup cor tuū: vt ſignaculū
με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφραγῖδα
ſup brachiū tuū. qꝛ fortis vt mors dile-
ἐπὶ τὸν βραχίονά σου. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἡ ἀγά-
ctio. dura ſicut infernꝰ emulatio. Volatilia eius volati- C
πη. σκληρὸς ὡς ᾅδης ζῆλος. Περίπτερα αὐτῆς περί-
lia ignis flāme eius. aqua multa nō poterit
πτερα πυρὸς φλόγες αὐτῆς. ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται
extinguere dilectionē: ꝛ flumina nō obruent
σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν
illā. ſi dederit vir oēm vitā ſuā in dile-
αὐτήν. ἐὰν δῷ ἀνὴρ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγά-
ctione: deſpectione deſpiciēt eū. ſoror nr̄a
πῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. ἀδελφὴ ἡμῶν
parua ꝛ vbera nō hēt. q̄d faciemus ſo
μικρὰ καὶ μασοὺς οὐκ ἔχει. τί ποιήσομεν τῇ ἀ-
rori nr̄e in die q̄ vtiqꝫ verbū factū fuerit i ea? ſi murꝰ
δελφῇ ἡμῶν; ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν λαληθῇ ἐν αὐτῇ; εἰ τεῖχός
eſt edificabimꝰ ſup eā. ꝓpugnacula argētea: ꝛ
ἐστιν οἰκοδομήσωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν ἐπάλξεις ἀργυρᾶς. καὶ
ſi hoſtiū eſt deſcribamꝰ ſup illud tabulā cedrinā.
εἰ θύρα ἐστὶ διαγράψωμεν ἐπ᾽ αὐτὴν σανίδα κεδρίνην. D
ego murus ꝛ vbera mea ſicut turres. ego fui in
ἐγὼ τεῖχος καὶ μασοί μου ὡς πύργοι. ἐγὼ ἤμην ἐν
oculis eius q̄ſi reperiēs pacē. vinea fu-
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην. ἀμπελὼν ἐγε-
it ſalomoni in beelamō. tradidit vineā
νήθη τῷ σολομῶντι ἐν βεελαμών. ἔδωκε τὸν ἀμπελῶνα
ſuā cuſtodiētibꝰ. vir feret in fructu ſuo mil
αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χι-
le argēteos. vinea mea mea corā me
λίους ἀργυρίους. ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου. οἱ
mille ſalomoni. ꝛ ducēti his q̄ cuſtodiūt
χίλιοι σολομῶντι. καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τηροῦσι τὸν
fructū eius. Qui ſedet in hortis: amici
καρπὸν αὐτοῦ. Ὁ καθήμενος ἐν κήποις, ἑταῖροι
attendētes voce tua audire fac me fuge ne-
προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκούτισόν με φύγε ἀδελ-
pos mi ꝛ aſſimilare capree aut hinnulo
φιδέ μου καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι ἢ τῷ νεβρῷ
ceruoꝝ ſup mōtes aromatū.
τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

© Biblioteca Nacional de España

Sapientia ſalomonis.

ΣΟΦΙΑ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

Iligite iuſticiam
Ἀγαπήσατε τὴν δικαιοσύ-
o qui iudicatis terrã: ſenti-
νην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν, φρονή-
te de dño ĩ bonitate: ⁊ in ſim-
σατε περὶ τοῦ κυ̅ ἐν ἀγαθότητι, καὶ ἐν ἁ-
A plicitate cordis querite illum. qm̄ in-
πλότητι καρδίας ζητήσατε αὐτόν. ὅτι εὑ-
uenitur ab his q nõ tẽptãt illum: appa-
ρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτόν, ἐμφα-
Hiero. 4.d. ret ãt nõ infidelibus illi. ꝑuerſe
νίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. σκολιοὶ
.n. cogitatiões ſeparãt a deo: proba-
γὰρ λογισμοὶ χωρίζουσιν ἀπὸ θεοῦ, δοκιμα-
ta ãt virtus corripit īſipiẽtes.
ζομένη δὲ ἡ δύναμις ἐλέγχει τοὺς ἄφρονας.
B qm̄ in maleficam animã nõ introibit
ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσε-
ſapiẽtia: neq; habitabit in corpore ſub-
ται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν σώματι κα-
dito peccato. ſctũs .n. ſpũs diſ-
ταχρέῳ ἁμαρτίας. ἅγιον γὰρ πνεῦμα παι-
ciplĩe effugiet dolum: ⁊ amouebitur
δείας φεύξεται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται
C a cogitatiõibꝰ ſtultis: ⁊ corripietur
ἀπὸ λογισμῶν ἀσυνέτων, καὶ ἐλεγχθήσε-
ſupueniente iniq̃tate. benignus .n.
ται ἐπελθούσης ἀνομίας. φιλάνθρωπον γὰρ
ſpũs ſapiẽtia: ⁊ nõ liberabit maledi-
πνεῦμα σοφία, καὶ οὐκ ἀθῳώσει βλάσφη-
cũ a labijs ſuis. qm̄ renũ e-
μον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ. ὅτι τῶν νεφρῶν αὐ-
ius teſtis deus: ⁊ cordis eius
τοῦ μάρτυς ὁ θεός, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ
ſpeculator verus: ⁊ lingue audi-
D ἐπίσκοπος ἀληθής, καὶ τῆς γλώσσης ἀκου-
tor. qm̄ ſpũs dñi repleuit orbẽ ter-
στής. ὅτι πνεῦμα κυ̅ πεπλήρωκε τὴν οἰκου-
rarꝫ: ⁊ qđ continet omnia ſciẽtiã ha-
μένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γνῶσιν ἔ-
bet vocis. ꝓpt hoc q loquitur iniqua
χει φωνῆς. διὰ τοῦτο φθεγγόμενος ἄδικα
nullus latebit: neq; ꝑteribit illum
J.15.b οὐδεὶς μὴ λάθῃ, οὐδὲ μὴ παρελεύσηται αὐτὸν
corripiens iudiciũ. in .n. cogitationibꝰ im-
A ἐλέγχουσα ἡ δίκη. ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσε-
pij inquiſitio erit. ſmonũ ãt illiꝰ auditio
βοῦς ἐξέτασις ἔσται. λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ
ad dñz veniet ad correptionẽ iniq̃tatũ illius.
πρὸς κν̅ ἥξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτοῦ.
qm̄ auris zeli audit omnia: ⁊
ὅτι οὖς ζηλώσεως ἀκροᾶται τὰ πάντα, καὶ
rumor murmurationũ nõ abſcõditur. ca-
θροῦς γογγυσμῶν οὐκ ἀποκρύπτεται. φυ-
uete ergo murmurationẽ inutilẽ: ⁊
λάξασθε τοίνυν γογγυσμὸν ἀνωφελῆ, καὶ
a detractione parcite lingue. qm̄
ἀπὸ καταλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης. ὅτι
ſermo obſcurus vacuꝰ nõ ibit: os
φθέγμα λαθραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται, στόμα
B ãt qđ mentitur occidit animã. ne ze-
Eſa.56 d. δὲ καταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν. μὴ ζη-
letis mortem in errore vite vr̃e: neq;
λοῦτε θάνατον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν, μὴ δὲ
attrahatis ꝑditionẽ in opibus manuũ vr̃arꝫ.
ἐπισπᾶσθε ὄλεθρον ἐν ἔργοις χειρῶν ὑμῶν.
qm̄ deꝰ mortẽ nõ fecit: neq; letatur
ὅτι ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπε-
in ꝑditione viuorꝫ. creauit .n. vt
ται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων. ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ
eſſent omnia: ⁊ ſalutares natiões
εἶναι τὰ πάντα, καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ

Incipit prologus ĩ librũ Sapientie.

Liber ſapie apud Hebreos nuſq̃ eſt. Vnde ⁊ ipe ſtilus grecam magis eloquẽtiã redolet. Hũc iudei Philõis eſſe affirmãt. Qui ꝑinde ſapientie nominatur: qa in eo xp̃i aduẽtus q̃ ẽ ſapia p̃ris: ⁊ paſſio eiꝰ euidenter exp̃mitur.

Incipit liber Sapientie Ca. 1.

Diligite iuſticiã q iudicatis terrã. Sentite de dño ĩ bonitate ⁊ ĩ ſimplicitate cordis q̃rite illũ: qm̄ inuenitur ab his q nõ tẽptãt illũ: apparet ãt eis q̃ fidẽ hñt in illũ. Peruerſe .n. cogitationes ſeparant a deo: ꝓbata ãt virtus corripit inſipientes. Qm̄ in maliuolã aĩam nõ ĩtroibit ſapia: nec hĩtabit in corꝑe ſubdito pctĩs. Spũs .n. ſctũs diſcipline effugiet fictũ ⁊ auferet ſe a cogitationibꝰ q̃ ſũt ſine intellectu ⁊ corripietur a ſupueniẽte iniq̃tate. Benignꝰ eſt .n. ſpũs ſapientie: ⁊ nõ liberabit maledictũ a labiis ſuis: qm̄ renũ illius teſtis eſt deꝰ ⁊ cordis illiꝰ ſcrutator ẽ verꝰ: ⁊ lingue eiꝰ auditor. Qm̄ ſpũs dñi repleuit orbẽ terrarꝫ: ⁊ hoc quod cõtinet oĩa ſciaꝫ hẽt vocis. Propter hoc q loq̃tur iniq̃ nõ põt latere: nec ꝑteriet illũ corripiens iudiciũ. In cogitationibꝰ .n. ĩpii interrogatio erit: ſmonũ ãt illiꝰ auditio ad deũ veniet: ad correptionem iniq̃tatũ illius. Qm̄ auris zeli audit oĩa: ⁊ tumultꝰ murmurationũ nõ abſcõdetur. Cuſtodite ergo vos a murmuratõe q̃ nihil ꝓdeſt: ⁊ a detractione ꝑcite lingue. Qm̄ ſmo obſcurus in vacuũ nõ ibit: os aũt quod mẽtitur occidit aĩam. Nolite zelare morteꝫ in errore vite vr̃e: neq; acq̃ratis ꝑditionẽ in opibus manuũ vr̃arꝫ. Qm̄ deꝰ mortẽ nõ fecit: nec letatur ĩ ꝑditiõe viuorꝫ. Creauit .n. vt eſſent oĩa ⁊ ſanabiles fecit nationes orbis terrarꝫ: ⁊ nõ eſt in illis medicamẽtũ exterminii: nec inferorꝫ regnũ in terra. Iuſticia .n. ꝑpetua eſt ⁊ ĩmortalis: iniuſticia aũt mortis acq̃ſitio. Impii autẽ manibꝰ ⁊ verbis accerſierũt illã: ⁊ eſtimãtes illã amicã: defluxerũt: ⁊ ſpõſiones poſuerũt ad illã qm̄ morte digni ſũt qui ſunt ex parte illius. Capitulum. 2.

Dixerunt .n. ĩpii cogitãtes apud ſe nõ recte. Exiguũ ⁊ cũ tedio eſt tẽpꝰ vite nr̃e ⁊ non eſt refrigeriũ in fine hoĩs ⁊ non eſt q agnitus ſit reuerſus ab inferis. Quia ex nihilo nati ſumꝰ: ⁊ poſt hoc erimus tãq̃ nõ fuerimꝰ. Qm̄ fumus afflatꝰ eſt ĩ naribꝰ nr̃is: ⁊ ſmo ſcĩtille ad cõmouendũ cor nr̃m. Quia extĩctus cinis erit corpꝰ nr̃m: ⁊ ſpũs diffundetur tãq̃ mollis aer. Et trãſibit vita nr̃a tãq̃ veſtigium nubis: ⁊ ſicut nebula diſſoluetur q̃ fugata ẽ a radiis ſolis ⁊ a calore illiꝰ aggrauata. Et nomẽ nr̃ꝫ obliuionẽ accipiet ꝑ tp̃s: ⁊ nemo mẽoriã hẽbit oꝑꝝ nr̃orũ. Vmbre .n. trãſitus eſt tp̃s nr̃m: ⁊ nõ eſt reuerſio finis nr̃i: qm̄ cõſignata ẽ ⁊ nemo reuertitur: Venite ergo ⁊ fruamur bonis q̃ ſũt ⁊ vtamur creatura tãq̃ ĩ iuuẽtute celeriter. vino ꝑcioſo ⁊ vnguẽtis nos ĩpleamꝰ: ⁊ nõ ꝑtereat nos flos tp̃is. Coronemus nos roſis ãnq̃ marceſcãt: nullũ pratũ ſit qđ nõ ꝑtrãſeat luxuria nr̃a. Nẽo vr̃m exorsſit luxurie nr̃e. Vbiq; reliq̃mꝰ ſigna leticie: qm̄ hec ẽ ꝑs nr̃a ⁊ hec ẽ ſors nr̃a. Opꝑmamꝰ paupꝫ iuſtũ: ⁊ nõ ꝑcamꝰ vidue nec veťano: nec reuereamur canos mlťi

mundi: ⁊ nõ eſt in illis medicamẽtũ
κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον
ꝑditiõis: nec iferorꝫ regnũ in terra. iu-
ὀλέθρου, οὐδὲ ᾅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς. δι-
ſticia ãt imortalis eſt: impij vero
καιοσύνη δὲ ἀθάνατός ἐστιν, ἀσεβεῖς δὲ ταῖς
manibꝰ ⁊ verbis accerſierũt e-
χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐ-
am. amicã eſtimantes ipam: tabuerũt:
τόν. φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν, ἐτάκησαν,
⁊ ſpõſionẽ poſuerũt ad eam: qm̄ digni
καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτόν, ὅτι ἄξιοί
ſunt illius partis eſſe.
εἰσι τῆς ἐκείνου μερίδος εἶναι. Ca. 2.
Dixerũt .n. itra ſe cogitantes nõ
Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ
recte: exigua ⁊ cũ tedio eſt vita nr̃a:
ὀρθῶς, ὀλίγος καὶ λυπηρός ἐστιν ὁ βίος ἡμῶν
⁊ nõ eſt remediũ i fine hominis: ⁊
καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, καὶ
nõ agnitus ẽ reuerſus ex iferno. q2 ſi-
οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου. ὅτι αὐτο-
ne rõne nati ſumus: ⁊ poſt hoc erimus
σχεδίως ἐγεννήθημεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα
tãq̃ nõ fuerimus. qm̄ fumus afflatus in
ὡς οὐχ ὑπάρξαντες. ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν
naribꝰ nr̃is: ⁊ ſmo ſcintilla in motu
ῥισὶν ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει
cordis nr̃i: q̃ extincta cinis eua-
καρδίας ἡμῶν, οὗ σβεσθέντος τέφρα ἀπο-
det corpus: ⁊ ſpũs nr̃ diſ-
βήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν δια-
fundetur tanq̃ mollis aer. ⁊ nomẽ no-
χυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ. καὶ τὸ ὄνομα ἡ-
ſtruꝫ obliuionẽ accipiet ĩ tẽpore: ⁊ nemo
μῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, καὶ οὐθεὶς
memoriã hẽbit opum nr̃orꝫ. ⁊ trãſi-
μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν. καὶ παρελεύ-
bit vita nr̃a tãq̃ veſtigia nubis: ⁊ ſicut
σεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, καὶ ὡς
nebula diſſoluetur q̃ fugata eſt a
ὁμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ
radijs ſolis ⁊ a calore eius ag-
ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βα-
grauata. vmbre .n. trãſitus tẽpus nr̃m:
ρυνθεῖσα. σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν,
⁊ nõ eſt ipedimentũ finis
καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς
nr̃i: qm̄ cõſignatꝰ eſt: ⁊ nemo re-
ἡμῶν, ὅτι κατεσφραγίσθη, καὶ οὐδεὶς ἀνα-
uertitur. venite ergo ⁊ fruamur
στρέφει. δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν
q̃ ſunt bonis: ⁊ vtamur poſſeſſione
ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτήσει
tãq̃ in iuuẽtute celeriter. vino ꝑcio-
ὡς ἐν νεότητι σπουδαίως. οἴνου πολυτε-
ſo ⁊ unguẽtis ipleamur: ⁊ ne ꝑte-
λοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ πα-
reat nos flos aeris. coronemur
ροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἀέρος. στεψώμεθα
roſarꝫ caliculis anq̃ marceſcant. nemo no-
ῥόδων κάλυξι πρὶν ἢ μαρανθῆναι. μηδεὶς ἡ-
ſtrũ exꝑs ſit noſtre ſtrenuita-
μῶν ἄμοιρος ἔστω τῆς ἡμετέρας ἀγερωχί-
tis. vbiq; relinq̃mus ſigna
ας. πανταχῆ καταλείψωμεν σύμβολα
leticie: qm̄ hec pars nr̃a ⁊
τῆς εὐφροσύνης, ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ
ſors talis. opprimamus pauperẽ
ὁ κλῆρος οὗτος. καταδυναστεύσωμεν πένητα
iuſtum: non parcamus vidue: nec
δίκαιον, μὴ φεισώμεθα χήρας, μὴ δὲ
ſenis reuereamur canos multi
πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πολυχρο-

A.

© Biblioteca Nacional de España

tp̄is. ſit āt nr̄a fortitudo lex iuſti=
νίους. ἔσω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δικαιο
cie: nā infirmū inutile arguitur.
σύνης, τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐλέγχεται.
circūueniamus āt iuſtū: qm̄ inuti=
ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχρη
lis nobis ē: ⁊ cōtrarius eſt operibus
στος ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡ
nr̄is: ⁊ iproperat nobis peccata legis:
μῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα νόμου,
⁊ celebrat nobis peccata diſcipline
καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν ἁμαρτήματα παιδεί
noſtre. p̄mittit ſciētiā hr̄e dei
ας ἡμῶν. ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ
⁊ filium dn̄i ſe nominat: factus ē no
καὶ παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει, ἐγένετο ἡ=
bis ī redargutionē cogitationū nr̄aꝝ. grauis ē
μῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν ἡμῶν. βαρύς ἐστιν
nobis ēt viſus: qm̄ diſſimilis ali
ἡμῖν καὶ βλεπόμενος, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλ
is vita illius: ⁊ imutate vie
λοις ὁ βίος αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρίβοι
eius. ī ſpuriū eſtimati ſumus ei: ⁊
αὐτοῦ. εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, καὶ
abſtinet a viis nr̄is tāq̄ ab immūdi=
ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρ
ciis. beata dicit nouiſſima iuſtoꝝ: ⁊ ia=
σιῶν. μακαρίζει ἔσχατα δικαίων, καὶ ἀλα
ctat patrē deū. videamus ſi ſmōes
ζονεύεται πατέρα θεόν. ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι
illius veri: ⁊ tentemus q̄ in exi=
αὐτοῦ ἀληθεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβά
tu eius. ſi .n. eſt iuſtus filius dei:
σει αὐτοῦ. εἰ γάρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ,
ſuſcipiet eum: ⁊ liberabit eum de ma=
ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ χει
nu cōtrarioꝝū. cōtumelia ⁊ tormēto iterro=
ρὸς ἀνθεστηκότων. ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐξετά
gemus eū: vt ſciamus manſuetudinē
σωμεν αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν
eius: ⁊ probemus patientiā
αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν
illius. morte turpi condemnemus
αὐτοῦ. θανάτῳ ἀσχήμονι καταδικάσωμεν
eū: erit .n. eius obſeruatio ex ſmōib⁹
αὐτόν, ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπισκοπὴ ἐκ λόγων
ipſius. hec cogitauerūt: ⁊ errave
αὐτοῦ. ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθη
rūt. excecauit .n. illos malitia eo=
σαν. ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κακία αὐ
rum: ⁊ nō cognouerūt myſteria dei: neq̄ mer
τῶν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ, οὐδὲ μι
cedē ſperauerūt iuſticie: neq̄ iudicauerūt ho
σθὸν ἤλπισαν ὁσιότητος, οὐδὲ ἔκριναν γέ
norē aiaꝝ imaculataꝝ. qm̄ deus creauit
ρας ψυχῶν ἀμώμων. ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν
hoīem in itegritate: ⁊ imaginē p̄prie
ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας
ſi͂tudinis fecit eum. inuidia āt diabo
ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν. φθόνῳ δὲ διαβό
li mors introiuit in mundū. ten
λου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον. πειρά
tant āt eum q̄ illius partis ſunt.
ζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες.

C.3. Iuſtoꝝ āt aīe in manu dei: ⁊
Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ
non tanget illos tormentū. viſi ſūt in
οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος. ἔδοξαν ἐν
oculis inſipientiū mori: ⁊ eſtimata ē
ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη
afflictio exitus illoꝝ: ⁊ q̄d a nobis i
κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ᾽ ἡμῶν πο
ter contritio. illi āt ſunt in pace. ⁊ ſ
ρεία σύντριμμα. οἱ δέ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. καὶ

tp̄is. Sit autē fortitudo nr̄a lex iniuſticie.
Quod.n. infirmū ē: inutile īuenitur. Cir=
cūueniam⁹ ergo iuſtū: qm̄ īutilis eſt no=
bis & cōtrari⁹ eſt opib⁹ nr̄is: & īproperat
nobis p̄ctā legis: & diffamat in nos p̄ctā
diſcipline nr̄e. Promittit ſe ſcientiam dei
habere: & filiu3 dei ſe nominat. Fact⁹ eſt
nobis in traductionē cogitationū nr̄aꝝ.
Grauis eſt nobis etiā ad videndū. qm̄ diſ
ſimilis eſt aliis vita illius: & īmutate ſunt
vie eius. Tanq̄ nugaces eſtimati ſum⁹ ab
illo: & abſtinet ſe a viis nr̄is tanq̄ ab īmū
diciis: & p̄fert nouiſſima iuſtoꝝ: & gloria
tur patrē ſe habere deū. Videamus ergo
ſi ſermones illius veri ſint & tēptemus q̄
vētura ſūt illi: & ſciem⁹ q̄ erūt nouiſſima
illius. Si.n. ē ver⁹ fili⁹ dei: ſuſcipiet illū &
liberabit illū de manibus cōtrarioꝝ. Cō
tumelia & tormēto intrrogem⁹ eū: vt ſcia
m⁹ reuerētiā eius: & p̄bem⁹ patiētiā illi⁹.
Morte turpiſſima cōdēnem⁹ eū. Erit.n.
ei reſpect⁹ ex ſmōibus illi⁹. Hec cogita=
uerūt & errauerūt: excecauit.n. illos malitia
eoꝝ. Et neſcierūt ſacramēta dei: neq̄ mer
cedē ſperauerūt iuſticie: nec iudicauerūt
honorē aīaꝝ ſanctarū. Qm̄ deus creauit
hoīem inexterminabilē: & ad imaginē ſīli=
tudinis ſue fecit illū. Inuidia autē diaboli
mors introiuit ī orbem terrarum. imitā=
tur āt illū q̄ ſunt ex p̄te illius. Ca.3.

Iuſtoꝝ aūt aīe in manu dei ſūt: & nō
tanget illos tormētum mortis. Viſi
ſunt oculis inſipientiū mori: & eſtimata
eſt afflictio illoꝝ. Et ab itinere iuſto abie
rūt ī exterminiū: & quod a nobis ē iter ext
minii: illi aūt ſunt in pace. Et ſi corā ho=
minib⁹ tormēta paſſi ſunt: ſpes illorū im
mortalitate plena eſt. In paucis vexati: ī
multis bene diſponētur: qm̄ de⁹ tēptauit
eos: & īuenit illos dignos ſe. Tanq̄ aurū
in fornace probauit illos: & quaſi holo=
cauſti hoſtiā accepit illos: & in tp̄e erit re
ſpect⁹ illoꝝ. Fulgebūt iuſti & tanq̄ ſcin=
tille ī arūdineto diſcurrēt. Iudicabūt na
tiōes & dn̄abūtur pp̄lis: & regnabit dn̄s
illorū ī perpetuū. q cōfidūt ī illo ītelligēt
veritatē: & fideles in dilectiōe acq̄eſcent
illi: qm̄ donū & pax eſt electis eius. Impii
āt ſm̄ q̄ cogitauerūt correptionē hēbūt: q
neglexerūt iuſtū & a dn̄o receſſerūt. Sapiā3
eni & diſciplinā q abiicit infelix eſt: & va
cua ē ſpes illoꝝ: & labores ſine fructu: &
inutilia opa eoꝝ. Mulieres eorū īſenſate
ſūt & neq̄ſſimi filii illoꝝ. Maledicta crea
tura eorū. qm̄ felix eſt ſterilis & incoinq̄=
nata: q̄ neſciuit torū in delicto. hēbit fru
ctū in reſpectiōe aīarū ſctārū. Et ſpado q
nō opat⁹ eſt p man⁹ ſuas iniq̄tatem: nec
cogitauit aduerſus deum nequiſſima.
Dabitur enī illi fidei donū electū & ſors
in templo dei acceptiſſima. Bonorū enī
laborū glorioſus eſt fructus: & que non
concidit radix ſapientie. Filii autem adul
terorū in conſūmatione erunt: & ab ini=
quo toro ſemen exterminabitur. Et ſi
q̄dem longe vite erūt: in nihilū computa
buntur: & ſine honore erit nouiſſima ſe=
nect⁹ illorum. Et ſi celerius defuncti fue
rint: non habebunt ſpem nec in die agni
tionis allocutionem. Nationes enim ini=
que dire ſunt cōſūmationis. Ca.4.
O q̄ pulchra ē caſta gn̄atio cū claritate.

eni in cōſpectu hoīm ſi tormēta paſſi ſint: C
γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ
ſpes eoꝝ imortalitate plena: ⁊ i paucis
ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης, καὶ ὀλίγα
vexati i multis bono afficientur.
παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται.
qm̄ deus tēptauit eos: ⁊ iuenit il=
ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐ
los dignos ſe. tāq̄ aurum in fornace
τοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ. ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτη=
p̄bauit illos: ⁊ q̄ſi holocauſti
ρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπω
hoſtie accepit illos. ⁊ in tp̄e D
μα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. καὶ ἐν καιρῷ Math.
viſitationis ipoꝝ refulgebunt: ⁊ tāq̄ 27.e
ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς
ſcintille in ſtipula diſcurrent. iudica
σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται. κρινοῦ
būt gētes ⁊ dn̄abuntur pp̄lis: ⁊ regna=
σιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύ
bit eoꝝ dn̄s i ſecula. q̄ cōfiderunt
σει αὐτῶν κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. οἱ πεποιθότες
in illo intelligēt veritatem: ⁊ fide=
ἐπ᾽ αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πι
les in dilectione acq̄eſcent illi. qm̄ gra
στοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ. ὅτι χά
tia ⁊ mia in ſanctis eius: ⁊ viſita= Se.i.d
ρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκο ⁊.5.a.
tio in electis eius. at impii ſi= Eccl.
πὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς κα 17.a.
cut cogitauerūt hēbunt correptionē: q̄ negle A
θὰ ἐλογίσαντο ἕξουσιν ἐπιτιμίαν, οἱ ἀμελή
xerunt iuſtum ⁊ a dn̄o receſſerūt.
σαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυρίου ἀποστάντες.
ſapiam .n. ⁊ diſciplinā q̄ abiicit infe=
σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαί
lix: ⁊ vacua ſpes illorum: ⁊ labo=
πωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κό
res ſine fructu ⁊ inutilia opera eorū:
ποι ἀνόνητοι καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν, B
mulieres eoꝝ ſtulte ⁊ nequā Math.
αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες καὶ πονηρὰ τὰ 13.f.
filii eoꝝ. maledicta generatio eo
τέκνα αὐτῶν. ἐπικατάρατος ἡ γένεσις αὐ
rum. qm̄ felix ſterilis incoīq̄nata: q̄
τῶν. ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις
nō nouit torū in delicto: hēbit fruc
οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, ἕξει καρ
tū in viſitatōe animaꝝ: ⁊ ſpado q̄ nō
πὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν, καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ C
opatus eſt in manu iniq̄tatem: nec cogi= Lu.23.
ἐργασάμενος ἐν χειρὶ ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυ d.
tauit aduerſus dn̄3 mala. dabitur .n.
μηθεὶς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρά. δοθήσεται γὰρ
illi fidei gr̄a electa: ⁊ ſors
αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτή, καὶ κλῆ
in tēplo dn̄i acceptior. bonoꝝ .n. labo
ρος ἐν ναῷ κυρίου θυμηρέστερος. ἀγαθῶν γὰρ πό=
rū fructus glorioſus: ⁊ q̄ nō cōcidit radix ſapiē=
νων καρπὸς εὐκλεής, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρο=
tie. filii āt adulteroꝝ nō initiati erūt: ⁊ ab ini
νήσεως. τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, καὶ ἐκ παρα
quo toro ſemen exterminabitur. ſi .n. lon
νόμου κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται. ἐάν τε γὰρ μα=
ge vite fuerint: in nihilū cōputabuntur: ⁊ ſine hōre
κρόβιοι γένωνται, εἰς οὐδὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμον
in nouiſſimis ſenect⁹ illorū. et ſi celeriꝰ defūcti fue=
ἐπ᾽ ἐσχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν. ἐάν τε ὀξέως τελευτήσω
rint: nō hēbunt ſpem: nec in die agnitiōis
σιν, οὐχ ἕξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως
ſolatium. nationis.n. iniq̄ dire cōſūmatiōes.
παραμύθιον. γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη.
Melior ſterilitas filioꝝ cum virtute: im=
Κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς, ἀθα= C.4.

mortalitas .n. ē in memoria illius.qm̄ τ apd
νασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτῆς. ὅτι καὶ πα
deum nota eſt τ apud homines.
ρὰ θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀνθρώποις.
pñtemq; imitantur eā: τ deſide=
παροῦσάν τε μιμοῦνται αὐτήν, καὶ ποθοῦ
rāt recedentē: τ in ſcl'm coronata
B σιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στεφανηφο
triumphat incoïqnatoꝝ premioꝝ
ροῦσα πομπεύει τὸν τῶν ἀμιάντων ἄθλων
certamē vincēs. multigena āt impioꝝ
ἀγῶνα νικήσουσα. πολύγονον δὲ ἀσεβῶν
mltitudo nō erit vtilis: τ ex ſpurijs ſtolo
πλῆθος οὐ χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευ
nibus nō dabit radicē ī ꝓfūditatē: neq; iſta
μάτων οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, οὐδὲ ἀσ
bile firmamētū collocabit. τ ſi .n. ī ramis
φαλῆ βάσιν ἑδράσει. κἂν γὰρ ἐν κλάδοις
ad tēpus germiauerit: īfirmiter aſcendē
πρὸς καιρὸν ἀναθάλῃ, ἐπισφαλῶς βεβηκό
tia a vento cōmouebūtur: τ a violentia
C τα ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, καὶ ὑπὸ βίας
Hebre. ventoꝝ eradicabunť. confringentur
.11.b. ἀνέμων ἐκριζωθήσεται. περικλασθήσονται
rami inconſūmati: τ fructus illorū in=
κλῶνες ἀτέλεστοι, καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄ=
utilis: imatur⁹ ad māducatiōeꝫ τ ad nihilū ap
χρηστος, ἄωρος εἰς βρῶσιν καὶ εἰς οὐθὲν ἐπι
tus. ex.n. iniquis ſōnijs filij q naſ=
τήδειος. ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γεννώ
cūtur teſtes ſunt nequitie aduerſ⁹ pētes
μενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ γονέων
in queſtione ſua. iuſtus āt ſi ꝑoccupat⁹
ἐν ἐξετασμῷ αὐτῶν. δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ
fuerit morte: in refrigerio erit. ſenect⁹.n.
τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. γῆρας γὰρ
venerabiľ nō diuturna: neq; numero
D τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ
ānoꝝ cōputatur. c anicies autē eſt ſapia
ἐτῶν μεμέτρηται. πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις
hominibus: τ etas ſenectutis vita ima=
ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλί
culata. placens deo factus dilectus ē:
δωτος. εὐάρεστος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη,
τ viuēs inter peccatores trāſlatus eſt.
καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη. ἡρ
rapt⁹ ē ne malicia mutaret itellectū ei⁹: aut do
πάγη μὴ ἡ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δό
A lus deciperet aiam illius. faſcinatio em̄
λος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. βασκανία γὰρ
nugacitatis obſcurat bona: τ icōſtantia
φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασ
cōcupiſcentie trāſuertit mentē ſine malicia. cō=
μὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. τε
ſūmatus in breui expleuit tempora lō
λειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μα
ga: placita .n. erat dño aïa ipi⁹. ꝑpť hoc
κρούς, ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο
ꝑperauit de medio iniqtatis. at ppl'i vi
ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. οἱ δὲ λαοὶ ἰ=
dentes τ nō itelligentes: nec ponētes in
δόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ
B intellectu tale: qm̄ gr̄a τ mīa in
διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν
ſanctis eius: τ obſeruatio in elec
τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλε
tis eius: condemnat iuſtus mortuus
κτοῖς αὐτοῦ. κατακρινεῖ δίκαιος θανὼν τοὺς
viuētes impios: τ iuuētus cōſummata
ζῶντας ἀσεβεῖς, καὶ νεότης τελεσθεῖσα
celerius longeuam ſenectutē iniuſti. videbūt
ταχέως πολυετὲς γῆρας ἀδίκου. ὄψονται

Immortalis eſt.n.memoria illius: qm̄
& apud deū nota ē & apud hoïes. Cū
pñs ē imitātur illā & deſiderāt eā cū ſe
eduxerit: & ī ꝑpetuū coronata trium
phat icoïqnatoꝝ certaminū p̄miū vi
cēs. mltigena āt ipioꝝ mltitudo n̄ erit
vtilis: & ſpuria vitulamīa nō dabūt ra
dices altas: nec ſtabile firmamētū col=
locabūt. Et ſi ī ramis in tp̄e germiaue
rit ifirmiter poſita a vēto cōmouebū
tur: & a nimietate vētoꝝ eradicabun
tur. Cōfringētur.n. rami incōſūmati:
& fructus illoꝝ ïutiles & acerbi ad mā
ducandū: & ad nihilū apti. Ex iniqs.n.
oēs filii q naſcūtur teſtes ſūt neqtie ad
uerſus parētes ī īnrogatiōe ſua. Iuſt⁹
āt ſi morte ꝑoccupatus fuerit: ī refri=
gerio erit. Senect⁹.n. venerabilis eſt:
nō diuturna: neq; annoꝝ numero cō
putata. Cani āt ſūt ſenſus hoïs: & etas
ſenectutis vita imaculata. Placēs deo
factus dilect⁹ & viuēs iter pctōres trāſ
latus eſt. Rapt⁹ eſt ne malicia mutaret
itellectū ei⁹: aut ne fictio deciꝑet aïaꝫ
illius. Faſcinatio.n. nugacitatis obſcu
rat bona: & icōſtātia cōcupiſcētie trāſ
uertit ſenſū ſine malicia. Cōſūmatus
in breui expleuit tp̄a multa. Placita.n
erat deo aïa illius: ꝑpter hoc ꝑperauit
educere illū de medio iiqtatū. Populi
āt videntes & nō itelligētes nec ponē=
tes in ꝑcordiis talia. qm̄ gr̄a dei & mīa
ē ī ſctōs ei⁹ & reſpect⁹ ſup electos illi⁹.
cōdēnat āt iuſt⁹ mortu⁹ viuos ipios: &
iuuēt⁹ celeri⁹ cōſūmata lōgā vitā iiuſti
videbūt.n. finē ſapiētis & nō itelligēt
qd cogitauerit de illo de⁹: & quare mi=
nuerit illū dn̄s. Videbūt.n. & cōtēnēt
eū: illos āt de⁹ irridebit. Et erunt poſt
hec decidētes ſine honore: & in cōtu=
melia inť mortuos ī ꝑpetuū. Qm̄ diſ=
rūpet illos inflatos ſine voce: & cōmo
uebit illos a fūdamētis & vſq; ad ſup
mū deſolabūtur. Et erūt gementes: &
memoria illoꝝ periet. Veniēt in cogi=
tatiōe pctōꝝ ſuorū timidi: & traducēt
illos ex aduerſo iniqtates ipoꝝ. C.5.
Tunc ſtabūt iuſti in magna cōſtan
cia aduerſus eos q ſe anguſtiaue=
rūt: & q abſtuleſt labores eoꝝ. Viden=
tes turbabūtur tiore horribili: & mi=
rabūtur in ſubitatiōe iſperate ſalutis
gemētes p̄ anguſtia ſp̄us: dicētes ītra
ſe. pnīam agētes & p̄ anguſtia ſp̄ūs ge
metes. hi ſūt quos habuim⁹ aliqn̄ i de
riſū & in ſiītudinē iproperii. nos iſen=
ſati vitā illoꝝ eſtiabam⁹ iſaniā & finē
illoꝝ ſine honore. Ecce quō cōputati
ſunt inter filios dei: & inter ſctōs ſors
illorū eſt. Ergo errauim⁹ a via verita=
tis & iuſticie lumen nō luxit nobis: &
ſol intelligētie nō eſt ortus nobis. Laſ
ſati ſumus in via iniqtatis & pditiōis
& ambulauimus vias difficiles: viam
autem dn̄i ignorauimus. Quid nobis
profuit ſuperbia: aut diuitiarum iac
tantia quid contulit nobis? Trāſierūt
omnia illa tanq; vmbra & tāq; nūcius
pcurrēs. Et tāq; nauis q ptranſit fluctu
antem aquam: cuius cum preterierit
non eſt veſtigium inuenire: neq;

.n. finē ſapientis: τ nō itelligēt qd
γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσι τί
decreuerunt de ipo: τ ad qd muni=
ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τί ἠσφα
uit ſe dñs. videbunt τ cōtem
λίσατο ἑαυτὸν ὁ κύριος. ὄψονται καὶ ἐξουθενήσου
nent. illos āt dñs irridebit: τ erunt
σιν. αὐτοὺς δὲ ὁ κύριος ἐκγελάσεται, καὶ ἔσονται
poſt hoc in ruinā ſine hōre: τ in cōtumeliā
μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν
iť mortuos p ſcl'm: qm̄ diſrūpet illos ſine vo
ἐν νεκροῖς δι' αἰῶνος, ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώ=
ce pronos: τ cōmouebit illos a fūda
νους πρηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμε
mētis: τ vſq; ad ſupmū deſolabūtur: τ
λίων, καὶ ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται, καὶ
erunt in dolore: τ mēoria eorum peri
ἔσονται ἐν ὀδύνῃ, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπο
bit. venient in cogitatione pecca=
λεῖται. ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρ
torum ſuorū timidi: τ arguēt illos
τημάτων αὐτῶν δειλοί, καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς
ex aduerſo iniquitates ipſorum.
ἐξ ἐναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν. C.5.
Tunc ſtabit in cōfidentia multa
Τότε στήσεται ἐν παρρησίᾳ πολλῇ
iuſtus cōtra faciē eoꝝ q āguſtiauerūt
ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων
eum τ irritantiū labores eius.
αὐτὸν καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ.
videntes turbabuntur tiore vehemēti: τ
ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ
ſtupebunt in inſperata ſalute.
ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρί
τ dicent itra ſe penitētiā agētes:
ας. καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες,
τ pre anguſtia ſpiritus gement
καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος στενάξον=
τ dicent: hic erat quē habuim⁹ aliqn̄
ται καὶ ἐροῦσιν, οὗτος ἦν ὃν ἔσχομέν ποτὲ
in deriſum τ in ſimilitudinē impro pe
εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισ
rij. ſtulti vitā illius eſtimaui=
μοῦ. οἱ ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισά
mus inſaniā: τ finem illius ſine
μεθα μανίαν, καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἀτι=
hōre. quō cōputatus eſt i filijs dei: τ in
μον. πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ, καὶ ἐν
ſanctis ſors illius eſt: ergo errauimus
ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν; ἄρα ἐπλανήθημεν
a via veritatis: τ iuſticie
ἀπὸ ὁδοῦ ἀληθείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης
lumē non luxit nobis: τ ſol iuſti=
φῶς οὐκ ἔλαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαι
cie nō ortus eſt nobis. iiqtatis impleti
οσύνης οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν. ἀνομίας ἐνεπλή
ſum⁹ vijs τ pditōis: τ pābulaui
σθημεν τρίβοις καὶ ἀπωλείας, καὶ διωδεύ
mus deſerta inacceſſibilia: at viam dñi nō
σαμεν ἐρήμους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν κυρίου οὐκ
nouimus. qd ꝓfuit nobis ſuperbia:
ἔγνωμεν. τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφανία;
τ qd diuitie cum iactantia cōtule=
καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονείας συμβέ
runt nobis: trāſierunt illa omnia
βληται ἡμῖν; παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα
tanq; vmbra τ tāq; nuncius percurrens.
ὡσεὶ σκιὰ καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχου
tanq; nauis q ptranſit fluctuātē aquā:
σα. ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον ὕδωρ,
cui⁹ quū ꝑterierit nō eſt veſtigiū iuenire: neq;
ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν ἴχνος εὑρεῖν, οὐδὲ

© Biblioteca Nacional de España

ſemitam itineris illius in fluctib⁹. aut
ἀτραπὸν πορείας αὐτῆς ἐν κύμασιν. ἢ
veluti auis trãſuolãtis aerẽ nullũ inuenitur
ὡς ὀρνέου διαπτάντος ἀέρα οὐδὲν εὑρίσκεται
argumentũ itineris. ictus ãt alaꝝ ver
τεκμήριον πορείας. πληγῇ δὲ ταρσῶν μα
beratũ ventũ leuem ⁊ ſciſſum
στιζόμενον πνεῦμα κοῦφον καὶ σχιζόμενον
vi ſtridoris: cõmotis alis ptrãſiit.
βίᾳ ῥοίζου, κινουμένων πτερύγων διωδεύ
⁊ poſt hoc non inuentũ ẽ ſignum
θη. καὶ μετὰ τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον
pceſſus in eo. aut tãq̃ ſagitta miſſa
ἐπιβάσεως ἐν αὐτῷ. ἢ ὡς βέλους βλη-
in ſcopum: diuiſus aer cõtinuo
θέντος ἐπὶ σκοπόν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως
in ſe reſolut⁹ eſt: vt ignoretur trãſi-
εἰς ἑαυτὸν ἀνελύθη, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίο
tus illius. ſic ⁊ nos nati
δον αὐτοῦ. οὕτως καὶ ἡμεῖς γεννηθέντες
deſiuimus: ⁊ virtutis qdẽ ſignum
ἐξελείπομεν, καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον
nullũ valuim⁹ oñdere. ĩ ãt malignitate nr̃a
οὐδὲν ἔχομεν δεῖξαι. ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν
cõſumpti ſumus. qm̃ ſpes impij
κατεδαπανήθημεν. ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς
tãq̃ q̃ tollitur lanugo a vento: ⁊ tãq̃
ὡς φερόμενος χνοῦς ὑπὸ ἀνέμου, καὶ ὡς
ſpuma a pcella impulſa gracilis:
πάχνη ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή,
⁊ tãq̃ fumus a vento diffuſus ẽ: aut ⁊
καὶ ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διελύθη, ἢ καὶ
tãq̃ mẽoria hoſpitis vnius diei pteri-
ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου παρώ-
it. iuſti ãt in ſcim̃ viuunt: ⁊
δευσε. δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ
in dño merces eorum: ⁊ cogitatio
ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς
iporum apud altiſſimũ. idcirco accipient
αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ. διὰ τοῦτο λήψονται
regnum decoris ⁊ dia
τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διά
dema ſpeciei de manu dñi. qm̃
δημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου. ὅτι
dextera ſua pteget eos: ⁊
τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ
brachio defendet illos. accipiet
βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. λήψεται
armaturam zelum illius: ⁊ arma-
πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλο-
bit creaturã ad vltionẽ iimicoꝝ.
ποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν.
induet thoracẽ iuſticiam: ⁊ circũpo
ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, καὶ περιθή
net galeam iudiciũ ſimplex. ſumet
σεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον. λήψεται
ſcutum inexpugnabile equitatem: acuet
ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα, ὀξυνεῖ
ãt duram irã in gladium. pugna
δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν. συνεκπο
bit vero cũ illo mundus cõtra ſtul
λεμήσει δὲ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παρά
tos. ibunt directe emiſſiões ful-
φρονας. πορεύσονται εὔστοχοι βολίδες ἀστρα
guꝝ: ⁊ tanq̃ a bene curuato arcu nu-
πῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νε
biũ ad ſcopũ inſilient: ⁊ a petras iaci
φῶν ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται, καὶ ἐκ πετροβό
ẽte ira plene mittentur grandines.
λου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι.
excandeſcet in illos aqua maris:
ἀγανακτήσει κατ᾽ αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης,

ſemitã carine illi⁹ ĩ fluctib⁹. Aut auis q̃
trãſuolat ĩ aere: cui⁹ nullũ inuenitur ar
gumẽtũ itineris illi⁹: ſed tm̃ ſonit⁹ ala
rũ verberãs leuẽ ventũ: & ſcidens p vi
itineris aerẽ: cõmotis alis trãſuolauit.
& poſt hoc nullũ ſignũ ĩuenitur itine-
ris illi⁹. Aut tãq̃ ſagitta emiſſa in locũ
deſtinatũ: diuiſus aer cõtinuo ĩ ſe reclu
ſus ẽ: vt ignoretur trãſit⁹ illi⁹. Sic & nos
nati cõtinuo deſiuim⁹ eẽ: & virtutis q
dẽ nullũ ſignũ valuim⁹ oñdere: ĩ mali
gnitate ãt nr̃a cõſũpti ſum⁹. Talia di-
xerũt ĩ inferno hi q peccauerũt: qm̃ ſpes
ĩpii tãq̃ lanugo ẽ q̃ a vento tollitur: &
tãq̃ ſpuma gracilis q̃ a pcella diſpgi-
tur: & tãq̃ fum⁹ q a vẽto diffuſus eſt:
& tãq̃ mẽoria hoſpitis vni⁹ diei p̃tere
untis. Iuſti ãt ĩ ppetuũ viuent: & apud
dñm ẽ merces eoꝝ: & cogitatio illorũ
apd̃ altiſſimũ. Ideo accipiẽt regnũ de
coris & diadema ſpeciei de manu dñi
qm̃ dextera ſua teget eos: & ĩ brachio
ſcõ ſuo defendet illos. Et accipiet ar-
maturã zelus illius & armabit creatu-
rã ad ultionẽ ĩimicoꝝ. Induet p tho-
race iuſticiã & accipiet p galea iudiciũ
certũ. Sumet ſcutũ iexpugnabile eq-
tatẽ: acuet ãt dirã irã ĩ lãceã. & pugna
bit cũ illo orbis traꝝ cõtra inſẽſatos.
Ibũt directe emiſſiões fulguꝝ & tãq̃
a bñ curuato arcu nubiũ extermina-
bũtur: & ad certũ locũ ĩſilient. Et a pe
troſa ira plene mittentur grãdines: &
ſcãdeſcet in illos aqua maris: & flumi
na cõcurrent durit̃. Cõtra illos ſtabit
ſpũs virtutis: & tanq̃ turbo vẽti diui-
det illos: & ad eremũ pducet oẽꝫ traꝫ
iniquitatis illoꝝ. & malignitas euertet
ſedes potentium. Capitu. 6.

Melior eſt ſapiã q̃ vires: & vir pru
densq̃ fortis. Audite ergo reges
& ĩtelligite: diſcite iudices finiũ tr̃e. Pre
bete aures vos q̃ cõtinetis multitudi-
nes & placetis vobis ĩ turbis nationũ:
qm̃ data eſt a dño ptãs vobis & virtus
ab altiſſimo: q ĩterrogabit opa vr̃a &
cogitatiões ſcrutabitur. qm̃ cũ eſſetis
miniſtri regni illi⁹: nõ recte iudicaſtis
nec cuſtodiſtis legeꝫ iuſticie: neq̃ ſm
volũtatẽ dei ãbulaſtis. horrẽde & cito
apparebit vobis: qm̃ iudiciũ duriſſi-
mũ ĩ his q p̃ſũt: fiet. Exiguo. n. cõcedi
tur mĩa: potẽtes ãt potẽter tormenta
patiẽtur. Nõ. n. ſubtrahet pſonã cuiuſ
q̃ de⁹ q eſt oĩm dñator: nec verebitur
magnitudieꝫ cuiuſq̃: qm̃ puſillũ & ma
gnũ ipẽ fecit: & eq̃lir̃ eſt illi cura de oĩ-
bus. Fortiorib⁹ ãt fortior inſtat crucia
tio. Ad vos ergo reges ſũt hi ſmones
mei: vt diſcatis ſapiam & ne excidatis.
Qui. n. cuſtodierit iuſticiã iuſte iudica
bũtur: & q didicerit iuſta ĩueniẽt qd rñ
deãt. Cõcupiſcite ergo ſmones meos
& diligite illos: & hẽbitis diſciplinam.
Clara eſt & q̃ nunq̃ marceſcit ſapien-
tia: & facile videtur ab his qui diligũt
eam: et inuenitur ab his qui querunt
illam: Preoccupat qui ſe concupiſcũt.
vt illis ſe prior oſtendat. Qui de lu-
ce vigilauerit ad illam non laborabit:
aſſidẽtẽ enim illã forib⁹ ſuis inueniet.
Cogitare ergo de illa ſẽſ⁹ ẽ cõſũmat⁹.

flumina vero inundabũt duriter.
ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως.
ſtabit cõtra illos ſpũs virtutis:
ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως,
⁊ tãq̃ turbo vẽti vẽtilabit illos. ⁊ de
καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς. καὶ ἐρη
ſolabit omnẽ terrã iniq̃tas: ⁊ mali-
μώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακο C
gnitas euertet ſedes potẽtiũ.
πραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. C. 6.
Audite ergo reges ⁊ itelligite:
Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε, puer. .II. a.
diſcite iudices finium terre: p̃bete aures
μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς, ἐνωτίσασθε
qui cõtinetis mľtitudiẽm ⁊ ſuperbitis
οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγαυρωμένοι
in turbis nationũ. qm̃ data ẽ a dño po-
ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν. ὅτι ἐδόθη παρὰ κυρίου ἡ κρά
teſtas vobis: ⁊ virtus ab altiſſimo:
τησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου,
q̃ exq̃ret veſtra opa: ⁊ cogitatiões
ὃς ἐξετάσει ὑμῶν τὰ ἔργα, καὶ τὰς βουλὰς D
ſcrutabitur. qm̃ miniſtri exñtes eius
διερευνήσει. ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ
regni nõ iudicaſtis recte: neq̃ cuſto
βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυ
diſtis legem: neq̃ ſcõm voluntatem
λάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ
dei ambulaſtis. horrende ⁊ cito
θεοῦ ἐπορεύθητε. φρικτῶς καὶ ταχέως
inſtabit vobis: qm̃ iudiciũ durum in
ἐπιστήσεται ὑμῖν, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν
his q̃ p̃ſunt fit. nã minimus
τοῖς ὑπερέχουσι γίνεται. ὁ γὰρ ἐλάχιστος
dignus eſt mĩa: potentes ãt potenter
συγγνωστός ἐστι ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς
tormẽta patiẽr̃. nõ ei ſubtrahet pſonam
ἐτασθήσονται. οὐ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον A
omnium dñator: nec verebitur ma Eccl.
ὁ πάντων δεσπότης, οὐδὲ ἐντραπήσεται μέ 9. d.
gnitudieꝫ. qm̃ puſũ ⁊ magnũ ipe fecit:
γεθος. ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίη
equaliterq̃ curã gerit de omnibus. Ro. 13.
σεν, ὁμοίως τε προνοεῖται περὶ πάντων. a.
at fortibus fortis inſtat ſcrutatio.
τοῖς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίσταται ἔρευνα.
ad uos ergo reges ſermones mei: vt
πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι οἱ λόγοι μου, ἵνα
diſcatis ſapiam ⁊ ne excidatis. q̃
μάθητε σοφίαν καὶ μὴ παραπέσητε. οἱ
. n. cuſtodierint iuſte iuſta iuſte iudica
γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ ὅσια ὁσιωθήσον B
bũr̃: ⁊ q̃ edocti fuerint ea inuenient
ται, καὶ οἱ διδαχθέντες αὐτὰ εὑρήσουσιν
rñſionem. cõcupiſcite ergo ſmones
ἀπολογίαν. ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων
meos: optate ⁊ erudiemini. clara
μου, ποθήσατε καὶ παιδευθήσεσθε. λαμ-
⁊ q̃ nũq̃ marceſcit ẽ ſapia: ⁊ facile
πρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία, καὶ εὐχε
videtur ab his q̃ diligunt eã:
ρῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγαπώντων αὐ
⁊ inuenitur ab his q̃ querunt il-
τήν, καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ τῶν ζητούντων αὐ
lam. p̃occupat cupientes vt p̃noſca
τήν. φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προγνω- C
tur. q̃ mane ſurrexit ad illam nõ labora
σθῆναι. ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν οὐ κοπιά
bit: aſſidentem enim inueniet
σει, πάρεδρον γὰρ εὑρήσει τῶν
foribus ſuis. nam cogitare de
πυλῶν αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ

© Biblioteca Nacional de España

illa ſcientie cõſummatio. ⁊ q̃ vigilaue
αὐτῆς φρονήσεως τελειότης. καὶ ὁ ἀγρυπ
rit ꝓpter eã cito ſecurus erit:
νήσας διʼαὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος ἔϛαι,
q̃m dignos ſe ipſa circuit
ὅτι τοὺς ἀξίους αὐτῆς αὕτη περιέρχεται
querens: ⁊ in vijs apparet
D ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις φαντάζεται
illis hilariter: ⁊ in omni excogitatiõe
αὐτοῖς εὐμενῶς, καὶ ἐν πάσῃ ἐπινοίᾳ ἀ-
occurrit illis. initiũ enim illius veriſſi
παντᾷ αὐτοῖς. ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἡ ἀληθε
ma diſcipline cõcupiſcẽtia. cura ãt diſci
ϛάτη παιδείας ἐπιθυμία. φροντὶς δὲ παι
pline dilectio: dilectio aũt cuſtodia legum
δείας ἀγάπη, ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων
illius. attentio aũt legum confirmatio in-
αὐτῆς. προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφ
corruptiõis. incorruptio ãt ꝓpe eſſe facit
θαρσίας. ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ
deum. cõcupiſcẽtia eñi igitur ſapiẽtie deducit
θεοῦ. ἐπιθυμία γὰρ ἄρα σοφίας ἀνάγει
ad regnum. ſi ergo delectamini ĩ ſedib⁹
ἐπὶ βασιλείαν. εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ θρόνοις
⁊ ſceptris reges ppłoꝝ: honorate ſapi
A καὶ σκήπτροις τύραννοι λαῶν, τιμήσατε σο
entiã: vt in ſeculum regnetis.
φίαν, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε.
q̃d ãt eſt ſapiẽtia ⁊ queãdmodũ facta ſit: refe
τί δέ ἐϛι σοφία καὶ πῶς ἐγένετο, ἀπαγγε
rã: ⁊ non abſcondam vobis myſteria: ſed
λῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυϛήρια, ἀλ
ab initio natiuitatis inueſtigabo: ⁊ po
λὰ ἀπʼ ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιάσω, καὶ θή
nã in ꝑſpicuũ ſciẽtiam eius. ⁊ nõ
Job. σω εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν γνῶσιν αὐτῆς. καὶ οὐ
.28.c. preteribo veritatem: neq̧ q̃dẽ
μὴ παροδεύσω τὴν ἀλήθειαν, οὔτε μὴν
cũ inuidia tabeſcente iter habebo: q̃m iſte nõ
B φθόνῳ τετηκότι συνοδεύσω, ὅτι οὗτος οὐ
erit ꝑticeps ſapiẽtie. multitudo ãt ſapiẽtũ ſa-
κοινωνήσει σοφίᾳ. πλῆθος δὲ σοφῶν σω-
lus mundi: ⁊ rex ſapiens ſta
τηρία κόσμου, καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐ
bilimẽtũ ppłi. quãobrẽ accipite diſciplinã ver-
ϛάθεια δήμου. ὥϛε παιδεύεσθε τοῖς ῥήμα
bis meis: ⁊ vtilitatẽ habebitis.
σί μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε. Ca.7.

Sum q̃dẽ ⁊ ego mortalis homo equalis
Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος ἴσος
omnibus: ⁊ terrigene a genere primo facti:
ἅπασι, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος πρωτοπλάϛου,
⁊ in ventre mr̃is figurat⁹ ſũ caro decẽ menſiũ
καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην σὰρξ δεκαμηνιαίῳ
C tempore: coagulat⁹ in ſanguine de ſemine
χρόνῳ, παγεὶς ἐν αἵματι ἐκ σπέρματος
viri ⁊ delectamẽto ſõno conueniente. ⁊
ἀνδρὸς καὶ ἡδονῆς ὕπνῳ συνελθούσης. καὶ
ego aũt natus traxi coẽ nobis ae
ἐγὼ δὲ γενόμενος ἔσπασα τὸν κοινὸν ἡμῖν ἀέ
rẽ: ⁊ in ſimiliter paſſã decidi terrã.
ρα, καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιοπαθῆ κατέπεσα γῆν.
primã vocem ſimilem oĩbus emiſi plo-
πρώτην φωνὴν τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἴσα κλαί
rans. in inuolumẽtis nutritus ſum ⁊ curis:
ων. ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ ἐν φρον
nullus eñi rex aliud habuit na
τίσιν, οὐδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γε
D tiuitatis initiũ. vnus ãt omniũ ĩtroitus ad
νέσεως ἀρχήν. μία δὲ πάντων εἴσοδος εἰς
vitã: exituſq̧ eq̃lis. ꝓpter hoc opta
τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση. διὰ τοῦτο ηὐξά-

& q vigilauerit ꝓpt̃ illã: cito erit ſecu-
rus. Q̃m dignos ſe circuit ip̃a q̃rens:
& in vijs ſuis oñdet ſe illis hilarit̃: & in
oĩ ꝓuidentia occurret illis. Initiũ.n.il-
lius veriſſima ẽ diſcipliẽ cõcupiſcẽtia.
Cura ergo diſcipliẽ dilectio eſt: & dile
ctio cuſtodia legũ illi⁹ ẽ. Cuſtoditio ãt
legũ cõſũmatio incorruptõis eſt: ĩcor
ruptio ãt facit eẽ ꝓximũ deo. Cõcupi
ſcentia itaq̧ ſapiẽ deducit ad regnũ ꝑ
petuũ. Si ergo delectamĩ ſedib⁹ & ſce
ptris o reges ppłi: diligite ſapiãm vt ĩ
ꝑpetuũ regnetis. Diligite lumen ſapiẽ
oẽs q p̃eſtis ppłis. Quid eſt ãt ſapiã: &
queãdmodũ facta ſit referã: & nõ abſ-
cõdã vobis ſacramẽta dei: ſed ab initio
natiuitatis ĩueſtigabo: & ponã in lucẽ
ſciam illi⁹: & nõ p̃teribo veritatẽ: neq̧
cũ ĩuidia tabeſcẽte iter hẽbo: q̃m talis
hõ nõ erit ꝑticeps ſapiẽ. multitudo ãt
ſapiẽtiũ: ſanitas eſt orbis t̃rarũ. Et rex
ſapiẽs: ppłi ſtabilimẽtũ eſt. Ergo acci-
pite diſciplinã per ſermones meos: &
proderit vobis. Ca.7.

Sum q̃dẽ & ego mortalis hõ ſimĩs
oĩb⁹: & ex gñe terreno illi⁹ q pri
or fact⁹ eſt: & in vẽtre mr̃is figuratus
ſũ caro: decẽ menſiũ tp̃e coagulat⁹ ſũ
in ſãguie: ex ſemĩe hoĩs & delectamẽ-
to ſõni cõueniẽte. Et ego nat⁹ accepi
cõem aerẽ: & in ſimĩr factã decidi t̃rã: &
primã vocẽ ſimĩem oĩb⁹ emiſi plorãs.
In inuolumẽtis nutrit⁹ ſũ: & magnis
curis. nemo.n. ex regib⁹ aliud habuit
natiuitatis initiũ. Vn⁹ ergo ĩtroitus ẽ
oĩbus ad vitã & ſimĩs exitus. Propt̃ hoc
optaui & datus eſt mihi ſenſus: & ĩuo
caui: & venit in me ſp̃us ſapiẽ. Et p̃po
ſui illã regnis & ſedibus: & diuitias ni
hil eſſe dixi in cõꝑatiõe illi⁹. Nec cõꝑa
ui illi lapidẽ p̃cioſũ: q̃m oẽ aurũ in cõ-
ꝑatiõe illius arena eſt exigua: & tanq̧
lutũ eſtimabitur argentũ in cõſpectu
illius. Sup ſalutẽ & ſpẽm dilexi illã: &
ꝓpoſui ꝓ luce hr̃e illã: q̃m inextingui
bile eſt lumẽ illi⁹. Venerũt ãt mihi oĩa
bona ꝑiter cũ illa: & inumerabilis ho
neſtas ꝑ manus illius: & letatus ſũ ĩ oĩ
bus: q̃m antecedebat me iſta ſapiã &
ignorabã q̃m bonorũ omniũ mr̃ eſt.
Quã ſic fictiõe didici: & ſine inuidia cõ
munico: & honeſtatẽ illius nõ abſcõ-
do. Infinitus.n. theſaurus eſt hoĩbus:
quo q vſi ſũt: ꝑticipes facti ſunt amici
tie dei: ꝓpt̃ diſcipline dona cõmẽdati.
Mihi ãt dedit de⁹ dicere ex ſentẽtia &
p̃ſumere digna horũ q̃ mihi dãtur q̃m
ip̃e ſapiẽ dux eſt & ſapiẽtũ emẽdator.
In manu.n. illius & nos & ſmões nr̃i:
& oĩs ſapiã: & operũ ſciẽtie diſciplina.
Ip̃e.n. dedit mihi horũ q̃ ſũt ſciam ve
rã: vt ſciã diſpõem orbis t̃rarũ & virtu
tes elemẽtorũ: ĩitiũ & cõſũmationem
& medietatẽ tp̃m: viciſſitudinũ ꝑmuta
tiões: & cõſũmatiões tp̃m: & moꝝ mu
tatiões: diuiſiões tp̃m: ãni curſ⁹ & ſtel-
laꝝ diſpoſitiões: naturas aĩaliũ: & ĩras
beſtiaꝝ: vĩ vẽtoꝝ: & cogitatiões hoĩm
differẽtias virgultoꝝ: & virtutes radi-
cũ: & q̃cũq̧ ſũt abſcõſa & ĩ ꝓuiſa didici
oĩm.n. artifex docuit me ſapiã. Eſt.n. ĩ
illa ſp̃s ĩtelligẽtia ſcũs: vnic⁹: młtiplex:

ui: ⁊ ſciẽtia data ẽ mihi: inuocaui
μην, καὶ φρόνησις ἐδόθη μοι, ἐπεκαλεσά
⁊ venit mihi ſp̃us ſapiẽtie: p̃poſui
μην καὶ ἦλθέ μοι πνεῦμα σοφίας, προέκρι
illam ſceptris ⁊ thronis: ⁊ diuiti
να αὐτὴν σκήπτρων καὶ θρόνων, καὶ πλοῦ-
as nihil eſtimaui in cõꝑatione illius.
τον οὐδὲν ἡγησάμην ἐν συγκρίσει αὐτῆς.
neq̧ cõparaui illi lapidẽ p̃cioſũ: q̃m oĩe
οὐδὲ ὡμοίωσα αὐτῇ λίθον τίμιον, ὅτι ὁ πᾶς
aurum in cõſpectu ipſius arena exigua: ⁊
χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμμος ὀλίγη, καὶ
tãq̧ lutũ extimabitur argentũ ĩ cõſpectu
ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον
illius. ſuꝑ ſalutem ⁊ ſpeciem dilexi
αὐτῆς. ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγάπη
illam: ⁊ ꝓpoſui illam pro lu-
σα αὐτήν, καὶ προειλάμην αὐτὴν ἀντὶ φω
ce hẽre: q̃m indeficiens q̃ð ex hac lumẽ.
τὸς ἔχειν, ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ ταύτης φέγ
venerũt ãt mihi bona ꝑiter omnia
γος. ἦλθε δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα
cum illa: ⁊ innumerabiles diuitie in ma-
μετʼ αὐτῆς, καὶ ἀναρίθμητος πλοῦτος ἐν χερ
nibus eius. letatus ſum ãt in omibus: q̃m
σὶν αὐτῆς. εὐφράνθην δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι
eoꝝ dux eſt ſapiã. ignorabã ãt ip̃am ma
αὐτῶν ἡγεῖται σοφία. ἠγνόουν δὲ αὐτὴν γενέ
trẽ eẽ hoꝝ. ſine doloq̧ didici: ſine
τιν εἶναι τούτων. ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθό
inidiaq̧ cõico: diuitias eius
νως τε μεταδίδωμι, τὸν πλοῦτον αὐτῆς
nõ abſcondo. indeficiens theſaur⁹
οὐκ ἀποκρύπτομαι. ἀνεκλειπὴς θησαυρός
eſt hominibus: quo q̃ vſi ſunt ad deũ
ἐϛιν ἀνθρώποις, ὃν οἱ χρησάμενοι πρὸς θεὸν
ſepoſuerũt amicitiã ꝓpter q̃ ex diſciplina do-
ἐϛείλαντο φιλίαν διὰ τὰς ἐκ παιδείας δω
na cõmendati. mihi ãt dedit deus di
ρεὰς συϛαθέντες. ἐμοὶ δὲ δέδωκεν ὁ θεὸς εἰ
cere ex ſentẽtia: ⁊ cogitare digne
πεῖν κατὰ γνώμην, καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως
dedatis: q̃m ip̃e ⁊ ſapiẽtie
τῶν διδομένων, ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁ
dux eſt ⁊ ſapientũ emendator. in eñi
δηγός ἐϛι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. ἐν γὰρ
manu illius ⁊ nos ⁊ ſermões nr̃i om
χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶ
niſq̧ ſapientia ⁊ opificioꝝ ſcientia. ip̃e
σά τε φρόνησις καὶ ἐργατιῶν ἐπιϛήμη. αὐ
.n. mihi dedit eoꝝ q̃ ſunt ſcientiã verã:
τὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευ
vt ſcirẽ cõpoſitionẽ orbis t̃raꝝ ⁊ ꝑationẽ
δῆ, εἰδέναι σύϛασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν
elemẽtoꝝ: p̃ncipiũ ⁊ cõſũmatiões ⁊ medietatẽ
ϛοιχείων, ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα
tp̃ꝝ: morum mutatiões ⁊ ꝑmutationes
χρόνων, τρόπων ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς
tp̃ꝝ: anni circulos ⁊ ſtellaꝝ diſpõnes:
καιρῶν, ἐνιαυτοῦ κύκλους καὶ ἀϛέρων θέσεις,
naturas aĩaliũ ⁊ iras beſtiaꝝ: ventorum
φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων
vires ⁊ cogitatões hoĩnuꝫ: differẽtias
βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς
plantarũ ⁊ virtutes radicũ: ⁊ q̃cũq̧ ſũt abſcõſa
φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν, ὅσα τέ ἐϛι κρυπτὰ
⁊ ꝑſpicua noui. nam omniũ artifex
καὶ ἐμφανῆ ἔγνων. ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις
docuit me ſapiã. eſt .n. in ea ſp̃us
ἐδίδαξέ με σοφία. ἔϛι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα
ĩtelligẽs: ſctũs: vnigenitus: multiplex: ſubtilis
νοερόν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν,

© Biblioteca Nacional de España

mobilis: integer: incoīq̃natꝰ: manifeſtꝰ: ille
εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, σαφές, ἀπή
ſus: amãs bonũ: acutꝰ: expeditus: benefi=
μαντον, φιλάγαθον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετι
cus: humanus: ſtabilis: firmus: ſecu
κόν, φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέ
rus: oẽm hñs virtutem: omnia proſpiciens:
ριμνον, παντοδύναμον, πανεπίσκοπον,
⁊ ad omnes capax ſpiritus intelligẽtes
καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν
mundos ſubtiliſſimos. omni enim motu
καθαρῶν λεπτοτάτων. πάσης γὰρ κινήσεως
mobilior ſapiẽtia. attigit ãt ⁊ capax ẽ per
κινητικώτερον σοφία. διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ
omnia ꝓpter munditiam. vapor .n. eſt
πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. ἀτμὶς γάρ ἐστι
dei virtutis: ⁊ emanatio
τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς
omnipotentis glĩe ſincera. ob hoc
τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής. διὰ τοῦ
nihil inquinatum in eam incur=
το οὐδὲν μεμιασμένον εἰς αὐτὴν παρεμπί
rit. ſplendor enĩ eſt lucis eterne
πτει. ἀπαύγασμα γάρ ἐστιν φωτὸς ἀϊδίου
⁊ ſpeculũ ſine macula dei opa
καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνερ
tionis: ⁊ imago bonitatis eius. vna
γείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ. μία
ãt exiſtẽs omnia poteſt: ⁊ ꝑmanens in
δὲ οὖσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν
ſe omnia innouat: ⁊ per natiões
ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει, καὶ κατὰ γενεὰς
in animas ſanctas deſcẽdens: amicos
εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα, φίλους
dei ⁊ ꝓphetas cõſtituit. nihil enĩ
θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει. οὐδὲν γὰρ
diligit deus: niſi cũ q̃ cũ ſapnĩa habitat.
ἀγαπᾷ ὁ θεός, εἰ μὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα.
eſt enĩ hec ſpecioſior ſole: ⁊ ſuꝑ
ἔστι γὰρ αὕτη εὐπρεπεστέρα ἡλίου, καὶ ὑπὲρ
omnem ſtellarũ diſpõẽz: luci comparata:
πᾶσαν ἀστέρων θέσιν φωτὶ συγκρινομένη,
inuenitur prior. huic quidẽ ſuccedit
εὑρίσκεται προτέρα. τοῦτο μὲν γὰρ διαδέχεται
nox: ſapiẽtiam ãt nõ vincet malitia.
νύξ, σοφίας δὲ οὐ κατισχύσει κακία. Ca.8.

Attingit autẽ a fine in finẽ
Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος εἰς πέ=
fortiter ⁊ diſponit omnia vtiliter.
ρας εὐρώστως καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.
hanc amaui ⁊ exquiſiui a iuuẽ=
ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότη=
tute mea: ⁊ queſiui ſpõſam ducere
τός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι
mihi: ⁊ amator factus ſuz pulchritudĩs
ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους
illius. gñoſitatẽ glĩficat: cõtuberniũ dei ha=
αὐτῆς. εὐγένειαν δοξάζει, συμβίωσιν θεοῦ ἔ=
bens: ⁊ omnium dominus dilexit
χουσα, καὶ ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν
illam: doctrix enĩ eſt dei diſcipline
αὐτήν, μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης
⁊ electrix operũ illius. ſi aũt diui=
καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ. εἰ δὲ πλοῦ
tie ſunt appetibilis poſſeſſio in vita: q̃d ſa=
τός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, τί σο
piẽtia locupletius omnia operã
φίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργα=
te? ſi autẽ prudentia opatur: q̃s eoꝝ
ζομένης; εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, τίς τῶν
q̃ ſunt ꝙ illa magis eſt artifex? ⁊ ſi
ὄντων αὐτῆς μᾶλλόν ἐστι τεχνίτης; καὶ εἰ

ſubtilis: diſertus: mobilis incoin=
quinatꝰ: certus: ſuauis: amãs bonũ
acutꝰ: qui nihil vetat bñfacere: hu
manus: benignꝰ: ſtabilis: certus: ſe=
curus oẽz hñs virtutẽ: omnia ꝓſpi
ciens: & qui capiat oẽs ſpũs itelligi
biles: mundus: ſubtilis. Omnibus
enĩ mobilibus mobilior eſt ſapien
tia. Attingit aũt vbiq; ꝓpter ſuaz
mũdiciã. Vapor eſt enĩ virtutis dei
& emanatio quedã eſt claritatis oĩ
potẽtis dei ſicera: & ideo nihil inq
natũ in eã incurrit. Cãdor eſt eĩ lu
cis eterne & ſpeculuz ſine macula
dei mageſtatis: & imago bonitatis
illius. Et cũ ſit vna; oĩa põt. & in ſe
ꝑmanẽs: oĩa innouat: & ꝑ natiões
in aĩas ſanctas ſe transfert. Amicos
dei & ꝓphetas cõſtituit. Neminem
enĩ diligit deus niſi eũ qui cũ ſapiẽ
tia inhabitat. Eſt eĩ hec ſpecioſior
ſole: & ſuꝑ oẽm diſpoſitionẽ ſtella=
rũ: luci cõpata iuenitur ꝑor. illi ſuc
cedit nox: ſapiã ãt nõ vicit malitia.

Attigit ergo a fine vſq; C.8.
ad finẽ fortiter: & diſponit oĩa
ſuauiter. Hãc amaui & exq̃ſiui a iu
uẽtute mea: & q̃ſiui ĩ ſpõſam mihi
eã aſſumere: & amator fctũs ſũ for
me illiꝰ. Generoſitatẽ illiꝰ glĩficat
cõtuberniũ hñs dei: ſed & oĩm dñs
dilexit illã. Doctrix eĩ ẽ diſciplĩe dei
& electrix opũ illiꝰ. Et ſi diuitie ap=
petũtur ĩ vita: q̃d ſapĩa locupletius
q̃ operatur oĩa? Si ãt ſenſꝰ opatur: q̃s
hoꝝ q̃ ſũt magis q̃; illa ẽ artifex? Et
ſi iuſticiã q̃s diligit: labores hꝰ ma=
gnas hñt virtutes: Sobrietatẽ eĩ &
prudẽtiã docet & iuſticiã & virtutẽ:
q̃bus vtilius nihil eſt ĩ vita hoĩbus
& ſi multitudinẽ ſcĩe deſiderat q̃s:
ſcit preterita & de futuris eſtimat:
ſcit verſutias ſmonũ & diſſolutio=
nes argumẽtoꝝ: ſigna & mõſtra ſcit
añq; fiãt: & euẽtꝰ tpꝝ & ſclꝫoꝝ. Pro
poſui ergo hanc adducere mihi ad
cõuiuãdũ: ſciẽs q̃m mecũ cõicabit
de bonis: & erit allocutio cogitatio
nis & tedii mei. Hẽbo ꝓpt hãc clari
tatẽ ad turbas: & honorẽ apud ſe=
niores. Iuuenis & acutꝰ iueniar in
iuditio & ĩ cõſpectu potẽtiũ ãmira
bilis ero: & facies ꝑncipũ mirabũ=
tur me. Tacẽtẽ me ſuſtinebũt: loq̃n
tẽ me reſpiciẽt: & ſermocinãte me
plura: manꝰ ori ſuo ĩponẽt. Prete=
rea hẽbo ꝑ hãc ĩmortalitatẽ: & me
moriã eternã his q̃ poſt me futuri
ſunt reliquã. Diſponaz pplos: & na
tiões mihi erũt ſubdite. Timebunt
me audiẽtes reges horrẽdi & ĩ mul
titudĩe videbor bonꝰ & ĩ bello for=
tis. Intrãs ĩ domũ meã cõq̃eſcã cũ
illa. Nõ.n. habet amaritudĩnẽ con
uerſatio illiꝰ nec tediũ cõuictꝰ illiꝰ:
ſed leticiã & gaudiũ. Hec cogitans
apud me: & cõmẽorãs ĩ corde meo
q̃m ĩmortalis ẽ ĩ cogitatiõe ſapien
tia: & ĩ amicitia illiꝰ delectatio bona
& ĩ opibꝰ manuũ illiꝰ honeſtas ſine
defectione: & ĩ certamĩe loq̃le illius
ſapĩa: & ꝑclaritas ĩ cõicatiõe ſmonũ

iuſticiam diligit quis: labores huiꝰ ſũt
δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι ταύτης εἰ
virtutes. ſobrietatem enĩ ⁊ prudentiã
σὶν ἀρεταί. σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν
edocet: iuſticiam ⁊ fortitudinẽ: q̃bꝰ
ἐκδιδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρίαν, ὧν
vtilius nihil eſt in vita homini
χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώ=
bus. ſi aũt ⁊ experientiaz deſiderat q̃s: ſcit
ποις. εἰ δὲ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε
antiqua: ⁊ futura imagiatur: ſcit D
τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει, ἐπίστα
verſutias ſermonũ ⁊ diſſolutiões enigmatũ:
ται στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων,
ſigna ⁊ ꝓdigia pregnoſcit: ⁊ euen=
σημεῖα καὶ τέρατα προγινώσκει, καὶ ἐκβά
tus opportunitatũ ⁊ tpm. propoſui ergo hãc
σεις καιρῶν καὶ χρόνων. ἔκρινα τοίνυν ταύ
adducere mihi ad cõtubernium:
την ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ πρὸς συμβίωσιν,
ſciẽs q̃m erit mihi cõſiliatrix bonorum:
εἰδὼς ὅτι ἔσται μοι σύμβουλος ἀγαθῶν,
⁊ admonitio cogitationũ ⁊ tedij. hẽbo
καὶ παραίνεσις φροντίδων καὶ λύπης. ἕξω A
ꝓpter eã gliam in turbis: ⁊ honorẽ apud
δι' αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, καὶ τιμὴν παρὰ
ſeniores iuuenis. acutus iueniar ĩ iudi
πρεσβυτέροις ὁ νέος. ὀξὺς εὑρεθήσομαι ἐν κρί
tio: ⁊ in cõſpectu potẽtiũ admirabilis ero:
σει, καὶ ἐν ὄψει δυναστῶν θαυμασθήσομαι,
tacentem me ſuſtinebunt: ⁊ loquenti
σιγῶντά με περιμενοῦσι, καὶ φθεγγομένῳ
attendẽt: ⁊ loquẽte multum:
προσέξουσι, καὶ λαλοῦντος ἐπιπλεῖον,
manũ imponent in os ſuum. hẽbo
χεῖρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ στόμα αὐτῶν. ἕξω
ꝑ hanc ĩmortalitatẽ: ⁊ mẽoriã eternã his B
δι' αὐτὴν ἀθανασίαν, καὶ μνήμην αἰώνιον τοῖς
q̃ poſt me relinquam. diſponam pplos: ⁊ natio
μετ' ἐμὲ ἀπολείψω. διοικήσω λαούς, καὶ ἔθ
nes ſubdite erunt mihi: timebũt me
νη ὑποταγήσονταί μοι, φοβηθήσονταί με
audientes tyranni horrendi: in mltitudĩe
ἀκούσαντες τύραννοι φρικτοί, ἐν πλήθει
videbor bonus ⁊ in bello fortis.
φανοῦμαι ἀγαθὸς καὶ ἐν πολέμῳ ἀνδρεῖ=
intrans in domũ meã conquieſcam
ος. εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσαναπαύ
cum illa: nõ eñi hẽt amaritudinẽ cõuer
σομαι αὐτῇ, οὐ γὰρ ἔχει πικρίαν ἡ συνα=
ſatio illius: nec tediũ conuictus
ναστροφὴ αὐτῆς, οὐδὲ ὀδύνην ἡ συμβίωσις C
illius: ſed leticiam ⁊ gaudiũ. hec
αὐτῆς, ἀλλὰ εὐφροσύνην καὶ χαράν. ταῦτα
cogitans apud me: ⁊ cõmemorãs in
λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, καὶ φροντίσας ἐν
corde meo: q̃m ĩmortalitas eſt in cognatiõe
καρδίᾳ μου, ὅτι ἀθανασία ἐστὶν ἐν συγγενείᾳ
ſapiẽtie: ⁊ in amicitia illius delectatio bona:
σοφίας, καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγαθή,
⁊ in laboribꝰ manuũ illius diuitie ſine
καὶ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος ἀνε
defectiõe: ⁊ in certamine colloquii il
κλιπής, καὶ ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμιλίας αὐ=
lius prudẽtia: ⁊ ꝑclaritas in cõicatiõe ſer
τῆς φρόνησις, καὶ εὔκλεια ἐν κοινωνίᾳ λό
monũ ipſiꝰ: circuibã q̃rẽs vt ſumerẽ il=
γων αὐτῆς, περιῄειν ζητῶν ὅπως λάβω αὐ
lam ad me. puer aũt erã igenioſus: ani
τὴν πρὸς ἐμαυτόν. παῖς δὲ ἤμην εὐφυής, ψυ
mã q; ſortitus ſũ bonã: magis aũt bonus
χῆς τε ἔλαχον ἀγαθῆς, μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς

© Biblioteca Nacional de España

exiſs uēi ad corp⁹ icoīq̄natū.cū cognouiſſē āt q̄m
ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον. γνοὺς δὲ ὅτι
nō aliter ero cōtinēs: niſi deus
οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν μὴ ὁ θε
det: ⁊ hoc āt erat prudētie ſcire
ὸς δῷ, καὶ τοῦτο δ' ἦν φρονήσεως τὸ εἰδέ
cuius gr̄a: adii dn̄m ⁊
A ναι τίνος ἡ χάρις, ἐνέτυχον τῷ κυρίῳ καὶ
depc̄atus ſū illū:⁊ dixi ex toto corde
ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ ὅλης τῆς καρ-
meo:
δίας μου, Ca. 9.
DEus pr̄m ⁊ dn̄e mie q̄
Θεὲ πατέρων καὶ κύριε τοῦ ἐλέους ὁ
feciſti omnia in verbo tuo:⁊ ſapi
ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου, καὶ τῇ σο
ētia tua conſtituiſti hominē: vt
φίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, ἵνα
B dn̄aretur a te factaꝝ creaturarum:
δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων,
⁊ diſponat mūdum i eq̄tate ⁊ iuſti-
καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιο
tia: ⁊ i directiōe aīe iudiciū iudicet: da
σύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι ψυχῆς κρίσιν κρίνῃ, δός
mihi tuaꝝ ſediū aſſiſtricē ſapiam:
μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν,
⁊ ne me reprobaueris a pueris tuis:quia
καὶ μή με ἀποδοκιμάσῃς ἐκ παίδων σου, ὅτι
ego ſeruus tuus ⁊ filius ancille
C ἐγὼ δοῦλος σὸς καὶ υἱὸς τῆς παιδίσκης
tue: homo ifirmus ⁊ exigui tp̄is
σου, ἄνθρωπος ἀσθενὴς καὶ ὀλιγοχρόνιος
⁊ minor in itellectu iudicii ⁊ legū.
καὶ ἐλάσσων ἐν συνέσει κρίσεως καὶ νό-
⁊ ſi eni q̄s fuerit cōſummat⁹ int filios hoīꝫ:
μων. κἂν γάρ τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς ἀνθρώ
ea q̄ eſt a te ſapia abſn̄te in
πων, τῆς ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπούσης εἰς
nihilū cōputabitur. tu me elegiſti regem
οὐδὲν λογισθήσεται. σύ με προείλου βασι-
ppl̄i tui: ⁊ iudicē filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ.
D λέα λαοῦ σου, καὶ δικαστὴν υἱῶν σου καὶ θυγα
dixiſti: edificare tēplū i mōte
τέρων. εἶπας, οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει
ſancto tuo: ⁊ in ciuitate hītationis
ἁγίῳ σου, καὶ ἐν πόλει κατασκηνώσεώς
tue altare: ſil̄itudinē tabernaculi ſci q̄d
σου θυσιαστήριον, μίμημα σκηνῆς ἁγίας ἣν
preperaſti ab initio: ⁊ tecū
προητοίμασας ἀπ' ἀρχῆς, καὶ μετὰ σοῦ ἡ
ſapia q̄ nouit opera tua: ⁊ q̄ affuit
σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ ἔργα σου, καὶ παροῦ
A qn̄ feciſti mūdū: ⁊ q̄ ſcit:
σα ὅτε ἐποίεις τὸν κόσμον, καὶ ἐπισταμένη,
q̄d placitū i oculis tuis:⁊ q̄d directū i p̄ce-
τί ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ τί εὐθὲς ἐν ἐν
ptis tuis.emitte illam de ſctis ce-
τολαῖς σου. ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων οὐ
lis ⁊ a ſede glorie tue mitte
ρανῶν, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμψον
illam: vt p̄ns mihi laboret ⁊
αὐτήν, ἵνα συμπαροῦσά μοι κοπιάσῃ καὶ
ſciam q̄d acceptum eſt apud te. ſcit eni
γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι παρὰ σοί. οἶδε γὰρ
illa omnia: ⁊ itelligit: ⁊ deducet
ἐκείνη τὰ πάντα, καὶ συνιεῖ, καὶ ὁδηγήσει
B me in opibus meis ſobrie: ⁊ cu-
με ἐν ταῖς πράξεσί μου σωφρόνως, καὶ φυ
ſtodiet me in gloria ſua. ⁊ erūt ac
λάξει με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς. καὶ ἔσται προ
cepta opa mea: ⁊ diſponā pplm̄
δεκτὰ τὰ ἔργα μου, καὶ διακρινῶ τὸν λαὸν

ipi⁹:circuibā q̄rēs vt mihi illā aſſume
rē.Puer aūt erā igenioſus:& ſortitus
ſū aīam bonā.Et cū eſſē magis bonus
vēi ad corp⁹ icoīq̄natū.Et vt ſciui q̄m
alit nō poſſē eſſe cōtinēs niſi de⁹ det:
& hoc ip̄m erat ſūma ſapīa ſcire cuius
eēt hoc donū:adii dn̄m & dep̄cat⁹ ſū
illū & dixi ex totis p̄cordiis meis.C.9
DEus pr̄m meoꝝ & dn̄e mie q fe-
ciſti oīa verbo tuo:& ſapīa tua cō
ſtituiſti hoīem vt dn̄aretur creature q̄
a te facta ē:vt diſponat orbē terraꝝ in
eq̄tate & iuſticia & ī directione cordis
iudiciū iudicꝫ.da mihi ſediū tuaꝝ aſſi
ſtricē ſapīam:& noli me reprobare a
pueris tuis:q̄m ſu⁹tuus ſū ego:& fili⁹
ācille tue:hō ifirmus & exigui tp̄is &
mīor ad ītellectū iudicii & legū. Et ſi
qs e it cōſūmat⁹ īter filios hoīm:ſi ab
fuerit ab illo ſapīa tua:ī nihilū cōputa
bitur.Tu āt elegiſti me regē ppl̄o tuo
& iudicē filioꝝ tuoꝝ & filiaꝝ. Et dixi-
ſti me edificare tēplū ī mōte ſctō tuo
& ī ciuitate hītatiōis tue altare:ſil̄tudi
nē tabernaculi ſcti tui quod p̄paſti ab
īitio:& tecū ſapīa tua q̄ nouit opa tua
q̄ & affuit tūc cū orbē traꝝ faceres:&
ſciebat q̄d eſſet placitū ocl̄is tuis:& q̄d
directū ī p̄ceptis tuis.Mitte illā de cel̄
ſctīs tuis. & a ſede magnitudīs tue vt
mecum ſcit & mecum laboret:vt ſci-
am quid acceptum ſit apud te. Scit
enim illa omnia & intelligit:& dedu-
cet me in opibus meis ſobrie:et cuſto
diet me ī ſua potentia.& erūt accepta
opa mea:& diſponā ppl̄m tuū iuſte&
ero dign⁹ ſediū pr̄is mei.quis eni hōi
nū poterit ſcire cōſiliū dei? Aut qs po
terit cogitare q̄d velit de⁹? Cogitatio
nes eni mortaliū timide & īcerte p̄ui-
dētie nr̄e.Corp⁹ eni quod corrūpitur
aggrauat aīam:& terrena inhītatio de
primit ſenſū multa cogitātē.Et diffici
cile eſtimam⁹ q̄ ī tra ſūt:& q̄ ī cōſpectu
ſūt īuenimus cū labore. Que in celis
ſūt āt:qs inueſtigabit? Senſū āt tuū qs
ſciet:niſi tu dederis ſapīam: & miſeris
ſpm̄ ſcm̄ tuū de altiſſimis & ſi correcte
ſit ſemite eoꝝ q ſūt in tris:& q̄ tibi pla
cēt didicerit hoīes? Nā p ſapiam ſanati
ſūt q̄cūqꝫ placuert tibi a pricipio.c.10
HEc illū q prim⁹ format⁹ ē a deo
pr̄ orbis traꝝ cū ſolus eſſet crea
tus cuſtodiuit:& eduxit illū a delicto
ſuo.Et eduxit illū de limo terre:& de-
dit illi virtutē cōtinēdi oīa.Ab hac vt
receſſit iniuſtus ī ira ſua:p irā hōicidii
fr̄nitas depiit. Propt quod cū aq̄ de-
leret terrā:ſanauit iteꝝ ſapīa:p cōtē-
ptibile lignū iuſtū gubernās.Hec & ī
cōſenſu ſupbie cū ſe natiōes extuliſ-
ſent ſciuit iuſtū:& cōſeruauit ſine q̄re
la deo:& ī filiis miam fortē cuſtodiuit
Hec iuſtū a peūtibus ipiis liberauit fu
giētē deſcendentē ignē ī pentapoli:q
bus ī teſtimoniū neq̄tie fumigabūda
cōſtat deſta terra:& ī certo tp̄e fruct⁹
hn̄tes arbores & īcredibilis aīe mēo-
ria ſtās figmentū ſalis.Sapiam eni p̄te
reūtes n̄ tm̄ ī hoc lapſi ſūt vt ignorarēt
bona:ſed & inſipiētie ſue reliq̄rūt hoī-
bus mēoriā:vt ī his q̄ peccauerūt:nec

tuū iuſte: ⁊ ero diguus ſediū pa-
σου δικαίως, καὶ ἔσομαι ἄξιος θρόνων πα
tris mei. q̄s eni hominum cognoſcet
τρός μου. τίς γὰρ ἀνθρώπων γνώσεται
cōſiliū dei? aut q̄s cogitabit q̄d vult
βουλὴν θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέ-
deus? cogitatiōes eni mortaliū timide:
λει ὁ θεός; λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί,
⁊ incerte p̄uidētie nr̄e.corruptibile
καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν. φθαρτὸν
eni corpus aggrauat aīam: ⁊ onerat ter
γὰρ σῶμα βαρύνει ψυχήν, καὶ βρίθει τὸ γε
rena hītatio mētē multa cogitantē: ⁊ vix
ῶδες σκῆνος νοῦν πολυφροντίδα, καὶ μό-
imaginamur q̄ in terra: ⁊ q̄ i manib⁹
λις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἐν χερσὶν
inenimus cū labore. q̄ āt i celis q̄s
εὑρίσκομεν μετὰ πόνου. τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς
iueſtigauit? cōſiliū āt tuū q̄s nouit? niſi
ἐξιχνίασε; βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω; εἰ μὴ
tu dederis ſapiam: ⁊ miſeris ſctm̄
σὺ ἔδωκας σοφίαν, καὶ ἔπεμψας τὸ ἅγιόν
tuū ſp̄m de altiſſimis? ⁊ ſic correcte
σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων; καὶ οὕτως διωρθώ
ſunt ſemite eoꝝ q̄ i terra: ⁊ pla-
θησαν αἱ τρίβοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἀρε-
cita tibi docti fuerunt homines: ⁊ ſa
στά σοι ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι, καὶ τῇ
piētia ſaluati ſunt.
σοφίᾳ ἐσώθησαν, Ca.10.
HEc primo formatū patrem mūdi
Αὕτη πρωτόπλαστον πατέρα κόσμου
cū ſolus eēt creatus cuſtodiuit: ⁊ eduxit il
μόνον κτισθέντα διεφύλαξε, καὶ ἐξείλατο αὐ
lum a delicto ſuo: deditqꝫ illi
τὸν ἐκ παραπτώματος ἰδίου, ἔδωκέ τε αὐ
fortitudinē cōtinēdi omnia.vt receſſit āt ab
τῷ ἰσχὺν κρατῆσαι ἁπάντων. ἀποστὰς δὲ ἀπ'
ea iiuſtus in ira ſua: fratricidialibus
αὐτῆς ἄδικος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνοις
deperiit furoribus:p̄pter quē iundatā
συναπώλετο θυμοῖς, δι' ὃν κατακλυζομένην
terrā iterū ſaluauit ſapīa:p cōtēptibile lignū
γῆν πάλιν ἔσωσε σοφία, δι' εὐτελοῦς ξύλου
iuſtum gubernans. hec ⁊ in cōſēſu
τὸν δίκαιον κυβερνήσασα. αὕτη καὶ ἐν ὁμονοίᾳ
neq̄tie gentiū cōfuſarū nouit iu
πονηρίας ἐθνῶν συγχυθέντων ἔγνω τὸν δίκαι
ſtū: ⁊ cōſeruauit ip̄m ſine q̄rela deo: ⁊
ον, καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ θεῷ, καὶ
in filij viſceribus fortem cuſtodiuit.hec
ἐπὶ τέκνου σπλάγχνοις ἰσχυρὸν ἐφύλαξεν. αὕ
iuſtum pereuntibus impijs liberauit
τη δίκαιον ἐξαπολλυμένων ἀσεβῶν ἐῤῥύσατο
fugiētē deſcendentē ignē pentapolis.
φυγόντα καταβάσιον πῦρ πενταπόλε-
cuius adhuc teſtimoniū nequitie fumiga-
ως. ἧς ἔτι μαρτύριον τῆς πονηρίας καπνιζο
būda cōſtitit,deſerta terra: ⁊ ipfectis tp̄ibus
μένη καθέστηκε χέρσος, καὶ ἀτελέσιν ὥραις καρ
fructus ferētes plante:incredule aīe memo
ποφοροῦντα φυτά, ἀπιστούσης ψυχῆς μνη
ria ſtans colūna ſalis.ſapiam eni p̄tereū
μεῖον ἑστηκυῖα στήλη ἁλός. σοφίαν γὰρ παρο
tes nō tantū leſi ſunt q̄ nō cogno
δεύσαντες οὐ μόνον ἐβλάβησαν τὸ μὴ γνῶ
uert bona:ſed ⁊ ſue iſipiētie
ναι τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφροσύ
reliq̄runt in vita memoriā: vt i
νης ἀπέλειπον τῷ βίῳ μνημόσυνον, ἵνα ἐν
q̄bus errauerūt neqꝫ latere potuiſſent.
οἷς ἐσφάλησαν μὴ δὲ λαθεῖν δυνηθῶσι.

© Biblioteca Nacional de España

ſapiã ãt venerantes illam a do-
σοφία δὲ τοὺς θεραπεύοντας αὐτὴν ἐκ πό
lorib⁹ liberauit. hec ꝓfugum ire fr̃is
νων ἐῤῥύσατο. αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελ
iuſtũ deduxit i ſemitis rectis:
φοῦ δίκαιον ὡδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθείαις,
oſtendit illi regnũ dei: ⁊ dedit
ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, καὶ ἔδωκεν
illi ſciam ſctõꝝ: locupletauit illũ in
αὐτῷ γνῶσιν ἁγίων, εὐπόρισεν αὐτὸν ἐν
laboribus⁊ multiplicauit labores illius.
μόχθοις καὶ ἐπλήθυνε τοὺς πόνους αὐτοῦ.
in ſupioritate inualeſcẽtiũ i eũ affuit:
ἐν πλεονεξίᾳ κατισχυόντων αὐτὸν παρέστη,
⁊ ditauit illum. cuſtodiuit illũ
καὶ ἐπλούτισεν αὐτόν. διεφύλαξεν αὐτὸν
ab iĩmicis: ⁊ ab inſidiatoribus tuta-
ἀπὸ ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφα
uit. ⁊ certamẽ forte vicere dedit illi:
λίσατο. καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐ-
vt ſciret: qm̃ omniũ potentior eſt
τῷ, ἵνα γνῷ, ὅτι παντὸς δυνατωτέρα ἐστὶν
religio. hec vẽditũ iuſtũ nõ de-
ἡ εὐσέβεια. αὕτη πραθέντα δίκαιον οὐκ ἐγ
reliquit: ſed a peccato liberauit
κατέλειπεν, ἀλλ᾽ ἐξ ἁμαρτίας ἐῤῥύσατο
illum. deſcẽdit cum illo in lacum: ⁊ in
αὐτόν. συγκατέβη αὐτῷ εἰς λάκκον, καὶ ἐν
vinculis nõ dimiſit illum: donec attulit illi
δεσμοῖς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἕως ἤνεγκεν αὐ
ſeptra regni ⁊ potentiã ipe-
τῷ σκῆπτρα βασιλείας καὶ ἐξουσίαν τυ-
rantiũ ei. mendaces ãt oñdit eos
ραννούντων αὐτοῦ. ψευδεῖς δὲ ἔδειξε τοὺς
q̃ vituperauerũt illũ: ⁊ dedit illi glĩaꝫ
μωμησαμένους αὐτόν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δό
eternã. hec ppl'm iuſtũ ⁊ ſemẽ ne
ξαν αἰώνιον. αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄ-
defectu liberauit a natiõe ꝑmentium.
μεμπτον ἐῤῥύσατο ἐξ ἔθνους θλιβόντων.
intrauit in animã ſerui dñi:
εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θεράποντος κυρίου,
⁊ ſtetit cõtra reges horrẽdos i portẽtis
καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι φοβεροῖς ἐν τέρασι
⁊ ſignis. reddidit iuſtis mercedẽ pie
καὶ σημείοις. ἀπέδωκεν ὁσίοις μισθὸν ὁσιό-
tatis laboꝝ ſuorum. deduxit eos in via
τητος κόπων αὐτῶν. ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ὁδῷ
mirabili: ⁊ fuit illis in velamẽtũ
θαυμαστῇ, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σκέπην ἡ-
die: ⁊ in flãmã ſtellaꝝ nocte. trãſ
μέρας, καὶ εἰς φλόγα ἀστέρων τὴν νύκτα. διε
tulit illos ꝑ mare rubrũ ⁊ trãſ
βίβασεν αὐτοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν καὶ διή-
uexit illos ꝑ aquam nimiam. at
γαγεν αὐτοὺς διὰ ὕδατος πολλοῦ. τοὺς δὲ
inimicos illoꝝ demerſit: ⁊ a pfũditate
ἐχθροὺς αὐτῶν κατέκλυσε, καὶ ἐκ βάθους
abyſſi eduxit illos. ideo iu-
ἀβύσσου ἀνέβρασεν αὐτούς. διὰ τοῦτο δί
ſti expoliauerũt ipios: ⁊ decantauerũt
καιοι ἐσκύλευσαν ἀσεβεῖς, καὶ ὕμνησαν
dñe nomẽ ſctũ tuum: ⁊ victri-
κύριε τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου, τήν τε ὑπέρ
cem tuam manũ laudauerũt pariter:
μαχόν σου χεῖρα ᾔνεσαν ὁμοθυμαδόν,
qm̃ ſapia apuit os mutoꝝ ⁊ linguas
ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν καὶ γλώσ
infantiũ poſuit diſertas.
σας νηπίων ἔθηκε τρανάς. Ca. 11.
Direxit opa eoꝝ in manu
Εὐώδωσε τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν χειρὶ

latere potuiſſent. Sapiã ãt hos q̃ ſe obſuãt a doloribus liberabit. Hec ãt ꝓfugũ ire fratris iuſtũ deduxit ꝑ vias rectas: & oñdit illi regnũ dei: & dedit illi ſciaꝫ ſcõꝝ: honeſtauit illũ in laborib⁹ & cõpleuit labores illius. In fraude circũuenientiũ illum affuit illi: & honeſtũ fecit illũ. Cuſtodiuit illũ ab inimicis: & a ſeductoribus tutauit illuꝫ. Et certamen forte dedit illi vt vinceret: & ſciret qm̃ oĩm potẽtior ẽ ſapiã. Hec venditũ iuſtũ nõ dereliq̃t: ſed a pctõribus liberauit eũ: deſcenditq; cũ illo in foueã: & in vinclis nõ dereliq̃t illũ donec afferret illi ſceptrũ regni: & potẽtiã aduerſ⁹ eos q̃ eũ depmebãt: & mẽdaces oñdit q̃ maculauerũt illũ: & dedit illi claritatẽ eternã. Hec ppl'm iuſtũ & ſemen ſine q̃rella liberauit a natiõib⁹ q̃ illũ deprimebãt. Intrauit in aĩaꝫ ſui dei: & ſtetit cõtra reges horrendos in portentis & ſignis. Et reddidit iuſtis mercedẽ laboꝝ ſuoꝝ: & deduxit illos ĩ via mirabili: & fuit illis in velamento diei & in luce ſtellaꝝ ꝑ noctẽ. Et tranſtulit illos ꝑ mare rubrũ: & trãſuexit illos ꝑ aquã nimiã. Inimicos ãt illoruꝫ demerſit in mare: & ab altitudine inferoꝝ eduxit illos. Ideo iuſti tulerũt ſpolia ĩpioꝝ: & decãtauerũt dñe nomẽ ſanctũ tuũ: & victricẽ manũ tuã laudauerũt pariter: Qm̃ ſapiã apuit os mutorũ & linguas ĩfantiũ fecit diſertas. Ca. 11.

Direxit opa eorũ ĩ manib⁹ ꝓphete ſcti. Iter fecerũt ꝑ deſta q̃ nõ hitãtur: & in locis deſtis fecerũt caſas. Steterunt cõtra hoſtes: & de inimicis ſe vindicauerũt. Sitierũt & inuocauerũt te & data ẽ illis aq̃ de petra altiſſima: & req̃es ſitis de lapide duro. Per q̃.n. penas paſſi ſũt inimici illorũ a defectiõe pot⁹ ſui in eis cũ abũdarẽt filii iſrl' letati ſũt. Per hec cũ illis deeſſent bñ cũ illis actũ eſt. Nã ꝓ fõte quidẽ ſẽpiterni flumĩs hũanũ ſãguinẽ dediſti iniuſtis. Qui cũ minuerẽtur in traductõe infãtiũ occiſoꝝ: dediſti illis abũdãtẽ aquã ĩſpate: oñdẽs ꝑ ſiti q̃ tũc fuit queãdmodũ tuos exaltares: & aduerſarios illoꝝ necares. Cũ.n. tẽptati ſũt: & quidẽ cũ mĩa diſciplinã accipientes: ſcierũt: quẽadmodũ cũ ira iudicati ipii tormenta paterẽtur. Hos quidẽ tãq̃ pr̃ monens ꝓbaſti: illos ãt tãq̃ dur⁹ rex ĩterrogãs cõdẽnaſti. Abſẽtes.n. & pñtes ſil'r torq̃bãtur. Duplex.n. illos accepat tediuꝫ & gemitus cũ mẽoria ꝑteritoꝝ. Cũ.n. audirent ꝑ ſua tormẽta bñ ſecũ agi: cõmemorati ſunt dñm admirãtes in fine exitus. Quẽ.n. in expõne praua piectũ deriſerũt: in finẽ euent⁹ mirati ſunt Nõ ſil'r iuſtis faciens: ꝓ cogitationibus ãt inſenſatis iniquitates illoꝝ. Quod quidam errantes colebant mutos; ſerpentes & beſtias ſuperuacuas: immiſiſti illis multitudinẽ mutorum aĩaliũ in vindictam: vt ſcirent: quia per que peccat quis: per hec & torquetur. Nõ enim impoſſibilis erat omnipotens manus tua que creauit orbem terrarum ex materia inuiſſa: immitere illis multitudinem vrſorum

ꝓphete ſancti. iter fecerũt ꝑ deſertũ qđ nõ-
προφήτου ἁγίου. διώδευσαν ἔρημον ἀοίκη
hitatũ: ⁊ ĩ iacceſſibilib⁹ fixerũt tabernacula. ſtete
τον, καὶ ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς. ἀντέ Gene.
runt cõtra hoſtes: ⁊ inimicos vlti ſunt. 28.b.
στησαν πολεμίοις, καὶ ἐχθροὺς ἠμύναντο.
ſitierunt ⁊ inuocauerũt te: ⁊ data
ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό σε, καὶ ἐδό
eſt illis de petra abrupta aqua: ⁊
θη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ, καὶ C
ſanitas ſitis de lapide duro. ꝑ que eñi crucia Gene.
ἴαμα δίψης ἐκ λίθου σκληροῦ. δι᾽ ὧν γὰρ ἐκο 37.f.
ti ſunt inimici illorum: ꝑ hec ip
λάσθησαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, διὰ τούτων αὐ
ſi indigentes bñfitium acceperũt. ꝓ q̃dẽ
τοὶ ἀποροῦντες εὐεργετήθησαν. ἀντὶ μὲν
fonte ſempiterni fluminis ſanguie cruento
πηγῆς ἀενάου ποταμοῦ αἵματι λυθρώ- D
turbati in correptiõeꝫ ĩfãtiũ occi Exo.
δει ταραχθέντες εἰς ἔλεγχον νηπιοκτό 1.c.
ſoris ꝑcepti: dediſti illis abũdã
νου διατάγματος, ἔδωκας αὐτοῖς δαψι-
tem aquã inſperate: oñdẽs ꝑ q̃ tũc fu
λὲς ὕδωρ ἀνελπίστως, δείξας διὰ τοῦ τό
it ſitim queãdmodũ aduerſarios puni
τε δίψους πῶς τοὺς ὑπεναντίους ἐκό-
ſti. cũ .n. tẽptati ſunt: q̃uis in
λασας. ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ ἐν Exo
mĩa diſciplinã accipiẽtes: ſcierũt queãdmodũ ĩ 14.f.
ἐλέει παιδευόμενοι, ἔγνωσαν πῶς ἐν ὀρ
ira iudicati ipij tormenta patiebãt.
γῇ κρινόμενοι ἀσεβεῖς ἐβασανίζοντο.
hos q̃dem tãq̃ pater monens ꝓba-
τούτους μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νουθετῶν ἐδο
ſti: illos ãt tãq̃ durus rex
κίμασας, ἐκείνους δὲ ὡς ἀπότομος βασι- A
cõdemnãs examinaſti. ⁊ abſẽtes Exo
λεὺς καταδικάζων ἐξήτασας. καὶ ἀπόν- 17.c.
autem ⁊ ꝑſentes ſimiliter torq̃bãtur:
τες δὲ καὶ παρόντες ὁμοίως ἐτρύχοντο,
duplex .n. illos acceperat tediũ ⁊ gemi-
διπλῆ γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε λύπη καὶ στεναγ
tus memoriaꝝ ꝑteritorum. cũ .n.
μὸς μνημῶν τῶν παρελθόντων. ὅτε γὰρ
audierũt ꝑ ꝓpria tormenta bñficio
ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων κολάσεων εὐεργε
affectos ſe: ſenſerunt dñm. quẽ
τουμένους αὐτούς, ᾔσθοντο τοῦ κυρίου. ὃν
.n. in expoſitiõe quõdã piectũ abnegauerũt B
γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥιφέντα ἀπειπὸν
ſubſannãtes: in fine euentorum
χλευάζοντες, ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων
mirati ſunt: nõ ſimilia iuſtis ſitientes.
ἐθαύμασαν, οὐχ ὅμοια δικαίοις διψήσαν
ꝓ ãt cogitatiõib⁹ ſine itellectu iiq̃ta-
τες. ἀντὶ δὲ λογισμῶν ἀσυνέτων ἀδικί-
tes illorũ: ĩ q̃bus errantes colebant
ας αὐτῶν, ἐν οἷς πλανηθέντες ἐθρήσκευον
irrõnalia reptilia: ⁊ beſtias viles.
ἄλογα ἑρπετά, καὶ κνώδαλα εὐτελῆ.
immiſiſti illis mĩtitudiẽꝫ irrõnaliũ
ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆθος ἀλόγων
aĩaliũ in vindictam vt ſcirent: q̃ ꝑ que C
ζώων εἰς ἐκδίκησιν ἵνα γνῶσιν, ὅτι δι᾽ ὧν
q̃s peccat ꝑ hec torq̃tur. nõ .n.
τις ἁμαρτάνει διὰ τούτων κολάζεται. οὐ γὰρ
ĩpotẽs erat oĩpotens tua manus: ⁊
ἠπόρει ἡ παντοδύναμός σου χείρ, καὶ
q̃ creauit mũdum ex informi materia:
κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ ἀμόρφου ὕλης,
immittere illis mĩtitudiẽꝫ vrſoꝝ:
ἐπιπέμψαι αὐτοῖς πλῆθος ἄρκων,

© Biblioteca Nacional de España

aut audaces leones:aut nouiẽ create ire
ἢ θαρσεῖς λέοντας, ἢ νεοκτίστου θυμοῦ
plenas beſtias ignotas:aut igniuomũ
πλήρεις θῆρας ἀγνώστους, ἤτοι πυρπνόον
ſpirantes halituʒ: aut ſonitũ vẽtilati
φυσῶντας ἆσθμα, ἢ βρόμον λικμωμέ=
fumi: aut horrẽdas ab oculis ſcĩtil
D νου καπνοῦ, ἢ δεινοὺς ἀπ' ὀμμάτων σπιν
las more fulguꝝ emittẽtes q̃ꝝ nõ ſolũ leſura
θῆρας ἀστράπτοντας, ὧν οὐ μόνον ἡ βλάβη
poterat exterminare illos: ſed ⁊
ἠδύνατο συνεκτρίψαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ
aſpect⁹ timore icutiens ꝑdere.⁊ ſine ãt
ὄψις ἐκφοβήσασα διωλέσαι. καὶ χωρὶς δὲ
his: vno ſpiritu cadere pote=
τούτων, ἑνὶ πνεύματι πεσεῖν ἠδύ=
rant a pena ꝑſecutiõeʒ paſſi: ⁊
ναντο ὑπὸ τῆς δίκης διωχθέντες, καὶ
diſperſi ab ſpiritu virtutis
λικμηθέντες ὑπὸ πνεύματος δυνάμεώς
tue. ſed omnia mẽſura ⁊ nũero ⁊
σου. ἀλλὰ πάντα μέτρῳ καὶ ἀριθμῷ καὶ
pondere diſpoſuiſti. nã multum valere
σταθμῷ διέταξας. τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχύειν
tibi adeſt ſemper: ⁊ robori brachii
σοὶ πάρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχί
A tui quis reſiſtet? q̃m tãq̃ momẽtũ
ονός σου τίς ἀντιστήσεται; ὅτι ὡς ῥοπὴ
ex ſtateris totus mundus ante
ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον
te: ⁊ tãq̃ gutta roris matutina q̃ deſcẽ
σου, καὶ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελ
dit in terrã .miſeris ãt omniũ q:
θοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν. ἐλεεῖς δὲ πάντας ὅτι
omnia potes: ⁊ diſſimulas pecca
πάντα δύνασαι, καὶ παρορᾷς ἁμαρτή
ta hominum ad pniam. dili=
ματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν. ἀγα=
gis .n. q̃ ſunt omnia: ⁊ nihil abhoi=
πᾷς γὰρ τὰ ὄντα πάντα, καὶ οὐδὲν βδε=
naris eoꝝ q̃ feciſti: neq̃ .n. odiens aliq̃d
B λύσσῃ ὧν ἐποίησας, οὐδὲ γὰρ ἂν μισῶν τι
conſtituiſti. quõ autẽ ꝑmãſiſſet aliq̃d
κατεσκεύασας. πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι
niſi tu voluiſſes? aut nõ vocatũ a
εἰ μὴ σὺ ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ
te cõſeruaretur? ꝑcis ãt omnibus:q̃m tua
σοῦ διετηρήθη; φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά
ſunt dñe aiaꝝ amator.
ἐστι δέσποτα φιλόψυχε. Ca.12.

Nam icorruptibil' tu⁹ ſpũs eſt
Τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά ἐστιν
in oĩbus.ideo eos q̃ aberrãt paula=
ἐν πᾶσι. διὸ τοὺς παραπίπτοντας κατ'
tim corripis: ⁊ in q̃b⁹ peccauerint
C ὀλίγον ἐλέγχεις, καὶ ἐν οἷς ἁμαρτάνωσιν
i memoriã ducẽs admones: vt liberati
ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, ἵνα ἀπαλλαγέν
a malitia credant in te dñe. ⁊
τες τῆς κακίας πιστεύσωσιν ἐπὶ σέ κύριε. καὶ
enĩ antiquos hĩtatores ſancte tue
γὰρ τοὺς παλαιοὺς οἰκήτορας τῆς ἁγίας σου
terre odio hñs eo q̃ odibilia facerent
γῆς μισήσας ἐπὶ τῷ ἔχθιστα πράσσειν
opera medicamẽtoꝝ: ⁊ ſacrificia nõ ſancta:
ἔργα φαρμακειῶν, καὶ τελετὰς ἀνοσίους,
filiorumq̃ necatores imiſericordes: ⁊ viſcerũ
τέκνων τε φονέας ἀνελεήμονας, καὶ σπλαγ
comeſtores hũarum carniũ: ⁊ deuo
χνοφάγους ἀνθρωπίνων σαρκῶν, καὶ θοί
ratorẽ ſãguis de medio ſacramẽti diuini tui:
ναν αἵματος ἐκ μέσου μύστας θείας σου,

aut audaces leões:aut noui generis ira
plenas & ignotas beſtias:aut vaporeʒ
igneũ ſpirãtes:aut fumi odorẽ ꝓferen
tes:aut horrendas ab oculis ſcintillas
emittentes :quaꝝ nõ ſolũ leſura pote
rat illos exterminare:ſed & aſpectus ꝑ
timorẽ occidere .Nam & ſine his vno
ſpũ poterãt occidi ꝑſecutionem paſſi
ab ipſis factis ſuis & diſpſi ꝑ ſpm virtu
tis tue:ſed oĩa in menſura & nũero &
pondere diſpoſuiſti. Multũ.n. valere
tibi ſoli ſupat ſemp:& virtuti brachii
tui qs reſiſtet? Q̃m tanq̃ momentum
ſtatere:ſic eſt añ te orbis terraꝝ:& tan
q̃ gutta roris antelucani q deſcendit
in terrã. Et miſereris oĩm:quia oĩa po
tes:& diſſimulas peccata hoĩm ꝓpter
pniam. Diligis.n.oĩa q̃ ſunt:& nihil eo
rũ odiſti q̃ feciſti:nec.n.odiẽs aliqd cõ
ſtituiſti:aut feciſti. Quõ aũt poſſet ali=
qd ꝑmanere niſi tu voluiſſes? aut quod
a te vocatũ nõ eſſet:cõuerſaretur? Par
cis aũt oĩb⁹:q̃m tua ſunt dñe q amas
animas. Capitu.12.

O q̃ bonus & ſuauis eſt dñe ſpũs
tuus in oĩbus. Ideoq̃ hos q exer
rãt ꝑtibus corripis:& de qbus peccãt
ãmones & alloq̃ris :vt relicta malitia
credãt in te dñe. Illos enim antiquos
inhabitatores terre ſctẽ tue quos ex=
horruiſti:q̃m odibilia opera tibi facie
bant per medicamina & ſacrificia in=
iuſta:& filiorũ ſuoꝝ necatores ſine mi
ſericordia:& cõeſtores viſcerum hoĩʒ
& deuoratores ſanguinis:& auctores
parentes aĩaꝝ inauxiliatarũ:ꝑdere vo
luiſti a medio ſacramento tuo ꝑ man⁹
parẽtũ noſtrorũ: vt dignã ꝑciperent
peregrinationẽ puerorũ dei:que tibi
omnium carior eſt terra. Sed & his tã
q̃ hominibus peperciſti & miſiſti an=
teceſſores exercitus tui veſpas:vt il=
los paulatim exterminarent. Non qa
impotens eras in bello ſubiicere impi
os iuſtis: aut beſtiis ſeuis: aut verbo
duro ſimul exterminare : ſed par=
tibus iudicans dabas locum peniten=
tie:non ignorans quoniam nequam
eſt natio eorum :& naturalis malitia
ipſorum:& quoniaʒ non poterat mu=
tari cogitatio eorum in perpetuum.
Semen enim erat maledictum ab ini=
tio. Nec timens aliquẽ :veniam dabas
peccatis illorum. Quis enim dicet ti=
bi: quid feciſti? aut quis ſtabit contra
iuditium tuum? Aut quis in cõſpectu
tuo veniet vindex iniquorum homi=
num? Aut quis tibi imputabit:ſi perie
rint nationes quas feciſti? Non eſt enĩ
ali⁹ de⁹ q̃ tu:cui cura ẽ de oĩb⁹ vt oñ=
das q̃m nõ iiuſte iudicas iudiciũ. Neq̃
rex neq̃ tyrãn⁹ i cõſpectu tuo iq̃rent
de his quos ꝑdidiſti. Cũ ergo ſis iuſt⁹
iuſte oĩa diſponis :ipm quoq̃ q nõ de
bet puniri cõdẽnas & exteꝝ eſtimas a
tua virtute. Virt⁹.n. tua iuſticie iitiũ ẽ:
& ob hoc q̃ oĩʒ dñs es:oĩb⁹ te ꝑcere fa
cis. Virtutẽ.n. oñdis tu: q nõ crederis
eẽ i virtute cõfirmat⁹:& hos q te neſci
ũt i audacia traducis. Tu ãt dñator vir
tutis: cum tranquillitate iudicas: &

⁊ principes parẽtes aĩarum iauxiliataꝝ:
καὶ αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων,
voluiſti perdere per manus pr̃m
ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέ
nr̃oꝝ:vt dignã ꝑegrinationẽ recipet dei
ρων ἡμῶν, ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ
puerorum q̃ apud te omnium cariſſima
παίδων ἡ παρὰ σοὶ πασῶν τιμιωτά
terra. ſed ⁊ his tãq̃ hominibus
τη γῆ. ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων
pepciſti: miſiſti q̃ ãncurſores
ἐφείσω, ἀπέστειλάς τε προδρόμους τοῦ
exercitus tui veſpas: vt eos pau
στρατοπέδου σου σφῆκας, ἵνα αὐτοὺς κα
latim exterminarent. non ipotens
τὰ βραχὺ ἐξολοθρεύσωσιν. οὐκ ἀδυνατῶν
in acie impios iuſtis ſubdi=
ἐν παρατάξει ἀσεβεῖς δικαίοις ὑποχεί
tos dare: aut beſtijs ſeuis: aut verbo
ρίους δοῦναι, ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ
duro ſimul exťminare. iudicãs ãt pau
ἀποτόμῳ ὑφ' ἓν ἐκτρίψαι. κρίνων δὲ κα=
latim dabas locum pniẽ: nõ
τὰ βραχὺ ἐδίδους τόπον μετανοίας, οὐκ
ignorans:q̃ nequã gñatio illorũ ⁊
ἀγνοῶν, ὅτι πονηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν καὶ
natiua malitia eorũ: ⁊ q̃ nõ mu
ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν, καὶ ὅτι οὐ μὴ ἀλ
taretur cogitatio illorũ in ꝑpetuũ.
λαγῇ ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
ſemen enĩ erat maledictũ ab initio.
σπέρμα γὰρ ἦν κατηραμένον ἀπ' ἀρχῆς.
neq̃ veritus aliquẽ in q̃bus peccaue
οὐ δὲ εὐλαβούμενος τινὰ ἐφ' οἷς ἡμάρτα
runt:veniã dabas. q̃s .n. dicet:q̃d fe
νον, ἄδειαν ἐδίδους. τίς γὰρ ἐρεῖ, τί ἐ=
ciſti? aut q̃s reſiſtet iudicio
ποίησας; ἢ τίς ἀντιστήσεται τῷ κρίματί
tuo? q̃s ãt accuſabit te de natiõib⁹
σου; τίς δὲ ἐγκαλέσει σοι κατὰ ἐθνῶν
q̃ perierunt: q̃s tu feciſti? aut q̃s in cõ
ἀπολωλότων, ἃ σὺ ἐποίησας; ἢ τίς εἰς κα
ſpectũ tuũ veniet vindex cõtra ini=
τάστασίν σοι ἐλεύσεται ἔκδικος κατὰ ἀδί
quos homines? neq̃ .n. deus eſt p̃ter
κων ἀνθρώπων; οὔτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν
te: cui cura eſt de omnibus:vt oñdas
σοῦ, ᾧ μέλει περὶ πάντων, ἵνα δείξῃς
q̃m nõ iniuſte iudicaſti. neq̃ rex
ὅτι οὐκ ἀδίκως ἔκρινας, οὔτε βασιλεὺς
aut tyrannus reſiſtere poterit
ἢ τύραννος ἀντοφθαλμῆσαι δυνήσεταί
tibi de q̃bus torſiſti. iuſtus ãt exñs iu
σοι περὶ ὧν ἐκόλασας. δίκαιος δὲ ὢν δι
ſte omnia diſponis: ipſum qui
καίως τὰ πάντα διέπεις, αὐτὸν τὸν μὴ
nõ debet puniri condemnare exte
ὀφείλοντα κολασθῆναι καταδικάσαι ἀλ
rũ extimãs a tua virtute. nã
λότριον ἡγούμενος τῆς σῆς δυνάμεως. ἡ γὰρ
vis tua iuſticie initiũ: ⁊ omni
ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρχή, καὶ τὸ πάν
um te dñari omnibus parcere te
των σε δεσπόζειν πάντων φείδεσθαί σε
facit. robur.n. oſtendis q̃ nõ crede=
ποιεῖ. ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι ἀπιστούμε=
ris in virtutis cõſũmatione: ⁊ in
νος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, καὶ ἐν τοῖς
ſciẽtibus audaciã arguis. tu ãt dña
εἰδόσι τὸ θάρσος ἐξελέγχεις. σὺ δὲ δε=
tor virtutis in eq̃tate iudicas: ⁊
σπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιεικείᾳ κρίνεις, καὶ

© Biblioteca Nacional de España

cum multa parcitate gubernas nos.
μετὰ πολλῆς φειδοῦς διοικεῖς ἡμᾶς.
adeſt .n. tibi cum volueris poſſe.
πάρεστι γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ δύνα=
docuiſti autẽ tuũ pp̃lm p
σθαι. ἐδίδαξας δέ σου τὸν λαὸν διὰ τῶν
talia opera: qm̃ oportet iuſtum eſſe
τοιούτων ἔργων, ὅτι δεῖ τὸν δίκαιον εἶναι
humanum. ⁊ bone ſpei feciſti
φιλάνθρωπον. καὶ εὐέλπιδας ἐποίησας
filios tuos: qm̃ das in peccatis
τοὺς υἱούς σου, ὅτι δίδως ἐπὶ ἁμαρτή=
pniam. ſi .n. inimicos ſeruoꝝ
μασι μετάνοιαν. εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων
tuoꝝ ⁊ debitos morti cum tan=
σου καὶ ὀφειλομένους θανάτῳ μετὰ το=
ta cruciaſti attentione: dans tem=
σαύτης ἐτιμωρήσω προσοχῆς, δοὺς χρό
pus ⁊ modũ per q̃ mutarentur a
νον καὶ τρόπον δι᾽ ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς
malitia: cum quãta diligentia iudicaſti
κακίας, μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας
filios tuos: quoꝝ parentibus iuramẽta ⁊
τοὺς υἱούς σου, ὧν τοῖς πατράσιν ὅρκους καὶ
cõuẽtiões dediſti bonaꝝ p̃miſſionũ.
συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑποσχέσεων.
nos ergo inſtruens: inimicos nr̃os
ἡμᾶς οὖν παιδεύων, τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν
in multitudine flagellas: vt tuã bo=
ἐν μυριότητι μαστιγοῖς, ἵνα σου τὴν ἀγα
nitatẽ curemus iudicantes: iudicati
θότητα μεριμνῶμεν κρίνοντες, κρινόμενοι
ãt ſperemus miam. vnde ⁊ eos q̃ in
δὲ προσδοκῶμεν ἔλεος. ὅθεν καὶ τοὺς ἐν
ſtultitia vite vixerunt iniuſte: per
ἀφροσύνῃ ζωῆς βιώσαντας ἀδίκως, διὰ
p̃prias cruciaſti abominatiões.
τῶν ἰδίων ἐβασάνισας βδελυγμάτων.
⁊ .n. erroris vijs longius
καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν μακρότερον
errauerũt: deos eſtimantes que
ἐπλανήθησαν, θεοὺς ὑπολαμβάνοντες τὰ
⁊ in aĩalibus iimicoꝝ vilia: ĩfantiũ
καὶ ἐν ζώοις τῶν ἐχθρῶν ἄτιμα, νηπίων
more ſtultoꝝ decepti. p̃pter hoc
δίκην ἀφρόνων ψευσθέντες. διὰ τοῦτο
tanq̃ pueris ſine rõne iudiciũ in lu=
ὡς παισὶν ἀλογίστοις τὴν κρίσιν εἰς ἐμ=
dibrium miſiſti. illi autẽ ludibrijs ĩcre
παιγμὸν ἔπεμψας. οἱ δὲ παιγνίοις ἐπι
pationis nõ correcti: dignũ dei iu=
τιμήσεως μὴ νουθετηθέντες, ἀξίαν θεοῦ κρί
diciũ experientur. in q̃bus .n. ipſi patiẽ
σιν πειράσουσιν. ἐφ᾽ οἷς γὰρ αὐτοὶ πά
tes indignabant: in his quos pu
σχοντες ἠγανάκτουν, ἐπὶ τούτοις οὓς ἐ=
tabãt deos: in ipſis puniti vidẽ=
δόκουν θεούς, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι ἰδόν
tes quẽ olim negabant noſſe: deũ agno
τες ὃν πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι, θεὸν ἐπέ
uerunt verum. p̃ptea ⁊ finis cõdẽ
γνωσαν ἀληθῆ. διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς κα
nationis in illos ſupuenit.
ταδίκης ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐπῆλθε. Ca.13.
Vani quidem omnes hoĩes
Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρωποι
natura: q̃b⁹ adeſt dei ignorãtia: de
φύσει, οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία, καὶ ἐκ
his q̃ vidẽtur bona: nõ potuerũt itelli=
τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν, οὐκ ἴσχυσαν εἰδέ
gere eũ q̃ eſt: neq̃ opibus attenden=
ναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔργοις προσέχον

cum magna reuerentia diſponis nos. Subeſt enĩ tibi cũ volueris poſſe. Docuiſti.n. populũ tuũ p talia opera: qm̃ oportet iuſtũ eſſe et humanum. & bone ſpei feciſti filios tuos: qm̃ iudicans das locũ in peccatis pnĩe. Si.n. inimicos ſeruorũ tuoꝝ & debitos morti cũ tanta cruciaſti attentione & liberaſti: dãs tẽpus & locũ p q̃ poſſent mutari a malitia: cũ q̃nta diligẽtia iudicaſti filios tuos: quoꝝ parentibus iuramẽta & conuẽtiones dediſti bonarũ p̃miſſionũ. Cũ ergo das nobis diſciplinam: inimicos nr̃os multipliciter flagellas: vt bonitatẽ tuã cogitem⁹ iudicantes: & cũ de bonis iudicatur: ſperem⁹ miaꝫ tuã. Vnde & illis q in vita ſua inſẽſate & iniuſte vixerũt: p hec q̃ coluerũt dediſti ſũma tormẽta. Etenĩ ĩ erroris via diutius errauerũt: deos eſtimãtes hec q̃ in aĩabus ſunt ſupuacua: infantiũ in ſenſatorũ more viuẽtes. Propter hoc tanq̃ pueris inſenſatis iudiciũ in deriſum dediſti. Qui aũt ludibriis & increpationibus nõ ſũt correcti: dignũ dei iudiciũ expti ſunt. In his.n. q̃ patiebãtur moleſte ferebãt: in q̃bus impatientes indignabantur. Per hec quos putabant deos in ipſis cum exterminarentur videntes illum quẽ olim negabant ſe noſſe: verũ deũ agnouerunt. Propter quod & finis condemnationis eorum veniet ſuper illos.

Capitulum.13.

Vani ſunt auteꝫ omnes homines in quibus non ſubeſt ſcientia dei: & de his que non videntur bona non potuerunt intelligere eũ qui eſt: neq̃ operibus attendentes agnouerunt qs eſſet artifex: ſed aut ignem aut ſpiritũ aut citatuꝫ aerẽ: aut gyrum ſtellarum aut nimiam aquã: aut ſolem & lunam rectores orbis terrarum deos putauerũt. Quorum & ſi ſpecie delectati deos putauerunt: ſciant quanto his dominator eorum ſpecioſior eſt. Speciei enim generator hec omnia cõſtituit. aut ſi virtutem & opera eorum mirati ſunt: intelligant ab illis: quoniam q hec fecit fortior eſt illis. A magnitudĩe eĩ ſpẽi & creature cõgnoſcibilit̃ poterit creator horũ videri. Sed tñ adhuc in his minor ẽ q̃rela. Et hi.n. fortaſſe errant deum q̃rentes & volẽtes inuenire. Et eĩ cũ in opibus illius cõuerſẽtur: ĩq̃rũt & pſuaſũ hñt: qm̃ bona ſũt q̃ videtur. Iteꝝ ãt nec his debet ignoſci. Si.n. tm̃ potuiſſent ſcire vt poſſent eſtimare ſclm̃: quõ h⁹ dñm nõ facilius inueneñt? Infelices ãt ſũt & int̃ mortuos ſpes illoꝝ eſt: q appellauerũt deos opa manuũ hoĩm: aurũ & argẽtũ: artis ĩuẽtione & ſĩl̃itudĩes aĩaliũ: aut lapidẽ inutilẽ opus man⁹ antiq̃. Aut ſi qs artifex faber de ſilua lignũ rectũ ſecuerit: & hui⁹ docte eradat oẽꝫ corticẽ: & arte ſua vſus diligent̃ fabricet vas ĩ utile in cõuerſatione vite: reliq̃s ãt ei⁹ opis ad p̃patione eſce abutatur: & reliquũ horũ quod ad nullos vſus facit: lignũ curuũ & verticib⁹ plenũ ſculpat

tes agnouerũt artificem: ſꝫ aut
τες ἐπέγνωσαν τὸν τεχνίτην, ἀλλ᾽ ἢ
ignẽ: aut ſp̃m: aut celerem aerẽ: aut gyrũ
πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχινὸν ἀέρα, ἢ κύκλον
ſtellaꝝ: aut violentã aquã: aut lũinaria ce
ἄστρων, ἢ βίαιον ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρα=
li: rectores mũdi deos putauerũt.
νοῦ, πρυτάνεις κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.
quoꝝ ſi q̃dẽ ſpecie delectati: hec
ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμενοι, ταῦτα
deos putauerunt: ſciant quãto D
θεοὺς ὑπελάμβανον, γνώτωσαν πόσῳ
his dñs eſt melior: naꝫ
τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ βελτίων, ὁ γὰρ
ſpeciei p̃cipu⁹ gñator creauit hec.
τοῦ κάλλους γενεσιάρχης ἔκτισεν αὐτά.
ſi ãt virtute ⁊ opatione mirati:
εἰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐκπλαγέντες,
intelligant ab illis quanto q̃ cõſtitu=
νοησάτωσαν ἀπ᾽ αὐτῶν πόσῳ ὁ κατασ
it ip̃a potentior eſt. ab .n.
κευάσας αὐτὰ δυνατώτερός ἐστιν. ἐκ γὰρ
magnitudĩe ⁊ ſpecie ⁊ creaturaris:
μεγέθους καὶ καλλονῆς καὶ κτισμάτων,
p analogiam gñator illoꝝ cõſpici=
ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖ=
tur. ſed tamẽ in his q̃rela eſt
ται. ἀλλ᾽ ὅμως ἐπὶ τούτοις μέμψις ἐστὶν
parua. ⁊ .n. illi forte errant
ὀλίγη. καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα πλανῶνται
deũ querentes ⁊ volentes inuenire. ĩ.n.
θεὸν ζητοῦντες καὶ θέλοντες εὑρεῖν. ἐν γὰρ
opibus illius conuerſantes ſcrutan=
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοι διερευνῶ
tur: ⁊ pſuaſũ hñt aſpectu: qm̃ bona
σι, καὶ πείθονται τῇ ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ
q̃ videntur. iteꝝ ãt neq̃ illi venia A
βλεπόμενα. πάλιν δὲ οὐδ᾽ αὐτοὶ συγγνω=
digni. ſi .n. tantum potuerunt ſcire:
στοί. εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι,
vt poſſent eſtimare ſeculũ:
ἵνα δύνωνται στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα, τὸν
horum dñm quõ citius nõ ĩuenerũt:
τούτων δεσπότην πῶς τάχιον οὐχ εὗρον;
infelices ãt ⁊ iter mortuos ſpes
ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς αἱ ἐλπίδες
eorum: q̃ appellauerũt deos opa ma=
αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν θεοὺς ἔργα χει
nuũ hoĩm: aurũ ⁊ argentũ artis
ρῶν ἀνθρώπων, χρυσὸν καὶ ἄργυρον τέχνης
meditationes ⁊ ſĩl̃itudines aĩaliũ: aut la B Eſai. .44.b
ἐμμελέτημα καὶ ἀπεικάσματα ζώων, ἢ λί
pidẽ ĩutilẽ manus opus antiq̃. ſi ãt
θον ἄχρηστον χειρὸς ἔργον ἀρχαίας. εἰ δὲ
⁊ aliq̃s lignator faber rectã arborẽ
καί τις ὑλοτόμος τέκτων εὐκίνητον φυτὸν
cũ ſecuerit: circũraſit docte omnem
ἐκπρίσας, περιέξεσεν εὐμαθῶς πάντα τὸν
corticẽ eius: ⁊ arte vſus decore
φλοιὸν αὐτοῦ, καὶ τεχνησάμενος εὐπρεπῶς
preparauit vtile vas in mi=
κατεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπη
niſteriũ vite: at reliquias ope
ρεσίαν ζωῆς, τὰ δὲ ἀποβλήματα τῆς ἐρ
ris in p̃paratione eſce expen
γασίας εἰς ἑτοιμασίαν τροφῆς ἀναλώ C
dẽs ſatiatus eſt: q̃d ãt ex illis abijcitur
σας ἐνεπλήσθη, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπόβλη
ad nihil vtile lignũ curuum: ⁊
μα εἰς οὐθὲν εὔχρηστον ξύλον σκολιόν, καὶ
ramis natura plenũ: accipiens ſculpſit in
ὄζοις συμπεφυκός, λαβὼν ἔγλυψεν ἐν

© Biblioteca Nacional de España

diligentia ocii ſui: ⁊ experientia
ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, καὶ ἐμπειρίᾳ
intellectus figurauit illud: aſſimilauit
συνέσεως ἐτύπωσεν αὐτό, ἀπείκασεν
D illud imagini hoĩs: aut aĩali cuipiã vili
αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου, ἢ ζώῳ τινὶ εὐτελεῖ
ſimilẽ fecit illud: deliniens rubrica ⁊
ὡμοίωσεν αὐτό, καταχρίσας μίλτῳ καὶ
fuco rubricũ faciẽs colorẽ illi⁹: ⁊ omnem
φύκει ἐρυθρήνας χρόαν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν
maculã q̃ in eo pliniens: ⁊
κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας, καὶ
cũ fecerit ei ipo dignã hitationẽ: ĩ pa
ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα, ἐν τοί
riete poſuit illud confirmans fer
χῳ ἔθηκεν αὐτὸ ἀσφαλισάμενος σιδή
ro: vt qdem nõ decideret ꝓuidit
ρῳ, ἵνα μὲν οὖν μὴ καταπέσῃ προενόη
illi: ſciens ꝙ nõ poteſt ſe
σεν αὐτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑαυτῷ
adiuuare. ⁊ .n. eſt imago ⁊ neceſſitatẽ
βοηθῆσαι. καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν καὶ χρείαν
A hẽt adiutorij. ꝓ ãt poſſeſſiõib⁹ ⁊
Exo. 14.c. ἔχει βοηθείας. περὶ δὲ κτημάτων καὶ
nuptijs ſuis ⁊ filiorum orãs:
γάμων αὐτοῦ καὶ τέκνων προσευχόμενος,
nõ erubeſcit inaiatũ alloqui.
οὐκ αἰσχύνεται τῷ ἀψύχῳ προσλαλῶν.
⁊ pro qdẽ ſanitate ĩfirmũ inuo=
καὶ περὶ μὲν ὑγιείας τὸ ἀσθενὲς ἐπικα=
cat: ꝓ ãt vita mortuũ rogat: ꝓ
λεῖται, περὶ δὲ ζωῆς τὸ νεκρὸν ἀξιοῖ, περὶ
ãt auxilio iexptiſſimo ſupplicat:
δὲ ἐπικουρίας τὸ ἀπειρότατον ἱκετεύει,
pro ãt itinere: neqꝫ greſſu
περὶ δὲ ὁδοιπορίας, τὸ μηδὲ βάσει
vti potenti: pro ãt acquiſitiõe
χρῆσθαι δυνάμενον, περὶ δὲ πορισμοῦ
⁊ operatione ⁊ manuũ euentu:
καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας,
ab ignauiſſimo manibus bonũ euẽ
τὸν ἀδρανέστατον ταῖς χερσὶν εὐδράνει
B tũ petit.
αν αἰτεῖται. Ca. 14.

Ad nauigãdũ qſpiã iter parat⁹: ⁊
Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ
feros ptrãſiturus fluctus: [illegible]ſe
ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα, τοῦ φέ
rente ſe naue putridius lignũ
ροντος αὐτὸν πλοίου σαθρότερον ξύλον
inuocat. illud qdẽ .n. cupiditas lucro
ἐπιβοᾶται. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορι=
rum excogitauit: artifex ãt ſapiã fa=
σμῶν ἐπενόησε, τεχνῖτις δὲ σοφία κα=
bricauit. at tua pater gubernat
τεσκεύασεν. ἡ δὲ σὴ πάτερ διακυβερνᾷ
ꝓuidẽtia: qm̃ dediſti ⁊ in mari viam
πρόνοια, ὅτι ἔδωκας καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν
C ⁊ in fluctibus ſemitã ſecurã: oñdens
καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ, δεικνὺς
ꝙ potes ex omni ſaluare: vt ⁊ ſi
ὅτι δύνασαι ἐκ παντὸς σώζειν, ἵνα κἂν
ſine arte aliquis aſcẽdat. vis ãt nõ ocio
ἄνευ τέχνης τὶς ἐπιβῆ. θέλεις δὲ μὴ ἀρ
ſa eſſe ſapiẽ tue opa. ꝓpt
γὰ εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα. διὰ
hoc ⁊ minimo ligno credunt ho
τοῦτο καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύουσιν ἄν
mines aĩas: ⁊ q̃ trãſierunt tẽpeſtatẽ
θρωποι ψυχάς, καὶ διελθόντες κλύδωνα
rate liberati ſũt. ⁊ ĩ initio .n. cũ pe
σχεδίᾳ διεσώθησαν. καὶ ἀρχῆς γὰρ ἀπολ

diligẽter ꝑ vacuitatẽ ſuã: & ꝑ ſcíam ſuã
artis figuret illud: & aſſimilet illud
imagini hoĩs: aut alicui ex aĩalibus il=
lud cõpet: pliniẽs rubrica & rubicun=
dũ faciẽs fuco colorẽ illi⁹ & oẽꝫ macu
lã q̃ in illo ẽ pliniẽs: & faciat ei dignã
hĩtationẽ & ĩ pariete ponẽs illud: & cõ
firmãs ferro ne forte cadat ꝓſpiciẽs il
li: ſciẽs qm̃ nõ põt adiuuare ſe. Imago
enĩ ẽ: & op⁹ eſt illi adiutoriũ. Et de ſub
ſtãtia ſua & de filiis ſuis & de nuptiis
votũ faciẽs inqrit. Nõ erubeſcit loq cũ
illo q ſine aĩa eſt: & ꝓ ſanitate qdẽ ĩfir
mũ depcatur: & ꝓ vita rogat mortuũ
& in adiutoriũ inutilẽ inuocat: & ꝓ iti
nere petit ab eo q ãbulare nõ põt: &
de acqrendo & de opando: & de oĩꝫ re
rũ euentu petit ab eo qui in omnibus
eſt inutilis. Capitulum. 14.

Iterꝫ alius nauigare cogitãs & ꝑ
feros fluct⁹ iter facere: incipiens
ligno portãte ſe: fragilius lignũ inuo=
cat. Illud .n. cupiditas acqrẽdi excogi=
tauit: & artifex ſapiã fabricauit ſua.
Tua ãt pr̃ ꝓuidentia ab initio cũcta gu
bernat: qm̃ dediſti ĩ mari viã: & iter flu
ct⁹ ſemitã firmiſſimã oñdens: qm̃ po
tens es ex oĩbus ſanare: etiã ſi ſine ra=
te aliqs adeat mare. Sed vt non eẽt va=
cua ſapiẽ tue opa: ꝓpt hoc etiã & exi=
guo ligno credunt hoĩes aĩas ſuas: &
trãſeũtes mare ꝑ ratẽ liberati ſũt. Sed
& ab initio cũ perirent ſupbi gigan=
tes: ſpes orbis terrꝫ ad ratẽ cõfugiens:
remiſit ſclo ſemẽ natiuitatis q̃ manu
tua erat gubernata. bñdictũ ẽ .n. lignũ
ꝑ quod fit iuſtitia. Per manus ãt quod
fit idolũ maledictũ eſt & ĩpm: & qui fe
cit illud: quia ille qdem opatus eſt: il=
lud autem quũꝫ eſſet fragile: deus co=
gnominatus eſt. Silr ãt odio ſunt deo
ĩpius & ĩpietas eius. Et .n. quod factũ
eſt cum illo: q fecit tormẽta patietur.
Propter hoc & in idolis nationũ non
erit reſpectus: qm̃ creature dei ĩ odiũ
facte ſunt: & in tẽptationẽ aĩe hoĩm &
in muſcipulã pedib⁹ inſipiẽtiũ. Initiũ
enĩ fornicatiõis eſt exqſitio idolorꝫ: &
adinuentio illorũꝫ corruptio vite eſt.
Neqꝫ .n. erãt ab initio: neqꝫ erũt in per
petuũ. Supuacuitas .n. hoĩm nec adin
uenit in orbem terrarũ. & ideo breuis
illorꝫ finis eſt iuent⁹. Acerbo .n. luctu
dolens pr̃ rapti cito ſibi filii: fecit ima
ginẽ. & illũ q tũc q̃ſi hõ mortu⁹ fuerat:
nũc tanq̃ deũ colere cepit: & cõſtituit
iter ſeruos ſuos ſacra & ſacrificia. Deĩ
de interueniẽte tp̃e: cõualeſcente anti
qua cõſuetudine: hic error tãq̃ lex cu
ſtodit⁹ eſt: & tyrannorũ ĩpio colebãtur
figmẽta. & hos quos in palã hoĩes ho
norare nõ poterãt: ꝓpter hoc ꝙ lõge
eſſent: a longinquo figura eorũ allata
euidentẽ imaginẽ regis quẽ honora=
re volebãt: fecerunt vt illũ q aberat tã
q̃ꝫ pñtem colerẽt ſua ſolicitudĩe. Pro=
uexit autẽ ad horũ culturã: & hos qui
ignorabant: artificis eximia diligẽtia.
Ille .n. volens plus placere illi qui ſe

rirent ſuperbi gigantes: ſpes
λυμένων ὑπερηφάνων γιγάντων, ἡ ἐλπὶς
mũdi ad ratem confugiens:
τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα,
reliquit ſeculo ſemen natiuitatis tua
ἀπέλιπεν αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ
gubernata manu. bñdictũ eſt .n. lignũ
κυβερνηθεῖσα χειρί. εὐλόγηται γὰρ ξύλον
ꝑ quod fit iuſticia. at manu fac
δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη. τὸ δὲ χειροποί
tũ maledictum illud ⁊ q̃ fecit
ητον ἐπικατάρατον αὐτὸ καὶ ὁ ποιήσας
illud. qꝛ hic qdem opat⁹ ẽ: illõ ãt corruptibile
αὐτό. ὅτι ὁ μὲν εἰργάζετο, τὸ δὲ φθαρτὸν θε
de⁹ nomiatuꝫ eſt. ſilr odioſa deo ⁊
ὸς ὠνομάσθη. ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ
impius ⁊ impietas eius. etenim
ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ. καὶ γὰρ
qđ factũ ẽ cũ eo q̃ fecit tormẽta
τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθή=
patiet. ꝓpt hoc ⁊ in idolis nationũ
σεται. διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν
viſitatio erit: qm̃ in creatura dei in
ἐπισκοπὴ ἔσται, ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς
abominationẽ facti ſunt ⁊ in ſcandala
βδέλυγμα ἐγενήθησαν καὶ εἰς σκάνδαλα
aiabus hominũ ⁊ in laqueũ pedi
ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ εἰς παγίδα πο
bus iſipientũ. iitiũ .n. fornicatõis excogitatio
σὶν ἀφρόνων. ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια
idolorꝫ: iuẽtio ãt illorꝫ corruptio vite.
εἰδώλων, εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.
neqꝫ .n. erãt ab initio neqꝫ in ꝑpetu
οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς οὔτε εἰς τὸν αἰῶ
uꝫ erũt. vanaglia .n. hoĩm ingreſſa
να ἔσται. κενοδοξίᾳ γὰρ ἀνθρώπων εἰσῆλ
eſt in mundũ: ⁊ ideo breuis
θεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο σύντομον
illorum finis excogitat⁹ ẽ. ĩtẽpeſtiuo .n. lu=
αὐτῶν τὸ τέλος ἐπενοήθη. ἀώρῳ γὰρ πέν
ctu vexatus pater cito rap
θει τρυχόμενος πατὴρ τοῦ ταχέως ἀφαι
ti filij: imaginẽ faciens
ρεθέντος τέκνου, εἰκόνα ποιήσας τὸν
tunc mortuũ hoĩem: nũc vt deum colu=
τότε νεκρὸν ἄνθρωπον, νῦν ὡς θεὸν ἐτί=
it: ⁊ tradidit ſubditis
μησε, καὶ παρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις
myſteria ⁊ ſacrificia. deide ĩ tp̃e q̃ in
μυστήρια καὶ τελετάς. εἶτ' ἐν χρόνῳ κρα
ualuerat ipia cõſuetudo tãq̃ lex cuſtodi=
τυνθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχ
ta ẽ: ⁊ tyrãnorum imperijs colebãtur
θη, καὶ τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο
ſculpta. quos ĩ cõſpectu nõ potentes
τὰ γλυπτά. οὓς ἐν ὄψει μὴ δυνάμενοι
hõrare hoĩes eo ꝙ longe hĩtarẽt:
τιμᾶν ἄνθρωποι διὰ τὸ μακρὰν οἰκεῖν,
a longe cõſpectũ figurantes
τὴν πόρρωθεν ὄψιν ἀνατυπωσάμενοι
manifeſtã imaginẽ honorati regis
ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ τιμωμένου βασιλέ=
fecerunt: vt abſẽti tanq̃ preſen=
ως ἐποίησαν, ἵνα τὸν ἀπόντα ὡς παρόν
ti aſſentarent ꝑ ſolicitudinẽ. ĩ extẽſio
τα κολακεύωσι διὰ τῆς σπουδῆς. εἰς ἐπί
nem ãt cultus ⁊ ignorantes
τασιν δὲ θρησκείας καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας ἡ
artificis adhortata eſt ambitio.
τοῦ τεχνίτου προετρέψατο φιλοτιμία.
ille .n. forte dñanti volẽs
ὁ μὲν γὰρ τάχα τῷ κρατοῦντι βουλόμενος

© Biblioteca Nacional de España

placere: elaborauit arte ſimilitu
ἀρέσαι, ἐξεβιάσατο τῇ τέχνῃ τὴν ὁμοιό
dinē in melius. at multitudo attra
τητα ἐπὶ τὸ κάλλιον. τὸ δὲ πλῆθος ἐφελκό
cta per ſpeciem operis eū
μενον διὰ τὸ εὔχαρι τῆς ἐργασίας τὸν
q̄ pauloante honoratus fuerat hō: nūc nu
πρὸ ὀλίγου τιμηθέντα ἄνθρωπον, νῦν σέ
men eſtimauerūt. ⁊ hoc fuit
βασμα ἐλογίσαντο. καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ
vite in inſidias. qm̄ aut calamitati aut ty=
βίῳ εἰς ἔνεδρον. ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυ=
rānidi ſeruientes hoīes icōi
ραννίδι δουλεύσαντες ἄνθρωποι τὸ ἀκοι
cabile nomē lapidib⁹ ⁊ lignis īpoſue=
νώνητον ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθη
rūt. poſtea nō ſuffecerat erraſſe circa
καν. εἶτ᾽ οὐκ ἤρκεσε τὸ πλανᾶσθαι περὶ
dei ſciētiā: ſed ⁊ in ma=
τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγά
gno viuētes inſcīcie bello: tanta
λῳ ζῶντες ἀγνοίας πολέμῳ, τὰ τοσαῦ
mala pacem appellāt. aut.n.
τα κακὰ εἰρήνην προσαγορεύουσιν. ἢ γὰρ
filioꝝ occiſiua ſacrificia: aut occulta myſteria:
τεκνοφόνους τελετάς, ἢ κρύφια μυστήρια,
aut īſanas ex aliīs legibus cōmeſſatiōes
ἢ ἐμμανεῖς ἐξ ἄλλων θεσμῶν κώμους
agentes: neq; vitas neq; nuptias āplius
ἄγοντες, οὔτε βίους οὔτε γάμους ἔτι κα
mūdas cuſtodiunt. alter aūt alteꝝ aut
θαροὺς φυλάσσουσιν. ἕτερος δὲ ἕτερον ἢ
īſidiās occidit: aut adulterās cōtriſtat. oīa
λοχῶν ἀναιρεῖ, ἢ νοθεύων ὀδυνᾷ. πάντα
aūt mixte hēt ſanguis ⁊ cedes: furtū
δὲ ἐπίμιξ ἔχει αἷμα καὶ φόνος, κλοπὴ
⁊ dolus: corruptio: īfidelitas: turbatio: p=
καὶ δόλος, φθορά, ἀπιστία, τάραχος, ἐπι
iuriū: tumult⁹ bonoꝝ: gr̄e imēoratio:
ορκία, θόρυβος ἀγαθῶν, χάριτος ἀμνηστία,
aīaꝝ inq̄natio: natiuitatis mutatio: nup=
ψυχῶν μιασμός, γενέσεως ἐναλλαγή, γά
tiaꝝ īordinatio: moechia ⁊ īpudicitia. nam
μων ἀταξία, μοιχεία καὶ ἀσέλγεια. ἡ γὰρ
īnoīatoꝝ idoloꝝ cultura om
τῶν ἀνωνύμων εἰδώλων θρησκεία παν=
nis īitiū mali ⁊ cauſa ⁊ finis
τὸς ἀρχὴ κακοῦ καὶ αἰτία καὶ πέρας
eſt. aut.n. dū letantur inſaniunt: aut
ἐστίν. ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμήνασιν, ἢ
vaticinantur falſa: aut viuūt iniuſte:
προφητεύουσι ψευδῆ, ἢ ζῶσιν ἀδίκως,
aut peierant cito. inanimatis.n. cō=
ἢ ἐπιορκοῦσι ταχέως. ἀψύχοις γὰρ πε
fidentes idolis male iurantes: le
ποιθότες εἰδώλοις κακῶς ὀμόσαντες, ἀδι
di nō expectant. vtraq; aūt
κηθῆναι οὐ προσδέχονται. ἀμφότερα δὲ
eos cōplectentur iuſta. qm̄ ma=
αὐτοὺς μετελεύσεται τὰ δίκαια. ὅτι κα
le ſenſerūt de deo attendentes
κῶς ἐφρόνησαν περὶ θεοῦ προσέχοντες
idolis: ⁊ iniuſte iurauerūt in dolo
εἰδώλοις, καὶ ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ
contemnentes iuſticiam. nō .n.
καταφρονήσαντες ὁσιότητος. οὐ γὰρ ἡ τῶν
iurantium virtus: ſed peccanti
ὀμνυομένων δύναμις, ἀλλ᾽ ἡ τῶν ἁμαρτα
um pena pambulat ſemp iniu=
νόντων δίκη ἐπεξέρχεται ἀεὶ τὴν τῶν ἀδί
ſtoꝝ trāſgreſſionē.
κων παράβασιν. Ca.15.

aſſumpſit elaborauit arte ſua vt ſimilitu
dinē in melius figuraret. multitudo āt
hoīm abducta p ſpēm opis: eū q ante
tp̄s tāq; hō honoratus fuerat: nūc de=
um eſtimauerūt. Et hec fuit vite hūa=
ne deceptio: qm̄ aut affectui aut regi
bus deſeruientes hoīes: incoīcabile no=
mē lapidibus & lignis īpoſuerunt. Et
nō ſuffecerat erraſſe eos circa dei ſciaꝫ
ſed & in magno viuētes inſcietie bel=
lo: tot & tā magna mala pacē appellāt.
Aut.n. filios ſuos ſacrificātes: aut obſ
cura ſacrificia facientes: aut īſanie ple
nas vigilias hn̄tes: neq; vitā neq; nup
tias mūdas iā cuſtodiūt: ſed & ali⁹ aliū
p inuidiā occidit: aut adulterās cōtri=
ſtat. & oīa cōmixta ſūt ſāguis. homici
diū. furtū & fictio. corruptio & īfideli
tas. turbatio & piuriū. tumultus. bo=
noꝝ dei īmemoratio. aīarūq; natio.
natiuitatis īmutatio. nuptiaꝝ incōſtā=
tia. inordinatio mechie & īpudicicie:
Infandoꝝ.n. idoloꝝ cultura oīs ma=
li cauſa eſt & initiū & finis. Aut.n. dū
letātur inſaniūt: aut certe vaticinātur
falſa: aut viuūt iniuſte: aut piurāt cito.
Dū.n. cōfidūt in idolis q̄ ſunt ſine aīa
male iurātes noceri ſe nō ſperāt. Vtra
q; ergo illis eueniēt digne: qm̄ male ſē
ſerūt de deo attēdentes idolis: & iura=
uerūt iniuſte ī idolo cōtēnētes iuſticiā.
Nō.n. iurātiū ē virtus: ſed peccātiū pe
na perambulat ſemper in iuſtorū pre
uaricationem.

Capitulum.15.

TV aūt deus nr̄ ſuauis & verus es:
patiēs & ī mīa diſponēs oīa. Et eī
ſi peccauerimus tui ſumus: ſciētes ma
gnitudinē tuā. & ſi nō peccauerimus:
ſcim⁹ qm̄ apd̄ te ſumus cōputati. Noſ
ſe.n. te cōſūmata iuſticia eſt: & ſcire iu
ſticitiā & virtutē tuā radix ē īmortali=
tatis. Nō.n. ī errorē īduxit nos hoīm
male artis excogitatio: nec vmbra pic
ture: labor ſine fructu: effigies ſculpta
p varios colores. cuius aſpectus dat ī=
ſenſato cōcupiſcentiā: & diligit mor=
tue imaginis effigiem ſine aīa. Maloꝝ
amatores digni ſūt morte q ſpem hn̄t
in talibus: & q faciūt illos & q diligūt
et q colūt. Sed et figulus mollem terrā
p̄mens laborioſe fingit ad vſus nr̄os
vnū quodq; vas. et de eodem luto fin
git q̄ mūda ſunt in vſum vaſa: et ſimi=
liṙ q̄ his ſunt cōtraria. Hoꝝ aūt vaſoꝝ
qs ſit vſus: iudex eſt figulus. Et cū la=
bore vano deū fingit de eodē luto: il=
le q pauloante de terra factus fuerat:
et poſt puſillū reducit ſe vnde accept⁹
eſt: repetitus aīe debitum quem habe
bat. Sed cura eſt illi nō quia laboratu=
rus eſt: nec qm̄ breuis illi vita eſt: ſed
concertatur aurificibus et argētariis:
ſed et erarios imitatur: et gloriā pre=
fert: quoniam res ſuperuacuas fingit.
Cinis eſt enim cor eius et terra ſuper
uacua ſpes illius & luto vilior vita ei⁹:
quoniam ignorauit qui ſe finxit et q
inſpirauit illi animam que operatur:
et qui inſufflauit ei ſpiritum vitalem.

TVa aūt deus nr̄ vtilis ⁊ ve=
Σὺ δὲ ὁ θεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ ἀλη
rus: patiens ⁊ in mīa diſponēs
θής, μακρόθυμος καὶ ἐν ἐλέει διοικῶν τὰ
omnia. ⁊ .n. ſi peccauerim⁹: tui ſum⁹
πάντα. καὶ γὰρ ἐὰν ἁμάρτωμεν, σοί ἐσμεν
ſcientes tuā potētiā. non peccabi
εἰδότες σου τὸ κράτος. οὐχ ἁμαρτησό=
mus aūt: ſcientes qm̄ apd̄ te cōputati ſum⁹.
μεθα δέ, εἰδότες ὅτι σοὶ λελογίσμεθα.
nā ſcire te: cōſūmata iuſti
τὸ γὰρ ἐπίστασθαί σε, ὁλόκληρος δικαιο
cia: ⁊ noſſe tuā virtutē radix im D
σύνη, καὶ εἰδέναι σου τὸ κράτος ῥίζα ἀθα
mortalitatis. neq;.n. decepit nos ho=
νασίας. οὔτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀν=
minū male artis excogitatio: neq; ūbra
θρώπων κακότεχνος ἐπίνοια, οὔτε σκιὰ
picturaꝝ: labor ſine fructu: ſpecies maculata
γραφῶν, πόνος ἄκαρπος, εἶδος σπιλωθὲν
coloribus variīs: quoꝝ aſpect⁹ ſtul
χρώμασι διηλλαγμένοις, ὧν ὄψις ἄφρο
tis in cōcupiſcētiā venit: deſideratq; mortue
σιν εἰς ὄρεξιν ἔρχεται, ποθεῖ τε νεκρᾶς
imaginis formā ſine aīa. maloꝝ amatores di
εἰκόνος εἶδος ἄπνουν. κακῶν ἐρασταὶ ἄξι
gniq; taliū expectationū: ⁊ facientes ⁊
οί τε τοιούτων ἐλπίδων, καὶ οἱ δρῶντες καὶ
deſiderantes ⁊ colentes. ⁊ .n. fi
οἱ ποθοῦντες καὶ οἱ σεβόμενοι. καὶ γὰρ κε
gulus mollem terrā p̄mens laborioſe
ραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων ἐπίμοχθον
fingit ad miniſteriū nr̄m vnūquod
πλάσσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἓν ἕκα=
q;: ſed de eodē luto finxit
στον, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἀνεπλά A
et mundis operibus ſeruiētia
σατο τά τε τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα
vaſa: et contraria omnia ſimr. ho=
σκεύη, τά τε ἐναντία πάντα ὁμοίως. τού
rū āt vtriuſq; q̄s cuiuſq; eſt vſus:
των δὲ ἑκατέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ χρῆ
iudex figulus. ⁊ male laborās
σις, κριτὴς ὁ πηλουργός. καὶ κακόμοχθος
deū vanum ex eodem fingit lu=
θεὸν μάταιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσσει πη
to: q̄ paulo ante de terra genitus paulo
λοῦ, ὃς πρὸ μικροῦ ἐκ γῆς γενηθεὶς μετ᾽
poſt abibit ex q̄ ſūptus ē:
ὀλίγον πορεύσεται ἐξ ἧς ἐλήφθη, τὸ τῆς ſ.i.a.
aīe repetitus debitū. ſed eſt ei B
ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος. ἀλλ᾽ ἔστιν αὐτῷ
cura nō qꝛ laboraturus eſt: nec qꝛ
φροντὶς οὐχ ὅτι μέλλει κάμνειν, οὐδ᾽ ὅτι Ro.9.
breuem vitā hēt: ſed certat
βραχυτελῆ βίον ἔχει, ἀλλ᾽ ἀντερείδεται
q̄dē cū aurificibus ⁊ argentariīs: era=
μὲν χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις, χαλκο
rios q; imitatur: ⁊ gl̄iam reputat
πλάστας τε μιμεῖται, καὶ δόξαν ἡγεῖται
qm̄ adulteria fingit. cinis cor
ὅτι κίβδηλα πλάσσει. σποδὸς ἡ καρδία
eius ⁊ terra vilior ſpes illo
αὐτοῦ καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐ=
rū: luto q; vilior vita eius.
τῶν, πηλοῦ τε ἀτιμότερος ὁ βίος αὐτοῦ. C
qm̄ ignorauit q̄ finxit ſe: ⁊
ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτόν, καὶ
qui inſpirauit illi aīam q̄ opa
τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦ=
tur: q̄ inſufflauit ſpm̄ vitalem.
σαν, καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν.

© Biblioteca Nacional de España

ſed eſtimauerũt luſum eſſe
ἀλλ' ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν
vitã nr̃am: ⁊ viuẽdi modũ ↄuerſationẽ
ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πανηγυρι=
vite q̃ſtuoſam. oportere.n. dicũt vnde=
σμὸν ἐπικερδῆ. δεῖν γὰρ φασὶν ὅθεν
cũq; ẽt ex malo acq̃rere. hic enĩ
δὴ καὶ ἐκ κακοῦ πορίζειν. οὗτος γὰρ
Ps ꝓter oẽs nouit ꝙ peccat:
.113. παρὰ πάντας οἶδεν ὅτι ἁμαρτάνει,
Ps̃. materie terree fragilia vaſa ⁊
514. ὕλης γεώδους εὔθραυστα σκεύη καὶ
D ſculptilia fabricans. omnes ãt iſipi
γλυπτὰ δημιουργῶν. πάντες δὲ ἀφρο
entiſſimi ⁊ infelices ſuꝑ aĩas in
νέστατοι καὶ τάλανες ὑπὲρ ψυχὰς νη
fantiũ: inimici ppl'i tui impe=
πίων, οἱ ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ σου καταδυ
rantes illi. qm̃ oĩa idola
ναστεύοντες αὐτήν. ὅτι πάντα τὰ εἴδω
gẽtiũ eſtimauerũt deos: qb⁹ ne
λα τῶν ἐθνῶν ἐλογίσαντο θεούς, οἷς οὔ
q; oculoꝝ vſus ad viſionẽ: neq;
τε ὀμμάτων χρῆσις εἰς ὅρασιν, οὔτε
nares ad attractionẽ aeris: neq; aures
ῥῖνες εἰς συνολκὴν ἀέρος, οὔτε ὦτα
ad audiẽdũ: neq; digiti manuũ ad
A ἀκούειν, οὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς
cõtrectationẽ: ⁊ pedes coꝝ pigri
ψηλάφησιν, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ
ad igreſſum. homo enĩ fecit
πρὸς ἐπίβασιν. ἄνθρωπος γὰρ ἐποίησεν
illos: ⁊ ſpiritum mutuatus
αὐτούς, καὶ τὸ πνεῦμα δεδανεισμένος
finxit eos. null⁹ enĩ illoꝝ ſimi=
ἔπλασεν αὐτούς. οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ὅμοι
lẽ hõ virtute figere poterit deũ. mortal
ον ἄνθρωπος ἰσχύει πλάσαι θεόν. θνητὸς
ãt exñs mortuũ oꝑatur manib⁹ iniquis.
δὲ ὢν νεκρὸν ἐργάζεται χερσὶν ἀνόμοις.
melior enĩ eſt culturis
Nu.12. κρείσσων γάρ ἐστιν τῶν σεβασμάτων
b. ſuis: quoꝝ ipe q̃dẽ vixit: illa ãt
αὐτοῦ, ὧν αὐτὸς μὲν ἔζησεν, ἐκεῖνα δὲ
nunq̃. ⁊ aĩalia ãt miſerrima
οὐδέποτε. καὶ τὰ ζῷα δὲ τὰ ἔχθιστα
B colunt. demẽtia enĩ cõparata
σέβονται. ἄνοια γὰρ συγκρινόμενα τῶν
Ex.8.f. aliis ſũt deteriora: neq; quãtũ deſidera
ἄλλων ἐστὶ χείρονα, οὐδ' ὅσον ἐπιποθῆ
re ꝙ in aĩaliũ cõſpectu bona ſunt.
σαι ὡς ἐν ζῴων ὄψει καλὰ τυγχάνει.
effugerunt ãt ⁊ dei laudem
ἐκπέφευγε δὲ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον
⁊ benedictionẽ eius.
καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ. Ca. 16.
PRopt hoc ꝑ ſimilia puniti ſunt
Διὰ τοῦτο δι' ὁμοίων ἐκολάσθησαν
digne: ⁊ per multitudinẽ beſtiaꝝ cru=
ἀξίως, καὶ διὰ πλήθους κνωδάλων ἐβα
ciati ſunt. ꝓ quo tormento bñficio
σανίσθησαν. ἀνθ' ἧς κολάσεως εὐεργε=
affeciſti ppl'm tuũ: qb⁹ in cõcupiſcẽ
L.re.2.g τήσας τὸν λαόν σου, οἷς εἰς ἐπιθυμί
10.13.a tiã appetit⁹ nouũ guſtũ: eſcã ꝓpa
αν ὀρέξεως ξένην γεῦσιν, τροφὴν ἡτοί
raſti ortygometrã. vt illi iq̃dẽ
C μασας ὀρτυγομήτραν. ἵνα ἐκεῖνοι μὲν
Exo.9. cõcupiſcentes eſcam: ꝓpter oſten=
b. ἐπιθυμοῦντες τροφῆς, διὰ τὴν δειχθεῖ
ſum immiſſoꝝ ⁊ neceſ
σαν τῶν ἐπαπεσταλμένων καὶ τὴν ἀναγ

Sed & eſtimauerũt luſũ eſſe vitam nr̃am: & conuerſationem vite cõpoſitã ad lucrum: & oportere vndecũq; etiã ex malo acquirere. Hic.n. ſcit ſe ſuꝑ om̃es delinq̃re: q ex terre materia fragilia vaſa & ſculptilia fingit. Om̃es.n. inſipiẽtes & infelices ſupra modũ aĩe ſue ſuperbi ſunt inimici populi tui: & iperantes illi. Qm̃ oĩa idola nationũ deos eſtimauerũt: quibus neq; oculoꝝ viſus eſt ad videndũ: neq; nares ad ꝑcipiendum ſpm̃: neq; aures ad audiendũ: neq; digiti manuũ ad tractandũ: ſed & pedes coꝝ pigri ad ãbulandũ. Homo eniꝫ fecit illos: & qui ſpm̃ mutuat⁹ ẽ: is finxit illos. Nemo enim ſibi ſimilem homo poterit deum fingere. Cũ.n. ſit mortalis: mortuũ fingit manibus iniq̃s. Melior .n. eſt ip̃e his quos colit. quia ip̃e quidẽ vixit cum eẽt mortalis: illi ãt nũq̃. Sed & aĩalia miſerrima colũt. Inſenſata.n. comparata his: illis ſunt deteriora. Sed nec aſpectu aliquis ex his aĩalib⁹ bona põt cõſpicere. Effugerunt autem dei laudem & benedictionem eius.

Capitulum.16.

PRopter hec & his ſimilia paſſi ſunt digne tormenta: & ꝑ multitudinem beſtiaꝝ exterminati ſunt. Pro quibus tormentis bñ diſpoſuiſti ppl'm tuũ: quibus dediſti concupiſcentiã delectamenti ſui nouũ ſaporẽ eſcam parans eis ortygometrã: vt illi quidẽ concupiſcentes eſcam ꝓpter ea q̃ illis oñſa & miſſa ſũt: etiã a neceſſaria concupiſcentia auerterentur. Hi aũt in breui inopes facti: nouam guſtauerunt eſcã. Oportebat enĩ illis ſine excuſatiõe quidẽ ſuꝑuenire interitũ exercentib⁹ tyrãnidẽ. his aũt tm̃ oñdere queadmodũ inimici eoꝝ exterminabãtur. Et.n. cũ illis ſuꝑuenit ſeua beſtiaꝝ ira: morſib⁹ ꝑuerſorũ colubrorũ exterminabãtur. Sed nõ iperpetuuꝫ tua ira ꝑmanſit: ſed ad correptioneꝫ in breui turbati ſunt: ſignũ hñtes ſalutis ad cõmemorationẽ mandati legis tue. Qui.n. cõuerſus eſt: nõ ꝑ hoc qđ videbat ſanabatur: ſed ꝑ te oĩum ſaluatorẽ. In hoc aũt oñdiſti iimicis tuis: qa tu es qui liberas ab oĩ malo. Illos.n. locuſtarũ & muſcarum occiderunt morſus: & non eſt inuenta ſanitas anime illoꝝ: qa digni erãt ab huiuſmodi exterminari. Filios aũt tuos nec draconũ nec venẽatoꝝ vicerũt dentes. Mĩa.n. tua aduenięns ſanabat illos. In memoria.n. ſermonũ tuoꝝ extermiabãt: & velocit ſanabãtur: ne in altam incidentes obliuionem non poſſent tuo vti adiutorio. Et enim neq; herba neq; malagma ſanauit eos: ſed tuus domine ſermo qui ſanat omnia. Tu es dñe qui vite & mortis habes poteſtatem: & deducis vſq; ad portas mortis: & reducis. Homo autem occidit quidem per malitiam aĩam ſuam: & cum exierit ſpiritus nõ reuertetur: nec reuocabit animã que recepta eſt: ſed tuam manũ effugere impoſſibile eſt. Negantes.n. noſſe te ipii: ꝑ fortitudinẽ brachii tui flagellati ſũt: nouis aquis & grãdinibus & pluuiis perſecutionem paſſi

ſariũ appetitũ: auerterent: hi ãt in bre
καίαν ὄρεξιν, ἀποστρέφωνται, οὗτοι δὲ ἐπ' ὀλί
ui inopes facti ⁊ nouũ participent
γον ἐνδεεῖς γενόμενοι καὶ ξένης μετάσχωσι
guſtuꝫ. oportebat.n. illis q̃deꝫ iexcuſabi=
γεύσεως. ἔδει γὰρ ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτη
lẽ iopiã ſuꝑuenire exercẽtib⁹ tyrãnidẽ: his ãt
τον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοῦσι, τούτοις δὲ
ſolũ oſtendi queadmodũ iimici illoꝝ crucia
μόνον δειχθῆναι πῶς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασα
bãt. ⁊ enĩ cũ illis ſeua ſuꝑuenit beſtia
νίζοντο. καὶ γὰρ ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρί
rũ ira morſibus q; ꝑuerſoꝝ corrũpebant
ων θυμὸς δήγμασί τε σκολιῶν διεφθείροντο
colubroꝝ: nõ vſq; in finẽ ꝑmanſit ira tua.
ὄφεων, οὐ μέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργή σου.
in hortationẽ ãt ad breue turbati ſunt:
εἰς νουθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν,
ſignum hñtes ſalutis: ad cõmẽoratio
σύμβολον ἔχοντες σωτηρίας, εἰς ἀνάμνη
nẽ mandati legis tue. nã q ↄuerſ⁹ eſt nõ,
σιν ἐντολῆς νόμου σου. ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐ
ꝑ id qđ videbat ſaluabat: ſed ꝑ te
διὰ τὸ θεωρούμενον ἐσῴζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ
omniũ ſaluatorẽ. ⁊ in hoc ẽt ꝑſua=
τὸν πάντων σωτῆρα. καὶ ἐν τούτῳ δὲ ἔπει
ſiſti inimicis nr̃is: ꝙ tu es q̃ liberas
σας τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος
ab omni malo. quos enĩ locuſtaꝝ ⁊
ἐκ παντὸς κακοῦ. οὓς μὲν γὰρ ἀκρίδων καὶ
muſcaꝝ occidebãt morſ⁹: ⁊ nõ inuẽ
μυιῶν ἀπέκτεινε δήγματα, καὶ οὐχ εὑρέ=
ta ẽ ſanitas aĩe illoꝝ. q2 digni erãt ab
θη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν. ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ
huiuſmõi cruciari. at filios tuos neq;
τοιούτων κολασθῆναι. τοὺς δὲ υἱούς σου οὐδὲ
venenatoꝝ draconũ vicerũt dentes.
ἰοβόλων δρακόντων ἐνίκησαν ὀδόντες. τὸ
mia enĩ tua venit i auxiliũ ⁊ ſanauit il=
ἔλεος γάρ σου ἀντιπαρῆλθε καὶ ἰάσατο αὐ
los. in enĩ memoriã ſmonũ tuoꝝ iſe
τούς. εἰς γὰρ ὑπόμνησιν τῶν λογίων σου ἐνε
rebantur: ⁊ velocit ſaluabant. vt nõ in
κεντρίζοντο, καὶ ὀξέως διεσῴζοντο. ἵνα μὴ εἰς
altam incidentes obliuiõeꝫ: imobiles
βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερίσπαστοι
fierent tui beneficij. ⁊ enĩ neq;
γένωνται τῆς σῆς εὐεργεσίας. καὶ γὰρ οὔτε
herba neq; malagma ſanauit e=
βοτάνη οὔτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐ
os: ſed tuus dñe ſermo oĩa ſa
τούς, ἀλλ' ὁ σὸς κύριε λόγος ὁ πάντα ἰώμε
nãs. tu enĩ vite ⁊ mortis ꝑtãtem hẽs:
νος. σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν ἔχεις,
⁊ deducis ad portas iferni ⁊ redu
καὶ κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνά=
cis. homo ãt occidit q̃dem ma
γεις. ἄνθρωπος δὲ ἀποκτείνει μὲν τῇ κα
litia ſua: cũ exierit ãt ſpũs nõ reuer
κίᾳ αὐτοῦ, ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ ἀνα=
tetur: nec reſoluit aĩam aſſum
στρέφει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παρα=
ptam. at tuã manũ effugere
ληφθεῖσαν. τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν
ipoſſibile eſt. negantes enĩ te noſſe
ἀδύνατόν ἐστιν. ἀρνούμενοι γάρ σε εἰδέναι
impij: in fortitudĩe brachij tui flagellati
ἀσεβεῖς, ἐν ἰσχύϊ βραχίονός σου ἐμαστιγώθη
ſunt: nouis pluuijs ⁊ grãdinibus ⁊
σαν, ξένοις ὑετοῖς καὶ χαλάζαις καὶ
hymbrib⁹ ꝑſecutiões paſſi iexcuſabilit
ὄμβροις διωκόμενοι ἀπαραιτήτως ∞∞

© Biblioteca Nacional de España

⁊ igne conſumpti. nã
καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι. τὸ γὰρ
res mirabiliſſima in omnia extin=
παραδοξότατον ἐν τῷ πάντα σβεν
guẽti aqua plus operabatur ignis:
νύντι ὕδατι πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ,
vindex .n. mũdus eſt iuſtoꝝ.
ὑπέρμαχος γὰρ ὁ κόσμος ἐστὶ δικαίων.
aliqñ qdẽ .n. mãſuetabat flãma: vt nõ
ποτὲ μὲν γὰρ ἡμεροῦτο φλόξ, ἵνα μὴ
cõbureret ad impios miſſa
καταφλέξῃ τὰ ἐπ᾽ ἀσεβεῖς ἀπεσταλ
aĩalia: ſed ipſi videntes ſci=
μένα ζῶα, ἀλλ᾽ αὐτοὶ βλέποντες ἴδω
ant: qm̃ iuditio dei pſecutiões patiũt. ali
σιν, ὅτι κρίσει θεοῦ ἐλαύνονται. πο
qñ ãt ⁊ inter aquam ſup
τὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατος ὑπὲρ τὴν
ignis virtutẽ ardet: vt inique
πυρὸς δύναμιν φλέγει, ἵνα ἀδίκου
tre genimina corrumperet. p quibus ange
γῆς γεννήματα διαφθείρῃ. ἀνθ᾽ ὧν ἀγγέ
loꝝ eſca cibaſti pplm̃ tuũ:
λων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου,
⁊ paratũ panẽ a celo miſi=
καὶ ἕτοιμον ἄρτον ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἔπεμ=
ſti illis ſine labore: ad omnem
ψας αὐτοῖς ἀκοπιάτως, πρὸς πᾶσαν
voluptatẽ valẽtẽ ⁊ ad omnem cõ
ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρ
gruũ guſtum. ⁊ .n. hypoſtaſis
μόνιον γεῦσιν. ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασίς
tua tuã in filios oſtendebat dul
σου τὴν σὴν πρὸς τέκνα ἐνεφάνιζε γλυ
cedinẽ. at oblati deſi=
κύτητα. τῇ δὲ τοῦ προσφερομένου ἐπι
derio ſubſeruiens ad qđ quiſq; volebat
θυμίᾳ ὑπηρετῶν πρὸς ὅ τις ἐβούλετο
conuertebat. nix ãt ⁊ glacies
μετεκιρνᾶτο. χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος
ſuſtinebãt ignẽ ⁊ nõ tabeſcebãt: vt
ὑπέμεινε πῦρ καὶ οὐκ ἐτήκετο, ἵνα
ſcirent: qm̃ inimicoꝝ fructus
γνῶσιν, ὅτι τοὺς τῶν ἐχθρῶν καρποὺς
corrupit ignis ardens in grã
κατέφθειρε πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χα
dine: ⁊ in pluuijs coruſcans.
λάζῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διαστράπτον.
hoc ãt iteꝝ vt nutrirent̃ iuſti:
τοῦτο δὲ πάλιν ἵνα τραφῶσι δίκαι
⁊ ꝓprie oblitus eſt virtu
οι, καὶ τῆς ἰδίας ἐπιλέλησται δυνάμε
tis. nã creatura tibi q̃ feciſti
ως. ἡ γὰρ κτίσις σοὶ τῷ ποιήσαντι
omnia deſeruiens: intenditur
τὰ πάντα ὑπηρετοῦσα, ἐπιτείνεται
in tormentũ cõtra iniuſtos: ⁊ remit
εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, καὶ ἀνί
tit in beneficiũ: p his q̃ in te
εται εἰς εὐεργεσίαν, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ σοὶ
confidunt. ꝓpter hoc ⁊ tunc in
πεποιθότων. διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς
omnia transformata oĩa nutri
πάντα μεταλλευομένη τῇ παντοτρό
enti tuo dono deſuit: ad
φῳ σου δωρεᾷ ὑπηρέτει, πρὸς τὴν τῶν
egentium voluntatẽ: vt diſcant filij
δεομένων θέλησιν, ἵνα μάθωσιν οἱ υἱοί
tui: quos dilexiſti dñe: qm̃ nõ
σου, οὓς ἠγάπησας κύριε, ὅτι οὐχ
natiuitates fructuũ paſcunt ho
αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν τρέφουσιν ἄν

& per ignẽ conſummati. Quod enim mirabile erat: in aqua q̃ omnia extĩguit: plꝰ ignis valebat. Vindex eſt enim orbis iuſtoꝝ. Quodam enim tempore manſuetabatur ignis: ne cõburerentur q̃ ad impios miſſa erant aĩalia. ſed vt ipĩ videntes ſcirent: qm̃ dei iudicio patiũtur perſecutionem. Et quodam tempore in aqua ſupra virtutem ignis exardeſcebat vndiq;: vt iniquã terre nationem exterminaret. Pro quibus angelorũ eſca nutriuiſti populum tuum: & paratũ panem de celo p̄ſtitiſti illis ſine labore: om̃e delectamentum in ſe habentem: & omnis ſaporis ſuauitatẽ. Subſtantiam enim tuã & dulcedinem tuam quam in filios habes oſtendebas: & deſeruiens vniuſcuiuſq; voluntati. Ad quod quiſq; volebat: conuertebatur. Nix autẽ & glacies ſuſtinebant uĩ ignis: & nõ tabeſcebant: vt ſcirent qm̃ fructus inimicorũ exterminabat ignis ardens in grandine & pluuia coruſcans. Hoc aũt iteꝝ vt nutrirentur iuſti: ignis etiam ſue virtutis oblitus eſt. Creatura enim tibi factori deſeruiens: exardeſcit in tormentũ aduerſus iniuſtos: & lenior fit ad benefaciendum p his qui in te confidunt. Propt̃ hoc et tunc omnia transfigurata: omniũ nutrici gratie tue deſeruiebant: ad voluntatẽ eorum qui a te deſiderati ſunt. vt ſcirent filii tui quos dilexiſti domine: quoniam non natiuitatis fructus paſcunt homines: ſed ſermo tuus hos qui in te crediderint conſeruat. Quod enim ab igne non poterat exterminari: ſtatim ab exiguo radio ſolis calefactum tabeſcebat. vt notum omnibus eſſet: quoniam oportet preuenire ſolem ad benedictionem tuã: & ad ortum lucis te adorare. Ingrati enĩ ſpes tanq̃ hibernalis glacies tabeſcet: & diſperiet tanq̃ aqua ſuperuacua.

Capitulum.17.

Magna ſũt.n. iuditia tua domine: & inenarrabilia verba tua. propter hoc ĩdiſciplinate anime errauerunt. Dum enĩ perſuaſum habent iniqui poſſe dominari nationi ſancte: vinculis tenebrarum & longe noctis compediti incluſi ſub tectis fugitiui: perpetue prouidentie iacuerũt. & dum putant ſe latere in obſcuris peccatis: tenebroſo obliuionis velamento diſperſi ſunt: pauentes horrẽde & cum ammiratione nimia perturbati. Neq; enim que continebat illos ſpelunca ſine timore cuſtodiebat: quoniam ſonitus deſcendẽs perturbabat illos: & perſõe triſtes illis apparentes: pauorem illis p̄ſtabãt. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere: nec ſiderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendã. Apparebat autem illis ſubitaneus ignis timore plenus: & timore percuſſi illius que non videbatur faciei: eſtimabãt deteriora eſſe que videbantur. & magice artis appoſiti erant deriſus & ſapientie gloria correptio cum contumelia. Illi enim qui promittebant timores & perturbationes expellere ſe ab anima languẽte:

minem: ſed verbũ tuũ tibi
θρωπον, ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σοὶ
credentes conſeruat. nam ab ig=
πιστεύοντας διατηρεῖ. τὸ γὰρ ὑπὸ πυ
ne nõ corruptũ ſimplicit̃ a bre
ρὸς μὴ φθειρόμενον ἁπλῶς ὑπὸ βρα
ui radio ſolis calefactum
χείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον
tabeſcebat: vt notũ eſſet: qm̃ opꝫ
ἐτήκετο, ὅπως γνωστὸν ᾖ, ὅτι δεῖ
ꝑuenire ſolem in gr̃a tua:
φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ᾽ εὐχαριστίαν σου, Exo.17 d
⁊ ad ortum lucis occurre
καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτὸς ἐντυγχά Jo.16.
re tibi. ingrati .n. ſpes tãq̃ hye d.
νειν σοι. ἀχαρίστου γὰρ ἐλπὶς ὡς χει Pſ.
malis glacies tabeſcet: ⁊ flu 77.
μέριος πάχνη τακήσεται, καὶ ῥυήσε
et tãq̃ aqua inutilis.
ται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον. Ca.17.
Magna enim tua iuditia
Μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις D
⁊ inenarrabilia. ꝓpt̃ hoc idiſciplinate
καὶ δυσδιήγητοι. διὰ τοῦτο ἀπαίδευτοι
aĩe errauerũt. opinantes
ψυχαὶ ἐπλανήθησαν. ὑπειληφότες
enĩ dñari natiõi ſctẽ ini
γὰρ καταδυναστεύειν ἔθνος ἅγιον ἄνο=
qui: victi tenebraꝝ ⁊ longe cõ
μοι, δέσμιοι σκότους καὶ μακρᾶς πε
pediti noctis incluſi te
δῆται νυκτὸς κατακλεισθέντες ὀρό=
ctis: fugitiui ꝑpetue ꝓuidẽtie
φοις, φυγάδες τῆς αἰωνίου προνοίας
iacuerũt. latere enĩ putantes
ἔκειντο. λανθάνειν γὰρ νομίζοντες
occultis pctis: tenebro
ἐπὶ κρυφαίοις ἁμαρτήμασιν, ἀφεγ=
ſo obliuionis velamento diſperſi
γεῖ λήθης παρακαλύμματι ἐσκορπί
ſunt: pauentes horrende ⁊ ſimula
σθησαν, θαμβούμενοι δεινῶς καὶ ἰνδάλ
chris ꝑturbati. neq; enĩ q̃ cõ=
μασιν ἐκταρασσόμενοι. οὐδὲ γὰρ ὁ κα
tinebat illos ſpelũca itrepidos cu A
τέχων αὐτοὺς μυχὸς ἀφόβους διε=
ſtodiebat. ſonitus aũt perturbantes
φύλασσεν. ἦχοι δὲ καταράσσοντες Exo.
eos circunſtrepebant: ⁊ viſio 10.f.
αὐτοὺς περιεκόμπουν, καὶ φάσμα=
nes triſtibus meſte vultibus
τα ἀμειδήτοις κατηφῆ προσώποις
apparebãt. ⁊ ignis qdem nulla
ἐνεφανίζετο. καὶ πυρὸς μὲν οὐδεμία
vis poterat lucere: neq; ſtellaꝝ
βία κατίσχυεν φωτίζειν, οὔτε ἄστρων
nitide flãme illuminare ſuſtine
ἔκλαμπροι φλόγες καταυγάζειν ὑπέ
bant triſtem illam noctẽ. ap
μενον τὴν στυγνὴν ἐκείνην νύκτα. διε= B
pareba ãt illis ſolum ſpontanea pyra
φαίνετο δ᾽ αὐτοῖς μόνον αὐτομάτη πυρὰ
timore plena. territi ãt a
φόβου πλήρης. ἐκδειματούμενοι δὲ τῆς
nõ viſa illa viſione: eſtimabãt
μὴ θεωρουμένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο
deteriora q̃ videbãtur. magice ãt appo
χείρω τὰ βλεπόμενα. μαγικῆς δὲ κατέ
ſita erãt ludibria artis: ⁊ in
κειτο ἐμπαίγματα τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ
prudentia iactãtie correptio cõtumelioſa.
φρονήσει ἀλαζονείας ἔλεγχος ἐφύβριστος.

© Biblioteca Nacional de España

nã p̃mittentes timores ⁊ tur=
οἱ γὰρ ὑπισχνούμενοι δείματα καὶ τα
batiões expellere ab aĩa languẽte:
ραχὰς ἀπελαύνειν ψυχῆς νοσούσης,
hi ridiculo timore lãgue
οὗτοι καταγέλαστον εὐλάβειαν ἐνό=
bant. ⁊ .n. ſi nihil eos turbu
σουν. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταρα
C lentũ terrebat: beſtiaꝝ tranſitibus
χῶδες ἐφόβει, κνωδάλων παρόδοις
⁊ ſerpentiũ ſibilis commoti:
καὶ ἑρπετῶν συρισμοῖς ἐκσεσοβημέ
peribant tremebũdi: ⁊ nul=
νοι, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μη=
la ex pte fugiendũ aerẽ aſpicere ne
δαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν ἀρ
gãtes. timida res.n. p̃p̃o malitia
νούμενοι. δειλὸν γὰρ ἰδίῳ πονηρία
teſte condemnata. ſẽp ãt p̃oc
μάρτυρι καταδικαζομένη. ἀεὶ δὲ προ
cupauit ſeua contenta
σείληφε τὰ χαλεπὰ συνεχομένη τῇ
D cõſcientia. nihil enĩ eſt timor: ni
συνειδήσει. οὐδὲν γάρ ἐστι φόβος, εἰ
ſi p̃ditio eoꝝ q̃ a cogitatione au=
μὴ προδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοη
xilioꝝ. ab intro ãt exñs minoꝝ expe
θημάτων. ἔνδοθεν δὲ οὖσα ἥττων ἡ προσ
ctatio maiorẽ putat ignoran
δοκία πλείονα λογίζεται τὴν ἄγνοι=
tiam prebente tormentũ cau
αν τῆς παρεχούσης τὴν βάσανον αἰ
ſa. at ĩpotentẽ vere noctẽ
τίας. οἱ δὲ τὴν ἀδύνατον ὄντως νύκτα
⁊ ex ĩpotentis inferni ſpelũcis ſup̃ue
καὶ ἐξ ἀδυνάτου ᾅδου μυχῶν ἐπελ
nientẽ: eodẽ ſomno dormientes:
θοῦσαν, τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι,
aliqñ q̃dẽ monſtris agitabanẽ phantaſma
τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμά
tum: aliqñ ãt anime diſſoluebanẽ
των, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο
traditione. ſubitane⁹ .n. illis ⁊
προδοσίᾳ. αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ
inſperatus timoꝝ ſup̃uenit. deide
A ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλθεν. εἶθ' οὕ
Exo. ſic: quicũqȝ igiẽ erat illic deci=
10.f. τως, ὃς δήποτ' οὖν ἦν ἐκεῖ καταπί=
dens: cuſtodiebaẽ in inferratum car=
πτων, ἐφρουρεῖτο εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρ
cerẽ incluſus. ſiue .n. agricola
κτὴν κατακλεισθείς. εἴτε γὰρ γεωργὸς
erat q̃s aut paſtoꝝ: aut eoꝝ q̃ in deſerto
ἦν τις ἢ ποιμήν, ἢ τῶν κατ' ἐρημίαν
operarius laborũ: p̃occupatus ine
B ἐργάτης μόχθων, προληφθεὶς τὴν δυ
Exo.1.c uitabilem ſuſtinebat neceſſitatẽ. vna .n.
Ex.2.b. σάλυκτον ἔμενεν ἀνάγκην. μιᾷ γὰρ
Exo.14 catena tenebraꝝ omnes ligati erãt. ſi=
f. ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν. εἴ
ue ſpiritus ſibilans: aut circũ den
τε πνεῦμα συρίζον, ἢ περὶ ἀμφιλα
ſos ramos autum ſonit⁹ ſuauis:
φεῖς κλάδους ὀρνέων ἦχος εὐμελής,
aut cõcent⁹ aque euntis vi: aut
ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορευομένου βίᾳ, ἢ
ſonus validus p̃cipitaꝝ petra
κτύπος ἀπηνὴς καταρριπτομένων πε
rũ: aut laſciuiẽtiũ aĩaliũ curſus inui=
τρῶν, ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώ
ſus: aut vlulantiũ ſeuarum beſtia
ρητος, ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρί=

hi cum deriſu: pleni timore languebant. Nam & ſi nihil eos ex monſtris perturbabat: tranſitu animalium & ſerpentium ſibilatiõe commoti: tremebundi peribãt: & aerem quem nulla ratione quis effugere poſſet: negantes ſe videre. Frequenter enim preoccupant peſſima: redarguente conſcientia. Cum ſit enim timida nequitia: data ẽ ĩ omniũ cõdemnationem: Semper enim preſumit ſeua perturbata conſcientia. Nihil enim eſt timor niſi preſumptionis adiutorium: proditio cogitatiõis auxiliorũ. Et dum ab intro minor eſt expectatio: maiorem putat potentiã eius cauſa de qua tormentum preſtat. Illi autem qui in potentem venere noctẽ: & ab infimis & ab altiſſimis ſuperuenientem eundem ſomnũ dormientes: aliquãdo monſtrorum exagitabantur timore: aliquãdo anime deficiebant traductiõe. Subitaneus enim illis & inſperat⁹ timor ſuperuenerat. Deinde ſi quiſq̃ȝ ex illis decidiſſet: cuſtodiebatur in carcere ſine ferro recluſus. Si enĩ rusticus quis erat aut paſtor, aut agri laborum operarius preoccupatus eſſet: ineffugibilem ſuſtinebat neceſſitatem. Vna enim catena tenebrarũ omnes erant colligati. Siue ſpiritus ſibilans: aut inter ſpiſſos arborum ramos auium ſonus ſuauis: aut vis aque decurrentis nimium: aut ſonus validus precipitarum petrarum: aut ludentium animalium curſus inuiſus: aut mugientium valida beſtiarum vox: aut reſonans de altiſſimis montibus echo: deficientes faciebãt illos pre timore. Omnis enim orbis terrarum limpido illuminabatur lumine: & non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis ſuperpoſita erat grauis imago tenebraꝝ q̃ ſuperuẽtura illis erat. Ipſi ergo ſibi erant grauiores tenebre.

Capitulum.18.

SAnctis autem tuis maxima erat lux: & horum quidem vocem inimici audiebant: ſed figuram non videbãt. Et qa non & ipſi eadem paſſi erant magnificabãt te: & qui ante leſi erant: quia non ledebantur: gratias agebant tibi: & vt eſſet differentia te deum petebant. Propter quod ignis ardentem columnam ducem habuerunt ignote vie: & ſolem ſine leſura boni hoſpitiĩ preſtitiſti. Digni quidem illi carere luce: & pati carcerem tenebrarũ: qui incluſos cuſtodiebant filios tuos: per quos incipiebat incorruptum legis lumen ſeculo dari. Cum cogitarent iuſtorum occidere infantes: & vno expoſito filio: ſed liberato in traductionem illorũ multitudinem filiorum abſtuliſti. & pariter illos perdidiſti in aqua valida. Illa enĩ nox ante cognita eſt a patribus noſtris: vt vere ſcientes quibus iuramentis crediderunt animequiores eſſent. Suſcepta eſt autem a populo tuo ſanitas quidem iuſtorum: iniuſtorum autem exterminatio. Sicut.n. leſiſti aduerſaros nr̃os: ſic &

rũ vox: aut repercuſſa de con
ων φωνή, ἢ ἀντανακλωμένη ἐκ κοι=
cauitate mõtiũ echo: diſſoluebant illos
λότητος ὀρέων ἠχώ, παρέλυεν αὐτοὺς
deterrentia. totus .n. mundus niti=
ἐκφοβοῦντα. ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμ
do illuminabatur lumine: ⁊ non
πρῷ κατελάμπετο φωτί, καὶ ἀνεμ
ĩpeditis cõtinebatur op̃ibus. ſolis ãt
ποδίστοις συνείχετο ἔργοις. μόνοις δὲ
illis ſup̃poſita erat grauis nox: ima
ἐκείνοις ἐπετέτατο βαρεῖα νύξ, εἰ=
go q̃ debebãt eis ſucce
κὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχε
dere tenebraꝝ. ſibi ãt erant grauio
σθαι σκότους. ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύ
res tenebris.
τεροι σκότους. Ca.18.
HTῖς δὲ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν
Ẽ ſctis tuis maxima erat
lux. quoꝝ vocem q̃dẽ audientes: figu=
φῶς. ὧν φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορ=
ram ãt nõ videntes: qm̃ q̃dẽ nõ et
φὴν δ' οὐχ ὁρῶντες, ὅτι μὲν οὐ κἀ
ĩpĩ paſſi erant: btãm p̃dicabãt:
κεῖνοι ἐπεπόνθεισαν, ἐμακάριζον,
qm̃ ãt nõ nocent añ iĩuria affecti:
ὅτι δὲ οὐ βλάπτουσι προηδικημένοι,
g̃as agebant: ⁊ differendi gra=
ηὐχαρίστουν, καὶ τοῦ διενεχθῆναι χά=
tia orabant. p̃pẽ q̃ ignis ardẽtis colũnã:
ριν ἐδέοντο. ἀνθ' ὧν πυριφλεγῆ στῦλον,
ducẽ q̃dẽ ignoti itineris: ſo=
ὁδηγὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, ἥλι=
lẽ ãt nõ ledentẽ honorifici hoſpicij
ον δὲ ἀβλαβῆ φιλοτίμου ξενιτείας
preſtitiſti. digni q̃dẽ .n. illi p̃ua
παρέσχες. ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερη
ri luce ⁊ cuſtodiri in tene
θῆναι φωτὸς καὶ φυλακισθῆναι ἐν σκό
bris: q̃ incluſos cuſtodiebant
τει, οἱ κατακλείστους φυλάξαντες
filios tuos: p̃ quos debebat icoꝝ
τοὺς υἱούς σου, δι' ὧν ἤμελλε τὸ ἄφ
ruptũ legis lumẽ ſeculo da
θαρτον νόμου φῶς τῷ αἰῶνι δίδο=
ri. cogitantes ãt ip̃os
σθαι. βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ
iuſtoꝝ occidere infãtes: ⁊
τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, καὶ
vno expoſito filio ⁊ liberato:
ἑνὸς ἐκτεθέντος τέκνου καὶ σωθέντος,
in correptiõeȝ illoꝝ abſtuliſti mĩtitu
εἰς ἔλεγχον τὸ αὐτῶν ἀφείλου πλῆ
dinẽ filioꝝ: ⁊ pariter perdidi
θος τέκνων, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπώλε=
ſti in aqua vehemẽti. illa
σας ἐν ὕδατι σφοδρῷ. ἐκείνη ἡ
nox precognita ẽ patribus nr̃is. vt
νὺξ προεγνώσθη πατράσιν ἡμῶν. ἵνα
ſecure ſcientes q̃bus crediderunt
ἀσφαλῶς εἰδότες οἷς ἐπίστευσαν
iuramẽtis: letarẽtur. ſuſcepta eſt aũt
ὅρκοις, ἐπευθυμήσωσι. προσεδέχθη δὲ
a pp̃lo tuo ſalus q̃dẽ iuſto=
ὑπὸ λαοῦ σου σωτηρία μὲν δικαί
rũ: ĩimicoꝝ ãt perditio. quõ .n. cru=
ων, ἐχθρῶν δὲ ἀπώλεια. ὡς γὰρ ἐτι
ciaſti aduerſarios: hoc
μωρήσω τοὺς ὑπεναντίους, τού
nos prouocans
τῳ ἡμᾶς προσκαλεσάμενος

© Biblioteca Nacional de España

magnificaſti. abſcōſe.n. ſacrificabāt ſcī pue
ἐδόξασας. κρυφῆ γὰρ ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖ
ri bonoꝝ: ⁊ diuinitatis legē
δες ἀγαθῶν, καὶ τὸν τῆς θειότητος νόμον
in cōcordia diſpoſuerūt: ipoꝝ ſimiliter
ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, τῶν αὐτῶν ὁμοίως
⁊ bonoꝝ ⁊ ꝑiculoꝝ ꝑticipatu-
καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων μεταλήψε-
ros iuſtos: patrū iā ꝑcinē
σθαι τοὺς ἁγίους, πατέρων ἤδη προα-
tes laudes. reſonabat āt incōſo
ναμέλποντες αἴνους. ἀντήχει δὲ ἀσύμ
nans īimicoꝝ clamor: ⁊ miſerabilis fereba
φωνος ἐχθρῶν βοή, καὶ οἰκτρὰ διεφέρε
tur vox ploratoꝝ infantiū. ſimili āt
το φωνὴ θρηνουμένων παίδων. ὁμοίᾳ δὲ
pena ſuus ſimul cū dn̄o punitus:
δίκῃ δοῦλος ἅμα δεσπότῃ κολασθείς,
⁊ popularis cū rege eadem patiens.
καὶ δημότης βασιλεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων.
pariter aūt omēs in vno nomine
ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ ὀνόματι
mortis mortuos hēbāt īnumerabiles.
θανάτου νεκροὺς εἶχον ἀναριθμήτους.
neq; .n. ad ſepeliendū uiui erant
οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ ζῶντες ἦσαν
ſufficiētes. qm̄ ad vnū momentū honora
ἱκανοί. ἐπεὶ πρὸς μίαν ῥοπὴν ἡ ἐντιμο
bilior gn̄atio illoꝝ corrupta ē. omnia
τέρα γένεσις αὐτῶν διεφθάρη. πάντα
.n. nō credentes ꝓpt veneficia
γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας
in ꝑmogenitoꝝ interitu: cōfeſſi
ἐπὶ τῶν πρωτοτόκων ὀλέθρῳ, ὡμολό-
ſunt dei filiū ppl'm eſſe. tacito .n.
γησαν θεοῦ υἱὸν λαὸν εἶναι. ἡσύχου γὰρ
ſilentio cōtinente omnia ⁊ no
σιγῆς περιεχούσης τὰ πάντα καὶ νυ
cte in ꝓpria velocitate dimidiata: omni
κτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης, ὁ παν
potens tuus ſmo a celis de
τοδύναμός σου λόγος ἀπ' οὐρανῶν ἐκ
thronis regalibus durus bella-
θρόνων βασιλείων ἀπότομος πολεμι-
tor in mediū ꝑnicioſe ꝓſiliuit
στὴς εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἥλλατο
terre: gladiū acutū nō ſimulatū imperi
γῆς, ξίφος ὀξὺ τὴν ἀνυπόκριτον ἐπιτα
um tuū ferens. ⁊ ſtās repleuit om-
γήν σου φέρων. καὶ στὰς ἐπλήρωσε τὰ
nia morte: ⁊ celum q̄dē attin
πάντα θανάτου, καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτε
gebat: deſcēderat āt in t̄rā. tunc conti
το, βεβήκει δὲ ἐπὶ γῆς. τότε παρα-
nuo viſiones q̄dē ſomniorum grauiu;
χρῆμα φαντασίαι μὲν ὀνείρων δεινῶν
turbauerunt illos: timores āt inſtite-
ἐξετάραξαν αὐτούς, φόβοι δὲ ἐπέστη-
runt inſperati. ⁊ alius alio ꝓie-
σαν ἀδόκητοι. καὶ ἄλλος ἀλλαχῇ ῥι-
ctꝰ ſemimortuꝰ: ꝓpt quā moriebat̄ cauſa;
φεὶς ἡμιθνητος, δι' ἣν ἔθνησκεν αἰτίαν
oſtendebat. nā ſomnia q̄ turbauerunt
ἐνεφάνιζεν. οἱ γὰρ ὄνειροι θορυβήσαντες
eos hoc ꝑſignabant: ne igno-
αὐτοὺς τοῦτο προεμήνυσαν, ἵνα μὴ ἀγνο
rātes cur male patiūtur: peri
οῦντες δι' ὃ κακῶς πάσχουσιν, ἀπόλων
rēt. tetigit āt tandē ⁊ iuſtos tēptatio
ται. ἥψατο δέ ποτε καὶ δικαίων πεῖρα
mortis: ⁊ fractio in eremo facta eſt
θανάτου, καὶ θραῦσις ἐν ἐρήμῳ ἐγένετο

nos prouocans magnificaſti. Abſconſe
enim ſacrificabāt iuſti pueri bonoru;:
& iuſticie legē in concordiā diſpoſuerūt:
ſimilit̄ bona & mala ꝑcepturos iuſtos:
patri oīm decantantes laudes. Reſona-
bat āt īcōueniēs inimicoꝝ vox: & flebi
lis audiebatur planctus ploratoꝝ infan
tiū. Simili āt pena ſeruꝰ cū dn̄o afflictꝰ
eſt: & popularis hō regi ſimilia paſſus.
Similiter ergo om̄es vno nomine mor
tis mortuos hēbāt īnumerabiles. Nec
enī ad ſepeliendū viui ſufficiebant. qm̄
vno momēto q̄ erat ꝑclarior natio illo-
rū exterminata eſt. De oībus enī non
credētes ꝓpter bn̄ficia: tūc cū primum
fuit exterminiū primogenitoꝝ: ſpopō
derūt ppl'm dei ſe eſſe. Cū.n. q̄etū ſilen
tiū cōtineret om̄ia: & nox in ſuo curſu
mediū iter haberet: oīpotēs ſermo tuꝰ
dn̄e exiliēs de celo a regalibꝰ ſedibus:
durus debellator in mediā exterminii
t̄rā ꝓſiliuit: gladiꝰ acutꝰ īſimulatū īperiū
tuū portās: & ſtās repleuit oīa morte: &
vſq; ad celū attigebat ſtās in terra. Tūc
cōtinuo viſus ſomnioꝝ maloꝝ turba-
uerūt illos: & timores ſupuenerūt īſpe
rati. Et alius alibi ꝓiectꝰ ſemiuiuꝰ: ꝓpt
quā moriebatur cauſam demōſtrabat
mortis. Viſiones.n. q̄ illos turbauerunt
hec ꝑmonebāt: ne inſcii q̄re male patie
bātur perirent. Tetigit aūt tūc & iuſtos
temptatio mortis: & commotio in ere-
mo facta eſt multitudinis: ſed non diu
permanſit ira tua. Properans.n. homo
ſine querela deprecari pro populis: pro
ferens ſeruitutis ſue ſcutū orationem:
& per; incenſum deprecationē allegans:
reſtitit ire & fine; impoſuit neceſſitati:
oſtendēs qm̄ tuus eſt famulus. Vicit au
tem turbas nō in virtute corporis: nec
armatura potentie: ſed verbo illum qui
ſe vexabat ſubiecit: iuramenta paren-
tum & teſtamentum cōmemorans. Cū
enim iam aceruatim cecidiſſent ſuper
alterutrum mortui: interſtitit & ampu
tauit impetū: & diuiſit illam que ad vi-
uos ducebat viam. In veſte enim po-
deris quā habebat: totus erat orbis ter
rarum: & parentū magnalia in quattu
or ordinibus lapidum erant ſculpta: &
magnificentia tua in diademate capitis
illius ſcripta erat. His autem ceſſit qui
exterminabat: & hec extimuit. Erat.n.
ſola temptatio ire ſufficiens.

Capitulum. 19.

IMpiis autem vſq; in nouiſſimu; ſi-
ne miſericordia ira ſuperuenit. Pre
ſciebat enim & futura illorum . quoni-
am cum ipſi permiſiſſent vt ſe educe-
rēt & cū magna ſolicitudīe premiſiſſent
illos: conſequebantur illos penitentie
actus. Adhuc enim inter manus habē-
tes luctum : & deplorantes ad monu-
menta mortuorum : aliam ſibi aſſum-
pſerunt cogitationē inſcientie: & quos
rogātes proiecerāt: hos tāq; fugitiuos
perſequebātur. Ducebat enim illos ad

mltitudinis. ſed non diu ꝑmanſit
πλήθους. ἀλλ' οὐκ ἐπιπολὺ ἔμεινεν
ira. ꝓperans .n. vir ſine q̄rela
ἡ ὀργή. σπεύσας γὰρ ἀνὴρ ἄμεμπτος
ꝓpugnauit: ꝓprij miniſterij
προεμάχησε, τὸ τῆς ἰδίας λειτουργί Exo.2.
arma: orōnē ⁊ incen d.
ας ὅπλον, προσευχὴν καὶ θυμιάμα-
ſi placationē ferens: reſtitit i-
τος ἐξιλασμὸν κομίσας, ἀντέστη τῷ θυ
re ⁊ finē impoſuit calamitati:
μῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ,
oſtēdens qm̄ tuus eſt famulus. vicit
δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων. ἐνίκησε
āt deuaſtantem non robore cor-
δὲ τὸν ὀλοθρεύοντα οὐκ ἰσχύϊ τοῦ σώ- G
poris: non armoꝝ oꝑatione: ſed ver-
ματος, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ λό
bo torquentē ſubiecit: iuramēta
γῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, ὅρκους
patrum ⁊ teſtamēta cōmemorans.
πατέρων καὶ διαθήκας ὑπομνήσας.
aceruati .n. iam iacētibus ſuꝑ alt
σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ' ἀλ
utrum mortuis: inter ſtās āputa-
λήλων νεκρῶν, μεταξὺ στὰς ἀνέκοψε
uit iram: ⁊ diuiſit q̄ ad
τὴν ὀργήν, καὶ διέσχισε τὴν πρὸς τοὺς
viuos viam. in .n. talari tunica ve
ζῶντας ὁδόν. ἐπὶ γὰρ ποδήρους ἐνδύ
ſtimēti erat totus mūdus: ⁊ patrum
ματος ἦν ὅλος ὁ κόσμος, καὶ πατέρων D
glorie in q̄ttuor ordinū lapidū ſculptura: Nu.
δόξαι ἐπὶ τετραστίχου λίθων γλυφῆς, 19.g.
⁊ magnitudo tua in diademate
καὶ μεγαλωσύνη σου ἐπὶ διαδήματος
capitis illius. his ceſſit deſtru
κεφαλῆς αὐτοῦ. τούτοις εἶξεν ὁ ὀλο-
ens: hec āt timuit. erat.n. ſo-
θρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη. ἦν γὰρ μό
la tēptatio ire ſufficiens.
νη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς ἱκανή.

Ca. 19.

E impijs vſq; in finē
Τοῖς δὲ ἀσεβέσι μέχρι τέλους
īmiſericors ira inſtitit. ꝑſciebat .n.
ἀνελεήμων θυμὸς ἐπέστη. προῄδει γὰρ Exo.18
illoꝝ ⁊ futura. qm̄ ipſi b.
αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα. ὅτι αὐτοὶ
cum ꝑmiſiſſent abire: ⁊ cū
ἐπιτρέψαντες τοῦ ἀπιέναι, καὶ με
diligentia ꝑmiſiſſent illos:
τὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτούς,
ꝑſequētur pn̄iam agentes. adhuc .n. in
διώξουσι μεταμεληθέντες. ἔτι γὰρ ἐν
manibꝰ hn̄tes: luctus: ⁊ deplo
χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη, καὶ προ- A
rantes ad monumēta mortuoꝝ: alterā
σοδυρόμενοι τάφοις νεκρῶν, ἕτερον
euulſerunt cogitationē ſtulticie: ⁊
ἐπεσπάσαντο λογισμὸν ἀνοίας, καὶ
quos ſupplicātes ꝓiecerunt: hos
οὓς ἱκετεύοντες ἐξέβαλον, τούτους
tāq̄ fugitiuos ꝑſeq̄bant̄. ducebat .n.
ὡς φυγάδας ἐδίωκον. εἷλκε γὰρ
illos digna ad hunc finem
αὐτοὺς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας
neceſſitas: ⁊ eoꝝ q̄ acciderant obli-
ἀνάγκη, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμ
uiuionē iniecit: vt
νηστίαν ἐνέβαλεν, ἵνα τὴν

© Biblioteca Nacional de España

deficientẽ tormẽtis reple
λείπουσαν τοῖς βασάνοις προσαναπληρώ
rent punitionẽ: ⁊ q̃dem pprius tuus mi=
σωσι κόλασιν, καὶ ὁ μὲν λαός σου πα
B rabile iter tranſiret: illi at̃
ράδοξον ὁδοιπορίαν περάσῃ, ἐκεῖνοι δὲ
nouã īuenirẽt mortem. oīs .n. creatura
ξένον εὕρωσι θάνατον. ὅλη γὰρ ἡ κτίσις
in pprio gñe rurſus ab initio refiguraba
ἐν ἰδίῳ φύσει πάλιν ἄνωθεν ἀνετυποῦ
tur: deſeruiens pprijs p̃cep=
το, ὑπηρετοῦσα ταῖς ἰδίαις ἐπιτα=
tis. vt tui pueri cuſtodirentur
γαῖς. ἵνα οἱ σοὶ παῖδες φυλαχθῶσιν
illeſi: caſtra inum=
ἀβλαβεῖς, ἡ τὴν παρεμβολὴν σκιάζου
brãs nubes: ex at̃ ante exñte aqua
σα νεφέλη, ἐκ δὲ προυφεστῶτος ὕδατος
ſicca ortus terra viſus eſt: ⁊ ex
ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐθεωρήθη, καὶ ἐξ
C rubro mari via ſine ipedimẽto:
ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδιστος,
⁊ viridẽ herbã ferẽs cãpus de tẽpeſtate vio
καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος βι
lenta. p quẽ oīs gens traſiertq̃ tua
αίου. δι᾽ οὗ πᾶν ἔθνος διῆλθον οἱ τῇ σῇ
ptegebant manu: videntes mira
σκεπαζόμενοι χειρί, θεωρήσαντες θαυ=
bilia monſtra. tãq̃.n. equi paſti ſunt:
μαστὰ τέρατα. ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν,
⁊ tãq̃ agni exultauerunt laudãtes
καὶ ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν αἰνοῦντές
te dñe liberantẽ eos. memores erãt
σε κύριε τὸν ῥυσάμενον αὐτούς. ἐμέμνηντο
.n. adhuc eoꝝ que in peregrinatiõe illorum:
γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν,
Ge.16. queadmodũ p q̃dẽ gñatiõe animaliũ eduxit
.c. πῶς ἀντὶ μὲν φύσεως ζώων ἐξήγαγεν
terra muſcam: pro aũt aq̃tilibus eructa=
ἡ γῆ σκνῖπα, ἀντὶ δὲ ἐνύδρων ἐξηρεύ=
D uit fluuius multitudinẽ ranarũ.
ξατο ὁ ποταμὸς πλῆθος βατράχων.
in nouiſſimo at̃ viderũt ⁊ gñationẽ nouã aui=
ἐφ᾽ ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ φύσιν νέαν ὀρνέ
uꝫ: cũ cõcupiſcẽtia adducti poſtulaue=
Exo ων, ὅτε ἐπιθυμίᾳ προαχθέντες ᾐτήσαντο
.c. rũt eſcas deliciaꝝ. in .n. cõſolatio
τὸ ἐδέσματα τρυφῆς. εἰς γὰρ παρα=
nẽ aſcẽdit eis de mare orty=
μυθίαν ἀνέβη αὐτοῖς ἐκ θαλάσσης ὀρτυ=
gometra. ⁊ ſupplicia pctõ=
γομήτρα. καὶ αἱ τιμωρίαι τοῖς ἁμαρ
ribus ſupueñt: nõ ſine ante fa
τωλοῖς ἐπῆλθον, οὐκ ἄνευ τῶν προγεγο
ctis argumẽtis vi fulminũ.
νότων τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν.
iuſte .n. patiebãtur pprijs eorũ
δικαίως γὰρ ἔπασχον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν
nequitijs. ⁊ .n. grauiorem ihoſpi=
πονηρίαις. καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισο

hunc finem digna neceſſitas: & horum
que acciderãt cõmemorationem amit
tebant: vt que deerant tormẽtis reple=
pleret punitio: & populus quidem tu⁹
mirabiliter tranſiret: illi autem nouam
mortẽ inuenirent. Oīs.n. creatura ad
ſuũ genus ab initio refigurabatur: deſ
uiens tuis p̃ceptis: vt pueri tui cuſtodi=
rẽtur illeſi. Nam nubes caſtra eoꝝ obũ
brabat. & ex aqua q̃ ante erat: terra ari
da apparuit: & in mari rubro via ſine ĩ=
pedimento: & cãpus germinãs de pfũ
do nimio: p quẽ oīs natio tranſiuit: q̃ te
gebatur tua manu: vidẽtes tua mirabi=
lia & mõſtra. Tãq̃.n. eq depauerũt eſcã
& tanq̃ agni exultauerũt magnificãtes
te dñe q liberaſti illos. Mẽores.n. erãt
adhuc corũ q̃ in incolatu illoꝝ facta fue
rãt. queadmodũ p natiõe aīaliũ eduxit
terra muſcas: & p piſcibus eructauit flu
uius multitudinẽ ranaꝝ. Nouiſſime at̃
viderũt nouã creaturã auiũ: cũ abducti
cõcupiſcẽtia poſtulauerũt eſcas epula=
tionis. In allocutione.n. deſiderij aſcẽ
dit illis de mari ortygometra: & vexa=
tiões pctõribus ſupuenerũt: nõ ſine il=
lis q̃ añ facta erãt argumẽtis p vĩ flumi
nũ. Iuſte.n. patiebãtur ſᵐ ſuas neq̃tias.
Eteñ deteſtabiliorẽ inhoſpitalitatẽ in
ſtituerũt. Alij q̃dẽ ignotos nõ recipiebãt
aduenas. Alij aũt bonos hoſpites ĩ ſer
uitutẽ redigebant. Et nõ ſolũ hec: ſꝫ &
alius q̃dẽ reſpectus illoꝝ erat: q̃m inui
ti recipiebãt extraneos. Qui aũt cũ leti
cia receperũt hos q eiſdẽ vſi erant inſti
tutis: ſeuiſſimis afflixerunt doloribus.
Percuſſi ſũt aũt cecitate: ſicut illi in fori
bus iuſti cũ ſubitaneis] cooperti eſſent
tenebris. Vnuſq̃ſq̃ trãſitũ oſtij ſui q̃re=
bat. In ſe.n. elemẽta dũ conuertũtur: ſi
cut in organo q̃litatis ſon⁹ ĩmutatur: &
oĩa ſuũ ſonum cuſtodiunt. Vnde eſti
mari ex ipſo viſu certo põt. Agreſtia.n
in aq̃tica conuertebãtur: & q̃cunq̃ erãt
natãtia in terra tranſibãt. Ignis in aqua
valebat ſupra ſuã virtutẽ: & aq̃ extiguẽ
tis nature obliuiſcebatur. Flãme ecõtra
rio corruptibiliũ animaliũ non uexaue
rũt carnes coãbulãtiũ: nec diſſoluebãt
illã q̃ facile diſſoluebatur ſicut glacies
bonã eſcã. In oībus.n. magnificaſti po
pulũ tuũ dñe: et honoraſti: et nõ deſpe
xiſti ĩ oĩ tp̃e et ĩ oĩ loco aſſiſtẽs eis.

Explicit Liber Sapientie.

talitatẽ exercuerũt. illi enim
ξενίαν ἐπετήδευσαν. οἱ μὲν γὰρ τοὺς
ignorantes nõ recipiebãt p̃ſentes. hi
ἀγνοοῦντας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας. οὗ
ãtibñfactores hoſpites ĩ ſuitutẽ redigebãt. ⁊
τοι δὲ εὐεργέτας ξένους ἐδουλοῦντο. καὶ
nõ ſolũ ſed q̃dã viſitatio erit illoꝝ:
οὐ μόνον ἀλλ᾽ ἥτις ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν,
q̃m odioſe recipiebant alie
ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο τοὺς ἀλ
nos. q̃ at̃ cũ feſtiuitatibus re=
λοτρίους. οἱ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰς
ceperunt eos q̃ iam ipoꝝ p̃ticipa=
δεξάμενοι τοὺς ἤδη τῶν αὐτῶν μετεσχη
uerũt iuſtoꝝ: grauib⁹ afflixerũt laborib⁹.
κότας δικαίων, δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις.
pcuſſi ſunt aũt ⁊ cecitate: ſicut il=
ἐπλήγησαν δὲ καὶ ἀορασίᾳ, ὥσπερ ἐκεῖ
li in iuſti foribus. q̃m
νοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις. ὅτι
vaſtis cooperti tenebris: vnuſq̃ſq̃
ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκαστος
ſuaꝝ portaꝝ trãſitũ q̃rebat. per
τῶν ἑαυτοῦ θυρῶν τὴν δίοδον ἐζήτει. δι᾽ ἑαυ
ſe .n. elementa apte cõuerſa:
τῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα,
ſicut ĩ pſalterio ſoni cõcẽtus
ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ
nomẽ permutant: ſemper ma=
τὸ ὄνομα διαλλάσσουσι, πάντοτε μέ=
nẽtia ĩ ſono: qd̃ eſt eſtimare ex
νοντα ἤχῳ, ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς
factoꝝ viſu diligẽter. terrea
τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς. χερσαῖα
.n. in aq̃tica trãſmutabantur: ⁊ natatilia
γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο, καὶ νηκτὰ
tranſibãt in terrã. ignis valebat
μετέβαινεν ἐπὶ γῆς. πῦρ ἴσχυσεν
in aqua pprie virtutis obli
ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐπι=
tus. ⁊ aqua extinctiue
λελησμένον. καὶ ὕδωρ τῆς σβεστικῆς
nature obliuiſcebatur. flãme ecõtra
φύσεως ἐπελανθάνετο. φλόγες ἀνάπα
rio facile corruptibiliũ aīaliũ: nõ marceſcere fe
λιν εὐφθάρτων ζώων, οὐκ ἐμάρα
cerũt carnes inambulantium: neq̃ liq̃
ναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, οὐδὲ τη=
factiuũ glacialis gñis liq̃factibile gen⁹ am=
κτὸν κρυσταλλοειδὲς εὔτηκτον γένος ἀμ
broſiane eſce. in oībus .n. dñe
βροσίας τροφῆς. κατὰ πάντα γὰρ κύριε
magnificaſti pplm tuũ ⁊ honoraſti:
ἐμεγάλυνας τὸν λαόν σου καὶ ἐδόξασας,
⁊ non deſpexiſti in omni tẽpore
καὶ οὐχ ὑπερεῖδες ἐν παντὶ καιρῷ
⁊ loco aſſiſtens.
καὶ τόπῳ παριστάμενος.

Finis ſapie Salomonis.

Τέλος τῆς σοφίας σολομῶντος.

© Biblioteca Nacional de España

Sapia Jeſu filij Sirach.
Σοφία ἰησοῦ υἱοῦ σιράχ.

Eſus hic ſirach
Ἰησοῦς οὗτος σιρὰχ
q̃de fuit fili⁹:nepos ãt
μὲν ἦν υἱός, ἔγγονος δὲ
ieſu eiuſdẽ nois ſibi.
ἰησοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ.
hic igitur in tpibus
οὗτος οὖν ἐν χρόνοις
iferioribus fuit poſt captiuitatem τ
κάτω γέγονε μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ
reuocationẽ:τ poſt pphetas fere
ἀνάκλησιν, καὶ μετὰ τοὺς προφήτας σχεδὸν
omnes. ergo auus eius ieſus:
ἅπαντας. ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ ἰησοῦς,
ſicut τ ipe teſtatur: laboriſq; amator
καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε
fuit uir iter hebreos τ prudẽtiſſi=
γέγονεν ἀνὴρ ἐν ἑβραίοις καὶ φρονιμώτα
mus:q nõ ſolũ aliorꝝ q añ eũ
τος, ὃς οὐ μόνον τὰ ἑτέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ
prudẽtũ virorꝝ ſapienter dicta colle=
συνετῶν ἀνδρῶν ἀποφθέγματα συνήγα
git: ſed τ ipe ppria q̃dã dicta=
γεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴδιά τινα ἀπεφ=
uit eſt multe intellectiõis τ ſapiẽtie
θέγξατο πολλῆς συνέσεως καὶ σοφίας
plena. poſtq̃ igiť librũ hunc
γέμοντα. ἐπεὶ οὖν τὴν βίβλον ταύτην ὁ
primus ieſus fere collectum re
πρῶτος ἰησοῦς σχεδόντι συνειλεγμένην κα
linquens ex hoibus abijt: ſirach hic
ταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο, σιρὰχ οὗ
poſt illum rurſus accipiẽs domeſtico
τος μετ᾽ αὐτὸν πάλιν λαβὼν τῷ οἰκείῳ
filio reliquit ieſu. q q̃dẽ eũ
παιδὶ κατέλιπεν ἰησοῦ. ὃς δὴ ταύτης
ãplectens: in vnã omnem concinnã con=
λαβόμενος, εἰς ἓν ἅπασαν ἐναρμόνιον σύν
ſtructioẽꝫ collegit: ſapiam in q; ſuo
ταγμα συνήγαγεν, σοφίαν ἐπί τε αὐτοῦ
τ patris: atq̃ τ
καὶ τῷ τοῦ πατρός, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ
aui noie vocans: ex ipo
πάππου ὀνόματι κεκληκώς, ἐξ αὐτοῦ τ
ſapientie noie amanter magis
τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον
vt hẽret auditorẽ ad ipi⁹
ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς
libri meditatiões attrahens. ſmones
βίβλου μελέτην ἐπισπώμενος. λόγους
igiť prudentie enigmata q; τ para=
οὖν φρονήσεως αἰνίγματά τε καὶ παρα
bolas cõtinet τ pticulares q̃ſdã anti=
βολὰς περιέχει καὶ μερικάς τινας πα=
quas diuinas hiſtorias:de q; viris
λαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περί τε ἀνδρῶν
q bene placuerũt deo: τ orõnẽ τ hym
εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ, καὶ εὐχὴν καὶ ὕμ
nũ eius. adhuc aũt q̃b⁹ deus beneficijs
νον αὐτοῦ. ἔτι δὲ ὧν ὁ θεὸς εὐεργεσιῶν
dignat⁹ ẽ pplm ſuum: τ q̃b⁹ repleuit
ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔπλησε
malis inimicos eorꝝ: ſectator
κακῶν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ὁπαδὸς τοῦ
ſalomonis hic ieſus fuit: nihilo
σολομῶντος οὗτος ὁ ἰησοῦς γέγονεν, οὐδὲν
min⁹ illo circa ſapiẽtiã τ diſci=
ἧττον ἐκείνου περὶ τὴν σοφίαν καὶ παι=
plinã approbatus: multe diſcipline vere
δείαν εὐδοκιμήσας, πολυμαθὴς ἀληθῶς

Incipit plogus Libri Ieſu filii ſirach:
Qui Eccleſiaſticus appellatur.

MVltorꝝ nobis & magnorꝝ p legẽ & pphetas:alioſq; q ſecuti ſũt illos ſapia demõſtrata ẽ:ĩ q̃bus oportet laudare iſrael doctrine & ſapie cauſa: qa non ſolũ ipos loquẽtes neceſſe ẽ eẽ pitos:ſꝫ etiã extraneos poſſe & diſcẽtes & ſcribẽtes doctiſſimos fieri. Au⁹ me⁹ ieſus poſtq; ſe ãpli⁹ dedit ad diligẽtiã lctõnis legis & pphetarꝝ & aliorꝝ librorũ q nobis a parentib⁹ nr̃is traditi ſũt:voluit & ipe ſcribere aliqd horꝝ q̃ ad doctrinã & ſapiam ptinẽt:vt deſiderãtes diſcere & illorꝝ piti fieri:magis magiſq; attendãt aĩo & cõfirmẽtur ad legitimã vitã.Hortor itaq; venire vos cũ beniuolẽtia & attẽtiori ſtudio lctõnẽ facere:& veniã hẽre ĩ illis ĩ q̃bus videmur ſequẽtes imaginẽ ſapie:& deficere in verborꝝ cõpoſitiõe.Nã deficiẽt verba hebraica qñ fuerĩt trãſlata ad alterã liguã.Nõ ãt ſolum hec:ſꝫ & ipa lex & pphete:cetraq; aliorꝝ librorꝝ nõ paruã hñt differẽtiã qñ int ſe dicũtur.Nã ĩ octauo & triceſimo anno tpibus Ptolemei euergetis regis poſtq; pueni ĩ egyptũ:& cũ mltũ tpis ibi fuiſſe: iueni ibi libros relictos nõ pue neq; cõtẽnẽde doctrine.Itaq; bonũ & neceſſariũ putaui:& ipe aliquã addere diligẽtiã & laborẽ iterptãdi librũ iſtũ:& multa vigilia attuli doctrinã ĩ ſpacio tpis ad illa q̃ ad finẽ ducũt librũ iſtũ dare:& illis q volũt animũ ĩtẽdere & diſcere quemadmodũ oporteat iſtituere mores q ſm legẽ dñi pponuerint vitam agere.

Incipit liber Eccleſiaſticus Capi. I.

OMNIS SAPIENTIA A DOmino deo eſt:& cũ illo fuit ſemp & eſt añ euũ. Arenã maris & pluuie guttas & dies ſeculi:qs dinumerauit? Altitudinẽ celi & latitudinẽ ťre & pfũdum abyſſi:qs dimẽſus ẽ? Sapiam dei pcedẽtẽ oia qs iueſtigauit? Prior oĩꝫ creata ẽ ſapia:& ĩtellect⁹ prudẽtie ab euo. Fõs ſapie verbũ dĩ ĩ excelſis:& igreſſ⁹ illi⁹ mãdata etña. Radix ſapie cui reuelata ẽ:& aſtutias illi⁹ qs cognouit? diſciplĩa ſapie cui reuelata eſt & manifeſtata:& multiplicationẽ igreſſus illi⁹ qs ĩtellexit? Vn⁹ ẽ altiſſim⁹ creator oĩꝫ:ops & rex potẽs & metuend⁹ nimis:ſedẽs ſup thronũ illius & dñans de⁹. Ipe creauit illã ĩ ſpiritu ſctõ:& vidit & dinumerauit & menſus eſt. Et effudit illã ſup oĩa opa ſua & ſup oẽm carnẽ:ſm datũ ſuũ:& pbet illã diligentib⁹ ſe. Timor dñi glĩa & glĩatio & leticia & corona exultatiõis. Timor dñi delectabit cor:& dabit leticiaꝫ & gaudiũ ĩ lõgitudinẽ dierꝝ. Timẽti dñꝫ bñ erit in extremis:& ĩ die defũctionis ſue bñdicetur. Dilectio dei honorabiľ ſapia:q̃bus ãt apparuerit ĩ viſu:diligunt eã ĩ uiſiõe & in agnitiõe magnaliũ ſuorũ. Initiũ ſapie timor dñi:& cũ fidelib⁹ in vulua cõcreatus ẽ:& cũ electis femĩs graditur:& cũ iuſtis & fidelib⁹ agnoſcitur. tior dñi ſciẽtie religioſitas. Religioſitas cuſtodiet & iuſtificabit cor: iocũditatẽ atq; gaudiũ dabit. Timẽti deũ bene erit:& ĩ dieb⁹ cõſolatiõis illi⁹ benedicetur. Plenitudo ſapie timere deum:

τ exñs τ vocatus.
καὶ ὢν καὶ καλούμενος. Ca. I.
OMnis ſapia a dño: τ cũ
Πᾶσα σοφία παρὰ κυρίου, καὶ με
illo eſt in ſeculũ. Arenã ma
τ᾽ αὐτοῦ ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄμμον θαλασ
ris τ guttas pluuie τ dies ſecu
σῶν καὶ σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶ
li qs enumerabit? Altitudinẽ celi
νος τίς ἐξαριθμήσει; Ὕψος οὐρανοῦ
τ latitudinẽ ťre τ abyſſum τ ſapiẽ=
καὶ πλάτος γῆς καὶ ἄβυσσον καὶ σοφί=
tiã qs inueſtigabit? Prior omnibus
αν τίς ἐξιχνιάσει; Προτέρα πάντων
creata eſt ſapia: τ intellectus prudentie
ἔκτισται σοφία, καὶ σύνεσις φρονήσεως
ab euo. Fons ſapie verbũ dei
ἐξ αἰῶνος. Πηγὴ σοφίας λόγος θεοῦ
in excelſis: τ vie eius mãdata
ἐν ὑψίστοις, καὶ αἱ πορεῖαι αὐτῆς ἐντολαὶ
eterna. Radix ſapie cui reuelata
αἰώνιοι. Ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφ
eſt? τ aſtutias illius qs
θη; καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς
cognouit? Un⁹ eſt ſapiẽs ťribilis valde
ἔγνω; Εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς σφόδρα
ſedens ſup thronũ ſuum. Domi
καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Κύρι
n⁹ ipe creauit illam τ vidit τ dinu
ος αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν καὶ εἶδε καὶ ἐξηρίθ
merauit illam: τ effudit illam ſup oĩa
μησεν αὐτήν, καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάν
opera ſua. Cum omni carne
τα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Μετὰ πάσης σαρκὸς
ſecũdũ datũ ſuum: τ pbuit il=
κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν αὐ
lam diligẽtibus ſe. Timor do
τὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Φόβος κυ
mini glĩa τ gloriatio τ leticia A
ρίου δόξα καὶ καύχημα καὶ εὐφροσύνη
τ corona exultationis. Timor
καὶ στέφανος ἀγαλλιάματος. Φόβος
dñi delectabit cor τ dabit leti=
κυρίου τέρψει καρδίαν καὶ δώσει εὐ=
tiam τ gaudiũ τ longitudinẽ dierꝝ.
φροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροημέρευσιν.
Timenti dñm bñ erit in
Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται ἐπ᾽
extremis:τ in die defunctiõis ſue be
ἐσχάτων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐ
nedicetur. Initiũ ſapie timere
λογηθήσεται. Ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι
dñm: τ cum fidelib⁹ in vulua cõ B
τὸν κύριον, καὶ μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συ
creatũ eſt eis. Cum hoibus fun=
νεκτίσθη αὐτοῖς. Μετὰ ἀνθρώπων θεμέ
damẽtũ ſcli nidificauit: τ cum ſemi=
λιον αἰῶνος ἐνόσσευσε, καὶ μετὰ τοῦ σπέρ
ne eorꝝ fidem habebit. Pleni=
ματος αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται. Πλησ
tudo ſapie timere dñm: τ
μονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ
inebriat eos a fructibus il Ps. 110. p' uer. 1. a
μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐ c. 9. b.
lius. Omnẽ domũ eorꝝ imple=
τῆς. Πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν ἐνέπλη
uit deſiderijs eius: τ recep
σεν ἐπιθυμημάτων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀπο
tacula de gñationibus illi⁹. vtra C
δοχεῖα ἀπὸ τῶν γεννημάτων αὐτῆς. ἀμ
q; ãt ſũt dona dei ad pacem.
φότερα δέ ἐστι δῶρα θεοῦ εἰς εἰρήνην.

© Biblioteca Nacional de España

Corona ſapiẽ timere . dñm:
Στέφανος σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κν,
germinãs pacẽ ⁊ ſanitatẽ ſalutis:
ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ ὑγίειαν ἰάσεως.
dilatat aũt gloriatio diligẽti=
πλατύνει δὲ καύχησις τοῖς ἀγαπῶ
bus eum: ſcientiam ⁊ cognitionẽ
σιν αὐτόν, ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν
intellectus diſtillauit ſapientia:
συνέσεως ἐξώμβρισεν ἡ σοφία,
⁊ gl'iam poſſidentiũ eam exaltauit.
καὶ δόξαν κρατούντων αὐτὴν ἀνύψωσε.
Radix ſapiẽ timere dñm: ⁊
D Ρίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύριον, καὶ
rami illius longitudo dierꝫ. Ti=
οἱ κλάδοι αὐτῆς μακροημέρευσις. Φό=
mor dñi expellit peccata:
βος κυρίου ἀπωθεῖται ἁμαρτήματα,
pſeuerans aũt auertit iram. Nõ
παραμένων δὲ ἀποστρέφει ὀργήν. Οὐ
poterit iracũdus vir iuſtificari:
δυνήσεται θυμώδης ἀνὴρ δικαιωθῆναι, ἡ
nã declinatio ire eius caſus e=
γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ πτῶσις αὐ
i. Vſqꝫ ĩ tẽpus ſuſtinebit patiens:
τῷ. Εως καιροῦ ἀνέξεται μακρόθυμος,
⁊ poſtea ei pullulabit leticia.
καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει εὐφροσύνη.
vſqꝫ ĩ tẽpus abſcõdet verba illius:
ἕως καιροῦ κρύψει τοὺς λόγους αὐτοῦ,
⁊ labia multoꝝ enarrabunt ſen=
καὶ χείλη πολλῶν ἐκδιηγήσεται σύνε
A ſum illius. In theſauris ſapiẽ pa=
σιν αὐτοῦ. Εν θησαυροῖς σοφίας πα
rabole ſcientie: abominatio ãt pecca=
ραβολαὶ ἐπιστήμης, βδέλυγμα δὲ ἁμαρ
tori cultus dei. Concupiſcens ſapiẽ
τωλῷ θεοσέβεια. Επιθυμήσας σοφί
tiã ſerua mandata: ⁊ dñs p̃
αν διατήρησον ἐντολάς, καὶ κύριος χο
bebit tibi illam. Sapia.n. ⁊ diſci
ρηγήσει σοι αὐτήν. Σοφία γὰρ καὶ παι
plina timor dñi: ⁊ bñplacitũ eius
δεία φόβος κυρίου, καὶ εὐδοκία αὐτοῦ
B fides ⁊ mãſuetudo. Nõ ſis incredul⁹
πίστις καὶ πραότης. Μὴ ἀπειθήσῃς
timori dñi ĩdigẽs exñs:⁊ ne acceſſe=
φόβῳ κυρίου ἐνδεὴς ὤν, καὶ μὴ προσέλ
ris ad eũ in corde duplici. Ne ſis hy
θῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ δισσῇ. Μὴ ὑπο
pocrita in ore hominũ ⁊ in
κριθῇς ἐν στόμασιν ἀνθρώπων καὶ ἐν τοῖς
labijs tuis ne attendas. Ne extol
χείλεσί σου μὴ πρόσεχε. Μὴ ἐξύ=
las te: vt nõ cadas ⁊ indu
ψου σεαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃς καὶ ἐπα
C cas aĩe tue ignominiã. Et
γάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτιμίαν. Καὶ
reuelabit dñs abſconſa tua om=
ἀποκαλύψει κύριος τὰ κρυπτά σου πάν
nia: ⁊ in medio ſynagoge deijci
τα, καὶ ἐν μέσῳ συναγωγῆς καταβα=
et te. qm̃ nõ acceſſiſti in veritate ad
λεῖ σε. ὅτι οὐ προσῆλθες ἐν ἀληθείᾳ τῷ
tiorẽ dñi: ⁊ cor tuũ ple
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ καρδία σου πλή
D nũ dolo.
ρης δόλου. Ca.2.

Fili ſi acceſſeris ad ſeruiendũ
Τέκνον εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ
dño: p̃para aĩam tuã ad
κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς

& plẽitudo a fructib⁹ illi⁹. Oẽm domũ
illius ĩplebit a gñatiõib⁹ & receptacula
a theſauris illius. Corona ſapiẽ timor
dñi: replens pacẽ & ſalutis fructũ. & vi
dit & dinumerauit eã. Vtraqꝫ aũt ſũt do
na dei. ſciẽtiã & ĩtellectũ prudẽtie ſapiã
cõpartietur: & gl'iã tenẽtiũ ſe exaltat.
Radix ſapiẽ ẽ timere deũ: & rami illi⁹ lõ
geui. In theſauris ſapiẽ intellect⁹ & ſci
entie religioſitas: execratio ãt pctõri=
bus ſapiã. Timor dñi expellit pctm̃. nã
q ſie tiore ẽ: nõ poterit iuſtificari. iracũ=
dia.n. aĩoſitatis illi⁹ ſubuerſio illi⁹ ẽ. vſqꝫ
ĩ tp̃s ſuſtĩebit patiẽs: & poſtea redditio
iocũditatis. Bon⁹ ſenſus vſqꝫ ĩ tẽpus ab
ſcõdet verba illi⁹: & labia multoꝝ enar
rabũt ſenſũ illius. In theſauris ſapiẽ ſi=
gnificatio diſcipline: execratio ãt pctõ=
ri cultura dei. Fili cõcupiſcẽs ſapiam cõ
ſua iuſticiã: & deus prebebit illam tibi.
Sapiã.n. & diſciplina timor dñi: & quod
bñplacitũ eſt illi: fides & mãſuetudo &
adiplebit theſauros illi⁹. Cõtumax non
ſis: & ĩcredibilis timori dei: & ne acceſſe
ris ad illũ duplici corde. Ne fueris hy=
pocrita ĩ cõſpectu hoĩm: & nõ ſcãdalize
ris in labiis tuis. Attende ĩ illis ne forte
cadas & adducas aĩe tue ĩhõrationẽ: &
reuelet deus abſcõſa tua & inmedio ſy
nagoge elidat te: qm̃ acceſſiſti maligne
ad dñm: & cor tuum plenum eſt dolo et
fallacia. Capitulum.2.

Fili accedens ad ſeruitutem dei: ſta
in iuſticia et in timore: et prepara
animã tuã ad tẽptationẽ. Deprime cor
tuũ et ſuſtine: et inclina aurẽ tuã et ſu=
ſcipe verba ĩtellectus: et ne feſtines in tẽ
pus obductiõis. Suſtine ſuſtentationes
dei: cõiũgere deo et ſuſtine: vt creſcat ĩ
nouiſſimo vita tua. Oĩe qđ tibi appli=
citũ fuerit accipe et in dolore ſuſtine: et
in hũilitate tua patiam habe: qm̃ in ig=
ne p̃batur aurũ et argentũ: hoĩes vero
receptibiles in camino hũiliatiõis. Cre
de deo et recuperabit te: et dirige viaꝫ
tuã et ſpera in illũ. Serua timorẽ illi⁹: et
in illo veteraſce. Metuẽtes dñm ſuſtine
te miam ei⁹: et nõ deflectatis ab illo: ne
cadatis. Qui timetis dñm credite illi:
et nõ euacuabitur merces vr̃a. Qui ti=
metis dñm ſperate in illũ: et in oblecta
tionẽ veniet vobis mia. Qui tĩetis dñm
diligite illũ: et illumiabũt corda vr̃a. Reſ
picite filii natiões hoĩꝫ: et ſcitote qa nul
lus ſperauit ĩ dño et cõfuſ⁹ eſt. Quis.n.
p̃mãſit in mãdatis eius: et derelict⁹ eſt?
Aut qs inuocauit eũ et deſpexit illum?
Qm̃ pius et miſericors ẽ deus: et remit
tit in die tribulationis pctã: et p̃tector
eſt omnibus exquirentibus ſe in verita
te. Ve duplici corde et labiis ſceleſtis
& manibus male facientibus: et pecca=
tori terram ingredienti duabus viis.
Ve diſſolutis corde qui non credunt
deo: et ideo nõ p̃tegẽtur ab eo. Ve his
qui perdiderunt ſuſtinentiã: et q dere=
liquerunt vias rectas: et diuerterunt in
vias prauas. Et quid facient cum inſpi=
cere ceperit dominus? Qui timẽt domi
num non erunt incredibiles verbo il
lius: et qui diligunt illum conſeruabunt
verbum illius. Qui timent dominum

tẽptationẽ. Dirige cor tuũ
πειρασμόν. Εὔθυνον τὴν καρδίαν σου
⁊ ſuſtine: ⁊ ne feſtines ĩ tẽ=
καὶ καρτέρησον, καὶ μὴ σπεύσῃς ἐν και
pore inductionis. Cõglutinare ei ⁊ ne
ρῷ ἐπαγωγῆς. Κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ
diſceſſeris: vt augearis in extremis tuis.
ἀποστῇς, ἵνα αὐξηθῇς ἐπ' ἐσχάτων σου.
Oẽ qđcũqꝫ adductũ fuerit tibi: accipe liben=
Πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι ἀσμέ=
ter: ⁊ in mutatione hũilitatis
νως, καὶ ἐν ἀλλάγματι ταπεινώσεώς
tue patientiam habe. Qm̃ in igne p̃=
σου μακροθύμησον. Οτι ἐν πυρὶ δοκι
batur aurum: ⁊ homĩes receptibiles
μάζεται χρυσός, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ
in camino hũilitatis. Crede
ἐν καμίνῳ ταπεινώσεως. Πίστευσον
ei ⁊ recuperabit te: ⁊ diri
αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταί σου, καὶ εὔθυ
ge vias tuas ⁊ ſpera in il=
νον τὰς ὁδούς σου καὶ ἔλπισον ἐπ' αὐ
lum. Qui timetis dñm credi
τόν. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον πιστεύ
te illi: ⁊ non cadet mer
σατε αὐτῷ, καὶ οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μι
ces vr̃a. Qui timetis domi=
σθὸς ὑμῶν. Οἱ φοβούμενοι τὸν κύρι
nũ: ſperate in bona ⁊ in letici=
ον, ἐλπίσατε εἰς ἀγαθὰ καὶ εἰς εὐφρο
am ſeculi ⁊ mĩe: Qui timetis
σύνην αἰῶνος καὶ ἐλέους. Οἱ φοβούμε
dñm: expectate miam e=
νοι τὸν κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐ
ius: ⁊ ne declinetis vt nõ cadatis.
τοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνητε ἵνα μὴ πέσητε.
Inſpicite in antiquas natioẽs ⁊
Εμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ
ſcitote, quis fiduciã hũit dño confu
ἴδετε. τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ καὶ κατη
ſus eſt? aut qs p̃manſit in tiore illius
σχύνθη; ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ
⁊ derelictus eſt? aut quis inuocauit
καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκαλέσα
eum: ⁊ deſpexit illum? Qm̃
το αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Διότι
pius ⁊ miſericors dñs: pati
οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρό
ens ⁊ mlťũ miſericors: ⁊ remittit pecca
θυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀφίησιν ἁμαρ
ta ⁊ liberat in tẽpore tribulatiõis.
τίας καὶ σώζει ἐν καιρῷ θλίψεως.
Ve cordibus timidis ⁊ manib⁹ diſ=
Οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶ πα
ſolutis: ⁊ peccatori ingredienti
ρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ ἐπιβαίνοντι
duas ſemitas. Ve cordi diſſoluto:
δύο τρίβους. Οὐαὶ καρδίᾳ παρειμέ
qm̃ nõ credit: p̃pť hoc nõ p̃tege=
νῃ, ὅτι οὐ πιστεύει, διὰ τοῦτο οὐ σκεπα
tur. Ve uobis qui p̃didiſtis
σθήσεται. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκό
patientiam: ⁊ qđ facietis cũ
σι τὴν ὑπομονήν, καὶ τί ποιήσετε ὅτε
inſpexerit dñs? Qui timent
ἐπισκέπτηται κύριος; Οἱ φοβούμενοι
dñm nõ erunt increduli verbis eius:
κύριον οὐκ ἀπειθήσουσι ῥήμασιν αὐτοῦ,
⁊ q diligunt illum conſeruabunt
καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν συντηρήσουσι
vias eius. Qui timent dñm
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Οἱ φοβούμενοι κύριον

© Biblioteca Nacional de España

inqrent cōplacētiā ab eo: ⁊
ζητήσουσιν εὐδοκίαν παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ
q̄ diligunt eum replebuntur
οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν πλησθήσουσι τοῦ
lege. Qui timent dn̄m p̄para=
νόμου. Οἱ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμά=
bunt corda ſua: ⁊ in cōſpectu il
σουσι καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐνώπιον αὐ
lius humiliabunt aīas ſuas.
τοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
Incidemus in manus dei ⁊
Ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας θεοῦ καὶ
nō in manus hoim. ſicut .n.
οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ὡς γὰρ ἡ
magnitudo illi⁹: ſic ⁊ mīa
μεγαλωσύνη αὐτοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἔλεος
illius.
αὐτοῦ. Ca.3.

ME patrem audite filij:
ΜΕμοῦ τοῦ πατρὸς ἀκούσατε τέκνα,
⁊ ſic facite: vt ſalui ſitis.
καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε.
Nam dn̄s hōrauit patrem in
Ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ
filijs: ⁊ iudiciū matris firmauit
τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν
in filios. Qui hōrat patrem veniā īpe
ἐφ᾽ υἱούς. Ὁ τιμῶν πατέρα ἐξιλάσκε
trat pctōrum: ⁊ ſicut theſaurizans
ται ἁμαρτίας, καὶ ὡς ἀποθησαυρίζων
q̄ honorat matrē ſuam. Qui hōrat pa=
ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ. Ὁ τιμῶν πα
trem letabitur in filijs: ⁊
τέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ
in die orōnis ſue exaudie
ἐν ἡμέρα προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθή
tur. Qui hōrat patrem lōgam vitam
σεται. Ὁ δοξάζων πατέρα μακροημε=
viuet: ⁊ q̄ obedit dn̄o q̄etem dabit
ρεύσει, καὶ ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει
matri ſue. Qui timet dn̄m ho
μητέρα αὐτοῦ. Ὁ φοβούμενος κύριον τι
norabit patrem: ⁊ q̄ſi dn̄is ſer
μήσει πατέρα, καὶ ὡς δεσπόταις δου
uiet his q̄ genuerūt ſe. In ope
λεύσει τοῖς γεννήσασιν αὐτόν. Ἐν ἔργω
⁊ ſmone honora patrē tuū ⁊
καὶ λόγω τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
mrēm: vt ſupueniat tibi bn̄dictio
τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθη σοι εὐλογία
ab hominibus. Bn̄dictio .n. patris fir
παρ᾽ ἀνθρώπων. Εὐλογία γὰρ πατρὸς στη
mat domos filioꝝ: maledictio āt mr̄is
ρίζει οἴκους τέκνων, κατάρα δὲ μητρὸς
eradicat fūdamēta. Ne gl'ieris in cōtūe=
ἐκριζοῖ θεμέλια. Μὴ δοξάζου ἐν ἀτι=
lia patris tui: nō .n. eſt tibi gl'ia
μία πατρός σου, οὐ γάρ ἐστί σοι δόξα
patris ignominia. nā gl'ia hoīs
πατρὸς ἀτιμία. ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου
ex honore patris ſui: ⁊ dedecus
ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνειδος
filijs mr̄ in ignominia. Fili adiu=
τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξία. Τέκνον ἀντι
ua in ſenecta pr̄ez tuū: ⁊ ne cō
λαβοῦ ἐν γήρα πατρός σου, καὶ μὴ λυ
triſtes eū in vita tua. ⁊ ſi defe
πήσης αὐτὸν ἐν ζωῆ σου. καὶ ἐὰν ἀπο
cerit ſenſu veniam habe: ⁊ ne
λείπη σύνεσιν συγγνώμην ἔχε, καὶ μὴ
inhonores eū in tota virtute tua.
ἀτιμάσης αὐτὸν ἐν πάση ἰσχύϊ σου.

iquirēt q̄ bn̄placita ſūt ei:& q diligūt eū
replebūtur lege ipſius. Qui timēt dn̄m
preparabunt corda ſua:& in cōſpectu
illius ſctificabūt aīas ſuas. Qui timent
dn̄m cuſtodiūt mandata eius:& patien
tiam hēbūt vſq; ad inſpectionē illi⁹ di=
centes. Si penitētiā nō egerimus: inci=
demus in manus dn̄i:& non in manus
hoīm. Scd̄m .n. magnitudinē illi⁹: ſic &
mīa illius cum ipſo eſt. Capitu.3.

FIliı ſapiē eccleſia iuſtoꝝ & natio il=
loꝝ obedientia & dilectio: Iudiciū
patris audite filii:& ſic facite vt ſalui ſi=
tis. Deus .n. honorauit prēm in filiis:&
iudiciū matris exqrens firmauit in fili=
os. Qui diligit deū exorabit ꝑ pctīs:&
cōtinebit ſe ab illis:& in orōne dierꝝ ex
audiet.& ſicut q theſaurizat: ita & q hō=
rificat matrē ſuā. Qui honorat prēm ſu
um iucūdabitur in filiis:& i die orōnis
ſue exaudietur. Qui honorat patrē ſuū
vita viuet longiore:& q obedit prī refri
gerabit matrē. Qui timet dn̄m hono=
rat parentes:& q̄ſi dn̄s ſeruiet his q ſe
genuerūt in ope & ſmone & omni pa=
tientia. Honora prēm tuū vt ſupueniat
tibi bn̄dictio a deo:& bn̄dictio illius in
nouiſſimo manet. Bn̄dictio patris fir
mat domos filioꝝ: maledictio aūt mr̄is
eradicat fundamenta. Ne gl'ieris in cō
tumelia prīs tui: non .n. eſt tibi gl'ia ſed
cōfuſio. Gl'ia .n. hoīs ex honore patris
ſui:& dedec⁹ filii pr̄ ſine honore. Fili ſu
ſcipe ſenectā patris tui:& nō cōtriſtes
eū in vita illius:& ſi defecerit ſenſu: ve=
niā da:& ne ſpernas eū in tua virtute.
Elemoſyna .n. prīs nō erit in obliuiōe.
Nam pro peccato matris reſtituetur ti
bi bonū:& in iuſticia edificabitur tibi:
& in die tribulationis cōmemorabitur
tui:& ſicut in ſereno glacies ſoluentur
peccata tua. Q̄ꝫ male fame eſt qui derelin
quit patrem:& eſt maledict⁹ a deo qui
exaſperat matrem. Fili in manſuetudi=
ne opera tua perfice:& ſuper hominuꝫ
gloriam diligeris. Quanto magnus es
humilia te in omnibus:& coraꝫ deo in
uenies gratiam: quoniam magna po=
tentia dei ſolius:& ab humilibus hono
ratur. Altiora te ne queſieris:& fortio=
ra te ne ſcrutatus fueris: ſed que prece=
pit tibi deus: illa cogita ſēper:& in plu=
ribus operibus eius ne fueris curioſus.
Non eſt enim tibi neceſſarium ea que
abſcondita ſunt videre oculis tuis. In
ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multi=
pliciter:& in pluribus operibus eius
non eris curioſus. Plurima enim ſuper
ſenſum hominum oſtenſa ſunt tibi.
Multos enim ſupplantauit ſuſpitio illo
rum:& in vanitate detinuit ſenſus illo=
rum. Cor durum habebit male in no=
uiſſimo:& qui amat periculum in illo
peribit. Cor ingrediens duas vias non
habebit ſucceſſus:& prauum cor in il=
lis ſcandalizabitur. Cor nequā graua
bitur in doloribus:& peccator adiiciet
ad peccādum. Synagoge ſuperborum
nō erit ſanitas: frutex enim peccati era
dicabitur i illis:& nō intelligetur. Cor

Elemoſyna .n. patris tui nō dabi
Ἐλεημοσύνη γὰρ πατρός σου οὐκ ἐπι
tur obliuioni: ⁊ pro pctīs ree
λησθήσεται, καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν προσα
dificabitur tibi. In die tribula=
νοικοδομηθήσεταί σοι. Ἐν ἡμέρα θλίψε
tōis recordabitur tui: ſicut ſerenitas in
ως ἀναμνησθήσεταί σου, ὡς εὐδία ἐπὶ
glacie: ſic ſoluentur tua A
παγετῷ, οὕτως ἀναλυθήσονταί σου αἱ
peccata. Q̄ꝫ male fame q̄ relin=
ἁμαρτίαι. Ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκατα=
quit patrē ſuū: ⁊ maledi
λείπων πατέρα αὐτοῦ, καὶ κεκατηρα
ctus a dn̄o: q̄ exaſperat matrem
μένος ὑπὸ κυρίου, ὁ παροργίζων μητέρα
ſuam. Fili opa tua i māſuetudie
αὐτοῦ. Τέκνον τὰ ἔργα σου ἐν πραότητι
pfice: ⁊ ab hoīe acceptabili
διεξάγαγε, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου δεκτοῦ
diligeris. Q̄tum magn⁹ es: tantum
ἀγαπηθήση. Ὅσω μέγας εἶ, τοσούτω B
hūilia teipm̄: ⁊ corā dn̄o
ταπείνου σεαυτόν, καὶ ἔναντι κυρίου
inuenies grām. Multi ſunt excelſi
εὑρήσεις χάριν. Πολλοί εἰσιν ὑψηλοὶ Ex.20
⁊ gl'ioſi: ſed māſuetis reuelan b.
καὶ ἐπίδοξοι, ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύ Mat.
tur myſteria. qm̄ magna potentia 15.b.
πτεται μυστήρια. ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία Infra.
domini: ⁊ ab hūilibus honora 7.c.
κυρίου, καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζε=
tur. Difficiliora te ne q̄ras ſine
ται. Χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ἀναι
ſenſu: ⁊ fortiora te ne exq̄ras
σθήτως, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε
cū ſtulticia. Que p̄cepta ſūt tibi hec
ἀφροσύνη. Ἃ προσετάγη σοι ταῦτα
cogita ſancte: nō .n. eſt tibi opus
διανοοῦ ὁσίως, οὐ γάρ ἐστί σοι χρεία τῶν
occulta videre oculis. In C
κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς. Ἐν τοῖς
ſupuacuis ſmonū tuoꝝ ne ſis curio=
περιττοῖς τῶν λόγων σου μὴ περιεργά
ſus: plura .n. intellectu hoim
ζου, πλείονα γὰρ συνέσεως ἀνθρώπων
oſtenſa ſunt tibi. Multos ſupplantauit
ὑπεδείχθη σοι. Πολλοὺς ἐπλάνησεν ἡ
ſuſpitio illoꝝ vana: ⁊ cogitatio
ὑπόληψις αὐτῶν ἡ ματαία, καὶ ὑπόνοια
praua labefecit ſententiam eoꝝ.
πονηρὰ ὤλισθησε διάνοιαν αὐτῶν.
Pupillas nō hn̄s idigebis luce:
Κόρας μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός,
cognitiōe āt carens ne ꝓfitearis.
γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγγέλου.
Cor durum male hēbit in nouiſ=
Καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ᾽ ἐσχά
ſimis: ⁊ q̄ amat piculū in illo
των, καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ
peribit. Cor durum grauabi B
ἀπολεῖται. Καρδία σκληρὰ βαρυνθήσε
tur laborib⁹: ⁊ peccator adijciet
ται πόνοις, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει
peccata ſup pctā. In inductiōe
ἁμαρτίας ἐφ᾽ ἁμαρτίας. Ἐν ἐπαγωγῆ
ſuperbi: nō eſt ſanitas. tti
ὑπερηφάνου, οὐκ ἔστιν ἴασις. Ὀδοιπο
nera eius eradicabuntur. planta .n.
ρίαι αὐτοῦ ἐκριζωθήσονται. φυτὸν γὰρ
nequitie radices miſit in eo. Cor
πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ. Καρδία

© Biblioteca Nacional de España

ſapientis cogitabit parabolam: τ
συνετοῦ διανοηθήσεται παραβολήν, καὶ
auris auditoris deſideriũ ſapiẽtis. Ignẽ
οὖς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφοῦ. Πῦρ
ardentem extinguet aqua: τ
φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ
in elemoſynis veniã ĩpetrabit peccati:
ἐν ἐλεημοσύναις ἐξιλάσεται ἁμαρτί-
τ dñs qui retribuit grati-
ας, καὶ κύριος ὁ ἀνταποδιδοὺς χάρι
as meminit in poſteꝝ: τ
τας μέμνηται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ
A in tpe caſus ſui inueniet
ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ εὑρήσει
firmamẽtũ.
στήριγμα. Ca. 4.

Fili vitam pauperis ne
Τέκνον τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ
defraudes: τ ne ꝓtrahas ocu
ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφ
los indigẽtes. Aiam eſurien-
θαλμοὺς ἐπιδεεῖς. Ψυχὴν πεινῶ-
tem ne triſtifices: τ ne ꝓtra
σαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύ
B has virũ in inopia ſua. Cor
σῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ. Καρ
irritatum, ne contur-
δίαν παρωργισμένην μὴ προσταρά-
bes: τ ne protrahas datũ indi
ξῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσ
gentis. Supplicẽ ĩ tribulatõe poſitũ ne abij-
δεομένου. Ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπα
cias: τ ne auertas faci-
ναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσω
em tuam ab egeno. Ab ino
πόν σου ἀπὸ πτωχοῦ. Ἀπὸ δε
pe ne auertas oculum: τ
ομένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμόν, καὶ
ne dederis locũ homini maledicen
μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσα
C di tibi. Maledicentis .n. tibi in
σθαί σε. Καταρωμένου γάρ σε ἐν
amaritudĩe aie ſue: deꝑcatiõem
πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως
eius exaudiet q fecit euz.
αὐτοῦ ἐπακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.
Amicabilem te fac cõgregationi:
Προσφιλῆ σεαυτὸν ποίει συναγωγῇ,
τ magnati humilia caput
καὶ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφαλήν
tuũ. Inclina autem tuaz paupi ſine
σου. Κλῖνον τὸ οὖς σου πτωχῷ ἀλύ
triſticia: τ reſponde illi pacifica
πως, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ
in mãſuetudĩe. Libera eũ q̃ iĩuriã patit
ἐν πραΰτητι. Ἐξελοῦ ἀδικούμενον
de manu iniuriantis: τ ne ſis impa
ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυ
D tiens cũ iudices tu. Eſto pupil
χήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε. Γίνου ὀρφα
lo vt pater: τ pro viro
νοῖς ὡς πατήρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ
matri eorũ: τ eris vt filius altiſſimi:
μητρὶ αὐτῶν, καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου,
τ diliget te magis q̃ mater
καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ
tua. Sapia filios ſuos exalta-
σου. Ἡ σοφία υἱοὺς ἑαυτῆς ἀνύψω
uit: τ ſuſcipit inquiren
σε, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούν
tes ſe. Qui diligit illã dili-
των αὐτήν. Ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγα

ſapiẽtis intelligetur in ſapia:& auris bo
na audiet cũ omni cõcupiſcẽtia ſapien
tiã. Sapiens cor & intelligibile abſtine-
bit ſe a peccatis:& in opib⁹ iuſticie ſuc-
ceſſus habebit. Ignẽ ardentẽ extiguit
aq̃ & elemoſyna reſiſtit pctis:& deus ꝓ
ſpector eſt eius q reddit grãm. Meminit
in poſteꝝ:& in tpe caſus ſui inueniet fir
mamentum.

Capitulum.4.

Fili elemoſynã pauperis ne defrau-
des:& oculos tuos ne trãſuertas a
paupere. Animã eſurientẽ ne deſpexe-
ris:& non exaſperes pauperem in ino-
pia ſua. Cor inopis ne afflixeris:& non
ꝓtrahas datũ anguſtiãti. Rogationem
contribulati ne abiicias:& non auertas
faciem tuã ab egeno. Ab inope ne auer
tas oculos tuos propter iram:& nõ re-
linquas querentibus tibi retro maledi
cere. Maledicentis.n. tibi in amaritudie
aie exaudietur depcatio illius: exaudiet
aũt eũ q fecit illuz. Cõgregatiõi paupe
rũ affabilẽ te facito:& pſbytero humi-
lia aiam tuam:& magnato humilia ca-
put tuũ. Declia pauperi ſine triſticia au
rem tuã:& redde debitũ tuũ:& reſpon
de illi pacifice in manſuetudine. Libera
eũ qui iniuriam patitur de manu ſupbi:
& non acide feras in aia tua. In iudica-
do eſto pupillis miſericors vt pater:&
pro viro matri illorũ:& eris tu velut fi
lius altiſſimi obediens:& miſerebitur
tui magis q̃ mater. Sapientia filiis ſuis
vitã inſpirat:& ſuſcipit inquirentes ſe:
& pibit in via iuſticie. Et q illaz diligit: di
ligit vitã:& q vigilauerit ad illã: cõplectẽ
tur placorem eius. Qui tenuerĩt illam:
vitã hereditabunt:& quo introibit bñ-
dicet deus. Qui ſeruiũt ei obſequẽtes
erunt ſancto:& eos q diligũt illam di-
ligit deus. Qui audit illam iudicabit gẽ
tes:& q intuetur illam pmanebit confi-
dens. Si crediderit ei hereditabit illam:
& erũt in cõfirmatione creature illoꝝ:
qm̃ in temptatione ãbulat cũ eo:& in
primis eligit eum. Timorẽ & metuz &
ꝓbationem inducet ſuper illũ:& crucia
bit illum in tribulatione doctrine ſue:
donec temptet eũ in cogitationibus ſu
is:& credat aie illius. Et firmabit illũ &
ĩt adducet directũ ad illũ:& letificabit il
lũ:& denudabit abſcõſa ſua illi:& the-
ſaurizabit ſup illũ ſciam & intellectũ
iuſticie. Si ãt oberrauerit derelinq̃t eũ:
& tradet eũ in manus inimici ſui. Fili cõ
ſerua tpſ:& deuita a malo. Pro aia tua
ne cõfũdaris dicere verũ. Eſt.n. cõfuſio
adducẽs peccatũ:& eſt cõfuſio adducẽs
gĩam & grãm. Ne accipias faciẽ aduer-
ſus faciẽ tuã: nec aduerſus aĩam tuã mẽ
daciũ. Ne reuerearis ꝓximũ tuũ in ca-
ſu ſuo: nec retineas verbũ ĩ tpe ſalutis.
Nõ abſcõdas ſapiaz tuã in decore ſuo.
In lingua.n. ſapia dignoſcitur:& ſen-
ſus & ſcia & doctria ĩ verbo ſenſati:& fir
mamentum in operibus iuſticie. Non
cõtradicas verbo veritatis vllo modo:
& de mẽdacio ĩeruditiõis tue cõfũdere.
Non cõfundaris cõfiteri ∞∞∞∞

git vitam: τ vigilantes mane ad illam
τὴν ζωήν, καὶ οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν
replebuntur leticia. Qui tenue
ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. Ὁ κρα
rit eam hereditabit gliam: τ q̃
τῶν αὐτῆς κληρονομήσει δόξαν, καὶ οὗ
ingreſſus eſt bñdicit dñs. Qui cõ
εἰσπορεύεται εὐλογεῖ κύριος. Οἱ λα
lunt eam miniſtrabũt ſctõ:
τρεύοντες αὐτῇ λειτουργήσουσιν ἁγίῳ,
τ diligentes eam diligit domi
καὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὴν ἀγαπᾷ κύρι
nus. Qui audit eam iudicabit gentes:
ος. Ὁ ἐπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη,
τ q attendit ei habitabit
καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώσει
cõfidens. Si crediderit hereditã
πεποιθώς. Ἐὰν ἐμπιστεύσῃ κατακλη
bit illam: τ in poſſeſſione
ρονομήσει αὐτήν, καὶ ἐν κατασχέσει
erunt gñationes illoꝝ. Qm̃ per-
ἔσονται αἱ γενεαὶ αὐτῶν. Ὅτι διεστρα
uerſe ambulabit cum eo in pri-
μμένως πορεύεται μετ' αὐτοῦ ἐν πρώ
mis. Timorẽ τ metũ inducet ſup
τοις. Φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ'
eum: τ cruciabit illũ in diſci
αὐτόν, καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παι
plina ſua: quouſq credat
δείᾳ αὐτῆς, ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ
aie eius: τ temptet eũ in
ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν
iuſtificationib⁹ ſuis. Et rurſus
τοῖς δικαιώμασιν αὐτῆς. Καὶ πάλιν
redibit recta ad eũ τ
ἐπανήξει κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν καὶ
letificabit illum: τ denudabit illi
εὐφρανεῖ αὐτόν, καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ
abſconſa ſua. Si oberraue
τὰ κρυπτὰ αὐτῆς. Ἐὰν ἀποπλανη
rit: derelinquet eum: τ tradet
θῇ, ἐγκαταλείψει αὐτόν, καὶ παραδώ
eũ in manus caſus ſui.
σει αὐτὸν εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτ.
Conſerua tps τ caue a
Συντήρησον καιρὸν καὶ φύλαξαι ἀπὸ
malo: τ ne cõfũdaris ꝓ anima
πονηροῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθῇς περὶ τῆς ψυχῆς
tua. Eſt .n. cõfuſio adducẽs pec
σου. Ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁ-
catum: τ eſt cõfuſio glia τ gra-
μαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χά
tia. Ne accipias faciem aduerſus
ρις. Μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς
aiaz tuam: τ ne cõfũdaris in ca-
ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶ
ſum tuũ. Ne phibeas ſmonẽ in tẽ-
σίν σου. Μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν και
pore ſalutis: τ ne abſcõdas ſa
ρῷ σωτηρίας, καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σο
piẽtiaz tuã in decore. In .n. ſer
φίαν σου εἰς καλλονήν. Ἐν γὰρ λό
mone cognoſcetur ſapia: τ diſciplia
γῳ γνωσθήσεται σοφία, καὶ παιδεία
in verbis lingue. Ne cõtradicas
ἐν ῥήμασι γλώσσης. Μὴ ἀντίλεγε τῇ
veritati ſcdm aliquid: τ de
ἀληθείᾳ κατὰ μηδέν, καὶ περὶ
mendacio ineruditionis tue cõ-
ψεύσματος τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐν-
fundere. Ne confundaris cõfiteri
τράπηθι. Μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι

© Biblioteca Nacional de España

in peccatis tuis: ⁊ ne vim iferas
ἐφ᾽ ἁμαρτίαις σου, καὶ μὴ βιάζου
curſui fluminis. Ne ſubijcias hoi
ῥοῦν ποταμοῦ. Μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώ
fatuo teipſum: ⁊ ne accipias per
μωρῷ σεαυτόν, καὶ μὴ λάβῃς πρό
ſonam potentis. Uſq; ad mortẽ cer=
σωπον δυνάστου. Ἕως θανάτου ἀγώ
ta p̃ veritate: ⁊ dñs
νισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ κύριος
deus pugnabit p̃ te. ne ſis
ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. μὴ γί
temerari⁹ in lingua tua: ⁊ pi
νου θρασὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, καὶ νω
ger ⁊ remiſſus in opibus
θρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις
tuis. Ne ſis ſicut leo in domo
σου. Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ
tua: ⁊ phãtaſia pcutiens in ſer=
σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέ
uis tuis. Ne ſit manus tua por=
ταις σου. Μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτε
recta ad accipiẽdũ: ⁊ in dan
ταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀπο
do collecta.
διδόναι συνεσταλμένη. Ca. 5.

Ne attendas in opibus tuis:
Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου,
⁊ ne dixeris ſufficiens mihi eſt ad vitã.
καὶ μὴ εἴπῃς αὐτάρκη μοι ἐστὶν εἰς ζωήν.
Ne ſequaris aĩaʒ tuã ⁊ fortitudĩeʒ
Μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύϊ
tuã: vt ãbules in vijs cordis tui.
σου, τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς καρδίας σου.
Ne dixeris: qs me ſubijciet p̃pter
Μὴ εἴπῃς, τίς με δυναστεύσει διὰ τὰ
opa mea: nã dñs vindicãs vidi=
ἔργα μου; ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδι
cabit tuã iiuriam. Ne dixeris pec
κήσει σου τὴν ὕβριν. Μὴ εἴπῃς ἥ
caui: ⁊ qd mihi factũ ẽ triſte?
μαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο λυπηρόν;
nam dñs eſt patiens: non te
ὁ γὰρ κύριός ἐστι μακρόθυμος, οὐ μή σε
dimittet. De p̃piciatiõe ne ſine tiore
ἀνῇ. Περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γί
ſis in abundantia: ad addendũ pecca=
νου ἐν πλεονασμῷ, προσθεῖναι ἁμαρτί
ta ſuper peccata. Et ne dicas
ας ἐφ᾽ ἁμαρτίαις. Καὶ μὴ εἴπῃς ὁ
miſeratio ei⁹ multa: multitudinis
οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν
pctõꝝ meoꝝ miſerebit̃. mia .n.
ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται. ἔλεος γὰρ
⁊ ira apud ipm̃ p̃perabit: ⁊ in
καὶ ὀργὴ παρ᾽ αὐτῷ ταχυνεῖ, καὶ ἐπὶ
peccatores requieſcet i=
τοὺς ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυ
ra illius. Ne tardes cõuerti
μὸς αὐτοῦ. Μὴ ἀναμείνῃς ἐπιστρέψαι
ad dñm: ⁊ ne differas de die
ἐπὶ κύριον, καὶ μὴ ὑπερβάλου ἡμέραν
in diem. Subito .n. egredie
ἐξ ἡμέρας. Ἐξαπίνης γὰρ ἐξελεύσε
tur ira domini: ⁊cũ negligẽs fueris de
ται ὀργὴ κυρίου, καὶ ὡς ἀμελήσεις ἐκ=
tereris: ⁊ in tp̃e vindicte diſp=
τριβήσῃ, καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξο
deris. Ne attendas in diuitijs iiu=
λῇ. Μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδί
ſtis: nihil .n. p̃derunt in die idu=
κοις, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ ἐπα

peccata tua: & ne ſubiicias te omni ho=
mini pro peccato. Noli reſiſtere contra
faciem potentis: nec coneris cõtra ictũ
fulminis. Pro iuſticia agonizare pro ani=
ma tua: & vſq; ad mortem certa pro iu=
ſticia: & deus expugnabit p̃ te inimicos
tuos. Noli citat⁹ eſſe in lingua tua: & in=
utilis & remiſſus in operibus tuis. Noli eſ
ſe ſicut leo in domo tua: euertens dome=
ſticos tuos: & opprimens ſubiectos tibi.
Non ſit porrecta manus tua ad accipi=
endum: & ad dandum collecta.

Capitulum. 5.

Noli attendere ad poſſeſſiones iniqs: & ne dixeris. eſt mihi ſufficiẽs vita. Nihil .n. proderit in tempore vindicte & obductionis. Ne ſequaris in fortitudine tua concupiſcentiam cordis tui: & ne dixeris. Quõ potui: aut quis me ſubiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vĩdicabit. Ne dixeris. Peccaui: & quid mihi accidit triſte? Altiſſimus enim eſt patiens redditor. De propitiato peccato noli eſſe ſine metu: neq; adiicias peccatum ſuper peccatũ: & ne dicas. Miſ̃atio domini magna eſt: multitudĩs peccatoꝝ meorũ miſerebitur. Miſericordia enim & ira ab illo cito proximant: & in peccatores reſpicit ira illius. Non tardes conuerti ad dominum: & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius: & in tempore vindicte diſperdet te. Noli anxius eſſe in diuitiis iniuſtis: non enim proderũt tibi in die obductionis & vindicte. Non vẽtiles te in omnem ventum: & non eas in omnem viam. Sic enim omnis peccator p̃batur in duplici lingua. Eſto firmus in via dñi: & in veritate ſenſus ĩtui & ſciã. & pſequatur te verbũ pacis & iuſticie. Eſto manſuetus ad audiẽdũ verbum dei: vt intelligas & cum ſapiã proferes reſponſum veꝝ. Si eſt tibi intellect⁹: rñde proximo. ſin aũt: ſit manus tua ſuper os tuũ: ne capiaris ĩ verbo indiſciplinato: & confundaris. Honor & gloria in ſermone ſenſati: lingua vero ĩprudentis ſubuerſio eſt ipſius. Non appelleris ſuſurro ĩ vita tua: & ĩ lingua tua ne capiaris & confundaris. Super furẽ enim eſt confuſio & penitentia: & denotatio peſſima ſuper bilinguem. ſuſurratori ãt odiũ & inimicicia & contumelia. Iuſtifica puſillum & magnũ ſimiliter.

Capitulum. 6.

Noli fieri pro amico inimicus proxĩo. Improperium enim & contumeliã malus hereditabit: & omnis peccator ĩuidus & bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per ſtulticiam: & folia tua comedat: & fructus tuos perdat: & relinquaris velut lignum aridum in eremo. Anima enim nequã diſperdet qui ſe habet: & in gaudium ĩimicis dat illum: & deducet in ſortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat ĩimicos: & lingua eucharis in bono homine abundabit. Multi pacifici ſint tibi: & conſiliari⁹ ſit tibi vn⁹ de mille. Si poſſides amicũ ĩ tẽptatiõe poſſide eũ: & ne facile credas ei

ctionis. ne vẽtiles in omni vẽto:
γωγῆς. Μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ,
⁊ ne eas in omni ſemita.
καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ.
ſic peccator q̃ eſt bilinguis.
οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος.
Eſto firm⁹ in intellectu tuo tuto:
Ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν συνέσει σου ἀσφα
⁊ vn⁹ ſit ſmo tu⁹. Eſto
λεῖ, καὶ εἷς ἔστω ὁ λόγος σου. Γίνου
velox in auditione tua bona: ⁊
ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου ἀγαθῇ, καὶ
ſit in veritate vita tua: ⁊ in pa
ἔστω ἐν ἀληθείᾳ ἡ ζωή σου, καὶ ἐν μα
tientia loquere reſpõſum rectũ. A
κροθυμίᾳ φθέγγου ἀπόκρισιν ὀρθήν.
Si eſt tibi intellect⁹: reſpõde
Εἰ ἔστι σοι σύνεσις, ἀποκρίθητι τῷ
p̃ximo: ſiãt nõ: man⁹ tua ſit ſup̃
πλησίον, εἰ δὲ μή, ἡ χείρ σου ἔστω ἐπὶ
os tuum. Hõia ⁊ ignominia ĩ
τῷ στόματί σου. Δόξα καὶ ἀτιμία ἐν
loquela: ⁊ lingua hoĩs caſus B
λαλιᾷ, καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις
ipĩ. Ne appelleris ſuſurrator: ⁊
αὐτῷ. Μὴ κληθῇς ψίθυρος, καὶ τῇ
lingue tue ne inſidieris. Sup̃ .n.
γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε. Ἐπὶ γὰρ τῷ Infra 21.a.
furẽ eſt ꝯfuſio nequã: ⁊ dãna= Infra
κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύνη μοχθηρά, καὶ κατά 16.b.
tio mala ſup̃ bilinguẽ. In Deu.23
γνωσις πονηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ. Ἐν d.
magno ⁊ in paruo ne ignores ali C
μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ ἀγνόει μη Prou.
qd. 10.a.7.
δὲ ἕν. Ca. 6. 11.a.

Et pro amico nõ fias inimic⁹.
Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχθρός.
Nomẽ .n. malũ pudorẽ ⁊ ipro=
Ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην καὶ ὄνει
periũ hereditabit. Sic pecca=
δος κληρονομήσει. Οὕτως ὁ ἁμαρτω
tor bilinguis ignominiã habebit. Ne
λὸς ὁ δίγλωσσος ἀτιμίαν ἕξει. Μὴ D
extollas te in ꝯſilio anime tue:
ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ ψυχῆς σου,
ne diripiat̃ vt taur⁹ aĩa
ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς ταῦρος ἡ ψυχή
tua. Folia tua comedes
σου. Τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι
⁊ fruct⁹ tuos p̃des. ⁊
καὶ τοὺς καρπούς σου ἀπολέσεις. καὶ
dimittes te: velut ſiccũ lignũ.
ἀφήσεις σεαυτόν, ὡς ξηρὸν ξύλον.
Aĩa neq̃ diſperdet poſſiden A
Ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτησάμε
tẽ ſe: ⁊ deriſũ inimicoꝝ
νον αὐτήν, καὶ ἐπίχαρμα ἐχθρῶν
faciet ſe. guttur dulce multi
ποιήσει αὐτήν. λάρυγξ γλυκὺς πλη
plicabit amicos ſuos: ⁊ lingua bñlo=
θυνεῖ φίλους αὐτοῦ, καὶ γλῶσσα εὔλα
quẽs multiplicat bonas loq̃las. Qui pa=
λος πληθύνει εὐπροσήγορα. Οἱ εἰρη
cẽ afferant tibi ſint multi: at
νεύοντές σοι ἔστωσαν πολλοί, οἱ δὲ
cõſiliarij tui vn⁹ de mille.
σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ χιλίων.
Si poſſides amicũ: in tẽptatione poſſide
Εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ κτῆσαι
eũ: ⁊ ne facile credas ei
αὐτόν, καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ

© Biblioteca Nacional de España

teipm̃. Eſt em̃ amic⁹ in tẽpore ſuo:
Jnfra. 37. a σεαυτόν. Εςι γὰρ φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ,
⁊ nõ pmanebit in die tribula
καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψε
tiõis tue. ⁊ eſt amicus q̃ conuertit
ώς σου. καὶ ἔςι φίλος μετατιθέμενος
in inimicitiã: ⁊ rixã ꝯuitij
εἰς ἔχθραν, καὶ μάχην ὀνειδισμοῦ
tui reuelabit. Et eſt amicus
σου ἀποκαλύψει. Καὶ ἔςι φίλος
pticeps menſaꝝ: ⁊ nõ pma-
κοινωνὸς τραπεζῶν, καὶ οὐ μὴ παρα
nebit in die tribulatiõis tue. ⁊ in
μείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου. καὶ ἐν τοῖς
bonis tuis erit vt tu: ⁊ in
ἀγαθοῖς σου ἔςαι ὡς σύ, καὶ ἐπὶ τοὺς
domeſticos tuos fiducialr̃ aget. Si hu
οἰκέτας σου παρρησιάσεται. Εὰν τα
miliat⁹ fueris erit cõtra te: ⁊ a
πεινωθῇς ἔςαι κατὰ σοῦ, καὶ ἀπὸ
facie tua abſcondet. ab
προσώπου σου κρυβήσεται. ἀπὸ τῶν
inimicis tuis ſeparare: ⁊ ab
C ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν
amicis tuis attende. Amic⁹ fidelis
φίλων σου πρόσεχε. Φίλος πιςὸς
ptectio fortis: at q̃ inuenit illũ inuenit
σκέπη κραταιά, ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρε
theſauꝝ. Amici fidelis nõ eſt cõ-
θησαυρόν. Φίλου πιςοῦ οὐκ ἔςιν ἀν
mutatio: ⁊ nõ eſt pond⁹ pulchri
τάλλαγμα, καὶ οὐκ ἔςι ςαθμὸς τῆς καλ
tudinis eius. Amic⁹ fidelis medicamẽtũ
λονῆς αὐτοῦ. Φίλος πιςὸς φάρμακον
vite: ⁊ q̃ metuũt dñm inue
ζωῆς, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὑρή
nient illũ. Qui timet dñm: diri
σουσιν αὐτόν. Ο φοβούμενος κν̄, εὐθυ
get amicitiã ei⁹: qm̃ ſm illũ ſic
νεῖ φιλίαν αὐτοῦ, ὅτι κατ' αὐτὸν οὕτως
⁊ pximi ei⁹. Fili a iuuẽ
καὶ οἱ πλησίον αὐτοῦ. Τέκνον ἐκ νεό
tute tua elige doctrinã: ⁊ vſq; ad
τητός σου ἐπίλεξαι παιδείαν, καὶ ἕως
canos inuenies ſapiam: ⁊ ſuſtine
1. reg. 1. πολιῶν εὑρήσεις σοφίαν, καὶ ἀνάμενε
D bonos fruct⁹ illi⁹. Jn em̃
τοὺς ἀγαθοὺς καρποὺς αὐτῆς. Εν γὰρ
opere ipſius exiguũ laborabis:
τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλίγον κοπιάσεις,
⁊ cito edes de gñationi
καὶ ταχὺ φάγεσαι ἀπὸ τῶν γεννημά
bus illi⁹. Quã aſpera eſt nimiũ
των αὐτῆς. Ως τραχεῖά ἐςι σφόδρα
indoctis: ⁊ nõ pmanebit in
τοῖς ἀπαιδεύτοις, καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν
ea excors. Quaſi lapis pbationis
αὐτῇ ἀκάρδιος. Ως λίθος δοκιμασίας
fortis erit in eo: ⁊ nõ morabit
ἰσχυρὸς ἔςαι ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ χρονιεῖ
pijcere illã. Sapia em̃ ſm
ἀπορρίψαι αὐτήν. Σοφία γὰρ κατὰ
nomẽ ei⁹ eſt: ⁊ nõ multis
τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐςι, καὶ οὐ πολλοῖς
eſt manifeſta. Audi fili ⁊ col
ἐςι φανερά. Ακουσον τέκνον καὶ ἔκ-
lige ſniam meã: ⁊ ne abijcias
A λεξαι γνώμην μου, καὶ μὴ ἀπαναίνου
conſiliũ meũ. Et inijce
τὴν συμβουλίαν μου. Καὶ εἰσένεγκαι
pedes tuos in cõpedes il-
τοὺς πόδας σου εἰς τὰς πέδας αὐ-

teipſum. Eſt enim amicus ſecundum tẽ-
pus ſuum: & non permanebit in die tribu
latiõis. Et eſt amicus qui conuertitur ad
inimicitiam: & eſt amicus qui odium & ri
xam & conuitia denudabit. Eſt autem a-
micus ſocius menſe: & non permanebit
in die neceſſitatis. Amicus ſi permanſe-
rit fixus: erit tibi q̃ſi coequalis: & ĩ dome
ſticis tuis fiducialiter aget. Si humilia
uerit ſe contra te & a facie tua abſconde
rit ſe: vnanimem habebis amicitiam bo
nã. Ab ĩimicis tuis ſeparare: & ab amicis
tuis attende. Amic⁹ fidelis protectio for-
tis: qui autem inuenit illum inuenit the-
ſaurum. Amico fideli nulla eſt compara-
tio: & non eſt digna ponderatio auri & ar
genti contra bonitatem fidei illius. Ami
cus fidelis medicamẽtum vite & immor-
talitatis: & qui metuũt dominum inueni
ent illum. Qui timet deū; eque habebit
amicitiam bonam: quoniam ſecundum
illum erit amicus illius. Fili a iuuẽtute tua
excipe doctrinam: & vſq; ad canos inue-
nies ſapientiam. Quaſi is qui arat & qui
ſeminat accede ad eam: & ſuſtine bonos
fructus illius. In opere enim ipſi⁹ exigu-
u; laborabis: & cito edes de generationi
bus illius. Quam aſpera eſt nimium ſapi
entia indoctis hominibus: & non perma
nebit in illa excors. Quaſi lapidis virtus
probatio erit in illis: & non demorabun-
tur proiicere illam. Sapientia enim doc-
trine ſecundum nomen eſt eius: & non ẽ
multis manifeſta. Quibus autem cogni-
ta eſt permanet vſq; ad conſpectum dei.
Audi fili & accipe conſilium intellectus:
& ne abiicias conſilium meum. Iniice pe
dem tuum in compedes illius: & in torq̃s
illius collum tuum. Subiice humerum tu
um & porta illam: & ne acidieris vinculis
ei⁹. In omni animo tuo accede ad illam:
& in omni virtute tua conſerua vias eius.
Inueſtiga illam & manifeſtabitur tibi: &
continens factus ne derelinquas eam. In
nouiſſimis enim inuenies requiem in ea:
& conuertetur tibi in oblectationem. Et
erunt tibi compedes eius in protectionẽ
fortitudinis & baſes virtutis: & torques
illius in ſtolam glorie. Decor enim vite ẽ
in illa: & vincula illius alligatura ſalutis.
Stola glorie indues eam: & coronam gra
tulationis impones tibi. Fili ſi attenderis
mihi: diſces eam: & ſi accommodaueris
animum tuum: ſapiens eris. Si inclinaue
ris aure; tuam excipies doctrina;: & ſi di
lexeris audire: ſapiẽs eris. In multitudine
preſbyterorum prudentium ſta: & ſapien
tie illorum ex corde coniungere: vt om-
nem narrationem dei poſſis audire: & p
uerbia laudis non effugiant a te. Et ſi vi-
deris ſenſatum euigila ad eum: & gradus
oſtiorum illius exterat pes tuus. Cogita-
tum tuum habe in preceptis dei: & in mã
datis illius maxime aſſiduus eſto: & ipſe
dabit tibi cor: & concupiſcentia ſapien-
tie dabitur tibi.

Capitulum. 7.

NOli facere mala: & non te apprehen
dent: diſcede ab iniquo: & deficient
mala abs te. Fili

lius: ⁊ in torquẽ eius col
τῆς, καὶ εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχη
lum tuũ. Subijce humeꝝ tuũ: ⁊ por
λόν σου. Υπόθες τὸν ὦμόν σου, καὶ βά
ta illam: ⁊ ne ſis inimicus
ςαζον αὐτήν, καὶ μὴ προσοχθίσῃς τοῖς
vinculis eius. Jn tota aĩa tua
δεσμοῖς αὐτῆς. Εν πάσῃ ψυχῇ σου
accede illi: ⁊ in tota virtute tua
πρόσελθε αὐτῇ, καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου
conſerua vias eius. Jnueſti
συντήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Εξίχ-
ga ⁊ quere: ⁊ cognoſcetur
νευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνωσθήσεταί
a te: ⁊ continens factus ne relinq̃s
σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενόμενος μὴ ἀφῇς
eam. in nouiſſimis .n. inuenies re-
αὐτήν. ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνά
quiem eius: ⁊ conuertetur tibi in
παυσιν αὐτῆς, καὶ ςραφήσεταί σοι εἰς
oblectationẽ. Et erunt tibi cõ-
εὐφροσύνην. Καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέ
pedes eius in ꝓtectiõe; fortitudĩs: ⁊
δαι αὐτῆς εἰς σκέπην ἰσχύος, καὶ οἱ
torques illius in ſtolam glorie. Decor
κλοιοὶ αὐτῆς εἰς ςολὴν δόξης. Κόσμος
eni aureus eſt in ea: ⁊ vin
γὰρ χρύσεός ἐςιν ἐπ' αὐτῆς, καὶ οἱ δε-
cula illius nexus hyacinthin⁹. Sto
σμοὶ αὐτῆς κλῶσμα ὑακίνθινον. Στο
lam glorie indues eam: ⁊ coronam
λὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτήν, καὶ ςέφανον
exultationis circumpones tibi.
ἀγαλλιάματος περιθήσεις σεαυτῷ.
Si volueris fili: doctus eris: ⁊ ſi
Εὰν θέλῃς τέκνον, παιδευθήσῃ, καὶ ἐὰν
tradideris aĩam tuam: callidus
ἐπιδῷς τὴν ψυχήν σου, πανοῦργος
eris. Si dilexeris audire: recipies
ἔσῃ. Εὰν ἀγαπήσῃς ἀκούειν, ἐκδέξῃ
intellectũ. ⁊ ſi iclinaueris aurẽ tuã: ſa
σύνεσιν. καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου, σο
piẽs eris. Jn multitudĩe pſbyteroꝝ ſta:
φὸς ἔσῃ. Εν πλήθει πρεσβυτέρων ςῆθι,
⁊ q̃ ſapiẽs: ipi coniungere.
καὶ τίς σοφός, αὐτῷ προσκολλήθητι.
Omnẽ narrationẽ diuinã cupe audire:
Πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε ἀκροᾶσθαι,
⁊ ꝓuerbia intellectus nõ effugiant
καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ ἐκφευγέτω
te. Si videris viꝝ prudẽtẽ: mane ſur
σάν σε. Εὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθρι
ge ad eũ: ⁊ gradus oſtioꝝ illi⁹
ζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ
deterat pes tu⁹. Cogita in
ἐκτριβέτω ὁ πούς σου. Διανοοῦ ἐν
p̃ceptis dñi cõſũmate: ⁊
τοῖς προςάγμασι κυρίου τελείως, καὶ
in mãdatis illius meditare, ſem
ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα δια-
per. ipſe firmabit cor tuum:
παντός. αὐτὸς ςεριεῖ τὴν καρδίαν σου.
⁊ cõcupiſcẽtia ſapiẽ dabitur
καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεταί
tibi.
σοι.

Ca. 7.

NE facias mala: ⁊ nõ te com-
Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε κα-
p̃hendent mala. Diſcede ab iniquo:
ταλάβῃ κακά. Απόςηθι ἀπὸ ἀδίκου,
⁊ declinabit a te pctm̃. Fili
καὶ ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ ἁμαρτία. Υἱὲ

© Biblioteca Nacional de España

ne ſemines in ſulcis iiuſticie: ⁊ nõ
μὴ σπεῖρε ἐπ' ἄυλακας ἀδικίας, καὶ οὐ
metes ea ſeptupla. ne q̃ras
μὴ θερίσεις αὐτὰ ἑπταπλάσια. μὴ ζήτει
a dño ducatum: neq; a
παρὰ κυρίου ἡγεμονίαν, μηδὲ παρὰ
rege cathedram glorie. Ne te iuſtifices
βασιλέως καθέδραν δόξης. Μὴ δικαιοῦ
coram dño: ⁊ apud regem ne
ἔναντι κυρίου, καὶ παρὰ βασιλεῖ μὴ
videaris ſapiẽs. Ne q̃ras fieri iudex:
σοφίζου. Μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής,
⁊ non valebis tollere iiuſticias. Ne
καὶ οὐκ ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας. Μή
quãdo ptimeſcas a facie poten
ποτε εὐλαβηθῇς ἀπὸ προσώπου δυνά
tis: ⁊ pones ſcandalum in rectitu-
στου, καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐθύτη
dine tua. Ne pecces in mĺtitudine ciui
τί σου. Μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πό
tatis: ⁊ ne immittas te
λεως, καὶ οὐ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν
in turba. Ne alliges bis
ἐν ὄχλῳ. Μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς
peccatum: in eni vno nõ innocẽs eris.
ἁμαρτίαν, ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ.
Ne dicas: mĺtitudinẽ munerũ meorũ
Μὴ εἴπῃς, τῷ πλήθει τῶν δώρων μου
inſpiciet: ⁊ cũ obtulero
ἐπόψεται, καὶ ἐν τῷ προσενέγκαι
ego deo altiſſimo ſuſcipiet. Ne
με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται. Μὴ
ſis puſillanimis in oratione
ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ-
tua: ⁊ elemoſynam facere ne ne-
σου, καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ πα
glexeris. Ne derideas hominem exñtẽ
ρίδῃς. Μὴ καταγέλα ἄνθρωπον ὄντα
in amaritudie aie ſue: eſt eni qui
ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, ἔστι γὰρ ὁ τα
hũiliat ⁊ exaltat. Ne ares
πεινῶν καὶ ἀνυψῶν. Μὴ ἀροτρία
mẽdaciũ in fratre tuo: neq; amico
ψεῦδος ἐπ' ἀδελφῷ σου, μηδὲ φίλῳ
ſimile facias. Ne velis mentiri omĕ
τὸ ὅμοιον ποίει. Μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν
mẽdaciũ: nã aſſiduitas eius nõ
ψεῦδος, ὁ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ
in bonum. Ne ſis verboſ⁹ in mĺtitudie
εἰς ἀγαθόν. Μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει
pſbyterorum: ⁊ ne iteres ver-
πρεσβυτέρων, καὶ μὴ δευτερώσῃς λό-
bũ in oratione tua. Ne oderis labo
γον ἐν προσευχῇ σου. μὴ μισήσῃς ἐπί
rioſum opus ⁊ ruſticationẽ ab altiſ
πονον ἐργασίαν καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψί
ſimo creatam. Ne computes te
στου ἐκτισμένην. Μὴ προσλογίζου σε
ipm in mĺtitudine pctõꝝ. Memẽto
αὐτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν. Μνήσθη
q̃m ira non tardabit. Humilia
τι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ. Ταπείνωσον
valde animã tuam: q̃m vindi
σφόδρα τὴν ψυχήν σου, ὅτι ἐκδίκη
cta impij ignis ⁊ vermis. Ne cõ-
σις ἀσεβοῦς πῦρ καὶ σκώληξ. Μὴ ἀλ
mutes amicũ idifferenter ſcd̃m aliq̃d:
λάξῃς φίλον ἀδιαφόρου κατὰ μηδὲ ἕν,
neq; fratrem legitimũ in auro ſu-
μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον ἐν χρυσίῳ σου
phir. Ne diſcedas a muliere ſapiẽte ⁊
φείρ. Μὴ ἀστόχει γυναικὸς σοφῆς καὶ

non ſemines mala in ſulcis iniuſticie: & non metes ea in ſeptuplũ. Noli quere-re ab homine ducatũ: neq; a rege cathedrã honoris. Non te iuſtifices ãte deũ: q̃m agnitor cordis ipe eſt: & penes regem noli velle videri ſapiens. Noli q̃re re fieri iudex niſi valeas virtute irrũpe iniq̃tates: ne forte extimeſcas faciẽ potẽtis: & ponas ſcandalũ in agilitate tua. Nõ pecces in multitudine ciuitatis: nec te ĩmittas in pplꝫ: neq; alliges duplicia pctã. Nec enĩ ĩ vno eris immunis. Noli eẽ puſillanimis ĩaĩo tuo. Exorare & facere elemoſynã ne deſpicias. Ne dicas in multitudine munerum meoꝝ reſpiciet deus: & offerente me deo altiſſimo munera mea ſuſcipiet. Non irrideas hominem in amaritudine anime: eſt enim q humiliat & exaltat circunſpector deus. Noli amare mendaciũ aduerſus fratrẽ tuũ: neq; in amicũ ſimiliter facias. Noli velle mentiri omne mendaciũ: aſſiduitas enĩ illius non eſt bona. Noli verboſus eſſe in multitudine preſbyterorũ: & nõ iteres verbum in oratione tua. Nõ oderis laborioſa opera & ruſticationẽ creatã ab altiſſimo. Non te reputes in multitudine indiſciplinatoꝝ. Memẽto ire: q̃m non tardabit. Humilia valde ſpiritũ tuũ: q̃m vindicta carnis ĩpii ignis & vermis. Noli preuaricari in amicum pecuniã differentẽ: neq; fratrẽ chariſſimũ auro ſpreueris. Noli diſcedere a muliere ſenſata & bona: quã ſortitus es in timore dñi: gr̃a enĩ verecundie illius ſup aurum. Nõ ledas ſeruũ in veritate operantem: neq; mercenariũ dantẽ animã ſuam. Seruus ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua: nõ defraudes illum libertate: neq; inopem derelinquas illũ. Pecora tibi ſunt: attende illis: & ſi ſunt vtilia perſeuerẽt apud te. Filii tibi ſũt: erudi illos: & curua illos a pueritia eoꝝ. Filie tibi ſunt: ſerua corpus illarum: & non oſtendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam: & grande opus feceris: et homini ſenſato da illam. Mulier ſi eſt tibi ſecundum animam tuam: nõ proiicias illam: & odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrẽ tuũ: & gemitus matris tue ne obliuiſcaris. Memento q̃m niſi per illos natus non fuiſſes: & retribue illis quomodo & illi tibi. In tota anima tua time dñm: & ſacerdotes illius ſanctifica. In omni virtute dilige eum qui te fecit: & miniſtros eius ne derelinquas. Honora deum ex tota anima tua: & honorifica ſacerdotes: & propurga te cũ brachiis. Da illis partem ſicut mandatum eſt tibi primitiarũ et purgationis: & de negligentia tua purga te cum paucis. Datũ brachiorũ tuorum: & ſacrificium ſanctificationis offeres dño: & initia ſanctoꝝ: & pauperi porrige manũ tuã: vt pficiatur propitiatio & bñdictio tua. gr̃a dat⁹ ĩ cõſpectu oĩs viuẽtis: & mortuo non ꝓhibeas gratiam. Non deſis plorantibus in cõſolatione: & cum lugentibus ambula. Nõ te pigeat viſitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis.

bona: nã gr̃a eius ſup au-
ἀγαθῆς, ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ τὸ χρυ
rum. Ne ledas ſuum operantem in
σίον. Μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζόμενον ἐν
veritate: neq; mercenariũ dãtem ani-
ἀληθείᾳ, μηδὲ μίσθιον διδόντα τὴν ψυ-
mã ſuam. Seruũ prudẽtẽ diligat
χὴν αὐτοῦ. Οἰκέτην συνετὸν ἀγαπά
tua aĩa: ne defraudes illũ liber
τω σου ἡ ψυχή, μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευ
tate. pecora tibi ſũt: attende illis:
θερίας. κτήνη σοι ἐστίν, ἐπισκέπτου αὐτά,
⁊ ſi ſunt tibi vtilia: pmancãt apd̃ te.
καὶ εἰ ἔστι σοι χρήσιμα, ἐμμενέτω σοι.
Filij tibi ſunt: erudi illos: ⁊
Τέκνα σοι ἐστί, παίδευσον αὐτά, καὶ
curua a iuuẽtute collum eo-
κάμψον ἐκ νεότητος τὸν τράχηλον αὐ- B
rum. filie tibi ſunt: attende
τῶν. θυγατέρες σοι εἰσί, πρόσεχε τῷ
corpori earum: ⁊ ne hilarẽ oñdas ad
σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρύνῃς πρὸς
illas faciem tuam. Trade fi-
αὐτὰς τὸ πρόσωπόν σου. Ἔκδου θυ
liam: ⁊ perfeceris opus magnũ:
γατέρα, καὶ ἔσῃ τετελεκὼς ἔργον μέγα,
⁊ homini prudẽti da illam.
καὶ ἀνδρὶ συνετῷ δώρησαι αὐτήν.
Uxor tibi eſt ſcd̃m animã: ne abiici-
Γυνή σοι ἐστὶ κατὰ ψυχήν, μὴ ἐκβά-
as eam: odibili aũt ne tradas te-
λῃς αὐτήν, μισουμένῃ δὲ μὴ ἐμπιστεύσῃς σε
ipm. In toto corde honora pa
αὐτόν. Ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξασον τὸν πα
trem tuũ: ⁊ matris doloꝝ pt⁹ ne obli-
τέρα σου, καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπι-
uiſcaris. memẽto q ppt̃ eos natus es:
λάθῃ. μνήσθητι ὅτι δι' αὐτῶν ἐγεννήθης, C
⁊ q̃d retribues eis: ſicut ip
καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς, καθὼς αὐ Infra. 33.d
ſi tibi. In tota aĩa tua cole
τοὶ σοί. Ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου εὐλαβοῦ τὸν
dñm: ⁊ ſacerdotes eius mirare.
κύριον, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε.
In tota virtute dilige eũ q̃ fecit Infra.
Ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιήσαν 30.b.
te: ⁊ miniſtros eius ne
τά σε, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ μὴ
derelinquas. Time dñm: ⁊ ho
ἐγκαταλίπῃς. Φοβοῦ τὸν κύριον, καὶ δό
nora ſacerdotẽ: ⁊ da partem ei ſi
ξαζον ἱερέα, καὶ δὸς τὴν μερίδα αὐτῷ κα
cut mãdatũ eſt tibi. Primitias: ⁊
θὼς ἐντέταλταί σοι, Ἀπαρχήν, καὶ
de delicto ⁊ donũ brachio
περὶ πλημμελείας καὶ δόσιν βραχιό- ē.3.b
rũ: ⁊ ſacrificiũ ſctificatiõis ⁊ primitias D
νων, καὶ θυσίαν ἁγιασμοῦ καὶ ἀπαρχὴν
ſctõꝝ: ⁊ pauperi porrige manum
ἁγίων, καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά
tuã: vt pficiatur bñdictio tua. gr̃a
σου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου. χάρις
doni in cõſpectu omnis viuentis: ⁊ in
δόματος ἔναντι παντὸς ζῶντος, καὶ ἐπὶ
mortuo ne ꝓhibueris gr̃am. Ne de
νεκρῷ μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν. Μὴ ὑστέ
ſis plorantibus: ⁊ cum lugenti
ρει ἀπὸ κλαιόντων, καὶ μετὰ πενθούν-
bus luge. Ne te pigeat viſitare
των πένθησον. Μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι
infirmũ: ex eni talibus diligeris.
ἄρρωστον, ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων ἀγαπηθήσῃ.

© Biblioteca Nacional de España

Jn oĩbus ſmonib⁹ tuis memorare
Εν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνήσκου τὰ
nouiſſima tua: ⁊ in ſeculũ nõ
ἔσχατά σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ
A peccabis.
ἁμαρτήσεις. Ca. 8.
Jnfra. 31.a. NE litiges cũ hoĩe po
Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου δυ
tente: ne forte incidas in manus
νάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς χεῖρας
illius. Ne cõtendas cũ hoĩe locu
αὐτοῦ. Μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλου
plete: ne forte contra trahat tuũ pond⁹.
σίου, μήποτε ἀντιστήσῃ σου τὴν ὁλκήν.
Multos eñi pdidit aurũ ⁊
B Πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε τὸ χρυσίον καὶ
corda regũ inclinauit. Ne li=
Jnfra. 15.d. καρδίας βασιλέων ἐξέκλινε. Μὴ δια
tiges cũ hoĩe loquace: ⁊
μάχου μετὰ ἀνθρώπου γλωσσώδους, καὶ
ne ſtruas ſup ignẽ illi⁹ ligna.
μὴ ἐπιστοιβάσῃς ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.
Ne ludas cũ indocto: ne inho
Μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ, ἵνα μὴ ἀτι
norent maiores tui. Ne iproperes
μάζωνται οἱ πρόγονοί σου. Μὴ ὀνείδιζε
homini auertenti ſe a peccato:
C ἄνθρωπον ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας,
memẽto ꝙ oẽs ſum⁹ in increpa
μνήσθητι ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτι=
tionib⁹. ne inhonores hoĩem in ſene
μίοις. μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γή=
ctute ſua: ⁊ eñi ex nobis ſeneſcunt.
ρᾳ αὐτοῦ, καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσι.
Ne gaudeas in mortuo inimiciſſi
D Μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ νεκρῷ τῷ ἐχθροτά
mo tuo: memẽto ꝙ oẽs mori
τῳ σου, μνήσθητι ὅτι πάντες τελευ
mur. ne deſpicias narrationẽ ſapiẽtũ:
τῶμεν. μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν,
⁊ in ꝓuerbijs eoꝝ cõuerſa
καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀναστρέ=
re. Qm̃ ab ipis diſces diſci
φου. Ὅτι παρ᾽ αὐτῶν μαθήσῃ παι=
plinã: ⁊ ſeruire magnatib⁹ facili
δείαν, καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν εὐμα
ter. ne diſcedas a narratione ſenioꝝ:
ρῶς. μὴ ἀστόχει διηγήματος γερόντων,
A ⁊ eñi ipi didicerũt a patri=
καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον παρὰ τῶν πατέ
bus ſuis: qm̃ ab illis diſces intel
ρων αὐτῶν, ὅτι παρ᾽ αὐτῶν μαθήσῃ σύ
lectũ: ⁊ in tẽpore neceſſitatis dare
νεσιν, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι
reſpõſum. Ne accẽdas carbones pecca
ἀπόκρισιν. Μὴ ἔκκαιε ἄνθρακας ἁμαρ
toris: ne incẽdaris in igne flam
τωλοῦ, μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυρὶ φλο=
B me illi⁹. Ne exurgas a facie
γὸς αὐτοῦ. Μὴ ἐξαναστῇς ἀπὸ προσώπου
cõtumelioſi: ne inſideat ſicut inſidie
ὑβριστοῦ, ἵνα μὴ ἐγκαθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ
ori tuo. Ne fenereris hoĩ fortio
puer. στόματί σου. Μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυρο
ri te: ⁊ ſi feneraueris: q̃ſi q̃ perdi
τέρῳ σου, καὶ ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλε
dit eſto. ne ſpõdeas ſup virtutẽ tuã:
κὼς γίνου. μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύναμίν σου,
⁊ ſi ſpopõderis: q̃ſi ſolutur⁹ cogita.
καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀποτίσων φρόντισον.
Ne iudices cõtra iudicẽ: ſm eñi opinio
Μὴ δικάζου κατὰ κριτοῦ, κατὰ γὰρ τὴν δό

In oĩbus opibus tuis memorare nouiſſima tua: & in eternũ non peccabis.

Capitulum octauum.

NOn litiges cũ homine potente: ne forte incidas in manus illius. Non cõtendas cũ viro locuplete: ne forte cõtra te conſtituat litẽ tibi. Multos enim pdidit aurũ & argentũ: et vſq; ad cor regũ extendit & cõuertit. Nõ litiges cũ homine linguato: & nõ ſtrues in igne; illi⁹ ligna. Nõ cõmũices hoĩ indocto ne male de ꝓgenie tua loquatur. Ne deſpicias hoĩem auertentẽ ſe a pctõ: neq; improperes ei. Memẽto qm̃ oẽs in corruptione ſumus. Ne ſpernas hoĩe; in ſua ſenectute: et enim ex nobis ſeneſcunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: ſciens qm̃ oẽs morimur: & in gaudium volum⁹ venire. Ne deſpicias narratione; p̃ſbyterorũ ſapiẽtiũ: & in ꝓuerbiis eorũ conuerſare. Ab ipis eñi diſces ſapientiã & doctrinã intellect⁹: & ſeruire magnatis ſine querela: Non te p̃tereat narratio ſeniorũ: ipi enim didicerunt a patrib⁹ ſuis. Qm̃ ab ipis diſces intellectũ: & in tẽpore neceſſitatis dabis reſpõſum. Non incẽdas carbones pctõrũ arguẽs eos: & ne incẽdaris flãma ignis pctõrum illorũ. Ne cõtra faciẽ ſtes contumelioſi: ne ſedeat q̃ſi inſidiator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori te: ꝙ ſi feneraueris quaſi perditũ habe. Non ſpõdeas ſup virtutẽ tuã: ꝙ ſi ſpoponderis: q̃ſi reſtituens cogita. Nõ iudices cõtra iudicẽ: qm̃ ſcd̃m quod iuſtũ eſt iudicat. Cũ audace non eas in via: ne forte grauet mala ſua in te. Ipe eñi ſcd̃m volũtatẽ ſuã vadit: & ſimul cũ ſtultitia ipi⁹ peries. Cũ iracũdo nõ facias rixã: & cũ audace nõ eas in deſertũ: qm̃ quaſi nihil eſt ante illũ ſanguis: & vbi nõ eſt adiutoriũ elidet te. Cum fatuis cõſiliũ nõ habeas: nõ ei poterũt diligere niſi q̃ eis placẽt. Corã extraneo ne facias cõſiliũ: neſcis eñi qd pariet. Nõ oĩ hoĩ cor tuu; manifeſtes: ne forte inferat tibi gratiã falſam: et cõuicietur tibi. Ca. 9.

NOn zeles mulierẽ ſin⁹ tui: ne oſtendat ſup te maliciã doctrine nequã. Nõ des mulieri poteſtatẽ aĩe tue: ne ingrediatur in virtute tua & cõfundaris. Ne reſpicias mulierẽ multiuolã: ne forte incidas in laq̃os illi⁹. Cũ ſaltratice ne aſſidu⁹ ſis: nec audias illã: ne forte peas in efficacia illi⁹. Virginẽ ne conſpicias: ne forte ſcandalizeris in decore illius. Ne des fornicariis aĩam tuã in vlo: ne pdas te & hereditatẽ tuã. Noli circunſpicere in vicis ciuitatis: nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciẽ tuã a muliere cõpta: & ne circunſpicias ſpeciem alienam. Propter ſpeciẽ mulieris multi perierũt: & ex hoc concupiſcẽtia quaſi ignis exardeſcit. Oĩs mulier q̃ eſt fornicaria: quaſi ſterc⁹ in via ab oĩbus p̃tereuntib⁹ cõculcabitur. Speciẽ mulieris aliene multi ãmirati reprobi facti ſunt: colloquiũ enim illius quaſi ignis exardeſcit. Cum aliena muliere non ſedeas omnino: nec accumbas cũ ea ſuper cubitum: & non altercẽris cũ illa in vino:

nẽ eius iudicabũt cũ. cũ audã=
ξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν. μετὰ τολμη
ce ne eas in via: ne graue
ροῦ μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ, ἵνα μὴ βαρύνη
tur cõtra te: ipe eñi ſm volũtatẽ
ται κατὰ σοῦ, αὐτὸς γὰρ κατὰ τὸ θέλημα
ſuã faciet: ⁊ cũ ſtultitia ipius
αὐτοῦ ποιήσει, καὶ τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ
ſimul pibis. Cũ iracũdo ne feceris
συναπολῇ. Μετὰ θυμώδους μὴ ποιήσῃς
rixã: ⁊ ne eas cũ eo in de
μάχην, καὶ μὴ πορεύου μετ᾽ αὐτοῦ τὴν ἔρη
ſertũ. Sic nihil in oculis eius ſãguis:
μον. Οὕτως οὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ αἷμα,
⁊ vbi nõ eſt adiutoriũ deiiciet te
καὶ ὅπου οὐκ ἔστι βοήθεια καταβαλεῖ σε
illic. Cũ fatuo nõ habeas cõſiliũ: nõ
ἐκεῖ. Μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου, οὐ
eñi poterit verbũ celare. Corã extra
γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι. Ενώπιον ἀλλο
neo ne facias occultũ: nõ eñi cogno
τρίου μὴ ποιήσῃς κρυπτόν, οὐ γὰρ γινώσ
ſcis qd pariet. Omni hoĩ ne
κεις τί τέξεται. παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ
manifeſtes cor tuũ: ⁊ ne refe=
ἔκφαινε τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀνα=
rat tibi grãm falſam.
φερέτω σοι χάριν ψευδῆ. Ca. 9.
NE zeles mulierẽ ſinus tui: ne
Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου σου, μὴ
ꝙ oſtẽdas in te diſciplinã malã.
δὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παιδείαν πονηράν.
Ne dederis mulieri aĩam tuã: vt aſcẽdat
Μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν σου, ἐπιβῆναι
ipa ſup aĩam tuã. Ne occur
αὐτὴν ἐπὶ τὴν ψυχήν σου. Μὴ ἀπάν
ras mulieri meretrici: ne forte inci=
τα γυναικὶ ἑταιριζομένῃ, μήποτε ἐμπέ
das in laqueos illius: cũ
σῃς εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς, μετὰ
cãtatrice ne aſſidu⁹ ſis: ne forte
ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχιζε, μήποτε
capiaris in exercitijs eius.
ἁλῷς ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῆς.
Virginẽ ne cõſideres: ne forte
Παρθένον μὴ καταμάνθανε, μήποτε
ſcandalizeris in penis eius.
σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις αὐτῆς.
Ne dederis ſcortis aĩam tuã: ne
Μὴ δῷς πόρναις τὴν ψυχήν σου, ἵνα μὴ
perdas hereditatẽ tuã. Ne circũ=
ἀπολέσῃς τὴν κληρονομίαν σου. Μὴ περι
ſpicias in vicis ciuitatis: ⁊ in de
βλέπου ἐν ῥύμαις πόλεως, καὶ ἐν τοῖς ἐρή
ſertis illi⁹ ne erres. Auerte ocu=
μοις αὐτῆς μὴ πλανῶ. Απόστρεψον ὀφθαλ
lũ a muliere formoſa: ⁊ ne conſi
μὸν ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, καὶ μὴ κατα
deres ſpeciẽ alienã. Jn eñi ſpe=
μάνθανε κάλλος ἀλλότριον. Εν γὰρ κάλ
cie mulieris multi errauerunt: ⁊
λει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, καὶ
ex hoc amicitia vt ignis accendit: ⁊
ἐκ τούτου φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται, καὶ
ne accubueris in vlnis cũ ea.
μὴ κατακλιθῇς ἐπ᾽ ἀγκαλῶν μετ᾽ αὐτῆς.
Cum cõiugata muliere ne ſedeas
Μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κάθου
omnino: ⁊ ne cõuerſeris
τὸ σύνολον, καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς
cũ ea in vino. Ne forte declinet
μετ᾽ αὐτῆς ἐν οἴνῳ. Μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ

© Biblioteca Nacional de España

aia tua in illā: τ ſpū
ψυχή σου ἐπ' αὐτήν, καὶ τῷ πνεύματί
tuo labaris in pditionē: ne derelin
σου ὀλισθῄς εἰς ἀπώλειαν, μὴ ἐγκατα
quas amicū antiquū. nā nouus
λίπῃς φίλον ἀρχαῖον. ὁ γὰρ πρόσφατος
nō eſt equalis illi. Vinū nouū:ami
οὐκ ἔστιν ἐπίσης αὐτῷ. Οἶνος νέος, φί=
cus nou⁹:ſi inueterat⁹ fuerit cū letitia
λος νέος, ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης
bibes illud. ne imiteris gloriā pecca=
πίεσαι αὐτόν. μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρ
toris: nō eñ noſti q̄ eſt ſubuer
τωλοῦ, οὐ γὰρ οἶδας τίς ἔστιν ἡ κατα=
ſio ei⁹. ne placeas tibi appro
στροφὴ αὐτοῦ. μὴ εὐδοκήσῃς εὐδο=
bationib⁹ impiorū. memēto q̄ vſq; ad
κίαις ἀσεβῶν. μνήσθητι ὅτι ἕως
inferos nō iuſtificabunt. Lōge abeſto
ᾅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσι. Μακρὰν ἄπεχε
ab hoīe q̄ poteſtatē habet occi
ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἐξουσίαν ἔχει τοῦ φο
dendi: τ nō ſuſpicaberis timorē mor
νεύειν, καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θα
tis. Et ſi acceſſeris ne er=
νάτου. Καὶ ἐὰν προσέλθῃς μὴ πλημμε
res: ne auferat vitā tuā
λήσῃς, ἵνα μὴ ἀφέληται τὴν ζωήν σου
continuo. Scito q̄ in medio
παραχρῆμα. Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ
laqueorū ptranſis: τ ſuper pinacula
παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξε
ciuitatis deābulas. Scd̄m
ων πόλεως περιπατεῖς. Κατὰ τὴν
virtutē tuā coniecta de pximo: τ cū
ἰσχύν σου στόχασαι τοῦ πλησίον, καὶ με
ſapiētib⁹ ꝯſiliū fac: cū prudētib⁹ ſit
τὰ σοφῶν βουλεύου, μετὰ συνετῶν ἔστω
diſputatio tua: τ oīs narratio
ὁ διαλογισμός σου, καὶ πᾶσα διήγησις
tua in lege altiſſimi. Viri iuſti
σου ἐν νόμῳ ὑψίστου. Ἄνδρες δίκαιοι
ſint cōuiue tui: τ in timore
ἔστωσαν σύνδειπνοί σου, καὶ ἐν φόβῳ
dn̄i ſit gloriatio tua. In ma=
κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου. Ἐν χει
nu artificū opus laudabit: τ
ρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ
princeps populi ſapiēs in ſmone ſuo.
ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.
Terribilis in ciuitate ſua homo linguoſus
Φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης,
τ petulās in verbo ſuo odio erit.
καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.
Iudex ſapiēs docet
ΚΡιτὴς σοφὸς παιδεύει τὸν C.10.
ppl'm ſuū: τ pncipatus prudētis ꝓten
λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγ
ſus erit. ſm iudicē ppli:
μένη ἔσται. κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ,
ſic τ miniſtri eius. τ ſm
οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ. καὶ κατὰ
gubernatorē ciuitatis: oēs
τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ
inhabitātes eā. Rex inſi
κατοικοῦντες αὐτήν. Βασιλεὺς ἀπαί
piēs pdet ppl'm ſuū: τ ciui
δευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πό
tas habitabit in intellectu potentū.
λις οἰκισθήσεται ἐν συνέσει δυναστῶν.
In manu dn̄i poteſtas terre: τ
Ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ

ne forte declinet cor tuum in illā:& ſan
guine tuo labaris in perditionē. Ne de
relinquas amicum antiquū:nouus eñ
non erit ſimilis illi. Vinum nouū amic⁹
nouus. Veteraſcat:& cum ſuauitate bi
bas illud. Non ʒeles gloriā et opes pec
catoris:nō enim ſcis que futura ſit illi⁹
ſubuerſio. Non placeat tibi iniuria iniu
ſtorum:ſciens quoniā vſq; ad inferos
non placebit impius. Longe abeſto ab
homine poteſtatē habente occidendi
et non ſuſpicaberis timorem mortis.
Et ſi acceſſeris ad illū noli aliquid com
mittere:ne forte auferat vitam tuā. Cō
munionem mortis ſcito quoniā in me
dio laqueorum ingredieris:& ſuper do
lentium arma ambulabis. Secundū vir
tutem tuā caue te a proximo tuo:& cū
ſapientibus & prudentibus tracta. Viri
iuſti ſint tibi cōuiue:& in timore dei ſit
tibi gloriatio:et in ſenſu ſit tibi cogita=
tus dei:et omnis enarratio tua in pce=
ptis altiſſimi. In manu artificū opa lau
dabuntur:& principes populi in ſapien
tia ſermonis ſui:in ſenſu vero ſeniorū
verbum. Terribilis eſt in ciuitate ſua ho
mo linguoſus:& temerari⁹ i verbo ſuo:
odibilis erit. Ca.x.
IVdex ſapiēs iudicabit populū ſuū:
et principatus ſenſati ſtabilis erit.
Secundū iudicem populi ſic & miniſtri
eius:et qualis rector eſt ciuitatis:tales &
inhabitantes in ea. Rex inſipiēs perdet
populū ſuum:& ciuitates inhabitabun
tur per ſenſū prudentiū. In manu dei
poteſtas terre:& execrabilis omnis ini=
qtas gentiū:et vtilē rectorē ſuſcitabit
in tēpus ſuper illam. In manu dei pote
ſtas hominis:& ſup faciē ſcribe impo=
net honorē ſuū. Oīs iniurie pximi ne
memineris:& nihil agas in opibus iniu
rie. Odibilis corā deo eſt & hoibus ſup
bia:& execrabilis oīs iniquitas gentiū.
Regnū a gente in gentē transfertur p=
pter iniuſticias & iniurias et cōtumelias
ac diuerſos dolos. Auaro aute nihil eſt
ſceleſtius. Quid ſuperbis terra & cinis?
Nihil eſt iniqui⁹ q̄ amare pecuniā. Hic
enim & animā ſuam venale habet: qm̄
in vita ſua proiecit intima ſua. Oīs po=
tētatus breuis vita:lāguor plixior gra=
uat medicū. Breue languorem precidit
medic⁹:ſicut & rex hodie eſt:et cras mo
rietur. Cum enim morietur homo: he
reditabit ſerpētes et beſtias & vermes.
Initiū ſuperbie hoīs apoſtatare a deo.
qm̄ ab eo qui fecit illū receſſit cor eius:
qm̄ initiū oīs peccati eſt ſupbia. Qui te
nuerit illā adimplebitur maledictis:&
ſubuertet eū in finem. Propterea exho
norauit dn̄s cōuent⁹ malorū:et deſtru
xit eos vſq; in finē. Sedes ducū ſupbo=
rū deſtruxit de⁹:& ſedere fecit mites p
eis. Radices gētiū ſupbarū arefecit de⁹:
& plātauit humiles ex ipſis gētib⁹. Ter=
ras gētiū euertit dn̄s:& pdidit eas vſq;
in fundamentū. Arefecit de⁹ ex ipſis &
diſpdidit eos:et ceſſare fecit memoriā
eorū a terra. Memoriā ſuperborū pdi=
dit deus:& reliqt memoriā humiliū ſen
ſu. Nō eſt creata hominibus ſuperbia

vtilē ſuſcitabit ad tp̄s ſup eā.
τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.
in manu dn̄i felicitas hoīs τ facie C
ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρὸς καὶ προσώ
ſcribe imponet gloriā ſuā.
πῳ γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.
In omni iniuria: ne iraſcaris
Ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι, μὴ μηνίσῃς τῷ
pximo: τ ne facias q̄ppiā in opib⁹
πλησίον, καὶ μὴ πράσσε μηδὲν ἐν ἔργοις
iniurie. Odibilis corā dn̄o τ hoi
ὕβρεως. Μισητὴ ἔναντι κυρίου καὶ ἀν
bus ſuperbia: τ ex ambob⁹
θρώπων ὑπερηφανία, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων D
error iniuſticie. Regnū de gē
πλημμέλεια ἀδικίας. Βασιλεία ἀπὸ ἔ
te. in gentē trāſfertur. ꝓpt iniuſticias
θνους εἰς ἔθνος μετάγεται. διὰ ἀδικίας
τ iniurias τ opes doloſas: qd ſu=
καὶ ὕβρεις καὶ χρήματα δόλια, τί ὑπε
perbit terra τ cinis? Auaro
ρηφανεύεται γῆ καὶ σποδός; Φιλαργύρου
quidē.n.nihil iniquius. hic eñ τ 5.re.5.
μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνομώτερον. οὗτος γὰρ καὶ a.
ſuā aiam venalē facit. qm̄
τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἔκπρακτον ποιεῖ. ὅτι
in vita ſua pieceruīt intima ſua.
ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἔρριψαν τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ.
longū morbū incidit medic⁹: τ
μακρὸν ἀρρώστημα κόπτει ἰατρός, καὶ
rex hodie: τ cras morie
βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον τελευτή
tur. Cū eñ moriat homo: A
σει. Ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον,
hereditabit ſerpētes τ beſtias: τ
κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία, καὶ
vermes. Initiū ſuperbie: ho
σκώληκας. Ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀν
minis recedentis a dn̄o: τ
θρώπου ἀφισταμένου ἀπὸ κυρίου, καὶ
ab eo q̄ fecit illū receſſit Re.19
ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ
cor eius. Qm̄ initiū peccati
καρδία αὐτοῦ. Ὅτι ἀρχὴ ἁμαρτίας
ſuperbia: τ q̄ tenuerit illā iniu
ὑπερηφανία, καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξυ=
riabit abominationē: τ ſubuerte
βρίσει βδέλυγμα, καὶ καταστραφή= B
tur in finē. ꝓpt hoc exhonora
σεται εἰς τέλος. διὰ τοῦτο παρεδόξα
uit dn̄s inductiones τ ſubuer
σε κύριος τὰς ἐπαγωγὰς καὶ κατέστρε
tit in finē illos. Sedes im
ψεν εἰς τέλος αὐτούς. Θρόνους ἀρ=
perantiū deſtruxit dn̄s: τ ſedere fecit
χόντων καθεῖλεν ὁ κύριος, καὶ ἐκάθισε
mites pro eis intus. radices gētiū
πραεῖς ἀντ' αὐτῶν ἔνδοθεν. ῥίζας ἐθνῶν
ſuperbaꝝ abſtulit dn̄s: τ plāta
ὑπερηφάνων ἐξεῖλε κύριος, καὶ ἐφύτευ
uit pro illis in gloria humiles. Regiones
σεν ἀντ' αὐτῶν ἐν δόξῃ ταπεινούς. Χώρας
gētiū ſubuertit dn̄s: τ perdidit C
ἐθνῶν κατέστρεψε κύριος, καὶ ἀπώλεσεν
eas vſq; ad fundamēta terre. abſtulit ex eis
αὐτὰς ἕως θεμελίων γῆς. ἐξῆρεν ἐξ αὐ=
τ pdidit eos: τ ceſſare
τῶν καὶ ἀπώλεσεν αὐτούς, καὶ κατέ
fecit a terra memoriā eoꝝ.
παυσεν ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.
Nō creata eſt hoībus ſuperbia:
Οὐκ ἔκτισαι ἀνθρώποις ὑπερηφανία,

© Biblioteca Nacional de España

neq̄ʒ ira furoꝛis gn̄ationib⁹ mulieꝝ.
οὐ δὲ ὀργὴ θυμοῦ γεννήμασι γυναικῶν.
ſemē ſecuritatis q̄ timēt domi
σπέρμα ἀσφαλείας οἱ φοβούμενοι κυ-
nū: ⁊ p̄tioſa plāta q̄ diligunt
ριον, καὶ ἔντιμον φύτευμα οἱ ἀγαπῶν
illuʒ. Semē ignominie q̄
τες αὐτόν. Σπέρμα ἀτιμίας οἱ μὴ
nō attendunt legi: ſemē erro
προσέχοντες τῷ νόμῳ, σπέρμα πλα
ris q̄ traſgrediunt̄ mādata.
D νήσεως οἱ παραβαίνοντες ἐντολάς.
puer. In medio fratrū rectoꝛ illoꝝ
17.a. Ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγούμενος αὐτῶν
puer. honoꝛatus: ⁊ q̄ timent dn̄m in
21.b. ἔντιμος, καὶ οἱ φοβούμενοι κύριον ἐν
Infra. oculis illius. Ante finē initiuʒ
19.b. ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Πρὸ λήξεως ἀρχὴ
timoꝛ dn̄i: abiectio āt p̄ncipatus obdu
φόβος κυρίου, ἐκβολὴ δὲ ἀρχῆς σκλη-
ratio ⁊ ſuperbia. diues ⁊
ρυσμὸς καὶ ὑπερηφανία. πλούσιος καὶ
honoꝛatus ⁊ pauper gl̄iatio eoꝝ
ἔνδοξος καὶ πτωχὸς τὸ καύχημα αὐτῶν
timoꝛ dn̄i. Nō iuſtuʒ inhonoꝛare
φόβος κυρίου. Οὐ δίκαιον ἀτιμάσαι
pauperē itelligentē: ⁊ nō decet hono
πτωχὸν συνετόν, καὶ οὐ καθήκει δοξά
rare viꝝ pctōꝛem. Magnates
σαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν. Μεγιστᾶνες
⁊ iudices ⁊ potentes honoꝛabunt̄:
καὶ κριταὶ καὶ δυνάσται δοξασθήσονται,
⁊ nō eſt aliq̄s eoꝝ maioꝛ ti-
καὶ οὐκ ἔστι τίς αὐτῶν μείζων τοῦ φο
A mente dn̄m. Seruo pꝛudēti
βουμένου τὸν κύριον. Οἰκέτῃ συνετῷ
liberi ſeruient: ⁊ vir ſa
ἐλεύθεροι λειτουργήσουσι, καὶ ἀνὴρ ἐπι
piens nō murmurabit coꝛreptus. ne
στήμων οὐ γογγύσει παιδευόμενος. μὴ
velis videri ſapiēs in faciēdo opus tuuʒ: ⁊ ne
σοφίζου ποιῆσαι τὸ ἔργον σου, καὶ μὴ
extollas te in tp̄e anguſtie tue.
δοξάζου ἐν καιρῷ στενοχωρίας σου.
Melius .n. q̄ operat̄ ⁊ abun
Κρεῖσσον γὰρ ὁ ἐργαζόμενος καὶ περισ
puer. dat in oibus: q̄ꝫ q̄ gl̄iat̄ ⁊
18.c. σεύων ἐν πᾶσιν, ἢ ὁ δοξαζόμενος καὶ
eget pane. Fili in māſuetudīe
ἀπορῶν ἄρτου. Τέκνον ἐν πραΰτητι
tua honoꝛa aīam tuā: ⁊ da
σου δόξασον τὴν ψυχήν σου, καὶ δός
illi honoꝛē ſm dignitatē eius.
B αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς.
Peccantē in aīam ſu-
Τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐ-
am q̄s iuſtificabit? ⁊ q̄s honoꝛabit
τοῦ τίς δικαιώσει; καὶ τίς δοξάσει
inhonoꝛantē vitā ſuā? Pau
τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ; Πτω
per honoꝛat̄ p̄pt̄ ſcientiā ſuā: ⁊
χὸς δοξάζεται δι' ἐπιστήμην αὐτοῦ, καὶ
diues honoꝛat̄ p̄pt̄ diuitias
πλούσιος δοξάζεται διὰ τὸν πλοῦτον
ſuas: q̄ eſt honoꝛatus in paupertate: ⁊
αὐτοῦ, ὁ δὲ δοξασμένος ἐν πτωχείᾳ, καὶ
in diuitiis quāto magis?
ἐν πλούτῳ ποσαχῶς; Ca. 11.
SApīa humilis exaltabit ca-
Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κεφα
put illius: ⁊ in medio magnatū col-
λὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων κα.

neq̄ʒ iracundia nationi mulierum. Se-
mē hominum honorabitur hoc quod
timet deum. ſemē autem hoc exhono
rabitur quod preterit mandata domi-
ni. In medio fratrum rector illorum in
honore: & qui timent dn̄m erūt in ocu
lis illi⁹. Gloria diuitū honoratorum: &
pauperum timor dei eſt. Nō deſpicere
hominē iuſtum pauperem: et non ma
gnificare virum peccatorem diuitem.
Magnus eſt iudex: & potens eſt in ho-
nore: & nō eſt maior illo qui timet deū.
Seruo ſenſato liberi ſeruient: & vir pru
dens & diſciplinatus non murmurabit
correptus: & inſcius nō honorabitur.
Noli extollere te in faciēdo opere tuo:
et noli cunctari in tēpore anguſtie. Me
lior eſt qui operatur & abundat in om
nibus: q̄ꝫ qui gloriatur & eget pane. Fi
li in manſuetudine ſerua animam tuā:
& da illi honorem ſecundum meritum
ſuum. Peccantem in animam ſuā quis
iuſtificabit? Et quis honorificabit exho
norantem animā ſuam? Pauper gloria-
tur per diſciplinā & timorem ſuū: & eſt
homo qui honorificatur propter ſub
ſtantiam ſuam. Qui autē gloriatur in
paupertate: q̄ꝫto magis in ſubſtātia. Et
qui gloriatur in ſubſtantia: paupertatē
vereatur.

Capitulum vndecimum.

SApiētia humiliati exaltabit caput
illius: et in medio magnatorum cō
ſedere illum faciet. Non laudes virū in
ſpecie ſua: neq̄ʒ ſpernas hominem in vi
ſu ſuo: breuis in volatilibus apis: & ini-
tiū dulcoris habet fructus illius. In ve-
ſtitu ne glorieris vnq̄ꝫ: nec in die hono-
ris tui extollaris. Quoniam mirabilia
opa altiſſimi ſolius: et glorioſa & abſcō
ſa & inuiſa opa illius. Multi tyranni ſe-
derunt in throno: & inſuſpicabilis por
tauit diadema. Multi potētes oppreſ-
ſi ſunt valde: & gl̄ioſi traditi ſunt in ma
nus alterorum. Priuſq̄ꝫ interroges ne
vituperes quenq̄ꝫ: & cum interrogaue
ris: corripe iuſte. Priuſq̄ꝫ audias ne reſ-
pondeas verbum: & in medio ſeniorū
ne adiicias loqui. De ea re que te non
moleſtat ne certeris: & ī iudicio peccā
tium ne conſiſtas. Fili ne in multis ſint
actus tui: & ſi diues fueris non eris im-
munis a delicto. Si enim ſecutus fueris
non apprehēdes: & non effugies ſi pre
curreris. Eſt homo laborans & feſtinās
& dolens impius: & tanto magis non
abundabit. Eſt homo marcidus egens
recuperatione: plus deficiens virtute &
abundans paupertate: & oculus dei reſ
pexit illum in bono & erexit eū ab hu-
militate ipſius: & exaltauit caput eius:
& mirati ſunt in illo multi & honoraue
runt deū. Bona & mala: vita et mors:
paupertas & honeſtas a deo ſunt. Sa-
pientia diſciplina & ſcientia legis apud
dominum: dilectio et vie bonorum a-
pud ipſum. Error & tenebre peccato-
ribus concreata ſunt: qui autem exul
tant in malis conſeneſcunt in malo.
Datio dei permanet iuſtis: ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

locabit eum. Ne laudes viꝝ in ſpecie
θίσει αὐτόν. Μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει
ſua: ⁊ ne abomineris hoīem in viſu
αὐτοῦ, καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει
ſuo. breuis in volatilibus apis:
αὐτοῦ. μικρὰ ἐν πετεινοῖς ἡ μέλισσα,
⁊ p̄ncipat⁹ dulcoꝝ fruct⁹ eius.
καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.
In indumēto veſtimētoꝝ ne gl̄ieris: ⁊
Ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ, καὶ
in die gl̄ie ne extollaris: q̄m mirabilia
ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαίρου, ὅτι θαυμαστὰ
opa dn̄i ſunt: ⁊ oculta opa
τὰ ἔργα κυρίου ἐστί, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα
eius hoīb⁹. multi tyrāni ſederunt ſup
αὐτοῦ ἀνθρώποις. πολλοὶ τύραννοι ἐκάθισαν ἐπ'
pauimēta: at inſuſpicat⁹ tulit diade
ἐδάφους, ὁ δὲ ἀνυπονόητος ἐφόρεσε διάδη
ma. Multi potentes inhonoꝛati ſūt val-
μα. Πολλοὶ δυνάσται ἠτιμάσθησαν σφό
de: ⁊ gl̄ioſi traditi ſunt in man⁹
δρα, καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν εἰς χεῖρας
alioꝝ. p̄uſq̄ꝫ exquiras: ne accuſes: itellige
ἑτέρων. πρὶν ἢ ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ, νόησον
pꝛimū ⁊ tūc repꝛehēde. p̄uſq̄ꝫ audi
πρῶτον καὶ τότε ἐπιτίμα. πρὶν ἢ ἀκοῦ-
as: ne reſpōdeas: ⁊ in medio ſmonū ne
σαι, μὴ ἀποκρίνου, καὶ ἐν μέσῳ λόγων μὴ
iterūcias verbū. De re
παρέμβαλλε ῥῆμα. Περὶ πράγματος
deq̄ nō eſt ad te: ne certes: ⁊ in iudicio pec-
οὗ οὐκ ἔστι σοι, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρ
catoꝝ ne p̄ſideas. Fili nō erga
τωλῶν μὴ συνέδρευε. Τέκνον μὴ περὶ
multa ſint actus tui: ſi eñ
πολλὰ ἔστωσαν αἱ πράξεις σου, ἐὰν γὰρ
replet⁹ fueris nō eris īnocēs: ⁊ ſi ſecut⁹ fueri:
πληθύνῃς οὐκ ἀθωωθήσῃ, καὶ ἐὰν διώκῃς,
nō apprehēdes: ⁊ nō effugies au
οὐ μὴ καταλάβῃς, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃς δια
fugiēs. Eſt laboꝛās ⁊ opās: ⁊ feſtinās:
δράς. Ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων,
⁊ tanto magis eget. eſt piger
καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὑστερεῖται. ἔστι νωθρὸς
egēs auxilio: deficiēs ỽtute ⁊
προσδεόμενος ἀντιλήψεως, ὑστερῶν ἰσχύϊ καὶ
abundās pauptate: ⁊ oculus dn̄i
περισσεύων πτωχείᾳ, καὶ ὀφθαλμὸς κυ'
reſpexit illū in bona: ⁊ erexit
ἐπέβλεψεν αὐτῷ εἰς ἀγαθά, καὶ ἀνώρθω
eū de humilitate ipſius. Et exal
σεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ. Καὶ ἀνύ
tauit caput eius a ꝯtritione:
ψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ συντριβῆς,
⁊ mirati ſunt in illo multi q̄ vide-
καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ πολλοὶ θεωρή-
derūt. Bona ⁊ mala: vita ⁊ moꝛs
σαντες. Ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ καὶ θά
paupertas ⁊ diuitie a do
νατος, πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ κυ
mino ſunt. ſapīa ⁊ ſciētia ⁊ cogni
ρίου ἐστί. σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ γνῶ
tio legis a dn̄o. dilectio
σις νόμου παρὰ κυρίου. Ἀγάπησις
⁊ vie bonoꝝ opeꝝ ab ip̄o ſunt.
καὶ ὁδοὶ καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ εἰσι.
Erroꝛ ⁊ tenebꝛe pctōꝛibus ꝯcrea-
Πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτωλοῖς συνέ
ta ſunt: at exultātibus in malis
κτισται, τοῖς δὲ γαυριῶσιν ἐπὶ κακὰ
ꝯſeneſcit malitia. Datio dn̄i p̄manet
συγγηρᾷ κακία. Δόσις κυρίου παραμένει

© Biblioteca Nacional de España

religioſis: ⁊ bñplacitū ei⁹ pſperat
ἐυσεβέσι, καὶ ἡ ἐυδοκία ἀυτοῦ ἐυοδοῖ
in ſeculū. Eſt q̄ locupletat ab atte
ἐις τὸν αἰῶνα. Εςι πλουτῶν ἀπὸ προ
tione ⁊ parſimonia ſua: ⁊ hec
σοχῆς καὶ σφιγγίας ἀυτοῦ, καὶ ἄυτη
pars ei⁹ a mercede illius.
ἡ μερὶς ἀυτοῦ ἀπὸ τοῦ μισθοῦ ἀυτοῦ.
In eo q̄ dicit ip̄e inueni requiē: ⁊
Εν τῷ ἐιπεῖν ἀυτὸν ἑῦρον ἀνάπαυσιν, καὶ
nūc mādu cabo a bonis meis aſ=
νῦν φάγωμαι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μου ἀ
ſidue. Et nō nouit q̄d tp̄s
διαλείπτως. Καὶ οὐκ οἶδε τίς καιρὸς
preteribit ip̄m: ⁊ relinquet
παρελεύσεται ἀυτόν, καὶ καταλείψει
illa aliꝭs ⁊ morieṫ. Sta
ἀυτὰ ἑτέροις καὶ ἀποθανεῖται. Στῆθι
in teſtamēto tuo ⁊ colloq̄re in illo: ⁊
ἐν διαθήκῃ σου καὶ ὁμίλει ἐν ἀυτῷ, καὶ
in ope tuo veteraſce. ne mire
ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώθητι. μὴ θαύμα
ris ī operib⁹ pctōris: cōfide aūt ī do=
ζε ἐν ἔργοις ἁμαρτωλοῦ, πίςευε δὲ κυ=
mino ⁊ pmane in labore tuo. qm̄ le=
ρίῳ καὶ ἔμμενε τῷ πόνῳ σου. ὅτι κοῦ
ue in oculis dn̄i velociter repēte
φον ἐν ὀφθαλμοῖς κῡ διὰ τάχους ἐξάπινα
ditare pauperē. Bn̄dictio dn̄i
πλουτίσαι πένητα. Ευλογία κυρίου
in mercede piꝭ: ⁊ in hora veloci
ἐν μισθῷ ἐυσεβοῦς, καὶ ἐν ὥρᾳ ταχινῇ
germinat bn̄dictionē ei⁹. ne dixeris
ἀναθάλλει ἐυλογίαν ἀυτοῦ. μὴ ἐίπῃς
q̄ eſt mihi neceſſitas cōplacētie: ⁊ a quo
τίς ἐςί μου χρεία ἀρεσκείας, καὶ τίνι
ex nūc erūt mihi bona? Ne
ἀπὸ τοῦ νῦν ἔςαι μοι τὰ ἀγαθά; Μὴ
dicas: ſufficiētia mihi ſūt: ⁊ multa mihi
ἐίπῃς, ἀυτάρκη μοι ἐςί, καὶ πολλά μοι
q̄ habeo: ⁊ q̄d ex nūc mali
ἃ ἔχω, καὶ τί ἀπὸ τοῦ νῦν κακωθή=
habebo in vita? in die bonoꝝ obliuio
σομαι ἐν ζωῇ; ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία
maloꝝ: ⁊ in die maloꝝ nō recordabi
κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν οὐ μνησθήσε
tur bonoꝝ. Qm̄ leue corā dn̄o
ται ἀγαθῶν. Οτι κοῦφον ἔναντι κυρίου
in die obitus reddere homini
ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ
ſm̄ opa ei⁹. Malicia hore obli
κατὰ τὰ ἔργα ἀυτοῦ. Κάκωσις ὥρας ἐπι
uionē facit delitiaꝝ: ⁊ cōſumationē
λησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς, καὶ συντέλειαν
hois reuelatio opeꝝ illi⁹.
ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων ἀυτοῦ.
Ante mortē ne dicas btm̄ aliquē:
Πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα,
⁊ in filiꝭs ſuis cognoſceṫ vir.
καὶ ἐν τέκνοις ἀυτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.
nō oēm hoiem inducas in
μὴ πάντα ἄνθρωπον ἐίσαγε ἐις τὸν
domū tuā: multe em̄ inſidie dia
οἶκόν σου, πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ δια
boli. Perdix capta in cauea:
βόλου. Πέρδιξ θηρευθεὶς ἐν καρτάλλῳ,
ſic cor ſuperbi: ⁊ vt pſpe=
οὕτως καρδία ὑπερηφάνου, καὶ ὡς κατά
cto: aſcendēs ad caſum. Nā
σκοπος ἐπιβὰς ἐπὶ πτῶσιν. Τὰ γὰρ
bona in mala conuertēs inſidiaṫ:
ἀγαθὰ ἐις κακὰ μεταςρέφων ἐνεδρεύει,

& profectus illius ſucceſſus habebit in
eternū. Eſt qui locupletatur parce agē
do: & hec eſt pars mercedis illius in eo
q̄ dicit: inueni requiē mihi: & nūc man
ducabo de bonis meis ſolus: & neſcit q̄
tp̄s ꝑtereat illū: & mors appropinquet
& relinq̄t oīa aliis: & moriatur. Sta in te
ſtamento tuo: & in illo colloquere: & ī
opere mandatorum tuoruꝫ veteraſce.
Ne manſeris in operibus pctōrū. Cōfi
de aūt in deo & mane in loco tuo. Faci=
le eſt enī in oculis dei ſubito honeſtare
pauperē. Bn̄dictio dei in mercedē iuſti
feſtinat: & in honore veloci ꝓceſſus illi
us fructificat. Ne dicas. q̄d eſt mihi op⁹:
& que erunt mihi ex hoc bona? Ne di=
cas. Sufficiens mihi ſum: & quid ex hoc
peſſimabor? In die bonorū ne īmemor
ſis malorum: & in die malorum ne īme
mor ſis bonorum: qm̄ facile eſt coram
deo in die obit⁹ retribuere vnicuiq; ſe
cūdum vias ſuas. Malitia hore obliuio=
nē facit luxurie magne: & in fine homi
nis denudatio operū illius. Ante mortē
ne laudes hominem quēq;: qm̄ in filiis
ſuis agnoſcitur vir. Non oēm hoiem in
ducas in domū tuam: multe enim ſunt
inſidie doloſi. Sicut.n. eructant precor
dia fetentium: & ſicut pdix inducitur ī
caueā: & vt caprea in laqueū: ſic & cor
ſuperborum: & ſicut ꝓſpector vidēs ca
ſum proximi ſui. Bona eniꝫ in mala cō
uertens inſidiatur: & in electis imponet
maculam. A ſcintilla enim vna augetur
ignis & ab vno doloſo augetur ſanguis:
homo vero peccator ſanguini inſidia=
tur. Attende tibi a peſtifero. fabricat
enim mala: ne forte iducat ſuper te ſub
ſannationem in perpetuum. Admit=
te ad te alienigenam: & ſubuertet te in
turbine: & abalienabit te a viis ꝓpriis.

Capitulum.12

SI bn̄feceris ſcito cui feceris: & erit
gratia in bonis tuis multa. Benefac
iuſto & inuenies retributioneꝫ magnā:
& ſi non ab ipſo certe a domino. Non ē
enim ei bene qui aſſiduus eſt in malis:
& elemoſynas non danti: quoniam & al
tiſſimus odio habet peccatores: & mi=
ſertus eſt penitentibus. Da miſericordi
am: & ne ſuſcipias peccatoreꝫ: & impiis
& peccatoribus reddet vindictam: cu=
ſtodiens eos in diem vindicte. Da bono
& non receperis peccatorem. Benefac
humili: & non dederis impio. Prohibe
panes illi dare ne in ipſis potentior te
ſit. Nam duplicia mala inuenies in om=
nibus bonis quecunq; fecerit illi: quo=
niam & altiſſimus odio habet peccato=
res: & impiis reddet vīdictam. Non ag=
noſcetur in bonis amicus: et non abſ=
condetur in malis inimicus. In bonis
viri inimici illius: in triſticia et in mali=
tia illius amicus agnitus eſt. Non cre=
das inimico tuo in eternum. Sicut enim
eramētū eruginat neq̄tia illi⁹. Et ſi hūi
liatus vadat curu⁹: abiice animū tuū: et

⁊ in electis imponet maculā.
καὶ ἐν τοῖς ἁιρετικοῖς ἐπιθήσει μῶμον.
Ab ſcintilla parua augeṫ pru
Απὸ σπινθῆρος μικρᾶς πληθύνεται ἀν=
na: ⁊ homo peccator ad C
θρακία, καὶ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐις
ſanguinē inſidiaṫ: attende a malefa=
ἅιμα ἐνεδρεύει, πρόσεχε ἀπὸ κακούρ
ctore: praua em̄ fabricat: ne forte
γου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνεται, μήποτε
det tibi maculā in ſeculū. Inhabi
δῷ σοι μῶμον ἐις τὸν αἰῶνα. Ενοίκι
tare fac pegrinū ⁊ puertet te in turba
σον ἀλλότριον καὶ διαςρέψει σε ἐν ταρα
tione: ⁊ abalienabit te a
χῇ, καὶ ἀπαλλοτριώσει σε ἐκ τῶν
ꝓpriꝭs tuis.
ἰδίων σου. Ca.12.

SI bene feceris: ſcito cui facis:
Εὰν ἐῦ ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς, Infra.
⁊ erit gr̄a bonis tuis. Bene 18.c.
καὶ ἔςαι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου. Εὖ
fac pio: ⁊ iuenies retribu= D
ποίησον ἐυσεβῆ, καὶ ἑυρήσεις ἀνταπό=
tionē: ⁊ ſi nō ab ip̄o: at ab
δομα, καὶ ἐι μὴ παρ᾽ ἀυτοῦ, ἀλλὰ παρὰ
altiſſimo. Nō erūt bona ei q̄ aſſue
τοῦ ὑψίςου. Οὐκ ἔςαι ἀγαθὰ τῷ ἐνδελε
t⁹ eſt ad mala: ⁊ elemoſynā nō
χίζοντι ἐις κακά, καὶ τῷ ἐλεημοσύνης μὴ
ſeparanti. da pio: ⁊ ne
χωριζομένῳ. δός τῷ ἐυσεβεῖ, καὶ μὴ
ſuſcipias peccatorē. Bene fac hu
ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ. Εὖ ποίησον τα
mili ⁊ ne dederis impio. phi
πεινῷ καὶ μὴ δῷς ἀσεβεῖ. ἐμπόδι=
be panes tuos ⁊ ne dederis ei:
σον τοὺς ἄρτους σου καὶ μὴ δῷς ἀυτῷ,
ne in illis te ſupprimat: du
ἵνα μὴ ἐν ἀυτοῖς σε δυναςεύσῃ, δι=
plicia em̄ mala inueniet tibi in
πλάσια γὰρ κακὰ ἑυρήσει σοι ἐν
oibus bonis q̄cūq; feceris illi.
πᾶσιν ἀγαθοῖς οἷς ἂν ποιῇς ἀυτῷ.
Qm̄ ⁊ altiſſimus odio habuit peccato
Οτι καὶ ὁ ὕψιςος ἐμίσησεν ἁμαρτω= A
res: ⁊ piꝭs reddet vi
λούς, καὶ τοῖς ἐυσεβέσιν ἀποδώσει ἐκ
dictā. Seruat aūt eos in di=
δίκησιν. Φυλάσσει δὲ ἀυτοὺς ἐις ἡμέ
em vindicte eoꝝ forte. Da
ραν ἐκδικήσεως ἀυτῶν κραταιάν. Δός
bono: ⁊ ne ſuſcipias pctōrē.
τῷ ἀγαθῷ, καὶ μὴ ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.
Nō eiꝭcieṫ in bonis amic⁹:
Οὐκ ἐκβληθήσεται ἐν ἀγαθοῖς ὁ φίλος,
⁊ nō abſcondeṫ in malis inimic⁹.
καὶ οὐ κρυβήσεται ἐν κακοῖς ὁ ἐχθρός. B
in bonis viri inimici illi⁹ in
ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς οἱ ἐχθροὶ ἀυτοῦ ἐν
triſticia: ⁊ in malis illi⁹ ⁊ ami
λύπῃ, καὶ ἐν τοῖς κακοῖς ἀυτοῦ καὶ ὁ φί
cus ſeparabiṫ. Ne credas
λος διαχωρισθήσεται. Μὴ πιςεύσῃς
inimico tuo in ſeculū: ſicut em̄
τῷ ἐχθρῷ σου ἐις τὸν αἰῶνα, ὡς γὰρ ὁ
es eruginat: ſic nequitia illi⁹: ⁊
χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως ἡ πονηρία ἀυτοῦ, καὶ
ſi humiliat⁹ fuerit ⁊ vadat incurua
ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύηται συγκε= C
tus: ſuperpone aiam tuā ⁊ 22.b.
κυφώς, ἐπίςησον τὴν ψυχήν σου καὶ

© Biblioteca Nacional de España

caue ab illo: ⁊ eris ei vt q
φυλάξαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔσῃ αὐτῷ ὡς ἐκ-
abſterſit ſpeculum: ⁊ cognoſces ꝙ nõ
μεμαχὼς ἔσοπτρον, καὶ γνώσῃ ὅτι οὐκ
in finẽ terſit eruginẽ. Ne ſtatuas eũ pe-
εἰς τέλος κατίωσε. Μὴ στήσῃς αὐτὸν πα
nes te: ne forte cũ ſubuerterit te ſtet
ρὰ σεαυτῷ, μήποτε καταστρέψας σε στῇ
ſup locũ tuũ. Ne collices e
ἐπὶ τὸν τόπον σου. Μὴ καθίσῃς αὐ-
um a dextris tuis: ne forte querat
D τὸν ἐκ δεξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὴν
cathedrã tuã accipere: ⁊ in nouiſſis
καθέδραν σου λαβεῖν, καὶ ἐπ' ἐσχάτων
cognoſcas verba mea: ⁊ in
ἐπιγνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν
ſmonib⁹ meis ſtimuleris. Quis miſe
ῥημάτων μου κατανυγήσῃ. Τίς ἐλεή-
bit icãtatoris a ſpẽte morſi: ⁊ omnium
σει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκτον, καὶ πάντας
accedentiũ beſtijs: ſic et q ac
τοὺς προσάγοντας θηρίοις, οὕτως τὸν προ
cedit viro peccatori ⁊ qui
A πορευόμενον ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ καὶ συμ
cõmiſcetur in pctis eius.
φυρόμενον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.
Per horã tecum pmanebit in ſtatiõe tu
Ὥραν μετὰ σοῦ διαμενεῖ ἐν στάσει σου
ſta: et ſi declinaueris: nõ tolerabit.
καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ καρτερήσῃ.
⁊ in labijs ſuis indulcabit
καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ γλυκανεῖ ὁ
inimic⁹: ⁊ in corde ſuo delibera
ἐχθρός, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύ-
bit ſubuertere te in foueam. In ocu
σεται ἀναστρέψαι σε εἰς βόθρον. Ἐν ὀφ
lis ſuis lachrymabitur: ⁊ ſi inuenerit
θαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει, καὶ ἐὰν εὕρῃ
tps nõ ſatiabitur a ſanguine.
B καιρὸν οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ' αἵματος.
Mala ſi occurrerint tibi: inuenies il-
Κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐ
lũ priorem te illic: ⁊ q̃ſi homo
τὸν πρότερόν σου ἐκεῖ, καὶ ὡς ἄνθρωπος
adiuuãs ſuffodiet calcaneũ tuũ. Ca-
βοηθῶν ὑποσχάσει πτέρναν σου. Τὴν κε
put ſuũ mouebit ⁊ plaudet
φαλὴν αὐτ' κινήσει καὶ ἐπικροτήσει ταῖς
manib⁹: ⁊ multa ſuſurrabit ⁊ cõmuta
χερσί, καὶ πολλὰ διαψιθυρίσει καὶ ἀλλοιώ
bit vultum ſuum.
σει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ca. 13.
Qui tetigerit picem: inq̃nabitur
Ὁ ἁπτόμενος πίσσης, μολυνθήσεται
in ea: ⁊ cõicans ſupbo ſimilis
C ἐν αὐτῇ, καὶ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθή
erit illi. Põdus ſup te ne tollas i vita
σεται αὐτῷ. Βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς ἐν ζωῇ
tua: ⁊ fortiori te ⁊ ditiori
Infra 17.b. σου, καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ
te ne cõices. Quid cõicabit olla ad
σου μὴ κοινώνει. Τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς
cacabũ? ipſa impinget: ⁊ ipſa cõtere
λέβητα; αὐτὴ προσκρούσει, καὶ αὐτὴ συντρι
tur. Diues iiuriã fecit: ⁊ ipm ro-
βήσεται. Πλούσιος ἠδίκησε, καὶ αὐτ' προσ
gabunt. paup iiuriã fecit: ⁊ ipe
ανθήσονται. πτωχὸς ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς
minas patietur. Si vtilis fueris:
προσαπειληθήσεται. Ἐὰν χρησιμεύσῃς,
operatur in te: ⁊ ſi egueris: affli
ἐργᾶται ἐν σοί, καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, κατα-

cuſtodi te ab illo. Non ſtatues illum penes te: nec ſedeat ad dexterã tuam: ne conuerſus ſtet in loco tuo: ne forte cõuerſus in locum tuum inquirat cathedram tuam: & in nouiſſimo cognoſcas verba mea: & in ſermonib⁹ meis ſtimuleris. Quis miſerebitur incantatori a ſerpente percuſſo: & omnibus qui appropiant beſtiis? Sic & q comitatur cũ viro iniquo: & obuolutus eſt in peccatis eius. Vna hora tecum permanebit. Si autẽ declinaueris: non ſupportabit. In labiis ſuis indulcat inimicus: & in corde ſuo inſidiatur vt ſubuertat te ĩ foueam. In oculis ſuis lachrymatur inimicus: & ſi inuenerit tempus non ſatiabitur ſanguine: & ſi incurrerint tibi mala: inuenies eum illic priorem: & quaſi adiuuans ſuffodiet plantas tuas. Caput ſuum mouebit & plaudebit manu: & multa ſuſurrans cõmutabit vultũ ſuum.

Capitulum. 13.

QVi tetigerit picem inquinabitur ab ea: & qui communicauerit ſuperbo induet ſuperbiam. Pondus ſuper ſe tollit qui honeſtiori ſe communicat. Et ditiori te ne ſocius fueris. Quid cõicabit cacabus ad ollam? Qñ enim ſe colliſerint confringetur. Diues iniuſte egit & fremebit: pauper autem leſus tacebit. Si largitus fueris aſſumet te: & ſi non habueris derelinquet te. Si habes: conuiuet tecum & euacuabit te: & ipſe non dolebit ſuper te. Si neceſſarius illi fueris: ſupplantabit te: & ſubridens ſpẽdabit: narrãs tibi omnia bona & dicet: quid opus eſt tibi? & confundet te in cibis ſuis: donec te exinaniat bis & ter: & in nouiſſimo deridebit te. Poſtea vidẽs derelinquet te: & caput ſuum mouebit ad te. Humiliare deo: & expecta manus eius. Attende ne ſeduct⁹ in ſtulticia humilieris. Noli eſſe humilis in ſapientia tua: ne humiliatus in ſtulticiã ſeducaris. Aduocatus a potẽtiore diſcede: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improb⁹ ſis ne impingaris: & ne longe ſis ab eo: ne eas in obliuionem. Ne retineas ex equo loqui cum illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loquela tẽptabit te: & ſubridens interrogabit te de abſconditis tuis: immitis animus illius conſeruabit verba tua: & non parcet de malitia & de vinculis. Caue tibi & attende diligenter auditui tuo: quoniam cum ſubuerſione tua ambulas. Audiens vero verba illa quaſi in ſomnis vide & vigilabis. Omni vita tua dilige deum: & inuoca illum in ſalute tua. Omne animal diligit ſimile ſibi: ſic & omis homo proximum ſibi. Omnis caro ad ſimilem ſibi coniungetur: & omnis homo ſimili ſui ſociabitur. Sicut cõicabit lup⁹ agno aliquãdo: ſic peccator iuſto.

get te. ⁊ ſi habueris: cõuiuet
θλίψει σε. καὶ ἐὰν ἔχῃς, συμβιώσεταί
tecũ: ⁊ exinaniet te: ⁊ ipſe nõ
σοι, καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ αὐτὸς οὐ
dolebit. Opus habuit tui: ⁊ de-
πονέσει. Χρείαν ἔσχηκέ σου, καὶ ἀπο-
cipiet te: ⁊ arridebit tibi:
πλανήσει σε, καὶ προσγελάσεταί σοι,
⁊ dabit tibi ſpem. loquetur tibi
καὶ δώσει σοι ἐλπίδα. λαλήσει σοι
bona: ⁊ dicet: q̃ neceſſitas tua? ⁊
καλά, καὶ ἐρεῖ, τίς ἡ χρεία σου; καὶ
cõfundet te cibis ſuis:
αἰσχυνεῖ σε τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ,
donec exinaniat te bis aut ter:
ἕως οὗ ἀποκενώσει σε δὶς ἢ τρίς,
⁊ in nouiſſimis deridebit te. Et
καὶ ἐπ' ἐσχάτων καταμωκήσεταί σου. Καὶ
poſt hec videbit te: ⁊ relinquet
μετὰ ταῦτα ὄψεταί σε, καὶ καταλείψει
te: ⁊ caput ſuũ mouebit ſup
σε, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ
te. Attende ne decipiaris mẽ-
σοί. Πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ δια
te: ⁊ ne humilieris in letitia
νοίᾳ, καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν εὐφροσύνῃ
cordis tui. Cũ aduocauerit te
καρδίας σου. Προσκαλεσαμένου σε
potens: diſcedens eſto: ⁊ tanto
δυνάστου, ὑποχωρῶν γίνου, καὶ τοσούτῳ
magis te aduocabit repetens.
μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων.
ne incidas: vt non expellaris ſine iuditio:
Μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς ἀκρίτως,
⁊ ne longe diſtes ne obliuiõi tradaris.
καὶ μὴ μακρὰν ἀφίστω ἵνα μὴ ἐπιλησθῇς.
Ne cõtineas alloqui cum eo:
Μὴ ἔπεχε ἰσηγορεῖσθαι μετ' αὐτοῦ,
⁊ ne credas pluribus verbis
καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῖς πλείοσι λόγοις
illius. Ex multa .n. loqla tem
αὐτοῦ. Ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς πει
ptabit te ⁊ tãq̃ arridens exquiret
ράσει σε, καὶ ὡς προσγελῶν ἐξετάσει τὰ
occulta tua. Immiſericors q̃ nõ cõſeruat ſmo
κρυπτά σου. Ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λό
nes: ⁊ non parcet de malitia
γους, καὶ οὐ μὴ φείσεται περὶ κακώσε
tua ⁊ vinculis. Caue ⁊
ως σου καὶ δεσμῶν. Συντήρησον καὶ
attende vehement ad audiendũ: qm̃
πρόσεχε σφοδρῶς τοῦ ἀκούειν, ὅτι
cum caſu tuo deambulas.
μετὰ τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς.
Audiens hec in ſomno tuo: vigila.
Ἀκούων ταῦτα ἐν ὕπνῳ σου, γρηγόρη
tota vita dilige dñm: ⁊
σον. πάσῃ ζωῇ ἀγάπα τὸν κύριον, καὶ
inuoca illũ in ſalutem tuam.
ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.
Omẽ aial diligit ſimile ſibi: ⁊
Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ
ois homo diligit primum
πᾶς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν πλησίον
ſuum. Omnis caro ſcdm gen⁹ conſũ
αὐτοῦ. Πᾶσα σὰρξ κατὰ γένος συνά-
gitur: ⁊ ſimili ſui copulabi-
γεται, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολλη
tur vir. Quid cõicabit lupus
θήσεται ἀνήρ. Τί κοινωνήσει λύκος
agno: ſic peccator ad piũ.
ἀμνῷ, οὕτως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ.

© Biblioteca Nacional de España

que pax hyene ad cane: ⁊ q̃ par
τίς εἰρήνη ὑαίνῃ πρὸς κύνα, καὶ τίς εἰρή
diuiti ad pauperẽ. Uenationes
νη πλουσίῳ πρὸς πένητα. Κυνήγια
leonum onagri in deſerto: ſic paſcua
λεόντων ὄναγροι ἐν ἐρήμῳ, οὕτως νομαὶ
diuitum pauperes. abominatio ſuper
πλουσίων πτωχοί. βδέλυγμα ὑπερη
borum humilitas: ſic execratio
φάνων ταπεινότης, οὕτως βδέλυγμα
diuiti pauper. Diues commo=
πλουσίῳ πτωχός. Πλούσιος σαλευό
tus firmatur ab amicis: pauper aũt
μενος στηρίζεται ὑπὸ φίλων, πτωχὸς δὲ
cũ ceciderit expellitur ab amicis.
πεσὼν προσαπωθεῖται ὑπὸ φίλων.
Cũ diues offenderit: multi adiu=
Πλουσίου σφαλέντος, πολλοὶ ἀντι=
tores: locutus eſt arcana ⁊ iuſti
λήπτορες, ἐλάλησεν ἀπόρρητα καὶ ἐδι
ficauerũt eum. Humilis errauit ⁊
καίωσαν αὐτόν. Ταπεινὸς ἔσφαλε καὶ
increpauerunt eũ. locutus eſt intel
προσεπετίμησαν αὐτῷ. ἐφθέγξατο σύ
lectum: ⁊ non dat⁹ eſt ei locus.
νεσιν, καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος.
diues locutus eſt: ⁊ omnes ta=
πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες ἐσί
cuerũt: ⁊ verbũ illius exaltaue
γησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψω=
rũt vſq; ad nubes. Pauper locu
σαν ἕως τῶν νεφελῶν. Πτωχὸς ἐλά
tus eſt: ⁊ dixerũt: q̇s hic? ⁊ ſi
λησε, καὶ εἶπαν, τίς οὗτος; καὶ ἐὰν
offenderit ſubuertent illum.
προσκόψῃ προσανατρέψουσιν αὐτόν.
Bone diuitie cui nõ adeſt pec
Ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος ᾧ μὴ πρόσεστιν ἁ=
catum: ⁊ mala paup̃tas in o=
μαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στό
re impij. Cor hoīs mu=
ματι ἀσεβοῦς. Καρδία ἀνθρώπου ἀλ
tat faciem illius: ſiue in
λοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐάντε εἰς
bona ſiue ĩ mala. ⁊ bonã reddit
ἀγαθὰ ἐάντε εἰς κακά. καὶ ἀγαθύνει
faciem in delectatiõe cor virens.
πρόσωπον ἐν τέρψει καρδία θάλλου
Ueſtigiũ cordis in bonis: uul=
σα. Ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς, πρόσω
tus uirens: ⁊ inuentio parabolarũ
πον θάλλον, καὶ εὕρεσις παραβολῶν
cogitatio cum labore.
διαλογισμὸς μετὰ κόπου. Ca.14.
Beatus vir q̇ nõ lapſus eſt
Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
in ore ſuo: ⁊ nõ ſtimulat⁹ ẽ
ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ οὐ κατενύγη
in mſtitudie peccatorũ. Beatus que;
ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν. Μακάριος οὗ
nõ cõdẽnauit aĩa ſua: ⁊ q̇ non
οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ
cecidit a ſpe ſua q̃
ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ τῆς
in dño. Uiro pco non bo=
ἐπὶ κύριον. Ἀνδρὶ μικρολόγῳ οὐ κα=
ne diuitie: ⁊ viro liuido
λὸς ὁ πλοῦτος, καὶ ἀνδρὶ βασκάνῳ
ad q̇d pecunie? Qui cõgregat ex
ἱνατί χρήματα; Ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς
anima ſua cõgregat aliĳs: ⁊ in
ψυχῆς αὐτοῦ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν

Que cõicatio ſancto hõi ad canẽ: aut q̃ pars bona diuiti ad pauperẽ. Venatio leonis onager in eremo: ſic & paſcua diuitum ſunt pauperes. Et ſicut abominatio eſt ſup̃bo humilitas: ſic & execratio diuitis pauper. Diues cõmotus cõfirmatur ab amicis ſuis: humilis aũt cũ ceciderit expelletur & a notis: diuiti decepto multi recuperatores. Locut⁹ eſt ſuperba: & iuſtificauerũt illũ. Humilis deceptus ẽ: ĩſup & arguitur. Locut⁹ eſt ſenſate: & non eſt datus ei locus. Diues locutus eſt & omnes tacuerũt: & verbum illius vſq; ad nubes p̃ducent. Paup̃ locutus eſt & dicũt. Quis eſt hic? Et ſi offenderit: ſubuertent illũ. Bona eſt ſubſtãtia cui non eſt pctm̃ in conſciẽtia: & nequiſſima paupertas ĩ ore impii. Cor hominis immutat faciem illius ſiue in bona ſiue in mala. Veſtigiũ cordis boni & faciem bonam difficile inuenies: & cũ labore.

Capitulum.14.

Beatus vir qui non eſt lapſus verbo ex ore ſuo: & non eſt ſtimulatus ĩ triſticia delicti. Felix qui non habuit animi ſui triſticiam: & nõ excidit a ſpe ſua. Viro cupido & tenaci ſine ratiõe ẽ ſubſtantia: & homini liuido ad quid aurũ? Qui aceruat ex animo ſuo iniuſte aliis congregat: & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui ſibi nequã eſt: cui alii bonus erit? Et non iocundabitur in bonis ſuis. Qui ſibi inuidet: nihil eſt illo nequius: & hec redditio eſt malicie illi⁹. & ſi benefecerit: ignoranter & non volens facit: & in nouiſſimo manifeſtat maliciam ſuam. Nequam eſt oculus liuidi & auertens faciem ſuam & deſpiciens animã ſuam. Inſatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis non ſatiabitur: donec cõſummat arefaciens animam ſuam.
Oculus malus ad mala: & non ſatiabitur pane indigens. & in triſticia erit ſuper menſam ſuam. Fili ſi habes: benefac tecum: & deo dignas oblationes offer. Memor eſto quoniã mors non tardat: & teſtamentum inferorum quia demonſtratum eſt tibi. Teſtamentum enĩ huius mundi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo: & ſecũdũ vires tuas exporrigens da pauperi.
Non defrauderis a die bono: & particula bone diei non te pretereat. Nonne aliis relinques dolores & labores tuos? In diuiſione ſortis da & accipe: & iuſtifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iuſtitiam: quoniam non eſt apud inferos inuenire cibum. Omnis caro ſicut fenum veteraſcet: & ſicut foliũ fructificans in arbore viridi. Alia generantur & alia deiiciuntur: ſic generatio carnis & ſanguinis: alia finitur & alia naſcitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iuſtificabitur: & qui operatur illud honorabitur in illo. Beatus vir qui in ſapientia

bonis eius luxuriabũtur alii. c.cor.9
τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι. a.
Nequam ſibi: cui erit bonus? ⁊
Ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνι ἔσται ἀγαθός; καὶ
nõ letabitur in opibus
οὐκ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς χρήμασιν
ſuis. Inuidente ſibi: non
αὐτοῦ. Τοῦ βασκαίνοντος ἑαυτὸν, οὐκ
eſt peior. ⁊ hec redditio
ἔστι πονηρότερος. καὶ τοῦτο ἀνταπόδομα τῆς
malicie illius. Et ſi bene fecerit: nõ
κακίας αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν εὖ ποιήσῃ, οὐχ
volẽs facit: ⁊ ĩ nouiſſimis manifeſtabit D
ἑκὼν ποιεῖ, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκφανεῖ τὴν
maliciã ſuã. Nequã inuidens videre
κακίαν αὐτοῦ. Πονηρὸς ὁ βασκαίνων ἰδεῖν Infra.
oculo: auertens faciem ⁊ 22.a.⁊
ὀφθαλμῷ, ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ infra.
deſpiciens aĩas. Auari o= 31.a.
ὑπερορῶν ψυχάς. Πλεονέκτου ὀφ=
culus non repletur parte: ⁊ iniuſti
θαλμὸς οὐ πίμπλαται μερίδος, καὶ ἀδι
tia mali arefacit aĩam ſuam.
κία πονηροῦ ἀναξηραίνει ψυχὴν αὐτοῦ.
Oculus malus inuidus in pane
Ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ A
⁊ indigẽs in menſa ſua. Infra.
καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ. 15.
Fili q̇mõ; ũq; habueris bñ fac ti
Τέκνον καθὼς ἐὰν ἔχῃς εὖ ποίει σε
bi: ⁊ oblationes dño digne of=
αυτῷ, καὶ προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως πρό
fer. Memor eſto q̃m mors nõ tar=
σαγε. Μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρο
dabit: ⁊ teſtamẽtũ iferni nõ oſtẽſum eſt
νιεῖ, καὶ διαθήκη ᾅδου οὐχ ὑπεδείχθη
tibi: Añq̃ tu moriaris: bñ fac
σοι. Πρίν σε τελευτῆσαι, εὖ ποίει
amico: ⁊ ſcdm ptãtẽ tuã porrige:
φίλῳ, καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου ἔκτεινον,
⁊ da ei. Ne defraudes a
καὶ δός αὐτῷ. Μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ B
bona die: ⁊ p̃s deſiderij puer.
ἀγαθῆς ἡμέρας, καὶ μερὶς ἐπιθυμίας 27.c.
boni ne te pretereat. Nõne alte Ecc.1.b
ἀγαθῆς μή σε παρελθέτω. Οὐχὶ ἑτέ
ri relinques dolores tuos: ⁊
ρῳ καταλείψεις τοὺς πόνους σου, καὶ
labores tuos in diuiſiones ſortis?
τοὺς κόπους σου εἰς διαιρέσεις κλήρου;
Da ⁊ accipe ⁊ ſctifica aĩam
Δός καὶ λάβε καὶ ἁγίασον τὴν ψυχήν
tuam: q̃m nõ eſt in iferno q̃rere ci=
σου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι τρο
bum. Omnis caro vt veſtis vetera
φήν. Πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαι
ſcit: nã teſtamẽtũ q̇d a ſeculo morte
οῦται, ἡ γὰρ διαθήκη ἡ ἀπ' αἰῶνος θανάτῳ C
morietur. Sicut folium germinãs in ar=
ἀποθανῇ. Ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δέν
bore denſo: alia q̇dẽ deĳcit alia
δρου δασέος, τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα Eſa.14
aũt p̃ducit: ſic ⁊ gñatio carnis ⁊ ſan b.
δὲ φύει, οὕτως καὶ γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵ Iaco.i.
guinis: alia q̇dẽ finitur: alia aũt gigni b.
ματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ γεννᾶ 1.pe.1.
tur. Omẽ opus putridum deficit: d.
ται. Πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλείπει,
⁊ q̇ operatur illud cũ illo i=
καὶ ὁ ἐργαζόμενος αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἀπε=
bit. Beatus vir q̇ in ſapiã
λεύσεται. Μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφίᾳ

© Biblioteca Nacional de España

meditabit bona: ⁊ q̃ in intellectu ſuo
μελετήσει καλά, καὶ ὃς ἐν συνέσει ἀν
diſſeret ſancta. Qui cogi=
D τοῦ διαλεχθήσεται ἅγια. Ὁ διανοού=
tat vias illi⁹ in corde ſuo: ⁊
μενος τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ
in abſcõſis illi⁹ cogitabit.
ἐν τοῖς ἀποκρύφοις αὐτῆς ἐννοηθήσεται.
Egredere poſt illã vt inueſtigator: ⁊
Ἔξελθε ὀπίσω αὐτῆς ὡς ἰχνευτής, καὶ
in vijs ei⁹ inſidiare. q̃ pſpi
ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς ἐνέδρευε. Ὁ παρα
cit per feneſtras ei⁹: ⁊ in
κύπτων διὰ τῶν θυρίδων αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
ianuis illi⁹ audiet.
τῶν θυρωμάτων αὐτῆς ἀκροάσεται.
Qui hoſpitat ꝓpe domũ illius:
A Ὁ καταλύων σύνεγγυς τοῦ οἴκου αὐτῆς,
⁊ in parietib⁹ illi⁹ figet palũ.
καὶ ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς πήξει πάσσαλον.
ſtatuet caſã ſuã ſm manũ illi⁹:
στήσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ κατὰ χεῖρα αὐτῆς,
⁊ hoſpitabit in hoſpitio bonoꝝ.
καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι ἀγαθῶν.
Ponet filios ſuos in tegmine illi⁹:
Θήσει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν τῇ σκέπῃ αὐτῆς,
⁊ ſub ramis eius morabi
καὶ ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτῆς αὐλισθήσε
B tur. ꝓteget ab ea a feruo
ται. σκεπασθήσεται ὑπ᾽ αὐτῆς ἀπὸ καύμα
re: ⁊ in gl'ia ei⁹ hoſpitabit.
τος, καὶ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει. C.15
Qui timet dñm faciet
Ὁ φοβούμενος τὸν κύριον ποιήσει
illa: ⁊ cõtinẽs cognitionis legis
αὐτά, καὶ ὁ ἐγκρατὴς γνώσεως νόμου
inueniet eã. ⁊ tãq̃ mater obuia=
C εὑρήσει αὐτήν. καὶ ὡς μήτηρ ὑπαντή
bit illi: ⁊ q̃ſi mulier ꝟginitatis ſuſci
σει αὐτῷ, καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσ
piet illũ. Cibabit illũ pane
δέξεται αὐτόν. Ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον
intellect⁹: ⁊ aqua ſapie potabit eũ.
συνέσεως, καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐ
Firmabit ſup illã ⁊ nõ
τόν. Στηριχθήσεται ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ οὐ μὴ
inclinabit: ⁊ ſup eã cõtinebit: ⁊ nõ cõ=
Mat. 19.c. κλιθῇ, καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἐφέξει, καὶ οὐ μὴ κα
D fundet. ⁊ exaltabit illũ apud
ταισχυνθῇ. καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς
ꝓximos ſuos: et in medio eccleſie
πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησί
aperiet os eius. Iocũditatẽ ⁊
ας ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ. Εὐφροσύνην καὶ
coronã exultatiõis iueniet: ⁊ no=
στέφανον ἀγαλλιάματος εὑρήσει, καὶ ὄνο
mẽ ſeculi hereditabit illũ.
μα αἰῶνος κατακληρονομήσει αὐτόν.
Et non apprehẽdent illã homi=
Καὶ οὐ μὴ καταλήψονται αὐτὴν ἄνθρω=
nes ſtulti: ⁊ viri peccatores nõ
A ποι ἀσύνετοι, καὶ ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οὐ
videbũt eã. Lõge eſt a
μὴ ἴδωσιν αὐτήν. Μακράν ἐστιν ἀπὸ
ſuperbia: ⁊ viri mẽdaces nõ
ὑπερηφανίας, καὶ ἄνδρες ψεῦσται οὐ μὴ
erũt memores illius. Nõ ſpecioſa laus in
μνησθήσονται αὐτῆς. Οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν
ore peccatoris: qm̃ nõ a dño
στόματι ἁμαρτωλοῦ, ὅτι οὐ παρὰ κυρίου
miſſa eſt ei. In em̃ ſapia dicet
ἀπεστάλη αὐτῷ. Ἐν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται

morabitur: & qui in iuſticia ſua medita
bit: & i ſenſu ſuo cogitabit circũſpectio
nem dei. Qui cogitat vias illius in cor
de ſuo & in abſconſis ſuis intelligens:
vadens poſt illã q̃ſi inueſtigator & in vi
is illius conſiſtens. Qui reſpicit per fe=
neſtras illius: & in ianuis illius audiens.
Qui requieſcit iuxta domũ illius: & in
parietibus illius figens palum. Statuet
caſulam ſuam ad manus illius: & requi
eſcent in caſula illius bona per euũ. Sta
tuet filios ſuos ſub tegmine illi⁹: & ſub
ramis eius morabitur. Protegetur ſub
tegmine illius a feruore: & in gloria ei⁹
requieſcet.

Capitulum.15.

Qui timet deum faciet bona & q cõ=
tinens eſt iuſticie apprehendet illã:
& obuiabit illi quaſi mater honorifica=
ta: & quaſi mulier a virginitate ſuſcipi=
et illum. Cibabit illum pane vite & intel
lectus: & aqua ſapientie ſalutaris pota=
bit illum. Et firmabitur in illo & nõ fle
ctetur: & continebit illum & nõ cõfun=
detur: & exaltabit illum apud ꝓximos
ſuos. Et ĩ medio eccleſie aperiet os ei⁹.
& adĩplebit eũ ſpũ ſapie & intellectus:
& ſtola glorie veſtiet illum. Iocunditatẽ
& exultationẽ theſaurizabit ſup illũ: &
noĩe eterno hereditabit illũ. Hoĩes ſtul
ti nõ app̃hendẽt illã: & hoĩes ſenſati ob
uiabũt illi. Hoĩes ſtulti nõ videbũt eã:
lõge.n. abeſt a ſupbia & dolo. Viri mẽ=
daces nõ erũt illi⁹ mẽores: & viri vera=
ces inueniẽtur in illa: & ſucceſſũ hẽbunt
vſq; ad inſpectionẽ dei. Nõ eſt ſpecioſa
laus in ore pctõris: qa nõ ẽ a dño miſſ⁹:
qm̃ a deo ꝑfecta eſt ſapĩa. Sapĩe enĩ dei
aſtabit laus: & ĩ ore fideli abundabit: &
dñator dabit eã illi. Nõ dixeris p deum
abeſt: q̃.n. odit ne feceris. Nõ dicas: ille
me ĩplanauit. nõ.n. neceſſarii ſũt ei ho=
mines ĩpii. Om̃e execramentũ erroris
odit dñs: & nõ erit amabile timentibus
eũ. De⁹ ab initio cõſtituit hoĩem: & re=
liqt illũ in manu cõſilii ſui. Adiecit mã=
data & p̃cepta ſua. Si volueris mandata
cõſeruare cõſeruabũt te: & in ꝑpetuũ
fidẽ placitã ſuare. Appoſuit tibi aquaꝫ
& ignẽ: ad q̃d volueris porrige manum
tuam. Añ hoĩem vita & mors: bonũ &
malũ. Q̃d placuerit ei dabitur illi: qm̃
multa ſapĩa dei & fortis in potentia: vi=
dens oẽs ſine intermiſſione. Oculi dñi
ad timẽtes eũ: & ip̃e agnoſcit oẽm ope
rã hoĩs. Nemini mãdauit ĩpie agere: &
nemini dedit ſpaciũ peccãdi. Non enim
concupiſcit multitudinem filioꝝ infide
lium & inutilium. Capitulum.16.

Ne iocunderis in filiis impiis ſi mul
tiplicentur: nec oblecteris ſup ĩpos
ſi non eſt timor dei in illis. Non credas
vite illoruꝫ: & ne reſpexeris in labores
eorũ. Melior eſt.n. vnus timens deũ: q̃
mille filii impii. Et vtile eſt mori ſine fi=
liis: q̃ relinquere filios impios. Ab vno
ſenſato inhĩtabitur pr̃ia: & a trib⁹ ĩpiis
deſeretur. Multa talia vidit ocul⁹ me⁹:
& fortiora horum audiuit auris mea.
In ſynagoga peccãtiũ exardebit ignis:
& in gente incredibili exardeſcit ira.

laus: ⁊ dñs ꝓſperabit illũ. Ne
αἶνος, καὶ ὁ κύριος εὐοδώσει αὐτόν. Μὴ
dicas qm̃ ꝓpt dñm abſum: q̃ .n. odio
εἴπῃς ὅτι διὰ κύριον ἀπέστην, ἃ γὰρ ἐμί
habuit: nõ facies. Ne dicas: ip̃e
σησεν, οὐ ποιήσεις. Μὴ εἴπῃς, αὐτός
me formauit: nõ .n. opus habet viri
με ἔπλασεν, οὐ γὰρ χρείαν ἔχει ἀνδρὸς
peccatoris. Oẽm abomĩationẽ odio hũit
ἁμαρτωλοῦ. Πᾶν βδέλυγμα ἐμίσησεν
dñs: ⁊ nõ eſt amabilis ti
ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἀγαπητὸν τοῖς φο=
mẽtib⁹ eum. ip̃e ab initio fecit
βουμένοις αὐτόν. αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίη
hoĩem: ⁊ reliqt illũ in manu
σεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ
conſilij ſui. Si volueris: cõſua
διαβουλίου αὐτοῦ. Ἐὰν θέλῃς, συντη
bis mandata: ⁊ fidẽ facere bñpla
ρήσεις ἐντολάς, καὶ πίστιν ποιῆσαι εὐδο
citi. Appoſuit tibi ignẽ ⁊ aquã.
κίας. Παρέθηκέ σοι πῦρ καὶ ὕδωρ.
ad q̃cũq; volueris: extẽde manũ tuaꝫ.
οὗ ἐὰν θέλῃς, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.
Ante hoĩes vita ⁊ mors:
Ἔναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος,
⁊ q̃cũq; placuerit dabitur illi. qm̃
καὶ ὃ ἐὰν εὐδοκήσῃ δοθήσεται αὐτῷ. ὅτι
multa ſapĩa dñi: ⁊ fortis
πολλὴ ἡ σοφία τοῦ κυρίου, καὶ ἰσχυρὸς
in potentia ⁊ videns omnia.
ἐν δυναστείᾳ καὶ βλέπων τὰ πάντα.
Et oculi eius ſup timen=
Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου
tes eum: ⁊ ip̃e cognoſcet oẽm
μένους αὐτόν, καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται πᾶν
opaꝫ hoĩs. Nõ mãdauit ipſe
ἔργον ἀνθρώπου. Οὐκ ἐνετείλατο ἀσε=
agere cuipiã: ⁊ nõ dedit licẽtiã ali=
βεῖν οὐδενί, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδε
cui peccãdi.
νὶ ἁμαρτάνειν. Ca: 16.

Ne deſideres filioꝝ mltitudinẽ iuti
Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος ἀχρη
lem: neq; leteris in filijs impi=
στον, μηδὲ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς ἀσεβέ=
is. ſi mltiplicati fuerit: ne oblecteris in
σιν. ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ᾽
illis. ſi nõ eſt timor dñi cũ e=
αὐτοῖς. εἰ μὴ ἔστι φόβος κυρίου μετ᾽ αὐ
is. Ne credas vite illoꝝ:
τῶν. Μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν,
⁊ ne inſiſtas in mltitudĩe eoꝝ.
καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν.
melius .n. vn⁹ iuſtus: q̃ mille: ⁊
κρεῖσσον γὰρ εἷς δίκαιος, ἢ χίλιοι, καὶ
mori ſine filijs: q̃ habere filios im
ἀποθανεῖν ἄτεκνον, ἢ ἔχειν τέκνα ἀ=
pios. Ab .n. vno prudẽte cohabi
σεβῆ. Ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικι
tabitur ciuitas: trib⁹ ãt ĩpioꝝ de
σθήσεται πόλις, φυλὴ δὲ ἀσεβῶν ἐρη
ſolabitur velociter. Multa talia
μωθήσεται ἐν τάχει. Πολλὰ τοιαῦ=
vidit oculus me⁹: ⁊ fortio
τα ἑώρακεν ὁ ὀφθαλμός μου, καὶ ἰσχυρό
ra his audiuit auris mea. In ſy
τερα τούτων ἀκήκοε τὸ οὖς μου. Ἐν συ
nagoga pctõꝝ incendetur ignis:
ναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ,
⁊ in gente infideli: icenſa eſt ira.
καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ ἐξεκαύθη ὀργή.

© Biblioteca Nacional de España

Nõ placatus eſt pro antiquis omni
Οὐκ ἐξιλάσατο περὶ τῶν ἀρχαίων πάν
bus gigantibus: q̃ abſceſſerunt ĩ fortitudĩe
των γιγάντων, οἱ ἀπέστησαν ἐν τῇ ἰσχύϊ
ſtulticie eorum. Nõ pepcit
τῆς ἀφροσύνης αὐτῶν. Οὐκ ἐφείσατο
de pegrinatiõe lot. q̃s execrat⁹
περὶ τῆς παροικίας λώτ. οὓς ἐβδελύ
eſt ꝓpter ſupbiam eorũ.
ξατο διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν.
Non miſtus ẽ gẽtis pditionis: q̃ egre
Οὐκ ἠλέησεν ἔθνος ἀπωλείας, τοὺς ἐξερ
diebantur in peccatis ſuis q̃ facie
ρημένους ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν ἃς ἐποί
bant. ⁊ ſic ſexcenta milia pe
ουν. καὶ οὕτως ἑξακοσίας χιλιάδας πε
ditũ q̃ cõgregati ſunt in duritia
ζῶν, τοὺς ἐπισυναχθέντας ἐν σκληρο-
cordis ſui: verberans: miſerãs:
καρδίᾳ αὐτῶν, μαστιγῶν, ἐλεῶν,
pcutiens: ſanans: dñs in miſatio-
τύπτων, ἰώμενος, κύριος ἐν οἰκτιρ-
ne ⁊ diſciplina cuſtodiuit. ⁊ ſi fuerit
μῷ καὶ παιδείᾳ διεφύλαξε. καὶ ἐὰν ᾖ
vn⁹ dure ceruicis in pplo: mi
εἷς σκληροτράχηλος ἐν λαῷ, θαυμα
rũ hoc ſi innocens erit. Mia .n.
στὸν τοῦτο εἰ ἀθωωθήσεται. Ἔλεος γὰρ
⁊ ira apud illũ: velociter po-
καὶ ὀργὴ παρ' αὐτῷ, δυνάστης
tens placationũ ⁊ effundẽs iram. ſecũ
ἐξιλασμῶν καὶ ἐκχέων ὀργήν. κα
dũ mĩa miaʒ eius: ſic ⁊
τὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, οὕτως καὶ ὁ
correptio illius: virum ſcđm opa
ἔλεγχος αὐτοῦ, ἄνδρα κατὰ τὰ ἔργα
eius iudicabit. Non effugiet in ra-
αὐτοῦ κρινεῖ. Οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἁρ-
pina peccator: ⁊ nõ tarda-
πάγματι ἁμαρτωλός, καὶ οὐ μὴ καθυστε
bit expectatio impij. Omni elemoſy
ρήσῃ ὑπομονὴ ἀσεβοῦς. Πάσῃ ἐλεημοσύ
ne fac locum: vnuſq̃ſq; .n. ſcđm
νῃ ποιήσον τόπον, ἕκαστος γὰρ κατὰ τὰ
opa ſua iueniet. Dñs obdurauit
ἔργα αὐτοῦ εὑρήσει. Κύριος ἐσκλήρυνε
pharaonẽ ne noſceret eũ: vt vtiq; co-
φαραὼ μὴ εἰδέναι αὐτόν, ὅπως ἂν γνω
gnoſcerẽt opatiões ei⁹ in ea q̃ ſub cęlo.
σθῇ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ' οὐρανόν.
Omni creature mia eius manĩ
Πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐτοῦ φανε
feſta: ⁊ lumen eius ⁊ tenebras di-
ρόν, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὸ σκότος ἐμέ
uiſit adamante. Ne dicas a
ρισε τῷ ἀδάμαντι. Μὴ εἴπῃς ἀπὸ
dño abſcondar: ⁊ ex altitudĩe q̃s
κυρίου κρυβήσομαι, καὶ ἐξ ὕψους τίς
mei mẽorabitur? in pplo multo non
μου μνησθήσεται; ἐν λαῷ πλείονι οὐ μὴ
mẽorabor: que ei aĩa mea in immen-
μνησθῶ, τίς γὰρ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμετρή-
ſa creatura? Ecce celum ⁊ celũ
τῳ κτίσει; Ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρα
celi: abyſſus ⁊ terra ⁊ q̃
νὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἄβυσσος καὶ γῆ καὶ τὰ
in eis: in viſitatione eius cõ
ἐν αὐτοῖς, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σα
mouebunt. Totus mundus factus
λευθήσεται. Ἅπας ὁ κόσμος γεγονὼς
⁊ q̃ fit: in voluntate eius. ſimul
καὶ γινόμενος, ἐν θελήματι αὐτοῦ. ἅμα

Non exorauerũt ꝓ peccatis ſuis antiq gigantes: qui deſtructi ſunt confidentes ſue virtuti: & non pepercit peregrinationi illoꝝ: ſed pcuſſit eos: & execratus eſt eos pre ſuperbia verbi illoꝝ. Nõ miſertus eſt illis gentem totã pdens: & extollentem ſe in peccatis ſuis. Et ſicut ſexcenta milia peditum qui congregati ſunt in duricia cordis ſui: & ſi vnus fuiſſet ceruicatus mirum ſi fuiſſet immunis. Miſericordia enim & ira eſt cum illo potens exoratio: & effundens iram. Secundum miſericordiam ſuã: ſic et correctio illius: hominem ſecundum opera ſua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: & non retardabit ſufferentia miſericordiam faciẽtis. Omnis miſericordia faciet locum vnicuiq; ſecundũ meritum operum ſuorum: & ſecundũ intellectum peregrinationis ipſius. Nõ dicas. A deo abſcondar: & ex ſummo quis mei memorabitur? In populo magno non agnoſcar. Que eſt enim anima mea in tam immenſa creatura? Ecce celum & celi celorum: abyſſus & vniuerſa terra & que in eis ſunt in conſpectu illius commouebuntur: montes ſimul & colles & fundamenta terre: & cum conſpexerit illa deus tremore concutientur. Et in omnibus his inſenſatum eſt cor: & omne cor intelligitur ab illo: & vias illius quis intelligit? Et procella quam nec oculus vidit hominis. Naʒ plurima illius opera ſunt in abſconſis: ſed opera iuſticie eius quis enũciabit: aut quis ſuſtinebit? Longe enim eſt teſtamentum a quibuſdam: & interrogatio hominum in conſummatione eſt. Qui minoratur corde cogitat ĩania: & vir imprudens & errans cogitat ſtulta. Audi me fili & diſce diſciplinam ſenſus: et in verbis meis attende in corde tuo: et dicam in equitate diſciplinã: et ſcrutabor enarrare ſapientiam: et in verbis meis attende in corde tuo: et dico in equitate ſpiritus: virtutes quas poſuit deus in opera ſua ab initio: et in veritate enuncio ſcientiam eius. In iudicio dei opera ipſius ab initio: et ab inſtitutione hominum impiorum diſtinxit partes illorum: et initia eorum in gentibus ſuis. Ornauit in eternum opera illorum: nec eſurierunt nec laborauerunt et non deſtiterunt ab operibus ſuis. Vnuſquiſq; proximum ſibi non anguſtiabit vſq; in eternum. Non ſis incredibilis verbo illius. Poſt hec deus in terrã reſpexit: et impleuit illam bonis ſuis. Anima autem omnis vitalis denũciauit ante faciem ipſius: et in ipſa iterum reuerſio illorum.

Capitulum.17.

DEus creauit de terra hominem: et ſecundum imaginem ſuam fecit illum. Et iterum conuertit illum in ipſaʒ: et ſecundum ſe veſtiuit illũ virtute. Numerũ dierꝝ et tempus dedit illi: et dedit illi poteſtatem eoꝝ q̃ ſunt ſuper terraʒ. Poſuit timorem illius ſup oẽm carnẽ:

montes ⁊ fundamenta terre: cũ cõſpe
τὰ ὄρη καὶ τὰ θεμέλια τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπι
xit ad illa dñs cõcutiũtur tremore.
βλέψαι ἐπ' αὐτὰ κύριον συσσείονται τρόμῳ.
Et digne nõ cogitabit in illis cor:
Καὶ ἀξίως οὐ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτοῖς καρ B
⁊ vias illi⁹ q̃s eſtimabit?
δία, καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τίς ἐνθυμηθήσεται;
pcella quã nõ videbit homo: at
καταιγὶς ἣν οὐκ ὄψεται ἄνθρωπος, τὰ δὲ ʒ.ſ.b.
plura opeꝝ ei⁹ ſũt in abſcon-
πλείονα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἀποκρύ
ditis. Opa iuſticie ei⁹ q̃s annũ
φοις. Ἔργα δικαιοσύνης αὐτοῦ τίς ἀναγ
ciabit: aut q̃s ſuſtinebit? longe .n. teſta-
γελεῖ, ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν γὰρ ἡ δια
mẽtũ: ⁊ iterrogatio oĩum ĩ ɔſũmatõe.
θήκη, καὶ ἐξέτασις ἁπάντων ἐν τελευτῇ.
Qui minuitur cogitat hec: ⁊ vir
Ἐλαττούμενος διανοεῖται ταῦτα, καὶ ἀνὴρ
ſtultus cogitat errans fatua.
ἄφρων διανοεῖται πλανώμενος μωρά.
Audi me fili ⁊ diſce ſcientiam: C
Ἄκουσόν μου τέκνον καὶ μάθε ἐπιστήμην,
⁊ in verbis meis attende in cor-
καὶ ἐπὶ τῶν λόγων μου πρόσεχε τῇ καρ
de tuo. Oñdam in põdere diſciplinã:
δίᾳ σου. Ἐκφανῶ ἐν σταθμῷ παιδείαν,
⁊ in diligẽtia annũtiabo ſcientiam e-
καὶ ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην αὐ
ius. Et in iudicio dñi opa eius ab ini
τοῦ. Καὶ ἐν κρίσει κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπ' ἀρ
tio: ⁊ a factione eoꝝ diſtinxit
χῆς, καὶ ἀπὸ ποιήσεως αὐτῶν διέστειλε
partes illoꝝ. Ornauit in ſecu
μερίδας αὐτῶν. Ἐκόσμησεν εἰς αἰῶ
lũ opa eius: ⁊ in manu e-
να τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐν χειρὶ αὐ-
tus pncipatus illius ĩ gñatiões gña
τοῦ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενε-
tionũ. nec eſurierũt: nec laborauerũt in
ῶν. οὔτε ἐπείνασαν, οὔτε ἐκοπίασαν ἐν D
operibus eius: ⁊ nõ deſtiterunt ab
ποιήμασιν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέλειπον ἀπὸ
opibus eius. Vnuſq̃ſq; ꝓximũ
τῶν ἔργων αὐτοῦ. Ἕκαστος τὸν πλησίον
ſuũ nõ ãguſtiauit: ⁊ vſq; ĩ ſclm nõ erũt
αὐτοῦ οὐκ ἐξέθλιψε, καὶ ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπει
increduli verbo illi⁹. Et poſt hec
θήσουσι τὸν λόγον αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα
in t̃rã ꝓſpexit dñs: ⁊ reple
εἰς γῆν ἐπέβλεψεν ὁ κύριος, καὶ ἐνέπλη
uit eã bonis ſuis. Aiam om-
σεν αὐτὴν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ. Ψυχὴν παν
nis aĩalis abſcondit vultus eius: ⁊
τὸς ζώου ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ
in illam reuerſio illoꝝ.
εἰς αὐτὴν ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν. Ca.17.
DOmin⁹ creauit de t̃ra hominem:
Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον,
⁊ rurſus conuertit illũ in eã.
καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν αὐτὸν εἰς αὐτήν.
Dies numeri ⁊ tp̃s dedit e-
Ἡμέρας ἀριθμοῦ καὶ καιρὸν ἔδωκεν αὐ
is: ⁊ dedit eis ptãtem eoꝝ q̃ A
τοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν ἐπ' ge.1.v.
in ea. Veſtiuit aũt eos ſm̃ ſeipſos
αὐτῆς. Ἐνέδυσε δὲ αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς
fortitudĩe: ⁊ ad imaginẽ ſuã fecit illos.
ἰσχύν, καὶ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτούς.
Poſuit timorẽ illi⁹ in omni carne:
Ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης σαρκός,

© Biblioteca Nacional de España

τ dñari beſtiaꝝ τ volatiliū
geñ.2.c καὶ κατακυριεύειν θηρίων καὶ πετεινῶν
in ſimilitudine. Sextā āt mentē illis dona
ἐν ὁμοιώματι. Ἔργον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἐδω
uit diuidēs: τ ſeptimū ſmonē
ρήσατο μερίζων, καὶ τὸν ἕβδομον λόγον
interpretatio opationū eius. Cō-
ἑρμηνεία τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ. Δια
ſiliū τ linguā τ oculos:
B βούλιον καὶ γλῶσσαν καὶ ὀφθαλμούς,
aures τ coꝛ dedit ad cogitādū il-
ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκε διανοεῖσθαι αὐ-
lis. ſciencia intellectꝰ repleuit il
τοῖς. ἐπιστήμην συνέσεως ἐνέπλησεν αὐ
los: τ bona τ mala oſtēdit illis.
τούς, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ ὑπέδειξεν αὐτοῖς.
Poſuit oculū ſuū ſup coꝛ-
Ἔθηκε τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρ
da illoꝝ. Dedit p ſecula gloꝛia
δίας αὐτῶν. Ἔδωκε δι᾽ αἰώνων καυχᾶ-
ri in mirabilibꝰ ſuis: vt enar
σθαι ἐπὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διη
rent opa eius ſapienter. Et
γῶνται τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετῶς. Καὶ
nomē ſctificat iōis eiꝰ laudabūt ele-
ὄνομα ἁγιασμοῦ αὐτοῦ αἰνέσουσιν ἐκλε
cti. Addidit eis ſcienciā: τ
Infra. 19c. κτοί. Προσέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην, καὶ
legē vite p hereditatē dedit illis: vt
C νόμον ζωῆς ἐκληροδότησεν αὐτοῖς, εἰς τὸ
intelligāt ꝙ moꝛtales exñtes exiſtūt nūc.
νοῆσαι ὅτι θνητοὶ ὄντες ὑπάρχουσι νῦν.
Teſtamentū ſeculi ſtatuit cū illis: τ
Διαθήκην αἰῶνος ἔστησε μετ᾽ αὐτῶν, καὶ τὰ
Act. 3. d. iudicia ſua oſtēdit illis. Ma
κρίματα αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς. Με
gnitudinē gloꝛie viderūt oculi eoꝝ:
γαλεῖον δόξης εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν,
τ gloꝛiā vocis eoꝝ audiuit auris
καὶ δόξαν φωνῆς αὐτῶν ἤκουσε τὸ οὖς
eoꝝ: τ dixit illis: attēdite
αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, προσέχετε
ab omni inquo. τ mādauit il-
ἀπὸ παντὸς ἀδίκου. καὶ ἐνετείλατο αὐ
lis vnicuiꝗ de pximo. Nō abſcō
τοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ πλησίον. Οὐ κρυ
D dent ab oculis eiꝰ
βήσονται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ αἱ
vie eoꝝ: corā ipo ſemper.
ὁδοὶ αὐτῶν, ἐναντίον αὐτοῦ διαπαντός.
Ois āt homo a iuuētute ad
Πᾶς δὲ ἄνθρωπος ἐκ νεότητος ἐπὶ τὰ
mala. τ nō valuerūt coꝛda
πονηρά. καὶ οὐκ ἴσχυσαν τὰς καρδίας
ſua pꝛo lapideis facere carnea.
αὐτῶν ἀντὶ λιθίνων ποιῆσαι σαρκίνας.
In eñi diuiſione gentiū terre to
Ἐν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς πά
tius: vnicuiꝗ gēti cōſtituit du
σης, ἑκάστῳ ἔθνει καθέστηκεν ἡγού-
cē: τ accepit iſrael
μενον, καὶ προσελάβετο τὸν ἰσραὴλ
ſibi partē. Quē pꝛimogenitū exñtē nu
ἑαυτῷ μερίδα. Ὃν πρωτόγονον ὄντα τι
trit diſciplina: τ diuidēs lumē dile
θηνεῖ παιδεία, καὶ μερίζων φῶς ἀγαπή
A ctionis: nō remittit illū. Ideo oīa
σεως, οὐκ ἀνίησιν αὐτόν. Διὸ πάντα
opa eoꝝ vt ſol corā ipo
τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐ
ſunt: τ oculi eiꝰ aſſidue
τοῦ ἐστι, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐνδελεχῶς

& dominatus eſt beſtiarum & volatiliū. Creauit ex ipſo adiutorium ſimile ſibi conſiliuꝫ & linguam & oculos et aures et cor dedit illis excogitandi: & diſcipli na intellectus repleuit illos. Creauit il- lis ſcientiam ſpiritꝰ ſenſu impleuit cor illorum: & mala et bona oſtendit illis. Poſuit oculos ipſorum ſuper corda il- lorum oſtendere illis magnalia operuꝫ ſuorum: vt nomen ſanctificationis col laudent: et gloriari in mirabilibus illiꝰ: vt magnalia enarrēt operum eius. Ad- didit illis diſciplinam: & legem vite he reditauit illos. Teſtamentum eternum conſtituit cū illis & iuſticiā & iudicia ſua oſtendit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus illorum & honorem vo- cis audierunt aures illoruꝫ: & dixit illis attendite ab omni iniquo. Et mādauit illis vnicuiꝗ de proximo ſuo. Vie illo- rum coram illo ſunt ſemper: non ſunt abſconſe ab oculis ipſius. In vnāquāꝗ gentem prepoſuit rectorem: & pars dei iſrael facta eſt manifeſta. Et oīa opera illorum velut ſol in cōſpectu dei: & ocu li eius ſine intermiſſione inſpicientes in viis eorum. Nō ſunt abſconſa teſtamē- ta propter iniquitatem illorum: & om- nes iniquitates eorum in cōſpectu dei. Elemoſyna viri quaſi ſaculus cum ipſo: & gratiam hominis quaſi pupillam cō- ſeruabit. & poſtea reſurget & retribuet illis retributionem vnicuiꝗ in caput ip ſorum: & cōuertet in inferiores partes terre. Penitentibus autem dedit viam iuſticie: et confirmauit deficientes ſuſti nere: & deſtinauit illis ſortem veritatis. Conuertere ad dominum et relinque peccata tua: precare ante faciem dñi. et minue offendicula. Reuertere ad domi num et auertere ab iniuſticia tua: & ni- mis odito execrationeꝫ: & cognoſce iu ſticias & iudicia dei: et ſta in ſorte ꝓpoſi tionis & orationis altiſſimi dei. In par- tes vade ſeculi ſancti cum viuis & dan- tibus confeſſionem deo. Non demore- ris in errore impiorum: ante mortem confitere. A mortuo quaſi nihil perit confeſſio. Confiteberis viuens: viuus & ſanus confiteberis & laudabis deum: et gloriaberis in miſerationibus eius. Quā magna miſericordia domini: et propitiatio illius conuertentibus ad ſe. Nec enim omnia poſſunt eſſe in homi nibus: quoniam non eſt immortalis fi lius hominis: & in vanitate malitie pla cuerunt. Quid lucidius ſole. et hic defi ciet. Aut quid nequius ꝙꝫ quod excogi tauit caro et ſanguis: et hoc arguetur. Virtutem altitudinis celi ipſe conſpicit. Et omnes homines terra et cinis.

Capitulum. 18.

QVi viuit in eternum creauit omnia ſimul. Deus ſolus iuſtificabitur: et

ſup vias eoꝝ. Nō ſunt abſcōſe
ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. Οὐκ ἐκρύβησαν
iniuſticie illoꝝ ab eo: τ oīa
αἱ ἀδικίαι αὐτῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι
peccata eoꝝ corā dño. Dñs
αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἔναντι κυρίου. Κύρι
āt vtilis exñs τ ſciēs fictionē
ος δὲ χρηστὸς ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα
ſuā: neꝗ dimiſit eos: neꝗ reli
αὐτοῦ, οὔτε ἀνῆκεν αὐτούς, οὔτε ἐγκα-
quit parcēs eis. elemoſyna
τέλιπε φειδόμενος αὐτῶν. ἐλεημοσύνη
eñi viri ſicut ſigillū cū ipo: τ
γὰρ ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ
grām hoīs q̄ſi pupillā cōſeruabit.
χάριν ἀνθρώπου ὡς κόρην συντηρήσει.
Diſtribuēs filijs ſuis τ filiabꝰ pe-
Μερίζων υἱοῖς αὐτοῦ καὶ θυγατράσι με
nitentiā: poſt hec exurget τ re
τάνοιαν, μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται καὶ ἀν
tribuet eis. Et retributionē
ταποδώσει αὐτοῖς. Καὶ τὸ ἀνταπόδομα
eoꝝ in caput ipoꝝ retribuet.
αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν ἀνταποδώσει.
Veꝝ penitētibꝰ dedit reditū:
Πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπάνοδον,
τ aduocauit deficiētis expe-
καὶ παρεκάλεσεν ἐκλείποντας ὑπο-
ctatiōe. Cōuertere igit ad dñm: τ
μονήν. Ἐπίστρεφε οὖν πρὸς κύριον, καὶ
relique peccata: pcare ante fa
ἀπόλειπε ἁμαρτίας, δεήθητι κατὰ πρό
ciē τ minue offendiculū: reuer
σωπον καὶ σμίκρυνον πρόσκομμα, ἐπα
tere ad altiſſimū auertere ab in
νάγαγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀπόστρεφε ἀδικί
iuſticia. ipe eñi ducet de tenebris in
ας. αὐτὸς γὰρ ὁδηγήσει ἐκ σκότους εἰς
lucē ſalutis: τ valde odio habe
φωτισμὸν ὑγείας, καὶ σφόδρα μίσησον
abominationē. Altiſſimū qs laudabit in
βδέλυγμα. Ὑψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν
inferno: pꝛo viuētibus τ dantibꝰ cōfeſſio
ᾅδου; ἀντὶ ζώντων καὶ διδόντων ἀνθο-
nē. a moꝛtuo tāꝗ nō exñte:
μολόγησιν. ἀπὸ νεκροῦ ὡς μηδὲ ὄντος,
perit cōfeſſio. Viuēs τ ſa
ἀπόλλυται ἐξομολόγησις. Ζῶν καὶ ὑγι
nꝰ coꝛde laudabit dñm. Quā
ὴς τῇ καρδίᾳ αἰνέσει τὸν κύριον. Ὡς
magna mīa dñi dei no
μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ κυρίου θεοῦ ἡ-
ſtri: τ ꝓpiciatio conuertentibꝰ
μῶν, καὶ ἐξιλασμὸς τοῖς ἐπιστρέφουσιν
ad ſe ſancte. Nō eñi poſſunt om-
ἐπ᾽ αὐτὸν ὁσίως. Οὐ γὰρ δύναται πάν
nia eſſe in hoibꝰ: qm̄ nō imoꝛtalis
τα εἶναι ἐν ἀνθρώποις, ὅτι οὐκ ἀθάνατος
filiꝰ hoīs. Quid lucidiꝰ ſole:
υἱὸς ἀνθρώπου. Τί φωτεινότερον ἡλίου;
τ hoc deficit: τ vir q̄ cogita
καὶ τοῦτο ἐκλείπει, καὶ ἀνὴρ ὃς ἐνθυμη
bit carnē τ ſanguinē. Virtutē alti
θήσεται σάρκα καὶ αἷμα. Δύναμιν ὕ-
tudinis celi ipe cōſiderat: τ
ψους οὐρανοῦ αὐτὸς ἐπισκέπτεται, καὶ
hoīes oēs terra τ cinis.
ἄνθρωποι πάντες γῆ καὶ σποδός. C. 18.
QVi viuit in ſeculū creauit
Ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ
oīa cōmuniter: dñs ſolꝰ iuſtus: τ
πάντα κοινῇ, κύριος μόνος δίκαιος, καὶ

© Biblioteca Nacional de España

nō eſt alius p̄ter illū. gubernās
οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. Οἰκίζων
mūdū in palmo man⁹ eius:
τὸν κόσμον ἐν σπιθαμῇ χειρὸς αὐτοῦ,
τ oīa obediūt volūtati eius.
καὶ πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι αὐτοῦ.
Ip̄e em̄ rex oīm i fortitudīe
Αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν κράτει
ſua: diſtinguēs in eis ſancta a
αὐτοῦ, διαστέλλων ἐν αὐτοῖς ἅγια ἀπὸ
p̄fanis. cui cop̄tā fecit enūciandi
βεβήλων. τίνι ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι
opa ſua: τ q̄s iueſtigauit ma
τὰ ἔργα αὐτοῦ; καὶ τίς ἐξιχνίασε τὰ με
gnalia eius: Uim magnificētie
γαλεῖα αὐτοῦ; Κράτος μεγαλωσύνης
eius q̄s enūerabit: τ q̄s addīj=
αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ τίς προσθή
ciet enarrare mias eius:
σει ἐκδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη αὐτοῦ;
Nō eſt minuere neq̄ adījcere:
Οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ προσθεῖναι,
τ nō eſt inueſtigare mirabilia
καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι τὰ θαυμάσια
dn̄i. cū cōſūmauerit homo:
τοῦ κυρίου. ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος,
tūc icipit: τ cū ceſſauerit: tūc
τότε ἄρχεται, καὶ ὅταν παύσηται, τότε
indigebit. Et q̄d homo: τ
ἀπορηθήσεται. Καὶ τί ἄνθρωπος, καὶ
q̄ vtilitas illi⁹: q̄d bonū ei⁹:
τίς ἡ χρῆσις αὐτοῦ; τί τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ,
τ q̄d malū illius: nūerus dieꝝ
καὶ τί τὸ κακὸν αὐτοῦ; ἀριθμὸς ἡμερῶν
hoīs multi anni centū: irrationabili
ἀνθρώπου πολλὰ ἔτη ἑκατόν, ἀλογίστω
āt cuiuſq̄ oībus dormitio. Sicut gutta
δὲ ἑκάστου πᾶσιν ἡ κοίμησις. Ὡς σταγὼν
aque a mari τ ſicut calcul⁹
ὕδατος ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὡς ψῆφος
arene: ſic mille āni in diebus ſecu
ἄμμου, οὕτως χίλια ἔτη ἐν ἡμέραις αἰῶ
li. Propt̄ hoc patiēs eſt dn̄s in
νος. Διὰ τοῦτο μακροθυμεῖ κύριος ἐπ᾽
illis: τ effundet miam ſuam ſup
αὐτοῖς, καὶ διαχέει τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπ᾽
eos. Uidit τ cognouit ſubuerſio=
αὐτούς. Εἶδε καὶ ἐπέγνω τὴν καταστρο=
nē eoꝝ q̄m mala: ideo adiple
φὴν αὐτῶν ὅτι πονηρά, διὰ τοῦτο ἐπλήθυ
uit p̄pitiationē ſuā. mīa hoīs
νε τὸν ἐξιλασμὸν αὐτοῦ. ἔλεος ἀνθρώπου
in p̄ximū ſuū: mīa āt dn̄i
ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἔλεος δὲ κυρίου
in omnē carnē: corripiēs τ eru=
ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, ἐλέγχων καὶ παι
diēs τ docēs τ cōuertēs vt
δεύων καὶ διδάσκων καὶ ἐπιστρέφων ὡς
paſtor gregem ſuū. Excipiē
ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Τοὺς ἐκδεχο
tiū diſciplinā miſeret̄: τ feſti
μένους παιδείαν ἐλεεῖ, καὶ τοὺς κατα
nantiū ad iudicia eius.
σπεύδοντας ἐπὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
Fili in bonis nō des rep̄hēſionē: neq̄
Τέκνον ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶμον, μὴ δὲ
in omni inopia triſtitiā verbi mali.
ἐν πάσῃ δόσει λύπην λόγου πονηροῦ.
Nōne ardorē ſedabit ros: ſic
Οὐχὶ καύσωνα ἀναπαύσει δρόσος; οὕ
melius verbū q̄ donū. nōne ecce
τως κρεῖσσον λόγος ἢ δόσις. οὐκ ἰδοὺ

manet inuictus rex ineternum. Quis ſufficiet enarrare opa illius? Quis enī inueſtigabit magnalia eius? Virtutem autem magnitudinis eius quis enunciabit? Aut quis adiiciet enarrare miſericordiam eius? Non eſt minuere neq̄ adiicere: nec eſt inuenire magnalia dei. Cum conſumauerit homo: tunc incipiet: et cum quieuerit operabitur. Quid eſt homo & que eſt gratia illius: & quid eſt bonum aut quid nequam illius? Numerus dierum hominū vt multum centum anni: quaſi gutte aque maris deputati ſunt. Et ſicut calculus arene: ſic exigui anni in die eui. Propter hoc patiens eſt deus in illis: et effundit ſuper eos miſericordiam ſuam. Vidit preſumptionem cordis eoruꝫ quoniā mala eſt: & cognouit ſubuerſionem illorum: quoniam nequam eſt. Ideo impleuit propitiationem ſuam in illis: & oſtendit eis viam equitatis. Miſeratio hominis circa proximum ſuum: miſericordia autem dei ſuper omnem carnem. Qui miſericordiam habet docet & erudit quaſi paſtor gregem ſuū. Miſerator excipiens doctrinā miſerationis & qui feſtinat in iudiciis eius. Fili in bonis nō des querelam: et in omni dato non des triſticiam verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? Sic & verbum melius q̄ datum. Nonne ecce verbum ſuper datum bonum? Sed vtraq̄ cum homine iuſtificato. Stult⁹ acriter improperabit: & datus indiſciplinati: tabeſcere facit oculos. Ante iudicium para iuſticiam tibi: et anteq̄ loquaris diſce. Ante languorem adhibe medicinam: & ante iudicium interroga teip̄ꝫ: et in conſpectu dei inuenies propitiationem. Ante languorem humilia te: & in tempore infirmitatis oſtende conuerſationem tuam. Nō impediaris orare ſemper: & ne veteris vſque ad mortem iuſtificari: quoniā merces dei manet ineternum. Ante orationē prepara animam tuam: et noli eſſe quaſi homo qui tentat deum. Memento ire in die conſumationis: & tempus retributionis in conuerſatione facies. Memento paupertatis in tempore abundātie: et neceſſitatem paupertatis in die diuitiarum. A mane vſq̄ ad veſperam immutabitur tempus: et hec omnia citata in oculis dei. Homo ſapiens in omnibus metuit: & in diebus delictorum attendet ab inertia. Oīs aſtutus agnoſcit ſapientiam: & inuenienti eam dabit confeſſionem. Sēſati in verbis & ip̄i ſapienter egerunt: et intellexerunt veritatem & iuſticiam: & implorauerunt prouerbia et iudicia. Poſt concupiſcētias tuas non eas: & a volūtate tua auertere. Si preſtes anime tue concupiſcentias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Ne oblecteris in turbis nec in modicis. Aſſidua enim eſt

verbū ſup datū bonū: τ vtraq̄
λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν; καὶ ἀμφότερα
apud hoiem gratioſa. Fatu⁹
παρὰ ἀνθρώπῳ κεχαριτωμένα. Μωρὸς
acerbe iproperabit: τ donū liuidi
ἀχαρίστως ὀνειδιεῖ, καὶ δόσις βασκάνου
tabeſcere facit oculos. anteq̄ loquaris: di=
ἐκτήκει ὀφθαλμούς. πρὶν ἢ λαλῆσαι, μάν Gen. 6
ſce: τ ante lāguorē curare. āte a.
θανε, καὶ πρὸ ἀρρωστίας θεραπεύου. πρὸ ps. 89.
iudiciū p̄a teip̄m ad bn̄faciendū: B
κρίσεως ἑτοίμαζε σεαυτὸν καλλιεργεῖν,
τ in hora viſitationis inuenies p̄pitia=
καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς εὑρήσεις ἐξιλασ
tionē. anteq̄ egrotes tu: humiliare
μόν. πρὶν ἀρρωστῆσαί σε, ταπεινώθητι
cōtinētia: τ in tp̄e p̄ctoꝝ
ἐγκρατείᾳ, καὶ ἐν καιρῷ ἁμαρτημάτων
oſtēde aduertentiā. ne p̄hibeas
δεῖξον ἐπιστροφήν. μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ
reddere votū oportune: τ ne expe
ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως, καὶ μὴ μεί
ctes vſq̄ ad mortē iuſtificari. Anteq̄ ores
νῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι. Πρὶν εὔξα
prepara teip̄m: τ ne ſis
σθαι ἑτοίμασον σεαυτόν, καὶ μὴ γίνου
q̄ſi homo tētans dn̄m. me
ὡς ἄνθρωπος πειράζων τὸν κύριον. μνή=
mēto ire in dieb⁹ ꝯſumationis: τ
σθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τελευτῆς, καὶ
tp̄s vindicte in auerſione vul
καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν ἀποστροφῇ προσώ
tus. Memēto tp̄oris famis in tp̄ore
που. Μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν καιρῷ C
abundātie: paupertatis τ egeſtatis in
πλησμονῆς, πτωχείαν καὶ ἔνδειαν ἐν
die diuitiaꝝ. A mane vſq̄ ad veſ
ἡμέρᾳ πλούτου. Ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέ
perā mutat̄ tp̄s: τ oīa hec
ρας μεταβάλλει καιρός, καὶ πάντα ταῦ
ſunt citata corā dn̄o. Et in
τά ἐστι ταχινὰ ἔναντι κυρίου. Καὶ ἐν
dieb⁹ delictoꝝ attēdet ab erro= Lu. 18.
ἡμέραις ἁμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημ a.
re: τ ſtultus nō ꝯſeruabit occaſionē. Theſſ.
μελείας, καὶ ἄφρων οὐ συντηρήσει καιρόν. 5. d.
Oīs ſapn̄s nouit ſapiam τ diſci
Πᾶς συνετὸς ἔγνω σοφίαν καὶ παιδεί
plinā: τ ei q̄ iuenit eā dabit cōfeſſio=
αν, καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολό=
nē. Sapn̄tes in ſ̄monib⁹ τ ip̄i ſapiē
γησιν. Συνετοὶ ἐν λόγοις καὶ αὐτοὶ ἐσο
ter egerūt: τ ſtillauerunt p̄uerbia
φίσαντο, καὶ ἀνώμβρισαν παροιμίας D
diligētia ad vitā. Melior fiducia
ἀκριβεῖς εἰς ζωήν. Κρείσσων παρρησία
in dn̄o ſolo: ſiq̄dē mortuū cor
ἐν δεσπότῃ μόνῳ, εἴπερ νεκρᾷ καρδίᾳ
mortuo adheret. Poſt ꝯcupi
νεκρῷ ἀντέχεται. Ὀπίσω τῶν ἐπι
ſcētias tuas ne eas: τ ab
θυμιῶν σου μὴ πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν
appetitib⁹ tuis auertere. ſi p̄bueris
ὀρέξεών σου κωλύου. ἐὰν χορηγήσῃς τῇ
aīe tue ꝯcupiſcētiā bn̄placiti eius:
ψυχῇ σου ἐπιθυμίαν εὐδοκίας αὐτῆς,
facies deriſionē inimicoꝝ tuoꝝ:
ποιήσεις ἐπίχαρμα τῶν ἐχθρῶν σου,
q̄ inuidēt tibi. ne leteris in
οἱ βασκαίνουσί σε. μὴ εὐφραίνου ἐπὶ
multis delitijs tuis: neq̄ indigeas
πολλῇ τρυφῇ σου, μὴ δὲ προσδεηθῇς

cõſilio eius. Ne fias pauper
συμβουλῆς αὐτῆς. Μὴ γίνου πτωχὸς
participans ex fenore: ⁊ nihil
συμβολοκοπῶν ἐκ δανεισμοῦ, καὶ οὐδὲν
tibi eſt in marſupio. eris em̃ inſidia
A σοί ἐστιν ἐν μαρσυππίῳ. ἔσῃ γὰρ ἐπίβου
tor ꝓprie vite dign⁹ dictu.
λος τῆς ἰδίας ζωῆς λαλητός. Ca.19.
Operarius ebrioſus nõ locupletabi
Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθή
tur. ⁊ q̃ ſpernit modica: pau
σεται. καὶ ὁ ἐξουθενῶν τὰ ὀλίγα, κα
latim decidet. Vinũ ⁊ mulie
τὰ μικρὸν πεσεῖται. Οἶνος καὶ γυναῖ
res apoſtatare faciẽt ſapiẽtes: ⁊ q̃ coniũ
B κες ἀποστήσουσι συνετούς, καὶ ὁ κολλώ
git meretricib⁹ audax erit. putredo ⁊
μενος πόρναις τολμηρὸς ἔσται. σῆτες καὶ
s.10.d. vermes hereditabũt illũ: ⁊
σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτόν, καὶ
areſiet in infamia maio
ἐξαρθήσεται ἐν παραδειγματισμῷ μεί
re. Cito credẽs: leuis cor
ζονι. Ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος καρ
de: ⁊ q̃ delinquit in aĩam ſuã
δία, καὶ ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐτ
errabit. q̃ letatur in ma
πλημμελήσει. ὁ εὐφραινόμενος ἐπὶ κα
le agẽdo cõdemnabit: at reſi
κοῖς καταγνωσθήσεται, ὁ δὲ ἀντοφθαλ
ſtẽs voluptatib⁹ coronat vitã ſuã.
μῶν ἡδοναῖς στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.
C cõtinẽs lingua difficil con
ὁ ἐγκρατευόμενος γλώσσῃ ἀμάχως συμ
uiuet: ⁊ q̃ odit loquacitatẽ immi
βιώσεται, καὶ ὁ μισῶν λαλιὰν ἐλαττοῦ
nuit malitia. Nunq̃ iteraueris ver
ται κακία. Μηδέποτε δευτερώσῃς λό
bũ: ⁊ nihil tibi erit in diminutiõe.
γον, καὶ οὐδέν σοι ἔσται ἐν ἐλαττώσει.
In amico ⁊ inimico ne narres vitas alie
ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ βίους ἀλ
nas: ⁊ ſi nõ tibi eſt delictũ:
λοτρίους, καὶ εἰ μή σοι ἔστιν ἁμαρτία,
nõ reueles. Audiuit em̃ te ⁊
μὴ ἀποκαλύψῃς. Ἀκήκοε γάρ σου καὶ
obſeruauit te: ⁊ in tp̃e odio hẽt te.
ἐφυλάξατό σε, καὶ ἐν καιρῷ μισεῖ σε.
Audiſti verbũ: cõmoriat tibi: ⁊
Ἀκήκοας λόγον, συναποθανέτω σοι, καὶ
confidẽs eſto. nõ em̃ te dirũpet.
D εὐθαρσὴς γίνου. οὐ γὰρ μή σε ῥήξῃ.
A facie verbi īproperabit fa
Ἀπὸ προσώπου λόγου ὠδινήσει μω
tu⁹: ſicut a facie infantis q̃
ρός, ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους ἡ τί
peperit. Sagitta fixa in femore car
κτουσα. Βέλος πεπηγὸς ἐν μηρῷ σαρ
nis. ſic verbũ in ventre fatui. Corri
κός, οὕτως λόγος ἐν κοιλίᾳ μωροῦ. Ἔλεγ
pe amicũ: neforte nõ fecit: ⁊ ſi
ξον φίλον, μήποτε οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ
fecit ne forte addat. Corripe
ἐποίησε μήποτε προσθῇ. Ἔλεγξον τὸν
proximũ: ne forte nõ dixit: ⁊ ſi di
πλησίον, μήποτε οὐκ εἶπε, καὶ εἰ εἴρη
xit: ne reiteret. corripe amicũ:
κεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ. ἔλεγξον φίλον,
ſepe em̃ fit calũnia vana.
πολλάκις γὰρ γίνεται διαβολὴ ματαία.
⁊ nõ omni ſmoni credat cor
καὶ μὴ παντὶ λόγῳ πιστευέτω ἡ καρδία

commiſſio illorũ. Ne fueris mediocris
in contentione ex fenore: & non eſt ti=
bi nihil in ſeculo. Eris enim inuid⁹ ani=
me tue.

Capitulum decimum nonum:

Operarius ebrioſus nõ locupletabi=
tur: & qui ſpernit modica paulatĩ
decidit. Vinum & mulieres apoſtatare
faciunt ſapientes: & arguũt ſenſatos: et
qui ſe iungit fornicariis erit nequam.
Putredo & vermes hereditabũt illum:
et extolletur in exemplũ maius: & tol
letur de numero anima eius. Qui cre=
dit cito: leuis corde eſt et minorabitur:
& q delinquit in animam ſuã inſup ha
bebit. Qui gaudet iniquitate denota
bitur: et qui odit correptionem minue
tur vita: et qui odit loquacitatem extin
guit maliciam. Qui peccat in animam
ſuam: penitebit: et qui iocundatur in
malicia denotabitur. Ne iteres verbũ
nequam et durum: & nõ minoraberis.
Amico & inimico noli narrare ſenſum
tuum: & ſi eſt tibi delictum noli denuda
re. Audiet enim te et cuſtodiet te: et q̃ſi
defendens peccatum odiet te: et ſic ade
rit tibi ſemper. Audiſti verbum aduer=
ſus proximum tuum commoriatur in
te fidens: quoniam non te dirumpet.
A facie verbi parturit fatuus: tanq̃ ge=
mitus partus infantis. Sagitta infixa fe
mori carnis: ſic verbum in corde ſtulti.
Corripe amicum ne forte non intelle
xerit: et dicat: non feci: aut ſi fecerit: ne
iterum addat facere. Corripe proximũ
ne forte nõ dixerit: & ſi dixerit ne forte
iteret. Corripe amicum: ſepe enim fit
cõmiſſio: & nõ omni verbo credas. Eſt
qui labitur lĩgua ſua: ſed nõ ex animo.
Quis eſt enim qui non deliquerit in lin
gua ſua? Corripe proximum anteq̃ cõ
mineris: et da locũ timori altiſſimi: qa
omnis ſapiẽtia timor dei: et in illa time
re deum: et in omni ſapiẽtia diſpoſitio
legis. Et non eſt ſapientia nequitie diſ=
ciplina: et non eſt cogitatus bonus pec
catorum prudentia. Eſt prudentie neq
tia & in ipſa execratio: et eſt inſipiens q
minuitur ſapientia. Melior eſt homo q
minuitur ſapientia & deficiens ſenſu in
timore dei: q̃ qui abundat ſenſu et traſ
greditur legẽ altiſſimi. Eſt ſolertia cer=
ta et ipſa iniqua. Et eſt qui emittit ver=
bum certum enarrans veritatem. Eſt q
nequiter humiliat ſe: et interiora eius
plena ſunt dolo: et eſt iuſtus q ſe nimiũ
ſubmittit a multa humilitate: et eſt iu=
ſtus qui inclinat faciem ſuam et fingit
non videre ſe quod ignoratum eſt. Et
ſi ab imbecillitate virium vetetur pecca=
re: ſi inuenerit tempus malefaciẽdi: ma
lefaciet. Ex viſu cognoſcitur vir: & ab
occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus.
Amictus corporis & riſus dentiũ & in=
greſſus hominis enunciant de illo.
Eſt correptio mendax in ira contume
lioſi: et eſt iudicium quod non proba=
tur eſſe bonum: et eſt tacens et ipſe eſt
prudens.

Capitulum vigeſimum.

tuũ. Eſt q̃ labitur verbo ⁊ nõ ab
σου. Ἔστιν ὀλισθαίνων λόγῳ καὶ οὐκ ἀπὸ
aĩa: ⁊ quis eſt qui nõ lapſus eſt
ψυχῆς, καὶ τίς ἐστιν ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
in lingua ſua? Corripe pxi=
ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ; Ἔλεγξον τὸν πλη=
mũ anteq̃ mineris: ⁊ da locũ
σίον πρὶν ἀπειλῆσαι, καὶ δὸς τόπον
legi altiſſimi factus ſine ira. Timor
νόμῳ ὑψίστου γινόμενος ἀμηνής. Φόβος
dñi initiũ aſſumptionis: ſapia aũt
κυρίου ἀρχὴ προσλήψεως, σοφία δὲ
ab eo dilectionẽ acquirit. cognitio
παρ᾽ αὐτοῦ ἀγάπησιν περιποιεῖ. γνῶσις
mãdatoꝶ dñi: diſciplinã vite. at faciẽ
ἐντολῶν κυρίου, παιδεία ζωῆς. οἱ δὲ ποι
tes q̃ placita ſunt ei immortalitatis arborẽ
οῦντες τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ἀθανασίας δένδρον
decerpũt. Ois ſapia timor a
καρποῦνται. Πᾶσα σοφία φόβος παρὰ
dño: ⁊ in omni ſapia factio legis.
κυρίου, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου,
⁊ cognitio oipotentie ei⁹.
καὶ γνῶσις τῆς παντοκρατορίας αὐτοῦ.
Seruus dicẽs dño: ſicut placet
Οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ, ὡς ἀρέσκει
nõ faciã: ſi poſt hec fecerit: irri
οὐ ποιήσω, ἐὰν μετὰ ταῦτα ποιήσῃ, παρ᾽
tat nutrientẽ ſe. Nõ eſt ſa=
οργίζει τὸν τρέφοντα αὐτόν. Οὐκ ἔστι σο
piẽtia nequitie ſciẽtia: ⁊ nõ eſt vbi
φία πονηρίας ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου
cõſiliũ peccatoꝶ prudẽtia. Eſt nequi
βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις. Ἔστι πονη=
tia ⁊ ipſa abominatio: ⁊ eſt ſtultus
ρία καὶ αὐτὴ βδέλυγμα, καὶ ἔστιν ἄφρων
q̃ minuitur ſapia. melior ſtupid⁹
ἐλαττούμενος σοφίᾳ. κρείσσων ἡττούμενος
in intellectu cũ timore: abundãte in
ἐν συνέσει ἔμφοβος, ἢ περισσεύων ἐν
prudẽtia ⁊ traſgrediente legẽ alti=
φρονήσει καὶ παραβαίνων νόμον ὑψί
ſſimi. Eſt aſtutia diligẽs ⁊ ipa ini
στου. Ἔστι πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὐτὴ ἄδι
qua: ⁊ eſt puertẽs gr̃am vt oſtẽdat
κος, καὶ ἔστι διαστρέφων χάριν τοῦ ἐκφᾶναι
iudiciũ: ⁊ eſt iuſtificãs iudicio ſapiẽs. eſt pra=
κρίμα, καὶ ἔστι δικαιῶν κρίσει σοφός. ἔστι πο
ue agẽs incuruatus nigredine: ⁊
νηρευόμενος συγκεκυφὼς μελανίᾳ, καὶ τὰ
interiorib⁹ ei⁹ plen⁹ dolo ignito.
ἐντὸς αὐτοῦ πλήρης δόλου πυρώδους.
Incuruãs vultũ ⁊ ſurdũ ſe ſimulãs: vbi
Συγκύφων πρόσωπον καὶ ἐθελοκωφῶν, οὗ
cũq̃ cognit⁹ fuerit: pueniet te vt malefa
ἐὰν ἐπιγνωσθῇ, προφθάσει σε κακοποιῆ
ciat. Et ſi ab imbecillitate viriũ vete
σαι. Καὶ ἐὰν ὑπὸ ἐλαττώματος ἰσχύος κω=
tur peccare: ſi inuenerit tp̃s malefa
λυθῇ ἁμαρτεῖν, ἐὰν εὕρῃ καιρὸν κακοποιή
ciet. Ex viſu cognoſcet vir:
σει. Ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται ἀνήρ,
⁊ ab occurſu faciei cogno
καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώπου ἐπιγνω
ſcet prudẽs. Amictus viri ⁊
σθήσεται νοήμων. Στολισμὸς ἀνδρὸς καὶ
riſus dentiũ: ⁊ greſſus hoĩs ãnũciabit
γέλως ὀδόντων, καὶ βῆμα ἀνθρώπου ἀναγγελεῖ
q̃ de eo. Eſt correptio q̃ nõ eſt pul=
τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἔστιν ἔλεγχος ὃς οὐκ ἔστιν ὡραῖ
chra: ⁊ eſt tacens: ⁊ ipſe prudens.
ος, καὶ ἔστι σιωπῶν, καὶ αὐτὸς φρόνιμος. 20

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Gre. cū iterp̄. lati.

Q Uā bonū eſt redarguere poti⁹ q̃ iraſci
Ὡς καλόν ἐϛιν ἐλέγξαι ἢ θυμοῦσθαι
occulte: ⁊ q̄ confitet̄ prohibebi
κρυπτῶς, καὶ ὁ ἀνθομολογούμενος κωλυθήσε
tur a diminutione. Cōcupiſcētia ſpado
ται ἀπὸ ἐλαττώματος. Επιθυμία εὐνού
nis vitiare puellā: ſic
χου ἀποπαρθενῶσαι νεάνιδα, οὕτως ὁ
q̄ facit in vita iudicia. eſt tacens q̄
ποιῶν ἐν βίω κρίματα. ἔϛι σιωπῶν εὑ
inuenit̄ ſapiens: ⁊ eſt odibilis a
ρισκόμενος σοφός, καὶ ἔϛι μισητὸς ἀπὸ
multa loquacitate ſua. Eſt tacēs: nō
πολλῆς λαλιᾶς αὐτοῦ. Εϛι σιωπῶν, οὐ
eñ hēt reſpōſum: ⁊ eſt tacēs ſci⸗
γὰρ ἔχει ἀπόκρισιν, καὶ ἔϛι σιωπῶν εἰ⸗
ens tp̄s. homo ſapiēs tacebit
δὼς καιρόν. ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει
vſq; ad tp̄s: at laſciu⁹ ⁊ imprudēs trās
ἕως καιροῦ, ὁ δὲ λαπιϛὴς καὶ ἄφρων ὑπερ
gredict̄ tp̄s. Qui abundat ſmone abo
βήσεται καιρόν. Ο πλεονάζων λόγω βδε
minabit̄: ⁊ poteſtatē ſibi aſſumēs odio
λυχθήσεται, καὶ ὁ ἐνεξουσιαζόμενος μισηθ
habebit̄. q̃ bonū correptū manife⸗
θήσεται. ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φανερῶ
ſtare penitentiā: ſic eñ fugies volūta
σαι μετάνοιαν, οὕτως γὰρ φεύξῃ ἑκουσί
riū peccatū. Eſt bn̄placitū in malis vi
ου ἁμάρτημα. Εϛιν εὐδοκία ἐν κακοῖς ἀν
ro peccatori: ⁊ eſt inuētio in dimi
δρὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ἔϛιν εὕρημα εἰς ἐλα
nutionē· eſt datio q̄ nō pderit tibi:
ττωσιν. ἔϛι δόσις ἣ οὐ λυσιτελήσει σοι,
⁊ eſt datio: cui⁹ retributio du⸗
καὶ ἔϛι δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα δι⸗
plex. Eſt diminutio cauſa gl̄ie: ⁊
πλοῦν. Εϛιν ἐλάττωσις ἕνεκεν δόξης, καὶ
eſt q̄ ab humilitate leuauit caput.
ἔϛιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως ἦρε κεφαλήν.
eſt emens multa paruo: ⁊ ſol
ἔϛιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, καὶ ἀποτιν
uēs illa ſeptupla. Sapiēs ī ver
νύων αὐτὰ ἑπταπλασίονα. Ο σοφὸς ἐν λό
bis ſeipm amabilē faciet: gratie
γοις ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει, χάριτες
āt fatuoꝝ effundent̄. Datio inſipiētis
δὲ μωρῶν ἐκχυθήσονται. Δόσις ἄφρονος
nō erit vtilis tibi accipiēti: ſimilr̄ āt
οὐ λυσιτελήσει σοι λαβόντι, ὁμοίως δὲ
⁊ liuidi ppt̄ neceſſitatē ei⁹. nā
καὶ βασκάνου διὰ ἀνάγκην αὐτοῦ. οἱ γὰρ
oculi eius p vno ad accipiēdū
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνθ᾽ ἑνὸς εἰς τὸ λαβεῖν
multi. Exigua dabit ⁊ multa ip̄ropa⸗
πολλοί. Ολίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδί
bit: ⁊ aperiet os ſuū tāq̄ preco.
σει, καὶ ἀνοίξει τὸ ϛόμα αὐτοῦ ὡς κῆρυξ.
hodie fenerabit̄: ⁊ cras repetet. odi
σήμερον δανειεῖ, καὶ αὔριον ἀπαιτήσει. μι
bilis dn̄o ⁊ hoībus talis.
σητὸς κυρίω καὶ ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος.
Fatu⁹ dicet: nō eſt, mihi amic⁹:
Μωρὸς ἐρεῖ, οὐχ ὑπάρχει μοι φίλος,
nō eſt gr̄a bonis meis: eden
οὐκ ἔϛι χάρις τοῖς ἀγαθοῖς μου, οἱ ἐσθίον
tes panē meū vitioſi lingua. Quo
τες τὸν ἄρτον μου φαῦλοι τῇ γλώσσῃ. Πο
tiens ⁊ quot irridebūt eū: neq;
σάκις καὶ ὅσοι καταγελάσονται αὐτοῦ, οὔτε
eñ ipm habere ī recto ſenſu accepit. ⁊
γὰρ τὸ ἔχειν ἐν ὀρθῇ αἰσθήσει εἴληφε. καὶ

Trāſla. B. Hie.

Q Vam bonum eſt arguere q̃ iraſci:
& confitentem in oratione nō pro
hibere. Cōcupiſcentia ſpadonis deuir⸗
ginauit iuuenculā: ſic qui facit p vim iu⸗
dicium iniquum. Quā bonū eſt corre
ptum manifeſtare penitentiam: ſic eñ
effugies voluntarium peccatū. Eſt ta⸗
cens qui inuenitur ſapiens: et eſt odibi
lis qui procax eſt ad loquendū. Eſt au⸗
tem tacens et non habens ſenſum loq̃
le. Et eſt tacens ſciens tempus apti tē⸗
poris. Homo ſapiens tacebit vſq; ad tē
pus: laſciuus autem & imprudens non
ſeruabit temp⁹. Qui multis vtitur ver
bis ledet animā ſuam: & qui poteſtatē
ſibi ſumit iniuſte odietur. Eſt proceſſio
in malis viro indiſciplinato: & eſt inue⸗
tio in detrimentū. Eſt datū quod nō eſt
vtile: & eſt datū cui⁹ retributio duplex.
Eſt propter gloriā minoratio: et eſt qui
ab humilitate leuabit caput. Eſt q mul
ta redimat modico precio: & reſtituens
ea in ſeptuplū. Sapiens in verbis ſeipm
amabilē facit: gratie autē fatuorū effun
dentur. Datus inſipientis non erit vti⸗
lis tibi: oculi eñ illius ſeptēplices ſunt.
Exigua dabit & multa improperabit:
& apertio oris illius inflāmatio eſt. Ho
die feneratur qs et cras expetit: & odi⸗
bilis eſt homo huiuſmodi. Fatuo non
erit amicus: & nō erit gratia in bonis
illius. Qui enim edunt panem illius:
falſe lingue ſunt. Quotiens & quanti ir
ridebunt eum. Neq; enim quod ha⸗
bendum erat: directo ſenſu diſtribuit:
ſimiliter & quod non erat habendum.
Lap us falſe lingue quaſi q in pauimen
to cadens: ſic caſus malorū feſtinanter
veniet. Homo acharis quaſi fabula va⸗
na: & i ore indiſciplinatorū aſſidua erit.
Ex ore fatui reprobabitur pabola: nō
enim dicit illā in tēpore ſuo. Eſt q veta
tur peccare pre inopia et in requie ſua
ſtimulabitur. Eſt qui perdet animā ſuā
pre cōfuſione: & ab imprudenti pſona
perdet eam: pſone autem acceptione p
det ſe. Eſt qui pre confuſione pmittit
amico: & lucratus eſt eū inimicum gra
tis. Opprobriū nequā in homine men
daciū: & in ore indiſciplinatorū aſſidue
erit. Potior fur q̃ aſſiduitas viri menda
cis: perditionē autē ambo hereditabūt.
Mores hoīm mendaciū ſine honore: &
confuſio illorū cum ipſis ſine intermiſ⸗
ſione. Sapiēs in verbis producet ſeip̄;
& homo prudens placebit magnatis.
Qui operatur terrā ſuā inaltabit acer⸗
uum frugum: & qui operatur iuſticiam
ipſe exaltabitur: qui vero placet magna
tis effugiet iniquitatē. Xenia & dona
excecant oculos iudicum: & quaſi mu⸗
tus in ore auertit correptiones eorū.
Sapientia abſconſa et theſaurus inui⸗
ſus: que vtilitas in vtriſq;. Melior eſt q
celat inſipientiam ſuam q̃ homo q ab⸗
ſcondit ſapientiam ſuam.

Capitulum vigeſimum primum.

F Ili peccaſti: non adiicias iterū: ſed
& de pſtinis deprecare vt tibi dimit
tantur. Quaſi a facie colubri fuge pctā:

ip̄m nō habere ſimilr̄ indifferens illi. lapſus A
τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτῷ. ὀλίσθη
a pauimēto potius q̃ a lingua:
μα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον ἢ ἀπὸ γλώσσης,
ſic caſus maloꝝ feſtinant̄ veniet.
οὕτως πτῶσις κακῶν κατὰ σπουδὴν ἥξει.
Homo ſine gr̄a: fabula intēpeſtiua: in ore
Ανθρωπος ἄχαρις, μῦθος ἄκαιρος, ἐν ϛό⸗
indiſciplinatoꝝ aſſidu⁹ erit. ab
ματι ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται. ἀπὸ
ore fatui reprobabit̄ para
ϛόματος μωροῦ ἀποδοκιμασθήσεται παρα
bola. nō eñ dicet illā in tp̄e ſuo.
βολή. οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὴν ἐν καιρῷ αὐτῆς.
Eſt q̄ vetat̄ peccare pre inopia:
Εϛι κωλυόμενος ἁμαρτάνειν ἀπὸ ἐνδείας,
⁊ in requie ſua nō ſtimula⸗ B
καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ οὐ κατανυγή
bitur. Eſt q̄ perdit aīam ſuā
σεται. Εϛιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ppt̄ verecundiā: ⁊ ab acceptione pſone
διὰ αἰσχύνην, καὶ ἀπὸ λήψεως προσώπου
perdet eā Eſt gr̄a verecūdie pmit
ἀπολεῖ αὐτήν. Εϛι χάριν αἰσχύνης ἐπαγ
tens amico: ⁊ acquiſiuit eū ini⸗
γελλόμενος φίλω, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν ἐχ
micū gratis. opprobriū neq̄ mendaciū in
θρὸν δωρεάν. μῶμος πονηρὸς ψεῦδος ἐν
hoīe: in āt ore indiſciplinatoꝝ aſſi⸗
ἀνθρώπω, ἐν δὲ ϛόματι ἀπαιδεύτων ἐνδε
duū erit: Eligibili⁹ fur: q̃ q̄ aſſueſ
λεχισθήσεται. Αἱρετὸν κλέπτης, ἢ ὁ ἐνδελε
cit mēdacio: ambo āt pditionē C
χίζων ψεύδει, ἀμφότεροι δὲ ἀπώλειαν
hereditabūt. Mos hoīs mēda
κληρονομήσουσιν. Ηθος ἀνθρώπου ψευ⸗
cis ignominia: ⁊ cōfuſio ei⁹ cū eo
δοῦς ἀτιμία, καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ
ſine itermiſſiōe. Sapiēs in verbis manifeſtabit
ἐνδελεχῶς. Ο σοφὸς ἐν λόγοις προάξει
ſeip̄m: ⁊ homo prudēs placebit
ἑαυτόν, καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος ἀρέσει
magnatibus. Qui operat̄ terrā ſuā: altū
μεγιϛᾶσιν. Ο ἐργαζόμενος γῆν αὐτοῦ, ἀνυ
faciet aceruū ſuū. ⁊ placēs
ψώσει θημωνείαν αὐτοῦ. καὶ ὁ ἀρέσκων
magnatibus placabit iniuſticiā ſuā.
μεγιϛᾶσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν αὐτοῦ.
Xenia ⁊ dona excecāt oculos D
Ξένια καὶ δῶρα ἀποτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς
ſapientū: ⁊ q̄ſi frenū in ore auer
σοφῶν, καὶ ὡς φιμὸς ἐν ϛόματι ἀποτρέ
tūt correptiones. Sapīa abſcōſa ⁊ the
πει ἐλέγχους. Σοφία κεκρυμμένη καὶ θη
ſaurus inuiſus: q̄ vtilitas in vtriſ
σαυρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέ
q;: Melior homo celās
ροις; Κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων τὴν puer.
fatuitatē ſuā: q̃ homo celans 12.b.
μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ἀποκρύπτων et.28.c.
ſapiam ſuā. Melior expectatio Ex.23.a
τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Κρείσσων ὑπομονὴ deu.16.
ineuitabilis in inq̄ſitione dn̄i: q̃ carēs dn̄o d.
ἀπαραίτητος ἐν ζητήσει κῦ, ἢ ἀδέσποτος Infra.
auriga pp̄rie vite. 41.b.
τροχηλάτης τῆς ἰδίας ζωῆς. C.21.

F Ili peccaſti: nō adiicias āpli⁹ ⁊
Τέκνον ἥμαρτες, μὴ προσθῇς ἔτι καὶ
de priorib⁹ dep̄recare. q̄ſi a A
περὶ τῶν προτέρων δεήθητι. ὡς ἀπὸ s.5.b.
facie colubri: fuge a peccato:
προσώπου ὄφεως, φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας,

© Biblioteca Nacional de España

ſi em̄ acceſſeris ad illud:ſuſcipiet te.
ἐὰν γὰρ προσέλθης αὐτῇ, δέξεταί σε.
Dentes leonis: dētes ei interficien
Ὀδόντες λέοντος, ὀδόντες αὐτῆ ἀναιροῦν
tes aīas hoim. Quaſi rōphea an
τες ψυχὰς ἀνθρώπων. Ὡς ῥομφαία δίσο
ceps oīs iniq̄tas: plage illi⁹ non
μος πᾶσα ἀνομία, τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ
eſt ſanitas. obiurgatio ⁊ iniuria deſo
ἔστιν ἴασις. καταπληγμὸς καὶ ὕβρις ἐρη=
B labūt diuitias: ſic dom⁹ ſupbo=
μώσουσι πλοῦτον, οὕτως οἶκος ὑπερη=
rum deſolabitur. Deprecatio pauperis
φάνων ἐρημωθήσεται. Δέησις πτωχοῦ
ex ore vſq̄ʒ ad aures eius: ⁊ iudi
ἐκ στόματος ἕως ὠτίων αὐτοῦ, καὶ τὸ κρί
ciū illi⁹ feſtinant venit. q̄ odit
μα αὐτοῦ κατὰ σπουδὴν ἔρχεται. μισῶν
correptionē: in veſtigio peccatoris: ⁊ q̄ ti=
ἐλεγμόν, ἐν ἴχνει ἁμαρτωλοῦ, καὶ ὁ φο
met dn̄m conuertet in corde ſuo.
βούμενος κν̄ ἐπιστρέψει ἐν καρδίᾳ αὐτ̄.
Notus a lōge potēs in lingua: at
Γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ, ὁ δὲ
C ſapiēs ſcit cum labit ipe. Qui
νοήμων οἶδεν ἐν τῷ ὀλισθαίνειν αὐτόν. Ὁ
Infra .33.a. edificat domū ſuā in pecunijs alie=
οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτ̄ ἐν χρήμασιν ἀλλο
nis: q̄ſi q̄ cōgregat ſibi lapides ad tu
τρίοις, ὡς ὁ συνάγων ἑαυτῷ λίθους εἰς χῶ
mulū ſepulchri ſui. Stuppa collecta:
μα ταφῆς αὐτ̄. Στυππίον συνηγμένον,
ſynagoga impiorꝝ: ⁊ conſumatio illorꝝ
συναγωγὴ ἀνόμων, καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν
flāma ignis in pditionē. Via pec
φλὸξ πυρὸς εἰς ἀπώλειαν. Ὁδὸς ἁμαρ
catorꝝ cōplanata a lapidib⁹:⁊ in vlti
τωλῶν ὡμαλισμένη ὑπὸ λίθων, καὶ ἐπ' ἐσχά
mo ei⁹ fouea inferni.q̄ cuſtodit legē
του αὐτῆς βόθρος ᾅδου. ὁ φυλάσσων νόμον
dn̄i dn̄atur cogitationis ſue. cōſumatio
κῡ κρατεῖ τ̄ ἐννοήματος αὐτ̄. συντέλεια
D āt timoris dn̄i ſapie aſſumptio: nō eru
δὲ τ̄ φόβου κῡ σοφίας πρόσληψις, οὐ παι
diet q̄ nō eſt aſtut⁹: eſt em̄
δευθήσεται, ὃς οὐκ ἔστι πανοῦργος, ἔστι γὰρ
aſtucia multiplicās amaritudinē. Cognitio
πανουργία πληθύνουσα πικρίαν. Γνῶσις
ſapiētis:tāq̄ inūdatio abūdabit:
σοφοῦ, ὡς κατακλυσμὸς πληθυνθήσεται,
⁊ cōſiliū illi⁹: ſicut fons pur⁹ vite. In
καὶ ἡ βουλὴ αὐτ̄, ὡς πηγὴ ἁγνὴ ζωῆς. Ἔγ
teriora fatui q̄ſi vas cōfractum:
κατα μωροῦ ὡς ἀγγεῖον συντετριμμένον,
oēm cognitionē nō tenebit in vita ſua.
πᾶσαν γνῶσιν οὐ κρατήσει ἐν ζωῇ αὐτ̄.
Verbū ſapiēs ſi audierit ſciēs: lau
Λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἐπιστήμων, αἰνέ
dabit illud: ⁊ ad illud adijciet. Audi
σει αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτὸν προσθήσει. Ἤκου
A uit illū imprudēs: ⁊ diſplicuit illi
σεν αὐτὸν ἀσύνετος, καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ
⁊ auertit illū poſt dorſum ſuū.
καὶ ἀπέστρεψεν αὐτὸν ὀπίσω τ̄ νώτου αὐτ̄.
Narratio fatui q̄ſi in via ſarcina:in āt
Ἐξήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορτίον, ἐπὶ δὲ
labio prudētis inueniet gr̄a. os
χείλους συνετοῦ εὑρεθήσεται χάρις. στόμα
prudētis queret in eccl̄ia. Tāq̄ do
φρονίμου ζητηθήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ. Ὡς οἶ
m⁹ deſtructa: ſic fatuo ſapia: ⁊ ſci
κος ἠφανισμένος, οὕτως μωρῷ σοφία, καὶ γνῶσις

et ſi acceſſeris ad illa ſuſcipient te. Den
tes leonis dentes eius interficiētes aīas
hoīm. Quaſi rōphea bis acuta hoīs ini
quitas: plage illi⁹ nō eſt ſanitas. Obiur
gatio et iniurie annullabūt ſubſtantiaʒ:
et domus que nimis locuples eſt annul
labitur ſuperbia: ſic ſubſtātia ſupbi era
dicabitur. Deprecatio pauperis ex ore
vſq̄ʒ ad aures pueniet: & iudiciū feſtina
to adueniet illi. Qui odit correptioneʒ
veſtigiū eſt peccatoris: & q timet deum
cōuertetur ad cor ſuū. Notus a lōge po
tēs lingua audaci: & ſenſatus ſcit labi ſe
ab ipſo. Qui edificat domū ſuā impēdiis
alienis: quaſi q colligit lapides ſuos in
hyeme. Stuppa collecta ſynagoga pec=
cantiū: & cōſumatio illorū flāma ignis.
Via peccātiū cōplanata lapidibus: et in
finē illorum inferi et tenebre & pene.
Qui cuſtodierit iuſticiā continebit ſen
ſum eius: conſumatio timoris dei: ſapiē
tia & ſenſus. Nō erudietur q non eſt ſa
piens in bono. Eſt autē inſipiētia q̄ abū
dat in malo: & non eſt ſenſus vbi ē ama
ritudo. Sciētia ſapiētis tanq̄ʒ inundatio
abundabit: & cōſiliū illius ſicut fons vi
te permanet. Cor fatui quaſi vas cōfra
ctū: et oēʒ ſapientiā non tenebit. Ver=
bū ſapiēs quodcūq̄ʒ audierit ſci⁹ lauda
bit & ad ſe adiiciet: audiuit luxurioſus
et diſplicebit illi: & piiciet illud poſt dor
ſum ſuū. Narratio fatui quaſi ſarcina in
via. Nā in labiis ſenſati inuenietur gr̄a.
Os prudētis queritur in eccleſia: et ver
ba illi⁹ cogitabūt in cordibus ſuis. Tan
q̄ʒ dom⁹ exterminata: ſic fatuo ſapien=
tia: & ſciētia inſenſati inenarrabilia ver
ba. Cōpedes in pedib⁹: doctrina ſtulto:
et quaſi vincula manuū ſup manū dex
terā. Fatu⁹ in riſu exaltat vocē ſuaʒ: vir
autē ſapiēs vix tacite ridebit. Ornamē
tū aureū prudēti doctrina: et quaſi bra
chiale in brachio dextero. Pes fatui fa=
cilis in domū proximi: & homo perit⁹
cōfundetur a perſona potētis. Stultus
a feneſtra reſpiciet ī domū: vir aūt eru
ditus foris ſtabit. Stulticia hominis au
ſcultare per oſtiuʒ: & prudēs grauabi=
tur cōtumelia. Labia imprudentiū ſtul
ta narrabūt: verba autē prudentiū ſta=
tera ponderabuntur. In ore fatuorum
cor illorum: et in corde ſapientium os
illorum. Dum maledicit impius diabo=
lum: maledicit ipſe animam ſuam. Su=
ſurro coinquinabit animam ſuam: & in
omnibus odietur: & qui permanſerit
odioſus erit: tacitus & ſenſatus hono=
rabitur Ca.22.

IN lapide luteo lapidatus eſt piger:
et omnes loquentur ſuper aſperna
tionem illius. De ſtercore boum lapi=
datus eſt piger: et omnis qui tetigerit
eum excutiet manus. Confuſio patris
eſt de filio indiſciplinato: filia autem fa
tua in deminoratione fiet. Filia prudēs
hereditas viro ſuo: nam que confundit
in contumeliam fit genitoris. Patrē et
virum cōfundit audax: et ab impiis nō
minorabitur: ab vtriſq̄ʒ autē inhonora
bitur. Muſica in luctu iportuna narra=
tio: flagella & doctrina in oī tp̄e ſapiā.

ſmones eius cogitabūt in corde: ⁊
λόγους αὐτοῦ διανοηθήσονται ἐν καρδίᾳ, καὶ
cognitio ipruidētis iinueſtigabilia v̄ba. Cōpedes
γνῶσις ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι. Πέδαι
in pedib⁹ ſtultis diſciplina: ⁊ q̄ſi vīcula ma
ἐν ποσὶν ἀνοήτοις παιδεία, καὶ ὡς χειροπέ
nuū in manu dextra: fatu⁹ in riſu
δαι ἐπὶ χειρὸς δεξιᾶς, μωρὸς ἐν γέλωτι
exaltat vocē ſuā: vir aūt aſtut⁹: vix
ἀνυψοῖ φωνὴν αὐτ̄, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος, μό
tacite ſubridebit. Et ornamētū aureū
λις ἡσυχῇ μειδιάσει. Ὡς κόσμος χρυσοῦς
prudēti diſciplina ⁊ q̄ſi brachiale in bra=
φρονίμῳ παιδεία καὶ ὡς χλιδὼν ἐπὶ βρα
chio dextro. pes fatui velox ad do
χίονος δεξιοῦ. πούς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκί
muū: homo āt multū expert⁹: confundet ab
αν, ἄνθρωπος δὲ πολύπειρος, αἰσχυνθήσεται ἀπὸ
eo. Stultus a ianua pſpiciet in do
αὐτ̄. Ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύπτει εἰς οἰ
mū: vir āt eruditus foris ſtabit.
κίαν, ἀνὴρ δὲ πεπαιδευμένος ἔξω στήσεται.
Ineruditio hoīs auſcultare ad ianuas:
Ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκροᾶσθαι παρὰ θύρας
at prudēs grauabit ignominia. La
ὁ δὲ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίαν. Χεί
bia loquaciū: q̄ nō ſua narrabūt.
λη πολυλάλων, τὰ οὐκ αὐτῶν διηγήσεται.
verba āt prudentiū in ſtatera pōderabunt. In
λόγοι δὲ φρονίμων ἐν ζυγῷ σταθήσονται. Ἐν
ore fatuorꝝ cor ipſorꝝ: in āt cor
στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν, ἐν δὲ καρ
de ſapientū: os eorꝝ. Dum maledi
δίᾳ σοφῶν, τὸ στόμα αὐτῶν. Ἐν τῷ καταρᾶ
cit impi⁹ ſatanā: ipe maledicit
σθαι ἀσεβῆ τὸν σατανᾶν, αὐτὸς καταρᾶται
ſuā aīam. inquinat ſuā aīam
τὴν ἑαυτ̄ ψυχήν. μολύνει τὴν ἑαυτ̄ ψυχὴν
ſuſurro: ⁊ vbicūq̄ʒ pegrinat⁹ fuerit odi
ὁ ψίθυρος, καὶ οὗ ἐὰν παροικήσῃ μισηθήσεται.
etur.
Ca.22.

LApidi polluto cōparat⁹ eſt pi=
Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλήθη ὀκνη
ger ⁊ oīs ſibilabit in ignominia illi⁹.
ρός, καὶ πᾶς ἐκσυριεῖ ἐπὶ ἀτιμίᾳ αὐτοῦ.
Stercori boū deſterq̄linijs cōparat⁹ ē piger. oīs
Βολβίτῳ κοπρίων συνεβλήθη ὀκνηρός. πᾶς
tollens eū excutiet manū. Cōfu=
ὁ ἀναιρούμενος αὐτ̄ ἐκτινάξει χεῖρα. Αἰσχύ
ſio patris in gn̄atione indiſciplinati: filia
νη πατρὸς ἐν γεννήσει ἀπαιδεύτ̄, θυγάτηρ
āt in diminutione fit. Filia pru
δὲ ἐπ' ἐλαττώσει γίγνεται. Θυγάτηρ φρόνι
dēs heres erit viri ſui: ⁊ q̄ con
μος κληρονομήσει ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἡ καται
fundit: in triſticiā genitoris. Pa
σχύνουσα, εἰς λύπην γεννήσαντος. Πα
trem ⁊ virꝝ cōfundit q̄ eſt audax
τέρα καὶ ἄνδρα καταισχύνει ἡ θρασεῖα
⁊ ab vtriſq̄ʒ inhonorabit. mu=
καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων ἀτιμασθήσεται. μου=
ſica in luctu: importuna narratio: flagella
σικὰ ἐν πένθει, ἄκαιρος διήγησις, μάστιγες
āt ⁊ diſciplina in tp̄e ſapiētie. Filij in
δὲ καὶ παιδεία ἐν καιρῷ σοφίας. Τέκνα ἐν
bona vita eſcā habētes: pprioꝝ
ἀγαθῇ ζωῇ τὴν τροφὴν ἔχοντα, τῶν ἰδίων
parentū celabunt ignobilitatem.
γεννητόρων κρύψουσι δυσγένειαν. ∞∞∞

∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
D.

BIBLIOTECA NACIONAL
© Biblioteca Nacional de España

Filij in contemptu ⁊ inſipientia
Τέκνα ἐν καταφρονήσει καὶ ἀπαιδευσίᾳ
gloriantes: cognatiōes ſue ma
γεγαυριωμένα, συγγενείας ἑαυτῶν μο
culant nobilitatē. Cōglutinās
λύνουσι τὴν εὐγένειαν. Συγκολλῶν
teſtam q̄ docet fatuum: ⁊ exci=
ὄστρακον ὁ διδάσκων μωρόν, καὶ ἐξεγεί
tat dormientes de ꝓfundo ſomno.
ρει καθεύδοντας ἐκ βαθέος ὕπνου.
Narrat dormitanti q̄ narrat fa=
Διηγεῖται νυστάζοντι ὁ διηγούμενος μω
tuo: ⁊ in fine dicet: q̄d eſt?
ρῷ, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ ἐρεῖ, τί ἐστιν;
Sup mortuū plora: defecit .n.
Ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ
lux: ⁊ ſup fatuū plora: defe=
φῶς, καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον, ἐξέλι
cit .n. intellectus. Dulci⁹ plora ſup
πε γὰρ σύνεσις. Ἥδιον κλαῦσον ἐπὶ
mortuū qm̄ requieuit: nam fa=
νεκρῷ ὅτι ἀνεπαύσατο, τοῦ γὰρ μω
tui ſup mortē vita. Luct⁹ mor
ροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωή. Πένθος νε
tui ſeptē dies: fatui aūt ⁊ im=
κροῦ ἑπτὰ ἡμέραι, μωροῦ δὲ καὶ ἀσε
pij oēs dies vite il=
βοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς αὐ
lius. Cum ſtulto ne mltiplices ſmo
τοῦ. Μετὰ ἄφρονος μὴ πληθύνῃς λό=
nē: ⁊ ad inſipientē ne accedas:
γον, καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου,
nō ſentiēs eni ſpernet tua
ἀναισθητῶν γὰρ ἐξουθενήσει σου τὰ
omnia. Caue ab illo: ne
πάντα. Φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα μὴ
laborē hēas: ⁊ non coinq̄naberis in
κόπον ἔχῃς, καὶ οὐ μὴ μολυνθῇς ἐν
cōcuſſione illius .declina ab illo
τῷ ἐντιναγμῷ αὐτοῦ. ἔκκλινον ἀπ᾽ αὐτοῦ
⁊ inuenies requiem: ⁊ nō aci
καὶ εὑρήσεις ἀνάπαυσιν, καὶ οὐ μὴ ἀκη
diaberis in ocioſitate illius. ſup
διάσῃς ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ. ὑπὲρ
plūbū q̄d grauabitur: ⁊ q̄d il=
μόλυβον τί βαρυνθήσεται, καὶ τί αὐ
li nomē: niſi plumbū. Arenaꝫ
τῷ ὄνομα, ἀλλ᾽ ἢ μόλυβος. Ἄμμον
⁊ ſalē ⁊ maſſam ferri facili=
καὶ ἅλας καὶ βῶλον σιδήρου εὐκο=
us ferre: q̄ꝫ hoīem im=
πώτερον ὑπενεγκεῖν, ἢ ἄνθρωπον ἀσύ
prudētē. Cōnexio lignea ligata
νετον. Ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη
in edificium: in cōcuſſione nō diſ=
εἰς οἰκοδομήν, ἐν συσσεισμῷ οὐ δια=
ſoluetur. ſic cor firmatum
λυθήσεται. οὕτως καρδία ἐστηριγμένη
in cogitatione conſilij: in omni
ἐπὶ διανοήματος βουλῆς, ἐν παντὶ
tpe timore nō timebit. Cor
καιρῷ φόβῳ οὐ δειλιάσει. Καρδία
firmum in mente intellectus: ſicut
ἡδρασμένη ἐπὶ διανοίας συνέσεως, ὡς
ornatus arenoſus in pariete raſo.
κόσμος ψαμμωτὸς ἐπὶ τοίχου ξυστοῦ.
Suſtētacula in alto poſita cō=
Χάρακες ἐπὶ μετεώρου κείμενοι κα=
tra ventum: nō ꝑmanebūt: ſic
τέναντι ἀνέμου, οὐ μὴ μείνωσιν, οὕ
cor timidū in cogitatiōe fatui.
τως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοήματι μωροῦ.

Qui docet fatuum: quaſi qui congluti
nat teſtam. Qui narrat verbum nō au=
dienti: quaſi qui excitat dormienteꝫ de
graui ſōno. Cum dormiente loquitur
qui enarrat ſtulto ſapientiam: & in fine
narrationis dicit. Quis eſt hic? Supra
mortuum plora: deficit enim lux ei⁹: &
ſupra fatuum plora: deficit enim ſenſu.
Modicum plora ſuper mortuum: quo=
niam requieuit. Nequiſſimi enim neqſ
ſima vita ſuper mortem fatui. Luctus
mortui ſeptem dies: fatui autem et im=
pii omnes dies vite illorum. Cum ſtul=
to ne multum loquaris: & cum inſenſa
to ne abieris. Serua te ab illo: vt nō mo
leſtiam habeas: et non coinquinaberis
in peccato illius. Deflecte ab illo et inue
nies requiē: et non acidiaberis in ſtul=
ticia illius. Super plumbū quid graua=
bitur. Et quod illi aliud nomē q̄ꝫ fatu⁹?
Arenam et ſalem & maſſam ferri faci=
lius eſt ferre: q̄ꝫ hominē imprudentē &
fatuum et impiū. Sicut loramentuꝫ li=
gneum colligatū fundamento edificii
non diſſoluetur: ſic et cor confirmatuꝫ
in cogitatione conſilii. Cogitatus ſenſa
ti in omni tempore vel metu non de=
prauabitur. Sicut ornatus arenoſus in
pariete limpido: et ſicut palee in excel=
ſis et cementa ſine impenſa poſita con
tra faciem venti non permanebunt: ſic
et cor timidum in cogitatione ſtulti cō
tra impetum timoris non reſiſtet: ſic &
cor trepidum in cogitatione fatui om=
ni tēpore non metuet: ſed & qui in pre=
ceptis dei permanet ſēper. Pungēs ocu
lum deducit lachrymas: et qui pungit
cor profert ſenſum. Mittens lapidē in=
volatilia deiiciet illa: ſic et qui conuicia
tur amico: diſſoluit amiciciam. Ad ami
cum et ſi produxeris gladiū: non deſpe
res: eſt enim regreſſus ad amicū. Si ape
ruerit os triſte: non timeas. Eſt em̄ con
cordatio excepto conuicio et imprope
rio et ſuperbia et myſterii reuelatione
et plaga doloſa. In his omnib⁹ effugiet
amicus. Fidē poſſide cuꝫ amico in pau
pertate illi⁹: vt & in bonis illius leteris.
In tēpore tribulationis illius permane
illi fidelis: vt in hereditate illi⁹ coheres
ſis. Ante ignem camini vapor & fum⁹
ignis inaltatur: ſic & ante ſanguinē ma
ledicta et contumelie & mine. Amicuꝫ
ſalutare non confundaris. A facie illius
non me abſcōdam: & ſi mala mihi eue=
nerint per illum ſuſtinebo. Omnis qui
audiet cauebit ſe ab eo. Quis dabit ori
meo cuſtodiam: & ſuper labia mea ſi=
gnaculum certum vt nō cadam in ipſis:
& lingua mea perdat me.

Capitulum vigeſi
mum tertium.

DOmine pater et dominator vite
mee: ne derelinquas me in cogita
tu & conſilio eorum: nec ſinas me cade
re in illa exprobratione. Quis ſuppo=
nit in cogitatu meo flagella & in corde
meo doctrinam ſapientie: vt ignoratio
nibus eorum non parcant mihi ∞∞∞

Contra oēm timorē nō ſuſtine
Κατέναντι παντὸς φόβου οὐ μὴ ὑπομεί
bit. Pungens oculū educet lachry
νῃ. Ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν κατάξει δά
mas: ⁊ pungēs cor: profert ſen S.3.d
κρυα, καὶ ὁ νύσσων καρδίαν, ἐκφαίνει αἴ Jnia.
ſum. Mittēs lapidē in volatilia: 31.a.
σθησιν. Βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά, Infra. 38.b
arcebit illa: ⁊ q̄ conuitiaꝫ ami B
ἀποσοβήσει αὐτά, καὶ ὀνειδίζων φί
co: diſſoluet amicitiā. In amicū ſi
λον, διαλύσει φιλίαν. Ἐπὶ φίλον ἐὰν
ſtrinxeris gladiū: ne deſperes:
σπάσῃς μάχαιραν, μὴ ἀπελπίσῃς,
eſt em̄ regreſſus. in amicū ſi ape S.12.e.
ἔστι γὰρ ἐπάνοδος. ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀ=
rueris os: ne timeas: eſt em̄
νοίξῃς στόμα, μὴ εὐλαβηθῇς, ἔστι γὰρ
ꝑmutatio. preter conuitiū ⁊ ſuper
διαλλαγή. πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερ
biam ⁊ ſecreti reuelationē
ηφανίας καὶ μυστηρίου ἀποκαλύψεως Pro. 27.a.
⁊ plagā doloſam: in his em̄ ef=
καὶ πληγῆς δολίας, ἐν τούτοις γὰρ ἀ= C
fugiet oīs amicus. Fidē poſſi
ποφεύξεται πᾶς φίλος. Πίστιν κτῆ=
de in paupertate cū ꝓximo:
σαι ἐν πτωχείᾳ μετὰ τοῦ πλησίον,
vt in bonis illi⁹ leteris.
ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ εὐφρανθῇς.
in tpe tribulationis ꝑmane illi: vt
ἐν καιρῷ θλίψεως διάμενε αὐτῷ, ἵνα τὴν
in hereditate ei⁹ coheres ſis.
κληρονομίαν αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς.
Non deſpiciēda eſt em̄ ſemp circūſcri
Οὐ καταφρονητέον γὰρ ἀεὶ τῆς περι=
ptio: neq; mirabilis diues mētē
γραφῆς, οὐδὲ θαυμαστὸς πλούσιος νοῦν
nō habēs. ante ignē vapor camini
οὐκ ἔχων. πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου
⁊ fum⁹: ſic ante ſanguines cōui
καὶ καπνός, οὕτως πρὸ αἱμάτων λοι=
tia. Amicū ꝓtegere nō erubeſ
δορίαι. Φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυν D
cam: ⁊ a facie illius
θήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
non aſbcōdar ⁊ ſi mala mihi eue
οὐ μὴ κρυβῶ, καὶ εἰ κακά μοι συμ
nient per illū oīs q̄ audierit cauebit
βήσονται δι᾽ αὐτὸν πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξε
ab illo. Quis dabit mihi ſup os
ται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Τίς δώσει μοι ἐπὶ στόματός
meū cuſtodiā: ⁊ ſup labia mea
μου φυλακήν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου
ſignaculū aſtutū: ne cadā ſubi
σφραγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέσω ἀφ
to ab illa: ⁊ lingua mea nō
νιδίως ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ ἡ γλῶσσά μου μὴ
ꝑdat me. p̄s.140
ἀπολέσῃ με. Ca. 23.

DOmine pater ⁊ dn̄ator vite om
Κύριε πάτερ καὶ δέσποτα ζωῆς ἀπα
nis: ne derelinquas me in cōſilio coꝝ:
σης, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν,
⁊ ne ſinas me cadere in illis: Quis im
καὶ μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς. Τίς ἐπι
ponet in cogitatione mea flagella: ⁊ A
στήσει ἐπὶ τοῦ διανοήματός μου μάστιγας, καὶ
in corde meo diſciplinā ſapiētie: ne
ἐπὶ τῆς καρδίας μου παιδείαν σοφίας, ἵνα
in ignorationib⁹ meis nō ꝑcas tu
μὴ ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου μὴ φείσῃ σύ

© Biblioteca Nacional de España

dn̄i: at iniurias coꝝ q̄ in ꝓfeſſio
κυρίου, τὰς δὲ ὕβρεις τῶν ἐν ἐπαγ
ne pctōꝝum nō p̄tereas: vt
γελίᾳ ἁμαρτωλῶν μὴ παρῇς, ὅπως
nō multiplicent̄ ignorātie mee: ꝛ
μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μου, καὶ αἱ
peccata mea abundabūt in cōtri=
ἁμαρτίαι μου πλεονάσουσιν εἰς συν=
tionē: ꝛ cadā ī cōſpectu ad=
τριβὴν, καὶ πεσοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπε
uerſarioꝝ: ꝛ gaudebit ſup me inimic⁹
ναντίων, καὶ ἐπιχαρεῖται μοι ὁ ἐχθρός
me⁹: a q̄b⁹ lōge eſt ſpes mīe tue.
μου, ὧν μακράν ἐστιν ἡ ἐλπὶς τ̄ ἐλέους σου.
Dn̄e pater ꝛ de⁹ vite mee: extol
Κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου, μετεω
lentiā oculoꝝū ne mihi dederis ꝛ gi=
ρισμὸν ὀφθαλμῶν μή μοι δῷς καὶ γι=
gātcam aīam amoue ſemper
γαντώδη ψυχὴν ἀπόστησον διαπαντὸς
B a ſeruis tuis. ſpes inanes ꝛ
ἀπὸ δούλων σου. ἐλπίδας κενὰς καὶ
ꝯcupiſcētias auerte a me: ꝛ
ἐπιθυμίας ἀπόστρεψον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
tenebis volentē tibi ſeruire
κρατήσεις τὸν θέλοντά σοι δουλεύειν
ſemper. ventris appetit⁹ ꝛ concu=
Infra 17.b διαπαντός. κοιλίας ὄρεξις καὶ συνου=
bitus ne cōp̄rehendant me:
σιασμὸς μὴ καταλαβέτωσάν με,
ꝛ aīe irreuerēti ne tradas me
καὶ ψυχῇ ἀναιδεῖ μὴ παραδῷς με
ſeruu3 tuum. Audite filij
τὸν οἰκέτην σου. Ἀκούσατε τέκνα
diſciplinā oris veri: ꝛ q̄ cu=
παιδείαν στόματος ἀληθινοῦ καὶ ὁ φυ
ſtodierit nō capiet̄ in labijs
λάσσων οὐ μὴ ἁλῷ ἐν τοῖς χείλεσιν
ſuis. In ſtulticia ſua cōp̄re=
αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ κατα=
hendetur peccatoꝛ: ꝛ cōuicia
λειφθήσεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ λοίδο
tor ꝛ ſuperbus ſcandalizabun=
ρος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσον=
2.Reg. 16.b tur in illis. Iuratiōi nō aſſuefacias os
ται ἐν αὐτοῖς. Ὅρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στό
C tuū: ꝛ noīationi ſancti nō aſſue
μα σου, καὶ ὀνομασίᾳ τ̄ ἁγίου μὴ συνε
Ca.29.e ſcas. Sicut .n. ſeruus q̄ ſcruta=
θισθῇς. Ὥσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμε=
tur aſſidue a vibice nō mi=
νος ἐνδελεχῶς ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλατ
nuet̄: ſic iurans ꝛ nomi=
τωθήσεται, οὕτως ὁ ὀμνύων καὶ ὀνομά
nās ſemper non purgabit̄ a
ζων διαπαντὸς οὐ μὴ καθαρισθῇ ἀπὸ
peccato. Vir m̄ltū iurans īplebi=
ἁμαρτίας. Ἀνὴρ πολύορκος πλησθή=
tur iniquitate: ꝛ nō diſcedet
σεται ἀνομίας, καὶ οὐκ ἀποστήσεται
a domo illius flagellū. ſi delique
ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μάστιξ. ἐὰν πλημ
rit pctm̄ eius ſup ip̄m:
μελήσῃ ἁμαρτία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ,
ꝛ ſi deſpexerit peccauit duplicit̄. Et ſi
κἂν ὑπερίδῃ ἥμαρτε διπλῶς. Καὶ εἰ
in vacuū iurauit nō iuſtificabitur:
διακενῆς ὤμοσεν οὐ δικαιωθήσεται,
replebitur .n. calamitate dom⁹ il
πλησθήσεται γὰρ ἐπαγωγῆς ὁ οἶκος αὐ
D lius: eſt ſmo veſtitus moꝛ
τοῦ, ἔστι λέξις ἀντιπεριβεβλημένη θα

& non appareant delicta eorum & ne adincreſcant ignorantie mee: & multiplicentur delicta mea: et peccata mea abundent: & incidam in conſpectū aduerſariorū meorum & gaudeat inimicus meus. Domine pater & deus vite mee ne derelinquas me in cogitatu illorū. Extollentiā oculorum meorū ne dederis mihi: & omne deſideriū auerte a me. Aufer a me vētriſ concupiſcentias: & concupitus cōcupiſcentie ne apprehendāt me et anime irreuerēti: et infrunitate ne tradas me. Doctrinā oris audite filii: & qui cuſtodierit illā non periet labiis ſuis: nec ſcādalizabitur in operibus nequiſſimis. In vanitate ſua apprehenditur peccator: & ſuperbus et maledict⁹ ſcandalizabitur in illis. Iurationi non aſſueſcat os tuū: multi enim caſus in illa. Nominatio vero dei non ſit aſſidua in ore tuo: et nominib⁹ ſanctorum nō admiſcearis: q̄m non eris immunis ab eis. Sicut enī ſeruus interrogat⁹ aſſidue a liuore nō minuitur: ſic omnis iurans et nominās in toto a peccato non purgabitur. Vir multū iurās implebitur iniqtate: et nō diſcedet a domo illi⁹ plaga. Et ſi fruſtrauerit fratrē: delictum illi⁹ ſup ip̄m erit: & ſi diſſimulauerit: delinqt dupliciter: & ſi in vacuū iurauerit: nō iuſtificabitur. Replebitur enī retributione dom⁹ illi⁹. Eſt et alia loq̄la contraria morti: nō inueniatur in hereditate iacob. Etenī3 a miſericordib⁹ omnia hec auferētur: & in delictis nō voluptabūt. Indiſciplinoſe loquele non aſſueſcat os tuum: eſt enī3 in illa verbum peccati. Memento patris & matris tue: in medio enim magnatorum conſiſtis: ne forte obliuiſcatur te deus in conſpectu illorum: et aſſiduitate tua infatuatus improperium patiaris: & maluiſſes nō naſci: et diem natiuitatis tue maledicas. Homo aſſuetus in verbis improperii: in omnibus diebus ſuis non erudietur. Duo genera abundant in peccatis: et tertium adducit iram & perditionem. Anima calida quaſi ignis ardēs nō extinguetur: donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carni ſue non deſinet donec incendat ignem. Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur tranſgrediens vſq3 ad finem. Omnis homo qui trāſgreditur lectum ſuum contēnens in anima3 ſuam et dicens. quis me videt? tenebre circundant me: et parietes cooperiunt me: et nemo circunſpicit me: quem vereor? delictorum meorum non memorabitur altiſſimus: et nō intellexit: quoniam omnia videt oculus illius: quoniam expellit a ſe timorem dei huiuſmodi hominis timor: & oculi hominū timentes illum: et non cognouit: quoniam oculi domini multo plus lucidiores ſunt ſuper ſolem: circunſpicientes omnes vias hominum: et profundum abyſſi et hominum corda intuentes in abſcōditas partes. Domino enim deo anteq̄3 crearentur omnia ſunt agnita: ſic et poſt

te: nō inueniat̄ in hereditate ia
νάτῳ, μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονομίᾳ ἰα=
cob. Ab enī pijs hec om=
κώβ. Ἀπὸ γὰρ εὐσεβῶν ταῦτα πάν
nia auferent̄: ꝛ in peccatis nō
τα ἀποστήσεται, καὶ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ
inuoluent̄. Intēperantie iuramēti ne
ἐγκυλισθήσονται. Ἀκολασίᾳ ὅρκου μὴ
aſſuefacias os tuū: eſt enī in ea
ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ
verbū peccati. Memēto patris
λόγος ἁμαρτίας. Μνήσθητι πατρὸς
ꝛ matris tue: in medio enī magna
καὶ μητρός σου, ἀναμέσον γὰρ μεγι=
tū preſidebis. Ne forte obliuio
στάνων συνεδρεύσεις. Μήποτε ἐπι=
ni tradaris in cōſpectu illoꝝ: ꝛ aſſiduitate
λάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τῷ ἐθισμῷ
tua marceſcas: ꝛ voles ſi nō
σου μωρανθῇς, καὶ θελήσεις εἰ μὴ
nat⁹ eſſes: ꝛ diē natiuitatis
ἐγεννήθης, καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ
tue maledices. Homo aſſue
σου καταράσῃ. Ἄνθρωπος συνεθιζό=
tus verbis improperij: in oībus
μενος λόγοις ὀνειδισμοῦ, ἐν πάσαις
diebus ſuis non erudiet̄.
ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐ μὴ παιδευθῇ.
Due ſpecies multiplicant peccata: ꝛ
Δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας, καὶ
tertiū inducet irā. Aīa cali
τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν. Ψυχὴ θερ=
da q̄ſi ignis ardēs: nō extinguet̄
μὴ ὡς πῦρ καιόμενον, οὐ μὴ σβεσθῇ
donec deglutiat̄ homo fornicarius
ἕως ἂν καταποθῇ ἄνθρωπος πόρνος
in corpore carnis ſue: non deſi
ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ, οὐ μὴ παύ
net donec accēdat ignē. homi=
σηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ. ἀνθρώ
ni fornicario oīs panis dulcis: non
πῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος ἡδύς, οὐ μὴ
quieſcet donec perficiat. Ho
κοπάσῃ ἕως ἂν τελευτήσῃ. Ἄν=
mo trāſgrediēs a le
θρωπος παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλί
cto ſuo dicens in aīa ſua:
νης αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ,
quis me videt? tenebre circū me: ꝛ
τίς με ὁρᾷ; σκότος κύκλῳ μου, καὶ
parietes me cooperiūt: ꝛ null⁹
οἱ τοῖχοι με καλύπτουσι, καὶ οὐδείς
me videt: q̄d vereoꝛ? Peccato
με ὁρᾷ, τί εὐλαβοῦμαι; Τῶν ἁμαρ=
rum meoꝝ non memorabit̄ altiſſi
τιῶν μου οὐ μὴ μνησθήσεται ὁ ὕψι=
m⁹: ꝛ oculi hoīm timoꝛ
στος, καὶ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος
eius: ꝛ nō nouit q̄ oculi do
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυ
mini altiſſimi infinities ſole
ρίου τοῦ ὑψίστου μυριοπλασίως ἡλίου
lucidioꝛes ſunt: inſpiciētes
φωτεινότεροί εἰσιν, οἱ ἐπιβλέποντες
oēs vias hoīm ꝛ cogi
πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπων καὶ κατα=
tantes in abſcōditas p̄tes.
νοοῦντες εἰς ἀπόκρυφα μέρη.
Anteq̄ crearent̄ oīa: agnita
Πρινὴ κτισθῆναι τὰ πάντα, ἔγνω=
ſūt ei omnia: ſic ꝛ poſt
σται αὐτῷ τὰ πάντα, οὕτως καὶ μετὰ

© Biblioteca Nacional de España

conſũmationẽ reſpicit om=
τὸ συντελεσθῆναι καθορᾷ τὰ πάν=
nia. Hic in plateis ciuitatis vi
τα. Οὗτος ἐν πλατείαις πόλεως ἐκ
dicabitur: ⁊ vbi nõ ſuſpicat⁹ eſt app̃=
δικηθήσεται, καὶ οὗ οὐχ ὑπενόησε πια
hendet. Similr̃ ⁊ mulier relin=
σθήσεται. Ὁμοίως καὶ γυνὴ καταλεί=
quens virum ſuum ⁊ acqui=
πουσα τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ περιστῶ
rẽs hereditatem ex alio. Primũ
σα κληρονομίαν ἐξ ἄλλου. Πρῶτον
q̃dẽ enim in lege altiſſimi nõ credidit:
μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου ἠπείθησε,
⁊ ſcd̃o in virum ſuum deli=
καὶ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐτῆς ἐπλημ
quit: ⁊ tertio in fornicatiõe
μέλησε, καὶ τὸ τρίτον ἐν πορνείᾳ
adulterauit: ⁊ ex alio viro filios
ἐμοίχευσε, καὶ ἐξ ἄλλου ἀνδρὸς τέκνα
acquiſiuit. Hec in eccleſia educe
παρέστησεν. Αὕτη ἐν ἐκκλησίᾳ ἐξαχ=
tur: ⁊ in filios eius viſi
θήσεται, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπισ
tatio erit. Nõ mittẽt filij eo=
κοπὴ ἔσται. Οὐ διαδώσουσιν υἱοὶ αὐ
rũ radicẽ: ⁊ rami illi⁹ nõ
τῶν ῥίζαν, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ
ferẽt fructũ. Deficiet in maledi
οἴσουσι καρπόν. Καταλείψει εἰς κατά
ctionẽ memoria ei⁹: ⁊ iproperiũ il=
ραν τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ τὸ ὄνειδος αὐ
lius nõ delebit. ⁊ cognoſcẽt
τῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται. καὶ ἐπιγνώσονται
q̃ relicti ſunt: qm̃ nihil eſt meli
οἱ καταλειφθέντες, ὅτι οὐθέν ἐστι κρεῖτ
us timore dñi. ⁊ nihil dul
τον φόβου κυρίου. καὶ οὐθὲν γλυκύ=
cius attendente mãdatis dei.
τερον τοῦ προσέχοντος ἐντολαῖς θεοῦ.
Gloria magna ſequi deũ: lõgitu
Δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖν θεῷ, μακρό=
do ãt dierꝫ aſſumi te
της δὲ ἡμερῶν τὸ προσληφθῆναί σε
ab ip̃o.
ὑπ' αὐτοῦ. Ca. 24.

SApientia laudabit aĩam ſuã:
Ἡ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐτῆς,
⁊ in medio ppl̃i ſui gloriabit.
καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυχήσεται.
In eccleſia altiſſimi os ſuũ ape
Ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου τὸ στόμα αὐτῆς ἀνοί
riet: ⁊ corã potẽtia illius gloria=
ξει, καὶ ἔναντι δυνάμεως αὐτοῦ καυχή
bit. ego ex ore altiſſimi pro
σεται. ἐγὼ ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξῆλ
dij: ⁊ ſicut nebula cooperui terrã.
θον, καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα γῆν.
Ego in excelſis habitaui: ⁊
Ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνωσα, καὶ ὁ
thron⁹ me⁹ in colũna nubis. Gyrꝫ ce
θρόνος μου ἐν στύλῳ νεφέλης. Γῦρον οὐρα
li circuiui ſola: ⁊ in pfundo abyſ
νοῦ ἐκύκλωσα μόνη, καὶ ἐν βάθει ἀβύσ
ſi deãbulaui. in vnda ma=
σων περιεπάτησα. ἐν κύμασι θαλάσ
ris ⁊ in omni terra ⁊ in omni
σης καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ καὶ ἐν παντὶ
ppl̃o ⁊ gẽte poſſedi: ⁊ cũ his
λαῷ καὶ ἔθνει ἐκτησάμην, καὶ μετὰ τού
omnib⁹ requiẽ queſiui: ⁊
των πάντων ἀνάπαυσιν ἐζήτησα, καὶ
in hereditate alicui⁹ morabor. Tunc
ἐν κληρονομίᾳ τινὸς αὐλισθήσομαι. Τότε
precepit mihi creator omniũ: ⁊
ἐνετείλατό μοι ὁ κτίστης ἁπάντων, καὶ
q̃ creauit me q̃eſcere fecit tabernacl̃m
ὁ κτίσας με κατέπαυσε τὴν σκηνήν
meũ: ⁊ dixit: in iacob inhabita
μου, καὶ εἶπεν, ἐν ἰακὼβ κατασκήνωσον
⁊ in hierl̃m hereditare.
καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ κατακληρονομήθητι.
Ante ſcl̃m ab initio creauit
Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ' ἀρχῆς ἔκτισέ
me: ⁊ vſqꝫ ad ſcl̃a non deficiam:
με, καὶ ἕως αἰώνων οὐ μὴ ἐκλείπω,
in hitaculo ſctõ coram ip̃o mini=
ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλει=
ſtraui: ⁊ ſic in ſion firma=
τούργησα, καὶ οὕτως ἐν σιὼν ἐστηρίχ=
ta ſũ. In ciuitate ſanctificata ſimilr̃
θην. Ἐν πόλει ἡγιασμένῃ ὁμοίως
me q̃eſcere fecit: ⁊ in hieruſalem
με κατέπαυσε, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἡ
ptãs mea: ⁊ radicaui in ppl̃o A
ἐξουσία μου, καὶ ἐρρίζωσα ἐν λαῷ
honorificato in parte dñi heredi=
δεδοξασμένῳ ἐν μερίδι κυρίου κληρο=
tatis illius. Quaſi cedrus exaltata ſũ in
νομίας αὐτοῦ. Ὡς κέδρος ὑψώθην ἐν
libano: ⁊ q̃ſi cypreſſus in
τῷ λιβάνῳ, καὶ ὡς κυπάρισσος ἐν
mõtibus aermon. Quaſi palma exaltata ſuꝫ
ὄρεσιν ἀερμών. Ὡς φοίνιξ ἀνυψώθην
in gaddi: ⁊ q̃ſi plãte roſe in hie
ἐν γαδδί, καὶ ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν ἱε=
richo. Quaſi oliua ſpecioſa in cã=
ριχῶ. Ὡς ἐλαία εὐπρεπὴς ἐν πε=
po pulchro: ⁊ q̃ſi platanus exal
δίῳ ὡραίῳ, καὶ ὡς πλάτανος ἀνυ=
tata ſuꝫ ab aqua. Sicut cinamomũ ⁊ ſicut
ψώθην ἀφ' ὕδατος. Ὡς κιννάμωμον καὶ ὡς
maſſa aromatum: ⁊ q̃ſi myrrha
ἀσπάλαθος ἀρωμάτων, καὶ ὡς σμύρνα
electa dedi ſuauẽ odorẽ. Quaſi galbanũ B
ἐκλεκτὴ ἔδωκα εὐωδίαν. Ὡς χαλβάνη
⁊ onyx ⁊ ſtacte: ⁊ q̃ſi thuris va=
καὶ ὄνυξ καὶ στακτή, καὶ ὡς λιβάνου ἀτ=
por in tabernacl̃o. Ego q̃ſi terebinthus
μὸς ἐν σκηνῇ. Ἐγὼ ὡς τερέβινθος
extendi ramos meos: ⁊ rami
ἐξέτεινα κλάδους μου, καὶ οἱ κλάδοι
mei gl̃ie ⁊ gratie. Ego q̃ſi vi=
μου δόξης καὶ χάριτος. Ἐγὼ ὡς ἄμ
tis germinaui ſuauẽ odorẽ: ⁊
πελος ἐβλάστησα εὐωδίαν, καὶ τὰ
flores mei fructus glorie ⁊ diuitiarũ.
ἄνθη μου καρπὸς δόξης καὶ πλούτου.
Ego mater dilectionis pulchre ⁊
Ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως τῆς καλῆς καὶ
timoris ⁊ cognitiõis ⁊ ſancte ſpei.
φόβου καὶ γνώσεως καὶ τῆς ὁσίας ἐλπί=
Do ãt cũ oĩbus filijs
δος. Δίδωμι δὲ σὺν πᾶσι τοῖς τέκνοις
meis ſempiternos dictis ab il=
μου ἀειγενεῖς τοῖς λεγομένοις ὑπ' αὐ=
lo. Accedite ad me q̃ concu=
τοῦ. Προσέλθετε πρός με οἱ ἐπιθυ=
piſcitis me: ⁊ a gñatio C
μοῦντές μου, καὶ ἀπὸ τῶν γεννημά
nib⁹ meis adimplemini. Nã memo=
των μου ἐμπλήσθητε. Τὸ γὰρ μνημό=
ria mea ſuper mel dulcis: ⁊
συνόν μου ὑπὲρ μέλι γλυκύ, καὶ ἡ

perfectũ reſpicit omnia. Hic in plateis ciuitatis vindicabitur: & quaſi pull⁹ eq n⁹ fugabitur: & vbi nõ ſperauit apprehendetur. Et erit dedecus oĩbus: eo ꝙ nõ intellexerit timorẽ dñi. Sic & mulier oĩs relinquẽs virũ ſuũ & ſtatuẽs hereditatẽ ex alieno matrimonio. Primo em̃ in lege altiſſimi incredibilis fuit: & ſecũdo virũ ſuum deliquit: tertio in adulterio fornicata eſt: & ex alio viro filios ſtatuit ſibi: hec in eccleſiã adducetur et in filios eius reſpicietur. Nõ tradẽt filii eius radices: & rami eius nõ dabunt fructuꝫ. Derelinquẽt in maledictũ memoriã eius: & dedecus illius nõ delebitur. Et agnoſcẽt q derelicti ſunt: qm̃ nihil melius eſt q̃ꝫ timor dei: & nihil dulcius q̃ꝫ reſpicere in mãdatis domini. Gloria magna eſt ſequi dñm: lõgitudo em̃ dierum aſſumetur ab eo. Ca. 24.

SApientia laudabit aĩam ſuam: & in deo honorabitur: et in medio populi ſui gloriabitur: & in eccleſiis altiſſimi aperiet os ſuũ: & in cõſpectu virtutis illius gloriabitur: & in medio populi ſui exaltabitur: & in plenitudine ſancta admirabitur: & in multitudine electoruꝫ habebit laudẽ: & inter bñdictos bñdicetur dicẽs. Ego ex ore altiſſimi pdiui primogenita ante oẽm creaturã. Ego feci in celis vt oriretur lumẽ indeficiẽs: & ſicut nebula texi oẽm terrã. Ego in altiſſimis habitaui: & thron⁹ meus in colũna nubis. Gyrũ celi circuiui ſola: & pfunduꝫ abyſſi penetraui: & in fluctibus maris ãbulaui: & in oĩ terra ſteti. Et in oĩ populo et in oĩ gẽte primatũ habui: & oĩm excellẽtiuꝫ & humiliuꝫ corda virtute calcaui. Et in his oĩbus requiẽ queſiui: & in hereditate dñi morabor. Tũc precepit & dixit mihi creator oĩm: & q creauit me reqeuit in tabernacl̃o meo: & dixit mihi. In iacob inhabita & in iſrael hereditare: & in electis meis mitte radices. Ab initio & ante ſecula creata ſum: et vſqꝫ ad futurũ ſeculũ nõ deſinã: & in habitatione ſancta corã ip̃o miniſtraui. Et ſic in ſion firmata ſum: & in ciuitate ſanctificata ſimiliter requieui: & in hieruſalẽ poteſtas mea. Et radicaui in ppl̃o honorificato: et in ptes dei mei hereditas illi⁹: & in plenitudine ſanctorũ detẽtio mea. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano: et quaſi cypreſſus in monte ſion: quaſi palma exaltata ſum in cades: & quaſi plantatio roſe in hiericho. Quaſi oliua ſpecioſa in cãpis: et quaſi platan⁹ exaltata ſum iuxta aquã in plateis. Sicut cinamomũ & balſamũ aromatizans odorẽ dedi. Quaſi myrrha electa dedi ſuauitatẽ odoris: et quaſi ſtorax et galbanus et vngula et gutta. Quaſi libanus nõ inciſus vaporaui habitationẽ meam: & quaſi balſamum non mixtũ odor meus. Ego quaſi terebinthus extẽdi ramos meos: et rami mei honoris et gratie. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitateꝫ odoris: et flores mei fructus honoris et honeſtatis. Ego mater pulchre dilectionis et timoris et agnitionis et ſancte ſpei. ꝏ:ꝏ

© Biblioteca Nacional de España

hereditas mea ſup mellis fauum.
κληρονομία μου ὑπὲρ μέλιτος κηρίου.
Qui edunt me adhuc eſurient:
Οἱ ἐσθίοντές με ἔτι πεινάσουσι,
Joh.6. d. ⁊ qui bibunt me adhuc ſitient.
καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι διψήσουσιν.
Qui obedit mihi nõ confunde=
Ὁ ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθήσε=
tur ſemper: ⁊ qui operantur
ται διαπαντός, καὶ οἱ ἐργαζόμενοι
in me: non peccabunt. hec
ἐν ἐμοί, οὐχ ἁμαρτήσουσι. ταῦτα
omnia liber teſtamẽti dei altiſſimi.
πάντα βίβλος διαθήκης θεοῦ ὑψίστου.
Lex quã mandauit nobis moyſes:
Νόμος ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν μωυσῆς,
Ec.2.b. hereditatẽ in ꝯgregationib⁹ iacob.
Joſue.3 d. κληρονομίαν ἐν συναγωγαῖς ἰακώβ.
D ne deficiatis vires hẽre in dño: vt con=
μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυρίῳ, ἵνα κρα=
fortet vos ipẽ. Cõiũgimini ad
ταιώσῃ ὑμᾶς αὐτός. Κολλᾶσθε πρὸς
illum: dñs oẽs deus
αὐτόν, κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς
ſolus eſt: ⁊ non eſt ãpli⁹ pter e=
μόνος ἐστί, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν αὐ=
um ſaluator. Qui iplet q̃ſi phiſon
τοῦ σωτήρ. Ἐμπιπλῶν ὡς φεισὼν
omnia ſapia ſua: ⁊ ſicut ti
πάντα τῆς σοφίας αὐτοῦ, καὶ ὡς τί=
gris in diebus nouoꝝ. qui adimplet
γρης ἐν ἡμέραις νέων. ὁ ἀναπληρῶν
q̃ſi euphrates intellectũ: ⁊ q̃ſi iordanis
ὡς εὐφράτης σύνεσιν, καὶ ὡς ἰορδάνης
in diebus meſſis. Qui oſtendit tãq̃
ἐν ἡμέραις θερισμοῦ. Ὁ ἐκφαίνων ὡς
lucẽ diſciplinã cognitionis: ⁊ q̃ſi geon
φῶς παιδείαν γνώσεως, καὶ ὡς γηὼν
in diebus vindemie. non pfecit
ἐν ἡμέραις τρυγήτου. οὐ συνετέλεσεν
Infra. 33.c. A primus ſcire illam: ⁊ ſic
ὁ πρῶτος γνῶναι αὐτήν, καὶ οὕτως
vltimus non inueſtigauit eam. Ab
ὁ ἔσχατος οὐκ ἐξιχνίασεν αὐτήν. Ἀπὸ
eni mari mltiplicate ſunt cogita=
γὰρ θαλάσσης ἐπληθύνθη τὰ διανοή=
tiones illius: ⁊ cõſiliũ illius ab
ματα αὐτῆς, καὶ ἡ βουλὴ αὐτῆς ἀπὸ
abyſſo magna. Ego ſapia ſicut
ἀβύσσου μεγάλης. Ἐγὼ ἡ σοφία ὡς
foſſa a flumine ⁊ q̃ſi aq̃ du=
διῶρυξ ἀπὸ ποταμοῦ καὶ ὡς ὑδρα=
ctus egreſſa ſuz in paradiſum.
γωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον.
dixi: potũ dabo meo horto
εἶπον, ποτίσω μου τὸν κῆπον τὸν
B optimo: ⁊ iebriabo meã viriditatem
E.14.a. ἄριστον, καὶ μεθύσω μου τὴν πρασιὰν
iuſtam. Et ecce facta eſt mihi
τὴν δικαίαν. Καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ
foſſa in fluuiũ: ⁊ fluui⁹
διῶρυξ εἰς ποταμόν, καὶ ὁ ποταμός
me⁹ fact⁹ eſt in mare. qm̃ diſcipli=
μου ἐγένετο εἰς θάλασσαν. ὅτι παιδεί=
nã q̃ſi antelucanũ illũinabo ⁊ oſtẽdã eã
αν ὡς ὄρθρον φωτιῶ καὶ ἐκφανῶ αὐ=
vſq; ad lõginquũ. Qm̃ doctri
τὴν ἕως εἰς μακράν. Ὅτι διδασκα=
C nã q̃ſi prophetiã effundã: ⁊ relin
λίαν ὡς προφητείαν ἐκχεῶ, καὶ κατα=
quã eã in gñationes ſeculoꝝ.
λείψω αὐτὴν εἰς γενεὰς τῶν αἰώνων.

In me gr̃a oĩs vite et veritatis: in me oĩs ſpes vite et virtutis. Trãſite ad me oẽs q̃ cõcupiſcitis me: & a gñationibus meis adimplemini. Spũs eni3 meus ſup mel dulcis: et hereditas mea ſup mel & fa=uũ. Memoria mea in generatione ſeculorũ. Qui edunt me ad huc eſuriẽt: et q bibunt me adhuc ſitiẽt. Qui audit me nõ cõfundetur: et q operãtur in me nõ pcãbunt. Qui elucidãt me vitã eterna3 hẽbunt. Hec oĩa liber vite et teſtamentũ altiſſimi et agnitio veritatis. Legem mãdauit moyſes in p̃ceptis iuſticiarũ & hereditatẽ domui iacob et iſrl' pmiſſiones. Poſuit dauid puero ſuo excitare regẽ ex ip̃o fortiſſimũ et in throno honoris ſedentẽ in ſempiternũ. Qui implet quaſi phiſon ſapiam: et ſicut tigris in dieb⁹ nouoru3. Qui adĩplet quaſi eu=phrates ſẽſũ. Qui multiplicat quaſi iordanis in tẽpore meſſis. Qui mittit diſciplinã ſicut lucẽ et aſſiſtẽs quaſi geon in die vindemie. Qui pficit prim⁹ ſcire illã et infirmior nõ inueſtigabit eã. Amari eñ abũdabit cogitatio ei⁹ et cõſiliu3 illius in abyſſo magna. Ego ſapia effu=di flumina: ego quaſi trames aq̃ ĩmẽſe de fluuio: ego quaſi fluui⁹ dorix: & ſicut aq̃ duct⁹ exiui de padiſo. Dixi. Rigabo hortũ plantationu3: & inebriabo ptus mei fructũ. Et fact⁹ ẽ mihi trames abũdans & fluuius meus appropinquauit ad mare. Qm̃ doctrinã quaſi antelucanũ illumino oĩb⁹: & enarrabo illũ vſq; in lõginquũ. Penetrabo ĩferiores ptes terre: & inſpiciã oẽs dormiẽtes: & illũi=nabo oẽs ſperãtes ĩ dño. Adhuc doctrinã quaſi pphetiã effundã: & relinqua3 illã q̃rentibus ſapientiã: & non deſinã in progenies illorũ vſq; in euũ ſanctum. Videte qm̃ non ſoli mihi laboraui: ſed oĩbus exquirentib⁹ veritatẽ. Ca.25.

IN trib⁹ placitũ eſt ſpũi meo q̃ ſunt pbata corã deo & hoĩb⁹. Cõcordia fratrũ: & amor pximorũ: & vir & muli=er ſibi bene cõſentiẽtes. Tres ſpẽs odi=uit aĩa mea: & aggrauor valde aĩe illorũ Pauperẽ ſuperbũ & diuitẽ mendacẽ & ſenẽ fatuũ & inſenſatũ. Que in iuuentute tua non cõgregaſti: quomodo in ſenectute tua inuenies. Quã ſpecioſu3 caniciei iudiciũ: & p̃ſbyteris cognoſce=re cõſilium. Quã ſpecioſa veteranis ſapiẽtia: & glorioſus intellect⁹ & cõſiliũ. Corona ſenũ multa peritia: & gloria il=lorũ timor dei. Nouẽ inſuſpicabilia cordis magnificaui: et decimũ dicã in lin=gua hoĩb⁹. Homo q iocũdatur in filiis: viuẽs & vidẽs ſubuerſionẽ inimicorum ſuorũ. Beat⁹ q habitat cũ muliere ſenſata: et q lingua ſua nõ eſt lapſus: & q nõ ſ=uiuit indignis ſe. Beat⁹ q inuenit amicũ verum: & q enarrat iuſticiã auri audiẽti. Quã magn⁹ q inuenit ſapiam & ſcia3: ſed nõ eſt ſup timentẽ dñm. Timor dei ſup oĩa ſe ſuppoſuit. Beatus hõ cui donatũ ẽ hẽre timorẽ dei. Qui tenet illũ: cui aſſimilabitur? Timor dei initiũ dile=ctionis eius: fidei autem initiũ agglutinandũ eſt ei. Oĩs plaga triſticia cordis eſt: & omnis malicia nequitia mulieris.

videte qm̃ nõ mihi ſoli laboraui: ſed
ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ
oĩbus exquirentib⁹ illã.
πᾶσι τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτήν. Ca. 25.
IN trib⁹ pulchra facta ſũ: ⁊ ſurrexi
Ἐν τρισὶν ὡραΐσθην καὶ ἀνέστην
pulchra corã dño. corã dño ⁊
ὡραία ἔναντι κυρίου. ἔναντι κυρίου καὶ
hoĩbus cõcordiã fratrũ ⁊ ami
ἀνθρώπων ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φι=
citiã pximi: ⁊ vir ⁊ mulier
λίαν τοῦ πλησίον, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυ=
bi cõſentientes. Tres ãt ſpẽs
τοῖς συμπεριφερόμενοι. Τρία δὲ εἴδη
odiuit aĩa mea ⁊ grauis
ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου καὶ προσώχθι=
fui valde vite illoꝝ. pauperẽ
σα σφόδρα τῇ ζωῇ αὐτῶν. πτωχὸν
ſuperbũ ⁊ diuitẽ mendacẽ: ⁊
ὑπερήφανον καὶ πλούσιον ψεύστην, καὶ
ſenẽ adulteꝝ diminutũ intellectu.
γέροντα μοιχὸν ἐλαττούμενον συνέσει.
In iuuẽtute tua nõ cõgregaſti: ⁊ q̃mõ
Ἐν νεότητί σου οὐ συνήγαγες, καὶ πῶς
poteris iuenire in ſenectute tua. Quã ſpecioſũ
ἂν εὕρῃς ἐν τῷ γήρᾳ σου. Ὡς ὡραῖον
canis iudiciũ: ⁊ p̃ſbyteris cogno
πολιαῖς κρίσις, καὶ πρεσβυτέροις γνῶ=
ſcere cõſiliũ. Quã ſpecioſa ſenũ ſapia:
ναι βουλήν. Ὡς ὡραία γερόντων σοφία,
⁊ glorioſis cogitatio ⁊ conſiliũ.
καὶ δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.
corona ſenũ multa experiẽtia: ⁊
στέφανος γερόντων πολυπειρία, καὶ τὸ
gloriatio illoꝝ timor dñi. Nouẽ
καύχημα αὐτῶν φόβος κυρίου. Ἐννέα
ſuſpitiones beatas dixi in corde meo:
ὑπονοήματα ἐμακάρισα ἐν καρδίᾳ μου,
⁊ decimã dicã in lingua mea.
καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ ἐν τῇ γλώσσῃ μου.
Homo in filijs q̃ iocundat
Ἄνθρωπος ἐπὶ τέκνοις εὐφραινόμενος
viuẽs ⁊ vidẽs in caſu inimicoꝝ.
ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώσει ἐχθρῶν.
beat⁹ q̃ habitat cũ muliere prudẽti: ⁊
μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ, καὶ
q̃ in lingua nõ lapſus eſt: ⁊ q̃ nõ
ὃς ἐν γλώσσῃ οὐκ ὠλίσθησε, καὶ ὃς οὐκ
ſeruiuit indigno ſe. beat⁹
ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ. μακάριος
q̃ inuenit prudentiã: ⁊ q̃ enarrat in
ὃς εὗρε φρόνησιν, καὶ ὁ διηγούμενος εἰς
aures audientiũ. Quã magn⁹ q̃ iuenit ſapiẽ
ὦτα ἀκουόντων. Ὡς μέγας ὁ εὑρὼν σο=
tiã: ſed nõ eſt ſup timẽ
φίαν, ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμε=
tem dñm. Dilectio ãt dñi
νον τὸν κύριον. Ἀγάπησις δὲ κυρίου
ſup oĩa ſupgreſſa eſt in clarita
ὑπὲρ πάντα ὑπερέβαλεν εἰς φωτισ=
tẽ. Qui tenet illã cui aſſimila
μόν. Ὁ κρατῶν αὐτὸν τίνι ὁμοιωθήσε=
bit? Timor dñi initiũ dilectionis
ται; Φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπήσεως
ei⁹. fides ãt initiũ agglutinatiõis e=
αὐτοῦ. πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως αὐ=
ius. oẽm plagã ⁊ nõ plagã
τοῦ. πᾶσαν πληγὴν καὶ μὴ πληγὴν
cordis: ⁊ oẽm nequitiã ⁊
καρδίας, καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ
nõ nequitiã mulieris.
μὴ πονηρίαν γυναικός.

© Biblioteca Nacional de España

Omnē inductionē ꝛ nō inductionē odiē
Πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπαγωγὴν μι
tiū: ꝛ omnē vindictā ꝛ nō
σούντων, καὶ πᾶσαν ἐκδίκησιν καὶ μὴ
vindictā inimicoꝝ. Nō eſt caput ſup
ἐκδίκησιν ἐχθρῶν. Οὐκ ἔςι κεφαλὴ ὑπὲρ
caput colubri: ꝛ nō eſt ira ſup
κεφαλῆς ὄφεως, καὶ οὐκ ἔςι θυμὸς ὑπὲρ
irā inimici. cohabitare cū leone ꝛ
θυμοῦ ἐχθροῦ. συνοικῆσαι λέοντι καὶ
dracone approbo: magiſq̄ cohabitare cū
δράκοντι εὐδοκῶ, ἢ συνοικῆσαι μετὰ
muliere mala. Nequitia mulieris
γυναικὸς πονηρᾶς. Πονηρία γυναικὸς
alienat faciē eius: ꝛ obſcurat
ἀλλοτριοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ σκοτοῖ
vultū ſuū tāq̄ vrſus. In me=
τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκος. Αναμέ=
dio proximoꝝ ſuoꝝ decidet vir
σον τῶν πλησίον αὐτῆς ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ
illi⁹: ꝛ inuite ſuſpirabit ꝑpt eā.
αὐτῆς, καὶ ἀκουσίως ἀνασενάξει δι᾽ αὐτήν.
Parua oīs malitia ad malitiā mu
Μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυ=
lieris: ſors pctōris cadat ſup
ναικός, κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπέσοι αὐ
illā. ſicut aſcēſus arenoſus in pedib⁹
τῇ. ὡς ἀνάβασις ἀμμώδης ἐπὶ ποσὶ
ſenis: ſic mulier linguata vi
πρεσβύτου, οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀν
ro taciturno. Ne incidas in ſpe
δρὶ ἡσύχω. Μὴ προσπέσῃς εἰς κάλ=
ciē mulieris: ꝛ mulierē ne cōcupi=
λος γυναικός, καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιπο=
ſcas ad delitias. ira ꝛ irerecūdia
θήσῃς εἰς τρυφήν. ὀργὴ καὶ ἀναίδεια
ꝛ cōfuſio magna mulier ſi ꝑbeat
καὶ αἰσχύνη μεγάλη γυνὴ ἐὰν ἐπιχορηγῇ
viro ſuo. Cor humile ꝛ
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καρδία ταπεινὴ καὶ
facies meſta ꝛ plaga cor
πρόσωπον σκυθρωπὸν καὶ πληγὴ καρδί
dis mulier nequā. manus debiles
ας γυνὴ πονηρά. χεῖρες παρειμέναι
ꝛ genua diſſoluta: q̄ nō cōſo
καὶ γόνατα παραλελυμένα, ἥτις οὐ πα
labit vir ſuū in gemitu.
ρακαλέσει τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐν ςενώσει.
a muliere initiū peccati: ꝛ ꝑpt
ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας, καὶ δι᾽ αὐ
illā morimur oēs. Ne des
τὴν ἀποθνήσκομεν πάντες. Μὴ δῷς
trāſitū aque: neq̄ mulieri male
διέξοδον ὕδατι, μὴ δὲ γυναικὶ πονηρᾷ
libertatē exit⁹. Si nō ambulat
παρρησίαν ἐξόδου. Εἰ μὴ πορεύεται
ꝑm manū tuā: a carnib⁹ tuis
κατὰ χεῖρά σου, ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου
abſcinde illā: da ꝛ abſolue.
ἀπότεμε αὐτήν, δίδου καὶ ἀπόλυσον.
Mulieris bone beat⁹ vir:
Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνήρ,
ꝛ numerus dieꝝ illi⁹ du
καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλά
plex. Mulier fortis oblectat vi=
σιος. Γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄν
rū ſuū: ꝛ ānos vite ſue
δρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ
implebit in pace. Mulier bona: pars
πληρώσει ἐν εἰρήνῃ. Γυνὴ ἀγαθή, μερὶς
bona: in parte timentiū dn̄m
ἀγαθή, ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν κύριον

Et omnem plagam et non plagam vi
debit cordis & omnem nequitiam &
non nequitiam mulieris: & omnē ob=
ductū & non obductum odientiū: &
omnē vindictam & nō vindictā inimi=
corū. Non eſt caput nequi⁹ ſup caput
colubri: non eſt ira ſuper irā mulieris.
Cōmorari leoni & draconi placebit: q̄
habitare cū muliere nequā. Nequitia
mulieris immutat faciē eius: et obceca
bit vultū ſuū tanq̄ vrſus: et quaſi ſac=
cū oſtendit in medio proximorū. In=
gemuit vir eius: & audiens ſuſpirauit
modicū. Breuis omnis malicia ſuper
maliciā mulieris: ſors peccatorū cadat
ſuper illā. Sicut aſcēſus arenoſus in pe
dibus veterani: ſic mulier linguata ho
mini quieto. Ne reſpicias in mulieris
ſpeciem: & non concupiſcas mulierē
in ſpecie. Mulieris ira irreuerētia et cō
fuſio magna. Mulier ſi primatum ha=
beat: contraria eſt viro ſuo. Cor humi
le & facies triſtis & plaga mortis: mu=
lier nequā. Man⁹ debiles et genua diſ
ſoluta: mulier q̄ non beatificat virum
ſuū. A muliere initiū factū eſt peccati:
& per illā omnes morimur. Nō des aq̄
tue exitū nec modicū: nec mulieri ne
quam venā prodeundi. Si nō ambula
uerit ad manū tuā: cōfundet te in conſ
pectu inimicorū. A carnib⁹ tuis abſci
de illā: ne ſemp te abutatur. Ca. 26.
Mulieris bone beatus vir: numer⁹
enim annorū illorū duplex. Mu=
lier fortis oblectat virū ſuum: & ānos
vite illius in pace implebit. Pars bona
mulier bona in parte bona timentiū
deū dabitur viro pro factis bonis: diui
tis autē & pauperis cor bonū in omni
opere vultus illorū hilaris. A tribus ti
muit cor meū: & in quarto facies mea
metuit. Delaturā ciuitatis & collectio
nē populi & calūniam mendacē: ſuper
mortē omnia grauia. Dolor cordis et
luctus: mulier zelotypa. In muliere
zelotypa flagellū lingue: omnibus co
municās. Sicut boum iugū quod mo
uetur: ita & mulier nequā. Qui tenet
illā: quaſi q̄ apprehēdit ſcorpionē. Mu
lier ebrioſa ira magna: & cōtumelia &
turpitudo illius non tegetur. Fornica=
tio mulieris ī excellētia oculorū: & in
palpebris illius agnoſcetur. In filia a=
uertente ſe firma cuſtodiam: ne inuen
ta occaſione abutatur ſe. Ab omni ir=
reuerentia oculorū eius caue: et ne mi
reris ſi te neglexerit. Sicut viator ſitiēs
ad fontem os aperiet: & ab omni aqua
proxima bibet: & contra omnē palū
ſedebit: & cōtra oēm ſagittam aperiet
pharetrā: donec deficiat. Gratia mulie
ris ſedule delectabit virū ſuum: & oſſa
illi⁹ impinguabit. Diſciplina illi⁹ datū
dei eſt. Mulier ſenſata & tacita: nō eſt
immutatio erudite anime. Grā ſuper
grām mulier ſancta & pudorata. Oīs
autē pōderatio nō eſt digna cōtinētis
aīe. Sicut ſol oriēs mūdo in altiſſimis
dei: ſic mulieris bone ſpecies in orna
mentum domus eius. Lucerna ſplen
dens ſuper candelabrum ſanctum:

dabitur. diuitis āt ꝛ pauperis cor
δοθήσεται. πλουσίου δὲ καὶ πτωχοῦ καρ
bonū erga dn̄m: in omni tp̄e vul
δία ἀγαθὴ πρὸς κν̄, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσω
tum habētes hilarē exultabūt. a — Puer. 21.c.
πον ἔχοντες ἱλαρὸν γαυριάσουσιν. ἀπὸ
trib⁹ cauit meū cor: ꝛ in
τριῶν εὐλαβήθη μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ
quarto facie timui. Calū
τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην. Δια
niā ciuitatis: ꝛ collectionē turbe: ꝛ
βολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλησίαν ὄχλου, καὶ
falſum teſtimoniū ſup mortē: oīa pra
καταψευσμὸν ὑπὲρ θάνατον, πάντα μοχ
ua. Dolor cordis ꝛ luct⁹ mulier
θηρά. Αχθος καρδίας καὶ πένθος γυνὴ
zelotypa cōtra mulierē: ꝛ flagellū lingue — D
ἀντίζηλος γυναικί, καὶ μάςιξ γλώσσης
oibus cōmunicās. Boū iugū con
πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα. Βοοζύγιον σα=
cuſſum: mulier nequā: q̄ dominat̄ illi⁹
λευόμενον, γυνὴ πονηρά, ὁ κρατῶν αὐτῆς
q̄ſi q̄ apprehēdit ſcorpionē Ira ma
ὡς δρασσόμενος σκορπίου. Ὀργὴ μεγά
gna: mulier ebrioſa ꝛ mēte aliena: ꝛ — Gen. 3.
λη, γυνὴ μέθυσος καὶ ῥεμβάς, καὶ τὴν — a.
turpitudinē ſuā nō celabit. — ē.s.b.
ἀσχημοσύνην αὐτῆς οὐ συγκαλύψει. — et.2.re.
Fornicatio mulieris in extollētijs oculo — 14.b.
Πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισμοῖς ὀφθαλ
rū: ꝛ in palpebris ſuis cogno
μῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφάροις αὐτῆς γνω
ſcet. Sup filiā inuertibilē: — A
σθήσεται. Ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ,
firma cuſtodiā: ne inueniēs ſolu
ςερέωσον φυλακήν, ἵνα μὴ εὑροῦσα ἄνε
tionē ſe ipſa vtatur. Poſt inuere
σιν ἑαυτῇ χρήσηται. Ὀπίσω ἀναι=
cundū oculū caue: ꝛ ne mi=
δοῦς ὀφθαλμοῦ φύλαξαι, καὶ μὴ θαυ=
reris ſi in te errauerit. Sicut
μάσῃς ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ. Ὡς
ſitiēs viator os aperiet cū iuenerit fō — B
διψῶν ὁδοιπόρος ςόμα ἀνοίξει εὑρὼν πη
tem. ꝛ ab omni aqua pxi
γήν. καὶ ἀπὸ παντὸς ὕδατος τοῦ σύ=
ma bibet. cōtra omnē pa
νεγγυς πίεται. κατέναντι παντὸς πασ
lum ſedebit: ꝛ contra ſagittā
σάλου καθήσεται, καὶ ἔναντι βέλους
aperiet pharetrā. Grā mulieris dele=
ἀνοίξει φαρέτραν. Χάρις γυναικὸς τέρ
ctabit vir eius. ꝛ oſſa illi⁹ ipīn — In 18.
ψει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὀςᾶ αὐτοῦ πι — 42.b.
gabit: ſciētia illi⁹. datū dn̄i mu — C
ανεῖ ἡ ἐπιςήμη αὐτῆς. δόσις κυρίου γυ
lier tacita prudēs: ꝛ non eſt cō
νὴ σιγηρὰ καὶ ἔυνους, καὶ οὐκ ἔςιν ἀν=
mutatio erudite anime.
τάλλαγμα πεπαιδευμένης ψυχῆς.
Grā ſup grām: mulier pudorata ꝛ
Χάρις ἐπὶ χάριτι, γυνὴ αἰσχυντηρὰ καὶ
fidelis: ꝛ nō eſt pondus oē dignū
πιςή, καὶ οὐκ ἔςι ςαθμὸς πᾶς ἄξιος
cōtinentis aīe ſue. Sol ori=
ἐγκρατοῦς ψυχῆς αὐτῆς. Ηλιος ἀνατέλ
ens in altiſſimis dn̄i: ꝛ pulchritudo mulie=
λων ἐν ὑψίςοις κυρίου, καὶ κάλλος γυναι
ris bone in ornamēto dom⁹ eius: lucer
κὸς ἀγαθῆς ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς, λύχ
na ſplendēs ſup candelabrū ſanctū:
νος ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας,

© Biblioteca Nacional de España

⁊ ſpecies faciei in etate
καὶ κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλικίᾳ
ſtabili. Colūne auree ſup baſes
ςασίμῃ. Στῦλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεσιν
D argenteas ⁊ pedes formoſi ſup pauimēta
ἀργυραῖς καὶ πόδες ὡραῖοι ἐπὶ ςέρνοις
ſtabilia. Fili florē etatis tue cōſer
εὐςαθέσι. Τέκνον ἀκμὴν ἡλικίας σου συν
ua ſanā: ⁊ ne des alienis
τήρησον ὑγιῆ, καὶ μὴ δῷς ἀλλοτρίοις
robur tuū. Cū requiſieris oīs cam=
τὴν ἰσχύν σου. Ἀναζητήσας παντὸς πε=
pi fertilē ſortē: ſemina ꝓpria
δίου εὐγέων κλῆρον, σπεῖρε τὰ ἴδια
ſemina cōfidēs in nobilitate tua.
σπέρματα πεποιθὼς τῇ εὐγενείᾳ σου.
Sic generātiones tue ſupſtites ⁊
Οὕτως τὰ γεννήματά σου περιόντα καὶ
audaciā nobilitatis habētes magne erūt
A παῤῥησίαν εὐγενείας ἔχοντα μεγαλυνοῦ
Mulier mercenaria eq̃lis porco reputa
σι. Γυνὴ μισθία ἴση σιάλῳ λογισθή=
biẗ: cōiugata āt turris mortis
σεται, ὕπανδρος δὲ πύργος θανάτου
vtentib⁹ reputabiẗ. Mulier im=
τοῖς χρωμένοις λογισθήσεται. Γυνὴ ἀσε
pia iniquo pars dabiẗ: religioſa
βὴς ἀνόμῳ μερὶς δοθήσεται, εὐσεβὴς
āt daẗ timēti dn̄m.
δὲ δίδοται τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον.
Mulier turpis ignominiā cōmutabit: fi=
Γυνὴ ἀσχήμων ἀτιμίαν κατατρίψει, θυ
lia āt honeſta et virū reuere
γάτηρ δὲ εὐσχήμων καὶ τὸν ἄνδρα ἐντρα
B bitur. Mulier inuertibilis ſicut canis
πήσεται. Γυνὴ ἀδιάτρεπτος ὡς κύων
reputabiẗ. at habēs verecūdiā:
λογισθήσεται. ἡ δὲ ἔχουσα αἰσχύνην, τὸν
Infra. 15.c. dn̄m timebit. Mulier virū ꝓpriū ho
κύριον φοβηθήσεται. Γυνὴ ἄνδρα ἴδιον τι
norās: ſapiēs oībus apparebit: in honorās
μῶσα, σοφὴ πᾶσι φανήσεται, ἀτιμάζου
āt impia in ſuperbia oībus co=
σα δὲ ἀσεβὴς ἐν ὑπερηφανίᾳ πᾶσι γνω
gnoſceẗ. Mulieris bone beatus
σθήσεται. Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ
vir. nā nūerus annoꝝ eius: duplex
ἀνήρ. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν αὐτοῦ, διπλά
erit. Mulier vociferās ⁊ linguo
σιος ἔσται. Γυνὴ μεγαλόφωνος καὶ γλωσ
ſa in inimicoꝝ fugationē contē
E.25.b. σώδης εἰς πολεμίων τροπὴν θεωρηθήσε
plabiẗ. Hoīs āt cuiuſq; aīa ſimi
ται. Ἀνθρώπου δὲ παντὸς ψυχὴ ὁμοιό=
C lis his: belli ſeditionib⁹
τροπος τούτοις, πολέμου ἀκαταστασίαις
aīam tranſiget. In duob⁹ cōtri
τὴν ψυχὴν διαιτηθήσεται. Ἐπὶ δυσὶ λελύ
ſtatū ē meū cor: ⁊ in tertio ira
πηται μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τρίτῳ θυ
mihi aduenit. Vir bellator deficiēs
μός μοι ἐπῆλθεν. Ἀνὴρ πολεμιςὴς ὑςερῶν
ꝑ inopiā. ⁊ viri prudētes ſi contē=
δι' ἔνδειαν. καὶ ἄνδρες συνετοὶ ἐὰν σκυβα
pnātur. Rediēs a iuſticia
λισθῶσιν. Ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης
ad peccatū: dn̄s ꝑabit eū
εἰς ἁμαρτίαν, ὁ κύριος ἑτοιμάσει αὐ=
ad rōpheam. difficile exuiẗ nego
τὸν εἰς ῥομφαίαν. μόλις ἐξαιρεῖται ἔμ=
ciator a deceptione: ⁊ nō iuſtifica
πορος ἀπὸ πλημμελείας, καὶ οὐ δικαιω

& ſpecies faciei ſuper etatē ſtabilem. Colūne auree ſuper baſes argēteas: & pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris. Fundamenta eterna ſupra petrā ſolidam: ſic mandata dei in corde mulieris ſancte. In duobus contriſtatum eſt cor meū: & in tertio iracūdia mihi aduenit. Vir bellator deficiēs per inopiam: & vir ſenſatus contēptus: & qui tranſgreditur a iuſticia ad peccatum: deus parauit eum ad rompheā. Due ſpecies difficiles & periculoſe mihi apparuerunt. Difficile exuitur negociās a negligentia: & non iuſtificabitur caupo a peccatis labiorum.

Capitulum vigeſimum ſeptimum.

Propter inopiā multi deliquerūt: et qui q̄rit locupletari auertit oculum ſuum. Sicut in medio cōpaginis lapidum palus figitur: ſic & inter medium venditionis et emptionis anguſtiabitur peccatis. Conteretur cum delinquente delictum. Si non in timore domini tenueris te inſtāter: cito ſubuertetur domus tua. Sicut in percuſſura cribri remanebit puluis: ſic aporia hominis in cogitatu illius. Vaſa figuli probat fornax: & homines iuſtos tentatio tribulationis. Sicut ruſticatio de ligno oſtendit fructum illius: ſic verbum ex cogitatu cordis hominis. Ante ſermonem non laudes virum: hec enim tentatio eſt hominum. Si ſequaris iuſticiam apprehendes illaꝫ: & indues quaſi poderem honoris: & inhabitabis cum ea: & proteget te in ſempiternum: et in die agnitionis inuenies firmamentum. Volatilia ad ſibi ſimilia cōueniunt: & veritas ad eos qui operantur illam reuertetur. Leo venationi inſidiatur ſemp: ſic peccata operantibus iniquitatem. Homo ſenſatus in ſapientia manet ſicut ſol: naꝫ ſtultus ſicut luna mutatur. In medio inſenſatoruꝫ ſerua verbum tempori: in medio autem cogitantium aſſidu⁹ eſto. Narratio peccantium odioſa: et riſus illoruꝫ in delictis peccati. Loquela multum iurans horripilationem capiti ſtatuet: et irreuerentia ipſius obturatio aurium. Effuſio ſanguinis in rixa ſuperborum: & maledictio illorū auditus grauis. Qui denudat arcana amici fidem perdit: & non inueniet amicum ad animum ſuum. Dilige proximum: & coniungere fidem cum illo Quod ſi denudaueris abſconſa illius: non perſequeris poſt eum.

bitur caupo a peccato.
θήσεται κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας. C. 27.
Gratia indifferētis multi peccauerūt:
Χάριν ἀδιαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον,
⁊ q̃ querit multiplicare auertet ocu
καὶ ὁ ζητῶν πληθῦναι ἀποςρέψει ὀφ=
lum ſuū. In medio cōpaginū lapi
θαλμὸν αὐτοῦ. Ἀναμέσον ἁρμῶν λιθί=
deaꝝ figeẗ pal⁹: ⁊ in me
νων παγήσεται πάσσαλος, καὶ ἀναμέ=
dio vēditionis ⁊ emptionis compri
σον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ συντριβή
meẗ peccatū. Si nō in timore dn̄i
σεται ἁμαρτία. Ἐὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίου
tenuerit cū diligētia: cito ſubuer
κρατήσῃ κατὰ σπουδήν, ἐν τάχει κατα
tetur eius dom⁹: in cōcuſſione
ςραφήσεται αὐτοῦ ὁ οἶκος, ἐν σείσματι
cribri ꝑmanent ſtercora: ſic ſpolia
κοσκίνου διαμένει κόπρια, οὕτως σκῦλα
hois in cogitatione illius. Vaſa fi=
ἀνθρώπου ἐν λογισμῷ αὐτοῦ. Σκεύη κε
guli ꝓbat fornax: ⁊ tenta
ραμέως δοκιμάζει κάμινος, καὶ πειρασ=
tio hois in cogitatione illius. cultu
μὸς ἀνθρώπου ἐν διαλογισμῷ αὐτοῦ. γεώρ
rā ligni oſtēdit fructus illius: ſic
γιον ξύλου ἐκφαίνει ὁ καρπὸς αὐτοῦ, οὕτως
locutio cogitationis in corde hois. ante
λογισμὸς ἐνθυμήματος ἐν καρδίᾳ ἀνου. πρὸ
ſmonē ne laudaueris viꝝ: hec eīm
λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς ἄνδρα, οὗτος γὰρ
tētatio hoīm. ſi ſequaris iuſti
πειρασμὸς ἀνθρώπων. ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαι
ciā apprehēdes ipſam: ⁊ indues eā vt
ον καταλήψῃ αὐτό, καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸ ὡς
talarē tunicā glie. Volatilia ad ſimilia
ποδήρη δόξης. Πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια
ſibi diuertēt: ⁊ veritas ad
αὐτοῖς καταλύσει, καὶ ἀλήθεια πρὸς τοὺς
operantes reuerteẗ. Leo venatoni inſi
ἐργαζομένους ἐπανήξει. Λέων θήραν ἐνε
diaẗ: ſic peccatū operantib⁹
δρεύει, οὕτως ἁμαρτία τοῖς ἐργαζομένοις
iniquitatē. Narratio pij ſemꝑ in
κακίαν. Διήγησις εὐσεβοῦς διαπαντὸς ἐν
ſapiā: at ſtult⁹ ſicut luna alteraẗ. in
σοφίᾳ, ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλλοιοῦται. εἰς
mediū imprudentiū cōſerua tp̄s: in
μέσον ἀσυνέτων συντήρησον καιρόν, εἰς
mediū āt cogitantiū aſſiduus eſto. Narra
μέσον δὲ διανοουμένων ἐνδελέχιζε. Διήγη
tio fatuoꝝ oneroſitas: ⁊ riſus eo=
σις μωρῶν προσόχθισμα, καὶ ὁ γέλως αὐ=
rū in cibo peccati. loq̃la multū
τῶν ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας. λαλιὰ πολυόρ
iurātis eriget capillos: ⁊ rixa eoꝝ
κου ὀρθώσει τρίχας, καὶ ἡ μάχη αὐτῶν
obturatio auriū. Effuſio ſanguinis ri
ἐμφραγμὸς ὠτίων. Ἔκχυσις αἵματος μά
xa ſuperboꝝ: ⁊ cōuitiatio illoꝝ
χη ὑπερηφάνων, καὶ ἡ διαλοιδόρησις αὐτῶν
auditio praua. Reuelās arcana
ἀκοὴ μοχθηρά. Ὁ ἀποκαλύπτων μυςήρια
ꝑdidit fidē: ⁊ nō inueniet amicū ad
ἀπώλεσε πίςιν, καὶ οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς
aīam ſuā. dilige amicū: ⁊ fide
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Στέρξον φίλον, καὶ πι=
lis eſto cū eo: ſi āt reuelaueris
ςώθητι μετ' αὐτοῦ, ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃς τὰ
arcana illi⁹: nō ꝑſequaris poſt eū
μυςήρια αὐτοῦ, οὐ μὴ καταδιώξῃς ὀπίσω αὐτοῦ

© Biblioteca Nacional de España

Sicut eñi perdidit homo ini
Καθὼς γὰρ ἀπώλεσεν ἄνθρωπος τὸν ἐχ
micū ſuū: ſic ꝑdidit ꝓximū
θρὸν αὐτοῦ, οὕτως ἀπώλεσε τὸν πλησίον
ſuū: ⁊ ſicut auē de manu tua dimit=
αὐτοῦ, καὶ ὡς πετεινὸν ἐκ χειρός σου ἀπο=
tēs: ſic dimiſiſti proximū: ⁊ nō
λύσας, οὕτως ἀφῆκας τὸν πλησίον, καὶ οὐ
capies eū. Ne eū ſequaris: qm̄
θηρεύσεις αὐτόν. Μὴ αὐτὸν διώξῃς, ὅτι
lōge abeſt: ⁊ effugit tāq̄ dorcas
μακρὰν ἀπέστη, καὶ ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς
de laqueo. qm̄ vuln⁹ poſſibile ē alligare
ἐκ παγίδος. ὅτι τραῦμά ἐστι καταδῆσαι
⁊ cōuitij eſt cōciliatio. at qui
καὶ λοιδορίας ἐστὶ διαλλαγή. ὁ δὲ ἀπο
reuelauit arcana ꝑdidit fidē.
καλύψας μυστήρια ἀπώλεσε πίστιν.
annuēs oculo fabricat mala:
διανεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνει πονηρά,
⁊ q̄ cognouerit eū recedet ab eo.
καὶ ὁ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.
In cōſpectu oculoꝝ tuoꝝ indul
Ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου γλυκα
cabit os ſuū: ⁊ in ſmonib⁹
νεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων
tuis admirabit̄. poſtea āt ꝑuertet
σου θαυμάσει. ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ
os ſuū: ⁊ in ſmonib⁹ ſuis da=
στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώ
bit ſcādala. Multa odio habui: ⁊ nō
σει σκάνδαλα. Πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐχ
aſſimilaui ei: ⁊ dñs odiet.
ὡμοίωσα αὐτῷ, καὶ ὁ κύριος μισήσει.
Qui mittit lapidē in altū ſup ca=
Ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ κεφα
put ſuū mittit: ⁊ plaga doloſa
λὴν αὐτοῦ βάλλει, καὶ πληγὴ δολία
diuidit vuln⁹. Qui fodit foueā inci
διαιρεῖ τραύματα. Ὁ ὀρύσσων βόθρον ἐμπε
det in eā: ⁊ ſtatuēs laqueū
σεῖται εἰς αὐτόν, καὶ ὁ ἱστῶν παγίδα
capiet̄ in eo. facienti mala ſup
ἁλώσεται ἐν αὐτῇ. ποιοῦντι πονηρὰ ἐπ᾽
ipm̄ morabunt̄ ⁊ nō cognoſcet
αὐτὸν κυλισθήσεται καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῷ
vnde veniūt illi. Illuſio ⁊ im
πόθεν ἥκει αὐτῷ. Ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνει
properiū ſuperboꝝ ⁊ vindicta ſicut
δισμὸς ὑπερηφάνων καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς
leo inſidiabit̄ illis. laqueo capiē
λέων ἐνεδρεύσει αὐτούς. παγίδι ἁλώ=
tur q̄ letant̄ in caſu pio
σονται οἱ εὐφραινόμενοι ἐν πτώσει εὐσε
rū: ⁊ dolor cōſumet illos ante
βῶν, καὶ ὀδύνη καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ
mortē eoꝝ. ira ⁊ furor ⁊
τοῦ θανάτου αὐτῶν. μῆνις καὶ ὀργὴ καὶ
hec ſunt abominationes: ⁊ vir pecca
ταῦτά ἐστι βδελύγματα, καὶ ἀνὴρ ἁμαρ=
tor continēs erit illoꝝ.
τωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν. Ca. 28.
Vindicans a dño inueniet
Ὁ ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει
vindictā: ⁊ peccata illi⁹ obſer
ἐκδίκησιν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ δια
uans obſeruabit. Dimitte iniuriā
τηρῶν διατηρήσει. Ἄφες τὸ ἀδίκημα
ꝓximo: ⁊ tunc deprecante te
τῷ πλησίον, καὶ τότε δεηθέντος σου
peccata tua ſoluent̄. Homo
αἱ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται. Ἄνθρωπος

homo qui perdit amicum ſuum: ſic et qui perdit amiciciam proximi ſui. Et ſicut qui dimittit auem de manu ſua: ſic qui reliquiſti proximum tuum: & non eum capies. Non illum ſequaris: quoniam longe abeſt. Effugit enim quaſi caprea de laqueo: quoniam vulnerata eſt anima eius. Vltra eum non poteris colligare: & maledicti eſt concordatio. Denudare autē amici myſteria: deſperatio eſt anime infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua: & nemo eū abiiciet. In cōſpectu oculorū tuorū cōculcabit os ſuū: & ſup ſermones tuos āmirabitur. Nouiſſime autē peruertet os ſuū: & in verbis tuis dabit ſcādalū. Multa audiui: et non coequaui ei & dñs odiet illum. Qui in altū mittit lapidē: ſuper caput eius cadet: & plaga doloſa doloſi diuidet vulnera. Et q foueā fodit incidet in eā: & qui ſtatuit lapidē proximo ſuo offendet in eo: et q laqueū alii ponit: peribit in illo. Faciēti nequiſſimū conſiliū ſup ip̄m deuoluetur: & nō agnoſcet vnde eueniet illi. Illuſio & improperiū ſuperborū & vindicta ſicut leo inſidiabitur illi. Laqueo peribūt q oblectantur caſu iuſtorū: dolor aūt cōſumet illos anteq̄ moriantur. Ira et furor vtraq; execrabilia ſunt: & vir peccator continens erit illorum.

Capitulum vigeſimū octauum.

QVi vindicari vult a dño inueniet vindictā: & peccata illi⁹ ſeruās ſeruabit. Relinque proximo tuo nocēti te: & tunc deprecāti tibi peccata ſoluētur. Homo hoī reſeruat irā et a deo q̄rit medelā. In hominē ſimilē ſibi non habet miſericordiā: & de peccatis ſuis deprecatur. Ip̄e dum caro ſit reſeruat irā: & propitiationē petit a deo. Quis exorabit pro delictis illius. Memento nouiſſimorū: & deſine inimicari. Tabitudo enim et mors iminēt in mādatis eius. Memorare timorē dei: & nō iraſcaris proximo. Memorare teſtamētū altiſſimi: et deſpice ignorantiā ꝓximi. Abſtine te a lite et minues pctā. Homo enim iracund⁹ incendit litē: & vir peccator turbabit amicos: et ī medio pacē habentiū immittit inimiciciam. Secundū eñi ligna ſilue: ſic ignis exardeſcit & ſecundū virtutē hoīs ſic iracūdia illi⁹ erit: & ſm ſubſtātiā ſuā exaltabit irā ſuā. Certamē feſtinatū incendit ignē: & lis feſtinās effundit ſanguinē: & ligua teſtificās adducet morteʒ. Si ſufflaueris q̄ſi ignis exardebit & ſi expueris ſup illā extinguetur. Vtraq; ex ore ꝓficiſcūtur. Suſurro et biliguis maledict⁹: multos eñi turbauit pacem habētes. Lingua tertia multos cōmouit & diſpſit illos de gēte in gentē. Ciuitates muratas diuitum deſtruxit: & domos magnatorū effodit. Virtutes populorū cōcidit: & gentes fortes diſſoluit. Ligua tertia mulieres viratas eiecit et priuauit illas laborib⁹ ſuis. Qui reſpicit illā nō hēbit requiē nec habebit amicū in quo requieſcat. Flāgelli plaga

homini cōſeruat irā: ⁊ a do
ἀνθρώπῳ συντηρεῖ ὀργήν, καὶ παρὰ κυ
mino querit medelā: ⁊ in hoīem ſimi
ρίου ζητεῖ ἴασιν, καὶ ἐπ᾽ ἄνθρωπον ὅμοι
lē ſibi nō habet mīam: ⁊ pro
ον αὐτῷ οὐκ ἔχει ἔλεον, καὶ περὶ τῶν
peccatis ſuis deprecat̄. Ip̄e caro
ἁμαρτιῶν αὐτοῦ δεῖται. Αὐτὸς σὰρξ
exn̄s cōſeruat irā: ⁊ quis ꝓpitiabit
ὢν διατηρεῖ μῆνιν, καὶ τίς ἐξιλάσεται
peccata illi⁹? memēto
τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ; μνήσθητι τὰ
nouiſſimoꝝ ⁊ deſine inimicari: ⁊ nō
ἔσχατα καὶ παῦσαι ἐχθραίνων, καὶ μὴ
mineris ꝓximo interitū ⁊
μηνίσῃς τῷ πλησίον καταφθορὰν καὶ puc. 10 b.
mortē: ⁊ acquieſce p̄ceptis: memē
θάνατον, καὶ ἔμμενε ἐντολαῖς, μνήσθη D
to mandatoꝝ ⁊ nō iraſcaris ꝓxi puer. 26. d
τι ἐντολῶν καὶ μὴ μηνίσῃς τῷ πλη eccle.
mo: ⁊ teſtamēti altiſſimi: ⁊ deſpice 10. b.
σίον, καὶ διαθήκης ὑψίστου, καὶ πάριδε
ignorantiā. Abſtine a lite: ⁊ dimi
ἄγνοιαν. Ἀπόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλατ
nues peccata: homo eñi ira
τώσεις ἁμαρτίας, ἄνθρωπος γὰρ θυ
cund⁹ incēdet litē. Vir pecca
μώδης ἐκκαύσει μάχην. Ἀνὴρ ἁμαρ=
tor turbabit amicos: ⁊ in mediū
τωλὸς ταράξει φίλους, καὶ ἀναμέσον
pacē habentiū immittet calumniā. ſm
εἰρηνευόντων ἐμβαλεῖ διαβολήν. κατὰ τὴν
materiā ignis ſic incendet̄: ſm A
ὕλην τοῦ πυρὸς οὕτως ἐκκαυθήσεται, κατὰ Deut.
firmamētū rixe ignis augebi 20. c.
τὴν στερέωσιν τῆς μάχης τὸ πῦρ αὐξηθήσε ro. 12. d.
tur: ſm robur hoīs ira
ται, κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς
eius erit: ⁊ ſm diuitias
αὐτοῦ ἔσται, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ
hoīs exaltat irā ſuā. Certamē
ἀνθρώπου ἀνυψοῖ ὀργὴν αὐτοῦ. Ἔρις
feſtinatū incēdit ignē: ⁊ lis
κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ, καὶ μά
feſtinās effundit ſanguinē. ſi
χη κατασπεύδουσα ἐκχέει αἷμα. ἐὰν
inſufflaueris in ſcintillā accendet̄: ⁊ ſi
φυσήσῃς εἰς σπινθῆρα καήσεται, καὶ ἐὰν
expueris ſup illā extinguet̄. ⁊
πτύσῃς ἐπ᾽ αὐτοῦ ἀποσβεσθήσεται. καὶ B
vtraq; ex ore tuo ꝓficiſcunt̄.
ἀμφότερα ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορεύεται.
ſuſurronē ⁊ bilinguē maledicite. mul
ψίθυρον καὶ δίγλωσσον καταράσασθε. πολ
tos eñi pacē hēntes ꝑdiderunt. Lingua puer.
λοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας ἀπώλεσαν. Γλῶσσα 26. c.
duplex multos cōmouit: ⁊ diuiſit il=
διστὴ πολλοὺς ἐσάλευσε, καὶ διέστησεν αὐ
los de gēte in gentē. ⁊ ciuitates mu=
τοὺς ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος. καὶ πόλεις ὀχυ
nitas deſtruxit: ⁊ domos magnatū euer
ρὰς καθεῖλε, καὶ οἰκίας μεγιστάνων κα
tit. lingua duplex mulieres for=
τέστρεψε. γλῶσσα διστὴ γυναῖκας ἀν= C
tes eiecit: ⁊ priuauit eas
δρείας ἐξέβαλε, καὶ ἐστέρησεν αὐτὰς
laborib⁹ ſuis. Qui attendit illi
τῶν πόνων αὐτῶν. Ὁ προσέχων αὐτῇ
nō iueniet requiē: neq; habita
οὐ μὴ εὕρῃ ἀνάπαυσιν, οὐδὲ κατασκη
bit cū ſilentio. plaga flagelli
νώσει μετὰ ἡσυχίας. πληγὴ μάστιγος

© Biblioteca Nacional de España